12 · 6

BIBLIOTECA
DI STUDI ROMANZI
E ITALIANISTICA

80
POPMA
1

UNIVERSITÀ DI ROMA
"LA SAPIENZA"

80 POPMA 1

G. Zanella
1758

Digitized by Google

Digitized by Google

AUSONII POPMAE FRISII

DE DIFFERENTIIS VERBORUM

LIBRI QUATUOR

Auctiores, & emendatiores

CUM ADDITAMENTIS, ET NOTIS

JO. FRIDERICI HEKELII.

ITEM

DE USU ANTIQUÆ LOCUTIONIS

LIBRI DUO.

EDITIO NOVISSIMA

Quâ quid præstitum sit, Epistola *ad Lectorem docet*.

AUGUSTÆ TAURINORUM, MDCCXXX.
Sumptibus Societatis.

Cum Privilegio S. S. R. M., & permissione.

UNIVERSITA'
LA SAPIENZA
ROMA

ILLUSTRISs., ed ECCELLENTISs. SIGNORI.

E*Sponesi per parte di Francesco Bernardo Bertolero, e Giuseppe Tarino Mercanti Librari, unitamente agli Stampatori Pietro Zappata, e Gio. Francesco Mairesse abitanti in questa Città, avere rapportato da S. S. R. M. Patenti Regie delli 19. Decembre ora scaduto, per forma delle quali è detta R. M. compiaciuta approvare le Risposte d'ordine della medesima date dal Sign. Conte, Primo Presidente, e Guardasigilli Ricardi sotto li 14. detto mese al Memoriale a' Capi da' Supplicanti sporto, fra' quali, ed al Capo primo si è detta R. M. degnata d'accordar à Supplicanti la proibizione a chi si sia di stampare, o fare stampare, introdur, e vendere alcuno de' Libri infra descritti. Cioè,* Il Nuovo Metodo della Gramatica del Lancellotto col suo Compendio, il VIVES EXERCITATIO LINGUÆ LATINÆ, le Favole di Fedro, l'Ortografia d'Aldo Manuzio, Cornelio Nepote, Ausonio Popma, Festo Pompejo, Aulo Gelio, Giustino Istorico, e Salustio, *e ciò pendente il corso d'anni dieci, sotto pena della perdita d'essi, e di Scuti 25. d'oro applicabili per un quarto al Denunziatore, ed il rimanente all'Errario dell'Università, e meglio come da dette Patenti in debita forma spedite appare, il disposto de' quali si è di gia da VV. EE. mandato osservarsi, come da Lettere Osservatorie delli 7. corrente Gennajo manualmente sottoscritte Nicola, in seguito al che desiderando ora essi Esponenti venga intimata a chi che sia la proibizione portata da dette Regie Patenti, a VV. EE. per tanto con fede delle medesime, e delle predette Osservatorie se ne raccorrono.*

Supplicandole si degnino a mente di dette Regie Patenti, e Risposte date à detto Memoriale a' Capi, e specialmente sovra il primo, inibire a qualunque Libraro, Stampatore, o altra Persona di qualsivoglia grado, condizione, e professione di stampare, nè far stampare, meno introdurre, vender, ed esitare ne' Stati di S. S. R. M. alcuni d'essi Libri, sotto qualsivoglia pretesto, titolo, o colore, tanto direttamente, che indirettamente, sotto la pena portata da detta Risposta

pri-

prima, senza espressa licenza de' Supplicanti in iscritti, con mandare in caso di contravvenzione a chi meglio le parerà, che ne debbano prender contro li Contravventori le debite informazioni, per procederne all' opportuno castigo; con mandare pubblicarsi le presenti a' luoghi soliti d' ogni Città, e Capo di Provincia, e dichiarare la pubblicazione in tal modo fatta valere, come se fosse a caduno de' Particolari intimata, e doversi prestare alla Copia stampata l' istessa fede, come se fosse l' Originale. Il che &c.

Muratore.

LA REGIA CAMERA DE' CONTI.

VEduta per Noi l'alligata Supplica presentataci per parte di Francesco Bernardo Bertolero, e Giuseppe Farino Mercanti Librari, unitamente agli Stampatori Pietro Giuseppe Zappata, e Gio. Francesco Majresse abitanti nella presente Città, e sottoscritta dal Procuratore Muratore, con le narrate Patenti delli 19. scorso Decembre, in debita forma spedite, la Provvisione di questo Magistrato delli 7 corrente Gennajo, per forma di cui hà mandato osservarsi il disposto in dette Patenti; Il Decreto nostro delli 23. andante, per quale si è mandato il tutto comunicarsi al Signor Procuratore Generale, le Conclusioni in seguito al medesimo fatte dal Sign. Avvocato Celebrino Sostituito Procuratore Generale, approvate per altro Decreto nostro del giorno d' oggi sottoscritto dal Signor Conte, e Collaterale Balegno di voto; Ed il tenor del tutto ben considerato, per le Presenti, alla mente delle dette Regie Patenti, e Risposte date al Memoriale a' Capi supplicati, inibiamo a qualunque Libraro, Stampatore, ed altra Persona di qualsivoglia grado, condizione, e professione di stampare, nè far stampare, meno introdurre, vendere, ed esitare ne' Stati di S. M. alcuni de' Libri narrati, sotto qualsivoglia pretesto, titolo, o colore, tanto direttamente, che indirettamente, sotto la pena portata dalla risposta del Capo primo, oltre altra di Scuti venticinque d'oro al Fisco di S. M. applicandi, ed in

in caso di contravvenzione commettemo, e mandiamo al sign. Giudice della presente Metropoli, qual in questa parte specialmente deputiamo, di prendere contro li Contravventori le debite informazioni, indi quelle prese, chiuse, e sigillate, trasmettere all'Uffizio del sig. Procuratore Generale di S. M., acciò possano provvedere conforme a ragione, e giustizia; mandando le presenti pubblicarsi alle Città, e Luoghi narrati, è modi soliti valer, ed alla Copia stampata dallo Stampatore di S. M. doversi prestar tanta fede, come al proprio Originale. In cui fede &c. Torino li ventitre Gennajo mille settecento trenta.

Per detta Regia CAMERA,

Castiglione.

V. Vicarius S. Officij Taurini.

V. Abb. Badia in R. U. Art. Præf.

IMPRIMATUR

Caſelette Pro Excellentiſſimo D. Magno Cancellario Marchione Zoppi.

TYPOGRAPHUS Lectori Benevolo, & Candido S.

Legantissimos AUSONII POPMAE *de* Latinorum Verborum Differentiis, *deque* Usu Latinae Locutionis *libellos, satis anxius expectasti, pertaesus fortasse nostri proeli, ut existimabas, desidiam. Sed eâ, quâ praestas, Comitate & veniam dabis, & moram boni consules, & non mediocri nostrates inter Typographos mihi laudi vertes, cùm eos evolvens, quantò labore, quantâque diligentiâ, & industriâ corrigendos curaverim agnosces. Lipsianam enim, & Dresdensem editionem, cui recudendae sedulam dedi operam, incredibile est, quàm plurimis scatentem erroribus inveni, qui quidem in Amstelodamensem, aliasque impressiones jam ante irrepserant. Nec eruditissimus JO: FRIDERICUS HEKELIUS, qui suis additamentis, ac notis opus illustravit, atque auxit, quamquam ad illud studiosè emendandnm appulerit animum, Typographicam oscitantiam cavere potuit. Attamen ego, ut tutiùs legas, & faciliùs latinitatis fructum colligas*

gas, qui in toto hoc opere uberrimus planè est, Viro humaniorum literarum perito totam demandavi provinciam; Hic verò non nulla mutavit, alia subtexuit, complura castigavit, & ferè omnes Latinorum Scriptorum auctoritates, Poetarum maximè, non modò diligenter notavit, sed ad perfectiorum exemplarium amussim revocavit, duplicemque indicem copiosissimum, alterum Vocum, alterum Auctorum tum Veterum, tum Recentium, quibus totum opus illustratur, utrumque affabrè elaboratum, Coronidis locò adjecit. Tuis ita commodis servire duxi: Hinc in eam spem adducor, te meam hanc qualemcumque curam, non dedignaturum. Vale.

AU-

AUSONII POPMAE
DE DIFFERENTIIS VERBORUM
LIBER PRIMUS,
ADDITAMENTIS HEKELIANIS ILLUSTRATUS.

Vel *Ab* & *De* ita differunt, ut *A* notet *causam efficientem*, *cujus vi res est*, vel *id*, *unde quid venit*, ut: *ab uno Deo sunt omnia*; *De* verò *materiam circa quam*, vel *motum ab una re ad aliam*, v. g. primùm *cogita* de *Pietate*, dein de *Honestate*.

Abdicare dicitur *l. 6. pr. C. de Patria Pot. pr. Inst. de E. L.* Pater *filium*, quem se vivo repellit à bonis, & quasi extra familiam ejicit, (*a*) *Exhaeredare* est eum, qui alioquin haeres futurus esset post mortem testatoris, ab hæreditate excludere, [*b*] Hinc *Abdicatio*, [*c*] est liberorum abalienatio, quae Patri olim permittebatur ex causa apud judices probatâ, ut, si filius paternæ voluntati repugnasset, si malitiosè aut nequiter egis-

[*a*] *vel* qui privat omni jure filii. *Sic Magistratu se* abdicat *vir emeritus quoque*, abdicatione *videl.* honesta. Abdicare *enim* propriè *est* rem jure amovere.

(*b*) *vel* tantùm submovere ab haereditate. *Itaque quisquis* abdicatus est, *idem est* exhaeredatus, *sed non contrà*.

[*c*] *quæ* adoptioni *opponitur*, *& transfertur quoque ad alia*.

egisset; *Exhaeredatio* est suorum haeredum ab haereditate, & succedendi jure exclusio. Svetonius in Augusto: *Agrippam brevi ob ingenium stolidum ac ferox abdicavit, sepofuitque Surrentum.*

Abigeus [*d*] est, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis, vel stabulis subtrahit, [*e*] & quodammodo depraedatur: [*f*] *Fur* est, qui clam rem alienam surripit: illi graviùs peccant, & puniuntur; hic leviùs. Ulpianus de Officio Proconsulis lib. 8. l. 1. D de Abig l. 9. §. 4. D. Locati. Abigei *propriè hi habentur, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis subtrahunt, & quodammodo depraedantur, & abigendi studium quasi artem exercent, equos de gregibus, vel boves de armentis abducentes* Claudius de Poenis Paganorum, l. 16. D. de Poenis: *Quantitas discernit furem ab Abigeo. Nam qui unum suum surripuerit*, ut fur *coërcebitur, qui gregem*. ut Abigeus.

Abjurare est rem creditam perjurio negare. *Ejurare* est juramento renunciare, vel rejicere. [*g*] *Plaut. Curculione*: [*h*] *Qui abjurant, si quid creditum est. Idem: ejuravit militiam.* Sic *ejurare Judicem* solebant, qui Judicem ut sibi iniquum rejiciebant, & *ejurare bonam copiam* dicebantur, qui solvendo non erant, cum jurejurando palàm affirmabant, sibi copiam & facultatem dissolvendi aeris alieni minimè suppetere; atque ita liberantur à nexu, & servitute Creditorum. Cicero in Philipp. XII. *Me iniquum ejurabant, & de me quaerebantur.* Idem ad Paetum: *quòd mihi bonam copiam Ejures, nihil est*

(*d*) *vel* Abactor.
[*e*] Abducit.
(*f*) *Crimen* Abigeatus *dicitur*. Plagiarius, *qui aliena mancipia, seù liberos, abducit: crimen* Plagium *dicitur*. Peculator, *qui de* Principis, *aut* Populi *aerario suffuratur: Crimen* Peculatus *est*. Sacrilegus, *qui sacra, sive de loco sacro tollit aliena: crimen* Sacrilegium. Praedo, *qui vi capit*. Latro *olim*. Miles mercenarius, *qui in belli speciem ferro grassatur*. Pirata *conductus ab Archipirata facit idem in mari*.
[*g*] *f.* quod facere nolis, jurando negare.
[*h*] Act, IV. Sc. 2. v. 10.

est. Varro l. 6. de Ling. Lat. *Liber, qui suas operas in servitute pro pecunia, quam debeat, dat, dum solveret, Nexus vocatus, ut ab aere Obaeratus. Hoc C. Poetilio Visolo rogante sublatum ne fieret, & omnes, qui bonam copiam ejurarent, ne essent Nexi, dissoluti.* [*i*].

[*] *Abominari* idem est, ac, ut malum omen, aliquid detestari & aversari, veluti quum dicimus: *Si quid tibi acciderit humanitus, quod Deus prohibeat*. Omen enim est futurae rei signum, & sumitur imprimis ex eo, cum verbum præter intentionem excidit, eventum post secũ trahens. *Detestari* verò est exsecrando aliquid iniquum esse testari, & usurpatur potissimùm de *factis*; cum contrà illud de *verbis*. *Hoc* videtur *majus* esse; *illud* autem *minus*.

Aborsus dicendus est, qui fit in primis mensibus, cum conceptui exordium est factum. *Abortus* propè tempus pariendi. Tunc n. moritur, quod nascitur. *Non Marcell.* Addi potest *Paulus 7. Sent. tit. 9. §. 6. l. 2. & ibi Gotb. C. de posth. Her.*

Abrogare, est legem perlatam prorsùs [*K*] tollere. *Derogare* est aliquid [*l*] diminuere de vi & effectu legis. *Obrogare* est aliam legem ferre, prioris legis infirmandae causâ. *Antiquare* est legem promulgatam rejicere, non accipere *l. 102. D. de verb. sign.* Cicero l. 3. de Rep. *Huic legi nec obrogari fas est, neque derogare ex hâc aliquid licet, neque tota abrogari potest.* Idem l. 3. ad Atticum. *Abrogare, Derogare, Obrogare sine fraude sua non liceat.* Livias l. 22. *Itaque plebiscitum, qui oneratus magis, quàm bonoratus sum, primus antiquo, abrogoque. Abrogat*, qui ali aufert. *Arrogat* aliquid sibi, etiamsi non meruit, [*m*] Corn. Front. *Exrogat*, qui ex lege veteri aliquid eximit per legem novam.

Absolvere est [*n*] rem ad exitum quoquo modo perducere

[*i*] *Sed* Perjurare, *s.* pejerare, *est* falsò *jurare*; dejurare *autem*, *s.* dejerare *est* valdè *jurare Vid.* Plaut. in Mendech. Act. V. Sc. 2. v. 63.

[K] consensu publico.

[*l*] rogas te legi detrahere, *vel*

[*m*] vel rogando plus tibi, quàm decet, sumis.

[*n*] negotium peragere, *s.*

ducere; *Perficere* autem est [*o*] finem rei imponere. nihil ut desit, quod plus est; sicut *Perfectum* plus est, quàm *Absolutum*. Cicero l. 2. de natura Deorum: *In omni natura necesse est absolvi aliquid, aut perfici*, Ulpianus lib. 7. ad legem Juliam, & Papiam; l. 139. D. de verb. sign. *Perfecisse ædificium is videtur, qui ita consummavit, ut jam in usu esse possit* [*p*].

Abspulsus est ab aliquo pulsus. *Repulsus* retrò pulsus. *Corn. Front.*

Abstinere est inhibere manus & animum à rebus alienis. *Continere*, [*q*] est temperare à cupiditatibus, & illecebris voluptatum. Unde *Abstinentia* est virtus, qua (*r*) ab alieno abstinemus. [*s*] *Continentia* est, (*t*) quae cupiditates refrenat, ac rationis imperio subjicit. *Hæc* in viro temperante est; *Illa* in innocente [*u*] Cicero lib. 1. ad Q. Fratrem: *Esse abstinentem, continere omneis cupiditates præclarum est*. Sallust. in Catilina: *Cum strenuo Virtute, cum modesto Pudore, cum innocente Abstinentia certabat*. *Abstinere* ab haereditate dicitur suus. *Repudiare* extraneus. *Paß. tit. J. de Her. qual. & diff.*

[*] *Abundat*, non quod *superfluum* est, sed quod est *copiosum*, & *cumulatum*, *Redundat* autem, quod est superfluum, seu *supervacaneum*.

Accedo tibi, eadem tecum sentio. *Accedo* te, est ad te venio. *Fl. Sosip.* [*x*]

Accen-

[*o*] faciendo absolvere, *f.*

[*p*] *Sic* perfectus Artifex perficit suum opus ad perfectionem usque; Iners autem relinquit omnia imperfecta, aut semiperfecta.

[*q*] Quod *propriè* idem est, ac conjectum tenere.

[*r*] temperamus ab alienis *f.*

[*s*] cui opponitur *rapacitas*.

[*t*] quae ratio temperat affectus, praesertim circà voluntates corporis, vel *propriè* circà libidinem, quam *Graeci* vocant Εγκράτειαν, *f.*

[*u*] Sed *Temperantia* genus est ad omnium affectuum moderatianem pertinens.

(*x*) Accedere *est proximum fieri*. Aspirare *in eam partem, qua quid quaesitum est, vultum, & oculos, ac*

Accensus est minister publicus, civeis ad Concionem acciens, i. e. vocans; *Praeco* autem vocans ad Comitia. Alex. ab Alex. Lib. I. *Gen. Dier.* c. 27.

Acceptilatio est omnimoda liberatio, licèt pecunia soluta non sit. *Apocha* non aliàs, quàm si pecunia soluta sit: *l.* 19. *de Acceptil.* (*y*) *Solutio* est naturalis datio; *Acceptitatio* civilis. *Gothofr.* & *Vult. ad l.* 5. *de Acceptil.*

Accerso, & *Arcesso* quidam, inter quos *Agraetius*, putant hoc differre, quòd *Accersere* sit vocare; *Arcessere* autem accusare, in quo magnoperè falluntur. Nam *Arcessere* duplicem significationem habet, fitque ab *Arcio*, quod Veteres dixerunt pro *Accio*, vel *Adcio*, ut in aliis quoque multis vocibus *Ar pro Ad* usurparunt, Autore *Prisciano*. Hinc *Sallustius*, amantissimus Antiquitatis, *Arcesso* dicit in utraque significatione, ut in Catilina pro *vocare*, vel *vocatum ire*; *Praeterea Gabinium* arcessit; & in Jugurtha *pro* accusare. *Quos pecuniae captae* arcessebant. Quo modo, & in aliorum Authorum libris veteribus ferè semper scribitur. Alii inter quos *Papirianus Grammaticus*, volunt, *Arcessere* esse *submovere*, & *repellere*, a qnibus [z] dissentit Velius Longius: *In eo quod est* Arcesso, & Accerso, (inquiens) *putaverunt quidam Differentiam esse*, ut accedo *sit Voce*, *tractum ab acciendo*, Arcesso *submoveo*, *ab arcendo tractum*. *Sed erraverunt*. Arcesso *enim pro eo*, *quod est arceo*, *nusquam positum est*.

Accessus est aditio, sive appropinquatio; *Accessio* verò est adjectio, & incrementum, [*aa*] *Decessio* significat

A 3 demi-

---

spiritum oris advertere. *Itaque* Aspirare plus *est* & *ἐμφατικώτερον quàm* Accedere, & minus, *quàm* Pervenire, *cum dicitur*: Ad apicem Philosophiae. *Aspirare* potiùs quàm *Pervenire* mediocribus ingeniis conceditur.

[*y*] Ideòque haec est Schedula, qua Creditor testatur, sibi satisfactum esse à Debitore, Quamquam *Acceptilatio* pro ipsa acceptae satisfactionis testificatione nonnunquam etiam sumitur.

[z] meritò nobiscum.

[*aa*] *sive* augmentum. *Undè* Accessionem adjungere *est* incrementum addere. *E contrario* n.

deminutionem, & detractionem. Cicero L. 1. de Natura Deorum: *Solis accessus, discessusque solstitiis brumisque cognoscitur.* Idem L. 3 de Offic. *Eorum neque accessione vitam meliorem fieri, neque decessione pejorem.* Sic Jurisconsulti *l.* 34. *pro D. de contrab: Empt. l.* 13. §. 2 *D. acqu. Poss. l.* 43. *D. de solut.* §. 26. 34. *Inst. de rer. divis.* *Personas*, aut *Res*, quæ aliis *adjunguntur*, & *accedunt*, vocant *Accessiones*, [*bb*] eoque verbo in obligationibus, & emtionibus crebrò utuntur, & Medici *incrementa morborum* nominant *Accessiones*. Seneca ad Lucilium: *Aegra corpora minima interdum mergit* Accessio. Plinius Lib. 25. *Id dandum quidam non nisi in* Accessione *censent, alii in* Remissione. [*cc*]

Accidit id, quod fortuitò atque ex improviso, [*dd*] evenit. *Contingit* id, quod comitatur, subsequiturque quasi præcedentium causarum eventum. Seneca ad Lucilium: *Scies plura mala* contingere *nobis*, *quàm* accidere. *Quoties enim felicitatis causa, & initium fuit, quod calamitas vocabatur? Quoties magna gratulatione excepta res gradum sibi struxit in praeceps, & aliquem jam eminentem allevavit etiamnùm tanquam ibi adbuc staret, undè tutò caderet.* Frequenter tamen haec verba idem significant, ut in illa vulgari formula, qua mors denotatur: si *quid acciderit*, vel, *si quid humanitùs contigerit*. Svetonius in Augusto: *Julius filiam neptemque si quid bis accidisset, vetuit sepulchro suo inferri.* Scaevola Digest. 20. l. 30. D. alim. Leg. *Sive in provincia, sive in via aliquid mibi humanitùs acciderit.* Ibidem: *Si quid ei humanitùs contigerit, do, lego, darique eis volo.* *Accidere* aliquid *adversi*, *Contingere* aliquid *pulchri* dicitur. *Fl. Clarus.* *Evenire* utrumque. *Agræt.*

Accipimus ab alio, quod datur, (*ee*) *Sumimus* ipsi, quod antè positum est. Sallust. in Jugurtha: *Epistolam super caput temerè positam sumit.* Cic. Or. 2. in Verrem; *quod*

[*bb*] *sivè* Accessorium.

[*cc*] Maris *a.* Accessus, & Recessus *dicitur*, *quum* ad nos affluit, & refluit.

(*dd*) vel praeter spem.

[*ee*] *s.* rem datam capiendo tollimus.

quod mihi abs te datur, id accipio. Idem in Lentulo: *quod dat, accipimus*. *Accipere*, generaliter de *Accipiente* dicitur. *Acceptare*, de *frequenter Accipiente*. *l*. 10. §. 3 *ff. de ann. legat*. [*ff*]

[*] *Accolae* sunt, juxtá *montem*, *flumen*, *lacum*, aut *mare* habitant: ut *Accolae Tauri*, *Rheni*, &c. *Incolae*, qui in *urbe*, aut *pago alieno* habitant. Græcis dicti πάροικοι Indigaenae, qui illic habitãt, *ubi nati sunt*, quos *Græci* vocãt Αὐτόχθονας *Ad venae*, qui *aliundè quòpiam* commigrarunt *ad aliam gentem*. Sed *Inquilinus* est, qui in *alieno privato habitat*, praecipuè *conducto*. *Incolae* enim, & *Accolae* recipiunt *Inquilinos*, quos volunt.

Accumbere aliud est, quàm *Sedere*. Nam qui *accumbit*, neque stat, neque ambulat; sed medium quiddam facit *l*. 124. *de verb. sign*. Viri coenabant *accumbentes*, mulieres *sedentes*. Turpis enim visus est in muliere *accubitus*. *Cœl. Rhodig. lib*. 14. *Antiq. Lect*. 58. [*gg*]

(*ff*) *Sic* sumimus alimoniam; *ut* consumamus. Sumimus pecuniam, *ut* insumamus in necessarios sumtas, *prout* leges sumtuariae *permittunt*.

(*gg*) Antiquiores *autem non* accubuisse; *sed potiùs* sedentes prandisse, *atque* coenasse. *Athenaeus lib*. 8. Deipnosoph. *p*.363. *nam*. F. Edition. Dalechamp. *probatissimus testis est*. *Et hoc exindè imprimis factum esse conjicimus*, *quoniam sibi persuadebant*, Deos ipsos in ejusmodi conviviis praesentes esse, *ideòque festivitates illas* κοσμίως καὶ σωφρόνως, *hoc est*, decorè temperanterque *celebrandas autumabant*. *Quapropter ad ebrietatem usque etiam non bibebant*, *sed*, *libatione priùs peracta*, *tantùm quisque bibebat*, *quantum illi suadebat animus*, *ac deinde singuli domum abibant*. *Leg*. Jo. Guid. StuKii *lib*. 1. Antiqu. Conv. *c*. 33. *fol*. 125. *fac*. *b*. *Edition*. *secundæ*. *Quomodo a*. Accumbere, Recumbere, & Discumbere *differant*, *vid denuò* StuKii *lib*. 2. *c*. 34. *fol*. 268. *fac*. *a*. *sunt*, *quos inter* Acron *præprimis*, *qui dicunt*, Accumbere *esse* Deorum, Discumbere virorum; Ferarũ *autem* Recumbere. *Quam* Differentiam *omninò* vanam *atque* ridicularıam *esse Classicorum Scriptorum auctoritas*, *contrariis exemplis de quovis passim adductis*, *jampridem comprobavit*. *Nos pu-*

Accusare est aliquem criminis in judicio reum facere [*bb*] *Incusare* autem est *factum*, seu mores alterius privatim reprehendere, vel de illata injuria quaerelas differre: *l.* 1. *D. de Accusat* Caesar lib. 1. de bello Gallico; *Omnium ordinum adhibitis ad id consilium centurionibus vehementer eos incusavit*. Livius L. 45, *Graecorum vana promissa incusare, sed haec, cum tralatitiè usurpantur, tùm ferè confunduntur*. Sallust. in Jugurtha: *ubi per socordiam vires, tempus, ingenium defluxêre, naturae infirmitas accusatur*. Tacitus: *Intemperiem Coeli incusantes*. [*ii*]

[*] *Acerbum* est, quod fit in *Personam*. *Iniquum* quod in *Legem*.

[*]

---

tamus, hoc tantum interesse inter duo illa priora: Accumbere, & Discumbere, *ut videlicet* Hoc, *de* loco honoratiore, *vel* superioribus, Illud *autem de* minùs honoratiore, *vel* inferioribus Convivis *optimè dicatur*, *sicuti colligere est ex* Jac. Cruquii *Enarrationib. ad* Horat. *lib.* 2. *Sat.* 8. *v.* 20. *p.* 505. *col.* 1., & Fulvii Ursini *Appendice ad* Petri Ciacconii Toletani *librum de* Triclinio *in Officina* Sanct. Andreana *Anno* 1590. *in form.* 8. *v. ext. p.* 124. *De ipso autem* Discumbendi modo *videantur ipse* Horatius *loc. cit.* Ciacconius *p.* 24. *seq. atque* Justus Lipsius *in tractatu peculiari*, *qui de* Ritu Conviviorum apud Romanos *est inscriptus*, & *septem aliis ad cognoscendam Historiam Romanam apprimè utilibus Tractatibus insertus p.* 118. *seq. Edition. Francof.* Recumbere *autem idē esse*, ac toto corpore, composito scilicet, ut faciliùs quis somnum possit capere suavissimum, jacere *alibi quondam ostendimus*.

[*bb*] *s. facti causam alicui tribuere*.

(*ii*) *Caeterum quod*, Servio *Autore*, *maior* Accuset *minorem*, *minor* Incuset *majorem*, *non est perpetuò verum*. *Interdum* alterum *pro* altero *ponitur*, *nisi quòd in judiciis forensibus nemo dicatur* Incusari. Accusatio *inimicorum est*, Incusamus, & *amicos*. Utrumque *refertur ad* Rem, & Personam, *ut*: *Incusat* tuum silentium. *Incusas* me, quod nihil scribam. *Accusat* tuam contumaciam, *Accusat* te *de* contumacia.

[*] *Acervus* rerum minutarum est, ut *frumenti*, & *leguminum*, aut *pomorum*, aut *nummorum*. Virgil. lib 8. *Aen.* v. 562. *Acervum scutorum* dicit. *Strues* est lignorum. *Strages* cadaverum simul jacentium. Ideòque dicitur *Stratorum in bello multitudo*. *Sarcina* utensilium simul compositorum. *Fascis* item rerum simul colligatarum ad gestandum. *Onus* est, quicquid onerat portantem, vel quòd portatu grave est. Dicuntur & *plaustrorum*, & *navium Onera*. Undè Cornelius Fronto *Onus* vehiculorum, & *majus* esse; *Sarcinam* autem hominum dicit. *Congeries* generale nomen est. *Cumulus* est ingens vis rerum compositarum. *Thesaurus* propriè rerum sepositarum ad custodiam. *Mundus* est composita vis earum rerum, quibus ad ornatum utuntur foeminae

[*] *Acini* densiùs nascuntur; *Baccae* autem rariùs. Sic *Grana Uvae*, *Hederae*, *Sambuci*, *Mali Punici*, & *similium* dicuntur *Acini*; cum contrà *Fructus Lauri*, *Olivae*, *Myrti*, *Juniperi*, ac *similium* Baccae.

Acta erant res minores, quae in urbe fiebant, & in scripta [KK] redigebantur; ut *Acta Senatûs*, in quibus perscriptum erat, quicquid in *Senatu* diceretur, agereturque, & *Acta Populi*, quae & *publica*, & *urbana*, & κατ' ἐξοχὴν *Acta* appellantur, in quibus singulis diebus notabantur res Populi, ut *Comitia*, *Judicia publica*, *Matrimonia*, *Divortia*, & alia plura. *Gesta* sunt res majores, quae *domi*, & *militiae* geruntur, ut *Gesta Alexandri*, *Gesta Popul Rom.* ut quidem *Valla* tradit; cum tamen *Gesta* hac significatione *Latinum* non sit, sed *Res Gestae*. Cicero ad Plancum: *Sed quando acta omnia mitti ad te arbitrabar, nihil erat, quod singulis de rebus ad te scriberem*; & ad Trebonium: *quod nisi res urbanas, actaque omnia ad te perferri arbitrarer, ipse perscriberem*. [ll] *Actum*, & *Gestum*, ita distinguit Antistius Labeo, ut *Actum* sit, quicquid agitur aut *Re*, ut *numeratione pecuniae*; aut *Verbis*, ut *stipulatione*; *Gestum* autem significet *Rem* sine *Verbis* gestam. Quam subtilem Differentiam improbat *Ulpianus*, & *Gestum* latissimè accipit pro *omni* con-

[KK] (addamus, & Codicillos, atque Testamenta)
(ll) *Interdum tamen* Actus *pro* Gestis *legimus*.

cto octo pedes, in anfracto, id est, flexu, sedecim ex lege XII. *Tabul.* Ulpianus Instit. 2. *Iter est jus eundi, ambulandi hominis, non etiam jumentum, vel vehiculum.* Actus *est jus agendi vel jumentum, vel vehiculum. Itaque qui* Iter *habet*, Actum *non habet. Qui* Actum *habet*, Iter *habet, eoque uti potest, & sine jumento.* Via *est jus eundi, & agendi, & ambulandi. Nam* Iter, *&* Actum *in se* Via continet.

Ad, [*oo*] denotat motum ad locum. *Apud*, factum in loco. *Fl Sosip.* [*pp*] Et *hoc*, post verba *motûs* non adhibetur, *illud*, verba *motûs* vel antecedit, vel subsequitur, ut Ad *te eo. Transeo ad forum.* Lucilius Satirar. 9.

Sic & apud *te longè aliud est, neque idem valet* ad *te.*
Intrò nos vocat ad *sese, tenet intus* apud *se.*

Interdùm tamen *Ad* sumitur pro *Apud* Cicero lib. 7. ad Atticum: *Fuit* ad *me sanè diù.* Livius lib. 10. *Furiarumque ac formidinis plena omnia ad hosteis essent.* Idem l. 34. *Qui* ad *Regem remansit*, & Lib. 53. *Eorum nomina* ad *se ederentur.* Virgilius. [*qq*]

Prima quòd ad *Trojam pro caris gesserat Argis.*

Et contrà *Apud* pro *Ad*. Modestinus Pandectarum 2. l. 27. D de statu liber. *Cùm* apud *eum, cui dare jussus est dominium quoque servi, pervenit.* Venulejus de Officio Proconsulis, 6. l 11, D, de Offic. Proc. *Rejicere legatus* apud *Proconsulem debet.*

Ad annum significat post annum finitum, & expletum. *In annum* est in tempus unius anni, Plaut. in rudente: [*rr*] *Comissatum omnes venitote ad me ad annos sedecim.* Cicero lib. 12 ad Atticum: *Nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, an ad decem annos.* Varro Papiapa-

pae

[*oo*] *Aliàs* rem, *&* ex circumstantiis personam *nonnunquam, immò, &* Causam *cum* impulsivam, *tùm* finalem, *porrò* Modum, Numerum, *ac* Tempus, futurum *imprimis, designans.*

[*pp*] *vel* Ad *est* Nota termini, quò quid tendit; Apud *verò est* proximitatis Nota.

[*qq*] Lib 1. Æneid. v. 24.

[*rr*] Act. V. Sc. ult. v. 66.

pae: *De ea questum ad annum veniam ad Norum Magistratum*. Julianus ad Ursejum Ferocem 2. l: 18. D de Manu Test. *Sed multò majus hoc* ad annum *liber esto*, vel ita potest accipi, *Post annum quàm moriar, liber esto.* Livius lib. 37. in annum *unum vovebant*, *dieque incerta faciebant*. Iisdem *Magistratibus* in annum *creatis*.

Ad diem est, quod in diem ita collatum est, ut in die finiatur. *Ex die* est, quod ex die incipit. Cato de Re Rustic. *Locus vinis ad Kal. Octobris primas dabitur.* Ibidem: *Dies argento ex Kal. Novembribus*. Paulus ad Edictum 24. *Nam vel* ex die *incipit obligatio*, *aut confertur in diem*. Ex die *veluti Kal. Martiis dare spondes? Cujus haec natura est, ut ante diem non exigatur*. Ad diem *autem usque ad Kalendas dare spondes*. Sed haec duo interdum confundunrur, & idem significant, quod *sua die*, vel *certa*, *& praefinita die*. Livius lib. 33. *Neque stipendium*, *neque frumentum* ad diem *dari*. Scaevola Digestor. 7. l. 10. ff. de Rescind. Vend. *Si* ad diem *pecuniam non solvisset*, *res inemta fieret*. *Ibidem*: *Si* ex die *pecuuia omnis soluta non esset*, *& venditor ea praedia venisse nollet*, *inemta essent*.

Addicitur pignus, quando pro rata debiti pignus addicitur. *Adjudicatur*, quando non ita perpenditur quantitas debiti. *Datur in solutum* non sine consensu victoris *Zas. ad l. 15. §. 6. 7. 8. ff. de re Jud.* [ff]

Adfinitas juxtà l. 4. D. de Grad., & Affin. est diversarum cognationum per nuptias sponsaliave copulatio, & *Adfines* sunt viri, & uxoris Cognati, dicti ab eo, quòd duae cognationes, quae diversae inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: ut *Cognati Uxoris* sunt *Adfines Viri*, & *Viri Cognati*

(ff) *Sic* Addicit venditor rem licitatori, *quam illius esse jubet*, *dicens*, tuum esto: *Isque jam ex* Licitatore *fit* Emtor. *Id potissimum fit in auctione*. *Venditor interdum* addicit *rem minus pretium offerenti*, *si videatur emtor magis idoneus*. *Sed* in diem addici *dicitur*, *quod ita venditur*, *ut non statim fiat tuum*, *sed ad diem praescriptum*. *Ita* admensum vinum *dicitur*, *quod* mensurâ *traditum est*: *&* adnumeratum *quod* numero traditur.

gas, qui in toto hoc opere uberrimus planè est, Viro humaniorum literarum perito totam demandavi provinciam; Hic verò non nulla mutavit, alia subtexuit, complura castigavit, & ferè omnes Latinorum Scriptorum auctoritates, Poetarum maximè, non modò diligenter notavit, sed ad perfectiorum exemplarium amussim revocavit, duplicemque indicem copiosissimum, alterum Vocum, alterum Auctorum tum Veterum, tum Recentium, quibus totum opus illustratur, utrumque affabrè elaboratum, Coronidis locò adjecit. Tuis ita commodis servire duxi: Hinc in eam spem adducor, te meam hanc qualemcumque curam, non dedignaturum. Vale.

AU-

AUSONII POPMAE
DE DIFFERENTIIS VERBORUM
LIBER PRIMUS,
ADDITAMENTIS HEKELIANIS ILLUSTRATUS.

Vel *Ab* & *De* ita differunt, ut *A* notet *causam efficientem*, *cujus vi res est*, vel *id*, *unde quid venit*, ut: *ab uno Deo sunt omnia*; *De* verò *materiam circa quam*, vel *motum ab una re ad aliam*, v. g. primùm *cogita* de *Pietate*, dein de *Honestate*.

Abdicare dicitur *l.* 6. *pr. C. de Patria Pot. pr. Inst. de E. L.* Pater *filium*, quem se vivo repellit à bonis, & quasi extra familiam ejicit, (*a*) *Exhaeredare* est eum, qui alioquin haeres futurus esset post mortem testatoris, ab hæreditate excludere, (*b*) Hinc *Abdicatio*, [*c*] est liberorum abalienatio, quæ Patri olim permittebatur ex causa apud judices probatâ, ut, si filius paternæ voluntati repugnasset, si malitiosè aut nequiter

A egis-

[*a*] *vel* qui privat omni jure filii. *Sic Magistratu se* abdicat *vir emeritus quoque*, abdicatione *videl.* honesta. Abdicare *enim* propriè *est* rem jure amovere.

(*b*) *vel* tantùm submovere ab haereditate. *Itaque quisquis* abdicatus est, *idem est* exhaeredatus, *sed non contrà*.

[*c*] *quæ* adoptioni *opponitur*, & *transfertur quoque ad alia*.

egisset; *Exhaeredatio* est suorum haeredum ab haereditate, & succedendi jure exclusio. Svetonius in Augusto: *Agrippam brevi ob ingenium stolidum ac ferox abdicavit, seposuitque Surrentum.*

Abigeus [*d*] est, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis, vel stabulis subtrahit, [*e*] & quodammodo depraedatur: [*f*] *Fur* est, qui clam rem alienam surripit: illi gravius peccant, & puniuntur; hic levius. Ulpianus de Officio Proconsulis lib. 8. l. 1. D de Abig l. 9. §. 4. D. Locati. Abigei *propriè hi habentur, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis subtrahunt, & quodammodo depraedantur, & abigendi studium quasi artem exercent, equos de gregibus, vel boves de armentis abducentes* Claudius de Poenis Paganorum, l. 16. D. de Poenis: *Quantitas discernit furem ab Abigeo. Nam qui unum suum surripuerit*, ut fur *coërcebitur, qui gregem*, ut Abigeus.

Abjurare est rem creditam perjurio negare. *Ejurare* est juramento renunciare, vel rejicere. [*g*] *Plaut. Curculione*: [*h*] *Qui abjurant, si quid creditum est. Idem: ejuravit militiam.* Sic *ejurare Judicem* solebant, qui Judicem ut sibi iniquum rejiciebant, & *ejurare bonam copiam* dicebantur, qui solvendo non erant, cum jurejurando palàm affirmabant, sibi copiam & facultatem dissolvendi aeris alieni minimè suppetere; atque ita liberantur à nexu, & servitute Creditorum. Cicero in Philipp. XII. *Me iniquum ejurabant, & de me quaerebantur.* Idem ad Paetum: *quòd mihi bonam copiam Ejures, nihil est*

(*d*) *vel* Abactor.

[*e*] Abducit.

(*f*) *Crimen* Abigeatus *dicitur*. Plagiarius, *qui aliena mancipia, seù liberos, abducit: crimen* Plagium *dicitur*. Peculator, *qui de* Principis, *aut* Populi *aerario suffuratur*: *Crimen* Peculatus *est*. Sacrilegus, *qui sacra, sive de loco sacro tollit aliena*: *crimen* Sacrilegium. Praedo, *qui vi capit*. Latro *olim*. Miles mercenarius, *qui in belli speciem ferro grassatur*. Pirata *conductus ab Archipirata facit idem in mari*.

[*g*] *f.* quod facere nolis, jurando negare.

[*h*] Act, IV. Sc. 2. v. 10.

est. Varro l. 6. de Ling. Lat. *Liber, qui suas operas in servitute pro pecunia, quam debeat, dat, dum solveret, Nexus vocatus, ut ab aere Obaeratus. Hoc C. Poetilio Visolo rogante sublatum ne fieret, & omnes, qui bonam copiam ejurarent, ne essent Nexi, dissoluti.* [i].

[*] *Abominari* idem est, ac, ut malum omen, aliquid detestari & aversari, veluti quum dicimus: *Si quid tibi acciderit humanitus, quod Deus prohibeat*. Omen enim est futurae rei signum, & sumitur imprimis ex eo, cum verbum præter intentionem excidit, eventum post secũ trahens. *Detestari* verò est exsecrando aliquid iniquum esse testari, & usurpatur potissimùm de *factis*; cum contrà illud de *verbis*. *Hoc* videtur *majus* esse; *illud* autem *minus*.

Aborsus dicendus est, qui fit in primis mensibus, cum conceptui exordium est factum. *Abortus* propè tempus pariendi. Tunc n. moritur, quod nascitur. *Non Marcell*. Addi potest *Paulus 7. Sent. tit. 9. §. 6. l. 2. & ibi Goth. C. de posth. Her.*

Abrogare, est legem perlatam prorsùs [*K*] tollere. *Derogare* est aliquid [*l*] diminuere de vi & effectu legis. *Obrogare* est aliam legem ferre, prioris legis infirmandae causâ. *Antiquare* est legem promulgatam rejicere, non accipere *l.* 102. *D. de verb. sign.* Cicero l. 3. de Rep. *Huic legi nec obrogari fas est, neque derogare ex hac aliquid licet, neque tota abrogari potest.* Idem l. 3. ad Atticum. *Abrogare, Derogare, Obrogare sine fraude sua non liceat*. Livias l. 22. *Itaque plebiscitum, qui oneratus magis, quàm honoratus sum, primus antiquo, abrogoque. Abrogat*, qui ali aufert. *Arrogat* aliquid sibi, etiamsi non meruit, [*m*] Corn. Front. *Exrogat*, qui ex lege veteri aliquid eximit per legem novam.

Absolvere est [*n*] rem ad exitum quoquo modo perducere

[*i*] *Sed* Perjurare, *s.* pejerare, *est* falsò *jurare*; dejurare *autem*, *s.* dejerare *est* valdè *jurare Vid.* Plaut. in Mendech. Act. V. Sc. 2. v. 63.

[K] consensu publico.

[*l*] rogas te legi detrahere, *vel*

[*m*] vel rogando plus tibi, quàm decet, sumis.

[*n*] negotium peragere, *s.*

ducere; *Perficere* autem est [*o*) finem rei imponere. nihil ut desit, quod plus est; sicut *Perfectum* plus est, quàm *Absolutum*. Cicero l. 2. de natura Deorum: *In omni natura necesse est absolvi aliquid, aut perfici*, Ulpianus lib. 7. ad legem Juliam, & Papiam; l. 139. D. de verb. sign. *Perfecisse aedificium is videtur, qui ita consummavit, ut jam in usu esse possit* [*p*].

Abspulsus est ab aliquo pulsus. *Repulsus* retrò pulsus. *Corn. Front.*

Abstinere est inhibere manus & animum à rebus alienis. *Continere*, [*q*] est temperare à cupiditatibus, & illecebris voluptatum. Unde *Abstinentia* est virtus, qua (*r*) ab alieno abstinemus. [*s*] *Continentia* est, (*t*) quae cupiditates refrenat, ac rationis imperio subjicit. *Haec* in viro temperante est; *Illa* in innocente [*u*] Cicero lib. 1. ad Q. Fratrem: *Esse abstinentem, continere omneis cupiditates praeclarum est*. Sallust. in Catilina: *Cum strenuo Virtute, cum modesto Pudore, cum innocente Abstinentia certabat*. *Abstinere* ab haereditate dicitur suus. *Repudiare* extraneus. *Paff. tit. J. de Her. qual. & diff.*

[*] *Abundat*, non quod *superfluum* est, sed quod est *copiosum*, & *cumulatum*, *Redundat* autem, quod est superfluum, seu *supervacaneum*.

Accedo tibi, eadem tecum sentio. *Accedo* te, est ad te venio. *Fl. Sosip.* [*x*]

Accen-

[*o*] faciendo absolvere, *f.*

[*p*] *Sic* perfectus Artifex perficit suum opus ad perfectionem usque; Iners autem relinquit omnia imperfecta, aut semiperfecta.

[*q*] Quod *propriè* idem est, ac conjectum tenere.

[*r*] temperamus ab alienis *f.*

[*s*] cui opponitur *rapacitas*.

[*t*] quae ratio temperat affectus, praesertim circà voluntates corporis, vel *proprie* circà libidinem, quam *Graeci* vocant Εγκράτειαν, *f.*

[*u*] Sed *Temperantia* genus est ad omnium affectuum moderatianem pertinens.

(*x*) Accedere *est proximum fieri*. Aspirare *in eam partem, qua quid quaesitum est, vultum, & oculos, ac*

Accensus est minister publicus, civeis ad Concionem acciens. i. e. vocans; *Præco* autem vocans ad Comitia. Alex. ab Alex. Lib. I. *Gen. Dier. c.* 27.

Acceptilatio est omnimoda liberatio, licèt pecunia soluta non sit. *Apocha* non aliàs, quàm si pecunia soluta sit: *l.* 19. *de Acceptil.* (*y*) *Solutio* est naturalis datio; *Acceptitatio* civilis. *Gothofr. & Vult. ad l.* 5. *de Acceptil.*

Accerso, & *Arcesso* quidam, inter quos *Agraetius*, putant hoc differre, quòd *Accersere* sit vocare; *Arcessere* autem accusare, in quo magnoperè falluntur. Nam *Arcessere* duplicem significationem habet, fitque ab *Arcio*, quod Veteres dixerunt pro *Accio*, vel *Adcio*, ut in aliis quoque multis vocibus *Ar pro Ad* usurparunt, Autore *Prisciano*. Hinc *Sallustius*, amantissimus Antiquitatis, *Arcesso* dicit in utraque significatione, ut in Catilina pro *vocare*, vel *vocatum ire*; *Praeterea Gabinium* arcessit; & in Jugurtha *pro* accusare. *Quos pecuniae captae* arcessebant. Quo modo, & in aliorum Authorum libris veteribus ferè semper scribitur. Alii inter quos *Papirianus Grammaticus*, volunt, *Arcessere* esse *submovere*, & *repellere*, a qnibus [z] dissentit Velius Longius: *In eo quod est* Arcesso, & Accerso, (inquiens) *putaverunt quidam Differentiam esse*, ut accedo *sit Voce*, *tractum ab acciendo*, Arcesso *submoveo*, *ab arcendo tractum*. *Sed erraverunt*. Arcesso *enim pro eo*, *quod est arceo*, *nusquam positum est*.

Accessus est aditio, sive appropinquatio; *Accessio* verò est adjectio, & incrementum, [aa] *Decessio* significat demi-

---

spiritum oris advertere. *Itaque* Aspirare plus *est & ἐμφατικώτερον quàm* Accedere, & minus, *quàm* Pervenire, *cum dicitur*: Ad apicem Philosophiæ. *Aspirare* potiùs quàm *Pervenire* mediocribus ingeniis conceditur.

[y] Ideòque hæc est Schedula, qua Creditor testatur, sibi satisfactum esse à Debitore, Quamquam *Acceptilatio* pro ipsa acceptae satisfactionis testificatione nonnunquam etiam sumitur.

[z] meritò nobiicum.

[aa] *sive* augmentum. *Undè* Accessionem adjungere *est* incrementum addere. *E contrario v.*

deminutionem, & detractionem. Cicero L. 1. de Natura Deorum: *Solis accessus, discessusque solstitiis brumisque cognoscitur*. Idem L. 3 de Offic. *Eorum neque accessione vitam meliorem fieri, neque decessione pejorem*. Sic Jurisconsulti *l.* 34. *pro D. de contrah: Empt. l.* 13. §. 2 *D. acqu. Poss. l* 43. *D. de solut.* §. 26. 34. *Inst. de rer. divis.* *Personas*, aut *Res*, quae aliis *adjunguntur*, & *accedunt*, vocant *Accessiones*, [*bb*] eoque verbo in obligationibus, & emtionibus crebrò utuntur, & Medici *incrementa morborum* nominant *Accessiones*. Seneca ad Lucilium: *Aegra corpora minima interdum mergit* Accessio. Plinius Lib. 25. *Id dandum quidam non nisi in* Accessione *censent, alii in* Remissione. [*cc*]

Accidit id, quod fortuitò atque ex improviso, [*dd*] evenit.. *Contingit* id, quod comitatur, subsequiturque quasi praecedentium causarum eventum. Seneca ad Lucilium: *Scies plura mala* contingere *nobis*, *quàm* accidere. *Quoties enim felicitatis causa, & initium fuit, quod calamitas vocabatur? Quoties magna gratulatione excepta res gradum sibi struxit in praeceps, & aliquem jam eminentem allevavit etiamnum tanquam ibi adhuc staret, undè tutò caderet*. Frequenter tamen haec verba idem significant, ut in illa vulgari formula, qua mors denotatur: si *quid acciderit*, vel, *si quid humanitùs contigerit*. Svetonius in Augusto: *Julius filiam neptemque si quid bis accidisset, vetuit sepulchro suo inferri*. Scaevola Digest. 20. l. 30. D. alim. Leg. *Sive in provincia, sive in via aliquid mihi humanitùs acciderit*. Ibidem: *Si quid ei humanitùs contigerit, do, lego, darique eis volo*. *Accidere* aliquid *adversi*, *Contingere* aliquid *pulchri* dicitur. *Fl. Clarus*. *Evenire* utrumque .. *Agraet*.

Accipimus ab alio, quod datur, (*ee*) *Sumimus* ipsi, quod antè positum est. Sallust. in Jugurtha: *Epistolam super caput temerè positam sumit*. Cic. Or. 2. in Verrem; *quod*

[*bb*] *sivè* Accessorium.

[*cc*] Maris *a*. Accessus, & Recessus *dicitur*, *quum* ad nos affluit, & refluit.

(*dd*) vel praeter spem.

[*ee*] *s.* rem datam capiendo tollimus.

quod mihi abs te datur, id accipio. Idem in Lentulo: *quod dat, accipimus*. *Accipere*, generaliter de *Accipiente* dicitur. *Acceptare*, de *frequenter Accipiente*. *l.* 10. §. 3 *ff. de ann. legat*. [*ff*]

[*] *Accolae* sunt, juxtá *montem, flumen, lacum*, aut *mare* habitant: ut *Accolae Tauri, Rheni*, &c. *Incolae*, qui in *urbe*, aut *pago alieno* habitant. Græcis dicti πάροικοι Indigaenae, qui illic habitāt, *ubi nati sunt*, quos *Græci* vocāt Αὐτόχθονας *Advenae*, qui *aliundè quòpiam* commigrarunt *ad aliam gentem*. Sed *Inquilinus* est, qui in *alieno privato habitat*, praecipuè *conducto*. *Incolae* enim, & *Accolae* recipiunt *Inquilinos*, quos volunt.

Accumbere aliud est, quàm *Sedere*. Nam qui *accumbit*, neque stat, neque ambulat; sed medium quiddam facit *l.* 124. *de verb. sign.* Viri coenabant *accumbentes*, mulieres *sedentes*. Turpis enim visus est in muliere *accubitus*. *Cœl. Rhodig. lib.* 14. *Antiq. Lect.* 58. [*gg*]

(*ff*) *Sic* sumimus alimoniam; *ut* consumamus. Sumimus pecuniam, *ut* insumamus in necessarios sumtas, *prout* leges sumtuariae *permittunt*.

(*gg*) Antiquiores *autem non* accubuisse; *sed potiùs* sedentes prandisse, *atque* coenasse. Athenaeus *lib.* 8. Deipnosoph. *p.* 363. *nam. F.* Edition. Dalechamp. *probatissimus testis est*. *Et hoc exindè imprimis factum esse conjicimus, quoniam sibi persuadebant*, Deos ipsos in ejusmodi conviviis praesentes esse, *ideòque festivitates illas* κοσμίως καὶ σωφρόνως, *hoc est*, decorè temperanterque *celebrandas autumabant*. *Quapropter ad ebrietatem usque etiam non bibebant, sed, libatione priùs peracta, tantùm quisque bibebat, quantum illi suadebat animus, ac deinde singuli domum abibant*. *Leg.* Jo. Guid. StuKii *lib.* 1. Antiqu. Conv. *c.* 33. *fol.* 125 *fac. b*. *Edition. secundæ*. *Quomodo a.* Accumbere, Recumbere, & Discumbere *differant*, *vid denuò* StuKii *lib.* 2 *c.* 34. *fol.* 268. *fac. a. sunt, quos inter* Acron *præprimis, qui dicunt*, Accumbere *esse* Deorum, Discumbere virorum; Ferarū *autem* Recumbere. *Quam* Differentiam *omninò* vanam *atque* ridicularıam *esse Classicorum Scriptorum auctoritas, contrariis exemplis de quovis passim adductis, jampridem comprobavit*. *Nos pu-*

Accusare est aliquem criminis in judicio reum facere [*bb*] *Incusare* autem est *factum*, seu mores alterius privatim reprehendere, vel de illata injuria quaerelas differre: *l.* 1. *D. de Accusat* Caesar lib. 1. de bello Gallico; *Omnium ordinum adhibitis ad id consilium centurionibus vehementer eos incusavit*. Livius L. 45, *Graecorum vana promissa incusare, sed haec, cum tralatitiè usurpantur, tùm ferè confunduntur*. Sallust. in Jugurtha: *ubi per socordiam vires, tempus, ingenium defluxêre, naturae infirmitas accusatur*. Tacitus: *Intemperiem Coeli incusantes*. [*ii*]

[*] *Acerbum* est, quod fit in *Personam*. *Iniquum* quod in *Legem*.

[*]

tamus, hoc tantum interesse inter duo illa priora: Accumbere, & Discumbere, *ut videlicet* Hoc, *de* loco honoratiore, *vel* superioribus, Illud *autem de* minùs honoratiore, *vel* inferioribus Convivis *optimè dicatur*, *sicuti colligere est ex* Jac. Cruquii *Enarrationib. ad* Horat. *lib.* 2. *Sat.* 8. *v.* 20. *p.* 505. *col.* 1., & Fulvii Ursini *Appendice ad* Petri Ciacconii Toletani *librum de* Triclinio *in Officina* Sanct. Andreana *Anno* 1590. *in form.* 8. *v. ext. p.* 124. *De ipso autem* Discumbendi modo *videantur ipse* Horatius *loc. cit.* Ciacconius *p.* 24. *seq. atque* Justus Lipsius *in tractatu peculiari*, *qui de* Ritu Conviviorum apud Romanos *est inscriptus*, & *septem aliis ad cognoscendam Historiam Romanam apprimè utilibus Tractatibus insertus p.* 118. *seq. Edition. Francof.* Recumbere *autem idē esse*, ac toto corpore, composito scilicet, ut faciliùs quis somnum possit capere suavissimum, jacere *alibi quondam ostendimus*.

[*bb*] *s. facti causam alicui tribuere*.

(*ii*) *Caeterum quod*, Servio *Autore*, *maior* Accuset *minorem*, *minor* Incuset *majorem*, *non est perpetuò verum*. *Interdum* alterum *pro* altero *ponitur*, *nisi quòd in judiciis forensibus nemo dicatur* Incusari. Accusatio *inimicorum est*, Incusamus, & *amicos*. Utrumque *refertur ad* Rem, & Personam, *ut*: *Incusat* tuum silentium. *Incusas me*, quod nihil scribam. *Accusat* tuam contumaciam, *Accusat* te *de* contumacia.

[*] *Acervus* rerum minutarum est, ut *frumenti*, & *leguminum*, aut *pomorum*, aut *nummorum*. Virgil lib 8. *Aen.* v. 562. *Acervum scutorum* dicit. *Strues* est lignorum. *Strages* cadaverum simul jacentium. Ideòque dicitur *Stratorum in bello multitudo*. *Sarcina* utensilium simul compositorum. *Fascis* item rerum simul colligatarum ad gestandum. *Onus* est, quicquid onerat portantem, vel quòd portatu grave est. Dicuntur & *plaustrorum*, & *navium Onera*. Undè Cornelius Fronto *Onus* vehiculorum, & *majus* esse; *Sarcinam* autem hominum dicit. *Congeries* generale nomen est. *Cumulus* est ingens vis rerum compositarum. *Thesaurus* propriè rerum sepositarum ad custodiam. *Mundus* est composita vis earum rerum, quibus ad ornatum utuntur foeminae

[*] *Acini* densiùs nascuntur; *Baccae* autem rariùs. Sic *Grana Uvae*, *Hederae*, *Sambuci*, *Mali Punici*, & *similium* dicuntur *Acini*; cum contrà *Fructus Lauri*, *Olivae*, *Myrti*, *Juniperi*, ac *similium Baccae*.

Acta erant res minores, quæ in urbe fiebant, & in scripta [KK] redigebantur, ut *Acta Senatûs*, in quibus perscriptum erat, quicquid in *Senatu* diceretur, agereturque, & *Acta Populi*, quæ & *publica*, & *urbana*, & κατ' ἐξοχὴν *Acta* appellantur, in quibus singulis diebus notabantur res Populi, ut *Comitia*, *Judicia publica*, *Matrimonia*, *Divortia*, & alia plura. *Gesta* sunt res majores, quæ *domi*, & *militiae* geruntur, ut *Gesta Alexandri*, *Gesta Popul Rom.* ut quidem *Valla* tradit; cum tamen *Gesta* hac significatione *Latinum* non sit, sed *Res Gestae*. Cicero ad Plancum: *Sed quando acta omnia mitti ad te arbitrabar, nihil erat, quod singulis de rebus ad te scriberem*; & ad Trebonium: *quod nisi res urbanas, actaque omnia ad te perferri arbitrarer, ipse perscriberem*. [ll] *Actum*, & *Gestum*, ita distinguit Antistius Labeo, ut *Actum* sit, quicquid agitur aut *Re*, ut *numeratione pecuniae*; aut *Verbis*, ut *stipulatione*; *Gestum* autem significet *Rem* sine *Verbis* gestam. Quam subtilem Differentiam improbat *Ulpianus*, & *Gestum* latissimè accipit pro *omni* con-

[KK] (addamus, & Codicillos, atque Testamenta]
(ll) *Interdum tamen* Actus *pro* Gestis *legimus*.

contractu, sive *re*, sive *verbis* quid actum sit, ut in Edicto Praetoris: *quod cum minore*, *quàm* 25. *annis*, *natu* gestum *esse dicetur*, gestum *interpretatur qualiter qualiter actum*, *sive contractus sit*, *sive quid aliud contingit* §. 2 *de verb. sign.* [*mm*]

Actarii, inquit Velius Longus, appellantur *Scriptores actorum*. *Actuarii* sunt hi, qui actum agunt: *l.* 7. *D. de Minor*. Quæ Differentia meo quidem judicio, inepta est. Nam *Actuarii* dicuntur, qui acta per notas scribebant, excipiebantque orationes Oratorum. Svetonius in Caesare: *Augustus existimat magis ab Actuariis exceptam malè subsequentibus verba dicentis*, *quàm ab ipso editam*. Seneca ad Lucilium: *non quidem haec*, *quae alienis verbis commendatur*, *& Actuarii vice fungitur*. Eos autem, qui actum agunt, administrant, aut gerunt [nam haec promiscuè *Jurisconsulti* efferunt,] non *Actuarios*, *sed Actores* dici constat, ex *Plinio*, *Tacito*, & aliis.

Actione reos pulsamus in *judicio personali*; *Accusatione* in *judicio criminali*; *Petitione* in reali; *Persecutione* in extraordinaria petitione: *l.* 28. de Obl., & Act. Godd. *l.* 19. *ad l.* 178.

Actor est [*nn*] qui rem gerit, & exsequitur. *Autor*, qui aliquid primus, & praecipuus instituit. *Ille* operâ *hic* consiliô curat. Cicero pro Sextio: *Cato dux*, *& Author*, *& actor rerum illarum fuit*. Cornelius Nepos in Vita Attici: *Hunc enim in omni procuratione Reip, actorem authoremque habebant*. Salust. in Catilina *Tametsi haudquaquam par gloria sequatur scriptorem*, *& authorem rerum*. Ubi *Author rerum* est quasi origo, & principium, à quo materia scribendi, ut *Author nobilitatis*, *salutis*. Tacitus lib. 3. Historiar. dùm voluit imitari *Sallustium*,

[*mm*] *Alias* Actum est *de* rebus deploratis *dicitur*: *ut* Actum est de Republica, *vel* de litteris. Graeci *dicunt* πέπρακται. Agere *enim interdum ad* fortunam, *&* conditionem *pertinet*. *Ut*: Quid agitur? *e.* Quomodo vales? Quid agunt tui? Graecis *dicuntur* εὐπράττειν, quorum res cedunt prosperè.

[*nn*] Qui aliquid agit. *f.*

Justium, minùs *latinè* dixit, *Authorem rerum* pro *Scriptore*: *Non apud* Autores rerum, [inquiens] *non diurna actorum scripta reperio* Ibidem; *C. Sallustius rerum Romanorum florentissimus autor*.

Actor, est, [*l. 5. §. 3. D. de doli mali except.*] qui rationes domesticas, & accepta expensaque peculiariter administrat, licèt publicus quoque sit, & aliarum rerum actum gerat, qui interdum exprimitur, ut *Actor bonorum*, *Actor praediorum*, *& fundorum* in libris juris, *Actor summarum* in Svetonii Domitiano *Procurator* est, qui omnia negotia forensia pariter, & domestica procurat, cujus potestas latissimè. Plinius L. 3. Epistol. *Sub eodem* Procuratore, *ac penè iisdem* Actoribus *habere*, & lib. 7. *Agrum ex meis longè pluris* Actori publico *mancipavi*. Idem in Panegyrico: *dicitur* Actori *atque etiam* Procuratori *tuo*, *in jus veni*, *sequere adtribunal* Salvianus lib. 4. de Providentia Divina; *pavent quippè* Actores, *pavent* Procuratores.

[*] *Actus Fabulae*, f. *Comediae*, est *pars Fabulae*, f. *Comoediae*. (De *numero* autem *Actuum Comoediae* loquitur *Horatius* in *Arte Poetica* v. 189. seq. hunc in modum.

Neque minor quinto, neu sit productior actu
Fabula, quae posci vult, & spectata reponi.]

Actio autem *Comoediae* est *ipsa pergestus repraesentatio*. Quanquam & *Oratoris* *Actio* dicitur *pronunciatio cum gestu ac vocis moderatione*. Undè Histriones fabularum *Actores* dicuntur, non *Gestores*. Et qui Consulis personam gerit, *Consulem agere* dicitur, & qui Scurram imitatur, *Scurram* quoque *agere*.

Actus est, ubi vehiculum, vel jumentum agere armentaque trajicere licet, non etiam trahere lignum, aut lapidem; *Iter* verò est, quòquis pedes, vel eques, commeare potest, praetereà sellâ, aut lecticâ vehi, non item jumentum ducere, vel vehiculum. Sed *Via* appellatur. qua jus est eundi, agendi, trahendi quoque, & ferendi erectam hastam, si modò fructus non laedantur. Itaque *Actus* continet *Iter*, *Via utrumque* l. 1 D. de servitut. Rust. Praet. Et *Actus* quidem in latitudine habet pedes quatuor. *Iter* pedes duos, aut tres. Via in porrecto

&c octo pedes, in anfracto, id est, flexu, sedecim ex lege XII. *Tabul.* Ulpianus Instit. 2. *Iter est jus eundi, ambulandi hominis, non etiam jumentum, vel vehiculum.* Actus *est jus agendi vel jumentum, vel vehiculum. Itaque qui* Iter *habet*, Actum *non habet. Qui* Actum *habet*, Iter *habet, eoque uti potest, & sine jumento.* Via *est jus eundi, & agendi, & ambulandi. Nam* Iter, & Actum *in se* Via continet.

Ad, [oo] denotat motum ad locum. *Apud*, factum in loco. *Fl Sosip.* [pp] Et *hoc*, post verba *motûs* non adhibetur, *illud*, verba *motûs* vel antecedit, vel subsequitur, ut *Ad te eo. Transeo ad forum.* Lucilius Satirar. 9.

Sic & apud *te longè aliud est, neque idem valet* ad *te.*
Intrò nos vocat ad *sese, tenet intus* apud *se.*

Interdùm tamen *Ad* sumitur pro *Apud* Cicero lib. 7. ad Atticum: *Fuit* ad *me sanè diù.* Livius lib. 10. *Furiarumque ac formidinis plena omnia ad hosteis essent.* Idem l. 34. *Qui* ad *Regem remansit*, & Lib. 53. *Eorum nomina* ad *se ederentur.* Virgilius. [qq]

Prima quòd ad *Trojam pro caris gesserat Argis.*

Et contrà *Apud* pro *Ad*. Modestinus Pandectarum 2. l. 27. D de statu liber. *Cùm* apud *eum, cui dare jussus est dominium quoque servi, pervenit.* Venulejus de Officio Proconsulis, 6. l 11, D. de Offic. Proc. *Rejicere legatus* apud *Proconsulem debet.*

Ad annum significat post annum finitum, & expletum. *In annum* est in tempus unius anni, Plaut. in rudente: [rr] *Comissatum omnes venitote ad me ad annos sedecim.* Cicero lib. 12 ad Atticum: *Nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, an ad decem annos.* Varro Papiapapae

[oo] *Aliàs* rem, & ex circumstantiis personam *nonnunquam, immò, &* Causam *cum* impulsivam, *tùm* finalem, *porrò* Modum, Numerum, *ac* Tempus, futurum *imprimis, designans.*

[pp] *vel* Ad *est* Nota termini, quò quid tendit; Apud *verò est* proximitatis Nota.

[qq] Lib 1. Æneid. v. 24.

[rr] Act. V. Sc. ult. v. 66.

pae: *De ea questum ad annum veniam ad Norum Magistratum*. Julianus ad Ursejum Ferocem 2. l: 18. D de Manu Test. *Sed multò majus hoc* ad annum *liber esto*, vel ita potest accipi, *Post annum quàm moriar, liber esto*. Livius lib. 37. in annum *unum vovebant*, *dieque incerta faciebant*. Iisdem *Magistratibus* in annum *creatis*.

Ad diem est, quod in diem ita collatum est, ut in die finiatur. *Ex die* est, quod ex die incipit. Cato de Re Rustic. *Locus vinis ad Kal. Octobris primas dabitur*. Ibidem: *Dies argento ex Kal. Novembribus*. Pauius ad Edictum 24. *Nam vel* ex die *incipit obligatio*, *aut confertur in diem*. Ex die *veluti Kal Martiis dare spondes? Cujus haec natura est, ut ante diem non exigatur*. Ad diem *autem usque ad Kalendas dare spondes*. Sed haec duo interdum confundunrur, & idem significant, quod *sua die*, vel *certa*, *& praefinita die*. Livius lib. 33. *Neque stipendium*, *neque frumentum* ad diem *dari*. Scaevola Digestor. 7 l. 10. ff. de Rescind. Vend. *Si* ad diem *pecuniam non solvisset*, *res inemta fieret*. *Ibidem*: *Si* ex die *pecuuia omnis soluta non esse:*, *& venditor ea praedia venisse nollet*, *inemta essent*.

Addicitur pignus, quando pro rata debiti pignus addicitur. *Adjudicatur*, quando non ita perpenditur quantitas debiti. *Datur in solutum* non sine consensu victoris *Zas. ad l. 15. §. 6. 7. 8. ff. de re Jud.* [ff]

Adfinitas juxtà l. 4. D. de Grad., & Affin. est diversarum cognationum per nuptias sponsaliave copulatio, & *Adfines* sunt viri, & uxoris Cognati, dicti ab eo, quòd duae cognationes, quae diversae inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: ut *Cognati Uxoris* sunt *Adfines Viri*, & *Viri Cognati*

(*ff*) *Sic* Addicit venditor rem licitatori, *quam illius esse jubet*, *dicens*, tuum esto: *Isque jam ex* Licitatore *fit* Emtor. *Id potissimum fit in auctione*. *Venditor interdum* addicit *rem minus pretium offerenti*, *si videatur emtor magis idoneus*. *Sed* in diem addici *dicitur*, *quod ita venditur*, *ut non statim fiat tuum*, *sed ad diem praescriptum*. *Ita* admensum vinum *dicitur*, *quod* mensurâ *traditum est*: *&* adnumeratum *quod* numero traditur.

gnati Uxoris Adfines, quorum nomina ferè haec sunt; *Socer*, *Socrus*, *Gener*, *Nurus*, Noverca, *Vitricus*, *Privigna*, & alii ulteriores; *Cognatio* autem est naturalis per foeminas conjunctio, & *Cognati* sunt qui per foeminas conjunguntur, *Frater ex eadem matre tantùm natus*, *Avunculus*, *coeterique*. *Propinquitas* est commune vinculum, quod jure sanguinis contingit, & *Propinqui* dicuntur, inter quos aliqua sanguinis conjunctio est. Itaque proximus gradus est *Cognatio*, deinde *Adfinitas*, tùm *Propinquitas*. Cic. Or. 4. in Verrem: *Quò quisque te maximè cognatione*, *adfinitate*, *necessitudine aliqua attingebat*. Idem pro Plancio: *Cum illo maximis vinculis*, *& propinquitatis*, *& adfinitatis conjunctus*. Sallust. in Jugurtha: *Cognationem*, *adfinitatem*, *praetereà foetus intervenisse*: Ibidem *Vos mihi Cognatorum*, *vos in locum Adfinium ducerem*. Massurius Sabinus Juris Civilis 3. *In judiciis apud majores ita observatum est*, *primùm tutelae*, *deinde hospiti*, *deinde clienti*, *tum* Cognato, *postea* Adfini.

[*] Adhuc, & Hactenus *aeque* continuationem *significant*, *sed hoc differunt ex mente* Manutii, *quòd* Hactenùs *de* re *semper usurpetur*; Adhuc *v. de* tempore. *Non rectè itaque dicitur* de litteris Adhuc; *sed* de litteris Hactenùs. *Sed* Autor ad Herennium, & Petr. Ramus *hoc discrimen rarenter observarunt*.

Adire, *& cernere haereditatem* hoc differunt, quòd *Adire* est suscipere, & occupare haereditatem; *Cernere v.* est constituere, & quasi decernere se haeredem esse velle. Nam haeres intrà certum tempus, à Testatore praefinitum, testibus praesentibus, primùm *Cernebat* haereditatem, deinde *Adibat*. Ita *Cretio* prior est *Aditione*. Varro lib. 5. de lingua lat. *in testamento* Cernito, *id est*, *facito*, *ut videant te esse haeredem*. *Itaque in cretione adhibere jubent testes*. Plinius Epist. 10. *Julius largus rogavit testamento*, *ut haereditatem suam* Adirem, Cernerenque; Ulpianus in Institutionib. Cretio *est certorum dierum spatium*, *quod datur instituto haeredi ad deliberandum*, *utrùm expediat ei* adire *haereditatem*, *nec ne*, *velut Titius haeres esto* cernitoque *in diebus centum proximis*, *quibus scieris poterisque*: *ni ita* creveris *exhaeres esto*. Adju-

Adjutor dicitur in re bona; *Impulsor* in mala. *Adjutore* non irascente; *Impulsor* à criminante atque irato dicitur. *Donat. ad Ter.* [tt]

[*] *Admonitio* est docentis, quid faciendum sit; *Monitio* verò est exstimulantis, sed sine acerbitate. Undè *Admonere* est docere; *Admonita* verò *tradere* est Praecepta tradere.

[*] *Admolimur*, quod adjungimus. *Amolimur*, quod removemus.

Adolescens vocatur, qui annos *Pueritiae* reliquit, *Juvenis* autem, qui *Adolescentis* excessit *Aetatem*, quoad incipiat inter *Seniores* numerari, ut tradit *Marcellus Jurisconsultus*. Cui adstipulatur *Varro*, qui *quinque gradûs Aetatis* aequaliter putat esse divisos, unumquemque scilicet praeter extremum, in annos *quindecim*, & primo gradu usque ad annum *quintum decimum* PUEROS dictos quòd sint *puri*, id est, impuberes: secundò ad *tricesimum* annum ADOLESCENTES, ab *alescendo* sic nominatos. In tertio gradu, qui erant usque *quinque*, & *quadraginta* annos, JUVENES appellatos, eò quòd *Rempubl. in re militari possent juvare*. In quarto autem ad usque *sexagesimum* annum SENIORES esse vocatos, quòd tunc primùm *senescere corpus incipiat*. Inde usque finem vitae uniuscujusque quintum gradum factum, in quo qui essent, SENES appellatos, quòd ea Aetate *corpus senio laboraret*. Sed *Oratores*, & *Historici* promiscuè nominant *Adolescentes*, & *Juvenes* intra annum *vicesimum*, & *quadragesimum*, ut Sallust. in Catilina *Caesarem* Adolescentem *vocat*, *qui jam Pontifex maximus creatus erat anno aetatis* 36. Rursus Cicero de Senectute *Catonem* Adolescentem, *cum* annos *natus plus minùs* 24. *militaret sub Fabio V Cos.* & de claris Oratoribus *Crassum* annos *natum* unum, & viginti, *cum Carbonem accusaret admodum* Adolescentem. Idem L. 2. Epi-

---

[tt] *Alioquin* Adjutor *usurpatur*, *quando* qui par *est* alicui, *vel* hoc, *vel* illo superior, potentior, *ac* doctior. *Sic* Tartari *non possunt dici* Turcarum Adjutores, *quia* Turca *neque* parem agnoscit, *neque* superiorem, *sed possunt dici potiùs* copiae auxiliatrices.

Epistolar. *Curionem* Adolescentem triginta annis *majorem; eundem ad* Atticum *Juvenem*, cum ageret annum 24. Nunc autem aliter *Adolcentis* nomen usurpatur, nimirum de *ea Aetate*, quae anno incipit 13. desinit 20. ex quo *Juvenis* appellatur.

Adolescere. [*uu*] augmenti est. *Inolescere* coagmenti. *Exolescere*, [*xx*] vanescentis. *Agraetius*. [*yy*]

Adoptio est actus legitimus, per quem F*ilius* à *Patris naturalis* Familiâ in *adoptivi* Familiam transferebatur; *Arrogatio* verò est, cum aliquis *Patrem* non habens, in potestatem sese *adoptivi Patris* tradebat. *Illa* apud *Praetorem*, vel *Proconsulem*, vel *quemlibet alium Magistratum*, *apud quem legis actio esset*, fiebat, *Parente naturali* Filium terna mancipatione cedente. Haec olim, rogatione lata, apud *Populum in foro*, postea apud *Principem* fiebat. *ipso* dumtaxat, qui adrogabatur, *autore*, ut Cicero in Oratione pro Domo, & Gellius lib. 5. [*] *Noct. Attic.* c. 19. referunt. Modestinus Regular. 2. l. 1, & 2. de adopt.. Adoptantur *Filii familias*, Adrogantur, *qui sui juris sunt*. Hanc tamen *Differentiam* non semper observant *Oratores*, & *Historici*, apud quos *Adoptionis* nomen est *generale*, quo continentnr *Adrogatio*, & ea, quae *specialiter* dicitur *Adoptio*. Cicero pro Domo: *Quod est Pontificis jus* Adoptionis? *nempe ut is* adoptet, *qui neque procreare jam Liberos possit*, *& cum potuerit*, *sit expertus*. Tacitus lib. 7. Annal. *Si te privatus Lege Curiata apud* Pontifices, *ut moris est* adoptarem. Svetonius in Augusto: *Tertium nepotem* Agrippa, *simulque privignum Tiberium* adoptavit *in foro*, *Lege Curiata*. Quibus in locis *Adoptio*, ut *genus* sumitur pro *Adrogatione*.

[*] *Adorare* quanquàm àb *orando* dictum est, tamen *adoramus* sine *voce* veluti *gestu corporis*, quod tribuitur,

&

[*uu*] *quod idem*, *ac* crescendo ad staturam venire.

[*xx*] *h. e.* adultam Aetatem superare.

[*yy*] *Sic* Adolescentes adolescunt *à prima* Adolescentia *in* adultam *usque* Aetatem; *deinde* abolescunt *rursum*, *donec* exolescant, *&* absolescant, *h. e.* exoleti *fiant*, *&* obsoleti.

& *mutis animantibus*. *Adorare* enim *propriè* vi vocis est *manum ad os movere*, & *Adoratio manu ad os relata* audit *salutatio*, quemadmodum ex *J. Lipsii l. 2. Elector. c. 6.* docuimus in *supplementis* ad c. 3. *Discursus Philologici nostri* de Osculis p. 131. seq. *Edition. Chemnic.* Itidem *Supplicare* dicimur, quum à plicandis genibus dictum sit, tamen, & *sola voce Supplicare* dicimus; praesertim cùm abjectioribus utimur verbis. Hoc qui facit, *Supplex* dicitur. *Graecis* Προσεύχεσθαι qui *adorabundus* aliquid petit. Προσκυνῆσαι qui *gestu adorat*. Ἱκετεύειν qui *supplex genibus*, & *manibus* aliquid petit.

Adpromissior est, qui alienae promissioni accedit, à verbo *adpromitto*, quod est insuper, & praeter alium promitto; *Expromissior* verò is dicitur, qui pro eo promittit, qui ipse efficaciter obligatus non est, veluti qui pro servo, cum quo nulla contrahitur obligatio, promittit. Pomponius ad Sabinum 26. L. 5. D. *de verb. oblig. Satis acceptio est stipulatio, quae ita obligat* Promissorem, *ut* Adpromissores *quoque abeo accipiantur*, id est, *qui idem promittant*. Ulpianus ad Edictum XI. l 7. D. de Dol. *Si nolit* Expromissorem *ipsum manumissum accipere*: Expromissori *planè adversus manumissum dari debebit de dolo, aut si non sit solvendo*. Expromissor *domino dabitur*. Sed haec Differentia, quanquam *juris interpretibus* valdè placuit, mihi tamen non probatur, cum videam, in *Libris Veterum Jurisconsultorum promiscuè*, & *indifferenter* appellari *Adpromissores*, & *Expromissores*, qui pro alio quocumque se obligant, ut in *Titulo* de *soluto matrim* de *Solutionibus*, de *Pignorat. Actione*, de *Condict. Causa data*, *ad* S. *C. Vellejanum*, & aliis multis locis.

Adscripti, & *Adscriptivi* multùm differunt. Nam *Adscripti* dicebantur, qui nomina in *colonias* dederant, ut essent *Coloni*. Ad quorum similitudinem postea dici ceperunt *Adscriptitii*, qui erant *coloniis* adsignati, & ibi culturae causâ perpetuò manebant, atque cum *praediis* mancipabantur, alienabanturque. *Adscriptivi* erant, qui supplendis legionibus *mortuorum Militum loco* substituebantur, quos eosdem vocabant *Accensos*, quòd in Legionum censum essent relati. Livius lib. 14. *Co-*

loni adſcripti *in colonia*, *quam teſtem integritatis*, *juſtitiaeque habent*. Paulas reſponſor. 11. Lib. 54. D. Locat. *Servus*, *qui aeſtimatus coloniae* adſcriptus *eſt*, *ad periculum coloniae pertinebit*. Plautus in Menaechm, [zz]

Idem iſtuc Aliis Adſcriptivis *ad legionem fieri ſolet*. Varro lib. 3. de Vita Populi Rom. *qui de* Adſcriptivis, *cum erant attributi Decurionibus*, & *Centurionibus*, *qui eorum habent numerum*, Accenſi *vocabantur*.

Adſectari differt ab *Appellare*. *Appellat* n. qui ſermone Pudicitiam attentat. *Adſectatur*, qui frequenter aliquam tacitus ſequitur: *l.* 15. §. 22. *ff. de injur.*

[*] *Advenire* dicitur, & qui jam in *propinquo* eſt, & *adveniſſe*, qui *jam* adeſt. *Adventat*, qui *longiùs* abeſt in *itinere*. Nec is *adventaſſe* dicitur quum *pervenerit*. Uxor *Advenienti Viro* occurrit ad limen; *adventanti* non occurrit. *Ventitat*, qui *frequenter* venit.

Adventitia bona aliundè, quàm ex re Patris obveniunt: *L.* 36. *pr. ſ. C de in off Teſt.* *Profectitia* ex re Patris, § 1. *F. per quas Perſ.*

[*] *Adverſa vulnera* vocantur, quae in *pectore fronteque* ſunt accepta, & *laudi* dantur; *Averſa* verò, quae in *tergo*, & *probro* dantur. Undè *Cicero*: Et adverſus, & averſus *impudicus es*, hoc eſt, *à fronte*, & *à tergo*.

(*) *Adverſamur* ei, cui repugnamus, & obſiſtimus. *Averſamur* eum, quem deteſtamur. Undè *adverſa Fata* dicuntur, quae nobis obſtant. *Averſi Dii*, qui precibus noſtris ſurdi ſunt.

Adversùs refertur ad *Perſonam* tantùm. *Contra* ad *Locum*, & *Perſonam*, ut volunt *Grammatici*, cum tamen *Adversùs* etiam ad *Locum* referatur. Terent. in Phormione. [*a*]

- - - - *ex* adverſum *ei loco*
Tonſtrina [h. e. apta ſedes otioſis, & nugivendis]
erat quaedam - - -

Livius lib. 49. Adversùs *viam*, *qua in Capitolium aſcenditur*. Sed cum ad *Perſonam* referuntur, hoc differunt, quòd *Adversùs* levius eſt, quàm *contra*. Nam *Contra* Ini-

[zz] Act. 1. Scen. 3. v. 2.
[*a*] Act. 1. Sc. 2. v. 38. ſeq.

Inimicitias, Diffidia, nocendi Voluntatem oſtendit: *Adverſùs* etiam cum bona Voluntate eſt, & *Erga* ſignificat. Cato de Conſulatu ſuo: *Omnia plena hoſtium, copiae magnae* contra *me ſedebant*. Terent in Adria: [*b*] *Id gratum fuiſſe* adversùm *te habeo gratiam*.

Cic. L. 1. de Natura Deorum: *Pietas* adversùs *Deos*. Idem ad Paetum: *Te* adversùs *me omnia audere gratum eſt*. *Adversùm* te, *Adverſarius*. *Adversùs* te, *Imitator* eſt. *Agraetius*: *Adverſùm* ſemper *Praepoſitio* eſt [*c*] *Adversùs* interdum *Participium*, ab *Adverto*. *Donat. ad Ter.*

[*] *Advertimus* animum quum attendimus. *Avertimus*, quum ad alia vertimus.

[*] *Adulamur* ſerviliter, etiam *geſtu*, quod *Canibus* quoque *nobiſcum* eſt commune. *Aſſentamur* ad gratiam loquentes. Ideòque *Aſſentatio* non tribuitur *mutis Animantibus*. *Blandimur* quoquo modo, dùm *placere* ſtudemus *magis*, quàm *vera dicere* Sunt qui dicunt. *adulantem* omni mentiri tempore. Veritatem verò *Blandientem* poſſe loqui. Sic etiam *facto blandimur*, veluti qui pinxerat *Venerem deformem*, dicitur *blanditus Mineruae*. Dicimur & *Blandiri vitiis noſtris*, dum ea excuſamus, aut attenuamus. *Blandiri calamitatibus* dùm eas elevamus. *Palpamus manibus*, dum *blandimur* Equis. Ex hoc tranfertur ad *alia* quoque. Indè *Palpones* dicti *Adulatores*. Et *Palpum obtrudit ille*, qui *blandiendo* fallit.

Adulterium eſt concubitus illicitus cum *nupta Muliere*, ſed honeſtè vivente, quaſi ad alterius torum acceſſus. *Vid L. 6. §. 1 D. de Adult. Inceſtus*, (*d*) eſt cum Conſanguinea; vel alia, quam quis ducere uxorem prohibetur. *Stuprum* [*e*] verò eſt cum *Vidua*, aut *Virgine*. [*f*] Cicero pro Flacco: De *Probris*, *Adulteriis*, ac

(*b*) Act. 1. Sc 1. v 15.
[*c*] *ut adversùm* te habeo gratiam.
[*d*] quod idem, ac incaſtus.
[*e*] qs. *dicas* Stupor turpis.
[*f*] Quod fit ſoepiſſimè cum violenta Libidine. *Ideoque Deus* Stupratores *lapidari juſſit*, Deut. XXII. 24.

Stupris. Tacitus lib. 1. Historiar. *Quoties Pecuniae materia deesset*, Stupris, & Adulteriis *exorabatur*. Sed interdum *Stupri* nomen generale est, & de *Adulterio*, *Incestu*, & *quocunque Flagitio* impropriè dicitur. Undè Lex Julia de Adulteriis promiscuè his verbis utitur, sicut alii quoque Autores. Cicer. Orat. 7. in Verrem: *Noctu* Stupri *causâ lecticâ in urbem introferri solitus est ad Mulierem nuptam uni, propositam omnibus*. Sallust. lib. 3. Historiar. *Ac statim fugitivi contra praeceptum Ducis rapere ad* Stuprum *Virgines*, *Matronasque*. Livius lib. 36. *Nec rapi ad* Stuprum *Matres Campanas*, *Virginesque*, *& ingenuos Pueros*.

Advocatus est, qui alteri adest in causa, sive jus suggerit, ut *Jurisconsultus*, sive praesentiâ sua Adversarii injuriam propulsat, ut *Amicus* [g] *Patronus* est, qui [h] in Iudicio causas oratione defendit, ut *Orator*, & *Causidicus*. [i] *Advocati* suscipiunt Personas. *Procuratores* Negotia. *Advocati* debent esse Iurisperiti, non item *Procuratores*. *Illi* sunt quasi Tutores. *Hi* qs Curatores. *Advocato* meo sum Cliens. *Procuratori* Mandator, vel Dominus. *Advocatia* peragitur extra Iudicium; *Procuratura* verò non nisi in Iudicio. *Illa* est difficilior, *Haec* facilior. Vult. Comm. Inst. ad Pr. Tit. de Act. n. 28. seq. Itaque *Advocati* nomen generalius est & honestius, quàm *Patroni*, quod Ovidius [K] festivè expressit:

Munera det Dives, Jus qui profitebitur, adsit,
Facundus causam saepè Clientis agat.

Asconius Pedianus in Divinationem: *Qui defendit alterum in Judicio. aut* Patronus *dicitur*, *si* Orator *est*, *aut* Advocatus, *si aut* Ius suggerit, *aut* praesentiam suam *commodat* amico. Idem: Vel ut *consulantur*, conveniunt

---

[g] *vel breviter*: qui adest periclitanti, auxiliaturus, si quid opus sit. *Hujus officium* Advocatio *dicitur*.

[h] alicui se beneficiis *Patrem* (*speciatim* Defensorem) praestat *s. qui*.

[i] *Undè* Patrocinari *pro* auxiliari, & Patrocinium *pro* auxilio *ponitur*.

[K] Lib. 3. de art. amandi v. 531. seq.

veniunt *Advocati*, vel ut *alterutri parti apud* Arbitros *adsint*, vel ut *ipsi Judices* in rem aliquam *capiantur*. Et hoc olim. Posterior autem Aetas *Advocatum* dixit quẽcunque *causarum Actorem*. Tacitus de Oratoribus: *Horum temporum* Diserti, Causidici, & Advocati, & Patroni, *& quidvis potiùs*, *quàm* Oratores *vocantur*. Ulpianus de omnibus Tribunalib. 8. L. 1. D. de extr. Cog. Advocatos *accipere debemus omnes omnino*, *qui caussis agendis quoquo studio operantur*. *Advocatur* daturus *Patrocinium*. *Invocatur* praebiturus *Auxilium*. *Exvocatur* praestiturus *Obsequium*. *Agraetius*.

Aedes, & *Aedificia* separat. Varro lib. 4. de lingua lat. *Post* Aedem *Saturni* in Aedificiorum *Legibus*, & Livius lib. 4. *Quae* Aedes Aedificiaque *intra fines regni Antiochi sunt*. Nimirum *Aedes* sunt *sacrae*, & *profanae*, *Aedificia*. [*l*] tantum *profana*, atque etiam illa, quae non sunt apta habitationi, ut *Porticus*, *Propugnacula*, & similia. *Aedes* sunt *urbana* Aedificia. *Villae rusticae* *L*. 221. *de V. S.*

Aedes sunt, etiamsi tecto carent, neque habitantur. *Domus* intelligitur omnis habitatio, in qua Paterfamilias habitat, quae tecto; & parietibus constat. Latior ergo est significatio *Aedium*, quàm *Domus*. [*m*]

Domum nostram, *agrum*, *Aedes*, *mancipia*.

Nam si *antecedentia verba Textus* aspicimus, *Constructionisque ordinem probè*, ut decet, attendimus, videbimus, non legendum esse *Domum nostram*, &c. Sed *demùm instruam agrum*, &c. Et *hanc lectionem* observarunt quoque, *Veteribus* praeuntibus *Camerarius*, *Taubmannus* in *utraque Editione*, *Dousa* Fil. *Pareus*, *Buchnerus*, *Cothenienses*, & *alii*.

[*l*] structurae *quippe* parietibus, & tecto propriè constantes.

[*m*] *Quod autem* malè *probatum est in* prioribus Editionibus *ipsius* Popmae, & Musculi, *immò & in* ultima illa *quàm* Hieronymus Thomae *non ita pridem* Gissae *jussit imprimi*, Testimonio illo Plantino, *quod ex* Rudent. Act. 4. Sc. 2. v. 25. *hunc in modum*, *sed* falsò, *ibidem extat*.

Aedes sacra, *& Templum* hoc differunt, quòd Aedes sacra per se *sancta* erat, non *augurata*, ut *Aedes*, *Vestae*; sed postquam per *auguria* constituebatur, & *sancta*, & *augurata* erat, & *Templum* fiebat; *Templum* verò per se *auguratum* erat, non *sanctum*, ut *Rostra* in foro *augurato* constituta, nec tamen *Deo* dicata, nominantur *Templa*; Itemque *Curia Hostilia*, *Pompeja*, & *Julia*, ut autor est Varro lib. 4. Epistolicar Quaest. Idem lib. 6. de lingua lat. *Curia Hostilia* Templum *est*, *&* sanctum *non est*: *sed hoc*, *ut putarent*, Aedem sacram *esse* Templum, *&* sanctum *esse*, *quòd in urbe* Roma *pleraeque* Aedes *sacrae sunt* Templa, *eadem sancta*. Praeterea *Templum* etiam profanum est, & *Domum* quamvis hominum, & inferiorum significat. Quae res exemplorum confirmationem non desiderat. [*n*]

Aedificare est Aedes *struere*, *vel construere*. *Exaedificare* est structuram *in altum*, *& lungum producere*. Sallust. in Catilina: *Cum domos atque villas cognoveris in urbium modum* exaedificatas. Arnobius L. 7. *Cur templa post condita*, *sibique* exaedificata *delubrat*.

Aeger & animo & corpore laborat, [*o*] *Aegrotus verò corpore tantùm*. Sallust. in Catilina: *Antonius* pedibus *aeger*; Idem in Jugurtha: *Animus aeger* avaritià *facilè conversus est*. Sed *Aegrotum* pro *Aegro* dixit Terent. in Haeutontymor. [*p*]

Ne-

[*n*] Aedem *ex* Servii *mente* Num. Sing. *de* Templo *tantùm dicimus*, *& quidem* ferè semper cum adjectione, *ut in* Aede Jovis, Mercurii, Minervae, Concordiae, *&c.* Plurali *verò* secundùm adiectionem, *&* privatam Domum, *&* Templum *significat*, *ut* Aedes meae, Domus mea, Aedes Marcelli, *&c. Etiamsi* egregias, *aut* pulchras Aedes, *aut* absolutè Aedes *diximus*, Domum *tantummodo designare solemus*. *Si verò addimus* aliquid ad Religionem spectans, *ut si in plurali etiam dicimus* sacras Aedes, *aut* Nimpharum Aedes, Templa plura *annotamus*. *Conf.* Torelii *Lima Orthogr. fol.* 70.

[*o*] *s. aegrescit plerumque*, *&* animo, *&* corpore simul, *& tum aegrotat* periculosiùs.

(*p*) Act. 1. Sc. 1. v. 48.

Neque ut animum decuit aegrotum [*q*] *adolescentulus*.
Et in Andria: [*r*]

Ipsum animum aegrotum *ad deteriorem partem*
plerumque applicat.

Aegrotationem, & *Aegritudinem* Cicero distinxit lib. 4. Tusculanar. Quaest. his verbis: *Sed propriè*, *ut* Aegrotatio *in corpore*: *sic* Aegritudo *in animo nomen habet*. Ibidem: *Praeclarè nostri molestiam*, *solicitudinem*, *angorem*, *propter similitudinem corporum aegrorum*, Aegritudinem *nominaverunt*. Idem tamen eodem Libro dixit *Aegrotationes animi*, ut Horatius: [*s*]

- - - - *quò me*
Aegrotare *putes* animi vitio. - - -

[*] *Aemulari* fit cum *tacito quodam animi motu*, & plerumque cum *Invidia*. Ideòque idem est, ac *in videndo imitari*, & quasi *assequi*; etiamsi *Aemulatio* nonnunquam *Virtutis imitatio* est. Sed *Imitari*, quod *propriè* se alteri conformare notat, & vocabulum *μέσον*, & sumitur *potissimùm* in *bonam partem*, sic & *Terentius* in *Prol. Andr.* v. 20. *Aemulari* dicit pro *Imitari* his verbis:

Quorum aemulari *exoptat negligentiam*
Potiùs, *quàm istorum obscuram diligentiam*.

Aequale est alterius staturae par; *Aequabile* verò, quod aequari potest. *Corn. Front.*

Aequitas [*t*] est quaedam convenientia, & moderatio rationabilis. *Jus* est decisio, quae fit secundùm Juris [*u*] regulas. [*x*] *Clementia* solius *Principis* est, vel parem potestatem habentis. *Connan. l.* 1. *c.* 11. *n.* 9.

Aerarium est locus [*y*] in quo publica pecunia *Populi* asservatur, ut olim in Aede *Saturni*; *Fiscus* verò *Principis Aerarium* est, ad decorem, & Majestatem ipsius con-

(*q*) *h. e* infirmum.
[*r*] Act. Sc. 2. v. 22. *juxta* Edition. Haymecc.
[*s*] *Lib.* 2. *Satyr.* 3. *v.* 306. *seq.*
[*t*] *s.* Aequi ratio.
[*u*] cum divini, tum humani.
[*x*] *Ideoque idem est*, *ac* DEI, & rectae Rationis jussum.
[*y*] *s.* aedificium.

conservandam statutus, à *fissis* [z] *viminibus*, hoc est Sportis; in quibus pecuniae publicae asportari,& concludi solebant, dictus, uti *Asconius Podianus* notavit. Tacitus Lib. 2. Annal. *Quantum* Aerario., *quantum* Fisco *pendebant, in quinquennium remisit*. Idem Lib. 5. *Bona Sejani ablata* Aerario, *ut in* Fiscum *cogerentur*. Plinius in Panegyrico: *At fortasse non eadem severitate* Fiscum, *quàm* Aerarium *cohibes, immò tantò majore, quantò plùs tibi licere de tuo, quàm de publico credis*. Svet. in Augusto: *Quantum militum sub signis ubique esset, quantum pecuniae in* Aerario, *&* Fiscis, & Vectigaliorum *residuis*. Idem in Claudio: *Positis ante se cum pecunia* Fiscis.

Aestas est pars anni, [aa] *Aestus* calor temporis. *Aestus* à nimio calore nomen accipit. [bb] *Aestas* nomen non ammittit, etiamsi temperata est. *Corn. Front.*

Aestimare, inquit *Valla*, est considerare. *Existimare* est judicare. Itaque priùs rem *aestimamus*, deinde qualis sit, *existimamus*. Quae interpretatio [cc] non satis explicat veram, & propriam harum Vocum *Differentiam*. Nam *Aestimare* est, [dd] res comparare, & componere, atque ita expendere, quid parvi, aut magni referat; quid sit probandum, aut improbandum. *Existimare* autem est judicare, benè, vel malè opinari, [ee] *Illud* fit ex rerum collatione. Hoc est opinionis, & judicii, ut *Aestimo te magni*. *Existimo te magnum*. Sallust. in Catilina: *Eorum ego vitam mortemque juxta* aestimo. Idem in Jugurtha; *Utrùm graviùs* aestimet, *nemini occultum est*. Caesar Lib. 3. de Bello Civili: *Leviusque tempestatis, quàm classis periculum* aestimaverunt.

---

[z] *& non* fiscis, *ut in caeteris* Editionibus *legitur*.

[aa] calida nempè, quae cogit pecora *aestivare* sub *aestivis*.

[bb] Et est vel in *aëre*, cum ustus *aër* aestuat, vel in *mari*, cum undae *inaestuant*, *aestuososque* fluctus in sua *aestuaria exaestuant*.

[cc] nostro quoque judicio.

[dd] *& quidem propriè*, pretium rei statuere, *seu*

[ee] *f.* diligenter aestimando statuere.

sunt. Interdum tamen *Existimo* accipitur pro *Aestimo*. Terent. in Phormione: [ff]

Id illa universum abripiet, haud existimans [gg]
Quanto labore partum. - - - -

Sallust. lib. 3. Historiar. *Si* Quirites *parùm* existimaretis, *quid inter Jus à Majoribus relictum nobis, & hoc à* Sulla *paratum servitium interesset*. Idem in Jugurtha: *Nunc vos* existimans, *facta, an dicta pluris sint.*

[*] *Affabilis* est, qui *comiter* appellat eos, qui occurrunt. *Graecis* dictus φιλοπροσήγορος, & opponitur homini *moroso*. Indè *Affabilitas*, quae alloquendi *facilitatem*, sermonis *comitatem*, ac audiendi *lenitatem* apposité significat. Sed *Blandus* est, qui *familiariùs grata oratione* cum hominibus solet agere. Graecis εὐπροσήγορος

[*] *Affectio*, sive *Affectus* Πάθος *Graecorum* nomine veniens, est omnis animi incitatio, studium, & motus, cujus genera sunt *Ira, Misericordia, Amor, Odium*, & praecipuè, *Metus*, *Spes*, *Dolor*, ac *Gaudium*, & opponitur *Rationi*. Habet a. nomen suum ab *afficiendo*, h. e. ejusmodi *verbo*, quod ad *quamvis* ferèrem optimè sese potest accommodare. Dicitur enim non solùm *honore*, *praemio*, *munere*, *laetitiâ*, atque *beneficio*; sed & *molestiâ*, *dolore*, *contumeliâ*, *injuriâ*, & *re quavis acta*, quae *animum*, vel *corpus* tangere, movere, concitare, atque cruciare potest, aliquem *afficere*. Ubi notandum, quòd qui *affectus injuriâ* est, *illius* semper *meminerit*; qui autem *beneficio*, *illud* facillimè *obliviscatur*. Contrà *Affectatio* est aemulatio, sive appetentia rei, Κακοζηλία quod potissimùm in *malam partem* sumitur à *Graecis* appellata. Hinc *Sermo affectatus* repraehenditur. Et qui *laudem undequaque affectat*, venatur *illam*, & captat. Sed *affectare quietem*, pro *quietem cupere* minùs *Latinè* dictum est.

Affligo est opprimo, & prosterno, [hh] *Effligo* est exci-

[ff] Act. 1. Sc. 1. v. 11. seq.
[gg] *Vid.* Martini Haynecii *notae marginales ad* h. l.
[hh] *Ut affligere* Statuam, Navem, Monumentum,

cido, & penitùs destruo, in quo major violentia. Plautus in Asinaria: [*ii*]

Nisi quidem illa ante occupasset te, effliges *scio*.

Cicero Lib. 9. ad Atticum: *Filium misit ad* effligendum *Cn. Pompejum, aut certè capiendum*. [*KK*]

[*] *Agè* quum est *adverbium Hortantis*, Numero singulari jungitur. *Agite* Pluri. *Agedum* utrique

Ager est locus sine aedificio, qui culturae. & fructunm causâ habetur, sive *Campus* sit, sive *Vinea*, sive *aliud*. [*ll*] *Fundus* (*mm*) integra possessio est, *Agrumque* cum *Aedificio*, & *Villa* continet. *Possessio* Ager latè patens, cujus plenissimum usum habemus, proprietatem, & dominium non habemus, nec habere possumus, ut est *Ager tributarius*; *stipendiariusque*, & *vectigalis*, item aliis usibus destinatus, qui omnes nec mancipatione abalienari, nec usucapi possunt; *Praedium* verò *generaliter* appellatur tam *urbana*, quàm *rustica* Possessio Javolenus Epistolar. 4. lib. 115. D de Verb. sign Fundus *est omne, quicquid solo tenetur*. Ager *est species* Fundi, *qui ad usum hominis comparatur*. Possessio *ab* Agro *Juris pro-*

&c. ap. Ciceronem *saepiùs*. *Indè* Afflictus, *hoc est, prostratus, & jacens, cui* Florens *opponitur*.

[*ii*] Act. 4. Sc. 2. v. 9.

[*KK*] *Sed* Infligere *est plagam incutere*.

[*ll*] *Sen.* Ager *est pars* Ruris *sive locus in* Rure, *qui colitur, sive* compascuus *sit, sive* arvus, *sive* floridus, *sive* consitus. Compascuus *habet* gravamina. Arvus aratro *proscinditur*. Floridus *servatur* apibus, & voluptati. Consitus *habet* arbores. *Interdum etiam* Ager *non unum aliquem*; *sed universum Territorium* Urbi *circumjectum, quod* Graeci χώραν *nuncupant, declarat, & in se complectitur*, & Saltus, & Nemora, & Flumina, & Monteis. Rus *est omnis locus in* Agris *extra* Urbem. Ruri *enim habitat* Ruricola, *ibique* rurando, & rusticando *suis* ruralibus *operis panem quaerit*. Campus *est ampla planities sive in* Urbe, *sive extra* Urbem. *Undè* Campus Martius *dictus*, & Regio Campestris, *quae* Monteis *non habet*.

[*mm*] *qui* propriè *cujusque rei* imum *est*.

proprietate distat. Quicquid enim apprehendimus, cujus proprietas ad nos non pertinet, aut nec potest pertinere, hoc Possessionem *appellamus.* Possessio *ergò usus est.* Ager *proprietas loci est.* Praedium *utriusque suprascripti generale nomen est. Nam &* Ager & Possessio *hujus appellationis species sunt.* Et haec quidem propria, & adstricta est harum Vocum significatio, quàm *Juris Autores* subtiliter observarunt; cum in communi usu loquendi alia quoque sit latior, cujus quoque exempla in *Libris* ipsorum passim occurunt. Nam *Agri* nomine accipiunt *Aedificium*, & omnia, quae in *Agro* continentur. *Possessionem* autem vocant rem ipsam, quaae possidetur, ut puta *Fundum*, aut *Villam*. *Fundus* etiam modicus locus est, si *Fundi* animo eum habuimus, & plerumque sine *Villa*, inquit *Ulpianus ad Edictum* 60 *L.* 60. *de verb. sign.* Itaque temerè, & sine ratione *Laurentius Valla* hac in parte *Jurisconsultos* reprehendit, quasi à se ipsis dissentienteis; cum *Illi* modò *propriam*, & *angustam* horum Verborum *significationem*, modò *translatitiam*, aut *laxam* respiciant. *Godd. ad d. L.* 115.

Agere, *Facere*, *&* *Gerere* hoc differunt, quòd *Agere*, & *Corporis*, & *Vocis*, & *Mentis* agitatum comprehendit. *Facere* tantùm refertur ad *Opera*, quae *Corpore* efficimus. [*nn*] *Gerere* est *Muneris*, & *Oneris*. [*oo*] Ita *agit* is, cujus post *actionem* Opus non extat, ut *Actor*, *Saltator*, *Cantor*, *Commentator*. [*pp*] *Facit* is, cujus Opus remanet,

[*nn*] *Ideoque* propriè *idem est*, *ac* opus quoddam producere. *Aliquando*, *& pro* consentire *ponitur*. His *enim* loquendi modis *utebantur rectè* Antiqui: Mecum s. Tecum, *faciam*, *hoc est*, mecum, *s.* tecum *consentiam*.

[*oo*] Gerulus gerit *Onus*, *si non sit* ingestabile. Geraria *infantem tam placida* gestatione. *quàm potest* Gestoria *navis* gestat *Merces*, *quas divendere* gestiunt *Mercatores*.

[*pp*] *Sic* agit *Histrio* Fabulam, *alius* agit Demeam, *alius* Thaidem, *alius* Pamphilum, *alius* Aeschinem. Agit Consulem, *qui fungitur* officium Consulis. Agit Judicem, Amicum, Patrem. Agit personam suam, *qui* sui *similis est*. Agit causam *Orator*. Nihil agit, *qui*

manet, ut *Scriptor*, *Statuarius*, *Pictor*, & alii *Mechanici*. *Gerit Dux*, & *Magistratus*, aut *Curator*. Terent: Adelphis: [*qq*]

Hei mihi, *quid* faciam ? *quid* agam ? - -

Cicero lib. 3. de Finibus: *Et ejus generis* actio *quoque quaedam*, *& quidem talis* , *ut ratio postulat*, agere *aliquid*, & facere *etiam*. Idem in Lucullo : *Idem in similibus artibus contingit*, *quarum omne opus est in* faciendo, *atque* agendo. Livius lib. 21. *Caetera omnia* ageret, faceretque ; *ut è Republica duceret*. Ulpianus ad Edictum 65. 1. 2. D. de Curat. Bon. *Quaeque per eum* . *eosve qui ita creatus creativè essent*, acta, facta, gestaque *sunt*. Varro Lib. 5 de Lingua Lat. *In eo propter similitudinem*, agendi, *&* faciendi, *&* gerendi *quidém error his*, *qui putant esse unum*. *Potest enim aliquis* facere, *& non* agere. *Ut Poëta* facit [*rr*] *Fabulam*, *& non* agit. *Contrà Actor* agit, & *non* facit. *Et sic à Poëta Fabula* fit, *& non* agitur : *ab Actore a.* agitur, *& non* fit. *Contra Imperator*, *qui dicitur res* Gerere, *in eo neque* agit, *neque* facit, *sed* gerit, *id est*, sustinet. *Translatum ab his*, *qui onera gerunt*, *quòd sustinent*. *Proprio nomine dicitur* Facere *à* Facie [*ss*] *quòd rei*, *quam facit*, *imponit* Faciem, *ut* Fictor, *cum dicit* Fingo, Figuram *imponit*, *cùm* frustra* *laborat*. Aliud agit *qui* non *est attentus ad* id, *quod* agitur. Hoc age *dicimus* ei, *quem jubemus* esse attentum. *Agaso* agit Asinum, *qui* ducit. *Subulcus* agit Porcos. Aguntur Pecora, ducuntur Homines. Agit animam, *qui* morti *proximus est*. Agit, *qui movet*, *&* afficit. Agere, *ex mente* Donati, *est aliquid* necessarium *facere*. Agitare voluptarium.

[*qq*] Act. 5. Scen. 3. v. 3.

[*rr*] *Ideoque* Poëta, *vi vocis originariae*, *idem est*, *ac* Factor, *sicuti docuimus in* Libello *nostro de Poëtar. Corona* Historico-Philologico *c.* 1. §. 2. *p.* 5 edition. Cygn.

[*ss*] *Huic sententiae omninò est contrarius* Christian Becmanus, *qui in* Originib. L.L. *p.* 443. Edition. Hanov. *quartae* Faciem *à* Facere *obscuraae quippè Originis* Verbo, *sicuti* Speciem *ab antiquo* Specere, *descendere affirmat*.

cùm dicit Informo, Formam: *sic cùm dicit* Facio, Faciem *imponit*, *à qua facilè discernitur, ut dici possit*, *aliud esse* vestimentum, *aliud* vas. *Sic item*, *quae fiunt apud* Fabros, Fictores, *item apud* alios *alia*. *Quicquid administrat*, *cujus* Opus *non extat*, *quod sub sensum veniat*, *ab* Agitatu, *ut dixi*, *magis* agere, *quàm* facere, *putatur*. *Sed quod his magis* promiscuè, *quàm* diligenter, *consuetudo est usa*, *translatitiis utimur verbis*. *Nam & quidem* Facere verba *dicimus*, *& qui aliquid* agit, *non esse inficientem*.

Agere apud populum, est *concionem* habere ad *Populum* sine ulla rogatione. *Agere cum Populo* est vocare *Populum* ad *Consilium*, aut *Comitia*, rogareque, ut *suffragiis suis* quid jubeat, aut vetet. *Illud* omnibus aequè diebus fieri licuit, & non à *Magistratu tantùm*, sed *etiam* à *privato Senatore*, Concionem ei Magistratu dante: Hoc comitiali duntaxat die à *solo Magistratu*. [*tt*] Messala lib. 1. de Auspiciis: *Si* Concionem habere *volunt*, *uti ne cum* Populo agant. Festus Pompejus. *Forum est*, *in quo Judicia fieri*, *cum* Populo agi. Conciones haberi *solent*.

Aggredimur de longinquo, *Adorimur* ex insidiis, & è proximo. *Donat. ad Ter.*

Agilem [*uu*] Actio facit, *Strenuum* [*xx*] Virtus, *Fortem* [*yy*] Animus, *Robustum* [zz] Corpus *Corn. Fronto.*

Agnati sunt, qui [vid. *Pr. Inst. de Legit. Agnat. Tut.*] per *virilis Sexûs* [*a*] *Personas* cognatione junguntur, &

[*tt*] *Conf.* Gellii *lib.* 13. Noct. Atticar. *c.* 14. & Pauli Manutii *lib de* Veter. Dier. *ratione*, *qui cum* ejusd Antiquitatib. Romanis *ap.* Joan. Le-Preux *A. CHR. MDXCV. in duodecimo exc. est p.* 425.

[*uu*] *h. e.* celeriter se agentem.

[*xx*] *Undè* viros nobileis *decet imprimis* Strenuitas.

[*yy*] Fortis, *dum* fortiter *agit*, *ipso* Fortitudinis *exercitio crescit*, ut alios quoque *fortificare* valeat.

[zz] *vel* multi *roboris* hominem.

[*a*] *Non levis itaque error est in nonnullis* Grammaticae Scomidianae *Exemplaribus*, *quando* Versus ille tritissimus,

& *ejusdem nominis* sunt, quasi *Familiae* adnati, velut *Frater eodem Patre natus*, *Filius*, *Nepos've ex eo*, item *Patruus*, *Patrui Filius*, qui *Frater Fatruelis* dicitur, & *Nepos ex eo*. *Cognati* sunt, qui per *Foeminas* conjunguntur, quasi *simul* nati, vel *commune* nascendi *initium* habentes. *Gentiles* dicuntur, qui inter se ejusdem, & *generis*, & *nominis* sunt, ab *ingenuis* oriundi, quorum nec *Pater*, nec *Avus* servitutem servivit, qui capite non sunt deminuti; licet interdum *Gentiles* dicantur, qui *simili* tantùm *nomine* appellantur. Quo sensu Plinius dixit de Servis: *Singuli Marcipores*, *Lucipores've*, *Dominorum Gentiles*. & Cicero lib. 1 Tusculan. Qu. *Servium Tullium Regem* vocat *Gentilem suum*, *cum ejusdem* nominis *esset*, *non* generis. Praeterea *Agnatorum* nomen *generale* est, quo *Cognati*, & *Gentiles* continentur. Nam qui est *Agnatus*, idem & *Cognatus*, & *Gentilis* est. Non utique autem, qui *Cognatus*, & *Gentilis*, idem & *Agnatus* est. Verbi gratia: Patris *Frater*, id est, *Patruus*, idem *Agnatus*, idem *Cognatus*, idem *Gentilis*, quia non *sanguinis* dumtaxat, sed etiam *generis gentisque* ratione civili mecum numeratur. At Matris *Frater*, idest, *Avunculus*, *Cognatus* est. *Agnatus* non est, quia mihi *sanguine tantùm* conjungitur, non etiam *genere*, propterea quòd *Mater* non ducit, & propagat *genus*, sed exit ab *ea domo*, in *qua* nata est, & in *Mariti* familiam transit. Cicero lib. 2. de Inventione: *Lex est*, *si Paterfamilias intestato moritur*, *familia pecuniaque ejus* Agnatorum Gentilium*que esto*. Ibid *Si furiosus est*, Agnatorum Gentilium*que in eo pecuniâque ejus potestas esto*. Varro lib. 7. de lingua lat. *Ut in hominibus quaedam sunt* Cognationes, & Gentilitates: *sic in verbis*. *Ut enim ab* Aemulo *homines orti* Aemilii ac Gentiles: *sic ab* Aemilii *nomine declinatae voces in* Gentilitate *nominantur*.

Agnati Patris: *Cognati* Matris *habentur*.

p. 492. in verso ordine legitur, nisi velimus statuere, *varios*, & *diversos* esse *inter se*, *Cognationem* quod concernit, *Cognatos*, & *Agnatos*, uti mox patebit.

Agnoscere est recognoscere Propinquos, Amicos, aliasque res, quas *ante* novimus. *Cognoscere* est noscere eos, qui

qui *priùs* incogniti erant. [*b*] Pacuvius:

In turba Oresti *cognita*, agnita *est soror*.

Svetonius in Augusto: *Illatum deinde* Augusti *Testamentum non admisit Signatoribus, nisi Senatorii Ordinis: caeteris extra Curiam signa* agnoscentibus *recitavit per Libertum*. Sed *haec Differentia* non semper observatur, ut Sallust in Catilina: *Cum priùs omnes signa sua* cognognovissent. Livius lib. 25. *Potestas Dominis res suas* cognoscendi *facta*.

[*] *Ala* est brachium *Avis* alatum, cujus ope *Ales* volat, omneque *alatum* animal. *Penna Avium* vestis, qua etiam volant. *Pluma* mollior, & minor penna *Talaria* sunt *alae* talorum *Mercurii*. Propriè autem sunt *calceamenta*, quae ad *talos* ligantur.

Album minùs est; quàm *Candidum*. Nam *Album* propius est *pallido*, & contrarium *atro*; ast *Candidum intensa luce* perfusum est, & opponitur *nigro*. Illud *naturâ*, hoc *curâ* fit. *Corn. Front.* Hinc *Alba Toga* erat communis *Civium Romanorum* vestis, qua *diebus festis & solemnibus* [*c*] induebantur. *Candida* verò *eorum*, qui *honores* petebant, in quam intendendae albedinis causâ *cretam* addebant. Quò allusit Persius. (*d*)

- - - - *Quem ducit hiantem*.
Cretata *ambitio* - - -

Quamquam *haec duo* interdum confundantur, ut cum Cato dixit: *In* Italia *atras Capras lac* album *habere*. Varro in Andabatis: Candidum *lacte è papilla cum fluit*.

Nata-

[*b*] *Itaque* Agnoscere *plus est*, *quàm* Cognoscere. *Illud* specialius, *hoc* generalius *est*. *Sic* Agnitio *DEI* plus *est*, *quàm* Cognitio *DEI*. *Haec* plurium. *Illa* pauciorum. *Pater* agnoscit *Filium*, *cum eum ad* se *adsiscit*, *& pro* suo *habet*. *Quae* liberorum Agnitio *ICtis est* τῶν παίδων Ἀνάληψις *Hinc intelligitur*, *quid sit*: Agnoscere aliquem discipulum suum: Agnoscere erratum suum, *est confiteri*, *&c*.

[*c*] *Leg*. Alexandr. *ab* Alex. *lib*. 5. Gen. Dier. *c*. 18. *Indè rectè* Horatius *Lib*. II. Serm. Sat. 2. *v*. 60. *seq*.

[*d*] Satyr. 5. v. 176. seq.

- - - *Natalcis aliosve dierum*
Festos albatus *celebret* - - [sc. *Avidienus*.]

Conf. *Christophori Landini* Commentar. iu praed- *Horat* loc. p. 969. *Edition. Fabricianae*, & *Jacob. Cruquii* Enarrat. ad *Horat.* Lib 1. *Sat.* 2. v. 16. p. 322 col. b.

Alere est vitam sustentare rebus ad victum cultumque corporis maximè necessariis, ut *cibo*, *vestitu*, *habitatione*, *&c.* [*e*] *Educare* [*f*] est à teneris ad maturam aetatem educere, & hoc ampliùs liberaliter habere, & instituere. *L.* 7. *D. de alim. legat.* Nam qui *alit*, tantùm praestat *alimenta*; qui autem *educat*, non modò *corpori necessaria* suppeditat, sed etiam adhibet *disciplinam*, & *institutionem*: Attius in Andromeda:

Alui educavi, *id facite*, *gratum ut fiat Seni*.

Plautus in Menaechmis: [*g*]

Nam illic homo homines non alit; *verùm* educat *Recreatque*.

Varro lib. 2. de Re Rust. *Hosce item ut equulos*, & educant, & alunt. *Non. Marcell.*

Ali est nutriri; *Pasci* autem est saginari. Varro lib. 3. de Re Rust. *Quae in Villa circumve eam* ali *ac* pasci *possunt*. Idem in Gerontodidascalico: *Ubi graves* pascantur, & alantur *Pavonum greges* [*h*] *Non. Marcell.*

[*] A*liquantùm*, id est, paulùm, vel nonnihil, ad *Modum* refertur. *Aliquos*, sivè *Aliquam multi*, ad *Numerum*. *Aliquantisper* ad *Tempus*, sed cum significatione *Brevitatis*, quemadmodum, & *Tantisper*. Ut Tantisper

[*e*] *Seu est parvos nutrire, ut crescant. Nam cum bonus* Altor *diligenti* aliturà *aliquid* alit, *res ista alibi* alimento *benè culta benè* alescit, *atque si quid divulsum est*, coalescit. *Ideoque transfertur quoque saepissimè ad* incorporea. *Sic* puerile studium laudibus *alitur i. e.* augescit. Memoriam, ingeniumque assidua Exercitatio *alit*:

[*f*] *Pro quo* Terentius *in* Eunuch. *Act.* 1. *Sc.* 2. *v* 37. *&* Virgilius *lib.* 6. Anaeid. *vers.* 765. Educere *dicunt*.

[*g*] Act. 1 Sc. 1. v. 22.

[*h*] *Sic* Abilia *dicuntur* Animantia, *quae* inclusa *aluntur*, *sive* Aves *in corte*, *aut aviario*, *sive* Quadrupedia *in vivario*, *sive* Pisces *in vivario*.

tisper *haec mane, dum huc recurro*. Interdum usurpatur pro *non diutiùs*, ut Tantisper *te meum dico, dum quod te dignum est*. *Paulisper* idem ad *Tempus* pertinet, ut: *Paulùm admodum rei* paulisper *ausculta*. Errant itaque, qui *paulisper* usurpant pro *parùm*, sive *paulùm*.

[*] *Aliquis*, & *Quispiam* ferè *idem* significant. *Quidam* pro *certo non nominato* ponitur. Interdum & *Quispiam*. *Ullus* ferè *interrogativè*, aut *negativè*, aut *subjubjunctivè* ponitur. *Non est* ulli *fidus*. *Vocat me* ullus? *Si quaeret me* ullus, *dicito, me esse domi*. Eodem ferè modo usurpatur *Quispiam*.

[*] *Alius* de *pluribus* dicitur. *Alter* de *duobus*. Alius *esurit*, alius *ebrius est*: alios *alia delectant*. *E* duobus *filiis* alter *duxit uxorem*, alter *in bello periit*. Alter *alterum sublevat*. *Alius* interdum sonat *diversum*. Alia *res est*. Alius *es multò, quàm soles*. *Alter similitudinem*. Ut alter *Tullius i. e. Tullio* simillimus; *Alter* interdum *secundus* dicitur, Ut *tu nunc* alter *eris ab* illo. *Praeteriit dies unus*, alter *tertius*. Per *Adverbium*: *Vocatus semel*, iterum, *ac tertiò non comparui*.

[*] *Allevare* propr. est *levius* aliquid *facere*, s. *reddere*, deinde in *altum tollere*. *Elevare* est *sursum tollere*, immò, & idem, ac *extenuare*, atque *deminuere*.

Alloquium est sermo, qui levandi, ac minuendi alieni doloris causà habetur: sicut *Alloqui* interdum est *consolari*. *Colloquium* est confabulatio quaelibet. Varro lib. 5. de ling lat. Colloquium, *cum conveniunt in unum locum* loquendi *causâ*. *Hinc* adlocutum *mulieres ire ajunt*, *cum eunt ad aliquem locutum* consolandi *causâ*. Horatius in Epodis: [*i*]

Illic omne malum vino, cantuque levato,
Deformis aegrimoniae dulcibus alloquiis.

Catullus Epigrammat [*] XXXIX. [*K*] v. 4. seq.

Quem tu, quod minimum facilimumque est,

C *Qua*

[*i*] Od. 13. v. 17 seq.

[*K*] *Et quidem secundum* Horatii Tuscanellae, Florentini, *Editionem Hanoviensem*. *Editio enim* Plantiniano-Antverpiensis *facit* Epigr. XXXVI. Josephi Scaligeri *à* XXXV. *ubi & bi* versus & alio ordine *positi sunt*.

Qua solatus est allocutione ?
Tacitus Lib. 4. Annal. *Vix Propinquorum* alloquia *tolerare*, & *Firmatos* alloquio *adolescentulos*.

[*] *Alluviones* sunt vel *Fluminum*, vel *Maris*, vel *Pluviae*, aut *Demersiones*, aut *Translationes* locorum; *Eluviones* verò Fossae *pluviâ* factae.

Altare est, quod *à terra* erectum atque exaltatum est: *Ara* verò, quae in *terra* statuitur. Undè, & Mensae in aedibus sacris, atque etiam privatis *Ararum* vicem obtinebant. *Illud* superis Diis *tantùm* consecratum erat. *Haec tam* superis, *quàm* inferis. Virgil. Eglog. V. [*l*]

- - - *En quatuor* Aras.
Ecce duas tibi Daphni. *duoque* Altaria *Phoebo* !

Plinius Lib 16. *Ut ne propitiandis quidem Numinibus accendi ex his* Altaria Araeque *debeant*. Plinius in Panegyrico: *Qui ipsi inter* Aras, & Altaria. Arnobius lib. 6. *Non* Altaria *fabricamus*, *non* Aras. Idem lib 7. Arae *istae*, *quas dicitis*, Altaria*que haec pulchra*. Quanquam *Altare* numero multitudinis interdum significat *eminentia Ararum*, ut Virgil. lib. 2. Aeneid. [*m*]

- - - *natae nequicquam* Altaria *circum*.

Tacitus lib 16. Annal. Altaria, & Aram *complexa*. *Aliquando Libamina* Aris *imposita*. Sic iterum Virgil. lib. 2. Aeneid. [*n*].

- - - *paterisque* Altaria *libant*.

Ara dicta ab *ariditate*, quia in iis adoletur *ignis* [*o*] *Altaria* ab *alendo*, quia *igni* adduntur alimenta. *Servius*.

Altitudo est incrementum *Corporis*. *Alimentum* incrementum *Infantis*. *Alimonia* derivativum ab *alendo*, quasi particula *Animi*. *Corn. Front.*

[*] *Altor* sumitur *semper activè*, & notat illum, qui *alit*; *Alumnus* verò ex mente *Vallae* lib. 6. *Elegantiar.* c. 1. *tantummodo passivè*, idemque est, ac qui *nutritur*. Ve-

---

(*l*) *v.* 65. *seq.*
[*m*] *v.* 515.
(*n*) *v.* 174.
(*o*) *Est enim* focus sacer sacrificiis ustulandis destinatus.

Verùm quod praedicta vox *activè* quoque h. e. pro eo, qui *nutrit*, accipiatur, omissis jam *Virgilii*, *Taciti*, ac *Plinii* testimoniis, *Varro* hoc modo testatur: *Et ecce* (inquiens) *de improviso ad nos accedit cana Veritas*, *Atticae Philosophiae* alumna. *Ex Veritate namque Philosophia*, *& non ex Philosophia Veritas est* nata. *Huic* in *activa significatione* respondet *Graecorum* τροφός. In *passiva* τρόφιμος. Quanquam *hoc vocabulum* apud *Dioscoridem*, *Teophrastum*, & *alios activè* etiam sumitur.

Alvus propriè Virorum est. (*p*) *Uterus* Mulierum. [*q*] *Venter* utriusque. [*r*] *Agraetius*.

A manu est is, qui *Amanuensis* aliter dicitur; cujus scilicet *operâ*, & *manu* ad *scribendum* utimur. *Ad Manum*, qui praestò adest ad *imperata facienda*. [*s*] *Cicero*

(*p*) *Aliàs dicitur* venter animalis.

[*q*] *Est enim* locus, quo *foetus conceptus* continetur.

[*r*] Propriae *autem est* corporis *regio ima*, alimentorum *receptaculum*.

[*s*] *Quòd a.* Differentia *haec omninò* vana, *ac* irrita *sit*, *testatur* Claud. Salmasius, *eminentioris Literaturae eximiè peritus Vir*, *in* Notis, *&* Animadver. *ad* Prooem. *Commmentar.* Simplicis *in* Epicteti *Enchiridion p.* 8. *his verbis*: Falsi sunt Viri doctissimi, quibus hactenus persuasum fuit, *Discrimen* esse inter *Servos ad Manum*, & *Amanuenseis* s. *à Manu*, quasi hi tantùm sic vocati essent, quorum operâ Dominus in excipiendo, quae dictaret, & scribendo uteretur. Nam *à Manu Servus*, & *ad Manum* idem Ut *à veste*, *& ad Vestem*, immò multa alia. *Servi* enim *Amanuenses*, quos etiam Προχείρους *Graecè* dictus licet hariolari, erant in *ministerio quotidiano*, & Dominis *semper praestò* esse debebant, qui propterea, & *ad Manum Servi* dicebantur, & continebantur illorum appellatione *Muliones*, *Vestitores*, *Obsonatores*, *Vestiarii*, *Cellarii*, *Cubicularii*, *Arcarii*, *Coqui*, *Placentarii*, *Tonsores*, *Pistores*, *Lecticarii*, & alii omnes hujusmodi. Attamen Scribae videntur quibusdam κατ' ἐξοχὴν *Amanuenses* dicti, quia praeter caeteros urbani ministerii Famulos maximè illi *ad Manum*. *Rusticani* enim *ministerii Servos* Dominis suis *non semper*

cero Lib. 3. de Oratore: *Quem servum sibi ille babuit* ad Manum. Svetonius in Augusto, *Thallo* à Manu, *quod pro Epistola* prodita *denarios quingentos accepisset*, *crura effregit*. Sic *A pedibus* servus dicitur, qui negotia Domini *pedibus* exsequitur. *Ad Pedes* olim erat, qui stabat *retro* Dominum accumbentem, & coenanti administrabat. Nam *Lecti tricliniares* in medio Coenationum sternebantur, ut spatium, quantum satis esset ministrantibus, relinqueretur: *Cicero lib. 7. ad Atticum*: *Pollucem servum* à Pedibus *meum* Romam *misi* Seneca *Lib.* 3. de Beneficiis: *Servus*, *qui coenanti* ad pedes *steterat*. Martialis *Lib.* 7 [*t*]

Misti lagenam replet ad pedes *vini*.

Idem (*u*) tamen dixit:

Omnia cum retrò pueris obsonia mittas, (*x*)
Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?

Et *Plinius Lib.* 30. A pedibus *stanti interrogantique*. Sed ibi *à Pedibus* significat *locum*, non *ministerium*, ut *à tergo*, *à fronte*.

Ambitio cupiditas gloriae. vel magnarum rerum desiderium, *Ambitus* est crimen affectati honoris. [*y*] *Hic*

---

ad Manum praestò fuisse, docet nos *Paulus L.* 3. *Sent. tit.* 7. Servis, inquit, *amanuensibus* legatis omnes, qui ex conversatione urbana, & in ministerio fuerint, debebuntur, nisi ex his aliqui perpetuò ad *opus rusticum* transferantur. *Addit mox*: dubitatum esse, an *Venatores servi*, vel *Aucupes* inter *urbana ministeria* continerentur. Quod idem est, ac si dixisset, inter *Amanuenseis*.

[*t*] Epigr. XIX. v. 19.

[*u*] Lib. III. Epigr. 23.

[*x*] *Editiones* Planitiniano-Antverpiensis, *&* Ea, *quae cum* Parodiis Sacris Joan. Burmeisteri *cura Goslariae* Anno CHR. M. DC. XII. *in* duodecimo *prodiit*, *pro* Mittas: *rectiùs legunt* Tradas.

[*y*] *Seu est captatio* bonorum, *aut* dignitatum, *quàm Ecclesiastici* Simoniam *vocant in rebus sacris*. *Corripit* penultimam, *licet nonnulli Grammatistae aliter garriant*. *Ita enim* Juvenalis *Sat.* 8. *v.* 134.

Hic actu, & opere perficitur, (z) *Ille* est in animo, velut *causa*, & *origo Ambitus*. Nam qui honores *plùs nimio* appetunt, hi *largitionibus*, *blanditiis*, *aliisque malis artibus* Populi suffragia captant, ex quo committitur *Ambitus*, cui reprimendo latae complures Leges *Baebia*, *Calphurnia*, *Pompeja*, *Tullia*, *Julia*, (aa) etiamsi *Ambitio* frequenter quoque sumitur pro *Favore*, & *Gratia*. Indeque fit *Ambitiosus*, ut *ambitiosus Judex*, & *ambitiosa Sententia*, quae *gratis*, *vel accepta mercede*, in alicujus favorem à *Judice* fertur. Cicero Lib. 13. Epist. *Quod solent facere*, *qui religiosè*, *& sine* ambitione *contendunt*. Svetonius in Domitiano: Ambitiosas *Centum virorum sententias rescidit*. Ulpianus de Officio Curatoris Reip. L. 4. D. de Decr. ab Ord. fac. Ambitiosa *decreta Decurionum rescindi debere*, *sive aliquem debitorem demiserint*, *sive largiti sint*.

Ambo [bb] de iis dicitur, qui *uno tempore*, aut *simul* quid faciunt, ut *Cicero*, *& Antonius* ambo *Consules fuerunt*, *qui Consulatum unà gesserunt*. *Uterque* (cc) de iis qui *diverso tempore*, & *separatim*, ut *Cato*, & *Cicero* uterque *fuit Orator*, qui diversis aetatibus *vixerunt*. Sic in Senatusconsultis addi solebat; *Consules alter ambovè*. Cicero in Philippica 8. *Uti C. Pansa*, *A. Hirtius Coss.* alter ambovè, *si eis videatur*. *Fl. Sosipater*.

Ambulare est spatiis factis in eadem vestigia saepiùs reflectere; idque ad *voluptatem*, vel *sanitatem*. (dd) *Ire*

Quòd si praecipitem rapit ambitùs *atque libido*;
Sic *Ambitus* est etiam captatio quaedam *Favoris*, *atque Misericordiae*. Mendici enim ostentantes foeditatem vulnerum utuntur *ambitu* miseriae suae.

(x) *s. in petitione versatur*.

(aa) *Conf.* Pauli Manutii *Lib.* 1. Antiquit. Romanar *qui est de* Regibus Romanis, *p.* 216. *seqq.*

(bb) *sunt* duo, *vel* duae conjunctim, *ideòque*.

(cc) hunc, *&* illum *designatis quippè*.

[dd] *Interdum* spatiari *vel* deambulare, *significat*. *Interdum* longioris itineris *est*, *& idem est*, *quod* ire, *vel* iterfacere. *Inde* Ambulatio, *quae interdum pro* loco, *in* quo *ambulamus*, *interdum pro ipsa Ambulationis* actione *ponitur*.

Digitized by Google

Ire est porrò, & ulteriùs pergere, & ferè ob *negotia persequenda*. *Incedere* est ingredi *compositè*, vel cum *gravitate*, *& pompâ*. Ulpianus Institut. 7. Iter *est jus eundi* ambulandi *hominis*. Seneca ad Lucilium: *Tenero, ac molli passu suspendimus gradum, nec* ambulamus, *sed* incedimus. Sallust. in Jugurtha: Incedunt *per ora vestra magnificè*. Idem in Catilina: *Cohortes paulatim* incedere *jubet*. *Ambulare* incipiunt infantes; *Inambulant* aetate pleni. *Corn. Fronto*.

Amens est, qui omni sensu, & ratione caret, [*ee*] ut *furiosus*, *fatuus*, *& attonitus*. *Demens* appellatur, qui non est integra mente, & sana; retinet tamen communem vitae cultum, ut est *rudis*, & *vanus*. Afranius in Vopisco: Amentes, *quibus animi non sunt integri*, *surdè audiunt*. Sallust. de Republ. ordinanda: *In somniis excitus*, *furibundus*, *atque* amens *alienata mente feraris*. Livius Lib. 42. Amentes *repentino terrore regios fecisset*. Sed nonnunquam confunduntur. Cicero Lib. 3. Tusculan. Qu. *Nec minùs illud acutè, quod animi affectionem lumine mentis carentem nominaverunt* Amentiam, *eandemque* Dementiam. Quintilianus in Declamat. Dementia *est ablatus rerum omnium intellectus*.

Amicitia, ut *Amor*, plus est quàm *Benevolentia*. *Illa* est amantis [*ff*] *Haec* diligentis [*gg*] Cicero ad Atticum: *Nihil est, quod studio, & benevolentia*, *vel* amore *potiùs*, *effici non possit*. Idem ad Titium: *Officio tamen functum benevolentissimi*, *atque amicissimi*. Et in Oratione pro Oppio: *O* amorem *mirum*, *ò* benevolentiam *singularem!*

Ami-

[*ee*] *vel qui à* Mente *motus est*.

[*ff*] *& inter eos, qui senorunt*. Hieronym Cingutorinus *par*. 2. Elegantiar. *Litt. b*. 3. *Edition*. Lipf.

(*gg*) *Svetonius in* Tiberio *cap*. II. Amicitias, *&* Familiaritates *pro* Amicis *usurpavit*. *Ita enim scribit*: Testamentum quoque ejus pro irrito habuit, omneisque *amicitias*, & *familiaritates*, etiam quibus eam funeris curam moriens demandarat, intra breve tempus afflixit.

Amicus, [*bb*] qui *sincerè*, & *constanter* alterum amat *Amator* est, qui *temporarium* alteri officium, aut obsequium praestat. Vel *Amicus* animi est. *Amator* corporis, [*ii*] autore *Donati.* Cicero Orat. 5 In Verrem: *Tuus antiquissimus non solùm* Amicus, *verumetiam* Amator. Lucilius Lib. 29. Satyrat.

Fautorem me tibi, Amicum, Amatorem *putes*. Plautus in Truculento: [*KK*]

- - - *Sed longè aliter est* Amicus, *atque* Amator. Terent. in Andria: (*ll*)

Amicum, *Amatorem* virum - - -

Amator fingere potest. Amans *verò* amat. *Donatus.* [*mm*]

Amittere (*nn*) levius est, & minùs, quàm *Perdere*. Nam *Amittimus* quoque vitio alieno. *Perdimus* duntaxat nostro. Et *Amittimus* etiam id, quod *recuperare* possumus. *Perdimus* id, quod *omninò periit*. Undè *Perditus Homo*, qui à recta ratione ita alienatus est, ut ad eam redire jam *non posse* videatur, & *Perditae Res* convulsae, & prostratae sunt; [*oo*] itemque *Deperditum*, quod in rerum Natura esse desiit, autore *Cajo* JCto.

 Con-

[*bb*] *Per derivationem quasi* animi custos. *Dictus a. propriè* Amicus *ab* amo, *id est*, catena charitatis. *Undè & semper in* bonam partem *sumitur*, *& non solùm ad* Personam, *sed etiam ad* res *refertur*, *& est*.

[*ii*] *ideoque*, *& turpitudinis*, *quia* amore libidinis torquetur. *Vid.* Isidor. Hispal. *lib.* 10. Origin. *col.* 235. *Edition.* Vulcaniano Basiliens.

[*KK*] Act. 1. Sc. 2. 70.

[*ll*] Act. 4. Sc. 3. v. 3.

[*mm*] Amasius *est pronus ad libidinem*; Amabilis *v. amore dignus*.

[*nn*] *quando pro* Dimittere *ponitur*, *eleganter dicimus* Amittere è Manibus, *vel* de Manibus, *vel* Amittere absolutè. *Aliàs* Amittere *est nolentium*, Dimittere *volentium*.

[*oo*] Perdere *enim*, *nonnunquam pro* affligere, *atque* evertere *sumitur*. *Nam qui* perdit, *partim* scienter *corrumpit*, *partim* inscienter *amittit*.

Confundantur tamen frequenter, ut Cicero ad Sulpitium: *Q. Maximus, qui filium consularem, clarum virum, & magnis rebus gestis*, amisit, *& L. Paulus, qui duos septem diebus, & vester Gallus, & M. Cato, qui summo ingenio, summa virtute filium* perdidit. Idem Lib. 5. ad Atticum: *Ille cohortem primam totam* perdidit; quod ipsum Coelius ad Ciceronem dixit: *Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum* amisit. Ulpian. ad Edictum 3. L. 9. D. de Verb. sign. *Verbi* Periisse, *& scissum, & fractum contineri, & vi raptum* Idem L. D. de Vi Bon. rapt. Amissa *autem dicuntur ea, quae corrupta alicui relinquuntur*, scissa *fortè, vel* fracta.

Amo, & *Diligo* hoc differunt, quòd *Amo* majorem vim, atque affectionem denotet, [*pp*] quàm *Diligo*. Sicut apud *Graecos* plus est Φιλεῖν, quàm Ἀγαπᾶν. *qq*] Terenth. in Eunucho [*rr*]

Non pol, quo quemquam plus amem, *aut plus* diligam. Cicero Lib. 9. Epistolar. *Tantùm tamen accessit, at nunc demùm* amare *videar, antea* dilexisse. Idem ad Brutum: *Me*

[*pp*] *seu longè ampliùs, atque efficacius fit.*

[*qq*] Στέργειν *autem* utraque hac voce *est* ἐμφατικώτερον. *Notat enim* naturali quadam Charitate complecti, *qualis est* Amor, *atque* Affectus Parentum *erga* Liberos, Liberorum *vicissim erga* Parentes, & sanguine junctos, *Graecis* Στοργή *dictus*. *Sed quomodo* Dii [*addamus*, & Deae] Amare *nos dicantur, leg* Gasp. Schoppi, Franci *Lib.* 2. Suspectar. Lection. *Epist.* 17. *p.* 144. *Editum*. Norib. *ubi inter alia*, Venus nos Amare *dicitur*, quando venustatem nobis, & potentiam in *amore* largitur. *Sic* Amamus nos invicem, amamus nos mutuò, amamus nos pariter, amamus inter nos, *idem significant*; *Sed in* postremo *non geminabitur* Accusativus, *ut*: Amamus *nos* inter nos; *Sed* Amamus inter nos.

[*rr*] Adamare *est* amatoriè *amare*, *s. amare* incipere, *& multo* minùs, *quàm* Deamare, *quod idem est*, *ac valdè amare*: *v. g. Si quem sincero* amore adamasti, *constanter* deama, amantemque *te* redama, *sicut solet* Amasius Amasiam. *Sic à Latinis* Amplecti, & Amplexari *pro* valdè amare *ponuntur*.

Me aut amabis, *aut quo contentus sum*, diliges. Praeterea *Diligimus* ex *Virtute*; *Amamus* verò interdum *Utilitatis*, aut *Voluptatis* causâ. Idem de Laelio: *Ego admiratione quadam Virtutis ejus, ille vicissim opinione fortasse nonnulla, quàm de meis moribus habebat, me* dilexit.

Amoliri dicuntur ea, quae cum *magna difficultate*, & *molimine* submoventur, [ss] & tolluntur è medio. *Discedere* dicitur, qui *facilè* abit è medio. *Donatus*.

Amor & honestus, [tt] & turpis est. [uu] *Charitas* tantùm honesta, [xx] *ille* omnibus etiam brutis convenit, & saepè conciliatur *Voluptatis*; aut *Utilitatis* gratià. Haec hominum, [*] ac *DEI* duntaxat est, & ex *sola Virtute* proficiscitur. Vel, *Amor* re, & factis declaratur *Charitas* animo inhaeret. Cicero in Laelio: *Ita contracta res est, & adducta in angustum, ut omnis* Charitas *aut inter duos, aut inter paucos jungeretur*. Gellius Lib. 12. [*] c. 5 *Natura*, inquit, *omnium rerum, quae nos genuit, induit nobis, inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus*, Amorem *nostri*, & Charitatem. Trebonius Ciceroni: *Et* Charitate, & Amore *tuum officium praestaturos*.

Ampliatio erat, quoties *Judices* pronuntiabant rem sibi non liquere, & amplius cognoscendum esse. Quò factò *secunda Actio* iterum instituebatur, quòcumque die *Judex* volebat. Sed is solus causam perorabat, in cujus oratione obscuritas fuisset. *Comperendinatio* autem erat, cùm

---

[ss] *s. magno labore amoventur*.

[tt] *Et sic debetur* Fratribus, Conjugibus, Liberis, *atque* Familiaribus.

[uu] Gasp. Barthius *gloriosum Aevi nostri Specimen, lib.* 39. Adversarior. *c.* 6. *col.* 1764. *ex* Grammaticis quadripartitam *Amoris* Differentiam *observavit*. *quando videl. illum* honestum, pium, crudelem, *atque* obscoenum *esse dicit, hoc quidem modo, ut* Honestus *Conjugibus*, Pius *Famulis debeatur*: Crudelis *verò contra Naturam*, *atque* Obscenus *tantummodò Meretricum sit*.

[xx] & *DEO*, Patriae, *atque* Parentibus *prae caeteris exhibenda est*.

cùm litigatores, prima actione perfecta. etiamsi *Judices* non judicassent, in diem tertium, sive perendinum secundum, rejiciebant, & tùm uterque iterùm causam dicebat; priùs tamen *Defensor*, quàm *Accusator* audiebatur. Itaque in *Comperendinatione* potuit esse *Ampliatio*; in *Ampliationes* a. haudquaquam *Comperendinatio*. [99] Cicero pro Caecinna: *Cùm ejus consilii Judex non esset, & in eo consilio cùm causam non audisset, & potestas esset* Ampliandi. *dixisse sibi liquere*. Idem in Verrem: *Adimo* comperendinatum, *quod habet in se lex molestissimum, bis ut causa dicatur*.

Anadema est corona *vulgaris*, quae *venustatis*, aut *luxuriae* causâ capiti imponitur. (*a*] *Latini* vocant *Redimiculum*. (*b*) *Diadema* [*c*) est corona propria *Regum*, (*d*) Ma-

---

[99] *Sic* Comperendinati rei *possunt dici in causis criminalibus, quos curia dimissos fide suâ esse voluit, id est, quos suae ipsorum custodiae commisit, ut aut* urbem justi carceris loco *habeant, aut* primatem aliquam domum, *ut fit interdùm ex* Personarum *dignitate, & genere* Causarum. *Haec* Stephanus Doletus *Part. 1. Epit* Commentar. L. L. *p* 91. *Edition.* Basilens.

[*a*] Ἀνάθημα *a* Cornelio Jansenio *Part. 4.* Commentar. *in* concord. Evang. *c. 122. p.* 90 *col. 1. n.* A. & *B. dicitur* Donum, *quod* Diis *dicatum suspenditur, in parietibus* Templi, *Quam sententiam etiam amplexus est* Carolus Paschalius *lib. 4.* Coronar *c. 12. p.* 243 Edition. Paris. *ita brevissimis scribens*: Ἀνάθημα *nibil aliud est quàm* Corona *quae* Diis *appendebatur, ut* reliqua donaria.

[*b*] *Et quidem* eo significatu, quo redimire *saepe est* coronare. *Ita enim* Martinianus Capella *Lib* 9. *de* Nupt. Philol: & Mercur. Distich. IV. *col.* 199. *Edition.* Bonaventurae Vulcanii.

Ipsa etiam fulcris *Redimicula* nectere svetta.
Flora decens trina est anxia cum Charite.

[*c*] Diadematum *olim* duo *fuisse* genera *idem* Paschalius *Lib.* 9. *c.* 1. *p.* 567. *auctor est*. *Quaedam enim erant* Regiorum capitum perpetua gestamina. *Alterum genus erit* illarum Coronarum, *quae* Regium *quoque* Caput

[d] Majeſtatis, & imperii inſigne. Lucret. Lib. 4. [*] v. 1127.

Et benè parta Patrum fiunt Anademata *Mitrae*.

Paulus ad Sabinum 11. *Ornamentorum eſſe conſtat, quibus uti Mulieres venuſtatis, & ornatùs causâ coeperunt, neque referre, ſi quaedam eorum alium quoque uſum praebeant, ſicut* Mitrae. & Anademata.

Anguis [e] eſt, qui in *aquis* degit. *Serpens*, qui in *terra* [f] ſerpit. [g] *Coluber*, qui in *umbris nemorum* deliteſcit

---

evinciebant, *ſed in* ſolemni pompa, inſigni die, Re illuſtri, Loco celeberrimo, *atque* conſpectiſſimo *Dicitur autem* παρὰ τὸ Διαδεῖν, *à* nectendo, ligando, *ſive* obligando, *ac ſi dicas* Κεφαλοδέσμιον Vinculum capitis, *ſive* Κρήδεμνον τὸ τὴν κεφαλὴν δεσμεῦον Corona, *vel* Vita caput vinciens. *Hoc ipſum ſignarunt noſtri nomine* Vinculi. *Ita enim* Seneca *in* Troead. *Act*. 2. *ſc*. 2. *v*. 70. *ſeqq*.

Ego eſſe quicquam ſceptra, niſi vano putem
Fulgore tectum nomen? Et *falſo* comam
Vinclo decentem? - - -

Ubi falſum vinclum *vocat non* ſalſo *ita nominatum*, *quaſi* nullo vinculo *coerceri, aut cobiberi poſſit omnimoda illa regia poteſtas. Non ergò, inquit, ut videtur*, Vinclum *eſt*, *ſed imitamentum* Vinculi.

(d) *Ideòque* Hesychio *in ipſa* τοῦ Διαδήματος *voce* Στέμμα Βασιλέως, Κεφαλῶν κόσμος, ἤγουν στέφανος ἢ Βασιλέως σύμβολον *audit*. *conf*. Barthii *animadv*. *ad* Verſ. XCIII. M. Aurel. Olimpii Nemeſiani *Cynegetic*. *p*. 260.

[e] Anguis *ex mente* Iſidori *lib*. 12. Origin. *c*. 4. *col*. 286. *eſt omnium* Serpentium *genus*, *quod plicari*, & *contorqueri poteſt*. *Et indè* Anguis, *quod* anguloſus, & nunquam *fit* rectus. *Semper enim* Virgilio *lib*. 2. Georg. *v*. 154. *ingenioſè canente*.

Squammeus in ſpiram tractu ſe colligit *Anguis*.

(f) *occultis acceſſibus*, & *non apertis paſſibus*, *repit*, *ſ*.

[g] *Illa autem*, *quae quatuor pedibus nituntur*, *ſicut Lacerti*, & Stelliones, *non* Serpentes, *ſed* Reptilia *ſunt*, *quia* ventre, & pectore *reptant*.

scit. [b] *Draco*, qui in *templis* occultatur. [i] Virgil [K]

---- *Immensis orbibus* Angues
Incumbunt pelago, *pariterque ad* littora *tendunt*.

Idem: [l]

Corpora natorum Serpens *amplexus uterque*
Implicat, & *miseros morsu depascitur artûs*.

Idem. [m]

Qualis ubi in lucem Coluber *mala gramina pastus*.

Idem. [n]

At gemini lapsu Delubra ad summa Dracones
Effugiunt, *saevaeque petunt Tritonidis arcem*.

Sed haec plerùmque confunduntur apud *Historicos*, & *Poëtas* maximè.

Animalia sunt, quae *sensu* moventur, ut *Homines*, & *Bruta*. *Animantia* sunt etiam ea, quae *vivunt*, & *vigent*, ut *Arbores*, *Herbae*, *Sata*. Varro Lib. 6 de Lingua Lat. *Proxima* Animalibus *sunt ea*, *quae* vivere *dicuntur*, *neque habere* animam, *ut* Uirgulti. Seneca ad Lucilium: *Ergò* Animantia *superiorem tenebunt locum*, *quia* & Animalia *in hac forma sunt*, & Sata. *Animantia facit* Animus; *Animalia habent* Animam. *Corn. Front.*

Animus est ratio, quà sapimus, & intelligimus. [o] *Anima est* [p] spiritus, quà vivimus, sentimus, & movemur

---

[h] *s.* umbras nemorum *incolit*; *Ideoque dictus videtur*, *quasi Columber*.

[i] *Et est* Serpentis immane genus, *à quo nec* Elephas *tutus est sui magnitudine corporis*. *Nam circa semitas delitescens*, *per quas* Elephanti *gradiuntur*, *crura eorum nodis illigat*. *ac suffocatos perimit*. *Gignitur a. in* Aetiopia, & India *in ipso incendio jugis aestus*. *Haec* Isidorus *loc. cit. col.* 291.

[K] *Lib.* 2. Aeneid. *v.* 204. *seq.*

[l] ibid. *v.* 214. *seq.*

[m] ibid. *v.* 471.

[n] ibid. *v.* 225.

[o] *sive est vis* Animae, *qua suas actiones regit*. *ideoque pro* Consilio, *vel* Deliberatione, *apud* Ciceronem *ponitur saepissimè*

[p] *vis viventis*, *seù*

mur. [q] Attius in Epigon.
Sapimus animò, *fruimur* animà; *sine* animò anima *est debilis*.
Lucretius Lib. 3. [*] v. 160.
Esse Animam *cum* animò *conjunctam*. - - -
Et mox ibid. [*] v. 167. seq.
- - - - *Nonne fatendum*,
Corporea natura Animum *constare*, Animamque? Seneca ad Lucilium: *Difficile est*, *inquit*, Animum *perducere ad contemtum* Animae. Cicero tamen, & Seneca saepè dicunt *Animi immortales*, *& immortalitas Animorum*. *Animus* est qualitas viventis. *Anima* causa vitae. *Corn. Front.*
Animus, & *Mens* saepè coniunguntur: & tùm *Animus* est spiritus, quò erigimur, & movemur; [r] *Mens* v. est ratio, qua animus regitur. Caesar lib. 1 de bello Gallico: *Ut non mediocriter omnium Menteis* Animosque *perturbaret*. Virgil. Lib. 6. Aeneid. [*] v. 11. seq.
- - - - *Magnam cui* Mentem, animumque.
Delius *inspirat Vates* - - -
Gellius Lib. 2. [s] *Tamquam quòdam secessu* Mentis, *atque* Animi *facto à corpore* Idem ibid. [t] *In* Mentes, Animos-

(q) *ANIMA* animat *omne animal*, *ut* animaleis *functiones obire*, *& se* animatum *ostendere queat*. *ANIMVS v. verè* animat, *efficitque* animosum *hominem*; *alius tamen superat alium* animositate.

[r] *Nonnunquam & eleganter usurpatur pro* affectibus aliquem torquentibus *v.g.* Metu, Timore, Audacia &c. *Exempla vid. in* animadv. Barthianis *ad* Claudiani *vers.* *LXXVII*. Panegyr. *in IV. Cons.* Honorii p. 99. Edition. Prioris. *Porrò* Mens *interdùm est*, *quae excogitat*, *& comminiscitur*; Animus. *v. qui cupit*, *& appetit*. Terent. *in Andr.* Act. 1. Sc. 1. v. 137.
Mala *Mens*; malus *Animus* - - - -
An verò Animus, *&* Mens *ab* Anima *distent*, *nequaquàm indoctè differit doctissimus* Salmasius *in* Not. *&* Animadv. *ad Commentar.* Simpl. *in Enchirid*, Epicteti *p.* 284.

(s) cap. 1.

[t) cap. 29.

mosque *hominum cum audiendi quâdam illecebrâ induit*. Et Lib. 15. *(u) Neque* Mentem, Animum*que ejus consistere*. Interdum tamen eadem sunt, ut *Mens animi*, pro *animo*: Plautus in Cistellaria: (x)

- - - - - *Ita nubilam* [y] Mentem

Animi habeo. - - - -

Catullus Epigrammat [*] LXVI. v. 4.

Mens animi *tantis fluctuat ipsa malis*.

Annales libri sunt, [z] qui res gestas *plurium annorum*, servato cujusque Anni ordine, *breviter* exponunt. [aa] *Historiae* sunt, quae praeter rerum gestarum *Narrationem*, etiam *causas Eventusque* earundem, & *Hominum*, *Locorum*, *Temporum* luculentam Descriptionem continent ut auctor est Gellius Lib. 5. [bb] Cicero lib. 2 de Oratore: *Erat enim* Historia *nihil aliud*, *nisi* Annalium *confectio*. Juvenalis (*] Satyr. 2. v. 102. seq.

Res memoranda novis Annalibus, *atque recenti*

Historiâ: - - - -

Livius tamen Lib 52. *Historiam* suam vocat *Annaleis*.

Annuere est (cc) nutu aliquid [dd] affirmare. Undè, & pro *concedere* usurpatur, sicut *Abnuere*, & *Abnutare* pro *negare*. Innuere est *occultis signis*, aut *verbis*, sensa mentis

---

(u) *cap* 2.

(x] Act 2. *Sc.* 1. *v.* 137.

(y) *iniquè ergò legitur in* caeteris POPMAE Editionibus NULLAM, *& imprimis in* ultima ista, *quae* THOMAE *curâ prodiit*, NVLLVM *pro* NVBILAM.

(z) *qui* annatim *gesta in se continent f.*

[aa] *ne quod factum est* anno, *&* antè *in oblivionem veniat*.

[bb] c. 18. Josephus Scal-ger *in* Castigationib. *ad* Catuli *Epigr* 1. *v.* 6. *p.* 5. Edition. Commelinia. *minimè ineptè dicit*, *quòd* Historiarum *f.* Chronicorum *scriptio*, *omne* omnium Gentium *Aevum*; Annales *a tantùm* unius Nationis *Gesta in se complectantur*.

[cc] capitis signo *obsecundare*, *f.*

[dd] [*np*. hoc, *vel* illud, quod petitur, quàm lubentissimè dare velle]

tis aperire, [*ee*] sive *affirmando*, sive *negando*. Catullus de Sene tremulò: [*ff*]

Omnia omnibus annuit.

Annunciare est rem *bonam* nunciare. *Obnunciare* est rem *malam* nunciare. Undè *Augures* dicebantur *Obnunciare*, cùm aliquid *mali hominis laevumque* vidissent [*gg*] post *Comitia*, & *Magistratûs*, quò *Comitia* impedirent, antè *obnunciabant* in Campum Martium, se de Coelo ser-

---

[*ee*] *seù* nutu voluntatem indicare.

[*ff*] Epigrammat. LXII. v. 163.

[*gg*] Augures, *quum* Avium volatum *observarent*, Meridiem *spectabant*, *& tùm ad* sinistram *habebant* Oriẽtem, *quem versùs* volanteis Aveis *faciebant ratum*. *Audimus tamen* dextra *Omnia in* bonis *poni* à Pythagoricis *sicuti* larva *pro* malis *Conf.* Petr Gvalt. Chabotii *Praelectiones ad* Vers. XIX. *Sat.* 1. *Lib.* 2. Horat. *p.* 130. *col.* 1. Edition Grasseriano Basilensis. *Ast ii sunt vanissimi, qui* Lutatii *ductu ex* Statii *Lib.* 3. Thebaid. *v.* 665. *seq.* (*ubi verba ita sonant*.

- - - *Ventisque*, aut *Alite* visa
Bellorum proferre diem - - -]

probare annituntur, Augures à ventorum flatu futura solere cognoscere. *Nam ap praedict.* Poetam *v.* 665. *non VENTIS*; *sed VENIS h. e* Fibris, *seù* Extis, *quae* Augures *opportebat studiosè quoque inspicere propriè est legendum*, *quemadmodum ex MSct.* Exemplari quodam *diligenter observavit* Barthius *par.* 1. animadv *in specie ad h. l. p.* 857. *& ante eum*, *sine* ope Libri *tamen*. *Vir in hoc studiorum genere prae caeteris clarus*, *ac eminens*. Jo. Meursius *Lib.* 3. animadv. Miscell. *cap.* 14. *Aliàs de Auguribus*, *eorumque* Dignitate *atque* Officiis *vid.* Alex. *ab* Alexandr. *Lib.* 5. G. D. *c.* 19 Polyd. Virgil. *Lib.* 1. *de* Rer. Inv. c. 24. Gasp. Penceri *Commentar. de* praecipuis Divination. Generib. *fol* 229: *seqq* Edition. Servestanae *Io. Rosini Lib.* 3. antiq. Roman. *c* 8., *& in und.* Thom. Dempsteri *additiones p.* 145 *seq* Edition. Colon. novae, wolf. Laxii *lib.* 3. *comment.* Reip Rom. *c.* 12. *p.* 404 *Edition.* Operiniano Basil. *ut &* Jo. Schildii *Commentar. in c.* 12. Caligul. Svetonii *p.* 430. *col.* b.

servare. Nam *Obnunciatione* fiebat *dies nefastus*, *& Comitialis* esse desinebat. Cicero Lib. 1. ad Atticum: *Nisi Milo in campum* obnunciasset. Svetonius in Caesare: *Per edicta* obnunciare. Terent. in Adelphis: *(bb) Primus porrò* obnuncio.

[*] *Annuus Preventus* est redditus, qui fit singulis annis; *Census* v. est bonorum aestimatio, & patrimonium, dictus à *Censoribus*, qui & de *Moribus Urbis* judicabant, & *censum* peragebant. De quibus leg. *Paul. Manutii* Lib 2. *Antiqu. Romanar.* qui est de *Senatu Romano* c. 3. p. 319. seq. *Andr. Dominici Flocci* L. 2. de *Potest. Rom.* [qui liber ut & *caeteri*. *L. Foenestelae* olim *falsò* est adscriptus] c. 17. p. 276. seqq. *Edition. Francof.* nec-non *Jo. Conr. Dieterici* Antiqu. *Romae Veteris-Novae* c. 17. p. 48.

Anquirere, & *Inquirere* sunt verba *Forensia*, quae hoc differunt, quod *Anquirere* est *accusare*, & *postulare*; *Inquirere* autem est *investigare crimina*. Nam cum in *Jus* ventum erat, si *Reus* negasset crimen, petebat *Accusator* à *Magistratu* tempus inquirendorum criminum, & producendorum Testium. Undè *Anquisitio* est *Accusatio Inquisitio* est *investigatio* criminum. Livius L. 36. *Cùm* Tribunus *bis pecuniae* anquisisset, *tertiò capitis se* anquirere *diceret*. *(ii)* Varro Lib. 5. de lingua lat. *Commentarium indicat vetus* Anquisitionis. Plin. in Ep. *Inducti in Senatum* Inquisitionem *postulaverunt*, *tùm* Varenus *petiit*, *ut sibi quoque defensionis causâ evocare* Testeis *liceret*. Asconius in Orationem pro M. Scauro: *Peccavi Accusatores in Scaurum* Inquisitionem *in Sardiniam*, *itemque in Corsicam insulas dies tricenos acceperunt*. Sed *utrumque Verbum* ad *alia* etiam transfertur, & *Anquirere* est cum *cura & studio* quid quærere, quasi *Am*, id est, *circumquaque* quaerere. *Inquirere* est *intùs* quaerere. Cicero Lib. 5 Tusculanar. Qu. *Studiosè ab his siderum magnitudines*

&

(bb) Act. 4. *sc.* 2. *v.* 8.

[*ii*] *Erat autem* anquisitionis formula *bis verbis consignata*: Quando igitur haec, & illa quae dixi, fecisti ob eas res ergo *mulctam* tibi hanc dico, vel *pecuniam* hanc, sive *Perduellionem* tibi judico, *vid.* Rosin. *Lib.* 9. *A. R.* c. 29.

& intervalla anquirebantur. Idem in Laelio: *Semper alioqui* anquirendi *sunt*. Livius Lib. 1. *Ne semper armis opes* anquirere.

Antea significat Tempus *praecedens*. [KK] *Supra* rem *antecedentem*; ut antea *ad te scripsi*, *quod alio tempore*. Supra *scripsi*, *quod in eadam Epistola*. Cujus rei Exempla adjungerem, nisi essent infinita, & omnibus nota.

[*] *Ante hac*, vel *ante hoc tempus*, ad tempus *Loquentis* refertur, v. g. si quis velit dicere: *Tantum hodiè didici*, *quantum* ante hàc *nunquam posthàc* v. idem est, ac post *Hoc* tempus: ut, *Cave* posthàc *his de rebus quicquam ex te audiam*.

Antiquum est, quod *Patrum* memoriam excessit, quasi *antè Aevum*. [ll] *Vetus* est, quod *jam* habet *Aetatem*.

D [mm]

[KK] *Ideoque idem est*, *ac quasi* antea tempora.

[ll] Nonnunquam *etiam pro* charo *eleganter ponitur*. *Undè* Antiquum haberi, *vel* Antiquum esse alicui, *idem est*, *ac* charum habere, *vel* charum esse alicui. *His enim duobus loquendi modis utebantur* Antiqui, *cum quid sibi maximè curae esse designabant*. *Sic* Antiquior *pro* chariore, meliore, *ac* potiore *ap*. Ciceron. *extat*, *Hinc* Antiquitas, *quae tam pro ipsa* vetustate, *quàm* Veterum Moribus *TOPICE usurpatur*, *& verbum* Antiquare, *quod idem est*, *ac* infirmare, *vel* abrogare, *& maximè de* Legibus, Rogationibus, *& aliis* istiusmodi Rebus *dicitur*. *Sed* Antiquarii *dicuntur propriè homines*, *qui* Voces priscas, *etiam* diù desitas, *sed* nondum exoletas, CURIOSE consectantur, *quales olim fuere praeprimis Gaspar* Barthius, *Philippus* Berealdus, *Jo. Henr*. Boeclerus, *Jo*: *Andr*. Bosius, *Barnabas* Brissonius. *Augustus* Buchnerus, *Guilielm*. Budaeus, *Joach* Camerarius, *Isaacus* Casaubonus, *Joan*. Caselius, *uterque Janus* Dousa, *Des*. Erasmus *Roterodamus*, *Marq*. Freberus, *Nicod*. Frischlinus, *Obertus* Gifanius, *Rudolf*. Goclenius, *Hugo* Grotius, *Janus* Gruterus, *Danici* Heinsius, *Hadrianus* Iunius, *Justus* Lipsius, *Aldus*, *& Paulus* Manutii, *Paul*. Merula *Joan*. Meursius, *Jacob*. Monavius, *M. Anton*. Muretus, *Fridericus* Rappoltus, *Conr*. Rittersbusius, *Jo*. Rutgensius, *Christoph*. *Adam* Ruper-

[*mm*] Potest a *eadem Res* esse *antiqua*, quia à *Majoribus* accepta, & *Vetus*, quod à *nobis*, *vel ab aliis nostra aetate* olim usurpata sit, Plautus in Persa [*nn*]

Veterem, *atque* antiquum *quaestum meum alimoniae*. *Servo, atque obtineo*. - - - -

Idem in Milite Glor. [*oo*]

Quin tu istbanc Orationem hinc veterem, *atque* antiquam *amoves*.

Idem in Mostellaria: [*pp*]

Scelus, inquam, factum est jamdiù antiquum, & vetus. Sic *antiquum Jus* dicitur *Jus Gentium*, quod unà cum *humano genere* à *Natura* extitit. *Vetus Vinum*, quod *ante annum* conditum fuit. Ulpianus ad Sabinum 23. *L.* 11. D. de Trit. Vinò: Vetus *accipitur*, *quod non est novum*, *id est*, & *anni prioris* Vinum *appellatione veteris continebitur*. Cui consentit Varro Lib. 1. de re rust. *Si* vetus *bibere velis*, *quod non sit*, *antequam accesserit annus*, *anniculum promitto*. Interdùm tamen ista duo confunduntur apud *Auctores*, quorum locos heic adscribere inutilis esset diligentiae. *Vetus* est, quod *multorum annorum* sentit utilitatem. Ita *Vinum* melius est, quò *vetustius*, *Corn. Fronto*.

[*]

---

tus, *Claudius* Salmasius, *Josephus* Justus, *atque Josephus* Scaligeri, *Casp.* Scoppius, *Petrus* Scriverius, *Fridericus* Taubmannus, *Adrian.* Turnebus, *Laurentius* Valla, *uterque* Vossius, *Bonav.* Vulcanius *atque Joan.* Weizius, & *nostro tempore* *Chrestoph.* Arnoldus *Frid. Bened.* Carpzovius, *Herm.* Conringius, *Georg.* Crauserus, *Christian.* Daumius, *Joach.* Fellerus, *Christian.* Funcius, *Christ. Frid.* FrancKensteinius, *Joh. Georg.* Graevius, *Marqu.* Gudius, *Nicol.* Heinsius, *Frid.* Hildebrandus, *G. Matth.* Koenigius, *Henr.* Meibomius, *Jo. Seb.* Mittermacht. , *Jo. Chr.* Rumetschius, *Sam.* Schmidius, *Jacobus* Thomasius, *Casp.* Zieglerus, *ut* & pauci alii.

[*mm*] *quod* multae *est* Aetatis.

[*nn*] Act. 1. Sc. 2. v. 1. seq.

[*oo*] Act. 3. Sc. 1. v. 166.

[*pp*] Act. 2. Sc. 2. v. 45.

(*) *Apparare* ex mente *Vallae* magis ad *Pompam*, & *Ostentationem*, quàm ad *Necessitatem* spectat. Dicitur enim *Apparatus, Convivii, Nuptiarum, Funeris*, ac *Belli*. *Praeparare* est parare ea, quae sunt *necessaria ad quidpiam agendum*. Sic *Miles* praeparat *arma*, *Orator argumenta*, *Scholasticus scripturus*, *Calamum*, & *Membranam*. Dicitur, & *apparare Fugam*, & *adornare fugam*, s. *Migrationem*.

Apparet, qui videtur, *(qq]* *Paret*, qui obsequitur, *Agraetus*.

Appetere est cum affectu, & cupiditate. [*rr*] Unde *Appetitus* est, qui hominem huc, & illuc rapit. *Expetere* est [*ss*] cum ratione, prout *Locus*, aut *Res*, aut *Tempus* postulant. [*tt*] *Illud*, ad *inhonesta*, & *mala*; *Hoc*, ad *bona*, & *honesta* pertinet Cicero Lib. 1. de Officiis: *Nihil hominem, nisi quod* honestum, decorum*que sit, aut admirari, aut optare, aut expetere oportere*. Quamvis interdum dicimus, *Appetere bona*. Idem Lib. 4. Tusculanar. Qu. *Ut bona Naturae appetimus i sic à malis declinamus*. Contrà *Expetere mala*. Idem Lib. 1. de Officiis: Expetuntur *divitiae cum ad usus vitae necessarios, tum ad perfruendas voluptates*. Plautus in Asinaria: [*uu*]

Ultrò amas, ultrò expetessis - - -

Aptum est, quod ad aliquid accommodatum est sive à Natura, sive ab Arte, & Disciplina. (*xx*) *Idoneum* est, quod à *Natura* convenit, quasi ad id *natum*. Cicero lib. 4. de Finibus: *Itaque naturâ sumus* apti *ad coetûs; consilia civitatis*. Gellius lib. 1. [*] c. 13. *Esse magis* ido-

[*qq*] *s. adest, ut videatur, sive in conspectu est, ac speciem prae se fert.*

[*rr*] *Ideoque idem est, ac* avidè cupere.

[*ss*] *vehementer petere, & sic.*

[*tt*] Nam cui domi non suppetit, quod *expetit*, is aliundè petat, quod sibi competit.

[*uu*] *Act.* 3. *Scen.* 1. *v.* 23.

[*xx*] *Sic* APTUS adipiscitur *multa* redipiscitur *etiam amissa*, aptitudine *sua*, adeptusque *gaudet ob* adeptionem.

idoneum, aptioremque *faciendo arieti*. Itaque *Aptum* loco venit, & tempore, quod habet suam materiam. *Utile* usus fecit, ut *Prudentes* litterae. *Idoneum*, ut *Amicum* per *consilia* dicimus, & ut *Servum* in *usu* hominis. *Corn. Fronto*.

Apud Praepositio ad *Personam*, vel *Locum* [*yy*] *simpliciter* refertur, & *nudam detentionem*, & *quasi custodiam* denotat. *Penes*, & *Personam*, & *Dominium*, ac *Potestatem* significat. Itaque *Penes* se rem habet, qui eam qualitercumque tenet, ut *Depositarius*, *Commendatarius*, & *Colonus*. Ulpianus ad Edictum 71. L. 63. D. de Verb. sign. Penes *te amplius est*, *quàm* Apud te. [zz] *Nam* Apud te *est*, *quod qualiter qualiter à te tenetur*. Penes te *est*, *quod quodammodo possidetur*. Javolenus Epist. 9. l. 23. D. de Usurp. *Quemadmodum eas solas*, *& separatas ab aedificio non possedisti*: *sic nec* penes *te singulae*, *aut separatae fuerunt*. Sed hanc *Differentiam* plerumque confundi apud *Jurisconsultos*, & *alios Auctores* animadvertimus. Ulpianus ad Edictum 68. L. 10. D. de Tab. Exh. *Si quis fortè confiteatur* penes *se esse Testamentum*, *jubendus est exhibere*. Cicero lib 4. Rhetoricor. *Ita petulans es*, *atque vafer*, *ut ne ad solarium quidem*, *ut mihi videtur*, *sed* penes *scenam*, *& ejus locis exercitatus sis*.

Aqua dicitur in *tranquillitate*, cum aequata est. *Unda* [*a*] in *tempestate*, cum turbat, atque fluctuat. [*b*] Plaut. [*c*]

Tam

[*yy*] *immò*, *&* Tempus.

[zz] *Significat enim qs.* intùs, *vel* intimè *apud aliquem esse Vid.* Becman. *Orig.* L.L. *p.* 824.

[*a*] *Nomen ab* eundo *h. e.* commovendo, *habent*, *est* propr. *globus* Aquae.

[*b*] *Sic* Unda undosi *Fluminis*, *aut* undabundi *Lacus*, *eaque à ventis agitata*, *solet* superabundare, *&* exundare, *vicinaque sata* inundare.

[*c*] *in* Mostellaria [*& non in* Menachm. *uti in caeteris omnibus* Popmae *Editionis*, falsò *apparet*] *Act.* 3. *Sc.* 2. *v.* 165.

Tam placida est, quàm est Aqua - - - -
Accius in Phoenissis.
- - - Unda *sub* undis *Labunda sonit*. [*d*]

Quin & *Aqua* interdum est *minima collectio*, ut Aquam *manibus, pedibusque dato*. *Unda* semper denotat *copiam*, & *multitudinem*. Undè translatitiè Cicero: *Illae* undae *Comitiorum, ut mare profundum, & immensum sic effervescere*. Et Virgil. Lib. 2. Georgicor. [*] v. 461. seq.

Si non ingentem foribus domus alta superbis
Manè salutantum totis vomit aedibus undam

Aquaticam potionem rectè dicimus, quae *aquam* aliundè recipit, *Aquosum locum*, quòd ex se *aquam* fundat. *Agraetius*.

[*] *Aquatile* est, quod degit in *aquis*. *Aqueum*, quod ex *aquis* constat.

Araneum, quod textum est, *Aranea*, quae texit. [*e*] *Corn. Front.*

Arbiter (*f*) est Judex à *Praetore* datus, vel ex *conventione Litigatorum* electus, in bonae fidei judiciis, ut *Familiae erciscundae*, *Communi dividundo*, *Finium regundorum*, & similibus, sed *sub poena*, ut *tanquam vir bonus* Sententiá sua *Controversiis* finem imponat. *Arbitrator*, qui *sine poena* ad hoc eligitur, ut totis animi viribus exploret *Jus Controvertentium*, & aequa compositione componat: L. 1. D. de Iud. *Judex* est, qui *propria Jurisdictione*, aut *summi Magistratus Imperio*, causas omnes

[*d*] *Heic SONAT, pro SONIT, ex mente* Nonii *legendum esse* Henr. (Rob. *Fil*) Stephanus *in* Notis *ad* h. l *eumque in fragmentis* Poëtar. Veter. Latinor. *ab ipso* Stephano A. *CHR. M.D.LXIV. in f.* 85. editur *extantem rectè observavit*.

[*e*] *sc. in* araneoso *h. e.* Araneis *abundante loco*.

(*f*) *Ab* aliis *ita* breviter, appositè *tamen describitur*, *quòd nimirum sit* Iudex honorarius, *quem* utraque Litigantium Pars *eligit*, *ut causam ex* aequo, *&* bono *dirimat*. *Undè &* Arbitrari *pro* judicare, *&* litem *arbitrio* finire, *immò* constituere, modumque, & rationem, quasique formam Operis faciundi delineare, *atque* praescribere *ponitur*.

& *Iuris*, & *Facti* dijudicat. *Ille*, liberum Arbitrium habet statuendi, quod aequius, meliusquè videatur, *Hic*, sub Formula Actionum judicat, à qua ne latum quidem anguem discedere potest; ut Cicero Orat. 4. in Verrem ostendit. Seneca Lib. 1. de Beneficiis: *Ideò melior videtur conditio causae, si ad* Iudicem, *quàm ad* Arbitrum, *mittatur, quia* illum *Formula includit, & certos, quos non excedat, terminos ponit*: hunc *libera, & nullis adstricta Legibus* Religio, *& detrahere aliquid potest, & adjicere, & sententiam suam, non prout* Lex, *&* Iustitia *suadet, sed prout* Humanitas, *&* Misericordia *impulit, regere*. Similiter *Arbitrium*, & *Iudicium* separat Cicero pro Roscio Comoedo: Iudicium *est certae pecuniae*, inquit, Arbitrium *incertae*. *Ad* Iudicium *hoc modo venimus, ut aut totam litem obtineamus, aut amittamus*. *Ad* Arbitrium *hoc modo adimus, ut neque tantum, quantum postulavimus, consequamur*. Livius Lib. 33. *Ne penes unum hominem* Iudicium, Arbitrium*que de fama, ac moribus* Senatoris *fuerit*. Svetonius in Caligula: Ius, Arbitrium*que omnium rerum illi permissum est*.

Arbitrium est Sententia, quae ab *Arbitro* in bonum, & aequum, & ex bona fide profertur, vel Potestas *Arbitrio* data. Undè *Arbitrium recipere*, aut *suscipere*, dicitur, qui *Iudicis partes* suscipit, finemque *se suâ sententiâ* controversiis impositurum pollicetur. [g] *Arbitrarium* est, quod apud *Arbitrium* geritur, & quod in illius potestate est pro *arbitrio judicioque suo* statuere, à quo *Arbitraria Poena*, & *Arbitrariae Actiones*, quae in *arbitrium Judicis* referuntur, de quibus multa *Iurisconsulti*. Plautus in Amphitr. [b]

Hoc quidem perfectò certum est, non est Arbitrarium.

Ar-

---

[g] *Sunt autem duo* Arbitriorum *genera*: Unum *ejusmodi, ut sive* aequam, *sive* iniquam sententiam *ARBITER de* controversia *tulerit, parere debeamus*. *Quòd observatur, cùm ex compromisso ad* Arbitrium *itum est*. Alterum, *ut ad boni Viri Arbitrium redigi jubeat, quod* jure *decernat*. *Haec* Deletus *loco cit. p.* 43.

[b] *Act. 1. Scen. 1. v. 216.*

Arbor omne lignum dicitur, [*i*] *Arbos* tantùm fructifera, [*K*] *Agraetius*.

[*] *Arbustum*, & *Arbusta* sunt arbores multae ad fructum consitae, *Olivarium*, *Pomarium*, vel *Vites arboribus applicatae*. *Arbutus* est arbor fructum ferens in morem *Cerasorum*, s. *Fragorum*. *Arbutum* est fructus *Arbuti*.

Arcere Aquam est curare, ne *influat*, & liberè manans *noceat*. [*l*] *Coërcere aquam* est continere sic, ne *difluat*, vel *dilabatur*, ut quisque *aquâ uti* possit. Cicero pro Muraena: *Ille tenet*, & *scit*, *ut hostium copiae*, *tu ut* aquae pluviae arceantur. Ulpianus ad Edictum 70. L. 1. D. de Font. *Quò minùs fontem*, *quo de agitur*, *purges*, *reficias*, *ut* aquam coërcere, uti*que* eâ *possit*.

Arcus omnis suspensus Fornix appellatur ab *arcendo*, quod se ipsum contineat. *Arquus* est Circulus in coelo quadricolor, quem *Graeci* vocant *Irim*. [*m*] Varro Lib. 4. de Vita Populi Rom. *Quòd* Arci, *quos summo opere fecerat*, *fessi pondere*, *diu facti celeriter corruissent*. Lucret. [*n*]

Tunc color in nigris existit nubibus Arqui.

Sed *haec Differentia* a *Nonio*, & *Ortographis* tradita pa-

[*i*] & *continentur hujus appellatione* Plantae majores, & dissolutu contumaces, *quae* simplici caudice, ramisque brachiorum more porrectis *assurgunt*, *cujusmodi sunt*, Olea, Vitis, Quercus, & *similes*.

[*K*] Auctoritas *videnda apud* Virgil. *Ecl*. 3. *v*. 56., & *Lib*. 2. Georg. *v*. 57. 81. 131. 150., & 290 *it*. *Lib*. Aen. *v*. 27., & *Lib*. 6. 206.

[*l*] Arcere *enim* propriè *est* à se prohibere, propulsare, abigere, *ac* propellere. *sic* Hostis arcetur, *dùm* arcto transitu coarctatur, *aut è* propugnaculis abarcetur, *ut* coërceatur.

[*m*] Arcum *facit* Arcuarius, & *tunc est* Machinula, qua sagittas emittimus. Arcum *arcuat* Murarius, & *tunc est* Fornix in aedificiis. *Sed* Arcus pluvius *in* coelo *est* pulchrè arcuatus.

(*n*) *Lib*: 6. (& *non* Libro 1. *uti in caeteris omnibus* hujus Libri *Editionibus exstat*] *v*. 536.

rum mihi quidem probatur. Nam *vetus Scriptura* fuit *Arquus*, ut *Oquulus*, postea factum *Arcus*, & *Oculus*, autore *Prisciano*. (o) Nec est necesse diversas ejusdem vocis significationes *Scripturâ* decernere, praesertim ubi *eadem origo*, ut in *his*. *Utrumque* enim dicitur à *rotunda Forma*.

Argentarii dicebantur.[p] qui mensis in *Foro* sub tabernis positis quaestum faciebant, aut collocandis foenori pecuniis, aut permutandis. [q] *Mensarii* erant Curatores publicae pecuniae. *Illi* negotiationem *privatam* exercebant. *Hi* rei nummariae *publicae* dispensationem habebant, & prout res ferebat, *variè* creabantur ut primùm *ad dissolvendum aes alienum* creati *Quinque Viri Mensarii*, deinde propter penuriam argenti *Tribuni Mensarii*, ut *Livius* testatur Et *haec* quidem *Differentia* fuit *libera*, & *florente Republica*. Nam, oppressa à *Caesaribus* Libertate, desiit publicum munus *Mensariorum*, & tunc privati negotiatores *Nummarii* indifferenter appellati, *Mensarii*, *Nummularii*, & *Graecis* vocabulis *Trapezitae*, [r] *Danistae*, *Collybistae*. Quamquam *Nummularios* ab *Argentariis* separat Paulus ad Edictum 3. l 9. D. de Edend. *Et hi* Nummularii, *sicut* Argentarii, *rationes conficiunt*, *quia & accipiunt pecuniam*, *erogant per parteis*, *quorum probatio scripturâ codicibusque eorum maximè continetur, & frequentissimè ad fidem eorum decurritur*. Cujus discriminis *rationem illam* ego fuisse crediderim, quòd *Nummularii* erant *mi-*

nutuli

[o.] Rectè *itaque in nonnullis* Lucretii *Editionibus*, *praeprimis verò in ista*, *quae* Lugduni *ap.* Seb. Griphium *An. CHR. M.D.XI. in* form. 8 5. *prodiit*, *legitur pro* Arqui, *Arci*.

(p) *qui exercent*, *seù faciunt* Argentariam, *sive*

[q] *Inde* Argenti, *sive* Nummorum Permutatores *à nonnullis dicti sunt*.

[r] *De* Trapezitis, *s. vulgò* Longobardis, *qui in Foederato Belgio* Menses funebres *exercent*, elegantem Disserrationem *imprimi curavit* Marc. Zuerius Boyhornius *Lugduni Batavor. per* Isaacum Commelinum *An. CHR.* M.DC.XI. *in l.* 8 5.

nutuli Negotiatores, *qui aliorum pecunias tractabant*, *quae custodiae causâ apud ipsos deponebantur*; *Argentarii* verò erant *ditiores*, *& suis*, *non alienis modò*, *nummis* Argentariam *faciebant*. Ad hoc praerant *auctionibus*, & fidejubebant pro *aliis*, & constituebant, vendebantque *Res pretiosas*, *Servos Gemmas*, *Vasa caelata*, & alia hujusmodi. Quae omnia ex *Veterum Jurisconsultorum* Fragmentis, & *Ciceronis* Oratione pro Caecinna, *Svetonii* Nerone, & *aliis* possunt colligi. [*s*]

Arguere est [*t*] ostendere, & patefacere. Virgil. [*u*]

Degeneres animos Timor arguit - - -

Undè *Argumenta* dicuntur, quae causam causae ostendunt. [*x*] *Coarguere* verò est coërcere. *Agraetius*.

[*] *Argutus* callidè, atque solerter *arguit*. *Astutus astutè* simplicem hominem decipit. Sed qui multa, *per calles*, fit plerumque *Callidus*, & agit *callidè*, h. est, fraudulenter. Notandum autem, quod scribente *Isidoro* Lib. 10. *Orig*. col. 235. Veteres *Callidum* non pro *astuto* tantùm, sed pro *astutè docto* posuerint; *Versutumq*; quod animum citò *vertat*, etiam vocaverint.

Arma, propria significatione *ea* tantùm intelliguntur, quae ab *Armis*, sive *Humeris*, dependent, magis parata *defendendi*, & *tegendi*, quàm *laedendi* causâ. [*y*] *Telum* propriè *id* appellatur, quod ab *Arcu* mittitur, [z] di-

---

[*s*] *Quando autem* Mensarii, *sive* Mensularii, *Mensâ surgebant*, *multos in damna praecipatabant*.

[*t*] *clarum facere demonstrare*.

[*u*] Lib 4. Aeneid. *v*. 13.

[*x*] *sive sunt* indicia, *quibus aliquid dubium potest demonstrari*. *Nonnunquam* Argumentum *quamvis quoque materiam ad* scribendum *destinatam*, *vel potiùs summariam* alicuius Scripti *indicationem notat*.

[*y*] *Vel* ARMA *generaliter considerata*, *sunt omne instrumentum*, *quo quis ad actiones suas instruitur*; *in* specie *verò dicuntur* Arma bellica Illa *asservantur in* armario *h. e. quorumvis utensilium promtuario*, *quod* arcae erectae formam *plerumque repraesentat*; Haec *autem*, *ut caetera* armamenta, *in* armamentario. *Hinc petitur* Armatura, *qua* inermes, & semiermes armantur, *ut*

[z] dictum ab antiquo verbo *Telo*, à quo *Protelo* manet in usu, id est, *Expello*, & *Emitto*, non à *Graeca* voce Τηλε, quae *Longè* significat. Sallust. in Catilina: Telis, Armisque *instructi*. Livius Lib. 44. *Die primo*, Arma, Tela, *Signaque aerea, & marmorea transtulit*. Idem Lib. 36. *Lapidibus* Telisque *incessabant*, & Lib. 46. Arma Telaque *pereant*. Quandoque tamen *utriusque vocabuli* appellatione rarissimè utuntur non modò *Jurisconsulti*, sed ipsi quoque *Oratores*, & *Historici*. Nam L. 41. D. de Vern. sign. *Arma* vocantur omnia, quibus quis paratus, instructusque est, vel ad *propulsandam*, aut *inferendam vim*, ut sunt *Gladii*, *Hastae*, *Galeae*, *Saxa*, *Fustes*: vel ad *Opus aliquod efficiendum*, ut *Arma* Rusticorum, *Ligones*, *Rastri*, *Aratra*; Coquorum *Lebetes*, *Patellae*, & similiter *uniuscujusque Artis Instrumenta*. *Telum* autem, quicquid *manu* in aliquem mitti potest, appellatur, ut *Ensis*, *Lapis*, *Hasta*, *Sagitta*, Inde *Tela eadem* sunt *Arma*, at non *contrà*. Cicero pro Cecinna: Armatos *quos jure appellare possumus? Opinor eos, qui scutis*, Telisque *parati, ornatique? Quid igitur, si glebis, aut saxis, aut fustibus aliquem praecipitem de fundo egerint?*

Armenti appellatione intelligitur id genus *Pecoris*, cujus praecipuus est usus ad *arandum*, ut Bos. [aa] *Jumen-*

---

in armilustrio *compareant*. *Sed* armati *capti*, *ut &* armatu *abutentes*, exarmantur.

[z] *s. e.* omne missile, *quo* procul *ferimus*,

[aa] Valla *dicit*, *quòd* Armentum *sit congregatio* Animalium pascentium, *sed* majorum: *ut* Boum, Vaccarum, Equorum, Mulorum, Asinorum, Camelorum, Elephantorum, *& similium*; Grex. v. minorum, *qualia sunt* Hircus, Porcus, Porca, Capella, Caper, Capra, Sus, *horumque similia*. *Sed tamen videtur* Grex *nonnunquam accipi pro* Armento, *praesertim apud* Virgil. *Ecl.* 6. *v.* 55.

Aut aliquam in magno sequitur *Grege* - - -

atque Horatium *in* Epod *Od. II. v.* 11. *seq.*

Aut in reducta valle mugientium.
Prospectat erranteis Greges.

mentum est, quod *curru* jungitur, veluti *Equus*, & *Mulus*, ut tradunt *Consulti Juris*, qui ferè soli hanc *Differentiam* observant, credo ambiguitatis vitandae gratiâ. Alii Auctores *promiscuè* vocant *Armenta*, & *Jumenta* majora Animalia, quae *collo* domantur, ut sunt *Tauri*, *Equi*, *Boves*: *Greges* verò majora, *Oves*, *Caprae*, *Sues*, Virgil. Lib. 3. [*bb*] Georg. [*cc*]

Hoc satis Armentis; *superat pars altera curae*,
Lanigeros agitare Greges, *hirtasque capellas*.

Ovidius Lib 4. Metamorphos. [*dd*]

Mille Greges, *totidemque* Armenta *per herbas*
Pascebant - - -

Armenta ex mente *Servii* ideò dicuntur. quòd haec animalia apta sunt *armis*, ut *scutis* Boum coria. Equi *praelio*.

Arrogans est, qui *nimium* sibi [*ee*] tribuit, & vel ea, quae non habet, sibi vendicat, vel quae habet, in majus componit; *Superbus* autem est, qui *alios omneis* prae *se* contemnit, & quasi *super omneis homines* se habet. Itaque *majore fastu* tumet *superbus*, quàm *Arrogans*; *ut majus Vitium* est *Superbia*, (*ff*) quàm *Arrogantia*. (*gg*) Caesar in Anti-Catone: *Unius* Arrogantiae, Superbiae, *Dominatûsque*. Cicero Lib. 1. Officior. Superbiam *magnoperè*, *Fastidium* Arrogantiamque *fugiamus*.

Arte-

Conf. ejusd. Horatii *Lib.* 2. Carm. *Od.* 16. *Stroph.* 9. *v.* 1. *seq.*

[*bb*] *non* Lib. 4. *uti in caeteris omnibus* Auctoris nostri *Editionibus est legere*.

[*cc*] *v.* 286. *seq.*

[*dd*] Fab. 16. *v.* 15. *seq.*

[*ee*] *addamus* temerè.

[*ff*] *h. e. supergrediens mentis elatio*.

(*gg*) *Et* haec *semper in* rebus alienis *est*. Insolentia *autem etiam est in* alienis, *sed* praeter solitum, & non crebro usitatis. *Est ergo* Insolentia *quaedam rara*, & *singularis* Arrogantia, & *accipitur quoquò in* bonam partem, & sic *accepta*; *idem est*, *ac* Raritas.

Artaerie sunt semitae *spiritus vitalis* misti cum *sanguine*. *Venae* sunt rivi *sanguinis confusi* cum *spiritu naturali* *Illae* suapte vi moventur, & pulsu suo accessiones, remissionesque febrium demonstrant. Hae sunt immobiles, & sanguinis tantùm demittendi causâ explorantur, ut ex *Libris Medicorum* annotavit *Gellius*. [*bb*] Cicero L. 2. de Natura Deorum: *Sanguis per* Venas *in omne corpus diffunditur*, *& spiritus per* Arterias. Plinius Lib. 2. *Apes nec* Venas, *nec* Arterias *habent*. Interdum tamen *Vena* pro *Arteria* dicitur, non à vulgato modo per errorem, ut *Gellius* putat, sed etiam ab *idoneis*, & *primariis Auctoribus*. Cicero de Fato: *Si cui* Venae *sic moventur*, *is habet febrim*. Persius Satyr. 3. [*] v. 107.

Tange miser Venas, *& pone in pectore dextram*.

Ovidius [*] Lib. 1. Trist. Eleg. 7. v. 41. seq.

Et tua sunt silicis circum praecordia Venae,
Et rigidum ferri semina pectus habet.

Celsus Lib. 3. *Si protinùs* Venae *conciderint*, *& saepiùs eodem die*. Plinius: *In Musicos pedes* Venarum *pulsu descripto per Aetatum gradûs*. Vitruvius: *De* Venarum *rhythmo*, *& de Pedum motu*.

Artus [*ii*] dicuntur partes *Corporis* inter juncturas, continentque *Ossa* cum *Nervis*, & *Venis*. *Membra*, (*KK*) propriè sunt *Caro*, & *Pellis*, quae *Artûs* tegunt. *Viscera* sunt partes *intestinae*, [*ll*] ut *Jecur*, *Lien*, & alia

[*bb*] *Lib.* 18. *N. A. c.* 10. *Leg.* Matth. Dresseri *Lib.* 1. *de* Partib. Corp. Hum. *p.* 34. *seq. Edition. quartae*, Gasp. Baubini Inst. Anatom *p.* 10. *seq. Edition. quintae*, *ut &* Thomas [Gasp. *Fil.*] Bartholini *Libell.* 2. Anatomiae Reform. *cit. seq. p.* 430 *seqq. Edition. tertiae*.

(*ii*) Medicis *sunt Membra ex* corpore *explantata*, *quae*, *scribente* Baubino *loc. jam cit. p.* 213 *in* Manus, *&* Pedes *dividuntur*.

[*KK*] *vel potiùs* Membranae. [Membranis *n. obteguntur* Membra, *ceu* Partes corporis Organicae, *in* Corpore membratim.]

[*ll*] *s. Membra* interiora *vitalia*.

alia id genus. Lucret. L. 3. [*mm*]

Per Membra, *atque* Artûs *nulla novitate cietur*. Et Lib. 4. [*nn*]

Et lacerare Artûs, *foedataque* Membra *cruore*. Gellius Lib. 20. [*oo*] *Quid enim videri potest efferatius? Quid ab hominis ingenio diversius, quàm quòd* Membra, *&* Artûs *inopis debitoris brevissimo laniatu distrahantur, sicut nunc bona venum distrahuntur?* Svetonius in Caligula: *Neque ante satiatus est, quàm* Membra, *&* Artûs, *&* Viscera *hominis tractae per vicos ante se congesta vidisset* Sed interdum *Membra*, GENERALITER etiam *Artus*, & *Viscera* appellantur.

Arundo, Agraetio docente, canna est ab *ariditate* dicta, ut fluvialis *Arundo*. *Harundo* telum è canna. Virgil. Lib. 4. Aeneid. [*] v. 73.

- - - *Haeret lateri lethalis* Harundo. (*pp*)

Aspergo Verbum est. *Aspargo* Nomen, quod madefactionem, aut circumfusionem significat, ut apud *Craecos* Περίκλυσμα. Cato de Re Rust *Jta neque* Aspargo *nocebit*, *neque mures cavafaciunt*. Virg. Lib. 3. Aeneid. [*] v. 534.

Obje-

[*mm*] *v.* 152.

[*nn*] *v.* 846.

[*oo*] *cap.* 1.

[*pp*] *In accuratioribus praedicti* Poëtae *Editionibus*, *& in ea imprimis*, *quam* Nicol. Erichraeus *cum* Indice absolutissimo *An. CHR. M. D LXV.* Venetiis *ap.* Francisc. Rampazetum *in form. 8 s. diligenter jussit imprimi*, *pro HARUNDO*, Arundo, *nequaquam iniquè*, *quod H. non est littera*, *legitur*. *Ideoque* haec Differentia *inter* ARUNDINEM, *& HARUNDINEM*, *quod unum*, *& idem*, *non adeò commodè h. l. est immixta*. *Quando autem* Arundo *pro* Telo *usurpatur*, *fit illud per* Metonym. Materiae *pro* materiato. Quadruplex *a.* Arundo *fit*, *ex diversis probae monetae Auctoribus in* Notis Marginalib. §. 6. *Cap.* 3. *ita inscripti HABITUS CHRISTI REGII* nostri *Liit. C. 2. fac. a.* Edition. Cygn. *virili pro parte docuimus*.

Objectae salsa spumant aspargine (*qq*) *cautes*.

Callistratus Quaestionum 2. L. 4. D. ad Legem Rhod. *Si vicenum merces duorum fuerint, & alterius* aspargine *decem esse ceperint*. Et haec quidem ita discernit Velius Longus in Libro de Orthographia: *Mihi* (inquiens) *contra videtur* ASPARGO Verbum *esse*, ASPERGO Nomen, *ut in illo servetur vocalis prima littera, quae est in verbo* Spargo. *In hoc tollendae ambiguitatis reponatur*. E. *Sic autem ferè semper scribitur in veteribus Libris* Catonis, *&* Varronis ASPARGO, CONSPARGO, PERSPARGO. Rursùs in Lucretii Lib. 6. [*] v. 525.

Adversa fulsit nimborum aspergine *contra*.

Nisi fortè Aspargo, *tam* Nomen, *quàm* Verbum, *prima vocali scribendum*. *Non enim oportet* Distinctionis gratiâ *Scripturam mutare, ut paulò ante dixi*, *&* Terentius Scaurus monuit his verbis: *Quod si* Distinctionis causâ *ratio corrumpitur*. *Caveas quoque, quare non* accentu *aut* litera E *mutamus*, *cum &* Verbum, *&* Nomen *significat, ut in hoc* Tectis, *cum &* Nomen, *&* Participium *fit*, *& in similibus*. *Ergo vox scribendo, quomodo ea sonat*:

Aspicimus sursum; [*rr*] *Conspicimus* palam: [*ss*] *Respicimus* retrò: [*tt*] *Inspicimus* intùs. [*uu*] *Agraetius*.

Atrien-

(*qq*) *Pro* Aspargine *in pluribus Editionib. rectissimè extat* Aspergine, *vel* Adspergine.

[*rr*] *Alioquin* circumspectus *Vir*, *quoties illi obvenit in* aspectum *aliquid*, *non obiter illud tantùm* aspicit *uno* aspectu, *sed* aspectat *diù*, *&* circumspectat *undique*, *ut de illa judicare queat* circumspectè, *& cum* circumspicientia.

[*ss*] *Quae aut* conspicere, *aut* conspicari *non possumus hebetibus oculis*, *adhibemus* conspicilla, *reddimusque* conspectui *nostro* conspicua.

[*tt*] *quod est à tergo*. *Sed* respectamus, *quem* respectu *Virtutis veneramur*. *Apud* Latinos *etiam dicitur* respicere *aliquem*, *pro* contueri, *&* demùm juvare. *it*. Respicere se, *pro* sibi prospicere, *vel* rebus suis consulere.

Atriensis Servus dicitur, qui praepositus est *Atrio*, [*xx*] in quo apud Antiquos *Nummi*, *Imagines*, *Rationes*que asservabantur. *Atriarius* verò est, qui custodiae causâ ad limen *Atrii* perpetuò excubat. *Ille* inter *lautiores*, & *ordinarios Servos* connumeratur; *Hic*, inter *mediastinos* non honestissimum locum servitutis tenet. Cicero in Paradoxis: *Ut in magna Familia sunt alii lautiores, ut sibi videntur, Servi, sed tamen Servi* Atrienses, *ac Topiarii*. [*yy*) Ulpianus ad Edictum 14. L. 1. D, Naut. Caup. *Si quis operâ mediastini fungitur, non continetur, utpote* Atriarii, *& Furnarii*; *& his similes*. In uno loco *Atriarius* nominatur, ut hinc suspicari non immeritò quis possit, eundem esse *Atriarium*, & *Atriensem*. Sed cum *Atriensis* esset ordinarius, & alios sub se vicarios haberet, qui *Atrium* verterent, atque limen observarent, si quis ipse hac opera fungeretur, & ideò mediastini locum teneret, ab *Ulpiano*, Distinctionis gratiâ, *Atriarium* vocari.

Audentia secundùm *Non. Marcellum* est fortitudinis; *Audacia* verò Temeritatis, [zz] ut Sallustius: Audacia *pro muro habetur*. Virgilius: [*a*]

- - - - Audientior *ibo*
In casus omnes. - - -

Audire est auribus percipere; [*b*] *Inaudire* est occulta

[*uu*] *Sic* Inspector *Mercium* inspicit *res venales diligenti* inspectatione, *immò & introspicit, cum opus est*.

[*xx*] Atria *enim non solùm* Templis, *sed* Aedibus privatorum profanis *quoque adjici quondam solitum*, Literati *haud ignorant*.

[*yy*] *De hoc* Ciceronis *loco vid.* Th. Dempsteri *p.* 40. Paralip. *ad cap.* 13. *Lib.* 1. Antiq. Romanar *Rosin*.

[zz] *Idcircò* Audax *nihil relinquit* Inausum; *saepè tamen, postquam* audacter *magna est* ausus, *non potitur* ausis.

[*a*] *Lib.* 9. *& non Lib.* 6. Aen. *uti in reliquis omnibus* Auctoris nostri *Editionib. est reperire v.* 291. *seq.*

[*b*] *s. vocem auribus illatam excipere*. Variè *autem construitur apud* Ciceronem, *& tam ad* Personam, *quàm ad* Rem refertur. Ut *audire aliquem*, idem est, ac cre-

culta audire; (c) *Auscultare* est (d) animum dictis adhibere, parereqne. Cato in M Caelium: Auditis *non* auscultatis, *tanquam Pharmacopolam. Nam ejus verba* audiuntur, *ve ùm ei se nemo committat, si aeger est.* Pacuvius in Chryse:

Magis audiendum, *quàm* auscultandum *censeo*. [e]

Plautus in Aulularia: [f]

Credo ego jam illum inaudiisse, (g) *mihi esset thesaurum domi*.

Cicero ad Paetum: *Consilia sunt inita de me, quae te video* inaudisse.

Ave vox propria est Salutationis matutinae, quae ferè officii gratiâ *Potentioribus* deferebatur, ut *Gracè* Χαῖρε! [b] *Salve* vespertina Salutatio fuit, ut in *Hadriano* scripsit *Dio*, & *omnibus* dicebatur. Seneca Lib. 6. de Beneficiis: *Vulgare, & publicum verbum, & promis-*

---

dere, *s. fidem habere alicui*. Audire Praeceptorem, *est Praeceptori operam dare*. Audire preces, *pro quo Barbari* exaudire *dicunt, est* precibus annuere, & quod postulatur, largiri. *Sed* benè audire *non dicitur de eo, qui liberas habet ad audiendum aureis, sed qui bellum de se rumorem spargi percipit. Sic* malè audire, *est rumorem de se malum audire*.

(c) *Ubi notandum, quòd ea, quae tantùm* inaudivimus, *nec* audivimus, *pro* inauditis *babenda sint*. *NB.*

(d) *aureis ad alicujus vocem admovere, s.*

(e) *Vid. quae in* Henr. Stephani *Editione p.* 241. *ad* Versum hunc *notata sunt*.

(f) *Act.* 2. *Sc.* 2. *v.* 88.

(g) *In* Taubmanni *illa Editione, quae init. Sec. huj. est impressa* commodiùs *legitur*.

Credo ego illum jam *inaudiisse, &c.*

(b) *Sic enim* Martialis *Lib.* 5 *Epigr.* 52. *& quidem secundùm* Edition. Plantiniano - Antverpiensem, & Brylingeriano - Basiliensem. *Nam* Raderiano - Coloniensis *facit Epigr.* 50. Burmeisteriano-Goslariensis *a.* 53. *immò &* caeterae *aliud v.* 7. *seq.*

AVE *Latinum*, Χαῖρε non potes *Graecum*.

Si fingere me istud putas, salutemus.

miscuum ignotis Ave *non*, *nisi per ordinem*, *mittitur*. Martialis: *(i)*

Et matutinum *portat ineptus* AVE.

Utroque autem verbo non tantùm *accedentes* in primo congressu, sed etiam *discedentes* in fine sermonis salutabantur. Sallustius in extremo Epistolae Catilinae ad Q. Catulum: AVETO. Cicero ad Trionem: *Vale*, *& Salve*. Ausonius ad Probum: *Ave*, *atque Salve plurimùm*. Quin etiam mortuos his verbis compellabant, quasi non videndos ampliùs, ut Varro in Logistoricis tradidit, & notavit Servius ad Vers. XCVII. seq. Lib. IX. Aeneid. Virgil.

- - Salve *aeternum mihi maximè* Pallas, *(K)*

Aeternumque Vale. - - -

Antiquae Inscriptiones: HAVE THAIS, & HAVE IGITUR MEA HADRIANA. Hinc festivè elusus *Claudius Caesar*, qui, Svetonio teste in *Claudio*, [*] Cap. XXI. cum *Naumacharii* ipsum salutassent: *AVE IMPERATOR*, *morituri te salutant*, respondit: *AVETE VOS*: quod illi sic exceperunt, quasi salute dicta veniam dedisset. [*l*]

Aufert, [*mm*] qui dedit. *Adimit* [*nn*] imperio coactus

E

[*i*] *Lib. 1. Epigr. 56. (quod* Plantiniano-Antverpiensis Editio *fecit.) v. 6.*

[*K*] *In* Erytbraiana Editione *invenitur* Vocativus *PALLA*, *à* Pallas Pallantis.

[*l*] *Vid.* Joan. Schildius *in hunc* Svetonii *locum.*

Auferre *semper* ablationem *habet*, *& ponitur*, *vel pro* impetrare, *vel pro* referre ad se, *vel* ad se recipere, *vel* asportare. *Interdum ponitur pro* extinguere, *vel* reprimere, *aut* tollere. *Sed quando* (uti h. l.) *idem est*, *ac* abripere, detrahere, *vel* adimere, *tunc* tantummodò *ad* res *refertur*.

[*n*] *Si tibi quis aliquid* adimit, *non debes rursum per vim* demere, *multò minùs ipsum* interimere; *sed adire eximium Judicem*, *qui controversiam* dirimat *aequa* diremtione. *Ille te* eximet *injuriâ*, *& nisi Adversarius comparuerit ad peremtorium terminum*. *illum*, *aut causam ejus*, perimet.

ctus *Eripit*, qui plùs valet Itaque *Auferre* possumus, *Adimere* jubemur, *Eripere* valemus. *Corn. Fronto*. Aliàs *Auferimus* ea, quae cum *fastidio* cernimus. *Ferimus* ea, quae cum *bonore* tractamus. *Donatus*.

Auguro [*o*] dicimus, cum presagio mentis futura colligimus, ut Virgil. Lib 7. Aeneid. [*] v. 273.

- - - *Si quid veri mens* augurat - -

Auguror verò tunc, cum futura veris captamus *auguriis*, ut ex *Alitis uolatu*, *cantu*que, aut è *tripudiis*, vel è *sonivlis*. Quam differentiam etsi tradit *Servius* [*p*] laudatque auctorem *Plinium* in Libris dubii Sermonis; tamen censeo haec verba *unum*, *idemque* significare, neque *plus* differre, quàm *Medito*, & *Meditor*, *Demolio*, & *Demolior*, aliaque *multa*, quae Veteres *indifferenter* utraque terminatione protulerunt.

Augurium erat, cum observabatur *garritus*, aut *cantus Avium* quas appellabant *Oscines*, quòd *ore* futura praedicerent, ut *Corvus*, *Cornix*, [*q*] *Noctua*. [*r*] *Auspicium* [*s*] erat, cum ex *Avium pastu* vel *volatu*, futura notabantur, quae si ante *auspicantem* se ferebant, vocabantur *Praepetes*, & prospera nunciabant; sin rerrò *Inebrae*, quòd coepta *inhiberent*: Eunius Lib. 1. Annal.

- - - *Dant operam simul* auspicio, augurioque.

Plautus in Asinaria: [*t*]

Certè herclè ego quantum ex augurio Auspicii *intelligo*.

Quanquam *Auspicium* etiam ex *aliis rebus* captabatur, atque

---

[*o*] *h. e. divino s.* augurium *ago*, *sive per* augurium *vaticinor*.

[*p*] *Quo cum consentit* Taubmannus *in Commentar. ad Vers.* XXIIX *Sc.* 2. *Act.* 4. Cistellariae Plautinae *p.* 463. *col. b.* Edition. posterior.

[*q*] *Quae* Horatio *Lib.* 3. Carm. *Od.* 27. *Stroph.* 3. *v.* 2. Avis divina, *hoc est*, *precisa* imbrium imminentium *dicitur*.

[*r*] *Ideoque dicitur ex* Avibus *Divinatio*.

[*s*] *Quod idem est*, *atque ex* Avium *inspectu vaticinatio*. *In* genere *sumitur pro* consilio de re capessenda.

(*t*) *Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 15.

atque, ut *Servius* ait, *omnium rerum* erat; *Augurium* verò *certarum* saltem, & *Auspicari* cuivis etiam *peregri* licebat; *Augurium* verò *agere* nisi in *patriis sedibus* fas erat. Hinc *Pedestre Auspicium* ex *quadrupedibus* apud Horatium Lib. 3 Carmin, [*]

Rumpat, & Serpens iter institutum.
Si per obliquum similis sagittae
Terruit Mannos. Ego cui timebo
Providus Auspex?

Praetermine ex terminis agrorum, cum ex agro *Romano* in agrum *peregrinum* progrediebantur, ut tradit Victorinus de Orthographia. *Peremne* ex amnibus, cum vel *Magistratus* in campum euntes, vel *Imperatores* ducentes exercitum *amnem*, aut *aquam*, *auspicato* transibant; Vel ex *Acuminibus*, si *acumina spicularum*, aut *ensium* splenderent. Cicero Lib. 2. de Divinatione: *Nec* omnes *transeunt* auspicato, *nec tripudio* auspicantur. Ibidem: *Nulla* peremnia *servantur*, *nulla ex* acuminibus.

Augusti [u] dicebantur hi, qui *preerant* Imperio Romano; *Caesares* [x] autem erant Imperatores *designati*, & *futuri* Augustae Majestatis *Successores*, quales olim

[*] *Od. 27. Stroph. 2.*

[u] *Heic probè observandum est, quòd* Augustus *ab* augurando, *qs.* augurio felici consecratus, *& neutiquam ab* augendo *dictus sit*; *quamquam illiterati Scribae* Imperatores Romanos, *etiamnùm nuncupant*.

[x] *Qui sic dicuntur à* C. Jul. Caesare, Dictatore, *primo* Romanorum *Monarcha*; *cujus* Parentes *fuerunt* L. Caesar, Praetor, & Aurelia, C. Cottae *filia*, *primariae dignitatis*, *& castae Latinitatis foemina*, *ita ut*, Theodoro Petrejo *in Chronologica* Romanor. Imperator. *Historia p. 3. scribente nitidè ac eleganter* Romanae *loqueretur*; *qua & ab infantia filium ità imbuit*, *vix ut ullum suo tempore parem*, *nedum superiorem*, *in scribendo*, *loquendoque* Caesar *habuisse existimetur*. *Ideoque* C. Vellej Patervulus *Lib. 2.* Hist. Rom. *c. 36. §. 2. secundum* Booleriano Argentoratiensem Edition. *eum eloquendi facultate meritò* Ciceroni *fecit proximum*.

Principum Filii, & qui nunc appellantur *Reges Romani*. Et haec quidem fuit *horum Nominum Differentia* jam declinante Imperio, ut ex *Ammiano*, *Lampridio*, *Spartiano*, & ex *Rescriptis Imperatorum Codici Justinianeo insertis* apparet. Nam, florente Imperio, *omnes Romani Imperatores* vocabantur *Caesares Augusti*, quod ex *Numismatis*, & *antiquis Inscriptionibus* notissimum est.

Avis est, quae [*y*] *pennas* habet, & *ova* parit, ut ait Ennius in Epicharmo:

Ova *parere solet genus* pennis *condecoratum*.

Volucris est quaecumque *volat* [z] non *Avis* modò; sed etiam *Insectum*; ut *Apis*, *Vespa*, *Musca*, & id genus alia. Sed *haec differentia* non semper observatur; [*aa*] Varro Lib. 3 de Re Rust. *Eas maluisse* Volucres, *quibus plurimum Natura ingenii*, *atque artis attribuit*. *Itaque eas meliùs me nosse*, *quàm te*, *ut scias*, *de incredibili earum* Avium *Natura audi*.

[*] *Auris* est sensorium, quo sonus percipitur; *Auricula* v. cartilago circùm *Aurium* concavitatem, nec *ossea*, nec *carnea*. Si enim *os* fuisset, facilè *frangeretur*, si *caro* facilè *contunderetur*, nec sonum repelleret. Leg. *Bauhini* Instit. Anatem. *p.* 185. *seq.* Sic *Aves* habent quidem *Aureis*, sed non *Auriculas*. Falsi itaque illi Virorum eruditorum sunt, qui *duo haec vocabula*, ut *majus*

[*y*] *praeter Vespertilionem pennis est praedita*, *f.*

[z] Volant *a.* Volucres, & *quicquid* volucre, volatile, *f.* volaticum *est*, *vario* volatu. Avolant *enim*, & advolant. Provolant *è nidis suis*, & circumvolant *huc illuc*, revolantque *ad nidos*. Evolant *sylvâ*, pervolant *campos*, involant *pascua*, *quò potissimùm agminatim* convolant. *Quaedam ordinatissima* volatura volitant, *unâ reliquas* antevolante. *Inter alias* praevolat, *quae potest confusim*, *Si obviam habent arborem*, *hanc aliae* praetervolant, *aliae* pervolant, *aliae* subvolant, *aliae* supervolant, & *sic omnes* transvolant.

[*aa*] *Praesertim apud* Poëtas, *ubi* Volucris, *tanquam* genus specialiter *pro* Ave *persaepè usurpatur*. *Conf.* Virgil. *Lib.* 7. Aeneid. *v.* 33. *seq.*

jus, & *minùs defferre*, feriò arbitrantur. Nam si ita esset, *tritissimum illud*: AURICULAS ASINI QUIS NON HABET? locum habere non posset. Scimus enim *Asinos auritos* h. e. *magnarum*, & *non parvarum aurium* esse. & ob id *stupidum*, *nulliusque judicii hominem* apposité denotare, etiamsi *acutissimè animalia ista audire* dicuntur. Conf. *Barthii* Lib. 11. *Adv.* c 7. col. 522. Sic *Justinianus Imp.* à dicace, & semper querulo vulgò Constantinopolitano ΟΝΟΣ, h. e. ASINUS, quòd *Auriculas caeteris majores*, *extentioresque forsan habuerit*, per contemtum est cognominatus, utì ex *Procopii Lib* 1. *Pers.* diligenter annotavit illustris *Thom. Reinesius* Lib. 2. *Var. Lect.* c. 17. p. 283. *Auritos Lepores* dicit *Virgilius* Lib. 1. *Georg.* v. 308. sed non *primus*. Secutus n. *Afranium*, qui in *Prologo Priapi* sub nomine ipsius *Priapi* haec sequentia profert.

Nam quod vulgò praedicant, aurito *me Parente natum*, *non ita est*. Vid. *Macrobii* Lib. 6. *Saturn.* c. 5. p. 485 Edition. *Gryphiano-Lugdun.* & ex eo *Henr. Stephani* Expositio *ad hunc* Afranii *locum* p 62 *Arrigere aureis*, *Terentio* in *Andr.* Act 5. Sc. 4. v. 29. idem est, ac *attendere*, f. *intellectum intendere*. Sed *aurem vellere* l. *vellicare*, *Veteribus* erat *admonere*, sumtum ab illo ritu, quo in jus ducturi quempiam *Aurem vellicabant*, antestantes eum, quem qs. testem meminisse volebant. Leg. *Des. Erasmi Roterod.* Chil. I. Cent. VII. *Adag.* 40. p. 203. col. 1. Edition. *Gymnicio-Coloniensis*, & *Paul. Manutii* Adagia p 301. col. 2. De *Aurium ornatu*, & *usu* vid. *L. Coel. Lactantius Firm.* Lib 1. de *Opif. Dei* c. 8. Immò dantur *pisces* quoque, ab *Ennio* ap *L. Apulej* Apol. 1. p. 335. Edition *Colvian. Matriculi*, vel *Marriculi*, & *Mariculi*, à *Turnebo* verò *Murieuli* dicti, quos *Petrus Colvus* in Not. ad praelaud. *Ennii* loc. p. 25. AURICULARUM, quae τὰ ὠτάρια doctissimo *Athaneo* sunt, nomine *appositè* insignivit.

Austerus (*bb*) Graeca consuetudine; *Severus*

 [*cc*

(*bb*) *Graecis* dictus αὐστηρὸς ab αὔω, ficco propriè *de* sapore subacido, *qui linguam* contrahit, & *fauces* exsiccat, *dicitur*. Metaphoricè *verò* morosum, *ac*

[*cc*] à saevo dicitur · *Corn. Front.*

[*] Autor *propriè*, *qui aliquid inchoat*, *& perficit*, *& sic idem est*, *ac* Factor Graecis *qs.* αὐτόεργος *vel* αὐτωρ *ab* αὐτὸς, *ideoque* tantùm *per T. scribi debet* · *Qui per TH scribunt* Author, *decipiuntur Nominibus* Authentes, *&* Authenticus, *quae* Graecis *sunt* αὐθέντης αὐθεντικὸς *Verùm longè alia res est* · *Nam* illa *sunt ex* αὐτοέντης αὐτοεντικὸς *per* Syncopen *facta* · *Et* Θ *inde est*, *quia* τ *oportuit in id transire propter Spiritum asperum*, *qui competit alteri parti compositionis* ἕς, ἕντος, *ab* ἵημι, *mitto*, *projicio* · *Leg.* Erasm. Schmidii *Hypomn. ad cap.* 3. *par.* 1. Grammatices Phil. M. *p.* 22. *Immò etiam* Autor *est*, *qui autoritate suâ approbat*, *ut aliquid agamus* · Plaut. *in* Aul. *Act.* 2. *Sc.* 2. *v.* 73.

Impero, *Autorque* sum, ut tu me cuivis castrandum loces.

Vndè Tutores Pupillorum *AVTORES vocamus*, *quorum autoritate illi faciunt omnia* · *Quòd a.* Autor *non tantùm de* Personis, *puta Deo*, Angelis, & hominibus *dicatur*, *sed aliquandò etiam* intellectus expertibus *tribuatur*, *multis exemplis corroborat* Rodol. Gocl. *Lib.* I. Problem. Grãmaticor. *c.* 31. *p.* 26. *Sed* Auctor *per CT scriptus* generaliter illum denotat, qui aliquid auget; *specialiter* verò, qui in auctionibus pretio aucto ius Domini in se transtulit. Mala itaque ii agunt, qui *Autorem*, *& Auctorem* unum idemque esse, ideoque *duo haec Vocabula indifferenter* scribenda statuunt.

Au-

---

inhumanum hominem *appositè designat*.

[*cc* Severus *non levis*, *sed seria alacriter agens est*. *Sic* Pater severus *adhibeat Disciplinae* severitatem, *non tamen nimis* severè, *& quod Liberis* asseverat *faciendum esse*, *in eo ipsos* perseveranter perseverare *jubeat*, *sine qua* Perseverantia *omnis* Asseveratio *vana foret*. NB. Torvus *a. est qui torto vultu spectat*, *& de* Brutis, *ac* Bestiis proprissimè *dicitur indè* Virgil *Ecl.* II. *v.* 63.

Torva Leaena Lupum sequitur. - - -

Dicitur, & homo torvus, *quando est* horribilis, & aspectu formidabilis.

Auxilia sunt Milites alienigenae, qui ad *augendum*, & *firmandum* Exercitum accedunt, ut olim *Legionibus Civium Romanorum* jungebantur. *auxilia Sociorum*, quorum numerus aut pro rei magnitudine à *Senatu* decernebatur; aut *arbitrio Consulum*, quibus id negotii datum erat, imperabatur. *Suppetiae* sunt copiae militares, quae ad *subveniendum*, & *succurendum* laborantibus, velut obsessis, mittuntur. Plautus in Epidico: *(dd)*

. . - *Auxilia* mihi, & *Suppetiae* sunt domi.

Auxilium [*ee*] repentinum est. *Subsidium* [*ff*] ad secundos casus præparatur. Subest enim deficientibus *Praesidium* ad custodiam [*gg*] collocatur. *Corn Fronto*. [*hh*]

[*dd*) *Act. V. Scen.* 2. *v.* 12.

(*ee*) Auxilium [*quod* propriè *idem*, *ac* virium viribus auctio *est*] dare, ferreque *dicimus*, *quod* Plautus *in* Mil. Glor. *Act. IV Sc.* 4. *v.* 8. *per τὸ dare operam adjutabilem feliciter expressit; ast non dicimus* opem dare, *sed* opem ferre, Terent. *in* Andr. *Act. III. Sc.* 1. *v.* 15. *& in Adelph. Act. III. Sc.* 5. *v.* 41.

Juno Lucina *fer opem*. - - -

Trachalio servus *Cyrenenseis populareis suos ap.* Plaut. *in* Rudente *Act.* III. *Sc.* 2. *v.* 3. *in modum alloquitur*:

Ferte opem inopiae. - - -

[*ff*] *Quod* generaliter *idem est ac* quidquid auxiliatur; *in* specie *verò* Militem *ad* subveniendum praeliantibus subornatum *notat*.

(*gg*) *Hoc est*, *explicante* Tortelio *in* Lima Orthogr. *fol* 72. *fac. b. col.* 2. *ad tutellam* Oppidi, Castelli, *atque* similium.

(*hh*) *Miles* praesidiarius *in* praesidium *datur urbi ab hoste intutae*; *sed* Praeses praesidet *Judicio*, *ut ab illo potissimùm babeat* Praesidium *Justitia*.

B.

B*Albus* est qui linguâ haesitat, aut obscurè loquitur. [ii] *Blaesus*, qui aliquam litteram exprimere non potest. (KK] L. 10. *inf. ubi Gothofr. de Aedil Edict.* Budaeus.

Balneae, vel *Balnea*, sunt publica; *Balneum*, sive *Balineum*, est domesticum, & privatum. [ll] Itaque, quòd erat unicum, & singulare in aedibus *Balneum*, ideò non habuit *numerum multitudinis* aetate M. Varronis, ut *ipse* testatur Lib. 8. de lingua lat. *Reprehendunt Analogias*, inquit, *quod dicantur Multitudinis nomine* publicae Balnae, *non* Balnea; *contrà quòd* privati *dicant* unum Balineum, *plura* Balinea *non dicant*. Et mox *Domi suae quisque*, *ubi lavatur*, Balineum *dixerit*, *eò quòd non erant duo*, Balinea *dicere non consueverunt*. Sed posterior Aetas *Balnea*, & *Balnearia* dixit tàm privata, quàm *publica Lavacra*, ut constat ex *Horatio*, *Martiale*, *Seneca*, & aliis.

Balnearius dicitur homo, qui in *Balneo* versatur, ut *balnearius Servus*, & *balnearius Fur*, *qui* vestimenta eorum, qui lavantur, surripit. Catullus: [mm]

O furum optimè balneariorum.

Balnearis est res, quae *Balnei* usibus deservit, ut *Balnearis Ampulla*, *Strigilis*, *Solea*. Scaevola Digestor. 17. L. ult. D. de Auro arg. *Hoc amplius argentum* balneare, *quaesitum est*, *an etiam id argentum*, *quo diebus festis in* balneo *uti consuevit*, *legato cedat*. Haec tamen aliquandò confunduntur, Murtianus Instit. 7. L. 17. D. de Instr. Di-

---

(ii) *Balbus* balbutit, *quia* balbutiens *loquelam impedit*. *Infans* balbutit, *quia nondum loqui potest*.

(KK) *Vel cui* litteræ sibilantes [C. S. Z.] *molestae sunt*, *vitiosèque pronunciantur*.

[ll] Balneum *est unius Domus*; *sed* Balneae, *Poetis Balnea*, *sunt totius Civitatis*, *quibus praeest* (*cum toto* balneari *apparatu*, *ipsoque* balneario] Balneator.

(mm) *Epigr.* XXXIV. (*& quidem secundùm* Edition Tuscanellian:) *vers.* 1.

Dictum est Balneatorem *sic instrumentô contineri* balneariô, *quomodo instrumento fundi Saltuarium*. Ulpianus ad Edictum 70. L 3. D. de Rivis: *Per quem vapor trahitur in* Balneriis *vaporibus*. Vetus inscriptio: AD LACUM-BALNEARIUM.

Balteus est fascia militaris, quae ab humeris dependet, *Militis* insigne; *Balteum* verò est cingulum è corio, ornatum bullis, ad quod alligatur gladius. Virgil. Lib. 12. Aeneid. [*nn*]

- - *Infelix humero cùm apparuit ingens (oo)*
Balteus, *& notis fulserunt cingula bullis*:

Livius Lib. 9. *Auratae vaginae*, *aurata* Baltea *illis erant* Varro lib 4. de lingua lat. Balteum, *quod cingulum è corio habebant bullatum*, Balteum *dictum*. Plinius in Libris dubii sermon. .voluit Masculinó Genere *Funiculum* significare; Neutro verò Genere lora *ad alligandum apta*, cujus Differentiae *Exempla*; quod sciam, [*pp*] non extant.

Barbam hominum, [*qq*] *Barbas* pecudum dices *Flav. Clarus*.

Barbara Locutio propriè peregrina est; Sed *Barbarismus* fit etiam in sermonis latini locutione. [*rr*] *Corn. Fronto*.

Bellus (ſſ) est lepidus, commodus, jucundus. *Formosus*, [*tt*] qui decorâ specie, & aptâ totius corporis compositione

---

[*nn*) *v.* 941. *seq. Conf.* ejusd. *Lib.* 5. 273. *seq. & Lib.* 5. *v.* 312. *seq.*

(*oo*) Editio Enythraeiana *pro INGENS*, alto *substituit*

(*pp*) *Videntur tamen* duo *jam citata* Virgiliana loca *sententiae* Plinianae *non prorsùs contradicere*.

[*qq*] Puer *est* imberbis: *cum* pubescit, *fit* barbatulus, *mox* barbatus. *Sed* Barbus *piscis* barbam *habet* geminâ.

(*rr*] Barbarismus *in singulis verbis est*. Solecismus *in conjunctis*.

[*ſſ*] Bellus *contractè pro* Benellus *ab antiqu.* Benus, *pro quo hodie* Bonus, *qui idem est*, *ac* fini suo accomodus, *eleganter dicitur*.

[*tt*] Formosus *formâ praestans est*. Forma *enim bona facit* formosos; *mala* deformeis, *nulla* informeis.

positione excellit. *Pulcher*, qui est egregiâ facie, aut splendido ornatu. Ita *Bellus* commendatur venustate, atque elegantiâ, quâ allicere, & delectare quem vis possit, ut *bella Puella*, *bella Epistola*, *bellum Convivium*. *Formosus* aptâ corporis habitudine. *Pulcher* colore, [uu] vel ornatu, cultuque, ut *pulcher Puer*, *pulchra vestis*, *Domus*, &c. Confunduntur tamen interdùm *posteriora duo*, ut etiam *Forma*, & *Pulchritudo*. Virgil. Ecl. 2. [*] v. 17.

O formose *Puer*, *nimium ne crede colori*.

Bellum (xx) significat totum hoc tempus, quô manet dissensio hostilis, etiamsi cessetur à conflictu, aut si intercedant Induciae *Praelium* est, cùm acies utrinque congrediuntur. [yy] Ita *Praelium* est, pars *Belli*. Cicero pro Dejotaro: *Non tam in* Bellis, *&* Praeliis, *quàm in promissis*, *& fide firmiorem*. Livius lib. 9. *Quòd* Populus Romanus *est nullô* Bellô, *multis tamen* Praeliis *victus sit* Svetonius in Augusto: Praelium *quidem ad* Bellum *suscipiendum omninò negabat*. Verrius Flaccus Lib. 4. de Verbore significatione: *Jus* Belli *proximo deindè* Praelio. Aliquandò tamen *Bellum* sumitur pro *Praelio*, Virg. l. 2. Aen. [*] v. 438. seq.

Heic verò ingentem pugnam, *ceu caetera nusquàm*.
Bella *forent*. - - -

Varro Lib 6. de Lingua lat. *Rorarii dicti à rore*, *qui* Bellum *commitebant antè*. Vegetius de re militari: *Commisso* Bellô, *prima*, *&* *secunda acies stabat immota*.

Bellator est, qui *Bellum* gerit, vel per quem *Bellum* geritur, *ut Bellator Turnus*; (zz) & *Bellator Equus* (a) apud

---

(uu) *Dicitur enim* Pulcher *qs.* πολύχροι, *h. e.* multicolor. *Ideoque rectissime cum* Spiritu aspero *scribitur*.

(xx) *duorum Populorum armis concertamen est*.

(yy) *Nam ut* Bellum *finiatur*, *committunt* Praelium, Praeliarique *pugnâ* praeliantur. *Sed* pugna, *&* Certamen *fiunt etiam sine* armis, *nonnunquam* nudis verbis. *Quam* Pugnam *putamus esse* tutissimum, *quòd cutem minimè vulnerat*.

[z] *Lib.* 12. Aeneid. *v.* 614.

(a) *Lib.* 2. Georg. *v.* 145. *& lib.* 11 Aen. *v.* 89.

apud Virgilium: *Bellax*, qui *Belli* gerendi studio delectatur: *Bellicosus*, qui in *Bello* excellit, & fortitudine praestat. [b] Cicero pro Vatinio: *semper enim habiti sunt* bellicosi.

Belluae sunt magnitudine excellentes Ferae, ut *Elephanti*. (c) *Bestiae*, & *Ferae* generaliter appellantur omnes Animantes rationis expertes, sive *naturâ* ferociunt ut *Leones*, *Tigrides*; sive *mediae* inter Feritatem, & Placiditatem *naturae* sunt, ut *Hirundines*, *Apes*, *Columbae*; sive sunt mansuetae; ut *Equi*, *Canes*, *Oves*, *&c.* *Bestiarum* nomine censentur quoque *Animalia venenata* quae *Graeci* vocant Θηρία. Cicero lib. 1. de Divinat. *Quae sint animadversa à* Medicis *herbarum genera, quae radicum ad morsùs* Bestiarum.

[*] *Benè vivere*, est vivere honestè, & cum virtute; *Beatè v. vivere*, est vivere quoquè jucundè, & feliciter. *Benè vivens* non semper potest *beatè*, hòc est, *jucundè*, atque *feliciter vivere*; sed *beatè vivens* potest, si vult, etiam *benè vivere*.

Bibere est modicè, & ad Naturae necessitatem potum accipere. (d) *potare* est [e] affluenter, & ab ebrietatem potione repleri. Ità *bibunt* sobrii, *potant* ebriosi. Plautus in Curculione: [f)

- - - Bibite *festivae fores*,
Potate, *fite mihi volentes propitiae*.

Seneca ad Lucilium: *inter nudos* bibunt, *immò* potant Cicero in Philippica 2. *Domus erat aleatoribus referta, plena ebriorum, totos dies* potabatur, *atque id locis pluribus*.

Biblio-

---

[b] Bellicosi *enim Populi*, *s.* bellatrices *Gentes sunt* bellatorio *animo gaudentque* belligerare.

[c) Belluam *vocamus hominem* belluinis *moribus*; *sed* belluosum *Oceanum*, belluis *marinis plenum*.

[d] Bibo bibit *valdè*, Bibulus *saepè* bibax *nimis avidè*; Combibones *solent* combibere, *sibi* praebibere, *procula* ebibere. *& cum* adbiberunt, *jubilare*.

[e] *Largiùs potionare*, *s.*

[f] *Act. 1. Sc. 1. v. 88. seq.*

BIBLIOTECA G. MONTEVERDI
UNIVERSITÀ LA SAPIENZA ROMA

Bibliotheca significat locum, vel armarium, in quo *Libri* asservantur. [g] Interdùm etiam ipsos *Libros* denotat; *Libraria* verò est taberna, in qua venales *Libri* extant. Gellius lib. 5. [*] c. 4. *Apud. Sigillaria fortè in* Libraria *ego*, & Julius Paulus, *Poëta*, *Vir memoriâ nostra doctissimus*, *consederamus*.

Bini [h] denotat numerum *geminatum*; id est, tot res illarum, quae distribuuntur, singulis competere. *Duo* numerum *simplicem*, id est, duas unitates, ut si dixeris: *Lego Cajo*, & *Titio* binas *tunicas*, *intelligemus* unicuique competere *duas* tunicas; at si dixeris, *Lego illis* duas *tunicas*, singulis *una* est legata. Quamquàm hoc non semper observant *Poëtae*, & *Bina*, pro *duobus singularibus* accipiunt, ut *Trina*, vel *Terna*. pro *unis tribus*, & similiter *Octona*, *Dena*, *Centena*. Virgil. lib. 1. Aeneid. [i]

Bina *manu lato crispans hastilia fero*.

Idem lib. 8. [k]

Frenaque bina, *meus quae nunc habet aurea Pallas*.

Lucanus: [l]

- - *Centenis venit in arma*
Creata vetus populis. - - -

Praetereà *Bina* jungitur *Nominibus pluraliter tantùm declinatis*, licet *aliis* etiam jungatur; *Duo* v. *his*, quae habent *Numerum singularem*, ut dicimus *Binas litteras binas Aedes*, *duas Epistolas*, *duas Domos*. Sed & *Bina* dicitur de his, quae coniuncta sunt *locô tempore*, *re*; *Duo* etiam de illis, quae sunt *diversa*, & *separata*, ut *Bini Tabellarii*, qui *simul* veniunt; *Binae Venationes*, quae *continuò* exhibentur; *bina Aedificia*, quae *conjuncta* sunt: quorum omnium Exempla passim occurrunt.

Bonus, [m] & *Probus* differunt. Ille *Virtute*, Hic *Pro-*

[g] *Ideòque idem est*, *ac* librorum repositorium.

[h] Bini *sunt* duo pares, *h. e.* duo, & duo *significat*; Duo *verò* unum, & unum *denotat*.

[i] *v.* 313.

[k] *v.* 168.

[l] *Lib.* 3. *v.* 184. *seq.*

[m] Bonus *scribente* Isidoro *Lib.* 10. Orig. *col.* 237. *a*

Probitate laudatur. *Virtus* autem propria *Viri* est, à quo nomen *Probitas hominis*. [n] Undè *bonus* vir *Probus* homo dicitur. Cicero ad Caesar. Probiorem *hominem*, *meliorem virum*, *prudentiorem esse neminem*. *Bonus* est, qui non nocet; *Liberalis*, qui etiam prodest. *Bonus*, qui non peccat in facto; *Liberalis*, qui nec in verbis. *Donat. ad Terent.*

Bonitas in omnibus *generaliter* rebus est; *Aequanimitas* v. in spectando. *Bonitas* in probandis his, quae bona sunt; *Aequanimitas* in ignoscendis vitiis, & delictis. [o] [*] *Id. Donat.*

Brevè praeteriti temporis brevitatem indicat; *Brevi*, futuri. Catullus in Epithal. (*p*]

Vos bonae senibus Viris

Cogni-

venustate corporis *creditur dictus: postea & ad* animum *translatum nomen est*. *Eum a. dicimus* Bonum, *cui non praevalet* malum, *eumque* Optimum, *qui peccat* minimùm. Benignus *autem est vir* spontè *ad* benè faciendū *paratus*, *& dulcis* alloquio. *Non a. multùm distat* Benignus *à* Bono, *quia & ipse ad* benefaciendum *videtur expositus*. *Sed in eo differt*, *quia potest* Bonus *esse*, *& tristior*, *&* benè *quidem* facere, & praestare, *quod poscitur*, *non tamen* suavis *esse novit consortio*; Benignus *autem* suâ *cunctos novit invitare* dulcedine.

[n] Ineptè *itaque legitur in* nonnullis huius Libri Editionibus *PROBATIS HOMINIS*, *& in ultima illa Thomae PROBATIS HOMINIBVS*, *pro* Probitas hominis.

[o] Aequanimus *enim studet* Aequanimitati animitùs, *estque etiam* unanimis, *&* longanimis; Magnanimus *verò nihil timet*; Pusillanimus *omnia*, *quem facilè* exanimare, *h. e.* semi animem reddere, *queas*. *Immò*, *&* exanimatur *terrore*, *ut* exanimis, inanimique *similis fit*.

[*p*] *quod in* Editione Scaligeriana *aequè*, *ac* Tuscanelliana *illa* Basileensi *Epigr. LVII. facit Stroph.* 38. *v.* 1. *seq. Sed tamen hoc notandum est*, *quòd in* posteriore hacce, *ut & in multis aliis*, Poëtae *verba* [*dicamus* falsò] sic *emendata extent*:

Cognitae brevè *Foeminae*.

Gellius: [q] *Fuit* Aeschilius *non* brevè *antiquior* Euripide. Plautus: [r]

- - - - *Posse cum* brevi *fieri divitem*.

Cicero Caecinae: *Nunc autem, ut spero*, brevi *gratulabimur*. Sed. & *Brevi* indicat *Brevitatem rei*, & idem est, quod *Breviter*. Cicero de Oratore: *Ac ne plura quidem, quae sunt innumerabilia, consecter, comprehendam* brevi. Idem Lentulo: *Tantùm dicam* brevi, & Curioni: Brevi *tamen sic habeto*.

Brevis opponitur longo, *Minutus*, & *Pusillus* [s] *magno*. *Ità brevis Oratio*, *Via*, *Dies*, *Statura*; *Minutus & pusillus Homo*, *Animus*: *Minuta*, aut *Pusilla Res*. Varro in Epistolis: *Quòd*, & *pueros* minutos *vides libenter*, & *majores animadvertere non vis*. Idem in Marcipore: *Utri sunt majores pueri*, *hi* pusilli *nigri*. Cicero Lib. 1. de Finib. *Ecce autem mali*, minuti, & *angusti*, & *omnia desperantes*. Idem Sallustio: *Illud verò* pusilli *animi*, *atque ipsa malevolentia jejuni*, *atque inanis*. Et alibi: *Minutis* maculis, *Minutis* interrogatiunculis. *Brevis* in natura, *Pusillus* in corpore, ut *brevis Dies*, *pusillus Homo*. Sosip.

Buccinus ipse cantor; sed *Buccina* erit tuba, [t] quâ signum dat Buccinator. [u] *Fl. Clar. Buccinum* genus Conchyliorum, (x) ex quibus purpureus color induci-

---

Binae in aedibus unius.
Cognitae *benè* foeminae, &c.

[q] *Lib.* 13. [*non* Lib. 3. *uti in* caeteris omnib. Auctoris *nostri* Editionibus *legere est*] *c.* 17.

[r] *in Prolog.* Rudent. *v.* 55. *Nos malimus cum* Taubmanno *ex* utraque Editione *hoc loco ita legere*.

- - Potesse ibi fieri cum divitem.

[s] Pusillus *enim* proprijssimè *idem est*, *ac* parvus, ut Pusio.

[t] *addamus* aena flexuosa,

[u] *In* genere *est* Cornu recurvum, *quod* Venatores, Pastores, Vigiles, & *alii hujusmodi furfuris homines inflare solent*.

[x] *f. Conchae minoris nomen*, à Buccinae similitudi-

citur. *L.* 70. §. 13. *de Leg.* 3.

Bustum dicitur locus, in quo mortuus [*y*] est combustus, & sepultus. [*z*] *Ustrina*, vel *Ustrinum*, ubi combustus *tantummodò*, *alibi* verò est sepultus. Et *Bustum* per consequens est *religiosum non minùs*, quàm *Monumentum*, & *Sepulcrum*. *Ustrinum* neque *consptũ*, neque religiosum est, & interdùm *Monumento* conjunctum aliquandò *vetitum applicari*, ut testantur *Antiquae Inscriptiones Romae*: HUIC MONUMENTO USTRINAM APPLICARE NON LICET. Varro Lib. 4. de L. L. *Locus de* Busta *Gallica*, *quòd*, *Româ recuperatâ*, *Gallorum ossa*, *qui possederunt urbem*, *ibi coacervata*, *ac consepta*. Svetonius in Nerone: *Denique* Bustum *ejus consepiri*, *nisi humili*, *levique materia neglexit*. Ibidem: *Ad* Monumentorum, Bustorumque *diversoria plebe compulsâ*. Interdùm tamen *Bustum* appellatur locus, in quò mortuus crematus, non etiam sepultus est, ut notat Servius in illud Virgilii: [*aa*]

- - - *Semustaque servant*

Busta - - -

Et Strabo Lib. 5. scribit τὰς Καύσρας id est, *Bustum Augusti* fuisse in *Campo Martio*, & ab eo diversum *Mausoleum*, in quo cineres conditi.

Buxus, arbor [*bb*] erit. *Buxum* materia ipsa. *Fl. Clarus*.

Ca-

---

ne *sic dictum Parum enim abest* Figura Ejus *à* nostratibus parvis Buccinis; *nec aliud referre ex* inani Testa extera *possumus*, *sicuti patet ex* Fabii Columnae Opusc. *de* Purpura *c.* 5. *p.* 24. Edition. Kilon.

[*y*] [prisco gentili more *nempè*]

[*z*] *De* Combustionis initio, causâ, & quibus illa olim in usu fuerit, *vid.* Joan. Kirchmanni *Lib.* 1. *de* Funerib. Romanor. *c.* 1. & 2. Martin. Geieri *c.* 6. *de* Luctu Ebraeor. §. 2. *seqq. p.* 106. *seq.* Edition. posterior. & Jo. Andr. Quenstedii *c.* 1. *Tractat. de* Sepull. Vett. *p.* 7. & *c.* 7. *p.* 157. *seq.*

[*aa*] *Quod extat Lib.* 1. Aeneid. *v.* 200. *seq.*

[*bb*] *vel* potiùs *arbuscula semper virens*, *ac tonsilis*.

C.

C*Aballus* [cc] ferè dicitur de magno, & tardo, ut *clitellario*, vel *pistrinario*: *Equus* verò de praestanti, & generoso. Lucilius *Lib.* 2. *Satyrar.*

Succussatoris tetri, tardique Caballi. [dd]

Pomponius ad Sabinum 6. L. 15. D. de Instr. Caballi; *qui in pristinis essent.*

Cadit etiam in plano, [ee] sed *Decidit* ex alto. *Corn. Fronto.*

Caelatura est in Auro, Argento, Aere, Ferro; [ff] *Scalptura* autem praeter haec ipsa etiam Lignum, Ebur, Marmor, Vitrum, ac gemmas complectitur, auctore Quintiliano Lib. 2. Plinius Lib. 35. *Plasticen macrem esse Statuariae*, *Scalpturaeque*, & Caelaturae. Similiter *Caelatum* est, quod in Auro, Argento, Aere, ac Ferro elaboratum haeret, & aliquâ parte prominet *Scalptum* verò est, quod ex his ipsis, & ex Ligno praeterea, Eborę, Vitrô, Gęmmis, vel solidum, integrumque

---

[cc] *dictus à* καβάλλειν, *quod idem est*, *ac* onera injicere, ejus *np.* dorso.

[dd] Nonium *in CABALVS hunc* Versum *ex Lucilii Lib.* 2. Satyrar. *at in SVCCVSSATOR ex L.* 4. *attulisse*, Hentr. Stephanus *in* Expositione huj. loc. *p.* 153. *diligenter annotavit.*

[ee] Cadere *enim* propriè *est corruere*, *vel praecipitari*, *vel labi*; Tropicè *verò pro debilitari*, *frangi*, *opprimi*, *perire*, *aut non rectè rem gerere ap.* Ciceron. *passim usurpatur*. *Sic omnia*, *quae ab* ordine, & constantia *vacillant*, *aut degenerant*, cadere *quoque dicuntur*, *observante* Barthio *in animadv. ad* Claudiani *v. CCLXXIII. L. III. de* Rapt. Proserp. *p.* 444. Cadere *lasciviore intellectu à* Plauto *in* Persa *Act.* 4. *Sc.* 4. *v.* 104 *usurpatum* Janus, Dousa Par. *Lib.* 4. Centurionatus, *f.* Plautinar. Explanation. *c.* 11. *p.* 348. *docet*. *Conf.* Taubm. *in praed.* Plauti *loc. p.* 1157.

[ff] Caelator *enim* caelas caelo *varias* caelaturas; *etiam* caelata *Pocula*.

que corpus extat, ut *Statua*, vel in imò depressum dimidiatam effigiem exprimit, ut *Sigillum*. Quamquàm *Caelatum* latiùs interdum accipitur, ut de ligneo Poculo. Ita enim *Virgilius* [*] *Eccl. v. 37.*

- - Caelatum *Divini opus Alcimedontis*.

Caerulus Naturae color est, *Caruleus* Naturam fingit. Alterum *est*, alterum *fit*, ut tradit *Fronto*; cùm tamen haec ut plurimùm confundantur, apud *Poëtas* maximè, ut quod Ennius [gg] dixit.

Caeruleum *spumat sale conferta rate pulsum*.

Hoc Catullus: [*hh*]

Caerula *verrentes abiegnis aequora palmis*,

Et Virgilius: [*ii*]

- - - - - Caerula *concha*

Exterrens freta. - - -

Caligarius est, qui *caligas* [*kk*] conficit; *Caligaris* aptus ad *caligas*. Ità dicitur *caligarius Artifex*, *Clavus caligaris*, auctore Carisiô. Quae tamen *Differentia* non [*] *semper* observatur, & sine discrimine his utuntur Auctores, ut Plinius L. 10. *Squamis conspicui crebris, atque praeacutis*, *clavorum* caligariorum *effigie*, & Lib. 22. *Si enim* caligaris clavus.

Calumnia est [*ll*] callida quaedam fallendi ratio, cùm *Malevolentiâ* conjuncta. [mm] *Cavillatio* est frivola,

F at-

(*gg*) *Lib.* 14. Annal. *& citat hunc Versum quoque* Gellius *Lib.* 2. *cap.* 26. *ubi pro* sale *ineptè* Mare *substituit*.

[*hh*] in Argonautic. *quod secundùm* Editionem Tuscanelliano. Hanoviensem *est Epigr. LXV. v.* 6.

[*ii*] *Lib.* 10. Aeneid. *v.* 209. *seq.*

[*kk*] Caliga *olim erat* tegumentum pedum militare, *nunc pro* femoralibus *utimur*, *dicta qs.* colliga, *à* colligando, *Caligas* enim *colligamus caligulari ligulâ*, *ut incedamus caligati*.

[*ll*) *dolus malus*, *& injuria*, *quae existit ex malitiosa*, *& callida interpretatione* f. *est*.

[*mm*) *Alii malitiosè de aliquo sparsum Sermonem* propriissimè *nuncupant*.

atque jocosa calumniatio. [nn] *Dicacitas* est sermo mordax cum sale, & risu alios incessens. Ita *Calumnia* maligna est, *Cavillatio* frivola, *Dicacitas* falsa. Cicero Lib. 2. de Orat. *Cùm duo sint facetiarum genera*, alterum *aequaliter in omni sermone fusum*, alterum *peracutum*, *& brevè*; *superior* Cavillatio, *altera* Dicacitas *nominata est*. Idem Lib. 1. Offic. *Existunt injuriae saepè calumniâ quadam, & nimis callidâ, & malitiosâ Juris interpretatione*. & Lib. 4. ad Atticum: *Metellus* calumniâ *dicendi tempus exemit*. Svetonius in Vespasiano: *Et maximè tamen* Dicacitatem *in deformibus lucris affectabat*, *ut* Invidiam *aliquâ* Cavillatione *dilueret*, *transferretque ad Sales*. Sed *Calumnia* propriè est *Accusatorum*, & significat falsum crimen, quod intenditur in Iudicio adversùs innocentem, ut litibus vexetur, ac frustretur. Undè *Calumniam inferre* [oo) dicitur, qui per fraudem aliquem reum defert: & *Calumniam jurare*, vel, *de Calumnia jurare*, est juramentô profiteri se accusatorem, & non vexandi Adversarii, sed juris persequendi gratiâ actionem instituisse. Coelius Ciceroni: Calumniam *maximo plausu tulisse*. Id. eid. *Cùm* Calumniam *jurasset contendere ausus non est*.

Camelus (pp] pecus est, quod jumentorum usum praestat, ejusque fera natura est Lib. 2. §. 1. ff. ad L. Aquil. Ca-

---

(nn) Ciceroni *genus est facetiarum*, *quod mentiendo* imprimis *fit*.

[oo] *In* Editione *illa* Hampeliano-Marburgensi quarta, *CALVMNIA FERE*, *& in* Giffensib. nonnullis *CALVMNIAM FERE*, *pro* Calumniam inferre, *nequaquam doctè legitur*. *Quod vitium potiùs* illorum negligentiae, qui *Librum huncce* de novo imprimi curarunt *quàm* Auctoris ignorantiae *est adscribendum*.

(pp) *Aliis est Jumentum grande*, *& gibbosum*, *quod onus excepturum ingeniculat*. Et *quamvis* sit *generis Epicoeni*, reperitur tamen, *Valla* attestante, qui *Camelos foetas* legisse asseverat, nonnunquam *Foeminino Genere* adjunctum.

Camelum (qq] est funis ancorarius. *Camela (rr]* poculi *(*) s. vasis* genus, quô in *fastis* uti solebant. [*ss*]

Camuri sunt *Boves*, qui conversa *introrsùm* cornua habent. *Patuli*, *(tt)* qui cornua *diversa* habent, quorumque cornua *terram* spectant. His contraria *Licini*, qui *sursùm versùm* cornua *(uu)* habent. *Servius*.

Cancellare litteras est eas [*xx*] transversis *cancellis*, sive *lineis*, quasi inducere; *Expungere* verò est easdem illinire, vel delere. *Rubr.* & *L.* 1. *pr.* §. 1. *ff. de his*, *quae in* Test. *del*.

Cano voce; *Psallo* fidibus pariter, & cantu. [*yy*) Cicero Orat. 2. Catilinar. *Pueri tàm lepidi, ac delicati non solùm amare; & amari, neque* cantare, & psallere, *sed etiam sicas vibrare, & spargere venena didicerunt*. Sveton. in Tito: *Ne musicae quidem rudis, ut qui cantaret, &* psalleret *jucundè scienterque*. Gellius L. 19. (*] c. 9. *Desideravit* [sc. Antonius Iulianus, Rhetor,] *exhiberi* *quos*

[*qq*] *etiam in hoc sensu non* Neutrum, *sed quoque* Masculinum *est*, & *describitur*, *quod sit*, funis nauticus, & crassus, cui ancora alligatur, *à similitudine* Cameli, Animantis tortuosi, *ità nuncupatus*.

[*rr*] *Scriptura per* unum *L. est vitiosa*, *probante* Pollucis Σκαμιλλα *Dicitur*, & Camillus *eodem significatu*; *sed alio* Puerum ingenuum Patrimum, matrimumque, qui *Camellam*, quam *Parens* mittere solebat, in nuptiis *Sponsae* cum Mundo, & Iocalibus laetans offerebat.

(*ss*] *De ea canit* Ovidius *Lib.* 4. Fastor. *v.* 777. *seq.*
Dum licet, apposita, veluti cratere, *Camella*,
Lac niveum potes, purpureamque sapam.

(tt) Vid. quae ad Vers. CLXXXIIX. Vitae Virgilianae *à* Mich. Barthio *eruditè descriptae p.* 26. Edition. Cygn. *breviter annotavimus*.

(uu] addamus *reflexa*,

[*xx)* cancellatim *dispungere*.

(*yy*] Canere quatuor vocibus, *Ciceroni est* Symphonià, *vel* Symphoniacè *canere*. *Sed* canere receptui, *est signum dare Militibus* tubâ, *aut* tympanô, *ut recipiant se è praelio in castra*.

[*] Cantus *est modulatio Carminis*, hoc est, *ipsa actio*

quos habere cum adolescentem sciebat scitissimos utriusque sexus, qui canerent *voce, & qui* psallerent. Arnob. L. 3. *In coelo n.* cantatur, & psallitur. Spartianus in Hadriano: Psallendi, & cantandi *scientiam prae se ferebat.*

Capillus, [zz] est coma paulò longior, ut *muliebris*, [a) & *virilis* etiam, cum permittitur. *Crinis* est brevis, & innexus, discretusque vittis. Undè dictus ἀπὸ τῶ κρίνειν à *discretione* quòd, *vittis* discernatur, auctore Festo & Isidoro. [b] Varro Lib. I. de Vita Populi Rom. *Majores natu capite apertô erant*, capillô *pexô*, *vittisque innixis* crinibus. Turtullianus de Virginibus velandis: *Vertunt* capillum, *& acu lasciviore* comam *sibi inserunt* crinibus *à fronte divisis*, *apertam professae mulierositatem.*

Capio [c) id, cujus Dominium acquisivi. *Accipio* id, quod teneor restituere. *Illud* fit propriâ auctoritate. *Hoc* est voluntate alterius. Ulpianus ad Edictum 49. L. 71.

Carmen, quod compositum est. Sed *Cantilia*, *Doleto* notante, à *Latinis* ponitur pro Sermone dissipato, aut saepius usurpato; sed eo tamen ridiculo, & inani, qui vel *publicus* esse potest, vel inter *privatos*. De *cantionibus amatoriis* vid. *Friderici Lindenbrogii Observationes* in *Vers.* 32. Sc. 7. Act. 4. *Adelph. Terent.* p. 618. col. 1.

[zz] *non quemlibet* Pilum, *sed* Capitis *imprimis*, propriè *significat. Nam* Barbae Capillus *non est.*

[a] *Mulieres integunt* capillos *suos* capillari. *Viri quidam non satis* capillati *ementiuntur* Capillitium capillamento.

[b] *Sed* Coma *sunt Capilli cum cura compositi. Qui* Comam *gestat*, *necesse habet*, *eam* comere, *ut* comtus *sit nimius tamen* comtus *dedecet Viros.*

[c] Capio, *approbante* Valla, *interdùm habet* reciprocum *quendam usum*, *ut in eodem sensu nunc uni*, *& eidē* actio *nunc* passio *attribuatur*. Cepi voluptatem, & voluptas cepit me *idem significant*. *Fit a. ista* reciprocatio *in paucis activè*, *ut in hoc* exemplo habito: *Sed in nonnullis* passivè, *ut* cepi delectationem, *&* captus sum delectatione. *Quandò verò* capio *significat PASSIVE* De-

71. D. de Verb. Sign. Capere *cum effectu accipitur; Accipere v. si quis non sic* accipit, *ut habeat. Ideòque non videtur, quis* capere *quod est restituturus*. Idem lib. 20. *Ut Legatarii caeterique, qui quid in Testamento* acceperunt, *careant his, quae sibi relicta sunt*. Paulus ad Edictum 1. L. 5. D. de damno inf. *Ut missus est in possessionem, etiam eam per longi temporis spatium in suum Dominium* capere *possit*. Illud *juris* est, Hoc *facti*.

Capi interdùm significat fraudari; [d] *Decipi* v. ludificari. (e) Undè *Captus* semper sentit damnum, vel incommodum. (f) *Deceptus* aliquando utilitatem. *Illi* dolus malus, & fallacia tenditur. *Huic* adhibetur bonus dolus, & solertia, ut cùm *Medici* aegrotantes, *Nutrices* infantulos decipiunt, & illudunt falsâ quâdam specie *cibi, potionisque*. Lucretius Lib. 1. [*] v. 937. seqq.

Sed veluti Pueris *absinthia retra medentes*
Cùm dare conantur, prius oras [g] *pocula circùm*.
Contingunt mellis dulci, flavôque liquore:
Ut Puerorum *aetas improvida ludificetur*
Labrorum tenus, intereà perpotet amarum
Absinthi laticem, deceptaque *non* capiatur;
Sed potiùs tali factô recreata valescat.

 Ho-

---

lectari, *ferè non resolvitur per* Activum, *ut* captus sum *vel* capior Amore, Dulcedine, Specie tua, Specie honorum, *id est*, delector. *Non* Amor, *vel* Dulcedo, me cepit. *Quandò autem non significatur* Delectatio quaedam, *ferè* activè *utimur, non* passivè. *Sic* capio Dolorem, cepi Molestiam, *&* Larem *dicitur: it.* Cepit me Taedium, Oblivio, *&* Odium; *at non* cepi Odium.

(d) *interdùm etiam* propitiari. *Ita enim* Lucretius *Lib.* 2. *v.* 655.

Nec benè pro meritis *capitur*, nec tangitur irâ.

[e] *f.* verbo, factoque capi. Deceptor *enim aliquem cùm* decipit, *agit eum in* decipulam *astuta* deceptione.

[f] *Sic* mente captus *minimè potest* capere captiones captiosorum.

[g] *In omnibus, quas evolvimus*, Popmae *Editionibus, pro ORAS, iniquè* Ora *est positum*.

Horatius Lib. 2. Carmin. [b]

(*] Quin, & *Prometheus*, & *Pelopis* parens,
Dulci laborum decipitur sonô,

id est, obliviscitur laborum, & adducitur, ut non sentiat.

Capitalis Poëna est, [i] quae caput vel *naturale*, vel *civile*, aufert. [k] *Poena sanguinis*, quae tantùm caput *naturale*.

Carcer masculini Generis non nisi *singulariter* dicitur, in quo homines coërcentur; *pluraliter* v. *Carceres*, undè currus effunduntur. [l] *Fl. Clarus*. Virgilius (m] tamen etiam in *singulari* utitur:

- - - *ruuntque effusi* carcere *currûs*.

[*] *Caritas* est pretii; *Inopia* verò paucitatis. Potest enim *Annona copiosa*, & tamen *cara* esse. Res *carae* venduntur carè, faciuntque *caritatem*.

(*) *Castrum* in *Singulari* est Domus, muro, aut vallo aut fossis munita. *Castra* in *plurali* est locus, ubi manet exercitus, & sua fixit tentoria. *Castrum*, s. *Castellum*, praemunitur *procestriis* sub custodia *Castellani*. Sed *Castra* ponuntur in campo *castrensi* arte.

Castus est purus atque integer, & non modò à *Luxuria*, sed etiam ab *Avaritia*, & *Sordibus* alienus; *Pudicus* verò est, qui se continet à *Libidine*, & *Voluptatibus corporis*: sicut *Castitas* est Sanctimonia quaedam, & integritas morum, á *Turpitudine*, & *Sordibus abhorrens*. [n] *Pudicitia*, [o] est Continentia à *Libidine*. Itaque plus est *Castus*, & *Castitas*, quàm *Pudicus*, & *Pudicitia* Cicero pro Flacco: *Equitem Romanum*, castissimum ho-

---

[b) *Od. XIII. Stroph. ult. v.* 1. *seq.*

[i] *qua capite plectimur*, *seu*

[k] *Sic* capitalis Hostis, *vel* capitale Odium, *qui vel quod*, caput, *hoc est*, vitae exitium *petit*.

[l) Carcer *coërcet* delinquentes *sub custodia* Carcerarii. *Sed* Carceres *serviunt* Cursoribus.

(m) *Lib.* 5. Aeneid. *vers.* 145.

[n] *Sed* Castula *est vestis*, *qua membra* castè (*in balneo praesertim*) *custodienda velantur*.

[o] *propriè idem est*, *ac ob* Turpitudinem Erubescen-

Digitized by Google

hominem atque integerrimum. Virg. Lib. 2. Georg. [*] v. 524.

Casta Pudicitiam *servat domus*.

Lactantius: *Difficile est imponere frenos Voluptati, eamque vagam, & errantem* Castitatis Pudicitiae*que limitibus includere*.

Cavere, est sibi prospicere [p] quocunque modô, & ratione. *Vitare*, est declinare corpore, & effugere ea, quae nocitura videantur, ut solent *Gladiatores* declinatione corporis *Adversariorum* petitiones vitare, & excedere. (q) Itaque generalius est *Cavere*. Lucilius lib. 26. Satyrarum.

Quid tibi vitandum *censes*, *quid* cavendum *maximè*.

Plautus in Sticho: [r]

Qui potest Mulieres vitare, vitet; *ut quotidiè*
Pridiè caveat, *ne faciat*, *quod se pigeat postridiè*.

Cicero Orat. 3 in Verrem: *Nam eum*, *qui palam est Adversarius facilè* cavendô vitare *possis*. Seneca ad Lucilium: *Nocituram potentiam* vitat, *hoc primum cavens*, *ne* vitare *videatur*. Confunduntur nihilominus *interdùm*, ut quod Plautus in Curculione: [s]

Proindè se domi contineant, vitent *infortunia*.

Petronius hunc in modum loquitur: [t] *Ponere jussit arma*, *& malô* cavere.

---

tia, Pudibundus *enim*, *cùm vel alios videat* impudenter *agere*, *illum suâ* Pudicitiâ *mox* Pudore *suffundit*. *E contrario* Impudens, *quia semel* depuduit, *tantâ* Impudentiâ *est*, *ut nunquam* pudefiat.

[p] *addamus* à periculo.

[q] Cavemus *antè pericula*, effugimus *ipsis ex periculis*. *Id circò nostrum calculum meritò illis adjicimus*, *qui dicunt*, Cavere, *&* Effugere *h. l.* specialiora *esse*; Evitare *verò* [*immò*, *& simplex* Vitare] generale, *& utrique inservire tempori*. Evitamus *enim* incumbentiâ *aequè*, *ac* praesentiâ.

[r] *Act.* 1. *Sc.* 2. *v.* 64. *seq.*

[s] *Act.* 2. *Sc.* 3. *v.* 19.

[t] *in* Satyrico *p.* 45. Edition. Bourdelotianae.

Caupona, [*u*] est taberna, in qua ad victum necessaria parantur, distrahunturque; [*x*] *Taberna* verò est, in qua cibaria, vel etiam merces venduntur, ut *Taberna cauponia*, *vinaria*, *argentaria*, *purpuraria*, & *similes*. Ita omnis *Caupona* est *Taberna*, sed non *contrà*.

Causa, & *Res* saepè junguntur, quae ità differunt, ut *Totum*, & *Pars*. Nam RES *totum Negotium* significat; CAUSA v. *Negotii Pars* est, quae praecipuè agitur. [*y*] ut *Res* est: *Clodius occisus*, *Rex Alexandrinus restituendus*: *Causa Milo*, ejus *necis auctor*, *Lentulus restitutionem Regis ambiens*. Cicero pro Caecinna: *Multa*, *quae sunt in* Re, *quia remota sunt à* Causâ, *praetermittam*. Idem ad Lentul. *Quid* Res, *quid* Causâ, *quid Tempus ferat*; & ad Curionem: *Nunc tibi totam* Rem *atque* Causam *commendo*. Livius Lib. 1. *Quarum* Rerum, *Litium* Causarum, &c. Jurisconsulti *haec Vocabula* plerumque *indifferenter* usurpant, & *ob Causam*, *ob Rem datam* promiscuè dicunt, ut ex *ipsorum Responsis* liquet *in Titulo de* Condictione *Causâ datâ*.

Causa docet factum, *Ratio* [*z*] solvit obscura. *Corn. Fronto*.

Cautio [*aa*] significat nudam promissionem, cùm verbis tantùm, aut Chirographô, securitas Creditori prestatur. *Satisdatio* fidejussoris idonei dationem; licet aliquandò *Cautio* accipiatur pro *Satisdatione*, quandò nimirùm *Lex* exigit *Cautionem idoneam*, vel *rectam*, tunc n. fidejussoribus, aut pignoribus cavendum est, & *Satisdationis* nomine nuda *Cautio* intelligitur, si hòc contentus

[*u*] *primò dicta* Copona, [*vid.* Peretti *Cornucop.* Epigr. IV. *col.* 460. *lin.* 12.

[*x*] Grammatici *pro* Muliere ipsa, *quae* Tabernae *praeest*, *etiam poni tradunt*, *sicut* Copo, *vel* Caupo, *ipse* Tabernarius *est*.

[*y*] *Nihil enim fit sine* Causa. *Sed* Causam, *cujus* causâ *litigatur*, *defendit* Causidicus, *dùm* excusat, *quem alter* accusat

[*z*] *Quae h. l. idem est*, *ac vis cogitandi causis innexa*.

[*aa*] *quae aliàs* activè, & passivè *sumitur*, Ciceroni *est* Prudentia, *atque* Diligentia. *Indè* Cautionem habe-

tentus fuerit is, cui *Satisdatio* debebatur, ut est in *Libris Jurisconsultorum L.* 59. §. *ult. D.* Mand. L. 61. *D. de* Verb. Sign.

Cedere actiones est easdem transferre; *L. f. in pr. C. de Jur. Dot. Mandare* v. absque translatione committere [bb] *L.* 3. *C. de Novat*.

Cedit dies debiti, quandò pecunia debetur, licèt nondùm exigi possit. *Venit dies*, quandò non tantùm debetur, sed etiam peti, & exigi potest. *Goedd. ad L.* 213. *de* V. S.

[*] *Cedo tibi* idem est, *ac do locum tibi*, & habet in Praeterito *cessi*, & in Supino *cessum*, sed *Caedo te* idem est ac *flagello*, & *violenter vulnero*, vel *occido te*, & habet in Praeterito *cecidi*, in Supino *caesum*.

Celare est tegere, & abscondere, (cc) *Caelare* [dd] verò insculpere.

Cellarium est paucorum dierum. Undè & in *cellâ* dicitur *importatum Frumentum*; *Penus* verò longi temporis. (ee) *Servius*. (*) Cen-

---

re *ap.* eundem *RES dicitur*, *vel in* qua cautioni *relictus est locus*, *vel in qua multa* cavenda *sunt*. *Quae significatio*, *si qu ibusdam fortè videatur* passiva, *equidem nihil repugnamus*; activus *tamen* effectus *est*.

[bb] *Sic* Actionem eximere *JVDEX dicitur ab* Ulpiano *cum per dilationem ejus effectum est*, *ut jam agi lege non possit*. *Id quod eodem modo dictum est*, *quo* Eximere Diem, *vel* Diem tollere, *Dicimus*. *Appellatur quoque* Actio exemta, *cum jam desiit agi posse*. *Huic contrarium est* Actionem restituere. Actio *a. iis* restituitur, *qui* formulis ceciderunt, *aut* captiunculis forensibus circumscripti, *aut* inconsulta Simplicitate lapsi *sunt*, *aut* culpâ Advocatorum, *aut* Cognitornm injuriâ, *aut* conniventià gratiosa, *aut* sordida, aut aliàs collusoria culpa in *fraudem peremtae litis*, *aut desertae*, *inciderunt*.

[cc] *seù*, *ne quid rescitatur*, *curare*, Celamus *enim*, *quod volumus* occultum *habere*.

[dd] Caelat Caelator coelo *h. e.* caelandi *instrumento*, *quod aliàs* caestrum *dicitur*, *varias* caelaturas, *etiam* caelata *pocula*.

(ee) *Quicquid enim* longae usionis gratiâ *reconditur*,

[*] *Censor* est, qui *Censuram*, h. e. qui *Magistratum talem* gerit. *Censet* enim facultates Civium justa *censione* pro colligendo publico *censu*. Vid. sup. p. 56. *Censorius* verò, qui *Censor* fuit. Hic *tempus praeteritum* respicit., ILLE *praesenti* inservit.

Cernere plùs est, quàm *Videre*. Nam *Cernere* est formas, atque imagines rerum visu internoscere; [*ff*] *Videre* est radios oculorum in res ipsas emittere, vel aciem oculorum aliquò intendere. Plin. Lib. 11. *Animo autem* videmus, *animo* cernimus: *oculi*, *ceu vasa quaedam*, *visibilem ejus partem accipiunt*, *atque transmittunt*. Gellius Lib. 5. (*) c. 16. *De* videndi *ratione deque* cernendi *naturâ diversas esse opiniones* Philosophorum *animadvertimus*. Cicero ad Plancnm. *Sic enim* vidi *quasi ea*, *quae oculis* cernuntur. Usus tamen haec *confundit*, & *promiscuè* usurpantur.

Certatio est velitatio, atque congressio levis, & plerumque ex provocatione, ut *Certationes Xysticorum* apud Svetonium; [*gg*] *Certamen* verò est conflictus inter duos plureisve, vel contentio gravis, & seria. Terent. in Adelphis: [*hh*]

- - - - - *Nunquam vidi iniquiùs*
Certationem *comparatam*, *quàm haec hodiè inter nos fuit*.

Ubi *Donatus* haec ita distinguit: *Certamen* [inquiens] est res ipsa, de qua certatur, veluti *uter Columbam feriat sagittà*, *uter prior decurrat ad metas*. *Certatio* est ipse actus contentioque certantium. *Certatio* secundùm *Cornel. Frontonomen* est administrantium, *Certamen* operis.

Cer-

---

ex eo, *quod non in* promtu *est*, *sed* intùs, *&* penitùs *habetur*, *&* *locus ipse dicitur* Penus. *Conf.* Perotti *Cornucop.* Epigr. I. *col.* 72. *lin.* 43. *seqq.*

[*ff*] *s. discriminare*, Propriè *v. est evidenter separare*, & in *specie inutilia à frumentis separare*. *Sed si ad* animum *convertitur* animadvertere, *atque* attendere *denotat*.

[*gg*] *in* Augusto *c.* 45.

(*hh*] *Act.* 2. *Sc.* 2. *v.* 3 *seq.*

Certum recipit praepositionem, & fit incertum, certumque vel pondus, vel rei pretium. [*ii*] *Verum* opponitur falso. (*kk*] *Corn. Fronto*.

Cervix, cum Numero *singulari* dicitur, Collum, [*ll*] significamus; [*mm*] si *plurali* Superbiam ostendimus, ut Cicero in Verr. *Frange* Cervices.

Cessat [*nn*] desidiosus, *Requiescit* [*oo*] fessus [*pp*] *Donatus*.

[*] *Cestus* sine *Diphtongo* est balteus Veneris; in *specie* v. notat acupictum Cingulum, qualia olim *Virgines* gestabant. *Caestus*, cum *Diphtongo*, est genus clavae, pilas plumbeas loris bubulis appensas habens. Et hoc digladiabantur Veteres quondam. Ita enim *Virgilius* Lib. 3. *Georg* v. 19. seq.

Cuncta mihi Alpodum linquens, lucesque Molorchi
Cursibus, *& duro decertet Graecia* caestu.

Servius dicit, *posteriorem hanc vocem* esse singularis Numeri

---

(*ii*) *Sed* certus homo *ut plurimùm* passivè *nuncupatur estque ille*, *quem* Barbari *vocant* Expressum Hominem. *Eum autem sic interpretantur*, *ut* Certus Homo *sit* consultò, & necessariò missus, *vel* cui rectè tutòque aliquid committere, tradereque possumus, *ut in literis dandis*, *negotioque imponendo*. *Et* hoc in sensu *utitur* Virgilius *Lib*. 1. Aeneid. *v*. 576. *seq*.

- . - Equidem per littora *Certos*
Dimittam, & *Libyae* lustrare extrema jubebo.

Vel certus Homo *est* homo ita notus, ut nominatim possit designari.

[KK] *Sic* verus Amicus *demonstrat* veritatem Amicitiae verò *amore*, *estque* verax, *cogitat*, *& loquitur de* Amico veraciter. *NB*.

[*ll*] *in* specie *a*. posteriorem *ejus* partem, *in qua nervi*.

[*mm*] *Sed* Jugulus [non Jugulum] anterior pars colli *est*, *undè halitus exit*.

[*nn*] *h. e. nihil agit*, *s. vacat*.

[*oo*] *h.e. quietem capit*.

(*pp*] Hoc *in* bonam; illud *v. in* malam *partem accipitur*.

meri *tantûm; priorem* a. *etiam* pluralem habere.

Charta est materia linea expolita ad usum scribendi, [*qq*] *Papyrus*, undè *Charta* olim praeparabatur, ut hodiè *ex panniculis lineis, cannubinisque consertis, & maceratis*. *Membrana* verò est tenuior animalium pellis, quae derasis pilis *Chartae* usum praestat. Lucanus Lib. 4. (*] v. 136.

Conseritur bibula Memphitis cymba (*rr*] papyro (*ss*] Ulp. ad Sabin. 24. *Librorum appellatione continentur omnia volumina, sive in* Charta, *sive in* Membrana *sint, sive in quavis alia materia*. Et paulò post: Chartis *legatis neque* Papyrum *ad* Chartas *paratam, neque* Chartae *nondum perfectae continebuntur*. Hodie tamen *Chartam* vulgò vocamus *Papyrum*.

Chilones dicuntur homines labiis crassioribus, [*tt*] *à Graeco* Χεῖλη, *Cilones* autem, quorum capita oblonga, & angusta sunt, [*uu*] quo *Graeci* interpretantur Προ-

(*qq*) *s. membrana scriptoria ex quacumque materia*.

[*rr*] Cymba *h. l. pro CHARTA, quod in* omnibus, *quas perlustravimus*, Popmae Editionibus, *ubi, & in hoc Versu pro* Conseritur, *CONFICITUR* non adeò commodè *extat, est reperire, convenientiùs legitur in* utraque Editione Gryphiano-Lugdunensi *non solùm, sed & in iis, quas* Georg. Albinius Cosminensis, *cum Scholiis* Nicolai Chappusoti, & Ludovici Tiboust *Cracoviae Anno CHR. M. D. XXXIII. literis* Scharffembergianis *in 8°. it.* Simon Colinaeus *Parisiis M. D. XLIII. in 12. m.* Gualt. Fabricius *Colon. Agrippinae M. D. LX in 8°.* Jacob. Stoer. *cum Notis, & Argumentis* Io. Sulpicii Verviani, *M. DC. V. in 12. m. atque* Thom. Farnabius, *adjectis* Hugonis Grotii *Notis, Amstelod. M. DC. LXV. in 12. mai. satis diligenter imprimi jusserunt*.

[*ss*] Papyrus *h. l.* (*& quidem secundùm* Farnab. *in* Notis marginalib. *ad hunc loc.*] *est frutex palustris, undè Aegyptii* Navigia *contexunt, sicuti ex libro eius* Vela, Tegetes, Funeis, Vesteis, *& similia*.

[*tt*] *s. qui labra prominusa, sive prominentia habent, & ob id* Labeones, *aut* Labieni *à nostris dici possunt*.

[*uu*] *vel quibus frons in medio eminet*.

Περικεφάλας. Undè JUNIUS *Cilo* nominatur à *Tacito* Lib. 12. Annal., & Fabius *Cilo* ab *Ulpiano* in Libro de *Officio Praefecti Urbis*. *Declamator* in Sallustium, [*) [qui est *ipse Cic.*] pro hominibus nequam, improbisque accepit. *Quicquid* [inquiens] *Impudicorum*, Cilonum, [xx) *Parricidarum*, *Sacrilegorum*, *Debitorum in tota Urbe fuit*.

Chyrographum est privata Scriptura manu cujusque subscripta; [yy) *Syngraphum*, quod simul plures subscripserunt. [zz] In *illo* tantùm, quae gesta sunt, continentur; In *Hoc* etiam *Pactiones* veniunt, ut in elegantissimo illo *Singrapho* ap. *Plautum* in *Asinaria* (a] inter *Adolescentem*, *Amicam*, & *Lenam* plurimae Leges dictae in viginti minarum donatione referuntur. Svetonius in Augusto: *Cujus Pacti non dubitavit à quibusdam Jusjurandum, à quibusdam* Syngraphum *petere*. Ibidem: *Nihil aequè elaboravit, quàm ut imitarentur* Chirographum *suum*.

Cibus (b) dicitur de quocumque alimonio delicato, aut

[xx) *Hanc Vocem* duplici *LL. h. l. rectiùs scribendam esse* Petr. Crinitus *Lib.* 7. *de* Hou. Discipl. *c.* 8. *diligenter observavit*, *quando scribit*: *Quòd cum Cicero* Crispū Sallustium *ingregem CILLONUM*, Sacrilegorum, *atque* impudicorum *connumerasset*, *nihil aliud intellexisset*, *quàm* Cinaedum hominem, ac turpiter ceventem *h. e.* posteriora moventem, Canum Marium prurientium instar. Cillere *enim apud Veteres* motitare, *atque* agitare *erat*. *Undè* Cillones *dicti*, *qui* pudore vendito ceventes se effaeminant. *Ex quo apparet*, *quòd* Locus hicce *nequaquam huc* commodè *trahendus sit*.

[yy] *s. scripta manu propria*.

(zz] *Haec* duo Vocabula *parùm* inter se *differre*, Marius Nizolius, Brixellensis, *adductis quibusdam ex* Operib. Ciceronianis *exemplis col.* 1982. *Edition.* Hervagiano-Basileensis *Ann. CHR* M. D. LXVIII. impr. *omninò prudens comprobat*.

[a] *Act.* 1. *Sc.* 3. *v.* 77. *seq.*

[b) *est esca qualiscumque*, *s.*

aut vili. [c] *Victus*, de tenui, & arido. Et *Cibus* est Esca, quae *ore* manducatur; sed *Victus* nomine etiam *Potus* continetur. Liv. L. 2. *Fame jam se, sicut hostes, peti*, Cibo, Victu*que fraudari*. Gellius Lib. 5. (*) cap. 6. *Quoniam* Cibus, Victus*que antiquissimus Quercus* [d] *capi solitus sit*. Jurisconsulti, hoc ampliùs [*] *Jumentes Victûs* appellatione intelligunt omnia, quae esui, potui, cultuique corporis, quaeque ad vivendum homini necessaria sunt, ut *Vestimenta, stramenta*, & caetera, quibus tegendi, curandivè corporis nostri causâ utimur, ut auctor est Ulpianus. Sed alii Auctores *Victum*, & *Vestitum* separant. Cicero pro Sestio: *Vivus, ut ajunt, & videns cum* Victu *suo, ac* Vestitu *publicatus est*. Idem pro Quintio: Victus, Vestitus*que necessarius est, sub Praecone cum dedecore subjectus est*.

Circiter [e] ad Numerum refertur, *Circum* ad Locum, [f] *Circa* ad Tempus, quod est. Ergo dicemus *circumisse* Muros, non *circaiisse* *Fl. Clarus*.

Circumpedes sunt [g] obsequia Servorum, *Antipedes* Amicorum. *Agraetius*.

Circumspicimus praesentia, *Prospicimus* [h] futura *Donatus*.

[*] *Circumstare* est circumdare; *Circumsistere* verò est undique aggredi terrendi nonnunquam alia causâ.

Cir-

---

[c] *Sic delicati* cibi, *variaque* Cibaria *serviunt* cibatui *Divitum*; *Pauperes* cibantur cibario *pane, dummodò suppetat*.

[d] *Editio* Tornaesiano Parisiensis *legit*: Quernus; vetustiores *autem, ut & nonnullae* recentiores *non ineptè* Querceus.

[e] Circiter *non solùm ad* Numerum, *sed etiam ad* Locum, *atque* Tempus *commodè referri posse*, Grammatici *nonnulli exemplis demonstrarunt*.

[f] *Ideòque describitur, quòd sit* Nota Situs rei, rem aliam undique ambientis.

[g] *Servi à pedibus, s. ipsi*.

[h] *Est enim* Prospicere PROPRIE *aliquid eminùs aspicere; in* specie *v. futurum aliquid praevidere*.

Circus est planities rotunda, ut *Circuitus* [*i*] *Globus* soliditas undique versùm rotunda, ut est *Sphaera*, & staminum *Glomer*. Cic. Lib. 2. de Nat. Deor. *Cumque duae formae praestantissimae sint, ex Solidis* Globus; [*sic enim* Sphaeram *appellare placet*] *ex Planis, aut* Circus, *aut* Orbis.

Civitas, est Populi [*] s. [*Civium*] multitudo jure, & Legibus sociata; [*k*] *Urbs* sunt ipsa Moenia, & Aedificia. Cicero Lib. 2. de Offic. *Id enim est proprium, ut suprà dixi*, Civitatis, *atque* Urbis, *ut sit libera*, & *non solicita suâ rei cujusque custodiâ* Idem Lib. 1. de Legib. *Quam cùm locis, manuque sepsissent, ejusmodi conjunctionem tectorum* Oppidum, *vel* Urbem [*l*] *appellarunt, delubris distinctam, spatiisque communibus. Omnis ergò Populus, qui est talis coetus multitudinis, qualem exposui*, Civitas *est, omnisque* Civitas *est constitutio Populi*. Idem ad Dolabellam: *Liberasti igitur, &* Urbem *periculo*, & Civitatem *metu*. Porro pro Sulla: *In qua* Civitate *res tantas gesserim, memini, & in qua* Urbe, *intelligo*. Et in Philippicis: *Cum ne vestigium quidem Asiae*, Civitatum, *atque* Urbium *relinquatur*. Sed

---

[*i*] *In* specie *notat* Arcam illam rotundam, quae *Romae* quondam *exhibendis Ludis Curulibus erat parata.*

[*k*] *& unum in locum congregata.*

[*l*) *Accuratiori enim* Criticorum *censura inter* Urbem, *&* Oppidum, *quòd in* Auctorum Classicorum *Scriptis pro aequipollentibus ea usurpantur, nil penè esse discriminis*, praeceptor noster ὁ πάνυ, M. Jacob. Thomasius, *Philosophus celeberrimus*, § 17. Disput. Politicae, *de CIVITATE An. CHR. M. DC. LXI. d. XIX. Jan.* Lips. *publ. habitae, optimè eos docet, appositè addendo*, Urbem, *&* Oppidum *vulgò differre, ut* majus, *&* minùs, *ità ut* Urbium *nomine ea saltem veniant, quae sunt* majores, *&* ampliores; Oppidorum *verò* minora, *atque* obscuriora illa. *Sic multi quoque* Urbis *nomen uni ROMAE, sicuti* Ἄςυ *ATHENIS, &* Πόλις *ALEXANDRIAE, olim tribuebant, caetera* Oppidorum *nomine appellantes*. *Conf.* Joan. Limnaei *Lib. 7. de J. P.* Imp. Rom. c. 1. *n.* 1. *seqq.*

Sed haec frequentissimè confundunt *optimi Auctores*, quorum testimonia nihil attinet hìc adscribere.

Claritas tam luminis, quàm perspicuitatis; *Claritudo* verò generis. *Prius* Splendoris, [*m*] *Posterius* Nobilitatis est. *Corn. Fronto.*

Clemens est circà rectè agentes, *Placidus* etiam circa delinquentes. *Clemens* animo, *Placidus* vultu. *Clemens* [*n*] nullum laedit, *Placidus* arridet omnibus, [*o*] *Donatus*.

Clibanus est [*p*] parvus furnus, & mobilis, ferreus, vel testaceus, in quo *Panis* olim, nunc *Placentae*, *Farcimina*, & *alia Dulciaria* decoquuntur. *Furnus* est magnus, & immobilis, constatque ex *lapide*, & *calce*. [*q*] Undè *Clibanites*, *Panis* alius à *Furnaceo* Apud Atheneum Lib. 3. Sic Plinius: *Cortices quòque decussi lini* Clibanis, *&* Furnis *praebent usum*.

Clypeus significat militare Scutum. *Clypeum* est expressa corporis effigies humerorum tenus *ex Auro*, *Argento*, *Lapide*, &c. sicut *Imago* è *cera*, ita dictum, quòd sit *rotundum* [*r*] *instar militaris Clypei*. Trebellius Pollio in Claudio: *Illi* Clypeus *aureus*, *velut* Grammatici *loquuntur*, Clypeum *aureum Senatûs totius judicio in Romana Curia collocatum est*. Sed *Poëtæ*, & *Historici* indi-

[*m*] *Ideòque pro Splendore Amplitudine, Nominisque Celebritatè, ut & Altitudine Fortunae, atque Gloriae ap.* Ciceron. *passim usurpatur*.

[*n*] [*quod parcere pronus*]

[*o*] *Agit enim* placidè, *suaque* Placiditate *alios*, *etiam irritatos*, *facilè* placat, *si sunt* placabiles. *Sed* implacidus, *qui nullo* placamine ad Placabilitatem *permovetur*, *ut se* placatum *ostendat*, *videat*, *annon* implacabilem *DEUM quoque sit experturus*.

[*p*] *Furnus aeneus portatilis*, *seu*

[*q*] *Aliàs describitur*, *quòd sit* Pistoris Fornax, *in qua* Paneis *furnaria arte hodiè coquuntur*.

[*r*] *Sic ob* rotunditatem *quoque* Antiqui *CLYPEUM* Corium Bovis *appellarunt*, *in quo* Foedus Gabiorum, *cum* Romanis *fuerat descriptum*. *Vid.* Sext. Pompej. Celsi *Lib.* 3. *de* Verbor vet. signif.

indistincto genere utuntur in utraque significatione, ut de *Effigie* dixit Svetonius in Caligula: *inter reliquos honores decretus est ei* Clypeus *aureus*, *quem quotannis certo die Collegia* Sacerdotum *in Capitolium ferrent*. Idem in Domitiano; *Scalas etiam inferri*, Clypeosque, & Imagines *ejus coram detrahi*, & *ibidem solo adfligi juberet*. Livius Lib. 38. *Duodecim* Clypea *aerata ab Aedibus Curulibus*, P. Claudio, & S. Sulpitio, Galbae *sunt posita*. Idem Livius Clypea*que de columnis*, & *signa militaria affixa demsit*. De *Scuto* Virgilius: [*s*]

Ardenteis Clypeos, *atque aera micantia cerno*.

Idem: [*t*]

Dat Tellus gemitum, & Clypeum [*u*] *super intonat ingens*.

Quare Plinius in secundo Librorum, *quos dubii Sermonis inscripsit*, haec non tàm *Genere*, quàm *Scripturâ*, & *Etymologiâ* differre censuit, esseque *Clypeum* [*x*] à *Clepere*, quia corpus celet; *Clupeum* verè IMAGINEM à *cluendo* quod posterius Erymon rursus valdè improbavit] *studio Veritatis*, aut *Memoriae lapsu*, à se ipso dissentiens [Lib. 35. Natural. Historiae: Scutis *enim*, inquit, *qualibus apud* Trojam *pugnatum est*, *continebantur* Imagines. *Undè* & *nomen habuere* Clupeorum, *non ut perversa* Gammaticorum *Subtilitas voluit*, à cluendo.

Clypeus est rotundus, cavus, & totum protegit *Pectus*. *Scutum* [*y*] est oblongum, quadratum, & totum

G mu-

[*s*] *Lib. 2. Aeneid. v.* 734.

[*t*] *Lib.* 9. *v.* 709.

[*u*] *Vocabulum hocce in genere* Neutro *h. l. esse positum*, *testatur* Erythreus *in* Ind. Virgil. *fol.* 41. *fac. a. col. b.*

[*x*] Clypeus *non dicitur* παρὰ τὸ Κλέπτειν, [*quod* rarò *in* bonam partem *accipitur h. e.* à celando, *vel* abscondendo, *sed potiùs* παρὰ τὸ γλύφειν, *h. est*, *à* sculpendo, *quòd in eo* imago, & facies *cujusque redderetur*. *Conf.* Perotti *Cornucop.* Epigr. XXIII. *col.* 763. *lin.* 15. *seqq.*

[*y*] *Propriè* Clypeum coriaceum *notans*.

munit *Corpus*. *Illum* Graeci vocant Ἀσπίδα, Hoc Θυρεόν [z] Virg. Lib. 3. Aeneid. [*] v. 637.
Argolici Clypei, *aut Phoebeae lampadis instar*.
Idem Lib. 8. v. 662.
- - - - Scutis *protecti* [*a*] *corpora longis*.
Liv. Lib. 8. Clypeis *antea* Romani *usi sunt*, *deinde*, *postquam facti sunt stipendiarii*, Scuta *pro* Clypeis *facere*. Servius in Lib. IX. Aeneid. ait, Clypeos *esse* PEDITUM, Scuta EQUITUM, cum tamen Liv. Lib. 1. scribat, *Militibus primae Classis*, *id est*, *praestantioribus*, *Arma imperata*, *Galea*, Clypeus, *Ocrae*, *Lorica*, *omnia ex aere*; *secundae verò Classis Arma imperata*, Scutum *pro* Clypeo, & *praeter Loricam omnia eadem*. Et Cicero in Philippica 2. *Cum gladiis agmine quadrato sequuntur* scutati *Milites*. Undè intelligitur, *Scuta* tam *Peditum*, quàm *Equitum* fuisse, sed *illorum* longiora; *Horum* verò breviora.

[*] *Coena* est vespertinum Epulum à Κοινῇ, quod idem, ac *Commune* dictum, quia post diurnas operas tota Familia congregata *simul* pascitur. *Prandium* est Cibus meridianus, quem omnes Milites mox pugnaturi apud *Veteres* prae caeteris sumere solebant. Indè est illud *Ducum* Alloquium: *Prandeamus tanquam ad Inferos coenaturi*. Leg. *Stukii* Lib. 1. *Antiqu. Convival*. c. 8. fol. 20. fac. a. Et hanc ob causam *Prandium* nonnulli dictum esse volunt, quod *iterùm ad opus essent illicò parati*, sicuti docet *Jul. Caes. Scaliger*. Lib. 1. *Poët*. c. 5. p. 22. *Edition. Commelin. Vitae*. *Prandium* erat Cibus levis, & simplex; *Coena* verò largior, atque copiosior. Vid. *Fulv. Ursini* Appendix ad *Ciacconii* Libr. de *Triclino* p. 76. *Athenaeus* Lib. 1. *Deipnos.* refert ex auctori-

---

[z] *Et quidem hanc ob causam*, *quòd* Forium similitudinem *referat*, *quae* longiores, *quàm latiores esse solent*.

[*aa*] Protecti, & *non* porrecti, [*quod* Editores Auctoris nostri *nequaquam observarunt*] rectissimè *legitur in* emendatissimis *huj. Poëtae* Editionibus, Frelloniano-Lugdunensi *imprimis*, & *in* illa Erythraei, *quas* suprà (*p. 71. meritò est laudata*.

ctoritate *Philemonis*, quòd *Veteres* non solùm usi sint *Coena*, atque *Prandio*, sed etiam *Merendâ*, ac *Jentaculo*, Ita, ut *Jentaculum*, quod *Festus* idem cum *Prandio* fuisse, & aliter *Silatum* nuncupatum esse, asseverat, fuerit *Cibi degustatio matutina*. Deinde sequutum sit *Prandium*, quod tempore *Februarii* sumebatur *hora* ferè *septima*, uti patet ex *Svetonii Caligul.* c. 48., & erat *semper brevissimum*. Post *Prandium* ponebatur *Merenda*, quam *Isidorus* Cibum fuisse dicit, qui *declinante die*, sumeretur, quasi esset *post meridiem edenda*, & *proxima Coene*. Undè & *Antecoenium* quibusdam vocabatur. Hanc consequebatur *Coena*, cui *hora* attributa erat Aestate *nona*, Hieme verò *decima* uti ex *Ciceronis* Epistola illa ult. L. 9. ad *Famil.* in specie ad *Papyr. Paetum* facilè inteligitur, in qua ita scriptum est: *Accubueram* horâ nona, *cum ad te harum exemplum in Codicillis exaravi*, Conf. *Martialis* Epigr. VIII. [*Raderus* facit VII.] L. 4. Distich. 3.

Coenaculum est locus in superiore parte *Aedium*, in quo *Romani* olim cibum sumebant, & homines pauperiores, atque inquilini etiam habitabant. [*bb*] *Coenatio* [*cc*] est locus ad *coenandum* in imo *Domus* [*dd*] lautè, & magnificè instructus. [*ee*]

[*bb*] Antiqui *enim* publicè, *&* in commune *vescebantur*, *nec ulli* Convivium singulare *erat*, *ne in occulto Deliciae Luxuriam gignerent*. *Leg.* StuKii *Lib.* 2. *A. C. c.* 14. *fol.* 197. *fac. b. Ideòque* Isidorus Coenaculum *sentit dictum à* Communione. *Undè &* Coenobium, *f.* Congregatio, *aliis est*.

[*cc*] *f.* Coenatiuncula, *h. è. locus* coenaticius, *f. ad* coenandum *aptus*.

(*dd*) *Addamus & in* Hortis Potentiorum. *Quo respexisse videtur* Juvenalis *Satyr.* 7. *v.* 182. *seq.*

Parte alia longis Numidarum fulta columnis
Surgat, *& algentem rapiat* COENATIO *Solem*)

[*ee*] *Demum vocabulo à* Graecis *mutuato appellabatur* Triclinium *quoque*. *Ità enim* Cicero *Lib.* 13. *ad* Attic. *Ep.* 50. Cum secundis Saturnalibus ad Philippum vesperi venisset, Villa ita completa militibus, ut vix *Tri-*

Plautus in Amphitr. [*ff*)

In superiore qui *habito* Coenaculo.

Seneca ad Lucilium : *Qui versatilia* Coenationum *laquearia ita coagmentat, ut subindè alia facies, atque alia succedat, & toties tecta, quoties fercula mutentur*. Svetonius in Nerone : Coenationes *laqueatae tabulis eburneis versatilibus, ut flores, fistulatis, & unguenta desuper spargerentur*.

Cogitare ex mente *Nonii Marcelli* est dubitare ; *Deliberare* verò est *confirmare*. Undè Turpilius : *Quaeso* cogita, *ac* delibera. [*gg*)

Cognitor est, qui (*hh*] praesentis causam novit, & ejus defensionem ultro suscipit. *Procurator*, qui absentis nomine [*ii*] agit. [*kk*] Cicero de Divinat. *Me Defensorem calamitatum suarum, me Ultorem injuriarum*,

---

clinium, ubi *coenaturus* ipse Caesar esset, vacaret. *Quomagis est mirandum*, Servium. *eruditum quippè Grammaticum*, *in* Commentar., *ad* Vers. *DCLXXXVIII. Lib.* 1. Aeneid. Virgil. *temere negare*, Triclinium *ipsam COENATIONEM significare*. *Ita enim scribit*: Antiqui *Stibadia* (à similitudine *Sigmae* litterae Graecae, quae hac forma scribebatur *C. SIGMAE* appellata] non habebant. Sed stratis tribus lectis epulabantur. Undè *Triclinium* sterni dicitur. Sic *& CICERO Sterni Triclinia*, & *in foro sterni* jubebat. Undè apparet, errare eos, qui *Triclinium* dicunt *ipsam Basilicam*, *vel Coenationem*. Haec ille.

(*ff*) *Act.* 3. *Sc.* 1. *v.* 3.

(*gg*) *Sed* Cogitare scelus *minùs est*, *quàm* suscipere scelus, Hoc *est* facti, *atque* operis, illud *v.* animi.

[*hh*) *litem alterius suscipit coràm ab eo, cui datus est, s. qui*.

(*ii*) *auctor est, vel*.

[*kk*] *Deindè* Cognitor, *& quidem ex* Asconii *mente, est, qui causam alicujus novit familiariter, & praesentem defendit*; Procurator *autem, qui absentem*. Advocatus *praesentiam suam commodat in Judicio, & Jus suggerit*. Patronus *verba facit Vid.* quae sup. p. 18. seq. Auctor *annotavit*.

rum, me Cognitorem *juris sui, me Actorem causae suae esse voluerunt*. Horat. L. 2. Serm. [*ll*]

- - - *Sis Cognitor ipse*.

Licet aliquando *Cognitor* est, qui aliquem cognoscit,& ut se nosse dicat, pro testimonio producitur. Cicer. Orat. 7. in Verrem; *Ubi neque noti esse iis, quò venerunt, neque semper cum* Cognitoribus *esse possunt*. Interdum etiam, qui quaestiones publicas exercet, id est, *Quaesitor*. Undè *Cognitura* pro *Cognitoris quaestu*. Svetonius in Vitellio: *Sectionibus*, & Cognituris *uberius compendium nactus*.

Colaphus digitis compressis, & in pugnum contractis capiti, *corporive reliquo* infertur. [*mm*] *Alapa* est percussio in *faciem* manu [*nn*] explicata. [*oo*]

Collactaneus [*pp*] *est* iisdem mammis educatus; *Collacteus* verò, qui uno, eodemque lacte est educatus. [*qq*] [*Corn. Fronto.*]

Collegia, & *Sodalitia*, sive *Sodalitates*, diversa esse osten-

---

[*ll*) *Satyr. V. v.* 38.

[*mm*) *Dicitur a.* Colaphus *à* Graeco verbo Κολάπτειν *quod idem est, ac* tundere, *quia plerumque* simul *fit* tundendo. *Undè* Plautus *in* Persa *Act.* 2. *Sc.* 4. *v.* 22. Colaphis in terram aliquem defigere, *nequaquam ineptè dicit*. *Apud* Terent. *in* Adalph. *Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 46 *legitur* quingentos Colaphos alicui infringere, & *quidem* (*quod placet nobis addere*] *cum* sonitu, & fragore quasi. *Sic. Sc. sequ. ejusd. Act. v.* 37. *dicitur quod* Colaphis tuber *fit* totum caput. *Quid a.* Plauto *loc. cit. Act. V. Sc.* 2 *v.* 65. *fit* Colapho aliquê icere, *leg.* Taubm. *Commentar. in* praed. loc., & Schoppi *Lib.* 3. Suspectar. Lection. *Epist.* 1. *p.* 163. *seq.*

(*nn*] *deducta*, &

[*oo*) *Ideòque* hoc Vocabulum *videtur prorsùs à* sono *factum*.

(*pp*] Graecis *dictus* συγγάλακτος, sive ὁμογάλακτος

(*qq*] *Critici accuratioris judicii* duo haec vocabula, *quorum PRIUS* Ulpianum; *POSTERIUS v.* Juvenalem γνήσιον *Parentem agnoscit*, promiscuè *usurpanda esse etiamnùm clamitant*.

ostendit Marcianus Institut. 3. L. 1. D. de Colleg. *Mandatis principalibus praecipitur*, *Praesidibus Provinciarum*, *ne patiantur esse* COLLEGIA Sodalitia, *neve milites* Collegia *in castris habeant*. Hoc autem differunt, quòd *Illa* erant *majora*, & *Artificum*, *Opificumque* omnium *genera* distincta habebant, ut *Collegia Fabrorum*, *Figulorum*, *Pistorum*, *Aurificum*, *Cerdonum*, *Coriariorum*, *Lictorum*, *Viatorum*, & similium; [rr] *Haec a. erant minora*, sed magis *honesta*, (ſſ) in quae etiam *clari*, & *honorati Viri* adscribebantur, ut testatur Cato apud Ciceronem de Senectute: Sodalitates *autem* inquit, *me Quaestore*, *constitutae sunt sacris Ideis*, *Magnae Matris acceptis*. *Epulabar igitur cum* Sodalibus *omninò modicè*. Et Q. Cicero in Libello de Petitione Consulatûs numerat *Sodalitates* in parte Amicitiae: *Qui sunt amici* (inquiens] *ex causa honestiore Cognationis*, *aut Affinitatis*, *aut* Sodalitatis, *aut alicujus Necessitudinis*.

[*] *Collis* est Monticulus, sive sit per *se*, sive *pars Montis*. *Clivus* est proclivitas illa, & pronitas à vertice *Collis*.

[*] *Colonia*, & *Municipium* ità differunt, ut *Illa* ex *Civitate* aliò traducatur; *Municipes* verò aliundè in *Civitatem* veniunt, suumque jus proprium habent.

Colonus [tt] est, qui Praedium rusticum colit, sive in

[rr] *Ex quo apparet*, Collegium *nihil aliud fuisse quàm* certorum hominum, *in specie* Sacerdotum, Praetorum, & studiosorum Conventus.

(ſſ) *Etiamsi* Sodalitia *aliàs in* re leviore *sunt*, *non aliter*, *ac* Sodales, *qui ejusmodi Familiareis* propriissimè *denotant*, *quibus cum saepissimè versamur*, *ludimus edimus*, *ac bibimus*. *Taleis a. Fratres seriò vitandos esse praecipit* Martialis *Lib.* 12. *Epigr.* 34 (Raderus *facit* 29.) *v.* 8 *sequ.*

Si vitare velis acerba quaedam,
Et tristeis animi cavere morsus,
Nulli te facias nimis *Sodalem*.
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

[tt] Colonus *novae* Coloniae, *h. e. Urbis ab illo* coli *coeptae*, accolit *Fluvium*, *aut* circumcolit *Montem*, *aut*

in *Civitate*, sive in *Villa*. *Inquilinus* verò, qui conductis aedibus habitat in *Villa*, vel *Civitate*. Non n. *Locus* facit aliquem *Colonum*, aut *Inquilinum*, sed *Materia*, quae conducitur. Marcianus ad Formulam Hypothechariam: *Convenit, ut is, qui formulam hypothecariam dedisset, pro* Colono *in Agro*; *in Aedibus autem pro* Inquilino *fit* L. 27. D. acq. Poss.

Columbae, quae mansuetae fieri possunt, & domibus assuescere: [uu] *Palumbes* ferae, arboribusque, & sylvis, saxisque inhabitantes. *Agraetius*.

Comes est, quicunque aliquem sequitur *studii*, aut *officii* gratiâ, ut, qui *Magistratûs* in Provincias euntes *comitabantur*, ipsorum *Comites* erant [xx] *Socius* est, qui cum altero *Societatem* coivit, & *generaliter*, qui aliquid cum alio *communiter* possidet, aut *pari opera*, & *consilio* curat. [yy] Nam SOCIUS *agentem* adjuvat; COMES v. sequitur *euntem*. Caesar Lib. 1. de Bello Civ. *Cùm se victoriae Pompeii* Comitem *esse mallet*, *quàm* Socium *Caesaris in rebus adversis*. Cicero Servilio: *Et* Comes *meus fuit illo miserrimo tempore*, *& omnium itinerum*, *Navigationum Laborum*, *Periculorum meorum* Socius. Idem pro Flacco: Socii *Consiliorum*, *ministri*, comitesque *vocantur*. Et pro Fontejo: *Tum enim vitae*

incolit *Urbem*, *cujus fit* Incola, *vel* Accola, *recipitque* Inquilinos, *quos vult*. *Conf. quae sup. p.6. breviter annotata sunt*.

[uu] *Ideoque dicuntur* Aves domesticae, culmina tectorum incolentes.

[xx] Comes viae *in* Comitatu *est*; Comes *autem* comitaturus Regem, *ne* incomitatus *sit*, *venit è suo* comitatu, comitatus *quoque à suo famulitio*. *De cujus* Dignitate *vid.* Paschal. *Lib.* 9. Coron. *c.* 22 *p.* 643.

(yy] *itaque cum* Socium *quaeris*, *vide*, *ut Tibi* sociabilem associes, *qui* Societatem *sincerè colat*, *& sua bona*, *& mala tecum habeat* socia, *nempè in* socialibus *illis rebus*, *in quibus* sociati *estis*. *Requiritur autem ad* socialitatem *singularis paritas*. *Nam* insociabiles, *si* sociantur, *vel* consociantur, *necessariò iterùm* dissociantur. *NB*.

socia, *Virtus*, *inertis* comes *fuisset*. Fronto dicit, quòd *Comes* sit, qui iter facit; *Sodalis* verò nomen Adolescentiae. *Assecla* sequatur potentiorem. *Cliens* imploret opem, ac fidem. Ita *Comes* tutus, *Assecla* officiosus, *Sodalis* amicus, *Cliens* submissus.

[*] *Comicus* est, qui condit *Comedias*, uti *Terentius*, *Plautus*, & alii. Sed *Comoedus* est *Histrio*, qui agit gestu, & voce *Comoediam* conditam. Ita *Tragicus* auctor est *Tragoediae*, ut *Seneca*; *Tragoedus* v. actor.

Cominùs, & *Eminùs* Frontoni de *Jaculis* ita dicitur, ut *Illud* à manibus non recedat; *Hoc* verò è manibus emittatur. [zz]

Comitia erant *Coetus universi Populi*, à *Magistratu* legitimè convocati, ut aliquid suffragio suo, vel juberet, vel vetaret. [a] *Conventus* erat, cum in Urbe à *Magistratibus* Iudicii causâ per Praeconem *Populus* convocabatur, vel in Provinciis à *Praeside* in a[illegible]quam Civitatem edicto *homines Provinciales* evocabantur, certa ejus rei die ante praedicta. *Concilium* verò erat, cum *Populi* [b] *pars* in certum aliquem locum contrahebatur, atque ex ea forte eligebantur *Viri* ad judicandum, Ro-

---

[zz] *Quam* Differentiam *omninò vanam atque ridiculariam esse*, *indè probamus*, *quoniam* Cominus *non idem est*, *ac* coram Manibus, *sed potius* coram minis, *quando* Minae *videlicet* Cuniculos, *vel* Fossas subterraneas circa Urbem *denotant*. *Sic* Eminus *qs* è Minis *dicitur*. Hoc *notat* Locum è longinquo; Illud *v.* è propinquo, *sive* proximo. Eminùs *utimur armis quibusdam*, *ut* Bombardis; Cominùs *quibusdam*, *ut* Gladiis.

[a] *Aliàs ità describuntur. quòd nimirùm fuerint ipsa congregatio*, *in qua* Populus *de* Regni *negotiis praeclarè consultabat*. *De* iis *elegans extat* Pauli [*G. F. P. N.*] Merulae Opusculum posthumum; *cum ejusd.* Merulae illo, *quod de* Praemiis, quae Militiam sequebantur, *est inscriptum*, *An. Seculi sup. LXXV.*, *& quidem* Job. Poschii *cura*, *in* Batavia Gaesequiani s *literis in* 12. *exc.*

[b] *Ad* Concilium *enim* conciliantur *Populi*, *ut factiosis* conciliabulis *excitatae lites* concilientur, *animique* reconcilientur.

Romae *quinque* Senatores, & *totidem Equites Romani*; in Provincia *viginti Recuperatores*, qui *Cives* quoque *Romani* erant, cum quibus *Praetor*, vel *Consul* dicebatur *Concilium exercere*, *praeberi*que. Et *Comitia*, quidem celabantur, *Conventus*, & *Concilium* [c] edicebantur, aut indicebantur. Livius Lib. 44 *Nec* Comitia, *nec* Conventum, *nec* Concilium ullum. Idem L. 49. *Siculorum civitatibus Syracusas, aut Messanam, aut Lilybaeum indicitur* Concilium. *Praetor Romanus* Conventûs *agit, eo imperio evocati conveniunt*.

Commendare est (*d*] diligenter, & honorificè [*] *aliquid* mandare. [*e*] *committere* [*f*] est alteri tradere, ut agat in re tradita, quicquid ipsi videatur. Cicero pro Domo: *Vobis erga meam Dignitatem, Studium, & Judicium non modò* commissum, *verumetiam* commendatum *esse arbitrantur*. Idem pro Quintio: *Tibi, se tibi suas omneis Opes, Fortunasque* commendat, *tibi* committit *Existimationem, ac Spem reliquae vitae*. Terent. in Eunucho? [*g*]

Ego me tuae commendo, & committo *fidei*.

Ubi *Donatus*: *Commendamus* nos cognitis, *Committimus* ignotis. Quae *Differentia* nihil est. [*h*) Sic ex Frontonis sententia *Committimus* Consilia, Pecuniam v. *Credimus*. *Com-*

---

[c] *Horum* Synonima *sunt* Synodus, Consistorium, ac Primorum Sessio, *vel* Senatus.

[*d*] *alicujus fidei, h.e.*

[*e*] *Sic, qui aliquem ante se* praemandat, *aut illi quid* commendat, *solet eum* commendare *literis* commendatitiis, *si* commendabilis, *h.e* commendatione *dignus est*.

[*f*] *cum* Particula *UT etiam ponitur in hunc modum*: Non committam, *ut* me negligentiae nomine jure postea accusare possit. *Aliquando quoque in* malam partem *capitur, & idem est, quod* delinquere, *vel* scelus admittere. *Re ita comparata diligenter videamus, ne quid* committamus, *ob quod oculos* demittere, *vultuque* demisso *incedere necesse habeamus*. NB.

[*g*] *Act. V. Sc. 2. v. 46.*

[*h*] *Itaque* Hayneccius *praedicto* Terentiano *loco singularis explicationis instar* indoctè *illam annexuit*.

Comisceri propriè dicitur, quod non mutatur in aliam speciem, sed priorem retinet, ut si fuerint commistae *Massae Argenti*; aut *Vina*, *Frumenta*, *&c.* [*i*) *Confundi*, (*k*] quod alij junctū, sive adiectū, novā generat speciē, ut vinū, & *mel* confusa propriā pariunt speciē scilicet *Mulsū*. Plinius: *Et si* misceantur, *facilè* confundunt *colorem*. Vlpianus ad Edictū 16. lib. 31. §. 2. D. de rei Vend. *Si quid, quod eiusdē naturae est, itâ* confusū *est*; *atque immixtū, ut deduci, ac separari non possit*.

Commodatum, & utendum datum hoc differre Antistius Labeo L. 1. D. Commod. existimavit, ut *Genus* & *Speciem*. Cômmodari enim rem mobilem, etiam *soli*; *utendum dari* etiam *soli*. Contra Vlpianus: *Propriè*. inquit commodata Res *dicitur ea*, *quae* soli *est*, *idque* Cassius *existimat*. Vivianus amplius etiam *habitationem commodari posse ait*. Quam opinionem confirmat Cicero Lib. 4. Retoricor. *Cuidam* Aedes maximas *ad Nuptias* cōmodasse. Vndè apparet haec *nihil* omninò differre, & idem esse *Commodare*, (*l*] quod *rem utendam dare*. ut finitô usu, in quem data est, eadem ipsa restituatur, sivè sit *mobilis*, sive *immobilis*, sive *corpore carens*. Sed inter *Commodare*, & *Mutuum dare* hoc interest, quod *commodamus* ea, quae redduntur eodem *Numero*, & *Specie*, ut, *Vasa*, *Vesteis*, *Libros*, *Jumenta*. *Mutuum damus* recepturi non *eamdem speciem*. quam dedimus sed *idem Genus*, i. e. tantundem *eiusdem ponderis*

(*i*] *Non nullae enim sunt naturâ* mistiles, *quae facilè possunt* commisceri. *Aliae sibi aliquid* admisceri, *aut* immisceri, *vel* intermisceri, *ne dum* permisceri, *minimè patiuntur*.

(*k*] Confundi *de* Mineralibus *propriissimè dicitur*. *Metalorum* Fusor *enim* fundit *in* fusorio, & confundit *mineras è quibus* fusis *caeteri* Fusores *varia* fusilia *in* fusoriis refundunt, *ac* transfundunt. *Nonnunquam etiam* Tropicè *idem est ac* pudefieri, *quod in* Pudore *sanguis* confunditur *saepissimè*.

[*l*) Accomodare se tempori commodum *est*; *Sed* Commodare alteri pecuniā *plerumque est* incommodum *Multis enim ea res verè* incommodavit. *NB*.

deris, *Quantitatis*: *Qualitatis*; *numeri*, ut; *Pecuniam Vinum*, *Frumentum*. *Mutuidatio* enim consistit in his rebus, quae *Numerô*, *Mensurâ*, & *Pondere* constant ut scribunt Jurisconsulti L. 2. D. de Reb. credit. Quare Cicero abusus est verbô *Commodandi*, cum in Verrina 6. dicit: *At publicè* commodasti, *non sine magno quidem Provinciae*, *Sciciliaeque detrimentô*, Tritici *modios sexaginta*.

[*] *Commorari* non esse *Habitare* patet ex hoc loco Ciceronis de senectute. *Ex hac vita ità discedo*, *tanquam ex hospitio*, *non tamquam è domo*. Commorandi *enim natura diversorium nobis*, *non* habitandi. *dedit*. *Commemoramur igitur*, ut in *hospitio* ad tempus; *Habitamus*, ut in *Domo*. *Commorari* Graecis dicitur παροικεῖν sed *habitare* κατοικεῖν

Commune esse dicitur, [*m*) cuius usus *omnibus* est expositus, & proprietas occupanti cedit ut *Aër*, *Aqua*, *profluens*, *Mare*, *Littora Maris*, & *Lapilli*, & *Gemmae*, *cæteraque*, *quae in Littore inveniuntur*.[*n*] *Publicum* est, quod in communi *Populi*, aut *Civitatis alicujus* usu & dominiô est, nec occupanti conceditur, ut *Forum*, *Theatrum Basilicae*, *Via*, *Itinèra publica*. Sic *commune jus* [*o*] dicitur *Jus Gentium*; quò omnes gentes utuntur: *Publicum* verò, quod *Populus quisque* sibi constituit. Terent. in Phormione: [*p*]

- - - *Num iniquum postulo?*

Anne hoc quidem adipiscar ego, *quod* jus publicum *est?* Sed interdum *commune* sumitur pro *Publicô*, ut cum dicimus *Commune jus*. quô *omnes eiusdem Civitatis Cives* ùtuntur, respectu *singularis*, & *proprii juris*, quod

---

[*m quod ad plureis aeque pertinet*; *seu*

(*n*) *Sic* communia bona communiter *curari debent De his quandoque* communicamus *h. e.* communia facimus, *iis*, *qui extra* Communitatem *sunt*. *Contra verò eos*, *qui illis indignè* communicant *h. e.* communia habent, *à* communione *removendo* excomunicamus.

(*o*) *De* communi Romanorum Civium jure *vid.* Manulii *Lib.* 1*1* Antiq. Romanor. *qui est de* Legibus *p.* 51.

[*p*] *Act.* 2. *Sc.* 3. *v.* 64.

quod non in *universos Civeis*, sed in *singulos* constitutum est, & appellatur *Privilegium*, ut *commune bonum*, *Malum communis res*, atque *Communis salus* passim apud *Classicos*.

Communitas [q] est communicandi voluntas, *communitio* verò, undique munitio. *Corn. Fronto*.

Comperio est ab alio cognosco, [r] *comperior* ipse colligo. *Illud* fit investigatione, [s] *Hoc* opinione, & coniecturâ Terentius in Andriâ: [t]

Quærebam, comperiebam *nihil ad Pamphilium*.
Quidquam attinere. - - -

Sallust in Jugurtha: *Metellum magnum, & sapientem Virum fuisse* comperior Id ibidem: *Sed ego* comperior *Bochum magis Punicâ fide*. Tacitus lib. 4. Annal. *Hunc ego Lepidum temporibus illis gravem, & sapientem Virum fuisse* comperior.

[*) *Complura*, non nisi de *majore numero*; Sed *plura*, de *duobus* saltem *commodè* possunt dici. *Hoc*, [cuius *superlativus* PLURIMUS] *Comparativi gradus* est; *Illud* verò singulari numero carens quippe *minimè*. Non diciur. *Complurimus* aeque *ac commultus*, quod *Romanarum Venerum studiosissimis* optimè est notum.

Compluuium est locus, in quem aqua pluvia de diversis tectis confluit. *Impluvium* est locus [u] sub Dio quô [x] Aqua deiecta accipitur. *Alterum* sursum est ad *Tectum*; *alterum* deorsum ad *Terram*. Varro Lib. 4.

---

[q] *An autem* haec Vox *quae alias* CICERONI Iustitia civilis *est*, *apud* Classicos *quoque in* sensu hoc *sumatur hanc ob causam dubii sumus, quoniam ne ullum quidem exemplum, diù licet in illud inquisitum, reperire potuimus*.

[r] *s. certum reperio, sive deprehendo*:

[s] *Ideòque idem est ac* explorando *cognosco*. *Quidquid igitur sic* comperimus, expertique *ex voto sumus, habeamus pro* comperto, *fretique* experimentis *nostris*, *atque* experientiâ inexpertos *quoque doceamus*

[t) *Act*. 1. *Sc*. 1. *v*. 63. *seq*.

[u] *addamus* sine tecto.

[x] *Imber impluit, seu*

4. de Lingua Lat. *Si relictum erat in medio, ut lucem caperet deorsum, quo impluebat*, Impluvium *dictum*; *sursum qua compluebat*, compluvium. Terent. in Phorm. [y]

Anguis per impluvium *decidit de tegulis*.

Conciliabulum & *forum* separat Livius lib. 25. *Qui ultra quinquagesimum lapidem in Plateis*, Forisque, & Conciliabulis *omnem copiam ingenuorum inspicerent*. Et alibi: *Decem-Viri supplicationem in biduum valetudinis causâ in Urbe. Et per omnia* Fora, & Codiciabula *edixerunt*. Hoc autem intereſt, quod *Conciliabulum* erat locus in *Agris*, aut *Vicis* ad quem *Rustici* frequentes emendi, aut vendendi causâ conveniebant certis Nundinarum diebus. [z] *Forum* [aa] erat locus in Provinciis, ſive *Oppidum* ſive *Vicus*, in quo *Magistratus* jus dicebat, & de privatis controvertiis cognoſcebat. Unde *Forum agere* dicebatur, qui Provinciae praeerat; cum *Conventum* jurisdicendi cauſâ habeat, & *forum indicere*, cùm *Tempus*, & *Locum* juris dicundi deſſignabat. Quamquam interdum etiam in *Conciliabulis* jus dicebatur, & quæſtiones extraordinariae exercebantur. Vndè C. *Grachus* orationem habuit. & inſcripſit, cùm circum *Conciliabula* iret. Liuius Lib 40 *Veneficii quaestio ex C. quod in Vrbe, propiusve Vrbem decem millibus passuum esset, commissum* C. Claudio, *Praetori. qui in locum* T. Minutii *erat suffectus: ultra decimum lapidem per* Fora, Conciliabula*que* C. Menio; *priusquam in Sardiniam Provinciam trajiceret*, *decreta*. In Lege Manilliâ: MAGISTRATUS; QUI IN EA COLONIA, MUNICIPIO, PRAEFECTURA, FORO, CONCILIABULO, IURI DICUNDO PRAEERIT.

Con-

---

[y] *Act.* 4. *Sc.* 4. *v.* 27.

[z] *Ideòque* Conventiculum temerariorum hominum *nequaquam ineptè dicitur*.

[aa] *In* genere *describitur*, *quod sit praecipuà* Vrbis *Area*, *rebus vendendis*, *& emendis destinata*.

Concinare est aptè componere, [*bb*] *Concinere* verò est convenire. [*cc*] Festus

Concubina est quae cum *coelibe* consuevit, & *Uxoris* loco *sine Nuptiis* domi vivit. *Pellex* est quae corpus miscet cum *eô*, *qui Uxorem habet*. [*dd*] *Illa* extra Poenam *Legis Juliae*, & sine *infamiâ* olim habebatur *Huic* Poena erat à *Numa Pompilio* constituta *hac Lege* [*ee*] PELLEX ARAM IUNONIS NE TANGITO SI TANGET, IUNONI CRINIBUS DEMISSIS AGNUM FOEMINAM CAEDITO. Arnobius lib. 4 [*] adv. Gentejs p. 141. seq. edition. Batavo-Lugdunensis Thysianae; *An uxore contentus* [sc. IUPITER *haud unâ*, Concubinis. Pellicibus, *atque Amiculis* [*ff*] *delectatus impatientiam suam spargebat passim* [*ut ba*] *chari Adolescentes solent*] *salax Deus*, *& canus ex infinitis corporibus flacescentium voluptatum restituebat ardorem?* [*gg*] Sed *Pellex* apud *Antiquos* significavit *Con-*

[*bb*] *& quidem* Capillos *propriè*. *Nam qui* Cinos concinos *vult habere discat* Capillos concinè concinare, *atque si eorum* concinatus *turbatus est* reconcinare,

[*cc*) *Vndè* Concentus *est sonorum in* cantu *congruentia*.

[*dd*] Pellex *autem* sic *dicitur*, *quod* Maritum *ab* Uxxore *fraudulenter* pellicit. Pellicere *n. est in* fraudem *aliquem* allicere. *Non nullis dicitur à* pellendo, *quod* legitimam Vxorem suo *à* Marito [*proh dolor*!) *ferè* pellit.

ee] *Extat a.* hac Lex *apud* Manutium *Lib.* 1. Antiq. Romanar., *qui est de* Legibus *p.* 125. *Apud* Gellium *verò Lib.* 4. *c.* 3. & *quidem* Tornaesianae Editionis, *quam* caeteris accuratiorem *multoties deprehendimus*) *bis verbis consignata est*. *PELEX ASAM JUNONIS*, *NE .TANGITO*. *SI .TAGET .JUNONI CRINIBUS . DEMISSIS . ARNUM . FEMINAM CAIDITO*.

[*ff*] *Has* Graeci ἑταιρουμένας *vocant easque ab* Vxore legitima *haud iniquè separant*. *Vid*· Desid. Heraldus *in* Animadv. *ad h. l. p.* 170. *praelaud.* Edition.

[*gg*) *Similem fermè locum habemus ap.* eund. Arnobiũ

Concubinam, quam *Graeci* vocant Παλλακὴν, ut Iurisconsulti annotarunt L. 144. D. de verb. Sign. Et sic Iustinus dixit, *Cyri Pellicem*, ut & Curtius de Alexandro *Regis Pellicem*. Quibus in locis Valla, & Budaeus benè reponunt *Pallacam*, quâ voce, ut *Latinâ* utuntur Plinius Lib. 35. [*hh*] & Svetonius in Vespesiano [*] c. 21:

Confertum significat densum, & constipatum. *Refertum* idem est., quod plenum sicut *Confarcire* est condensare, Refarcire est opplere [*ii*] Caesar de Bello Gallico: *ut nunquàm conferti, sed raris, magnisque intervalis praeliarentur* Cicero lib 2. ad Q. Fratrem *Litteris* refertis *omni officiô*. Idem pro Sestio: *Meministis tum Judices corporibus Civium Tiberim repleri cloacas* refarciri. Varro lib. 2. de re Rustica: *Quô factô, non modo non desistunt pugnâ, sed etiam confarciunt se lingentes.*

Con-

---

cod. libr. *p.* 150. *ubi verba ita sonant*: Ipse ille *Iupiter*, cujus vos nomen effari non sine metu deducit, & totius corporis concussione, amasius captus ab Vxore describitur confiteri culpas suas, & velut demens, ac nescius, quas *Amiculas* Coniugi, quas Vxori antepofuerit *Pellices*, obduratus inverecundiâ publicare.

[*hh*] *c.* 10. *ubi* Editiones Veterum *pro* Pallaca, *PALLACIA* falsò *substituunt*. *Illa a.* Pallaca *cuius h. l. fit mentio*, Campaspe *nominabatur*. *deamabaturque ab* Alexandro M. Macedonum Rege. *Cum a.* Apelles *nudam illam ob admirationem formae* Regis iussu *pingeret*, *eumque* Alexander *pari captum amore sentiret*, *illi dono dedit eam*, *quo de factô* Plinius *subtiliter*, *atque magnificè* [hoc. cit.] *differit*: Magnus *inquiens ALEXANDER nempè* [animo] major imperio sui, nec minor hoc factô, quàm victoriâ aliquâ. Quippe se vicit, nec torum tantùm suum, sed etiam affectum donavit Artifici, ne Dilectae quidem respectu motus ut quae modò *Regis* fuisset, modò *Pictoris* esset.

[*ii* *sic* Fartor *facit* fartilem *Anserem farraceis* farturis *&* *postquam satis* fartus *est*, *mactat illum*, farcitque *denuò* farturis *pomorum vel aliis*, *atque sic* fartum

Confidentia interdum *in bonâ* (*kk*) interdum quoque in *malâ* significatione ; [*ll*] *Fiducia* [*mm*] verò semper in *bonâ* accipitur .

Confines sunt, qui iisdem *Finibus* se invicem attingunt (*nn*] *Vicini* [*oo*] qui sunt loco proximi . Ità *confines* dicuntur Agri ; Praedia *Confinia* ; *Vicini* Homines ; *Vicinae* Aedes Cicero lib. 2. Officior. Vicinitatibus , & confinis *aequum facilem* Salluſt in Ighurta *Uti quisque potentiori* confinis *erat* , *sedibus pellebatur* Paulus ad Edictum 23. L. 4 § 10 de Fin reg. *Hoc judicium locum habet in* confiniô *Praediorum rusticorum urbanorum displicuit*; *neque enim* Confines *hi sed magis* Vicini *dicuntur* , & *ea communibus parietibus plerumbue disterminantur*.

Confiscare est (*pp*) in *FISCUM Principis* cogere. *Publicare* est *venale* in *publicum* deducere & ad *Aerarium Populi* refere . Salustius in Catilina *Censeo* publicandas *eorum Pecunias*. Svetonius in Augusto : *Devictisque his*, & confiscatis *promissa Veteranis solverentur*. Confunduntur tamen *haec duo* interdum maximè apud *Auctores posterioris Aevi*, quoad *Fiscum Principis* [*qq*] omnia redibant. Paulus ad Edictum 32. L.

---

assatumque imponit mensae. *Similiter facit* Fartor *ex* effartis *intestinis* farcimina *quibus suffarcinatus prodit in forum hominibus* refertum *vel* difertum , *exponitque venum* confertim, *quibus voraces*, *rursum* effarciunt , & offarciunt *viscera*.

[*kk*] & *tunc est* vera Fiducia.

[*ll*] & *tunc est verè noxia*; *prae primis si est nimia*

[*mm*] *Haec* Ciceroni *diversis in locis* Pactum est cum conditione redimandi, redhibendique quod venditum est

[*nn*] *Ità* Confinium, *ubi* limites Agrorum *concurrunt*.

[*oo*) *Qui* in *eodem* Vico *habitant*, *autin* proxima vicinia , *sivè*

[*pp*] Principis Fisco *Bona adiudicare*, *seù*

[*qq*) *Singulari curâ* Fiscarii, *qui diligenter*, *quae* Bona confiscanda *erant*, *cognoscebat*.

L. 22. §. 5. D. Mandat. publicatis *Bonis*, *quicquid postea adquiritur*, *non sequitur Fiscum*. Sext. Rufus in Epitom. Histor. Rom. *Tanta fuit penuria Aerarii Romani*, & *tam ingens fama opum Cypriarum*, *ut*, *Lege lata*, *Cyprus* confiscari *juberetur*.

Confiteri est contra se fateri. [rr] Vndè *Confessio* [propriè] definitur qualiscunque contra se Pronunciatio. *Profiteri* pro se edere. *ILLUD* plerumque fit *coactè*; *HOC ultrò*, & *palàm*. [ss] Cicero pro Caecinna: Confitetur, *atque ita libenter* confitetur, *ut non solùm* fateri, *sed etiam* profiteri *videatur*. Idem: *Hoc ego non solùm* confiteor, *verùm etiam* profiteor. Sic *Confitemur* Delicta; *Profitemur* Censum, Artem, Indicium. Sallust. in Jugurtha: *Multis hortantibus*, & *imprimis*, Albino *Consule*, *indicium* profitetur: Tacitus lib. 5. Annal. *Et summum supplicium parabatur*, *ni* professus *indicium foret*.

Confutare [tt] est redarguere verbis. *Refutare* est reprimere aut facto, aut verbis: *Repudiare* [uu] non

H ad-

[rr] *In* specie *sacerdoti peccata sua* apertè *fateri*.

[ss] *Ideoque* propriè *idem est*, *ac* publicè *fateri*. *Interdum quoque est* publicè, & apud Acta *aliquid enunciare*, *ut cum* Magistratui deferimus, quantum rei alicujus à nobis possidetur, *hoc est*, *ut* vulgo *dicitur* dessignamus possessiones, & Reditum nostrum, *vel* Bonorum nostrorum magnitudinem. *Sic ex Provinciis decedentes quondam Imperatores* profitebantur *inter certos dies*. *Antiqui quoque* Liberos natos *sibi* profitebantur *apud* Acta. *Sic enim* Juvenalis *Satyr*. 9. *v*. 84. *seqq*.

Tollis enim, & *libris Actorum* spargere gaudes
Argumenta Viri, *foribus suspende coronas*,
Iam *PATER* es.

Immò Profiteri *etiam idem est*, *ac* Disciplinam, Artemve aliquam tenere, & significare.

[tt] Propriè *de* Olla fervente *dicitur*, & *idem est*, *ac illam affusâ aquâ frigidâ compescere*; Tropicè *verò Argumenta solvere*, *atque refellere denotat*.

[uu] *est* repellere, *vel* rejicere, & *consequenter*,

admittere ; quod *plus* est, quàm *Confutare* [*xx*] Terent. in Phorm. [*yy*]

- - - Confutavit [zz] *verbis admodum iratum Patrem*.

Cicero pro lege Manilia : *Obsolevit jam ista ratio*, *re multò magis*, *quàm verbis* refutata.

Conjectura est rei latentis indicium, quae per *rationes*; & *signa* veritatem exquirit. [*a*) *Suspicio* est de *re* incognita tenuis dubitatio, [*b*] quae *subito* incidit. *Haec* levis est, & ut plurimùm falsa ; *Illa* firmior, & verisimilior. Cicero de Lege Agraria: *Haec à me* Suspicionibus, & conjectura *coarguuntur*.

Conjuratio est, quae Jurejurando firmatur, ut *Conjuratio Catilinae in Rempublicam*, de qua Sallustius : *Fuere ea tempestate*, *qui dicerent* Catilinam, *oratione habita*, *cum ad Jusjurandum Popularis sceleris sui adigeret*, *humani corporis sanguinem vino permixtum in pateris circumtulisse*. *Conspiratio* fit solo consensu, [*c*] ut *conspiratio* in *Caesaris Necem*, de qua loquens Svetonius haec duo confundit, ut : *Quae causa* Conjuratis *maturandi fuit destinata negotia*, *ne assentiri necesse esset*. Rursus : Conspiratum *est in eum à sexaginta ampliùs*, C. Cassio, & D. Bruto, *Principibus* Conspirationis.

Conlucare Arbores, est decidere ramos (*d*] officienteis lumini, & locum luce implere. *Sublucare*, est ramos sup-

---

[*xx*] *Sic SPONSUS aliquando repudiat SPONSAM*, aut *ipse accipit* Repudium, *fiuntque* repudiosae *Nuptiae*.

(*yy*] *Act*. 3. *Sc*. 1. *v*. 13. *Sic* Confutari dictis *dicitur in* Heavtontim. *Act*. 5. *Sc*. 1. *v*. 76.

(zz] *Sc*. Phormio Parasitus, & *quidem* servili contemtu.

[*a*] *Undè*, & *pro ipsa* Opinione, Divinatione, Auguratione, *atque* Argumento probabili *accipitur*.

[*b*) seu *Scrupulus*, vel scientia incerta.

[*c*] *Undè* & Conspiratio *nonnunquam quoque* Consensionem, *seu ipsum* Consensum *denotat*, *immò* & *si in primis in* malam partem *sumitur*, *pro ipsa* Conjuratione *à* Cicerone, & Livio *passim usurpatur*.

[*d*) *nempè* profanae Silvae.

supputare, & veluti subtus lucem mittere, ut interpretatur *Festus*, [*e*] Columella Lib. 2. *Neque terram aperire, neque* Arborem conlucare. Paulus Lib. 5. *Sentententiar.* Arbor, *quae in alienas aedes, vel in Vicini Agrùm, imminet, nisi à Domino* Sublucari *non potest, isque conveniendus est, ut eum* sublucet. Utrumque in *profano loco* olim licebat, in *sacro*, non, nisi facto piaculo, ut tradit Cato de Re Rust.

Conscribere est multa *simul* scribere. *Exscribere*, quod ab *aliis* scriptum sit, transferre. *Transcribere*; cum Jus nostrum in *alium* transit. [*f*] *Inscribere* Accusationis est, vel Occasionis. *Adscribere* Significationis. *Describere* Dictionis, vel Ordinationis. *Agraetius*.

Consecrare est è profano sacrum facere, non *verbis* modò *solemnibus*, sed etiam *manu*. *Dedicare* est *DEO dicendo* dare, atque dicare. Itaque *Consecratio* prior, & Religiosior est, quàm *Dedicatio*. [*g*] Cicero pro Domo: *An* Consecratio *nullum habet jus*, Dedicatio *est religiosa? Quid ergo illa tuatum obtestatio tibicinis? quid foculus? quid preces? quid prisca verba voluerunt?* Sic olim *Consecrabantur* REGES, & IMPERATORES MORTUI, cum in *Deorum* numerum referebantur magnificentissimo apparatu, quem describit *Herodianus*; item LOCA PROFANA; & BONA DAMNATORUM, quae *religione* obstringebantur; Rursùs AEDES SACRAE, ARAE à Magistratu, *Pontifice*

H 2 prae-

[*e*] *Lib.* 3. *& Lib.* 16. *Conf.* Simonis Schardii *Lexicon Juridicum p.* 240. *col. b.*

[*f*] *Sic* fundum alicui transcribere est *jure* cesso tradere. Ponitur & transcribere *pro eo, quod* vulgò super aliū onerare, *dicunt*. *Nonnunquam quoque idem est, ac in* aliud Exemplum *aliquid scribere, quod* JCtis. *vulgò, & communiter dicunt* Copiare.

[*g*] *Alii* hanc Differentiam *hunc in modum exprimunt dicendo*: Consecrare *idem esse, ac* Mancipare, *& ad* Res *referri*; Dedicare *verò, seu.* dicare, *denotare* propriè *aliquid dicendo deferre, atque obsequio dare praestanti cuidam NUMINI, inque* perpetuum *aliquid constituere.*

Digitized by Google

praeeunte, dicendo *Dedicabantur*. [*b*) Cicero in Consolatione de Morte Filiae: *Teque omnium optimam, doctissimamque, approbantibus Diis immortalibus ipsis, in eorum coetu locatam ad opinionem omnium Mortalium* Consecrabo. Idem de Leg Agraria in Senatu: *Tum ipsam veterem* Carthaginem *vendunt, quam* P. Africanus *nudatam tectis, ac moenibus suis ad notandam* Carthaginensium *calamitatem, sivè ad testificandam nostram victoriam, sive ad oblatam aliquam religionem, ad aeternam hominum memoriam* consecravit. Et pro Domo: *Potestis, Pontifices, non commoveri, cum suis dicat se manibus domum civis optimi evertisse, & eam iisdem manibus* Consecrasse? *Quae sua fuit* Consecratio?

Consequimur studio; (*i*] *Obsequimur* officio; *Persequimur* injuriâ; *Prosequimur* ordine; *Assequimur* voto *Agraet*.

Consideratius est proverbium ex *Cognomine*; *Considerantius* ex *Participio*. Corn. Fronto.

Consignare est Signo impresso occludere; *Obsignare* est testificandi gratiâ Signum imprimere. [*k*] Undè *consignari* dicuntur Litterae; *consignari* Pecuniâ, quòd in sacculo, lino trajecto, signisque cerae impressis olim deponebatur; *Obsignari* item Litterae, Testamenta, cum Testium subscriptione, & annulis signatoriis firmantur: *Obsignari* Bona, Praedia, Aedesque, cum Tabulis signatis obligantur, vel in publicas Tabulas referuntur, ut ab Apparitoribus fieri solet. *Plautus in Bachidibus*: [*l*]

- - Has

[*b*) *Vid.* Schardius *loc. cit. p.* 240. *col. b.*

[*i*] *Ideoque* Consequi *idem est, ac* adipisci, *atque obtinere. Nonnunquam quoque pro* assequi *eleganter ponitur. Sic* ex Reipublicae causa gloriosam Victoriam *consequi apud* Ciceronem *pro* Coelio *invenies.*

[*k*) *Seu impressione Signi sui testari, & confirmare. Aliàs* Obsignare *Verbum est* antiqui Juris, *quod ad injurias propulsandas, dum alicujus Bona publicè possidentur, pertinet.*

[*l*] *Act. IV. Sc.* 9. *v.* 11. *Conf. Sc.* 7. *ejusd. Act. v.* 4. *& Sc.* 8. *v.* 83.

- - *Has Tabellas* obsignatas, consignatas, *quas fere* Confundunt tamen haec Auctores, ut *Consigno* pro *Obsigno*, Cicero pro Quintio: *Tabulae maximè Signis hominum nobilium* consignantur, *à quo* Consignationes *appellantur testationes*, *in Tabulis* obsignatis *perscriptae*. Quintilianus Lib. 13. *Promittit enim Litigator omnia, Testem Populum*, *Paratissimas* Consignationes, Rursus *Obsigno* pro *Consigno*. Cicero pro Flacco: *Laudatio* obsignata *erat cretâ illâ Asiaticâ, quae ferè est omnibus nota nobis*. Idem pro Cluentio: *Pecuniaque* obsignata, *quae ad eam rem dabatur*, *in manibus* Scamandri *deprehenditur*.

Consuescimus Bona; *Insuescimus* Mala; *Assuescimus* utraque *Agraet*.

Consuetudo est jus quoddam non scriptum, tacito consensu Populi, & voluntate utentium introductum. [m) *Mos* autem [n) est ipse actus, & usus inveteratus, ex quo consuetudo induci solet. [o] Cicero pro Cluentio: *Non* Mos, consuetudoque *servata*. Item Lib. 1. Offic. *Ad eorum* Consuetudinem, Moremque *deduci*. Ibidem: *Contra* Morem, Consuetudinemque *civilem fecerint*. Arnobius Lib. 2. *Fiet enim familiaris è* More Consuetudo *in naturam versa*. Etsi haec frequenter confunduntur, maximè ab *Auctoribus Juris*, apud quos *Consuetudo* factum nudum denotat, & *Mos* jus non scriptum: cujus rei exempla ex ipsorum Libris plurima depromi facilè possunt.

(*) *Consul* est Tutor annuus Reipublicae, seu Senatus Praeses, publicorumque Consiliorum Director. Dicebatur quoque olim is *Consul*, qui *Exercitui* solus imperabat. *Consularis* autem est, qui non solùm ipse *Consul*

[m] *Apud* Ciceronem *ponitur quoque saepissimè pro* intima quadam Familiaritate; *sivè* Amicitia. Plautus *autem* Consuetionem *pro* Consuetudine, *sive* Assuetudine, *h. e.* assuescentis Habitu *haud infrequenter usurpat*.

[n] *quod à* Modus *per* Syncopem *deducitur*.

[o) Julio Festo *de* Verbor. signif. *Mos est Institutum patrium pertinens ad* Majorum Religiones, *atque* Ceremonias.

sul fuit, sed cujus Majores etiam *Consulatum* gesserant. Undè *Consularis Dignitas*, & *Consulare Officium*.

Consulta appellantur, quaecunque de *Consilii sententia* statuuntur; *Decreta* sunt, quae *Praefectus*, aut *Magistratus* sine *Consilio* singulis de rebus pro *suo judicio* decernit, & pronunciat [p] Salluſt. in *Jugurtha*: *Oportere quinquennii* Consulta, & Decreta *omnia rescindi*. Livius lib. 3. *Levius enim, vaniusque profectò est sua* Decreta, & Consulta *tollere, quàm aliorum*. Sed *Senatûs consultum*, & *Senatûs decretum* aliter differunt, ut suo loco dicemus.

Consultor est, qui consulit: *Consultus*, qui consulitur. [q]

Contemnere est parvi ducere; *Despicere* infra se existimare; *Spernere* cum fastidio rejicere, & segregare; (r) Ita *Contemnere* plus est, quàm *Despicere*; *Spernere* plùs, quàm utrumque istorum. Cicero pro Muraena: *Rempublicam* despexit, *atque* contempsit. Idem lib. 2. Offic. Despiciunt *autem eos*, & contemnunt. Terent. in Andria: (s)

Quot modis contemtus, spretus?

Continuè fit, quod assiduè; *Continuatè*, quod sine intermissione. *Corn. Fronto.*

(*) *Contra* Particula Anthitheseos est; *Vicissim* alternationis, Attamen nonnunquam ab optimis Latinis, *Paulo* in primis *Manutio*, CONTRA pro *Vicissim* poni constat.

Con-

---

[p] *Ideòque* DECRETA *sunt vel* Interdicta, *vel* ipsa Consulta, *vel* Scita. *Undè* Ciceronianae *Formulae*: Decretum facere, *atque* Decretum interponere.

[q] *Seu à quo Consilium est petitum. Quando autem est* Nomen, & *non* Participium, (*uti h. l.*) *ponitur pro* JURIS Prudente.

[r] *Ideòque sunt nonnulli, qui Verbum* SPERNERE *à* separando *deductum esse existimant, quoniam ea, quae fastidimus, rejicere, ac quasi à nobis separare solemus.*

(s) *Act.* 1. *Scen.* 5. *vers.* 13.

Contrarium est negotium; *Adversarius* est homo. *Corn. Fronto.*

Contumelia gravior est, quàm *injuria*. [*t*) Nam *Contumelia* Dignitatem alterius atterit, & minuit: *Injuria* laedit Famam, vel damnum infert, aut injustè agit. Haec enim tria *specialiter injuria* significat, *Convitium*, ut in actione Injuriarum; *Damnum* culpà datum, ut in *Lege Aquilia*; *Iniquitatem*, & *Injustitiam*, Ut tradit Ulpianus L. 5. §. 1. D. ad *Leg. Aquil.* Sallust. in Catilina: Injuriis, contumeliisque *concitatus*. Cicero Lib. 3. in Verrem: *Cum maximis* injuriis, contumeliisque. Idem: *Quibus tu privatim* injurias *plurimas*, *contumeliasque* imposuisti. *Contumeliam* inferunt. *Injuriam* patiuntur homines. *Corn. Fronto.* Pacuvius in Periboea: [*u*]

Patior facilè injuriam, *si est vacua à* contumelia.

Convenit in unum, *Coit* in multos *Corn. Fronto.*

Copiae de Exercitu Num plurali dicimus; *Copia* verò aliarum rerum est. [*x*] *Servius*.

Coram indiget adjectione, *Palam* non indiget. *Coram* ad certas Personas refertur, [*y*] ut: Coram, *quem quaeritis*, *adsum*. Palam *ad omnes*. *Donatus*.

Corinthium Civem dicimus, *Corinthiacum* Vas; inquit

 Fron-

(*t*] *HAEC* generaliter; *Illa autem* specialiter *consideratur*. *Ex quo apparet* Contumeliam *plus esse*, *quàm* Injuriam.

[*u*) *p.* 251. *Edition.* Stephanianae, *ubi* Nonius *hunc Locum sic illustrat*: *Injuria* levior quaedam res est *Contumeliâ*.

[*x*] *Aliàs* Copia *à* Varietate *sic distinguitur*, *quòd potest esse* Copia *aliquarum rerum sine* varietate, *ut*: *si quis* Virgilios, *ut ita dicam*, *mille habeat*, *&* *Praeterea nullos Poëtas alios*, *magnam hic quidem* copiam *Librorum habet* Virgilii, *sed non Poëtarum* varietatem.

[*y*] *Lege* Johannis Strauchii, *JCti summi*, *Lexicon.* Particularum Iuris *p.* 36. *col. b. ubi videndum*, Particulam *CORAM non solum* Proximitatem *significare*, *sed* & Praesentiam intellectualem, *atque* operativam *aequè*, *ac* Personalem *importare*.

Fronto. Contra Svetonius in Augusto, Vasa *Corinthia*, & *Corinthia* Suppellex, *Cicero*.

Corium est durius, & majorum Animalium, ut *Boum*, *Equorum*; [z] *Pellis* est tenuior, & minorum Animalium, ut *Hominis*, *Leonis*, *Ovis*, *Canis*, &c. At hoc *Corium* est crudum; *Pellis* est corium maceratum, atque emolitum, [aa] Varro Lib. 6. de Lingua lat. *Etiã nunc dicimus Scortea ea, quae ex* Corio, & Pellibus *sunt facta*. Idem Lib. 1. de Vita Populi Rom. *Etiam* Pelles *bubulas oleo perfusas percurrebant*. Sallust. Lib. 4. Histor *De Pecore* Coria *recens detracta*.

Cornus ipsa arbor dicitur; (bb) Pomum verò *Cornum*, & *Corna* Virgil. lib. 3. *Aeneid.* (*) v. 647.

- - - *Lapidosaque* Corna.

Corollaria sunt ea, quae praeter debitum addita sunt; tanquam actuaria, & superpondia. *Spieg. Corollariae* autem Corollae erant, è lamina aerea, vel argentea tenui inaurata, [cc] *Turneb. Lib.* 18. *Adversf. c.* 29.

Coronae sunt, quae cingunt, & ambiunt *Caput*, aut *Collum*, aut *Pocula*. [dd] *Serta*, quae demissa pendent

---

[z] *Alii dicunt*, CORIUM propriè *esse eorum Animalium, quae crassiorem, ac duriorem pellem habent, quod & Scortum dicitur*.

(aa) *Seu cutis à carne detracta* [*aut etiam elaborata*] *mollior*.

[bb) *Haec Arbor habet ramos duritie, & rigiditate* Cornibus [*unde, & isti nomen*] *non absimileis, & reddit fructum circa Solstitia primò* candidum, *postea* sanguineum. *Ex eo genere foemina post* Autumnum *fert Baccas acerbas, & cunctis animantibus ingustabiles. Ligno quoque fungoso est, atque inutili. Vid.* Perotti CORNUCOPIAE Epigr. 1. col. 24. lin. 44. seqq.

[cc] *aut subtiliter inargentata, quae ob gracilitatem* COROLLAE *eleganter appellatae sunt*.

[dd) *Ejus* Originationem, *atque* Synonimiam, *vide in* Libello *nostro de* Poëtarum CORONA *Historicò-Philologico cap.* 1. §. 7. *seq. p.* 8. *seq. Edition.* Cygn. *Ut autem* CORONA *non solùm* Magistratum, *& sic* Regni, *atque* Victoriae *quoque, sed &* Civium privatorum *est In-*

dent, quod genus Cicero Lib. 2. de Legibus vocat *Longas Coronas*, Ovidius *porrectas*. Ita enim canit:
Tegula porrectis *satis est vallata* Coronis. Plautus Asinaria: [*ee*]
Tum si Coronas, Serta, *unguenta jusserit*,
Lucret. lib. 4. de Rer. Nat. [*] v. 1124.
Pocula crebra, Unguenta, Coronae, Serta *parantur*.
Arnobius lib. 7.
Etiam Dii Sertis, Coronis *afficiuntur*, *& floribus*.

Corrigere est rectum facere, & in locum suum restituere; *Emendare* verò est ab omni macula, & labe purgare, quod plus est. Livius lib. 52. *Si quid fecerim imprudentiâ lapsus* corrigi *me*, *ac* emendari *hac castigatione posse*. Gellius lib. 6. *Spes contrà nulla est*, emendari *eum posse*, & corrigi, Tacitus Historiar. lib. 1. *Aut ipsi praedicat* emendata, *&* correcta. Plinius in Panegyrico: *Corrupta est disciplina castrorum*, *ut tu* corrector emendatorque *contingeres*.

[*] Sic *corrigimus* quoque *prava*; *Inflectimus* autem quae fuerunt recta.

Coruptela ipsa res est, [*ff*] *Corruptio* corrumpentis administratio. *Corn. Fronto*.

Corruptum est, qnod aliquo modo vitiatum, aut violatum; (*gg*] *Depravatum*, quod distortum, & (*hh*] perversum est. Cicero lib. 2. Officior. Corrupti *mores sunt* depravatique *admiratione divitiarum*. Idem pro Muraena: *Jurisconsultorum ingeniis pleraque* corrupta, *ac* depravata *sunt*. Et pro Fontejo: *Quid praetio* corruptum? *quid spe*, *aut metu* depravatum? & Lib. 1. de Finibus: *De quibus neque* depravatè *judicant*, *neque* corruptè.

[*) *Creare* est ex nihilo aliquid producere; sed *Facere*, praeter *productionem Operis cujusdam*, etiam *faciendi*

---

signe: Ita DIADEMA *tantùm Insigne Regnum est*.
(*ee*] *Act*. 4. *Sc*. 1. *v*. 58.
[*ff*] *quae vim ruppendi habet*, *ac propterea corrumpit*.
[*gg*] *aut ruptum*, *aut prorsus est destructum*.
[*hh*) *contaminatum*, *pravum factum*, *&*

ciendi, h. e. *dandi*, *solvendi*, *numerandi*, *judicandi*, *ambulandi*, *reddendi*, *aliarumque rerum*, & *actionum* CAUSAM complectitur.

Creditum, & *mutuum* L. 1. & 2. D, de Reb. cred. ità differunt, ut *Genus*, & *Species*. Nam Creditum etiam consistit extra res eas, quae *pondere*, *numerô*, *mensurâ* continentur: sicuti si eandem rem recepturi sumus, *Creditum* est. [ii] At *Mutuum*, si non eandem rem, sed aliud tantundem, id est ejusdem naturae, & qualitatis cum eo, quod dedimus. [kk] Item *Mutuum* non potest esse, nisi proficiscatur res aliqua, & de meo tuum fiat: *Creditum* autem fit interdùm, etiamsi nihil proficiscatur, veluti si post nuptias dos promittatur, aut stipulatio ad obligationem comparandam interponatur, ut est in Libris *Jurisconsultorum*.

Crimen [ll] est fraus capitalis, quâ *Respubl.* laeditur veluti *Caedes*, *Falsitas*, *Adulterium*. [mm] *Delictum* verò privata noxa, quâ privatim quisque laeditur, [nn] veluti *Furtum*, *Iniuria*. L. 17. §. 16. *ff. de aedil. Edict.*

Crustae sunt Lamine inauratae, quae *Poculis*, aut *Vasis* inferuntur, ut vix refelli possint. [oo] *Emblemata* (pp]

[ii] Creditum *significat usuras quoque*, *de quibus fidem habere dicebatur* Creditor, *quod eas suo tempore non exegisset*, *sors ipsa non tàm* credita, *quàm usuris occupata & locata erat*. *Conf.* Schardii *Lexicon. Juridic. p.* 257. *col. b.*

(kk) *Ideòque* pariter, *atque* aequaliter respondens *haud inconcinnè dicitur*.

(ll) generaliter *notat Factum*, *quod malum judicatur*, *deindè*

(mm] *vel quando quis contra* Principem, *vel* Vrbem *aliquid molitur*, *aut qui profugit ad* Hosteis, *vel illos juvat qualicunque causâ*, *scilicet* armis, consilio, vel pecuniâ.

(nn) *Vndè*, & Delictum, & *quidem ex* Ciceronis *mente*, domesticum, atque vernaculum crimen *optimè appellatur*.

[oo] Propriè *verò denotant tegumenta duriuscula*, *quae carni assatae plerumque obducuntur*.

[*pp*] sunt Ornamenta prætiosa, quae *Scyphis*, *Speculis*, *Absidibus*, *Vasisque* affiguntur, ita tamen, ut sint exemtilia Cicero Lib. 6. in Verrem: Crustae, *aut* Emblemata *detrahebantur*: *Sic* Haluntini, *excussis delitiis*, *cum argento puro domum revertuntur*. Paulus ad Vitellium *Lib.* 2. *L.* 32. §. 1. *ff. de Auro argen. Cymbia argentea* crustis *aureis illigata*. Ibidem *Aurea* Emblemata, *quae in absidibus argenteis essenc*.

Cubicularius est, qui cubiculum custodit: [*qq*] quod nomen summae Dignitatis fuit apud *Romanos*, maximè temporibus *Imperatorum*, ut testatur *Svetonius*, qui nominat AVGVSTI, & Neronis *Cubicularios*, & DOMITIANI Decurionem *Cubiculariorum*, qui scilicet ad similitudinem Militiae *Cubiculariorum* Ordinem ducebat. *Cubicularis* est aptus Cubiculo, ut Lectus cubicularis, in quo Veteres dormiebant, sicuti in Tricliniari accubantes cibum sumebant. Cicero Lib. 6. in Verrem: *Hunc vestri janitores*, *hunc* Cubicularii *diligunt*. Idem L. 2. de Divinatione: *Quidam somniavit ovum*: *pendere è fascia lecti sui* Cubicularis.

Culmus est ipse calamus; (*rr*] *Stipulae* verò folia, quae ambiunt *Culmum*. (*ss*] *Servius*.

Cujus ad PERSONAM refertur; *Cujatis* UNDE significat. Attius in Telepho: [*) p. 39. Fragm. *Vett. Poëtar.*

Qui

[*pp*) *Aliàs* Emblemata, *quae* Graeci ἀπὸ τῶ ἐμβάλλειν hoc est, ab *interserendo* derivant, *trifariam*, distinguuntur, ut quae in *Parietibus* fiunt *vermiculata*, *MUSIVA*; *quae in* Lignis, *SEGMENTATA*; & *quae in* Pavimenntis, *TESSELLATA plerumq; appellentur*.

[*qq*] *hoc est*, *Minister* Cubiculi; *seu qui nobis administrat in Cubiculo*.

[*rr*] Frugum, *seu* Frumenti *imprimis à radice nempè ad spicam usque*, *quem Veteres à* colendo *COLUMNUM dixerunt*. *Undè* & Columen *primò*, *posteà* Colmen, *seu* Culmen, *quod non solùm Tectum è culmo stramineum*, *sed* & *Tecti cujusdam*, *seu cujuslibet rei Cacumen denotat*.

([*ss*] *In* specie *autem* Stipula *id denotat*, *quod post messem in campo remanet*.

Qui, neque Cujatis *esset unquam, potuimus multi* Rogitantes rescifcere.

Cultus est in Vestibus, gemmis, auro, & argento; *Ornatus* est in cura comendi Capitis, poliendaeque, & ornandae Cutis, ut ostendit Tertulianus in Libro de Habitu muliebri: *Habitus*, inquit, *Foeminae duplicem speciem circumfert* Cultum, *&* Ornatum. Cultum *dicimus, quem Mundũ muliebrem vocant*; Ornatum, *quem Immundum muliebrem convenit dici*. Ille *in Auro, & Argento, Gemmis, & Vestibus deputatur*; iste *in Capillorum, & Cutis, & earum partium Corporis, quae oculos trahunt*. Alteri *ambitionis crimen intenditur*, alteri *prostitutionis*. Cicero in Curionem, & Clodium: *Tu verò festivus, tu elegans, tu solus urbanus, quem decet muliebris* Ornatus, *quem incessus Psaltriae*. Livius lib. 14. *Munditiae &* Ornatus, *&* Cultus *haec Foeminarum insignia sunt, his gaudent, & gloriantur; hunc Mundum* muliebrem *appellarunt Majores nostri*. Cyprianus de Disciplina, & Habitu Virginum: *Ad* Cultum, *atque* Ornatum *tuum justo fine moderandum*. Sed interdum utriusque Vocabuli notio latissimè patet, & *Ornatus* significat omne; quod Ornamenti gratiâ adhibetur; *Cultus* verò omnia continet, excepto victu, quibus utuntur homines, vel *Ornamenti*, vel *Commodi*, vel *Delectationis* etiam causà [tt] Svetonius in Caligula: *Triumphalem quidem* Ornatum *etiam ante expeditionem effi-*

[tt] *Alii aliam inter CULTUM, & ORNATUM constituunt* Differentiam, *dicendo: CULTUM propriè ad* Rem rusticam *pertinere*; *nonnunquam etiam extra* Rem esse rusticam. *Cum verò sit extra* Rem rusticam, *vel* activam, *vel* passivam *significationem in se habeat. ORNATUS autem dicitur cultus ipse, quo quis ornatus: ut cum dicimus aliquem Tragico, vel Comico ORNATU prodire. Et haec propria videtur esse* Ornatus *significatio, extra quam tamen saepissimè egreditur, referturque ad alia: ut, cum appellamus* Ornatum Orationis, *& intelligimus vel* Verborum splendorem, *vel* Sententiarum gravitatem, atque lumina. *Vid. Doleti Phrases, & Formulae elegantiores L. L. fol. b. col.* 1.

assiduè gestavit. Cicero in Oeconomico: *Quid si vestem & caeterum* Ornatum *muliebrem praetii majoris habeat, quàm tu habes?* Idem ad Varronem: *Eundem*, Cultum, *eundemque victum esse*. Et Lib. 1. Officior. *Student parare ea, quae suppeditant, & ad* Cultum, *& ad victum*.

Cupido (uu) inconsideratae necessitatis; *Amor* verò judicij. (xx] Plaut. in Bacchid.

Cupido *te conficit, anne* Amor?

Cupiditas levior est, quàm *Cupido*. Lucilius Lib. 23. Cupiditas *ex homine*, Cupido *ex stulto nunquam tollitur*.

Cupio est cùm vehementi affectione appeto. [yy] *Volo* modestè (zz) desidero; adeòque *Hoc* simplicem animi motum, *Illud* ingens desiderium notat. Cicero lib. 2. de Republica: Non gravarer, Laeli, nisi & hos velle putarem, & ipse cuperem, *te quoque aliquam partem hujus nostri sermonis attingere*. Idem in Catone: *Speramus*, Volumus *quidem certè, Senes fieri*. Ibidem. Volumus *sanè, nisi molestum est*. Item. Cupimus *mala, & turpia*. Volumus *bona, & honesta*. Afranius: Amabit *sapiens*, cupient *caeteri*. Quae tamen differentia non semper observatur, ut ex *Cicerone*, & *Terentio* ostendit *A*ugustinus Lib. 14. de Civitate DEI his verbis: Apud *Au*ctores secularium Litterarum *talis istorum verborum indifferentia reperitur*; *Ait enim* Cicero *Orator amplissimus*: CVPIO Patres conscripti, *me esse clementem*. *Quia hoc verbum in* bono *posuit, quis tàm perversè doctus existat, qui non eũ* CVPIO, sed VOLO *potius dicere debuisse contendat*. *Porrò apud* Terentium *flagitiosus Adolescens, insanâ flagrans*

[uu] *Poetice CVPIDO, est ardens Cupiditas, & propterea*.

[xx] *AMORES autem in* Plurali Numero *semper pro* turpibus, *atque* Venereis, *immò & pro* Deliciis *sumuntur*. *Aliàs AMOR Pietatem*, Gratiam, Benevolentiam, *ac* Studium *etiam designat*.

[yy] *Vndè apud* Ciceronem *pro Sext. Rosc. Amerin.* summè aliquid cupere; *& apud* Terentium *in Adelph. Act. V. Sc. IX. v.* 36. impensè cupere [*h. e. quaecunque lubent*) *legitur*.

[zz) *seu* rationabiliter *aliquid appeto, vel*

granscupidine: Nihil VOLO *aliud* inquit *nisi* Philumenam. *Quam* voluntatem *fuisse libidinem, responsio, quae ibi servi eius senioris inducitur, satis indicat.*

Cura est in conservatione bonorum; (*a*] *Sollicitudo* in metu Malorum. [*b*]Terent in Phormione: *Quanta me* cura, & folecitudine *afficit gnatus*. Cicerò de Lege agraria: *Ad* curam, solecitudinemque *multò magis* Plinius Lib. 5 Epistolar. *Amavi* curam. & sollecitudinem *tuam*. Svetonius in Caligula: *In testificanda* sollicitudine, & curà *de incolumitate eius*. *Curatio* propriè Medicorum est: *Cura* reliquorum *Curatio* & Medicinae & Mentis; *Curatura* Diligentiae.

Curatores sunt, [*c*] ad quos spectat cura *Puberum*, & eorum, qui negotijs superesse non possunt, quales sunt *prodigi, furiosi, dementes*, ac *perpetuò aliquò morbo impediti* [*d*] *Tutores* dantur *Impuberibus*, qui se per aetatem defendere non possunt. Illorum munus *curatio* [*e*) appelatur: Horum tutela; de quibus prolixè tractant *Jurisconsulti Tit. instit. de tutel. & de cur.* & alias horum Verborum Differentias tradunt ad jus pertinendum, quas nihil est necessè heîc referre. Sed alii *Auctores* & maximè *Pöetae*. hanc *Differentiam* confundunt apud quos *Tutelae* Nomen *generale* est Horat. Lib, 2. *Serm.* [*f*]

- - - *Interdictò huic omne adimat jus*.

Prae-

[*a*] *Ideòque* Cura *de re quapiam rectè expedienda dicitur attenta cogitatio* Rodolfus Goclenius *in* observationibus *L.L. p.*228. *CURAM adiungit OPERARE, dicendo illam esse* animi; *Hanc verò ad* corpus, & *ad* animum *simul sicut* & Diligentiam *pertinere*,

[*b*] *Vndè & pro ipso* metu, *atque* angore *ponitur*, & *dicitur aliâs CVRA*, Mentisque inquietudo.

[*c*] *Quibus mandatur rei alicuius curatio, seù*

(*d*] *Hinc CICERONIANVM illud* Curatorem *constituere*.

[*e*] Curatio *quoque munus est â nobis susceptum, ad quod exequendum Curae nostrae feruntur. Competit* & Medicis *quoniam in ea diligens versatur cura*.

[*f*] *Satyr.* 3, 218.

Praetor, & ad sanos habea ttuttela propinquos.

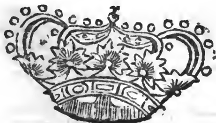
Custodiae appellatione sola publica intelligitur, quâ Rei continentur. [g] *L.* 224. *D. de Verb. sign*: *Vincula* tám privata sunt, quam publjca. Itaque in *custodia* esse dicitur, qui in carcerem detersus est, vel aliquâ publicâ custodià coercetur: In *Vinculis* autem cuicunque vinctus est, sivè publicè à Magistratu, sivè privatim, (*h*) ut *Captivus* à Latronibus, aut Praedionibus. *Servus* à Domino. Quae *Differentia* à *Jurisconsulti* tradita ab aliis quoque *Auctoribus* observatur. *Plautus in captivis*: (*) Ità vinculis, custodijsque *circumdeniti simus*. Cicero Orat. in Catilinam: *Sed quam longè videtur* à carcere, *atque à* vinculis *abesse debere*, *qui seipsum jam dignum custodiâ iudicaverit*. Salust in Catilina. *Publicandas eorum pecunias*, *ipsos in* Vinculis *babendos per Municipia* Ibidem: *Pecunias eorum publicandas*, *ipsos per Municipia in* Custodis *habendos*.

AU-

[g] *Veteres minimè incomodè dixerunt* Custodelam. *Et quoniam hoc vocabulum non solum est* Actionis, *sed*, & Personae *fit ut* [1.] *pro* fide ejus, qui rem *CVSTODIT* [2] pro eo, cui rem damus in *CVSTODIAM*, *accipiatur*,

[*h*) *Ideòque VINCVLA ponuntur quoque pro* Carcere *in quo noxii vincti servantur*. *Vinculum autem in singulari Numero* Ligamen *designat*.

[*] *Act*. 2. *Sc*. 2. *v*. 4.

AUSONII POPMAE
DE DIFFERENTIJS VERBORUM,
LIBER SECUNDUS.

Amnati ad GLADIUM [I] erant, qui in LUDUM dabantur: ut confestim, aut certè intrà annum à *Gladiatòribus* ferrò consumerentur. *Damnati ad* GLADII LVDVM, sive ad LVDVM GLADIATORIUM, qui poenae causâ in LVDO depugnabant, & expleto tempore legitimó veniam, atque missiónem à *Magistratibus* consequebantur. *Illud* inter supplicia, quae vitam adimunt; *Hoc* in mediocriũ poenarum numerum referebatur. Vlpianus lib. 8. de Officio Pro-Consulis: *Est differentia inter eos, qui ad* GLADIUM, *& eos qui ad* LVDVM *damnantur. Nam ad* GLADIVM *damnati confestim consumuntur, vel certè intrà annum debent consumi; Hoc enim mandatis continetur. Enim verò, cum in* LVDVM *damnatur, non utique consumuntur, sed etiam pilleare, & Rudem accipere possunt post intervallum, siquidem post quinquennium Pileare, post trienium autem Rudem induere eis permittitur:* Paulus lib. 5. Sententiar. *Summa supplicia sunt* Crux, crematio, Decolatio. *Medicorum autem delictorum poenae sunt* Metallum, LVDVS, deportatio: *Minimae* Relegatio Exilium, Opus publicum, Vincula. *Sanè qui ad* GLADIVM *dantur*, intra *annum consumendi sunt*. Capitolinus in Macrino: *Seruos, qui à Dominis fuissent repertos ad* GLADII LVDVM *deputabat;*

Dam-

(I) *Aliàs vocantur* Damnati ad ferrum, *sicuti tradit Alciatus Lib.* 1. Parerg. *Cap.* 23. *Conf:* Barnabae Brissonii *Lib.* 5. *de* formulis, & *solemnibus P. R. Verbis p.* 486.

Damnati in Metallum dicebantur, qui arctioribus vinculis alligati in *ipsis Metalorum Fodinis* tenebantur, nec se indè poterant movere [*k*] *Damnati in opus Metalli*, qui dumtaxat *Operi Metallico* addicti, & mancipati levibus vinculis coercebantur. Nam inter hos Differentia in *Vinculis* tantùm est ut scribit *Vlpianus L.* 28. § 6, *D. de Poen.*

Damnum significat amissionem, & ademptionem quarumcumque rerum, quas habuimus: [*l*] *Detrimentum* autem diminutionem, vel attenuationem, [*m*] quod quidem minus est, quàm *Damnū* Cicero lib: 3. in Verrem: *Etiamne haec tot* Detrimenta, *atque* Damna *cum maximis iniurijs, contumelijsque perfectis?* Hinc *Damnum* etiam significat *sumptum* & *expensas*, quod Patrimonia absumunt, & minuunt: & *Damnosus* sumtvosum profusum Iuvenalis: [*n*]

Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
Damnorum: - - - -

Horatius: [*o*]

Nos nisi, damnosè *bibimus*, *morientur inulti*:

Plautus in Truculento. (*p*]

Et minus damnosum *hominum*, *quàm nunc sunt*, *Siet*.

Svetonius in Nerone: *Non in alia re* damnosior, *quam in aedificando*. *Detrimentum*, quod usu detritum est; *Dispendium* detexitur in ponderibus; *Jactura*, quod jacitur ex onere navis. *Corn. Fronto*.

Dapes Regum sunt; *Epulae* Privatorum; vel *Dapes*

[*k*] *Vid.* Scardii *Lexicon Juridicum p.* 268. *col. a. ubi legendum quod* Ulpianus *hanc differentiam*, *quam fusissimè explicet*.

[*l*] *Ideòque videtur nomen habere à* demtione, *cum minus re factum*, *quam quanti constitit*.

[*m*] *& est quasi* detritu *factum* damnum *Leg.* Varronis *Lib.* 4. *de L. col.* 1074.

[*n*] *Satyr.* 6. *vers.* 507. 508.

[*o*) *Lib:* 2. Sermon. *Sat. IIX. v,* 34.

(*p*] Act. 1. *Sc.* 1. *v.* 44.

Deorum sunt; [q] *Epulae* Hominum - *Serv.*

Dare est transfundere in alium Dominium rei. *Tradere* est nudam rei Possessionem alteri cedere, non proprietatem. Itaque si quis stipuletur rem suam sibi *dari*, erit *inutilis Stipulatio*; at contrà *utilis*, si tradi stipuletur. Interdum tamen haec duo confunduntur, ut in *Contractu Emptionis*, in quo cum juncta: & nexa sint *Possessio*, *& proprietas*; *Illa DARI*, *hanc TRADI principaliter*; & *facto ipso* dicitur ut scribunt *Jurisconsulti* l. 82. 87. *D.* de verb. obl. Sed *Donatus* dicitur: *Dare*; est quod repetas: *dedere*, ad perpetuum: [r] *Damus* nos Amicis; *dedimus* tantùm hostibus.

Decem numerum simplicem: hoc est, *decem* Vnitates significat [s] *Dena* verò cuilibet *Decem*, (t) ut si quis *Titio*, & *Sejo* legavit DECEM, simpliciter *Decem*, hoc est quilibet quinque, at si *Titio* & *Sejo* DENA dari jusserit, cuilibet *decem* legavit, Sed interdum *Dena* sunt *Decem*; ut *Trina* vel *Terna*: una tria: & similiter *Septena*, *Octona*, *Centena*. Plinius lib. 8. *Vivunt octonis annis & partum* undenis *mensibus fuerunt Paulus lib. 3. Quaestionum. Lib. 126. p. D. de Verb- Oblig. in annos* *singu-*

[q] *Heic notandum*, *quod DAPES non* Deorum *duntaxat sint* Epulae, *aut* nostrae *in DEORUM sacrificijs adhibitae*, *sed* largiores, & oppipari apparatus *quoque Conf.* Virgilii *Lib.* 4. Georg. *v.* 133. *DAPS autem in* singulari Numero, *quod & nunquam pro* Epulo *ponitur* opiparo, *apud* Antiquos *dicebatur* Res divina, *quae fiebat at hyberna semente*, *aut verna*. *Quod Vocabulum ex* Graeco *deductitur*, *apud quos id genus* Epularum Δαίς *vocatur Conf.* Festi *lib.* 4. Antiq: Romanar. *col.* 145.

[r] *Itaque* Deditum esse alicui *significat non tantum à* mandato *alicuius*, *sed velut etiam* nutu *pendere*, *quod est* Imperii prorsus absoluti *& consequenter* servitutis extremae:

[s] *Seù DECEM constituit unam* Decadem, *hoc est unitatem* decies *repetitam*; Sive *Numerum* denarium, *in quo qui decimum occurrit*, decimus *est*.

(t) *Vndè* Denarius *Numerus* decem *in se continens*.

singulos Dena *dari spondet*, *post triennium conditione existente triginta peti potuerunt.*

Decerno, *Jubeo*, *Volo*, ferunt Verba solemnia in *Rogationibus*, quae hoc differunt, quod *Decernere* est causâ cognitâ, certam proferre sententiam; [u] *Jubere*; *Velle*, pro imperio aliquid statuere: Illud est *auctoritatis*, HAEC sunt *potestatis*, AUCTORITAS autem erat in *Senatu* POTESTAS in *Populo* ut loquitur Cicero lib. 2. de Legibus: ItàDECERNEBAT Senatus: IUBEBAT, & VOLEBAT populus idest *suffragijs suis comptobabat* Saluſt. in *Jughuta*. *Quantaque vi rogationem* jusserit, decreverit, voluerit. Livius Lib, 30. *Tribuni plebis ad Populum tulerunt*, vellent, juberentue *Senatum* decernere. Arnobius Lib. 7. *Tantùm esto mactus quantum* volo, tantùm *amplificatus quantùm* jubeo; *tantum honoris assumptio*, *quantum te habere* decerno, *& verborum circumscriptione* definio:

Decipere est dolô malô circumvenire. [x] *Fallere* est à vero abducere; frustrari: fitque *propriè* verbis, cùm nimirùm contrà facimus, quàm diximus. [y] Cicero pro Muraena: *In eo quidem* fallis *&* decipis: Vlpianus ad Edictum XI, D. de dolo malo Leg, 1, *Dolum malum esse omnem calliditatem*, *fallaciam*, *machinationem ad circumveniendum*, fallendum, decipiendum *alterum arbitrium*: Ciprianus de *Idolorum* Vanitate: *Horum autem omnium ratio est illa*, *quae* fallit, *&* decipit, *& praestigijs celantibus veritatem*, *stultum*, *& prodigum* vulgus inducit.

[u] *seù* certò tandem, *quid aliquid sit*, determinare.

(x) *seù* verbo, factove *aliquem* capere, *& propterea* deludere, atque defraudare. *Vndè* Terentius *in* Phormione *Act*. 5. *Sc*. 8. *v*. 34.

- - Non est aequum me propter vos *decipi*.

[y] *Ideòque & à* fando *hoc est* veri fuco aliquem in errorum inducendo *à Nonnullis* Criticis *non prorsus ineptè deducitur*. *Sic FALLAX appellatur*, *qui* mentiendo *decipit*. Fallit *enim multos* falaciter *conficta* fallacia, *qui ab illo FALSI* talsa *quoque spargere*, & Falsitatem *ad alios propagare solent*.

Decreta Senatus [z] à *Consultis* distinguuntur ; quod *Decretum* sit Pa rticula quaedã *SCTI* : ut cum *Provincia* alicui decernitur , ità , ut *Decreta* sint specialia , *Consulta* generalia. (aa) Fest. ex *Ael. Gallo Decretum à Sententia definita* differt, quod HAEC sine litis contestatione esse nequeat , *Tit: C. ut lit. non constet* . Sed bene DECRETUM. *Gl. in L.* Sancimus , *ibi per contumaciam C. ad S. C Trebel* SENTENTIA in absentem ferri nequit *L. de uno ff. de re jud.* sed DECRETUM *l. recusare pr. ff. ad S. C. Treb.* SENTENTIA necessariò habet annexam *Absolutionem* , vel *Condemnationem L. 1. de Re jud.* non DECRETUM.

Decus honoris (bb] *Decor* formae , *Decorum* actionis *Corn. Front. Decor* communis est omnium ; & is facit decentiam speciei : *Species* propria est cuiusque. Itaque *Decor in* Habitu est: [cc] Species in Membris: *Decus* in Gestu est & motu corporis: *Formosus* ab excelenti *Specie* dicitur.

Dedecoratur, quod honestum est in *animo* Horat. Car: Lib, 4. Od, 4. v. 36.

Dedecorant *bene nata culpae* .

Turpatur , quod honestum est in *corpore* . *Donat* .

Dedduco est persequor ; (dd] *Didduco* ,divido ,[ee] *Serv.*

De-

(z] *hoc est , Ea DECRETA , quae à SENATV sunt* constituta, definita , *atque* judicata.

[aa] *Fiebat autem SENATVS CONSULTUM , aut per* Rogationem *cum rogabatur unusquisque sententiam quam verbis efferrebat , aut per* disceſſionem , *quando plerique idem sentientes, in unam partem pedibus ibant* .

[bb] *Ideoquè significat illam* [ut ità loquar] *Honorificentiam , quam ex bene gestis rebus assequimur* .

[cc] *& describitur . quod sit , quasi pulcritudo quaedam ex decentia* Rerum, Personarumque *in* Locis, & temporibus ,*sive* in agendo. *sive in* loquendo.

[dd] *Propriè autem idem est ac ex* loco superiori deorsum *duco* Ciceroni *verò idem est , ac quod ARITMETHICIS* abstraho *est ac* detraho.

[ee] *seù* separo, *hoc est* in diver sas parteis duco.

Defficit Socius [*ff*] *Prodit* Parens, *Deserit* [*gg*] Patronus Saluſt. *poſt* defectionem *Sociorum*. & *Latii*. Terent. in Adelph. Act. 4. Sc. 5. v. 57.

Prodiſti te: *atque illam miſeriam*, & *gnatum*, *Quod in te erat*.

Plaut. in Curcul. Act. 4. Sc. 3: v. 16.

Qui libertos habent, & *eos* deſerunt. *Donat*.

Defungi eſt liberari moleſtiis, & periculis. [*hh*] *Perfungi* eſt pervenire ad exitum, ſive honorum, ſive laborum. ILLUD ſemper donat *Finem adverſarum rerum*; HOC & *bonarum*, & *malarum*. Virgil. Lib. 6 Aeneid. (*) v. 83.

O tandem magnis Pelagi defuncte *periclis*.

Livius: Defuncta *morbis corpora ſalubriora eſſe coepere*. Cic. Lentulo: *Cum* & *honoribus ampliſſimis*, & *laboribus maximis* perfuncti *eſſemus*. Idem Lucceio: *Nullâ* perfuncti *propriâ moleſtia*.

Degredi eſt ex ſuperiore loco deſcendere. *Digredi* ex aliquo loco diſcedere. Saluſt. in Iughurta: *Monte* degrediens *cum exercitu*. Ibidem *Propter multitudinem à parentibus* digreſſi.

Digredi eſt *generale*, dum de *Perſona*, & de *Via* dicitur. *Degredi* autem *ſpeciale*, dum *Locum* ſaltem deſignat.

Delator eſt, qui crimina defert (*ii*] *Mandator* [*kk*] verò, qui mandat *Delatori* accuſationem, ſuggeritque probationes, & indicia. Svetonius in Tito Cap. 8. *Inter adverſa temporum* & Delatores, Mandatoresque *erant*

(*ff*) *hoc eſt*, deeſt mihi ſocius ſeù *potiùs* diſcedit à me. Socius *in calamitate*. *Eſt antè turpis* Defectio, *cum deſector à Domino ſuo* deficit.

[*gg*] *hoc eſt* derelinquit, & non amplius quaſi in *Patronorum ſerie haeret*.

(*hh*] Livius *in ſenſu contrario* Defungi poenâ *pro* Subire poenam *dicit his verbis*. Ante omnia libera corpora placere ſine mora *Locrenſibus* reſtitui, non levi *Defunctorum* poena.

[*ii*) *ac idem eſt atque* occultus accuſator.

(*kk*) generaliter *vocatur*, *qui aliquid*, agendum *com-*

erant ex licentia veteri. Marcianus de *Delatoribus* L. 24. D. de jure Fisci: *Non tantum* Delator *punitur si non probaverit, sed &* Mandator, *quem exhibere debet* Delator.

Deligere est è multis *idoneis* aliquem *eximium* adsumere. *Diligere* est *seorsum*, & *distinctè* legere, *(ll)* ut fit in delectu Militum, cum *nominatim*, & *sigillatim* citantur, & ad *Nomina* respondent. Cui contrarium *Negligere*, id est, nullum *dilectum* habere, nec curare, quid deceat facere. [mm] *Eligere* verò est è quavis multitudine *unum* secernere, vel ad eligendis emolumentum, vel ad illius, qui elligitur dignitatem. Itaque plus est *Deligere*, quàm *Diligere*, & *Eligere* Cicero in Laelio: *Amare autem nihil est aliud, quàm eum ipsum* deligere, *quem amet*. Idem de lege agraria: *Universi* deligant, *quem Populo Rom. maximè consulturum putant*. Ibidem: *Si vobis ex omni Populo* deligendi *potestas esset data*.

Delictum committitur *negligentiâ*, cùm non fit, quod fieri debet. [nn] *Peccatum opere*, cùm fit, quod non debet fieri, sicut: Qui *deliquit*, non fecit, quod facere debuit; Qui *peccavit*, hoc fecit, sed parum rectè. Gellius [oo] Peccata *quoque hominum*, & Delicta *non sustentanda*. Interdùm tamen contrà *Delictum* grave Crimen significat; *Peccatum* leve Erratum, ut Peccatum *Memoriae*

---

mittit; specialiter *verò. qui alicui est* auctor, *& omninò* mandat, *ut pecuniam det mutuò, aut tempus solutionis proroget. Sed* Mandatarius *est, qui* mandatum *suscipit ad* implendum *Vid.* Schardii *Lexicon Juridicum p.* 561. *col.* 1.

[ll] *quasi dicas, in* utramque partem *legere, hoc est*, studiosè *curare*.

[mm] *sive non* studiosè *legere, sed* per incuriam *optima relinquere*.

[nn] Maffeus *dicit*, Delicta *fieri, aut* proposito, *aut* impetu, *aut* casu proposito *delinquunt Latrones, qui* factionem *habent*. Impetu *autem cum per Ebrietatem ad* manus, *vel ad* ferrum *venitur. Sed* casu, *cùm in venando* telum in feram immissum *hominem interficit*.

[oo] *Lib.* 6. Noct. Atticar. *Cap.* 14. *p.* 224.

riae, *Scripturae*. Aliàs *Delicti*, *Maleficii*, & *Noxae* Vocabula propria facta sunt admissis minoribus, sive privatis Delictis, *Criminis*, publicis, & majoribus *L.* 17. §. 18. *de Aedil ed. l.* 131. *fin. ff. de V. S.*

Delubrum propriè est Aedicula, in qua deliberatum [* h. e. *dedicatum*] DEI simulacrum; (*pp*) *Templum* verò est Aedificium DEO sacratum. Ita *Delubrum* est parvum Templum, vel pars Templi: sicut *Capitolium* fuit Templum, in quo tria *Delubra* communi pariete claudebantur, JOVIS, JUNONIS, MINERVAE. Cicero pro Domo: Templorum, & Delubrorum *religiones*. Idem Orat. 3. in Catilinam: *Deorum* Delubris, *atque* Templis & alibi: *Omnia* Templa *Deorum*, *atque* Delubra. Arnobius Lib. 6. *Quorum* delubra, & Templa *mortuorum superlata sunt bustis*. Idem Lib. 7. *Cur* Templa *post condita*, *sibique exaedificata* Delubra, &c. Sed haec ferè confunduntur, maximè apud *Poëtas*. *Delubrum*, in quo homines pericula sua diluunt: ponunt enim vel *Pileum*, vel *Scutum*, vel alia suscepta votis. *Sacellum* parvulum aedificium *Diis* consecratum. *Templum* in loco inaugurato. *Lucus* locus fulmine ictus, & arborum spissitate tectus. *Fanum* [*qq*) FAUNO consecratum; undè FAUNI appellabantur prius illi, qui vagabantur, Fanatici. *Bidental* locus fulmine tactus, & ove expiatus; *Bidentes* enim oves appellantur. *Corn. Front.*

Deludere dicuntur *Gladiatores*, cum ob aliquod membrum laesum, aut luxatum desinunt ludere; *Diludere* cùm inter commissiones interquiescunt. Undè *Diludia*

 sunt

[*pp*] *Sicut enim locum*, *in quo figerentur candelae*, *Latini* Candelabrum *dixerunt*: *ita in quo Deum ponerent*, Delubrum. *Leg.* Perotti *Lib.* 1. Cornu Copiae *Epigram.* 1. *col.* 17. *lin.* 37.

[*qq*] *Hanc vocem nonnulli à* fando *deductam putant*, *quoniam* Pontifex *in* Dedicatione Templi *certa verba praefari olìm erat solitus*. *Alii* ἀπὸ τοῦ φανοῦ *quod manifestum significat*, *quoniam è* Fano *responsa quondam data constat*. *Vndè à Veteribus* [*ut inquit Festus*] Prophetae *dicti sunt FANORVM ANTISTITES*, *atque ORA-*

sunt intervalla, & intermissiones ludendi. Cicero *pro* Roscio Amerino: *Deinde aliquanto lentiùs nihil agere, atque* deludere. *Plinius Lib. 36. Licet videre Gladiatores, cùm* deluserint, *hac juvari potione.* Horat. [rr]

Displicet iste locus, clamo, & diludia *posco,*

Deluit, qui purgat; [ss] *diluit*, qui temperat. Livius *de* Morte Mithrid. *Quod cum* deluisset, &c. *Agraet.*

Deos perpetuos dicimus; *Divos* ex hominibus factos, quasi diem obierint. [tt] Vndè *Divos* IMPERATORES vocamus. Juvenal. (uu)

Respice Rivales Divorum. - - -

Sed *Varro*, & *Attius* contra sentiunt, dicentes *Divos* perpetuos; *Deos*, qui propter sui consecrationem timentur, ut sunt DII Manes; quod attingit Virgilius [xx] sic canens:

- - Turni *sic est affata sororem*
Diva *Deam, stagnis quae, fluminibusque sonoris Praesidet.* Servius.

Deponere est rem alicui custodiendam [yy] dare, sive custodiae tantùm causâ, sive ad evitandum cursum usurarum: *Sequestrare. L. pen. D. Depos.* quod elegantiùs dicitur *Sequestro dare*, vel *deponere apud Sequestrem*, est rem

---

CVLORVM INTERPRETES.

[rr] *Lib. 1. Epistol. 19. ad* Maecenatem *v. 47.*

[ss] Gellius *utitur verbo* diluere *in sensu* Metaphorico, *& quidem* Lib. 15. N. A. c. 2. p. 476. *ubi sic inquit:* Et calefacto simul refotoque animo, si quid in eo vel frigidae tristitiae, vel torpentis verecundiae fuerit, *diluamus. Conf.* Oberti Giphanii *Observationes singulares in* L. L. *p. 63. seqq.*

[tt] Iob. Ludov. de La Cerda *Tom. 3. Commentar. ad* Virgil. *vers. CXXXIX. Lib. XII.* Aeneid. *p. 684. col. a. DEOS, seù DIOS*, aeternos; *DIVOS autem ex* hominibus assumptos *esse dicit.*

(uu] Satyr. 6. *v. 115.*

(xx) *Lib. 12.* Aeneid. *v. 138. seqq.*

[yy] *Vndè* Depositum *est alicui commendatum, vel creditum, sive fidei datum. Sic* Pecuniam depositam *vocamus, quae apud* Sequestrem *tutò est collocata.*

rem controversiam alteri tradere, donec, finitâ lite constet, cui debeatur. *Hoc* semper fit à *pluribus*, & possessionem rei depositae transfert in Sequestrem; *Illud* etiã ab *unô* potest fieri, nec mutat possessionem, aut proprietatem, quam *deponens* retinet. Itaque Verbum DEPONENDI generalius est ita, ut omnis qui *sequestro* dat, etiam deponat; at non contrà. *Florentinus Instit.* 7 *L.* 17. *D. Depositi: Licet* deponere *tàm plures*, *quàm unus possunt; attamen ad* Sequestrem *non nisi plures* deponere *possunt. Nàm tùm id fit, cùm aliqua res in controversiam deducitur.*

Deportare est deponere, [zz] *Apportare* aliquid afferre; [a] *Comportare* in unum Locum conferre; *Exportare* de loco tollere. *Agraetius.*

Deportatus est, qui poenae causâ in *perpetuum* ablegatur in *Insulam*, quam Princeps adsignavit, & omnia sua jura, & bona praeter *Libertatem* ammittit. [b] *Relegatus* est, qui aut certô locô concluditur, aut *Urbe*, *Provinciâ*, *aliòve*, quò *locô* prohibetur ad *tempus*, vel in *perpetuum*; & tamen omnia jura sua, & bona, praeterquam, si quae *Bonorum pars* ademta erat, integrâ servat. [c] De quibus multa *Jurisconsulti L.* 17. *l.* 2. *de* publ. Iud. D. *de* Interd *&* Releg.

Deripere est *deorsum* rapere, & detrahere. *Diripere* est diversè, & in *varias partes* rapere, ut fit in expurgationibus Vrbium. *Plautus* in *Menaechm.* [d]

Sed quis hic est, qui me capillô hinc de curru deripit;

Idem

[zz] Deportare *PROPRIE' videtur esse* nauticum *Verbum*, *de iis dictum*, *quae* navibus *aliquò eportantur*, *hoc est*, Merces, Homines, Animantes, *&* *quaelibet alia Onera.*

[a] *à* loco nempe ad locum. *Vid. Terent.* Phorm. *Act.* 3. *Sc.* 3. *v.* 18.

[b] Leg. Cornelii Nepotis *ALCIBIADES Cap.* 4. §. 3.

[c] *Conf. Festi Lib.* 16. *de* Verborum Vera Significatione. *col.* 1201. *lin.* 29. *seqq.*

[d] *Act.* 5. *Sc.* 2. *v.* 117.

Idem in Rudente: [e]

De ara Capillò jam deripiam.

Varro in Eumenid. *Ubi vident se cantandò, ex ara excantare non posse*, deripere *incipiunt*.

Despicere est *deorsum* aspicere. *Dispicere* est *diversè, diligenterve* inquirere, providere, & tanquam in omnem partem animum, oculosque intendere. [f] Terent in Andria: [g]

Jam aliquid dispiciam.

Cicero Lib. 1. Tusculan. Quaest. *Tamen acie mentis dispicere cupiebant*.

Detrimentum est quasi deminutio rerum, quam aliquis patitur. [h] *Intertrimentum est* commune damnū facientis, accipientisque. Varro Lib. 4. de Lingua Lat. Detrimentum [inquit] *à detritu dicitur, quòd ea, quae trita sunt, minoris praetii sunt. Eadem ratione* Intertrimentum *ab eo, quòd duo, quae inter se trita, & deminuta sunt*. Terent. in Heavtontimor. [i]

Nunc, cum sine magno intertrimento *non potest*
Haberi, quidvis dare cupis.

Cicero in Verrem: *Cum eo sine ullo* intertrimento *convenerat jam, quemadmodum traderetur*. In quem Locum Pedianus: Detrimentum, *inquit, unius partis est*; Intertrimentum verò *dantis, & accipientis*.

Dicimus, quod volumus; *Loquimur* invicem, (k) *Narramus*, quod ignoratur. *Corn. Fronto*.

Di-

---

[e] *Act. 3. Sc. 5. v. 5.*

[f] *h. e. ut breviter dicam*, in varias parteis videre. *Sic qui amicum expectat*, dispicit *tantò attentiori* dispicientia, *quantò avidior est expectatio*.

[g] *Act. 3. Sc. 5. v. 16. ubi* Dispicere [*per* Metonym. *nempè* Anteced. *pro* Consequ.] *idem esse videtur, ac* invenire.

[h] *seù de* tritu *factum damnum*, [*& quidem* propriissimè.]

[i] *Act. 3. Sc. 1. v. 39. seq.*

[k] Varro *autem Lib. 5. de L. L. col.* 1080. *lin.* 52. *seqq. inter* Loqui, *&* Fari *hanc Differentiam interesse scribit, quòd* Fatur *is. qui primus significabilem vocem ore*

Dictum, & *Promissum* in Venditione discernuntur; ut in Edicto Aedilitio: *Adversus quod* dictum promissumve *fuerit*. Nam *Dictum* est, quod verbô tenus pronunciatum est, nudôque sermone finitur. *Promissum* autem, & ad nudam promissionem, sive pollicitationem & ad solemnem stipulationem refertur. Itaque plus est *Promissum*, quàm *Dictum*, [*l*] auctore *Ulpiano*.

Dies genere virili unius diei cursum significat, ut *hic* vel *ille* Dies, *primus* Dies, *meus natalis* Dies; *muliebri* autem temporis spatium, uti summa, infanda Dies, apud Virgilium. [*m*] *Annua*, *bima*, *trima* Dies, id est, tempus *Anni*, *Biennii*, *Triennii*, apud *Jurisconsultos L.* 3. §. 14. *ff. de* Statut. Quae Differentia ab optimis *Auctoribus* ferè servatur; licèt vetustissimi *Poëtae*, quorum testimoniis *Nonius* contrà nititur, dixerint *Hanc Diem*.

Die quartô [*n*] *de praeterito* tempore, *Die quarte*, aut *quarti*, *de futuro* usurpari solitum tradit Gellius Lib. 10 N. A. cap. 24. [*] p. 334 Plautus in *Menaechm*. [*o*] Die septimi *auctio fiet*. Idem in Persa: [*p*] *Ibi mercatum esse di-*

---

emittit, nullo verborum ordine servato. *Unde* Pueri, *antequam id faciant*, Infantes *dicuntur*. Loquitur *autem is*, *qui suo loco unumquodque verbum* sciens *ponit*.

[*l*] Dictum *licèt de* omni sermone *sit intelligendum*; *specialiter tamen* facetias *significare*, Perottus *Lib.* 1. Cornucop. *Epigr.* 3. *col.* 434. *lin.* 32. *seq. est auctor*.

[*m*] *Lib.* 2. Aeneid. *v.* 324. & 132. *Sic* Toxilus *Servus apud* Plautum *in* Persa *Act.* 1. *Sc.* 1. *v.* 34. *seq. etiam infit sic dubius*:

- - Haec Dies summa hodiè est, mea Amica sitne libera.
An sempiternam servitutem serviat. - -

Vid. in hunc locum Taubmanni *Comentar. p.* 1119. *col.* 1. & 2. *Edition. poster.* & *in* Pseudoli *Act.* 1, *Sc.* 3. *v. CXI. p.* 978.

[*n*] [*quod* Graeci εἰς τετάρτην *dicunt*.]

[*o*] *Act* 5. *Sc.* 9. *v.* 95. *ubi nonnullae Editiones pro* Die *non prorsus incommodè* Manè *legunt*.

[*p*] *Act.* 2. *Sc.* 3. *v.* 8.

pixit die septimi. Ego arbitror, haec nihil omninò differre, & Veteres propter affinitatem Litterarum E, I, & O, sine discrimine dixisse: *Die quarto*, & *Die quarte* vel *quarti*, tàm de *praeterito*, quàm de *futuro*, & *praesenti*.

Differre est rem in aliud tempus conferre, nulla cùm dies ante praefinita fuisset. *Proferre* est diem constitutam prorogare. [q] Itaque, qui *profert*, idem *differt*, non contra. Paulus *Lib. 5. Sententiarum L. 18. § pen. D. de Quaest. Adeò ut propterea* & differantur, & proferantur custodiae. Terent. in Andria (r)

- - - - *Saltem aliquot dies*
Profer, *dum proficiscor aliquò*. - -

Cicer. Mario: *Si quod constitutum cùm Podagra habes, fac in alium diem* differas.

Dignitas plus est, quàm *Existimatio*. Nam *Dignitas* Honoribus comparatur, *Existimatio* Virtutibus, aut praeclarè factis. [s] In *illa* inest splendor, in *hac* laus Virtutis nota. Cicer. Bruto: *Quod sentiebam & Dignitati, & Existimationi tuae maximè conducere*. Et Sulpitio: *Nec reliquô tempore ullo aut rei, aut* Existimationi, *aut* Dignitati *tuae deero*. Praeterea *Existimatio* sine *Dignitate* esse potest. *Dignitas* sine *Existimatione* esse non potest: Undè Jurisconsulti *Existimationem* quasi partem, & effectum *Dignitatis* accipiunt. Callistratus de *Cognitionibus* 1. L. 5: §. 1. D. de var. & extra. Existimatio *est* Dignitatis *illaesae status, legibus, ac moribus comprobatus, qui ex delicto nostro auctoritate legum aut minuitur, aut consumitur*. Minuitur *Existimatio*, quoties, manente Libertate, circa statum *Dignitatis* poenâ plectimur.

Digni-

---

[q] *Propriè autem est in* diversas partes *ferre*. *Denotat quoque idem, ac rei alicui* Dissimilem *esse*. *Sic* differre *rumorem*: differras, *donec rescîscas*, *annon* differas *à veritate*.

(r) *Act. 2. Sc. 2. v. 29. seq.*

[s] *Ideòque* haec *pro ipsa* auctoritate, commendatione *ac* fama *passim usurpatur*. Illa *autem describitur*, *quòd sit singularis* honoris *gradus*, *ex quo* splendor, ac amplitudo *nascitur*. *Leg.* Doletus *loc. cit. p. 57.*

Dignitas quatenus contradistinguitur *Venustati*, competit Viris; *Venustas* Foeminis Cic. lib. 1. Offic. Venustatem *muliebrem dicere debemus*, Dignitatem *virilem*.

Diligentia est in diligendo, & discernendo: [t] *Industria* versatur in agendo: [u] alterum est *ingenii*, & judicii; alterum *laboris*, atque *operae*. *Studium* est attentio animi. Cicero in Verrem 3. *In quo meam* industriam, & diligentiam *spectari volo*. Idem torquato: *Omnia* studiosè, diligenterque *curabo*. Svetonius in Domitiano: *Jus* diligenter, & industriè *dixit*. *Diligentia* à diligendo singula, Huic *Negligentia* opponitur, nec recipit errorem. *Cura* animi est, quae anxium facit Hominem, & tàm honestae, quàm inhonestae rei est *Corn. Fronto*.

Dimidium dicitur de rebus, quae separatae sunt; [x] *Dimidiatum* autem de rebus, quae *continuae* sunt, & *non separantur*; quasi *dismediatum*, & in *partes duas pares* Divisum, cujus Differentiae exempla suppeditat Gellius Lib. 3. (*) N. A. C. XIV. p. 130. seq.

Directum est in latera aptatum; *Derectum* in rectum vadens. Agraetius.

Discidium significat Distractionem, interdùm etiam Divortium, à *discindendo*, id est, *dirimendô*; ut Excidium ab *exscindendo*. *Dissidium* verò Dissentionem, a *dissidendo*. Illud *corporis* est; Hoc *animi*. Terent. in Andria: [y]

- - - - - - *Valeant*,
Qui inter nos discidium *volunt*. - -

Idem in Haecyra: [z]

Neque culpâ evenisse [aa] discidium *hoc meâ*.

Cicero pro Domo: *Deflevi conjugis miserae* discidium.

Diser-

---

[t] *& idem est*, *ac* dilectae rei *cura*; *sicuti* diligere *idem ac in* utramque partem *legere*, *hoc est*, probè, *ac* studiosè *curare*.

[u] *Ideòque & pro* studio, *atque* vigilantia ipsa *nequaquam iniquè ponitur*.

[x] *seu est portio* dimidiati *alterutra*.

[y] *Act. 4. Sc. 2. v. 13. seq.*

[z] *Act. 3. Sc. 5. v. 26.*

[aa] *Ita enim pro* causa, *quae vox in multis hujus* Au-

Disertus, & *Eloquens* [bb] quid differant, ostendit *Cic* de Oratore, his verbis: Disertus *est, qui potest satis acutè, atque dilucidè apud mediocres homines ex communi quadam hominum opinione dicere*. Eloquens *verò, qui mirabiliùs, & magnificentiùs augere potest, atque ornare, quae vult; omnesque omnium rerum, quae ad dicendum pertinent fontes animô, ac memoriâ continet*.

[*] *Discordia* est privatorum; *Bellum* multitudinis, & [*frequenter*] publicum. *Goclenius* in *Observ.* L.-L. p. 230.

Dispungere, & *Expungere*, verba usitata in *Rationibus*, hoc differunt, quòd *Dispungere* est conferre accepta, & data, sive excutere, & examinare Rationes: Undè *Dispunctio*. [cc] *Expungere* [dd] est Rationes peractas, absolutasque tollere, Debitum inducere. Hoc est posterius, & illius quasi effectum. Seneca Lib. 2. de Beneficiis. *Apud me istae acceptorum, expensorumque Rationes* dispunguntur. Tertullianus Lib. 4. adversùs Marcionem: *DEus meritorum judex, &* dispunctor. Plautus in Cistellaria. [ee]

Nunc, quod reliquum restat, volo persolvere,
Ut Expungatur *nomen, ne quid debeam*.

Diversorium, *Hospitium*, *Tabernam*, vulgus putat esse *eadem*, cum sint *diversa*. Nam *Diversorium*, & *Hospitium*

---

ctoris *Editionibus pro CVLPA est reperienda*, *legunt Editiones* Aldino-Veneta, Bonhommeano, & Gryphiano-Lugdunenses, Haynecciana, Pareiana, Victoriano-Heidelbergensis *atque plures aliae*. *Sed* Plantiniano-Antverpiensis: Neque Culpa hoc mea: legit.

[bb] Exertus *autem ab* Eloquente *sic differt, ut*, Isidoro *Lib.* 10. Origin. *col.* 235. *teste* hic *sit profusus* eloquio; iste *autem in* loquendo *expeditus*.

[cc] Hanc *ipsam* Rationis Cancellaturam *vulgò à* Jurisconsultis *dici constat*.

[dd] Eudaeus *dicit, quod* Expungere *fit punctis circumducere, & tollere, & quasi rem confectam eximere è codice. Unde* expunctus Miles *dictus, qui è suorum numero est exemtus, atque aere dirutus*.

[ee] *Act*. 1. *Sc*. 3. *v*. 40. *seq*.

spitium sunt *gratuita*, & sine pretio *Amicis* tantùm, & *Hospitibus* praebentur. Sed ILLVD plerumque *brevioris* commemorationis est, HOC *diuturnioris*. [*ff*] *Taberna* [*gg*] autem est *mercenaria*, & *ignotos* etiam, atque *peregrinos* quaestus gratiâ accipit, uti *Caupona*. Vndè *Tabernam diversoriam* dixit Plautus in Milite, & Svetonius in Nerone: *Dispositae per littora, & ripas* diversoriae Tabernae parabantur. Praeterea *Diversorium* nobismet quoque ipsis alibi paramus, quò in alieno loco ad *Hospitem*, aut ad *Cauponam* nolumus divertere; *Hospitium* [*hh*] & *Taberna* aliis semper parantur. Cicero Fabio Gallo. *Multò libentiùs emerim* Diversorium TERRACINAE, *ne semper hospiti molestus sim*.

Divinitus [*ii*] cum dicimus, ex DEI mente factum significamus: *Divinè* verò, cum laudamus *Fl. Sosip.*

Divortium L. 2. D. de DIVORT: est distractio Matrimonii, vel à *diversitate* mentium ita dictum, vel quòd in *diversas* partes eunt, qui dirimunt Matrimonium. *Repudium* non modò *Nuptiarum* diremtionem, sed & *sponsaliorum* renunciationem significat. *Illud* inter

---

[*ff*] Diversorium *propriè est, quò advenae divertunt. Nam cùm in itinere locum aliquem quis declinat*, divertit *à via*; *cum autem se reficere vult*, divertit *in* diversorium *& est acceptus* diversor, *si ante quoque ibi* diversari *est solitus*. Lex. Jan.

[*gg*] *quàm* propriè *Aedificium ex* Tabulis; *in* specie *autem, ubi res variae venduntur*, Philologi *nequaquam ineptè nuncupant*.

[*hh*] *Hoc* Antiquis *Domus erat, quae* gratis, liberaliterque *venienti Hospiti patebat. Vndè & pro* Amicitia, *quàm frequentissimè, testante* Baudeo, *ponitur*.

[*ii*] *Vtitur hac voce* Plautus quoque *in* Curculione *Act. 2. Sc. 1. v. 33.*

Solus hic homo est, qui sciat *divinitus*.

In quem locum ex Lambino *videndus* Taubmanni *Commentarius p. 276. Edition. prioris, ubi extant verba sequentia*; Quasi dicat: *Ego scio conjecturam facere de somniis, non ex* disciplina hominum, *sed afflatu divino ut Vates*.

ter *Virum*, & *Uxorem* tantùm fieri dicitur: *Hoc* etiam *Sponsos* concernit. ut auctor est *Modestinus* Differentiar. 20. l. 101. & 192. D. de Verb. Sign. [*kk*] Sed & *Divortium facere* dicimus; *Repudium mittere*, *renunciare*, vel *dicere*. Cato de Dote: *Vir cum* divortium *fecit*. Terent. in Phormione: [*ll*]

- - - *Illis* repudium *renunciet*, .
Hanc ducat. - - - -

Paulus ad Edictum 31. L. 3 ff. de Divort. *Per calorem missô* Repudio. Tacitus Lib. 3. Annal. *Post dictum* Repudium *adhuc infensus*.

Doctus est, qui optimarum artium scientiâ excellit: [*mm*] *Eruditus*, qui aliquâ est humanitate imbutus, quasi minimè rudis, *Litteratus*, qui est sciens, & peritus litterarum. [*nn*] Itaque *Doctus* plus est, quàm *Eruditus*, aut *Litteratus*, [*oo*] sicut *Doctrina* plus est, quàm *Eruditio*, & *Doceo* plus est, quàm *Erudio*. Cicero Lib. 2. Officior. *Occurritur autem nobis*, *& quidem à* Doctis, *&* Eruditis. Idem Lib. 1. *Aut praeclara* eruditione, *atque* doctrinâ, *aut utraque re ornati*. Ibidem: Studiosos *discendi* erudiunt, *atque* docent. Idem Bruto: *Balbi* docti, *&* eruditi

[*kk*] *Conf.* Joannis Seldeni *Uxor Hebraica Lib.* 3. *cap.* 18. *p.* 310, *seqq.* Schardii *Lexicon Juridicum p.* 305. *col. a &* Schildii *Commentarius ad* Svetonii *AUGUSTI Cap. LXII. p.* 259 *col. b. & ad NERONIS Cap. XI. p.* 341, *col. b ubi* Repudium, *&* Divortium *etiam inter* absentes *non modò* civili, *verùm etiam* divino *Jure fieri dicit*.

[*ll*] *Act.* 4. *Sc.* 3. *v* 172. 173.

[*mm*] *Ideòque* Doctus *potest facilè* docilem docere, *ut* docilitatis *suae* documentum *edat firma comprehensione doctrinae*.

[*nn*] *hoc est*, Litterarum Doctor, *antiquè* Litterosus *dictus*. *Quapropter*, *Tu si evadere vis non* Litterator, *hoc est*, *vix* litterulas *exarare gnarus*, *sed verè* Litteratus. *disce omneis bonas* litteras; *licèt has quidem* illiterati *fatui* oblitterare, *aut etiam* oblitteratas *esse optarent*, Lex. Jan.

[*oo*] *Hodierni Politiori*, *atque solidiori eruditione imbuti Viri hanc* differentiam *prorsus invertunt meritò*, *dicen-*

diti hominis in utroque. Gellius Lib. 3. *Sed* eruditiori, doctiorique. IN Poemate veteri *Romanô*:

Doctà, eruditâ *poenae Musarum manu*.

Dolor est aegritudo animi afflicti, vel ex *Mali* alicujus praesentia; vel absentia *Boni*; Moeror [*pp*] est demissio, & contractio animi. *Ille* & interior, & gravior asperiorque; *Hic* levior est & extrinsecus apparet: Cicero lib. 12 ad Atticum: Moerorem *minui* Dolorem *nec potui. nec si possem, vellem*. Idem pro Muraena: *Qui hujus* Dolor? *qui illius* Maeror *erit?* Tacitus lib. 3. Annal: *Convenisse recenti* dolore *luctum*, & *ex* moerore *solatia*.

Dolorem, & *Laborem* diversa esse putat Cicero Lib 2. Tusculanar. Quaest. in eoque *Graecos* reprehendit quod haec suâ linguâ non distinguant. Cui videtur accedere Terentius in Andria: [*qq*]

Ejus labore; *atque ejus* dolore; *gnato ut medicarer tuo*.

Similiter separat alibi *Dolere*, & *Laborare*: quae tamen reipsa nihil differunt omninò. Nam *Labor* est è *Dolore*, quo afficitur qui laborat.

Dolus l. 1. §: 2. D. de Dol, est omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumveniendum, fallendum, decipiendum alterum adhibita. [*rr*] *Fraus* est levior captiuncula, ex qua aliquis sibi adquirit, sivè alterum

K fraus-

---

tes Litteratum *atque* Eruditum *longè plus esse docto. quoniam non omnes* Docti *sunt* Litterati. *atque* Eruditi, *sed quilibet* Litteratus *atque* Eruditus *est*, (*& quidem meo judicio*) propriè *ac* solidè DOCTUS.

(*pp*) *Hoc vocabulo maximè utimur*, *cum* perditum, & afflictum rerum statum *expressiùs*] *designare volumus Leg.* Terentii *Andr. Act.* 4. *Sc.* 2. *v.* 10,

[*qq*] *Act.* 5. *Sc.* 1. *v.* 12.

[*rr*] *Et* hoc vocabulo *nunc tantùm in* malis *utimur*, *etiamsi* Antiqui *etiam* in bonis rebus *eo sint usi. Undè adhuc dicimus*: Sine dolo malo, *quoniam*, & bonus *eoque dici solebat* dolus.

fraudando, sive se ipsum, ut ille apud Plautum *in* Aularia: [ss]

- - - *Egomet me* fraudavi;

Animumque meum, Geniumque meum. - -

Ergò *Dolus* gravior est, quoniam in eo *Fraus* continetur. Cicero *pro* Domo: *Ne qua* fraus, *ne quis* dolus *adhibeatur*. Tacitus lib. 4. Historiar. fraudem, & Dolum *obscura, eòque inevitabilia*, Paulus ad Edictum 32 l. 3. § *ult.* D: pro Socio: *Societas si* dolo *malo*; *aut* fraudandi *causâ coita sit, ipso jure nullius momenti est, quia fides bona contraria est* fraudi, & dolo Julianus ad Edictum 1, l: 1. D. de his, qui not. infam. *De* dolo *malo*, & fraude *suo nomine damnatus*. [tt] Sunt. qui putant, DOLUM *opere* fieri, Fraudem *Verbis*: quos satis refellit, ut alia omittam, elegans locutio *Doli dicere*, id-est *fictè, & simulatè, non ex animi sententia* quâ usus Plautus *in* Trinummo: [uu] *Non tibi dicam* dolô. Cui contrarium *bonâ fide* dicere. Idem in Aularia: [xx] *Dic* bonâ fide. & in Pseudolo: [yy] Bonâne fide *istuc dicis?*

Domicilium est habitatio *certa, & fixa* in qua Larem rerumque, ac fortunarum suarum summam Pater familias constituit. (zz] *Domus* interdum est *temporaria propria*, vel *aliena*. [a] *Sedes* est possessio *antiqua*. Itaque ubi *Domicilium*, ibi *Domus*. At non ubi *Domus* ibi

[ss] *Act.* 4. *sc.* 9. *v.* 14. *seq. Vid. idem Plautus in* Rud, *Act* 5, *Sc.* 2. *v.* 31. & 60. & *in Trinum Act.* 2. *Sc.* 4. *v.* 11. Cicero *pro* Sext. Roscio Amer. *Cap.* 42. §. 3.

(tt] *Sed* fraudi esse *apud* Antiquos *idem significabat quàm* vitio dari *undè* aliquapoena *proveniret*. *Quapropter etiam* Fraus *antiquè* Poena *est vocata Conf.* Doleti *Formul. L.L. p.* 65.

[uu] *Act.* 2. *Sc.* 4; *v.* 79.

[xx] *Act.* 2. *Sc.* 2. *v.* 35. *seq.*

[yy] *Act.* 4. *Sc.* 6. *v.* 33.

(zz] *Undè* ex ICtorum *mente* mutare Domicilium *dicuntur illi, qui* migrant, *ut aliam Urbem habitare tanquam illius* Cives *futuri*. *Nàm qui* ad tempus *habitat*

ibi *Domicilium* quoque est semper. Et *Domus* & *Sedes* alterum sine altero esse potest. Cicero *Memmio*: Sedem Domicilium, *vestigia summorum hominum*, & Valerio: *Eorum ego* Domicilia, Sedes, *Rem fortunas*, &c.

Donamus modicè, & nostra: [b] *Largimur* profusè & aliena. [c) Sallust. lib. 1. Historiar. *Igitur venditis proscriptorum bonis, aut* dilargitis. Tacitus Lib. 1. Historiar. *Quod sine modo; sine judicio* donaret *sua*, largiretur *aliena*.

Donum, & *Munus* sæpè coniunguntur. Plautus in Milite Glorioso: [d]

- - - *certatim* dona *mittunt* & munera.

Cicero in Catone: *Huic Divino* muneri, *ac* dono: Idem *pro* Archia: *Deorum aliquô* donô; *atque* munere *commendati*. Haec *Grammatici* ità separant, ut *Donum* dantis sit, *Munus* accipientis. *Illud* à dando; *Hoc* à muniendo. vel movendo dicimus. *Agraetius* Vel, ut *Donum* sit quod *Deorum* placandorum causâ *Aris* infertur *Munus*: quod *Hominibus* datur. Quam tamen Differentiam ferè semper confundunt *Historici*, atque *Poëtae*, qui DONA Hominum dicunt, ut *Dona militaria Coronae*, *Hastae purae*, & *alia* MUNERA Deorum. *Corn. Front.* Varro lib. 2, de *Vita* Pop Roman. *Delphos* APOLLINI munera *missa*. *Virgil. Aeneid.* 1. v. 636.

Munera, *laetitiamque DEI*.

Ovidius. [e]

Munera [*crede mihi*] *capiunt homines que*, *DEOSque*.

K 2 *Pla-*

---

mox indè discessurus, Domum *quidem potest habere*, *quàm condux it* Domicilium *autem non habet*.

[a] *Quomodo autem* Domus *differat ab* Aedibus, *supra Lib.* 1. *p.* 19. *prolixè est expositum*.

[b] & *quidem* Perotto *loc. cit. col.* 303. *lin.* 38. *seq. iudicante plerumque* praemii *gratiâ*.

[c] *Sic* Largè *est* profusè *liberaliter*. Largitio *autem* expensa *est*, *quae fit ad* aucupandum favorem *in petitione* Magistratuum.

[d] *Act.* 3. *Sc.* 1. *v.* 120,

[e] *Lib.* 3. *de* arte *Amandi* v. 653. *seq.*

Placatur donis IUPITER *ipse datis*.

Livius lib. 31. Dona *ampla data*, *quae ferrent Regi Vasa aurea*, *argenteaque* & idem alibi saepè Iurisconsulti L. 194. L. 214. eod. D, de *Verb. Sign.* volunt, *Donum* esse omne, quod datur *quâcumque ex causa*; *Munus*: quod *officii* gratiâ exhibetur. Ità *illud* Genus, *hoc* Speciem esse. Vel, *donum* significare id, quod, nullo jure, officiove cogente, *spontè* praestatur: *Munus* esse, quod *necessitatis*, aut *officii* causâ exhibetur, ut sunt MUNERA *natalitia*, *sponsalitia*, *nuptialia*. Quae posterior Differentia vera est & perpetua. [*f*] Plin, in Epist. *In causis agendis non mòdo pactione*; donò, munere; *verum etiam* Xeniis *semper abstinui*. Ulpianus de *Officio* Proconsulis 1. l. 6, § 4. D. de *Offic.* Proc. *Mandatis continetur ne* Donum, *vel* Munus *ipse Proconsul*, *vel qui in aliquo officio erit*, *accipiat*. Idem *ad* Sabinum 18. l, 7, § 3. D. de Oper. Libert. *Iurare autem debet*, *operas*, donum, munus *se praestaturum*.

Duco Verbum honestum est. [*g*] *Adducitur* quis ad rem *inhonestam*; *Perducitur* ad *studia*; *Deducitur* ad *honorem*, Agraetius. *Ducitur* quis ad *supplicium*; *Deducitur* ad *laetitiam*: *Ducimus* volentes: *Abducimus* invitos. *Ducimus* apud *alios*, & palam: *Subducimus* apud *nos met ipsos* & *secretò*. Donat. *Ducto* nequitiam, & dissolutionem denotat. Itaque *Ducitur* Uxor: Meretrix *ductatur* Plaut. in Asinaria: [*h*]

Nunc

[*f*] *Leg:* Petri Victorii *Lib.* 11. Var. lect. *Cap.* 22 *p.* 170. Wolf. Lazii *lib.* 10. Commentar. de R: R. *Cap.* 13. *p.* 1012. *Edition.* Oporiniano Basil. *atque* Balduini Walaei *Commentar. perpetuus in* Mathaei *Cap.* 5. v. 23. *p.* 47. *col. b. Hic notes velim. quod* Donum *donetur ab Amico*; Donatum *à Principe*; Donarium *à quocumque Devoto Lex. Jan.*

[*g*] *Differt autem à* Traho *hunc in modum*, *quod* Trahimus *eum*, *qui non est sequuturus*, Ducimus *autem spontè sequentem*. *Sumitur* & ducere *aliquando* Metaphoricè *pro* avocare & delectatione quadam, *quasi demulcere*.

[*h*] *Act.* 1, *Sc*, 3. *v.* 37. *Sic* Ductare labiis *extat apud*

Nunc quia nihil habes, maledictis ductare *meam* [i] *postulas.*

Idem in Menaechm. (*k*)

Nisi feres argentum, frustra me ductare *non potes* Terentius in Phormione: [*l*]

Ut phaleratis dictis ducas *me*, & *meam* ductes *gratiis*

Similiter *Ducere Exercitum* est militari more, & ordine movere: *Ductare Exercitum* dissolutè, & raptim trahere; quod genus locutionis familiare *Salustio*, ut *in* Catilina: *Quod* L. Silla Exercitum; *quem in Asia* ductaverat *quo sibi fidum faceret, contra morem majorem luxuriosè, nimisque liberaliter habuerat.* Et in Jughurthâ: *Ipse quasi vitabundus per saltutosa loca & tramites* Exercitum ductare. *Quintilianus* notat, hoc non sine rubore legi in Salustio, in quo illi non adsentior. Cum enim verbum *Ductare* significet *Dissolutionem*, aptè, & propriè *Salustius* dixit, *Ductare* Exercitum, pro *sine Ordine ducere*: sicut *idem dixit Agitare aetatem, vitam*, cum tamen *Agitare sit voluptuarium, auctore* Donatio.

Ductus; *Imperium* & *auspicium* jungit Plautus in Amphitr. [m]

Ut gesserit Rempublicam ductu, imperio, auspicio *suô.*

Ubi est DUCTU per *se*; IMPERIO *militare potestate*

eundem Plautum *in* Milit. Gloriof. *Act.* 2. *Sc*, 1. *v.* 15. *quod* propriè *MERETRICUM est quando* Amatores suos cõtumeliosiùs *solent subsannare* Graecis *dicitur* διαμωκᾶσθαι καὶ τὰ χεῖλη διαστρέφειν *Vid.* Philippi Parei *Lexicon criticum p.* 91. *col. a.*

[i] Lambinus, *& ex eo* Dousa *atque* Tubmannus *in utraque Editione, pro MEAM h. l. nequaquam ineptè TU EAM legunt.*

[*k*] *Act.* 4. *sc.* 3. *v.* 20.

[*l*] *Act.* 3. *sc.* 2. *v.* 15:

[*m*] *Act.* 1. *sc.* 1. *v.* 41. *& ibid. Act.* 2. *Sc.* 2. *v.* 23. *Sic* Dux *Militum* ducit ducendos *Milites per viam, quam rectam esse* ducit. *Operarii verò* ductant (*licet* ductim) ductario *fune mollem aliquam* ductilem. *Lexic. Ian.*

te; AUSPICIO per *alios*, ut Legatos, Praefectos. Svetonius in Augusto: *Domuit autem partim* ductu, *partim* auspiciis *suis* Cantabrium. Vetus inscriptio apud *Plinium Lib.* 3. *Quod ejus* ductu; auspiciisque *Gentes* Alpinae *omnes*, *quae à Mari supero ad Infernum pertinebant sub imperium P. R. sunt redactae*. *Ducit* Vir, *Nubit*. Mulier: quia pallio obnubit caput suum, genasque. *Clarus*.

Durè significat crudeliter; *Duriter* sine sensu laboris; & *Durè* in alterum; *Duriter* in nos aliquid facimus, ut tradit *Donatus*. [n] Sed meò judicio non benè. Nam haec adverbia solâ terminatione differunt, ex antiqua consuetudine, quâ Nomina in *us* bina ferè Adverbia habebant; ut HUMANUS *Humanè*, *Humaniter* LARGUS, *Largè*, *Largiter*: DURUS, *Durè Duriter*. & alia multa, de quibus infrà monuimus. Terent in Andria: (o)

Primùm haec pudicè vitam, parcè, ac duriter
Agebat. - - - - - -

Quod cum quadam licentiâ dici & usitatius esse *Durè*, & *Humanè* notavit *Augustinus in Libro de* Grammatica.

E.

E*Boreum*, & *Eboratum* & *Eburnum* [p] *Fl. Sosipp.* distingui placet, ut Eboreum sit ex solido *E bore* contectum; *Eboratum* exrinsecùs *Ebore* ornatum; *Eburnum* à similitudine *Eboris* aptatum.

Ebrius & *Ebriosus* quid inter se distent, ostendit *Sene-*

---

[n] *Conf. Perotti Cornucopiae Epigr. LXXII. col.* 945. *lin.* 7. *seq.* & *Nonii Marcelli Propr. serm. col.* 1418. *lin.* 37. *seqq.*

[o] *Act.* 1. *Sc*, 1. *v.* 47. *seq.*

[p] *seu* Eburneum *quod est ex* Ebore *sive instar* Eboris *album*, *Vagina* eburna *legitur apud* Virgilium *Lib.* 9 Aeneid. v. 305. & *Ensis* eburnus *ap.* eumdem *Lib.* 11 *Aeneid. v.* 11.

neca ad *Lucilium* his verbis: *Plurimum enim interesse concedes inter* Ebrium, *&* Ebriosum. *Potest & qui* ebrius *est*, *tunc primum esse*, *nec habere hoc vitium & qui* ebriosus *est*, *saepe extra* ebrietatem *esse*. [q] Similiter differunt *Ebrietas* & *Ebriositas*. Cicero lib. 4. Tusculanar. Quaest. *Et inter* Ebrietatem *&* Ebriositatem *interest aliudque est* amatorem *esse aliud* amantem.

Ecclesia aliud est: quàm *Templum*: siquidem *illa* contentum, i. e. *Concionem* ipsam populi. *hoc* continentem Locum, i. e. *Aedes*, in quibus colligitur *Ecclesia*, denotat. [r]

Edicta l. 2. § 10. D. de Origin. *Iur.* dicuntur formulae Iurisdictionis, quas *Praetores*, *Proconsules*, & alii *Magistratus* proponebant, & edicebant se in jure dicendo observaturos. Interdum significant *Mandata*, quae prout res inciderat, arbitrio suô promulgabant. *Interdicta* autem vocantur Denunciationes, aut Effata *Praetoris*, quae inter *Litigatores* interponebant maximè in controvertiis *Possessionum*, donec pleniore judicio de proprietate cognosceret. Veluti cum ità interloquebatur: *Uti nunc possidetis eum fundum quòminus ità possideatis*; *vim fieri veto*. Vel: *Unde tu illum dejecisti*, *eò restituas*. Itaque nomen *Edictorum* generale est, & in eo velut *Species*, continentur *Interdicta*, de quibus pleni sunt Libri Jurisconsultorum *D. Lib*, 43. & aliorum veterum auctorum. [s] *Donatus* in *Hecyram* Terentii inter *Edico*. & *interdico* hoc interesse dicit quod *Edicimus*, quod fieri jubemus; *Interdicimus*, quod fieri ve-

[q] Ebrius *est tumulentus*, *vinolentus*, *& qui se nimio potu oneravit*; *& propterea mente est alienatus*; Ebriosus *verò saepissimè fit* Ebrius. Hic *gaudet* ebriari; Ille *se* inebriavit. *Sic* Ebrietas *est accidens*; Ebriositas *vitium*, *quia est* inebriandi *consuetudo*. Haec *est è* moribus; Illa *ex* causa. Haec *in* Proclivitate, illa *in* actione *consistit*.

[r] *Sic* Curia Hostilia *etiam erat* Templum, *licet* sacra *non esset*. *Deinde Aedes sacrae* Templa *quoque sunt appellata*. *Undè & in Coelo* Templa *dicuntur*, *quasi* DEORUM Aedes.

tamus. *Edicimus* uni generi Hominum; *Interdicimus* diversis. Itaque PRAETORIS *Edicta* & *interdicta* dicuntur. *Edictum* est quod Princeps propriò motu constituit *L. 3. Cod. de LL. Decretum*, quod causâ cognita inter partes litigantes decidit L, 1, § 1. *ff.* de Const. Princ. *Interlocutio* quod de plano absque sententia definitiva interlocutus est *d. L. 1. § 1. Oratio* quam ex e ius-dem jussu recitavit *Quaestor in Senatu*. *Mandata* sunt ejusdem Praecepta, & Monita data *Praesidibus* aut *Procuratoribus*. *Iussiones* datae *Comitibus Consistorianis*, vel *Tribunis*, vel *Refrendariis Palatii* perferendae ad *Praesides Provinciarum L. 1. C. de Mandat.* Princ *Rescripta* sunt Responsa ad preces facta, vel *Annotatione* i. e. subscriptione *Principis* in Libello negotii, vel *Epistola* scripta ad *Praesidem* de relatione alicuius Dubii, vel *Pragmaticâ Sanctione* de publico aliquo negotio juxta preces alicuius universitatis,. *L. ult. Cod. de divers. Rescr.*

Educere [t] est extra trahere; [u] *Educare*, enutrire & provehere. (x) Varro in Cat. vel de lib. educ. *Educit* enim Obstetrix; *Educat* Nutrix: *Instituit* Pedagogus *Docet* Magister *Marcel*, *Ef-*

(s] Leg. Iustiniani Jmp. *Institut. Lib. 4. Tit. 15. d.* interd. § a *& in eund.* Wihelmi Luduelli *Comment. p.* 643. *num.* 6. *seq.*, & Georgi Franchi *Commentar. in* eund. loc. *p.* 677. *n.* 8. *seq. Aliàs de* Edictorum *variis* Argumentis & Generibus, *eorumdemque* verbis, *ac* formulis solemnibus, *immo*; & *de* Edictorum, *quae ad* interdicta *pertinent*, speciebus *vid.* Barnabae Brissonii *Lib.* 3. *de* Formul. p. 274. seq.

. [t) *Huius Verbi* Opposita *studiosè collegit ex classicis Auctoribus* Angustinus Gambarella *in ità dicta* ANTITETORUM amica simultate *eaque* Mediolani *an. CR. M.* DC.XIX. *in quart. f. Maij impr. p.* 229.

[u) *sic* Plautus *in Epidico act.* 3. *sc.* 4. *v.* 36, *seq hunc in modum infit.*

- - - - Heus foras *educito*..

Quam introduxisti fidicinam.

(x] *Ubi notandum, quod* Educator *non sit decernendus is, qui loquente* FrautzKio *Commentar. in Lib.* 1.

Effigies ab *Imagine* ità differt, ut species à Genere. Nam *Imago* omnem similitudinem comprehendit, tàm *pictam*, quam *fictam*; *Effigies* autem est: quae *fingitur*, non quae *pingitur* ab effingendo (*y*) dicta. Itaque *Effigies* (*z*) omnes sunt *Imagines*, [*aa*] non contra. Afranius in Vopisco. *(bb)*

- - - *Cuius te suscitat.*

Imago, *cuius* Effigia? *Hoc natus Patre.*

Cicero Lib. 1. de *Natura* Deorum: Effigies *hominis*, & imago *DEUS* Livini lib. 1. *En nobis*, inquit, *iuvenem filium tenens* Effigiem, *atque* Imaginem *ejus*. Tacitus Lib. 15. Annal. *Gymnasium ictu fulminis conflagravit*, Effigiesque in eo Neronis *ad informe aes liquefacta*. Idem Lib. 16. *Quod inter* Imagines *Majorum etiam* C. Cassii Effigiē *coluisset, ità inscriptam: DUCI PARTIUM.*

Egestas est indigentia *omnium rerum*; etiam *earum*; quae ad *victum*, *cultumque corporis* sunt necessariae; *Inopia* est defectus cùm *rerum necessariarum*, tùm etiam *con-*

Iustin. *Instit. Tit.* 20. *d.* Attil, *Tut.* §7. *p.* 106. *n.* 21. & 23. successionem *sperat*, *vel qui* Pudicitiae impuberis *insidiatur.*

[*y*] *h. e.* ad similitudinem alterius fingendo,

[z] *h. e.* aptè affectae rei facies.

(aa) Differt autem Imago [1] *ab* Exemplo *hunc in modum*, *quod* Exemplum *ponitur*, *ut aliquid tale fiat*. Imago *autem nullum talem finem habet*, *sed* [*loquente* Jul. Caes. Scaligero *Lib.* 3. Poët. c. 49. *p.* 292.) *ut duae res sub una aequali intellectione comprehendantur propter* assimilationem. *quae dicitur* ὁμοίωσις (2) *ab* Idolo *ut* Genus à specie. *Nam omne penè* Idolum *est IMAGO*, *sed non IMAGO est* Idolum. *Longè alterius Deffinitionis est* Idolum; *alterius* Imago, *HAEC fit ad ornamentum, vel ad res gestas demonstrandas; ILLUD autē ad miserorum animas sacrilego ritu, & vana superstitione illiciendas, vel inijcendas, quem modum testatur* Henricus Hoepffnerus *Sext.* 3. *p.* 441:

(bb) *Hic locus habetur in* Poët. Vett. Latinor.. *Fragmentis Edition.* Stèphannae *p.* 60. *ubi pro* hoc natus Patre *ex Nonio* Cognatus Patre, *legitur.*

consilii, & *amicorum*; Paupertas est tenuitas *rei familiaris* vitam *arctè* sustinens Ita *Egestas* plus est quam *Paupertas*: *Inopia* [cc] plusquam *utrumque* istorum. Cicero in Paradoxis: *Istam* Paupertatem, *vel potius* Egestatem, *ac* Mendicitatem. *tuam nunquam obscurè tulisti*. Idem *in* Catilinam 2. *Praesidia nostra cum illius latronis* inopiâ, *atque* egestate *debeo conferre* Seneca *ad* Lucilium: *Non est*, *quod* Paupertas *nos à* Philosophia *revocet*: *ne* Egestas *quidem*. Ibidem *Quanta verborum nobis* Paupertas; *immò* Egestas. *sic* Similiter *Egens* est, cui necessaria desunt. *Inops* dicitur, qui est sine opibus, & ope, atque auxilio. *Pauper* est qui parum possidet, quasi parvi Laris. Ut *ingenuus* si rem minorem habeat sestertiorum quinquaginta milium. id est, aureorum quinquaginta: *Libertinus*, si minus habeat: quàm triginta Sestetriorum millia, sive triginta aureos [dd] Plautus *in* Rudente: [ee]

Sed hic pauperes res *sunt*, inopesque *puellae*. Ovidius: [ff]

Nempe quod alter egens. *altera* pauper erat.

Svetonius *in* Nerone: Inops *atque* egens *apud amitam* Lepidam *nutritus est* Arnobius Lib. 2. *Cum sit* inops, pauper *Lare*, & *tugurii* pauperis.

Ege-

(cc) *cui addendae* Penuria, *atque* indigentia, *quae* Egestate, *atque* Paupertate *verè sunt* generaliores, & *ad* omneis res *commodè referri possunt*.

[dd] *Leg*. Joan. Rudingeri *Centur*. 1. *Singular*. Observation. diversor. jurium. *Observ*. 33. *num*. 1. *p*. 60. Hugo Cardinalis *tria haec vocabula* Inopis *nempè* Egeni *atque* Pauperis *sic distinguit ut* primus *sit sine ope gratiae* alter, *qui tribuit auctori DEO gratiam quam habet quasi* mendicatò *acceptam*; tertius, *qui adhuc est imperfectus nec ei sufficit quod habet* Glossa *ex* Cassidoro, *tradit*, *conditionem generis humani calamitatibus pressi his tribus indicari*; Inopem *hominem esse*: *quia* mortalis *effectus est*; Egenum *quia in* labore & sudore *panem quaerit*; Pauperem *quoniam de* Sapientia: & puritate *dejectus solam tenuem*: & *ubertilem ratiunculam possidet*.

[ee] *Act*. 1. *Sc*. 5. *v*. 24.

[ff] *Lib. de* Remedio Amoris *v*. 748.

Egere est carere aliquâ [gg] re ità ut *impotenter* desideretur. *Opus habere* est carere aliquà re *facili* & *aequo* animò. *Illud* est cupiditatis, & necessitatis; *Hoc* moderationis, & utilitatis. Itaque dicebant *Stoici* Sapientem nullâ re *egere*, sed *opus habere* interdum quibusdam rebus, ut Victu, Vestitu: & similibus: Contrà *egere* stultum, qui angitur cupiditate, & indigentia earum rerum, quas si habeat, nesciat uti. Quàm *illorum* sententiam luculenter explicat Seneca *ad* Lucilium *Volo tibi*, inquit, *Chrysippi quoque distinctionem indicare. Ait*, Sapientem *nullâ re indigere; & tamen multis illi rebus opus esse: Contra* Stultò *nullâ re opus est; Nulla enim resscit uti, sed omnibus* eget. Sàpienti, *& manibus, & oculis, & multis ad quotidianum usum necessariis* opus est *Sed* eget *nulla re*. Egere *enim* necessitatis *est; nihil autem* necessè Sapienti. Similiter Cicero loquitur de Sapiente. *Illum nihil requirere, nullô* egere, *suoque contentum esse*

Elinguis habet linguam; sed usu ejus caret; [hh) *Elinguatus* eam amisit. [ii] *Corn. Fronto*

Eloquentia est perfecta vis Orationis: *Eloquium* Pars supposita commodè eloquendi. (*kk*] *Corn. Fronto.*

Eludere, (*ll*[& *Praeludere* sunt verba *Artis gladiatoriae*, quae hoc differunt, quod *Eludere* dicuntnr *Gladiatores*, cum petitiones Adversariorum corpore declinant. & effugiunt; *Praeludere* cum ventilant lusoria arma ante pugnam. (*mm*] Cicero Lib. 2: de Oratore

Atque

[gg] (necessaria *nempè*, ac maximè utili,]

[hh) *quoniam* fari non capax *sivè* potens est.

(ii] *Ideòque idem est, ac* Lingua *prorsus privatus.*

[kk] *Ponitur enim nonnunquam pro* sermone commodo, *ac* grato; *nonnunquam quoque pro* Facundia, *atque* Elogio, *hoc est*, honoris de aliquo testificatione.

[ll] propriè *& quidem ex* Donati *mente*, *non solum finem* ludo *imponere sed &* ludendo *decipere*. *Conf.* Scardii *Lexicon juridicum p.* 328. *col.* 1.

[mm] *Ideoque idem est ac actionis seriae* certamen *quasi* iudricum *praemittere* Lex. Ian.

Atque ejusmodi Illa praelusio *esse debet*, *non ut Samnitium*, *qui vibrant astas ante pugnam*, *vibrant in pugnando nihil utuntur*, *sed ut ipsis sententiis*, *quibus* praeluserunt, *vel pugnare possint*. Ovidius Lib. 3. de *Arte amandi* [*] v. 515 seq.

Sic ubi praelusit, *rudibus puer ille relictis*,
Spicula de Phaletra promit acuta sua.

Manilius Lib. 5. *Astronomici* [*] v. 163. seq.

Ille cito motu rigidos eludere *cestus*.
Nunc exire levis missas, *nunc mittere palmas*.

Sed interdum *Eludere* significat idem, quod *Praeludere* Cicero de optimo genere *Oratorum*: *Non enim in acie versatur*; *& ferro quasi rudibus eius* eludit *oratio*.

Eludit, qui luctum deponit (nn] *Illuxit* cum lumen apparuit. *Agraetius*

Em [oo] cùm ostendis; *En* [pp] cum increpas. Cicero: En *cui tamen quòque liberos tuto committas*! Sed *Hem*, cum dolor iram moverit, aut cum admiratio; cogitatioque stuporem. *Agraetius*.

Emere est pretiò acquirere. [qq] *Parare* verò est pecuniis; vel gratiâ, vel alia quavis ratione usu suo adjungere. Salust. in Iugurtha: *Servi aere parati iniusta imperia Dominorum non perferunt*. Terent. In Eunucho: [rr]

Cupio aliquos parare *amicos beneficio meò*

Jurisconsulti haec paulò aliter distinguunt, *Emtum* & *paratum*, quae in Legatis Uxoris adijcebantur, ita volunt differre, quòd in EMPTO *Paratum* sit; IN PARATO

[nn] *seu finem lugendi fecit*,

[oo] *EM pro* EAM *&* EUM *pro* Eorum *Veteres quoque dixisse* Festus *Lib.* 5. Antiquit Rom: *col* 1148. *lin.* 18.; *haud incertus auctor est Vid.* Perotti *Cornucopiae Epigr.* 2 *col.* 106. *lin.* 53.

(pp] *(quod & pro* Eum *à Nominativo IS Veteres eod* Festo *loc. cit. testante dixerunt*.

[qq] *Vndè & antiquis ICtis pro accipere frequenter ponebatur Ejus opposita leg. apud* Gambarella *in ANTITHOTORUM* amica simultate *p.* 238,

[rr) *Act.* 1. *sc.* 2. *v*: 69.

TO *Emtum* non contineatur, Ulpianus ad Sabinum 22. l. 45. ff. de leg. 3. & leg. 47. *Item interest ipsius causâ* parata *sint ei legata*, *an ipsius causâ* emta. Paratis *enim omnia continentur*, *quae ipsius usibus fuerunt destinata*; Emtis *verò ea sola*, *quae propter eam* emta *fecit Maritus*. *Livius* L. 34. *Inde si quid* emtum, paratumque *pupillis*, *ac viduis foret*, *à* Quaestore *proscribebantur*.

Emerita sunt Stipendia, quae Militibus emeritis, atque solutis labore militiae solvuntur; [ʃʃ] *Praemia* sunt Donativa ultra emerita Veteranis dari solita. *Illa* debentur ex formula militari; *Haec* gratuitò dantur ex liberalitate Principis. Arrius Menander de Re militari 5. *l.* 5. *§. pen.* de re mil. *Ut Veteranus erit restituendus*, *&* Praemia, & Emeritum *capiat*. Svetonius in Augusto: *Item aliàs immodestè missionem postulantes*, *citra commoda* Emeritorum Praemiorum, *exauctoravit*. Ibidem; *Devictisque his*, *& confiscatis*, *promissa Veteranis* Praemia persolverentur.

[*] *Eminere* habet significationem praestantiae, & excellentiae; *Enitere* claritatis. *Goclenius*.

Emplastra l. 18 *§.* 10. *D. de* Fund. *instr.* sunt Medicamenta, quae liquati aliquid accipiunt, tùm vulneribus imponuntur. *Malagmata* sunt Fomenta, quae contusa, & super cutem injecta, ulcera dura mollificant, & matura faciunt. *Pastili* arida sunt Medicamenta, quae aliquô humore delinuntur, deinde vulneribus imponuntur, ut prolixè tradit Celsus Lib. 5. Plinius Lib. 21. *Imponuntur* Emplastra *vulneribus*; Malagmata *super integram cutem injiciuntur*; Pastilli *autem illinuntur*, *aut alicui molliori*, *ceratove* miscentur.

(*) E'παινος & E'γκώμιον hunc in modum differunt, ut *hoc* fit pusilla quaedam Panegyris, ἐν ταῖς Κώμαις, hoc est in Vicis, *Tribulibus* audientibus, in laudem alicujus prolata, *Illud* autem tùm *vera*, tùm *falsa* Oratio de cujuspiam perfectione, modò sit sine *ornatu*, *simplex*, ac *brevis* Conf. *Scaligeri* Lib. 3. *Poëtic* Cap. 109. p. 370.

Epi-

[ʃʃ] *seu*, *quae peracta sunt*, *cùm iam Milites* missionem, *ut* Veterani *impetraverunt*.

Digitized by Google

Epicedium est, quod dicitur, cadavere nondùm sepultô. (tt) *Epitaphium* post completam Sepulturam dicitur Servius.

Epulum est publicum Convivium, ut *triumphalis*, *pontificalis*, [uu] *auguralis*, vel *funebris* Coena. *Epulae* sunt Convivia privata, item Cibi affluentiores. Cicero in Vatinium: *Ita enim illud* Epulum *est funebre*, *ut munus sit funeris*, Epulae *quidem* ipsae dignitatis.

Ergastulum, & *Ergastulus*, ut *genere*, ita & *intellectibus* differunt. Nàm *neutrô*, Carceris locus est; [xx] *Masculinô*, Custos loci poenalis. Lucilius Lib. 15. *Satyr*. p. 170. *Non* Ergastulus *unus*, *&* *alius Judicem apposuit*, *ut nemo sententiam liberè quasi* Ergastulus *possit dicere*.

Eripere est de manibus auferre per raptum, & vim; *Eximere* est quoquô modô auferre, ut puta, si quis non rapuerit quem, sed moram fecerit, quô minùs in jus veniret, ut scribunt *Jurisconsulti*. Terent. in Adelphis: [yy] *Domo me* eripuit, *verberavit*. Quintilianus in Declamat. *Tu illum* exemisti, *cùm ad Magistratus eductus est*.

Erga ad *affectum* refertur, ut: Erga *Illum suum* benignus. *In* ad *simultatem*, (zz) ut; In *illum sum* saevus *Fl. Sosip.*

Erro

[tt] *Leg*. Virgilii *Ecl*. 5. *v*. 20. *&* 43.

[uu] *Hujus Descriptionem vid. ap.* StucKium *Lib*. 1. Antiqu. Convival. *Cap*. 18. *p*. 45. *b*. *Quomodo autem* Epulae *olim sunt divisae*, *tradit* Fulvius Ursinus *in* Appendice *ad* Petri Ciacconii *Librum de TRICLINIO p*. 74.

[xx] *Propriè autem est Locus*, *ubi Lapides*, *Metallave fodiuntur*. *Sed quoniam ad haec opera damnati ad Ergastula mitti solebant*, *ut illic metalla eruerent*, *factum est*, *ut Ergastulum pro Carcere sit positum*.

[yy] *Act*. 2. *Sc*. 1. *v*. 44.

[zz] *HOC plerumque in* malam; *ILLVD autem in* bonam *partem sumitur*, *quoniam* motum officiosum *denotat*.

Erro est, [a] qui frequenter sine causa vagatur, & tempore in res nugatorias consumtô, seriùs domum redit. *Fugitivus* autem est, qui eò animò discedit, ut non redeat, auctore Vlpiano *l.* 4. *D. de Re mil.* Seneca Lib. 2. de *Beneficiis*: *Dum vagus, atque* erro *vernaculis congregatur, & ludit*. Arrius Menander Lib. 2. de Re militari. leg. 4. §. pen. D. de Re milit. *Levius itaque delictum emansionis habetur, ut* Erronis *in servis; defectionis gravius, ut in* fugitiva.

Errare est per loca sola, & ignota discurrere; *Vagari* per diversa. *Illud* solitudinem; *Hoc* dispersionem exprimit: Cicero lib. 1. de Oratore: *Ne* vagari, & errare *cogatur Oratio*. Pacuvius in Periboea: [b] *Incertè* errant, vagant. Horat. Lib. 1. [*] Epist. 12. v. 17.

Stellae sponte suâ, jussae ne vagentur, & errent.

[*] *Errare*, & *Decipi* hunc in modum differunt, ut posterius turpius fit priore. Nam erramus ipsi opinione lapsi; decipimnr autem ab alio prudentiâ victi. Credulitas saepè nos inducit in errorem; sed infidi, fallaces, atque callidi nostram spem fallunt. Goclenius p. 231.

Erraticus, [c] & potest errare, & solet; *Erraticus animus* est, qui solet errare, & desinit. *Erratio animi* est repentina commotio. *Corn. Fronto*.

Error [d] est rei vitium, ut *Amor*, *Dolor*; *Erratio* incertae viae. *Corn. Fronto*. *Erratio* est pecudum; *Error* animi est, & loci, in quo erratur. *Donat.*

Esse, & *Extare*, ut diversa, posuit Paulus ad Edictum 2. *l.* 4. *D. de Usufr. Ususfructus in multis casibus pars Dominii* est, & extat, *quod vel praesens, vel ex die dari* po-

---

[a] *incertis vagans sedibus, seù*

[b] *p.* 251 *ubi commodiùs ex* Nonio *legitur*: Incertè errans vagat, *pro* vagatur.

[c] *qui &* Errabundus, *atque* Erroneus, *hoc est*, Errore errans, *dicitur*.

[d] *Ponitur & haec Vox pro ipsa* Erratione, Errato, Peccato, Lapsione, Prolapsione, Fraude, falsa Opinione, Culpa, *atque* Flagitio *passim apud* Plautum, Terentium, *atque* Ciceronem,

potest. Ubi minus valet esse, *quàm* extare, *quod est* [e] perseverare, *&* permanere, *ut* constare. Vetus Poeta apud *Ciceronem* Lib. 1. Tusculanar. Quaestion.

Ubi rigida constat *caligo inferûm.*

Ulpianus ad *Edictum* 10. *l.* 29. *D. de Oper. Liber. Etsi haeres non* extat, *id est*, *non perseverat haeres esse. Sed* Est *etiam id*, *quod in obscuro latet*; Extat *id*, *quod in apertum*, *lucemque profertur*, *& in vulgus manat.*

Eventus est successus rerum nundùm ad finem deductarum. [f] Exitus [g] est finis rei, qui sequitur *Eventum*, & absolvit. *Cicero* Torquato: *Si mihi alterutrum de* Eventu, *atque* Exitu *verum promittendum esset.*

Eunuchus est, qui necessariâ ad generandum parte deminutus est, sive *naturaliter* ità progenitus sit, sive *ante pubertatem* excisus, isque Latinò vocabulò dicitur CASTRATUS [h] *Spado* propriè est, qui valetudine aliquâ, vitiôve corporis praepeditus generare non potest. [i] Cajus Institut. 1. L. 2. §. 3. D. de Adopt. *Qui gene-*

---

[e] *propriè* actu esse, & verè existere.

[f] *& non* ratione *sed plerumque* casu *fit. EVENTUM autem in Neutro* Genus *esse*, *& de* quacunque re, *quae* acta *erit*, *dici posse*; Nonius Marcellus *de* propriet. Ser. *col.* 1301. *nequaquam vanus auctor est.*

[g] *Quam vocem ICti praeter* vulgatam significationem *etiam pro* Effectu, *atque* Morte *ponunt.*

[h] *Nonnulli putant*, Eunuchum *aliquando per* Catachresin *significare potentem quendam aulicum*, *qui non exectus*, *quemadmodum* Ebedmetoch, *&* Candaces, Aethiopes *illi aulici in ipsa* Scriptura Sacra *dicti sunt Eunuchi. Ex quo apparet non semper* castratum *tantùm*, *sed saepè quoque* officium *denotare. Sic* Andramytes (*& non* Andamites) *LYDORUM Rex etiam* mulieres *fecit* Eunuchas, *hujusque loco* Virorum eunuchorum *usus est*, *sicuti refert ex* Xandi Lydii *Lib.* 2. Rer. Lydar. *ATHENEUS Lib.* 12. Deipnosoph. *c.* 4. *p.* 651. *Edition. ex* Natalis Comitis *interpretatione* Lugdun. *in* 8.

[i] *Conf.* Schardii *Lexicon Juridicum p.* 869. *col. a. ubi* varia, *& in primis p.* 868. *col. b.* tria *SPADONUM constituuntur genera.*

generare non possunt, *quales sunt* Spadones, adoptare *possunt*, castrati *autem non possunt*. Vlpianus ad Sabinũ 5. L. 6. D. de Lib. & Post. Spadonem *quoque posse posthumum haeredem scribere*, & Labeo, & Cassius *scribunt quoniam nec sterilitas ei rei impedimento est*. *Sed si castratus sit*, Julianus Proculi *opinionem secutus*, *non putat*, *posthumum haeredem posse instituere*. *quô jure utimur*. Ejus autem juris ratio est, quòd *Eunuchi*, cùm testibus careant, omninò generare non possunt; *Spadones*, qui temporali sterilitate laborant, vel propter frigiditatem, vel quia vias seminis obstructas habent, ut censent *Physici*, si his, aut similibus impedimentis liberentur, procreare possunt. Porrò *Spadonum* appellatio interdùm *generalis* est, quâ omne genus eviratorum continentur, ut auctor est *Vlpianus L. 128. D. de Verb. Sign.*

Ex quidam referunt ad locum, undè eximus, ut: *Ex fundo* venio, *ex agro* venio. [*k*] *De* ad id, quod Graeci περὶ dicunt, quasi *de Marcello*. Fl. Sosip.

Exanimatus est perturbatus, afflictus, perculsus; *Exanimus*, mortuus. Cicero ad Paet. *Miraris, me tantâ perturbatione valetudinis tam graviter* exanimatum *esse* Virgilius: [*l*]

Corpus ubi exanimum *positum*. [*]

[*] Virgilii locus, quem nullibi extare opinatus est HeKelius, reperitur Aeneid. XI. v. 30.

Corpus ubi exanimum positum Pallantis Acoetes
Servabat senior. - - - - - - -

Vt in Veteribus legere est. Sed longè meliùs est *Exanimi*

[*k*] *Ex quoque est Particula*, *quae nominibus* Dignitatum Magistratuumque *adjicitur*, & functionem praeteritam *significat*, *qualia nomina sunt* Ex-Consul, Ex-Rector, Ex-Decanus, &c.

[*l*] *Hunc locum in* Virgilio *minimè extare ideò opinor*, *quoniam studiosè inquirendo eum invenire nullus potuit*. *Sed Lib.* 1. *Aeneid. v.* 484. & *Lib.* 6. *v.* 149 exanimum Corpus *legitur*. Juvenis *autem* exanimus *extat Lib.* 11. Aeneid. *v.* 51. & Socius Exanimus *Lib.* 6. *v.* 161. *immò*, & *LAVSVS* exanimus *Lib.* 10. *v.* 841. *NB. Vid. Lib. Aeneid.* 11. *v.* 30.

mi Pallantis, quia *positum corpus* satis habet, absque alterius adjectivi inculcatione.

Exauctorare est militem sacramentò militiae, & stipendiò solvere, ut nihilò tamen minùs sub vexillo retineatur, donec emerita accipiat. *Missionem dare* est penitùs ab armis, castrisque dimittere; sive *honestâ* missione post emerita stipendia, sive *caussariâ* propter morbum, aut imbecillem valetudinem, sive *ignominiosâ* ob delictum. [m] Tacitus Lib. 1. *Annal.* Missionem dari *vicena stipendia meritis*, Exauctorari, qui *sena dena fecissent* Livius Lib. 25. *Velut* axauctoratus morte *Ducis ab signis discessit*. Sed quia *Exauctoratio*, ut plurimùm *ignominiae* causâ fiebat, indè *Exauctorare* aliquando significat *ignominiosè mittere*. Vlpianus ad *Edictum* 6. L. 2. §. 3. D. de his, qui notant. infam. *Sed si eum ita* exauctoraverit, *ut insignia militaria detraxerit*, *inter infames efficit*. Arrius Menander Lib. 2. Leg 4. D de Re militari: *Erit* exauctoratus, *id est*, *militia remotus*, *castris ejicietur*.

Ex bonis alicujus dicitur esse res, in quam non nihil juris quis habeat, etiamsi deposita tantùm sit, vel commodata, aut pignori data. *In bonis* verò est res, quae in Patrimoniò alicujus est, sive Dominium ejus habeat, sive bonâ fide possideat. Nam eadem sunt *Esse in Bonis Esse in possessione Bonorum*, *Bona possidere*. [n] Cicero pro Do-

[*m*] Turnebus *Lib.* 3. Adversar. c. 3. *Tom.* 1. *col.* 76 *seq. de* hac differentia *hunc in modum scribit: Exauctorantur*, qui solvuntur stipendio; nec tamen dimittuntur, sed habentur sub vexillo, non sub Aquila, aut Signis Legionis, neque jam Legionarii sunt; retinentur tamen, donec emerita solvantur, aut agri assignentur. *Missio* verò iis datur, qui penitus dimittuntur.

[*n*] *Alii inter* Jurium Antistites, sanctèque Themidis Custodes, *sic dicunt: In Bonis esse* propriè *dicuntur ea*, *quae* Situ, & positione intra rem aliquam nostram *continentur*; *EX BONIS verò*, *quae* ὄντως *h. e.* naturaliter *sunt* extra rem, *sed tamen ad* eam *pertinent*. *Sic decem Nummi Joachimici*, *qui sunt in Marsupio meo*, *In BONIS MEIS esse dicuntur*, *at quos* Sempronio *dedi mutuos MEIS sunt EX BONIS*.

Domo: *Dominum se* in meis Bonis *esse voluisset*, Ulpianus ad Edictum 56. L. 2. §. 22. D. de Vi bon. rapt. *Sive* in Bonis *sit*, *sive non sit*; *si tamen* ex bonis *sit*, *locum haec actio habebit*. *Quare sive commodata res sit, sive locata, sive etiam pignorata proponatur, sive deposita apud me sit sic, ut intersit mea eā non auferri, sive bonâ fide à me possideatur sive usūfructū in ea habeā, vel quod aliud jus, ut intersit mea, eā non rapi, dicendū est, cōpetere mihi hanc actionē, non ut dominiū accipiā, sed illud solū quod* ex Bonis meis *hoc est*, ex substantia mea *res ablata esse proponatur*. Idē lib. 59. l. 49. D. de verb. sign. in Bonis *autē* nostris *computari sciendū est, non solùm quae dominii nostri sunt, sed & si bonâ fide à nobis possideantur; vel superficiaria sint. Aeque Bonis adnumerabitur, etiam si quid est in actionibus petitionibus, persequtionibus*; *Nam haec omnia* in Bonis *esse videntur*.

Excommunicatio est censura *Ecclesiastica*, excludens aliquem à Communione Fidelium. [o] Can. nihil sic debet. Caus. 11. Quaest. 3. *Bannum* Poena Politica, excludens aliquem à Communione Civium.

Excubiae sunt diurnae, [p] & nocturnae; *Vigiliae* tantùm nocturnae, eaeque in quatuor partes divisae, quarum singulae horis tribus constant, ut *Vigilia prima secunda tertia & quarta*: cujus rei crebriora sunt, quàm ut adscribi debeant Testimonia.

Exemplum est, quod proponitur, ut sequamur, aut vitemus; [q] Exemplar est, ex quo similis efficitur aliqua species, quae, & *Imago*, & *Simulacrum* appellatur. *Illud* animô aestimatur; *Hoc* oculis conspicitur, auctore *Festô*. Seneca ad Lucilium: *Volo* Imaginem *tuam facere*,

 Exem-

[o] *Vndè* Excommunicare *idem est*, *ac è* Communione [*aliquem*] excludere.

[p] *Sic* Ales Gallus *vocatur* Excubitor, *quia* per vigil. *horas cantu indicit*. *Leg.* Perotti *CORNVCOPIAE Epigr.* 19. *col.* 738. *lin.* 18. *seq.*

[q] *Ideòque* Exemplum *aliis describitur*, *quòd sit Historia priorum*, *serviens instructioni sequentium*: *seù est Res gesta*, *qua docetur*, *quid gerendum sit*. *Sic VALERII MAXIMI Historiae Memorabiles* Dictorum, Factorumque *in priscis Libris EXEMPLORVM inscribuntur*. In-

Exemplar *Picturae te habeo, ex quo capit aliquem, ut habitum mens, quem veluti operi suo imponat*. Plinius Lib. 6. Epistol. 21. ad Caninium: *Audii Verginium Rom paucis legentem: Comoediam ad* Exemplum *veteris Comoediae scriptam tàm benè, ut esse quandoque possit* Exēplar. Sed hanc Differentiam *Valla* refellit, & aliam ipse affert non multò sanè meliorem. Confunduntur enim plurimùm haec duo; ut cum dicitur *Exemplum*, & *Exēplar* Eloquentiae, pro *Imagine*, & *Praescriptione ad imitandum*; & *Exemplar*, vel *Exemplum Litterarum* Chirgraphi, Testamenti, pro *Forma*, & *Descriptò*, quod vulgò *Copia* vocatur. Differunt autem multùm, cùm *Exemplum* significat id, quod adhibetur *rei probandae*, aut *illustrandae* causà, ut *Exempligratià*: Vel cum sumitur pro *Consequentiis*, quó modó dixit Ulpian. Instit. 50. l. 1. D. de const. prin. *Hae sunt, quas constitutiones vulgò appellamus: Planè ex his quaedam sunt personales, quae nec ad Exemplum trahuntur*. Vel cùm maximae gravissimaeque poenae, quae possunt caeteris documento esse dicuntur *Exempla*, ut Terent in Eunuch. [r]

Quae futura Exempla *dicunt in eum indigna*.

Caesar Lib. 1. de Bello Gallico: *In eos omnia* Exempla *cruciatus edere*. Haec enim Notiones non conveniunt *Exemplari*.

Exercitum laboribus; *Exercitatum* studiis dicimus. Agraetius.

Expergitus est ab *alio* excitatus, quem solemus dicere expergefactum. *Experrectus* est, qui *per se* vigilare coe-

de Exempla *sunt ipsi homines ad aliorum instructionem, qui vixerint*; *de quo* Cominius Firmus *in Epitaphio* Puellae cujusdam pudicae; *sic canit*:

Exemplum periit, castae lugete Puellae.

Sic sibimet ipsi Exemplum *est, qui nullo praevio aliquid conatur. Ex quo apparet*, Exemplum *esse non solùm id*, quod *sequimur, sed id quoque*, quo *sequimur*. *Vid.* Barthii *ANIMADVERSIONES in* Claudii Claudiani *Lib. 2. de* Laudib. Stilichonis *v.* 304. *p.* 329. *Edition.* Hanoviensis *in* 8.

[r] *Act. 5. Sc. 5. v. 4.*

coepit, ut *Festus* tradit. [s] Ego arbitror haec omninò eadem esse, neque in ulla aliqua re differre. Nam Veteres dixerunt *Expergo*, & *Expergor*, quod nos *Expergiscor*. Ab illo fit *Expergitus*, ab hoc *Experrectus*. Lucilius Lib. 3. Satyr. [t]

E somno pueros cùm manè expergitu' *clamo*.

Varro Lib. 6. de Lingu. Lat. *Cùm non modò* Epimenidis *corpus post annos quinquaginta* expergitum *à multis non cognoscatur*. Arnobius Lib. 5. Expergitos*que illos statim perdocuisse Regem*.

Expectamus tam Bona, quàm Mala; *Speramus* Bona tantùm. *Expectamus* ante diem; *Speramus* ad diem. *Expectatio* est certorum; *Spes* incertorum. *Expectatio* rerum propinquarum; *Spes* longinquarum. *Expectatio* destinat tempus; *Spes* non destinat *Donat*.

Expilatores sunt Fures atrociores, qui ne pilum quidem spoliato relinquunt, l. 1 §. 1. de effr. & expil. [u] *Grassatores*, qui in via homines spoliant. *Saccularii*, qui ex alienis sacculis, magicis artibus, suppilant pecuniā. *Zonarii*, qui sacculos abscindunt. *Apertularii*, quibus nihil tam est obseratum, quod non aperiant. Pac. Isag. Tit. de Effract. *Directarii*, qui in aliena Coenacula scandunt, fenestras hamis, uncinis, vel aliis malis artibus aperientes.

Expleri est tantummodo plenum esse. *Satiari* suprà modum, & abundantiam. Lucretius Lib. 3. v. 1015. & seq.

Deinde animi ingratam Naturam pascere semper,
Atque explere *bonis rebus*, satiare*que nunquam*. [x]

[s] *Contrariam hujus distinctionis sententiam suppeditat nobis Scioppius Lib.* 4. Suspectar. Lection. *Epist.* 2. *p.* 244.

[t] *pag.* 155. *ubi* Henric. Stephanus *pro* E somno *non incommodè legit*, *ET SOMNO*, *&c.*

[u] *Nam dum domos* expilant, suppilant *quicquid possunt*, *&* compilant. *NB.*

[x] *Aliàs* Natura *est* satiabilis, satiari *patitur facilè*; prava *autem* cupiditas inexsaturabilis *est*, *cui ad* satietatem *nihil sufficit*.

Cicero Lib. 6. de Rep. *Nec* expleri, *nec* satiari *ullô modô possunt*.

Explorator est, qui inter hostes versatur, & eorum secreta cognoscit, ut suis renunciet. [*y*] *Speculator* est; qui ante exercitum speculandi gratiâ mittitur. *Ille* proditoris locô habetur, & capitalem poenam subit; *Hic* munus Belli honestum praestat. Caesar Lib. 2. de Bello Gallico: *Hac re Caesar statim per* Speculatores *cognitâ*: Arrius Menander de Re militari Lib. 3. D. de Re mil. Leg. 6. §. 4: *Exploratores*, qui secreta renunciant hostibus, proditores *sunt*, *& capitis poenas luunt*.

Expostulare est quaerelam apud eum ipsum deponere de eo ipso, qui fecit injuriam. (*z*) *Postulare* autem quaerelam dicere de altero apud alterum. *Donat.*

Exprobrat, qui commemorat, quae praestitit; *Opprobrat*, qui *Opprobrium* dicit, hoc est, vitium. [*aa*] Clarus.

Expromissor L. 9. *&* 10. *D. de pign. Act. L.* 53. *de Contr. Emt L.* 4. §. 3. *D. de Re judic.* est, qui pro alio promittit, & se obligat, sive Fidejussione, sive novatione, sive delegatione id fiat. *Fidejussor* est, qui pro alio fidem suam obstringit solemnibus per stipulationem interpositis verbis hoc modô: Fide meá spondeo esse futurum. *Hic* cum alio obligatur, nec liberat reum; *Ille* solus obligatur, & liberat debitorem principalem, ut scribunt Jurisconsulti. *Sponsor*, qui etiam aliis contractibus, pactis, aut [* *promissionibus*, sive] pollicitationibus accedit. [*bb*] *Constitutor*, qui per pactum nudum, epistolam, vel

---

[*y*] *Ideò &* Comenius *haud ineptè sic infit*: *EXPLORATORES explorant* hostem, ne *inexploratus* repente opprimat.

[*z*] *Hoc Verbum pro* flagitare, *atque* expetere *etiam poni*, Tacitus *Lib.* 13. *Annal auctor est his verbis*: Quippe sublatis portoriis, sequens ut Tributorum abolitio *expostularetur*.

[*aa*] *Si autem vacas* probro, *OPPROBRIUM non erit tibi* probro, *sed ille potiùs fiet* probrosus; *qui tibi falsa* Exprobratione opprobraverit. *NB.*

[*bb*] *Quapropter* Praedem, *qui spondet vel pro* se, *vel*

vel nuncium se firmiter obligat, aliquando etiam exempto reo principali. *Mandator*, qui praecedenti commissione alteri contractum mandat.

Extruere [cc] est in altum struere; Instruere aciem, vel actionem; *Adstruere* affirmare; *Construere* struendò conjungere; *Substruere* est aliquá substernere superposità re. *Agiaet.*

Extinguere minùs est, quàm *Opprimere*. Cic. de amic. Extinctas *potiùs*, *quàm* oppressas, *dicit* Amicitias. quasi quod *extinguitur*, possit renovari, quod *opprimitur*, non queat.

Extraneus dicitur, qui est ex aliena terra, quasi exterraneus. *Extrarius* est alienus, qui extra Focum, Jus, & Sacra Familiae est, veluti extra Aream. Terent. in Phormione. [dd]

Nam hanc conditionem si cui tulero extrario.

Afranius in suspecta: [* p. 58] *Ut me esse in hac re ducat abs te* extrarium. Lucretius lib. 4. [* v. 278.]

Post extraria *lux oculos perterget:*

Sed haec Differentia, *& si Festum* auctorem habet, mihi tamen non probatur, videnturque haec duo eadem esse, neque plus differre, quàm *Proletarius*, *& Proletaneus*, *Praesentarius*, & *Praesentaneus*, *Vicarius*; & *Vicaneus*, quae Veteres propter affinitatem Litterarum indifferenter protulerunt. [ee] Hinc iisdem appellantur *Extrarii*, & *Extranei* Haeredes, quicunque scilicet Testatoris juri subjecti non sunt. vel *generaliter*, qui nullò cognationis vinculò Testatori junguntur. Svetonius in Claudio: *Ne haeredem quidem*, *nisi inter tertios*, *ac poenè* extraneos, *è parte sexta nuncuparit*. Iavolenus Epist. 8. L.

pro alio, *denotat*.

(cc) Extruere *Sepem* structilem, *non magnae artis* structura *est*. *Sed* construere *Arces*, *& illis* circumstruere *Muros*, *&* adstruere *Turres*, *&* praestruere *Propugnacula*, *&* obstruere *Flumina molibus*, *& denique ita* substruere, *ne* structa destrui *opus sit*; *ars est*, *ad quam* instrui *opus habent homines bona instructione*. Comenius.

[dd] *Act* 4. *Sc*. 1 *v* 13.

[ee] *Conf*. Gifanii *Observationes in L. L. p.* 91.

36. D. de bon. libert. *Libertus, qui solvendo non erat, praeterito Patrono* extrarios *reliquit haeredes*. Papinianus Responsor. 9. L. 78. D. de leg. 2. §. 3. Quòd *haeredem* extrarium sine liberis decedens habuit. *Externus* est exterae gentis; *Alienus* non locò, sed re differt; *Extraneus*, qui extra eamdem Ianuam est. *Corn. Fronto*.

F.

F*Acere* est in opere esse: [*ff*] *Efficere* perfectionem designat. *Donat.*

Facetus est, qui facit verbis, quod vult; [*gg*] *Lepidus* qui politus est, ut λεπτς; *Lautus*, qui mundus, & splendidus est *Donat.*

Facies est naturalis oris species, quae [*hh*] eadem semper manet; *Vultus* est habitus faciei adscititius, qui pro motu animi, & voluntatis mutatur. Ex quo longa, aut lata facies; vultus laetus, vel tristis dicitur. Cicero pro Cluentio: *Recordamini faciem, atque illos ejus fictos, simulatosque* vultus. Sallust. in Catilina: *Prorsus in* facie vultuque *Vecordia inerat*. Tacitus Lib. 12. Annal. *Non ut hominum* vultus, *ita locorum* facies *mutantur*.

Facinus, *Flagitium*, *Scelus* hòc differunt, quòd *Facinus* vi, aut malitià committitur. *Flagitium* [*ii*] fit libidine

[*ff*] *Et sic sumitur* absolutè *prò* officium facere. *Leg. quae sup. p. 25. seq. quaeque ad Not. 5. §. 2. Cap. 2. Libell.* nostri Historico-Philol. *de POETAR. CORON. p.* 45. Edition. Cygn. *ex aliis annotavimus*. *Contrà NON FACERE est* Segnem esse, *sive* nihil facere. *Sic Cicero in Bruto*: Aut si auditor omninò, tamquam equus, *non facit*.

[*gg*] Plautus *in* Mostell. *Act. 1. Sc. 1. v. 43. FACETUM idem quoque ac* lautum *esse dicit his verbis*.

Neque tam *facetis*, quàm tu vivis, victibus.

Vid. Taubmannus *in h.* Plauti *loc. p. 612. col. 2. B. ubi* Io: Wowerium *è Vet. Codic.* Florentino *pro FACETIS, legere malle* selectis, *inquit*.

[*hh*] [* nunquam mutatur, *sed*]

[*ii*] *Alias hujus Vocis significationes suppeditat nobis*

dine, vel nequitia; Unde *Flagitosi* dicuntur impudici, Adulterii, Ganeones, Aleatores, Facinorosi; Paricidiae, Siccarii. Sacrilegi, Periuri, atque id genus alii. *Scelus* utrumque comprehendit. Cicero Orat: 1. in Catilinam *Quod* Facinus *à manibus unquam tuis*, *quod* Flagitium *à toto corpore abfuit*? Idem Varroni: *Cum omnes in omni genere* & Scelerum & Flagitiorum *volutentur*. Salust. in Catilina: Flagitiis, *atque* Facinoribus *coopertus*. Ibidem *Omnes*, *quos* Flagitium, *aut* Facinus *domo expulerat*. Livius Lib. 39. *Nihil ibi* Facinoris *nihil* Flagitii *praetermissum*. Praeterea quamvis levia sint *Flagitia*, graviora *Facinora*; tamen *Facinus* interdum bonum est, *Flagitium* semper malum, & turpe, Salust. in Catilina: *Qui aliquo negotio intentus*, *praeclari* Facinoris, *aut bonae artis famam quaerit*. Idem de Rep. ordinat. *Tametsi domi*, *militiaeque praeclara* Facinora *egisti*.

Factio [*kk*] est discessio hominum in diversas partes *Seditio* verò est repens, & tumularia dissensio multitudinis; quâ alii in alios hostili animo feruntur. *Illa* ferè est ab Optimatibus; quibus Populus catervatim adhaeret; *Haec* à Vulgo aut ait Virg: Lib. 1. Aeneid. [*] v. 148. sequ.

Ac veluti magno in Populo cum saepe coorta est.
Seditio; *saevitque animis ignobile vulgus*,
Jamque faces, & *saxa volant*; *furor arma ministrat*.

Salust. in Jughurta: *Omnes*, *eadem cupere*, *eadem odisse*, *eadem metuere in unum coëgit*. *Sed haec inter Bonos* Amicitia, *inter Malos* Factio *est* Livius Lib. 41. *Ut Patavinorum in Venetia* Seditionem *comprimeret*, *quos certamine* Factionum *ad intestinum Bellum exarsisse*, & *ipsorum Legati attulerant*.

Facultas locupletis [*ll*] *Facilitas* artificis est. Itaque Dives *Facultatem* habet multa vel emendi, vel redimen-

---

eruditus Ianus Dousa *Lib.* 2. Centurionatus, *sive* Plautinar. Explanation. *Cap.* 17. *in* specie *ad* Epiced. p. 191,

[*kk*] [*faciendi actum* propriè *designans*.]

[*ll*] *seu* Exercitationis *quoque*: *in primis si respectum*

mendi; Artifex opera perficiendi *Facilitatem*. Corn. Fronto.

Falsum est, quô tegitur id, quod [*mm*] factum est; *Vanum*, quod fieri non potest, (*nn*) *Fictum*, quod non est factum: sed fieri potest. Falsum est fictum mendacium simile veritati; *Vanum* nec possibile nec verissimile; *Fictum* totum sine Vero, sed verisimile. *Falsum* loqui Mendacis est; *Fictum* Callidi; *Vanum stulti*. *Falsum* loqui culpae est; *Fictum* virtutis; *Vanum* vecordiae; *Falsis* decipimur; *Fictis* delectamur, *Vana* contemnimus.

Fama & *Rumor* saepè conjunguntur. Cato in Q. Thermum: Rumorem, Famam *floci fecit*. Varro Lib. 4. de Vita Pop. Romani: RumoresFamam *differant licebit*. Ea nonnulli ità distinguunt, ut *Fama* sit, cùm tota Civitas seù Vicinia, aut certè major Pars aliquid dicat; [*oo*] *Rumor*, si saltem pars aliqua. Quae tamen Differentia non semper observatur. Livius Lib. 3 *Manat tota Vrbe* Rumor. Fenestella Lib: 22. Historiar. *Secundo quidem populi* Rumore *coepit*. Quare verius est hoc differre; quod *Rumor* est sermo quidam (*pp*) sine ullo certo auctore dispersus, cui Malignitas, *ut Quintilianus* ait, *initium* dedit, *incrementum* Credulitàs; *Fama* est communis quaedam, ac consensiens opinio & tanquam publicum Civitatis testimonium, Cicero ad Cassium: *Quotidiè; quae volumus, audimus, sed adhuc sine capite, sine auctore*, rumore *nunciô* Livius Lib. 45. Rumores *temerè sine ullis auctoribus orti falsis vera miscebant*.

Familia est series omnium Agnatorum, qui ex eadem Gente, ac Domo proditi sunt, & *cognomine* distingu-

---

ad ipsam Facilitatem *sumus habituri*. *Cui* differentiae *additur* & Ratio, *quae singularis artis est*.]

(*mm*) [*addamus* fallacia.]

[*nn*] *Ideoque idem est ac* prorsus usu vacuum.

[*oo*] *Vnde* fama projecta. *de qua* Gaspar Schoppius, *Lib.* 3. Suspect. Lection *Epistol.* 20. *p.* 229:

[*pp*] [*particularis, in Populo recens natus*, &]

guuntur [qq]*Gens* in se continet universum Genus: ad quod omnes stirpes referuntur: [rr] Vt *Julia Gens Patricia* habuit JULOS, & CAESARES; VNDE *duae* JULIAE GENTIS *Familiae* fuerunt, una IVLORUM, altera CESARVM. Svetonius in Caesare. *A* Venere JVLIJ, *cuius Gentis* Familia *est nostra* Idem in Nerone: *Ex gente* DOMITIA duae familiae *claruerunt* CALVINORUM, & AENOBARBORVM Livius Lib. 9. *Duodecim* POTITIORVM Familias *fuisse cum* Gens POTITIA *tota interiit* Idem lib. 38. P. SCIPIO NASICA *habuit orationem plenam veris decoribus, non communiter* CORNELIAE Gentis *sed proprie* Familiae suae. Interdum tamen FAMILIAE appellatio laxior est & *Gentem* significat. Lib. 2 de Fabiis: *Omnes unius* Gentis: Et *mox*: *Ibant unius* Familiae *Duces*. Festus: Familia *antea in liberis hominibus dicebatur quorum Dux & Princeps generis vocabatur* Pater: & Materfamilias: *Unde* Familiae *nobilium* Pompiliorum, Valeriorum, & Corneliorum.

[*] *Familiaritas* consistit in ratione vitae, atque quotidiana consuetudine & est *potissimum* propter usum: *Necessitudo* in Coniunctione singularis amicitiae, voluntatis, sanguinis, atque affinitatis; *Societas* in privata feré rerum communione; *Collegium* in publico instituto; *Sodalitas* in hilaritate. Goclenius:

Fa-

[qq] *Conf*, Rudolfi Godofredi Knichenii: *Viri politissimi Lib*, 1. oper. politic. Cap. 4. *Thes*. 2. *col*. 192. *seq*. & Schardii *Lexic. Juridic. p*. 365. *col. a. ubi* ex Lege 144 seq. de U. S. *extat familiae appelationem non solùm ad* Personas *sed & interdùm ad* Rem *referri*, *inque hac posteriore relatione* haereditatem, *sive* res haereditarias *denotari Leg*. Wilhelmi Luduelli *Commentar. ad Lib*. 3. Instit. *Tit*. 28. § 4. *p*: 641. *Edition*. 2. *quis autem* Familiae Emptor *olim* [*in primis apud* Romanos] *fuerit*, *tradit* Antonius Hotmanus *inde* Vet. Ritu *Nuptiar*. Obfervatione *Cap*. 25. *p*. 312. *Edition*. Amstelod. *in f*. 12.

[rr] *Ideoque idem est*, *quod* Natio, *vel* Populus Regionem quandam incolens.

Famulus dicitur, quicunque in ministerio est, sive Servus sit, sive liber, bona fide nobis serviens [ff] *Servus* est, qui alieno dominio subijcitur. Ulpianus Lib. 1: ad Edictum Aedil Curul. l. 25, § familiae D. de Aedil. Edicto FAMILIAE *appellatione omnes, qui in* servitute *sunt: continentur, etiam liberi homines, qui bona fide ei serviunt.*

Fanum propriè est Aerea, & solum certis, atque solemnibus verbis quasi *fando* sacratum; (tt) *Templum* verò aedificium sacrum. Vel, *Fanum* est templnm minus, ut *Sacellum* Cicero Orat. 4. in Catilinam: *De aris de Focis & Fanis, ac Templis.* Svetonius in Caesare: *In* GALLIA Fana, Templaque *Deum Donis referta expiavit.* Arnobius *Lib. 6. Spatiola* Templorum *defanata ponebant.* Sed haec ferè semper confundi, nemo mediocriter harum litterarum peritus ignorat.

Fari, & *Loqui* hoc differre *Varro* tradit, quod *Fatur* is, qui primam significabilem vocem ore emitrit, ut solent *pueri*; [uu] *Loquitur* autem is, qui suo loco quodque verbum sciens ponit. Quae Differentia apud *Auctores*, maximè *Poëtas* non observatur.

Fas [xx] ad Religionem; *Jura* pertinent ad Homines. *Serv.*

Fastus de Superbia [yy] & facit Genitivum *Fastuum* *Fastus* de Libris & facit Genit. *Fastorum*. *Agraet.*

(*) *Fateor* minùs, & spontè; *Confiteor* saepè coactè; *Profiteor publicè.*

Fatigatus propriè dicitur is, qui vexatione; aut molestia aliquâ ad corporis lassitudinem deductus est, ut qui tempestate jactatus, aut curru, eoque duriter vectus; *Fessus est*, qui labore, onere; morbo, aut angore deficit

[ff]* *& est* propriè *domesticus Minister Mercenarius.*

(tt] *seu est Templum in loco edito a φαιτὸν* conspicuum.

[uu] *Rectè proindè* Comenius: *Fari* discit *Infans fanda* Verba in *Infantia.*

[xx] *h. e. quod* fari, *&* facere *licet, & propterea justum est.*]

[yy] *r.st.:tim affectata* verbis *&* gestu *eminentia.*

cit. Itaque plus est *Fessus*, quàm *Fatigatus*. [zz) Livius: *Longó itinere* fatigatum, *& onere* fessum: Idem: Fessi *morbis*, & *longitudine viae*. Saluft. in Jughurta: *Itinere, atque opere castrorum, & praelio* fessi. *Servius* ità distinguit. *Fatigatum* corpore dicimus; *Fessum* quoque animo; cum tamen FATIGATVS de *animo* etiam dicatur. Cicero ad Terentiam: *Te nec animi, nec corporis laboribus* defatigari, *Diomedes* verò, FATIGATVS *est* [*inquit*) *cum quis per alium laborare compellitur, ut* Lassatus: FESSVS verò *cum quis labore deficit*, ut Lassus. *Quibus verbis quid sibi velit, non satis adsequor.

Fatuus est, qui desipit omninò; *Stultus*, qui ineptè, & imprudenter, vel agit, vel loquitur; [*a*] *Stolidus* hebes, & vecors Plautus in Bachid. Act. 5. sc. 1. v. 2.

Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones Afranius: *Ego meipsum* STVLTVM *etiam existimo*. FATVVM *esse non opinor*. Arnobius Lib. 1. *Nos hebetes*, stolidi, fatui, *obtusi pronunciamur, & bruti*.

Feci quasi facinus. *Facere* enim quis, & homicidium dicitur, *Commervi* minoris culpae est; *Peccavi* multò minoris, vel levioris. Terent. in Andr. Act. 1. Sc. 1. v. 112.

Quid feci? *quid* commerui, *aut* peccavi Pater?

Felix ità natus est; *Fortunatus* cum opibus nomen accepit. Ita *Felix* naturae bonò fruitur; *Fortunatus* commodò temporis. *Corn. Fronto*.

[*] *Felix* Naturae bono fruitur; *Fortunatus* Temporis; *Prosper* dat Felicitatem:

Femina sunt partes inferiores, moliorefque, quae se contingunt; *Femora* exteriores, ut *Valla* censuit. Quae Differentia nullius est momenti, nec unquam observatur

---

[zz) *Nam* Fatigatur *Lassus*; Defatigatur, *qui deficit*.

(*a*] *Aliàs* Stultus *est*, *qui corde est hebetior*; Fatuus *autem*, *qui obtusis planè sensibus*. *Quomodo autem* Stultus ab Insipiente *differt* Theologicè *vid. apud* Lerinum *Tom.* 2. *Comm. in* Psalmi *XCI. vers.* 7, *p.* 760. *col.* 2: *F.*

tur. Nam ut rectè *Servius*, & *Carisius* annotarunt, *Femur* tantùm dicitur, & ab eo declinantur *Femoris*, & *Feminis* pro ea parte corporis, quae est à coxa ad flexum pedis [b] Tibullus: [c]

Implicuitque femur femini. (*]

Svetonius in Tito: *Equò quadam acie sub* feminibus *amissò*.

[*] Non omnino frustra, ut HoKelius censet, nec falsò citatus ab Auctore Tibullus videtur, qui lib. 1 Eleg. 9. v: 26. scripsit *femini conservisse femur*, legatur; quod ad hunc versum notat Achiles statius.

Ferre propriè est corpore suo bajulare; *Portare* lecticà, aut jumento secum ducere; [d] *Agere* ante se pellere ut scribunt Iurisconsulti. Livius Lib. 39. *Postremo omnia. quae* ferrent, agerentve, *adempta*. Idem: *Quae* ferrè. *atque* agere *possent*, *prae se* agentes, portantesque. Et lib. 33. *Saucios vehiculis tolli*, portarique *jubet*. Seneca ad Lucilium: *Non turbam servorum lecticam tuam per itinera urbana, ac peregrina* portantium. Quanquam PORTARE interdum *generalis* accipitur pro *Ferre*, *Adducere*, & *Vehere*, Terent in Andria: [e]

Mi homo, quid istuc obsecro est? Quo portas *puerum?* Sallust. in Iughurta: *Quas paraverat copias, secum* portaret.

Ferre, & *referre* sunt Verba propria, & solemnia in Rogationibus; alterum ad *Populum*; alterum ad *Senatum* pertinet. Et *ferrè* ad *Populum* [f] est Rogationem, aliamve Rem populo proponere, ut eam suffraggiis suis ju-

---

[b] *Aliis* Femur *dicitur pars superior* Pedis *à* Natibus *ad* Genua, *quo* tegend o *serviunt* Femoralia.

[c] *Heic falsò & frustra ab* Auctore *TIBVLLVS est citatus*.

[d] *Perottus in* Cornucopiae *Epigr.* 35. *col.* 851. *lin.* 51. *seq. dicit quod PORTARE* duobus modis *sumatur*, uno, *cum jumentis*, *aut curibus aliquid nobiscum ducimus*, altero, *cum nostro corpore*, *imitatiône jumentorum*, *portamus*.

(e) *Act.* 4. *sc.* 3, *v.* 6.

(f) *Vid.* Brissonii *Lib.* 2. *de* Formulis *p.* 220.

jubeat, aut vetet; *Referre* ad *Senatum* est consulere Senatum, & illius sententias ordine rogare post relationem. Saluft. in Catilina: *Deque ea re postulant; uti referantur*. Livius Lib. 42: *Postulabatur ut Coff. eam rem ad* Senatum referrent Idem Lib. 23. Vt T. Sempronius Consul dessignatus, *cùm primum Magistratum iniisset ad* Populum ferret, *ut* FABIVM *Deumvirum esse jubere-t*; *Ferre* est cum certo tempore; *Perferre* finem expectat eventus. *Feruntur* onera; *Sustinentur* supplicia. *Donatus*.

Ferus est atrox, & saevus [g] *Ferox* est elatus, animosus, vel effrenis, vel etiam fortis. Attius in *Aegisto* p. 5.

- - - *Neque* fera *hominumque pectora*,
Fragescunt, *donec vim persenserint Imperij*.

Saluft. in Iughurta. *Sceleribus suis* ferox, *atque praeclarus est*. Id. ibid. *Ille amico* feroci *negat*. Sed & FERVS dè *inanimatis* quoque dicitur: FEROX de *Animatis* tantùm Ennius Lib: 3: Annal: [h]

- - - - - *Scutis*; ferôque
Ornatur ferrô, id est hostili;

Sisenna Lib. 4. Historiae. *Partim fera vite*, *partim lauro*, *& arbusto*, *ac multa pinu*; *ac muretis abundant*: quod est *agresti vite*.

Festinare est temerariâ, & praecipiti celeritate aliquò contendere [i] *Properare* citò, & strenuè progredi, [k] ut

---

[g] *Huius vocabuli* Antitheta *in primis sunt* Humanus Mansuetus, Misericors; Mitis, Civilis, *atque* Sapiens *Vid.* Gambarella *Lib.* Oppositor *p.* 282. *Et ut ASPER ad* tempus *est*; *sic FERVS* naturâ. Virgilius *Lib.* 2. *Aeneid. v.* 326. *seq.*

- - - *Ferus* omnia *Jupiter Argos*,
Transtulit. - - - - - - - - - -

(h] *p.* 76. Edition, Stephan. *ubi ENNIANORUM* Verborum *diversa extat lectio*.

[i) *Seù aliquid* celeriter *agere*.

[k] *h*, *e*. celeriter *ire* ἀπὸ τῶ πρωπορεύαν, *quod* procedere, *seù* porrò tendere *denotat*. *Notandum autem, quod ex* Comeniana *mente* PROPERANDUM properè, *ubi*,

ut eo, quo velis; pervenias; *Maturare* est neque citiùs neque seriùs, sed in tempore procedere, ut *Gellius*, & *Macrobius* tradunt. Virgilius lib. 1. *Georgicor,* [*] v. 259: seq.

Frigidus agricolam si quando continet imber.
Multa forent, quae mox coelo properanda sereno,
Mutare *datur.*

Saluft, in Jughurta: *Animo cupienti nihil satis* festinatur. Nonius ità distinguit, ut *Festinare* sit corporis *necessitatibus* obsequentis; *Properare* animi *studiosè* ad res aliquas contendentis. Sed hae sunt Grammaticorum argutiae, quae veterum anctoritate refelluntur apud quos haec tria verba *promiscuè* significant *Accelerare*. Tantùm illud FESTINARE *motum*, & *celeritatem majorem* exprimit. Sic quod dixit Cicero pro Cluent. 36. *Huic mortem* maturabat *inimicus*: Hoc Lucretius Lib. 6. v. 772. *Mortem*, *quae possunt* accelerare. Tacitus: *Voluntariam mortem* properavisset. Livius Lib, 37. *Profectus cum quantum* accelerare *poterat*, maturasset *ad Portum*.

Fidejussor dicitur, qui pro alio stipulatione se obstringit; [*l*] *Mandator* est, qui alteri mandat, ut credat. vel fidejubeat: Ità tanquam auctor contrahendi negotii, praecedit; *Fideiussor* verò contractae jam obligationi accedit, Cuius Differentiae crebriora in Libris *Iurisçon*-

---

properantia *est opus* - *Nec tamen ullus sit* praepoperus *ne res nimis* deproperando *perdat*, *justumque mereatur* improperium.

[*ll*] Fidejussor *quomodo differat ab* Expromissore *leg*. Gregorij FrantzKi *ICti celeberimi* Comentar. *In Lib.* 3. Institution Justin: *Titul.* 21. Princ. *Num.* 9, *p.* 418. Fidejussores *autem his temporibus difficilimè*, *atque rarenter reperiri*, *tradit ICtor. Laboriosissimus* Antonius del R*ein* Tractat: novo *de* juramento Calumniae *Cap.* 15. *n.* 216 *ubi rationem statim addit his verbis*. Quoniam Mundus si totus dissolutus *Fidejussionibus*, & qui *fide jubet* ponat in primis sibi ante oculos, & proponat: pati mille persecutiones à Creditoribus, à Birruariis, immo à Debitore ipso, pro quo *fide jussit*. &c.

consultorum D. de Fidejuss. & Mandat. sunt, quam ut hic adscribi debeant exempla:

Fidens est constans: & fortis [m] *Confidens* est audax, temerarius atque improbus [n] Cicero Lib. 4: Tusculanar.. *Qui Fortis est idem* fidens. *quoniam* Confidens *mala consuetudine loquentium in vitio ponitur*. Lucilius Lib. 10:

Improbus confidens, *nequaquam malus videtur*.

Fides [o] aliud est. quàm *Fidelitas*. & *Fidus*, quàm *Fidelis* Nam *Fides* animo, *Fidelitas* re declaratur. Plautus in Trinummo [p]

Cui fides, fidelitas*que amicum erga aequiparet suum*. Idem ibid. *(q)*

Quaiin' amico mea commendavi Bona!

Probo, *&* fideli; *&* fido, *& cum magna* fide.

Cicero Sulpitio: *Si quem tuorum* Fidelium *voles ad me mittere*.

[*] FIDUCIA nunquam est sine *conscientia*; CONFIDENTIA verò semper cum *temeritate*.

Fidus in maximis, *Fidelis* in minoribus negotiis. *Fidus* ast amicus, [r] *Fidelis* [s] servus *Fidus* nascitur, *Fidelis* fit.

Figura est qualitas, & dispositio totius corporis. ut Hominis figura *recta* est, *prona* Animantium: Mundi *rotunda*. *Formà* [t] est, facies cuiusque rei, & convenien-

M

---

[m] *& quidem plerumque in* Bonis;

(n] *& sic plerumque in* Malis:

[o) *Aliàs fides* Theologicè *sumpta est virtus divinitus infusa*; *per quam Creatura rationalis firmiter assentitur, iis, quae à Deo sunt revelata*. *FIDES autem* Politicè *considerata circa* Res creditas *plerumque versatur, atque* contractus. *Conf.* Gifanii *Observationes* L. L. *p.* 97.

(*p*] *Act.* 5. *Sc.* 2. *v.* 3.

[*q*] *Act.* 4. *Sc.* 4. *v:* 3.

[*r*) *Cui in primis fidendum*.

[*s*) *qui fidem praestat*.

(*t*] Hujus vocis, *quae alias est* media, *variam acceptionem vid. apud* Doletum *in* Formul. L.L. *fol.* 63. *b. &*

nientia partium expleta, atque perfecta ut in Homine FORMA *regia*, *liberalis*, *mediocris*. ILLA discernit Genera rerum, & in unoque à natura eadem una est; Haec species rerum separat, & in aliis alia apparet Varro Lib. 5. de Lingua Lat. *Fictor cum dicit fingo*, Figuram, *imponit*; *cum dicit* informo, Forman. Cicero de Universitate: *A quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc ea* Figura *figuravit, qua una omnes reliquae* Figurae *concluduntur*, Idem lib. 1. Officiorum formam *nostram, reliquamque* Figuram, *in qua esset* Species honesta: *eam posuit in promptu*. Lucrerius Lib. 5. [*] v. 731.

Ordine Formarum *certo, certisque* Figuris?

Idem Lib. 2. [*] v. 777. seq.

Ut saepè ex aliis Formis, *variisque* figuris.

Efficitur quiddam quadratum; *unâque* Figura.

Fingere [u] est formare manu, aut ingenio excogitare rem novam, ut *Figuli*, & *Statuarii*, cum ex materia molli *Statuas*, & *Vasa* ducunt; *Poëtae*; cum *Fabulas* componunt; *Fingere* dicuntur. *Effingere* est exprimere alterius formam, & imaginem. Cicero Lib. Officior. *Apum examina* fingendorum *favorum causâ congregantur sed cum congregabilia naturâ sint*, fingunt *favos* Idem Lib. 2. de Oratore: *Illum, quem delegerit, imitando* effingat, *atque exprimat*.

Flagitare est vehementer, & plerumque cum strepitu & convitio (W) poscere; *Postulare* est verecundè, & modestè id, quod jure quodam debetur, rogare. Itaque FLAGITARE *majorem vim* exprimit. Cicero pro Quintio: *Quanquam haec causa* postulat, *& si* postulat *non tamen* flagitat: Idem Varron.: *Metuo ne te forte* fla-

seq. a, alloquin FORMA bona *facit formosos*: mala *deformes*; nulla *informes*.

[u] *Aliquando etiam pro* simulare *capitur*, *quoniam ea quae* simulamus, *ità formamus*, *atque componimus*, *ut vera esse videantur*.

[w] (*h. e.* duris verbis, *ut* flagellis, *instando* postu-are; *seu*)

flagitent; *ego autèm mandavi; ut rogarent*. Conf. Lib. 1. §. 2. D. de postul.

Flagrat dicimus, quoties incendium significatur. quod flatu alitur, ut

- - - Admovitque pecus flagrantibus *Aris*. [x]

Sed quoties odor, qui fractâ specie major est, per R dicimus *Fragrat* ut [y]

- - - Redolentque *thymô* fragrantia *Mella*. [z]

Flere est lacrymis dolorem suum testari, quod cum fit effusiùs, dicitur *Lacrymare*. *Gemere* est [aa] crebra suspiria cum lugubri sono edere. *Lamentari*, sivè *Miserari* est cum ejulatu aegretitudinem animi aperire. [bb] *Plorare* verò est voce flebili; & querelâ dolorem ostendere. Ennius in Annal. 1.

Flentes, plorantes, lacrymantes, *ac miserantes*.
Terentius in Phormione Act. 1. sc. 2. v. 46.

Suam Matrem lamentari *mortuam*.
Seneca ad Lucilium: Lacrimandum *est*, *non* plorandum. Idem de Consolatione: *Nullum finem per omne vitae suae tempus* flendi, gemendique *fecit*.

Flumen idem fluit, & manet; (cc) *Fluvius* temporibus siccatur [dd] *Corn. Fronto*.

M 2 *Foe-*

---

[x] *Sunt qui FLAGITO à* flamma *volunt deductum, qs* flammas agito, *quoniam FLAGITARE idem sit ac* vehementer, & *veluti cum* quadam inflamatione animi *petere*; *Leg.* Perotti Cornucopiae *Epigr.* 19. *col.* 736. *lin.* 1. *seqq.*

[y] *Apud* Virgilium *Lib.* 12. Aeneid, *v.* 171,

[z] *Apud* eundem *Lib.* 14, Georg. *v.* 169. & *Lib.* 1. Aeneid. *v.* 436. *Conf.* Nicol. Erytharaei *Index in hos* Virgilii *Locos Litt.* F.

(aa) [modestè *suspirare* - *seu*]

[bb] *Huic referendum* Queror *quoque*, *quod idem est*, *ac* Lamentor. *Nam* lamentando, *quae res sit*, *quae nos angat*, *explicare solemus*. *Quidam*, *tamen* Lamentor *à* Queror; *sic distingui dicunt*. *ut* Lamentari *sit voce querula*, & *tristi oratione cladem suam testari*.

[cc] *Ideòque* caeteris fluviis *major est*.

[dd] *Quamvis aliis* aqua perennè defluens *dicatur*.

Foedus est, quod jussu *Populi*, atque *Senatus* auctoritate per *Fecialem Sacerdotem* solemni ritu feriebatur; *Pactio* est conventio paciscenda *Amicitiae*; & *Societatis* causâ certis conditionibus firmata; [ee] *Sponsio* est quae à *Magistratibus* &, *Imperatoribus* iniussu Populi fiebat, atque deditione eorum, per quos facta esset, infirmabatur: Ità *Foedus* Pactione, *Pactio* Sponsione firmior & stabilior fuit, vel: FOEDUS sanciebatur *religione* PACTIO; & SPONSIO firmabatur *poenâ* auctore Caprô. Cicero pro Cecinnia: *Quod Edictum Magistratus, quod* Foedus, *aut* Pactio. Idem ad Quirites post Reditum: *Cum omnium Provinciarum* Pactiones, *cum omnia cum omnibus* Foedera. Salust. in Iugurthà: *Suo atque Populi jniussu nullum potuisse* Foedus *fieri* Livius Lib. 9 *Consules profecti ad* PONTIUM *in Colloquium, cum de* Foedere *victor agitaret, negarunt*, iniussu *Populi* Foedus *fieri posse*: *nec sine facilibus, caeremoniaque alia solemni. Itaque non: ut vulgò credunt*; Claudiusque *etiam scribit*; Foedere *Pax* Caudina, *sed per* Sponsionem *facta est* Id ibidem: *Tam* Sponsiones, *quam* Foedera *sancta esse apud eos homines*; *apud quos juxta divinas Religiones Fides humana colitur*; *sed iniussu Populi nego, quicquam sanciri posse, quod Populum teneat*.

Fora sunt Loca *Nundinationis*, & *Negotiationis*, vel *Judiciorum* & *Litium* exercendarum sedes; *Fori* sunt tabulata *Navium*, sive spatia in *Navibus* apertiora, per quae incedunt, item *canales angusti*, & *oblongi* [ff] Cicero de Senectute: *Cum alii malos scandant*, *alii per* foros *cursitent alii sententiam exhauriant*. Virg: Lib. 6. Aeneid. v. 412. *Deturbat laxatque* foros. Varro de Vita Populi Rom. fori *longi cum operculis*.

For-

[ee] *Ergo PACTIO est* generale, *Foedus* speciale. *PACTIO item est* duorum & plurium; *FOEDUS semper ad* plurimos *attinet*. *FOEDERA porrò sunt* publica *PACTIONES autem* privatorum. *Vid.* Goclenii *Observationes L. L. p.* 233.

[ff] *Sunt & Fori area Theatri*; *ubi eduntur Spectacula Forum autem in singulari Masculino pro* quolibet scamno *sumi, testatur* Gifanius *loc. persaepe cit, p.* 99.

Forcipes sunt *Medicorum*, quibus dentes evellunt, vel spicula vulneribus extrahunt. Item *Fabrorum*, quibus ferrum, ignem, aliudve quid tenent; [gg] quasi *Forvicapes* quod FORUM, id est, *calidum* capiunt. *Forfices* sunt *Sartorum*; & *Tonsorum*; quibus pannos, fila & crines incidunt: vel amputant. Lucilius Lib. 19. Satyrar.

Quivis forcipibus *dentes evellere*.

Virg. Lib. 12. Aeneid. [* v. 403. seq.]

- - - - *Nequicquam spicula dextrâ*

Solicitat; *presentatque tenaci* forcipe *ferrum*.

Idem lib. 8. Aeneid. [* v, 453:

- - - *Versatque tenaci* forcipe *massam*.

Columella lib. 12. *Si quae sunt in ea vitiosa gran a* forcibus *amputant:* Charisius & Papirianus Gramatici volunt dici FORPICES *Tonsorum* quòd pilum secant Sed haec vox apud idoneos Auctores nullibi extat.

- - - *Versantque tenaci forpice* ferrum.

Forica est secessus publicus in quem onera ventris deiciuntur; à quo *Foricarij* appellati; qui forciatum vectigal. conducebant (*bb*] *Latrina* est privata, & familiarica sella. Iuvenalis Satyra 3. [* v. 36: seq.

Munera nunc edunt & verso police vulgi

Quemlibet occidunt populariter: inde reversi

Conducunt foricas.

Paulus Jurisconsultus l. 17. § 5. D. de usuris *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sed ipse accipit ut solet à* Foricariis, *qui tardus pecuniam inferunt*.

Fornax est Balneatorum, Pistorum. & figulorum, à quo *Fornicarius*, qui *fornacem* custodit, & *Fornicator*; qui in *Balneo* accendendi ignis curam hàbet [*ii*] *Furnus* est Pistorum tantùm. Undè *furnarius* ἰπνοκαύστης sive χαμινοκαύστης, & *Furnaria* ministerium *Furnarij*, *Sve-*

[*gg*) *Vid.* Virgilius *Lib.* 4. Georg. *v.* 175. *ubi de VULCANI* Cyclopibus *extat*; *quod*

[*bb*) *Aliàs FORICARI* foricas, *aliasque* res sordidas *tractant*.

[*ii*] In genere *autem describitur* Fornax *quod sit fornus occlusus calefaciendo conclavi destinatus*:

Svetonius in Vitello: ANTIOCHI *cuiusdam* furnariam *exercentis filia*. Ulpianus ad Edictum 18, L. 27: §. 9. D. ad Legem Aqu; *Si* fornicarius *Servus Colonni ad fornacem obdormisset* Paulus ad Vitellium 2. L. 14. D: de Fundo instr. *Continetur autem* & fornicator.

[*] *Formosus* est *formâ* praestans; *Speciosus* saepe pro *pulcro* ponitur, *Ulpianus* tamen *speciosas Personas* dici affirmat *clarissimas Personas utriusque sexus*. Imò, & FORMOSUM *fortem* quoque denotare *Dousa fil.* Lib. 3. *Plautin. Explanation.* Cap. 13. [in spec. ad *Milit. Glorios.*] p. 267. auctor est.

Fors est fatorum lex: *Fortuna* est eventus incertus. *Illa* est Graecorum εἱμαρμένη Haec τύχη. [kk] *Fors Fortuna* est fatalis eventorum causa. Attius in Andromeda. [ll]

Quibus natura prava magis, *quam* Fors, aut Fortuna obfuit.

Lucilius Lib. 13. *Satyr.*

Aut Forte *omnino*, *ac* Fortunâ *vincere bello*.

Terent. in Phormione *(mm)* O Fortuna, ò Fors Fortuna, *quantis commoditatibus!* In quem locum Donatus [nn] FOR-

---

[kk] *Inde*, & *FORTUNA pro* Bonis atque Facultatibus *non nunquam usurpatur*. *Sic* Cicero *statim ab initio fermè* Orationis *pro* Rabrio *sat mirè dicit* fortunae Opes.

[ll] *p.* 9. *ubi* Stephanus *ex* Nonio *addidit quod FORS sit* casus temporalis; *Fortuna verò* ipsa Dea.

[mm] *Act.* 5. *Sc.* 6. *v.* 1.

[nn] Fors, & Fortuna *inquit* Comenius *videntur esse* fortuita, & fortuitò *contingere*; *quae tamen non* fortè *eveniunt*, *quia DEUS est*, *qui alium pre alio* fortuna *Aliàs fuere nonnulli ex* Antiquis *quibus neque FORTUNA*, *neque CASUS quicquam essent praeter* Fatum; *Omnia enim ex causarum connexione pendere putarunt*. *Alii maluere talia esse quaedam: quaedam verò sine causa necessaria evenire*. *Quae si esse possent in* consultatione *posita*, *FORTUNAM fecerunt auctorem*; *Sin* temerè, *atque ab* inanimis *proficiscerentur v. g.* Montis ruina *CASUM nominarunt*. *Haec* Jul. Caes. Scaliger. *Lib.* 3,

FORTUNA, inquit *dicta est incerta res*; FORS FORTUNA *eventus* fortunae *bonus*. Interdum tamen *Fors* pro *ipsa fortuna* ponitur. Catullus [*oo*]

Agnoscam, cum te reducem Fors *prospera sistet*.

Tibullus: (*pp*)

Fors *juvat audentes* . . . . . [*]

Ovidius Lib; 1. de Arte v. 26

. *Audacem* Forsque. *VENUS quae juvant*.

quod est in veteri Proverbiô; *Fortes Fortuna adjuvat*.

[*] simile quidam legitur in Virg. Aeneid. 10. v. 48 *Audentes Fortuna juvat*.

Fratres dicuntur qui *eodem patre* nati sunt; *Germani*, qui *eandem Matrem* habent. Quam Differentiam tradidit Varro Lib. 1. de Gradibus GERMANUS. inquit *de* eadem Genetrice *natus est*; *nonut multi de eodem germine, qui tantum* Fratres *dicuntur*; Sed: quod pace *Varronis* dicere liceat vana est haec Differentia, nec ab idoneis Auctoribus observatur. [*qq*] Terentius in *Adelp*, Act. 2. Sc. 4. v. 4. & seq.

M 4 *Te*

Poëtic. *Cap.* 1. *p.* 188 *Edition* 5. *Ex qua apparet FORTUNAM* Physicè *sumtam esse in rebus secundum* electionem; *CASUM verò in his rebus, quae fiunt sine* electione.

[*oo*] *In* Nuptiis *Pelei & Thetidos v.* 237. *ubi utraque* Horatii Tuscalunae *Editio* Basiliensis *nempe*, *atque* Hanoviensis *pro FORS malunt legere Sors*.

[*pp*] *Haec verba* Tibullum *nequaquam auctorem agnoscunt*.

[*qq*] *Aliàs datur inter FRATRES* propriè sic dictos *haecce Differentia, ut alii sunt GERMANI, qui ex eo*dem Patre, *& eadem Matre procreati*. *Alii UTERINI qui ex* eadem Matre, *sed ex* diversis Patribus. *Alij verò AGNATI qui ex* eodem Patre, *sed ex* diversis Matribus *orti*. *Ut verò* Matris *amor*, *quam* Patris *ergà* Filios *longè est tenerior*; *ità inter* Fratres *habere se videtur*. *Nam qui* eadem Matre *sunt geniti, & UTERINI vocantur, plusquam de substantia eadem participant*. *Vid*: Lorini *Tom.* 2. Coment. *in vers.* 9. Psal. 58. *p.* 164. *col.* 1. *B*.

- - - *Te habeam* Fratrem *O' mi* : AESCHINE;
O' mi Germane! - - - -

Idem in Andria [rr]

Si te in Germani Fratris *dilexi loco*.

Hoc ergo differunt, quòd *Germani* sunt, qui eundem utrumque Parentem habent.. *Fratrum* nomen generale est quo & *Fratres Germani* continentur, & *Fratres Consanguinei*, qui de uno Patre nati sunt, licet diversas Matres habeant & *Fratres Uterini* qui ex eadem Matre tantùm geniti sunt: Item *Fratres Patrueles*, qui ex duobus Partibus procreantur, quae omnia in *Jurisconsultorum* (Leg. 1. D. de *Gradib Novel.* 118. c. 2. & 3.] & alio rum *Auctorum* Libris passim occurunt.

Fremere est emittere sonum varium & turbulentum [ss] qualis exaudiri solet in tumultu populari: in hostili congressione, & in mari furentibus ventis. Unde, & *Fremor* qui est rumor Hominum. *Fremitus* Ferarum. *Frendere* est strictis. & concussis dentibus minaciter sonare, ut faciunt irati, & furiosi. Virgilius [*] Lib. 1. *Aeneid.* v. 559.

- - - *Cuncti simul ore* fremebant.

Idem [*] Lib. 3. *Aeneid.* v. 664.

Dentibus infrendens *gemitu*. - - -

Frondes sunt Arborum; *Folia* sunt tam Herbarum, & Florum, quam Arborum. [tt] Lucretius Lib. 5. v. 970.

Circum se foliis *&* frondibus *involventes*.

Frondeum est totum de frondibus ut Truncus; *Frondosus* verò est Lucus *Servius*.

Fruges [uu] sunt quae siliquâ, seu folliculo continentur

[rr] *Act.* 1. *Scen.* 5. *v.* 57.

[ss] (*seu Murmur ardere prae* ira.)

[tt] *Cur autem FRONDES* Arboribus *atque* Plantis *datae leg.* Rhedignus *Lib.* 32. *L. A. Cap.* 26. *col.* 1529. *E.*

[uu] *Antiquos: eosque Litteras* Graecas *ex* Latino *agro plane extirpantes pro* Phyriges *etiam FURGES dixisse* Janus Laurembergius *in* Antiquario *p.* 187. *col. a. auctor est.*

tur, ut *Faba*, *Lupinum*, & reliqua Legumina; *Frumenta* [xx] quae ariſtám habent ut *Triticum Avena*, *Hordeum* & alia; quae nundum demiſſa, appellantur Segetes Cicero: *Olei & frugum minutarum*. Vlpianus ad Sabinum 17. L. 12, § 1. D. de uſu & Hab. *Neque foliis neque oleo, neque* frumento *neque* frugibus *uſurum*.. Sed interdum FRUGIS nomen generale eſt. (yy) Nam *Plinius* Lib. 18. facit duo genera *Frugum*, FRUMENTA, ut *Avena*, *Triticum*, *Hordeum*, LEGUMINA, ut *Faba*, *Cicer* Et Julianus Iuriſconſultus tradit L. 71. D. de Verb. ſignif. FRUGEM *appellari omnem redditum non ſolùm qui ex* frumentis; *aut* Leguminibus, *verum etiam qui ex vino, vel ex Sylvis caeduis; vel Cretae Fodinis, Lapidicinis percipitur*. Quâ notatione FRUGES *arbores* dixit Cornificius: *Ut Folia quae* frugibus arboreis *tegmina gignantur*.

Frui eſt omnem rei fructum, & commoditatē percipere, neque ad neceſſitatem modo; ſed & ad delectationem, & compendium convertere; *Uti* ad neceſſarium vitæ uſum, cultumque accomodare. Itaque plus eſt *Frui*, quàm *Uti*. [zz] Cato: *Si quid eſt. quò* utar, utor; *ſi non eſt ego ſum, cui per me* uti, *atque* frui *licet* Cicero ad Curionem: *Id cuiuſque eſt proprium, quo quiſque* fruitur, *atque* utitur Livius Lib. 2. Fruantur: utantur *annona*, *quam furore ſuo fecerunt*.

Fru-

[xx *A' FRUMENTO fit* frumentarius, a. um & frumentaceus, a. um. HOC *eſt ex* frumento, ILLUD *in* Frumento. *Sic* Blattae *dicuntur* frumentariae, frumentacae *autem non dicuntur*. *Edunt enim* frumentum, *non fiunt* è Frumento. *Coclenius*.

(yy) *Quando nempe denotat, quicquid, Teſte Spigelio ex fructu terrae in alimentum vertimus*.

[zz] *HOC enim reſpicit* caduca; *ILLVD* verò conſtantia *iuxta illud AVGVSTINI*; *Vtendum* eſt terrenis, ſed *fruendum* cöeleſtibus. *Aliàs* fruimur *noſtris rebus*; utimur *autem alienis*. *Conf.* Schardii *Lexicon. Juridic. dic. p.* 390 *col. b*. *Quod autem FRVI etiam* paſſivè *uſurpetur docet* Joſephus Scaliger *in appendice ad* Conjectan. In Varronis *de* L. L: *Lib. p.* 196. *Edition* Stephan.

Frustror [*a*] Verbum commune utrumque significat, FALLO, & FALLOR; *Frustra sum* est FALLOR; & DECIPIOR, in quibus verbis multifariam implicatis facetè lusit Ennius in Sat. ut refert Gell. Lib. 18. cap. 2.

Nam qui lepidè postulat alterum frustrari,
Quem frustratur; frustra *eum dicit* frustra *esse*.
Nam qui sese frustrari; *quem* frustrà *sentit*,
Qui frustratur *is* frustra *est*; *si non ille est* frustra.

Quorum versuum sensus est: *Qui studet alium lapide* fallere, *non statim potest dicere* eludi, *ac* falli *eum*, *quem ipse* fallere *vult*. *Nam ubi quis sentit* frustra *alium operam dare*; *ut se* fallat; *tùm nisi* fallitur *is*, *cui* fallacia *tenditur*, frustra *est*. *is ipse*, *qui eum* frustrari conabatur.

Fulget naturâ ut Ignis Sol *Splendet* rasurâ atque artificio ut Aurum, & Argentum. [*b*] Servius.

Fulmen est telum ipsum, quod emittitur. [*c*] Virgilius Georg. lib. 1. v. 328.

Ipse Pater, *media nimborum in nocte*, *Corusca*
Fulmina molitur dèxtra.

Fulgur est ignis, sive coruscatio cum fulmine emicans [*d*] *Fulgetra* est fulgor tantum sine fulmine. Cicero

[*a*] *Pro* frustrari *Veteres etiam* frustrare *dixisse*, *testatur* Pomponius *in* Majali *his verbis* - Miseret me eorum, qui sine frustis ventrem *frustrarent* suum.

[*b*] Candet *autem Carbo*, *& ferrum*.

[*c*] *Seu est* fulguratio *cum* ipso Telo *in terras producta*. *Sumitur & FVLMEN eleganter quoque* Metaphoricè. *Vt cum* Cicero *vocat SCIPIONES Romani Imperii* fulmina, *vel cum dicit Orationis* fulmina *Conf.* Doleti *Phrases*, *seu formul.* L. L. *fol.* 16. *fac. b. col.* 2.

(*d*) Perottus in Cornucopiae *Epigr.* 27. *col.* 791. *lin.* 57. *seq dicit quòd FVLGVR & FVLGETRVM imò & FVLGVRATIO dicatur lux illa & quasi vibratio luminis*, *quae ante cernitur quàm* Tonitruum *fragor audiatur cum simul fieri certum sit*. *Nec mirum est quoniam lux sonitu longè est velocior*. *Sed eruditus* Comenius *inter haec vocabula hanc constituit differentiam*. Cum *ful-*

Digitized by Google

ro lib. 2. de Divinatione : *Tum, & fulgura, & Tonitrua existere. Si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit : id esse* Fulmen : Seneca Natural. Quaest. 1 *Nubes mediocriter collisae* fulgurationes *efficiunt, majore impetu pulsae* Fulmina. frequenter tamen FULGUR pro *fulmine* usurpatur Cicero lib. 1. de Divinatione *De* FVLGURUM *vi dubitare num possumus ?* Svetonius in Augusto *Cum expeditione* Cantabricâ *per nocturnum iter lecticam ejus* Fulgur *perstrinxisset Servumque praeducentem exanimasset.* Idem in Domitiano *Continuis octo mensibus tot* Fulgura *facta, nuntiataque sunt ut exlamaverit* : FERIAT JAM, QUEM VOLET. Plinius Lib. 2. *Si in nube luctetur status, aut vapor* Tonitrua *edi si erumpat ardens*, fulmina *si longiore tractu nitatur* fulgetra Idem Lib. 15. *Colitur ficus arbor in Foro ipso, ac Comititio* Romae *nata, sacro* fulguribus *ibi conditis.*

Fultio, cum fit, *Fultura* cum facta est dicitur : (e) Corn. fronto.

(*) *Fundatum* dicitur, quod principia habet, in quibus *Prudentiae* signum est ; *Constitutum* verò est quod habet exaedificationem quod *virtutis* est indicium.

Fundere & effundere sperat Seneca ad Lucilium : FABIANUS *mihi non* effundere *videtur Orationem, sed* fundere, *adeò larga est, & sine perturbatione, non sine cursu tamen : veniens*. Nimirum *Fundere* est sensim in omneis partes [*liquorem imprimis) spargere ut FVNDIT *Sol* radios FVNDIT *Artifex* metallum. *Effundere* autem est uno impetu sine modo proijcere, ut *Populus conciatus se* EFFVNDIT ; *Prodigus effundit opes* Cicero Lib. 2. Officior. . *Multi Patrimonia* effuderunt *inconsultè largiendo*. *Fundere* est supinà manu libare, quod fit in sacris Supernis ; *Vergere*. est conversâ in sini

---

gurat [inquiens] *FVLGVR* est ; cum *Fulgura* iterantur *FVLGETRVM* cum *fulmina* intermiscentur *FVLMINATIO*.

[e] *ut quid stet firmiter*, idoneis fulcitur *FVLCRIS sive FVLTIONIBUS* praefulciturque *tempestiva FVLTVRA antequam ruat*.

sinistram partem manu ita fundere, ut superne convertatur, quod inferius fuit. *Servius*.

[*] *Funestum* est, quod *luctu* dignum est; *Luctuosum*, quod post *mortem* affert *luctum*, ideòque omninò est grave.

[*] *Fungi* est agere; *Defungi* verò perargere, atque perficere. *Agraetius*. *Lucretium* autem FVNGI pro *pati* non iniquè persaepè proluisse, *Schoppius* Lib. 3. *Verisimilium* Cap. 6. p. 153. docet.

Funis [*f*] est major, crassiorque; *Restis* minor. Vndè in navibus *Funes*; in Lectis, & Stellis *Restes* dicuntur. Varro Lib. 1. de Re rust. *Sic quae fiunt de cannabi, lino, junco, palma, Scirpo, ut* FVNES, RESTES, TEGLETES. Ibidem: *Sic ubi cannabim, linum, juncum, spartum; undè lineas*, Restes, Funes, *facias, quibus nectas boves*. Columella lib. 11. Cap. 3. *Illinitur vel nauticis veteribus* funibus, *vel quibuslibet aliis* restibus. Cato de Re rustica: *Lecto* restibus *subtento*. Lucilius Satyrarum 6.

Tres a Deucalione *grabati* restibus *tenti*.

Funus [*g*] est cadaver jam ardens, quod dum portatur, *Exequias* dicimus, crematum *Reliquias*, & *Bustum* conditum jam, *Sepulchrum*. Servius.

Furca, & *Patibulum* olim multum differebant. *Nam Furca* [*h*] erat lignum geminum in modum litterae V, ita ut initium, & caput esset à tergo hominis, qui eam ferret; inde paulatim divaricatum circa pectus, & humeros ad manus volam pertingebat. *Patibulum* [*] verò erat stipes transversus, quem noxii dispessis in eum manibus circumferebant, priusquàm tolerentur in crucem

---

[*f*] *FVNIS* aurea [*in Foemin. gen.*] *dicit* Lucretius (*) *lib.* 2. *v.* 1154. *Quid autem propriè sit iste* Funis aureus *tradit* Turnebus *Lib.* 5. Advers. *Cap.* 25. *col.* 165. *seq.* *Tom.* 1.

[*g*] *Aliàs* Funebres Umbras *adumbrationem* sepulturae *in* inani sepulchro *esse*, *testatur idem* Turnebus *lib.* 23. Adv. *Cap.* 3. *col.* 809. *Tom.* 2.

[*h*] *FVRCA* propriè *est instrumentum bisulcum, vel trisulcum quo aliquid perfossum portatur*.

cem. *Illa* erat levior poena Servorum, qui ob minima delicta [*in Exemplum*] circumduci solebant colló furcae insertò, undè FVRCIFERI dicti: [*i*] *Hoc* erat supplicium damnatorum ad crucem. Svetonius in Nerone; *Cùm comperisset nudi Hominis cervicem inseri* furcae, *corpus virgis ad necem caedi*. Plautus in Carbonaria: [**]

PATIBVLVM *feram per Vrbem*, *deinde affigar Cruci*. Sallust. Lib. 6. Historiar PATIBVLO *eminens affigebatur*. Sed posterior aetas FVRCAM usurpavit pro *Patibulô*, quò fures suspenduntur. Isidorus lib. 5. Etimologiar. PATIBVLVM *vulgò* Furca *dicitur*, *quasi ferens caput*; *Suspensum enim*, *& strangulatum haec exanimat*: *Sed* Patibuli *minor poena*, *quàm* Crucis; *Nam* Patibulum *appensos statim exanimat*, Crux *autem suffixos diu Cruciat*.

[*] *Patibulum* sera, qua ostia occluduntur, *quòd hac remota Valvae pateant*. *Titin Fullon.* Si quispiam hodiè praeter hanc postiocum nostrum pepulerit, *patibulo* hoc ei caput defringam. Nonius Marcellus.

[**] *In fragmentis v. 65*, *Vbi alii adiectivè legunt* Patibulus ferar.

Furiosus est, qui ità jactatur, agitaturque, ut neque corpore, neque animò consistere possit; *Insanus* est, qui non habet mentem integram, & ob hoc non servat modum, minusque sapit, quám *Stultus*. [*k*] Nam, ut ait Plato in Timeo: Δύο δ' ἀνοίας γένη' ἡ μὲν μανία, ἡδ' ἀμαθία id est, *Duo* Amentiae *genera*, *alterum quidèm* Insania; *alterum verò inepta* Stultitia. Terent. in Eunucho: [*l*]

Hoc homines prorsum ex STVLTIS Insanos *facit*. Horatius lib. 2. Sermon. (*m*)

Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avarus? Stultus, & Insanus. - - - - - -

Ci-

[*i*] *Vid.* Schardii *Lexicon p.* 395. *col. b.*

[*k*] *Vndè patet FVROREM esse* temporis, *INSANIAM perpetuam*.

[*l*] *Act.* 2. *Scen.* 2. *v.* 23.

[*m*] *Satyr.* 3. *v.* 158. *seq.*

Cicero lib. 3. Tusculanar. *Itaque non est scriptum: si insanus, sed si furiosus esse incipit.*

Furtim, [n] cùm incipit; *Furaciter*, quasi artificiosè à consuetudine furandi; *Furtivè*, quod jam ablatum. Ergo *Furtim*. & *Furaciter* Furax, *Furtivè* Locus facit, Corn. Fronto.

Fusco album opponitur; *Nigro* candidum. *Corn. Fronto*.

G.

G*Allus* natione; *Gallicus* ex Gallia. *Corn. Fronto*.

[*] *Gaudeo* commodò propriò; *Laetor* alienò.

Gaudium est affectio animi modestè, & constanter se efferentis; *(o) Laetitia* verò est exultatio quaedam animi effusè, & inaniter elati, eventu rerum expetitarum; *Haec* cadit in quemlibet; *Illud* in sapientem, ut ait Seneca ad Lucilium: *Imperfectis adhuc interscinditur* Laetitia; *Sapienti verò contexitur* Gaudium. Terentius.

Gaudia *sua si omnes homines conferant unum in locum, tamen mea exsuperet* Laetitia. Sallust. in Catilina: *Variè per omnem exercitum* Laetitia, *Moeror*, *Luctus*, *atque* Gaudia *agitabantur*. Id. ibidem: *Veluti servitute erepta* Gau-

[n] *i. e. clandestinè*, *Ejus Opposita sunt* libere, & palàm. *Cicero Lib.* 2. *de N. D.* Itaque Bestiae *furtim*, ut dixi, fruuntur; Domini *palàm*, & *liberè*.

[o] *Sive* Gaudium *illud dicitur*, *cum ratione movetur animus* placidè, *atque* constanter; *cum autem*, & inaniter, & *effusè idem exultat animus*, *tùm illa* Laetitia *gestiens*, *vel nimia*, *dici potest*. *Cic. lib.* 4. *Tusc Qu. Leg.* Doletus *loc. persaepè alleg. fol.* 67. *fac. b. col. a.* Scalig. *Lib.* 1. Poet. *Cap.* 2. *p.* 9. Laetitiam *vocat animi in corpore sano affectionem*. *Differt autem* Laetitia *ab* Exultatione *hunc in modum*, *ut HAEC fit in* re; *ILLA autem in* spe, *sicuti* Lorinus *Tom.* 1. Commentar. *in* Psal. 19. *vers.* 3. *p.* 126. *col.* 1. *B.* *ex* Hyeronimo *probè annotavit*. *Conf* Gellii *Lib.* 2. *N. A. cap.* 27. *p.* 201. *Edition.* Tornaesian.

Gaudium, & Laetitiam *agitabat*. Haec tamen confundit Cato in Oratione pro Rhodiensibus: *Adversae res se domant, & docent, quid opus sit facto; Secundae res* Laetitiâ *transversum trahere solent à rectè consulendo, atque intelligendo. Quo majore opere dico, suadeoque, uti haec res aliquot dies proferatur, dum ex tanto* Gaudio *in potestatem nostram redeamus.* Plautus in Poenulo: [p]

Quàm [q] *hac me* Laetitia *tantâ, & tantis affecistis* Gaudiis.

Cicero Orat. 1. in Catilinam: *Quâ* Laetitiâ perfruere? *Quibus* Gaudiis exultabis; Livius Lib. 33. *Occupati animi praesenti* Laetitiâ, *nihil, quô vanius fieret* Gaudium *suum, auribus admittebant*. Idem Lib. 36. *Elatum insolentem juvenem immodicô* Gaudiô. *Exultatio* membrorum. atque corporis Laetitiam designat. *Agraetius*, Cicero Lib. 4. Tusc. Qu. *Atque ut confidere decet, timere non decet; sic quidem* gaudere *decet*, laetari *non decet: quoniam docendi causâ a* Gaudio LAETITIAM *distinguimus*.

Gemma (r) est omnis lapillus pretiosus, cujuscumque coloris, vel naturae sit, *Margarita*, sive *Margaritum*, est concharum partus, qui apud rubrum mare coalescit. Cicero Orat. 6. in Verrem. *Nego ullam* Gemmam, *aut* Margaritam *fuisse*. Svetonius in Augusto: Gemmas*que, ac* Margaritas *quingenties* LLS. *unâ donatione contulerit*. Plinius Lib. 7. *Inter spolia* DARII, Persarum *Regis, unguentorum scriniô captô, quod erat Aurô*, Gemmis*que, ac* Margaritis *pretiosum*. Servius Grammaticus haec discernit, ut GEMMA diversi coloris sit, MARGARITA alba: ILLA integra, HAEC pertusa Ulpianus verò ad Sabinum 20. L. 19. §. 17 & seqq. D. de Auro arg. GEMMAE *sunt*, inquit, *pellucidae materiae, quas* [ut refert Sabinus Libris ad Vitellum] Servius *à* Lapillis *eô distinguebat, quòd* GEMMAE *essent pellu-*

[p] *Act. 5. Scen. 4. v.* 104.

[q] *Heic utraque* Taubmanniana *Editio, atque diversae* Lambini *pro* Quam, *commodius CUM substituunt.*

[r] [propriè *est* oculus vitis, *quem primo Vere emittit*. *Deinde per* Similitudinem.]

pellucidae materiae, *velut* Smaragdi, Chrysoliti, Amethysti; LAPILLI *autem contrariae superioribus naturae* ut Obsiani, Venientani. MARGARITAS *autem nec* Gemmis, *nec* Lapillis *contineri satis constitisse*, Ibidem Sabinus ait; *quia concha apud rubrum Mare & crescit*, *& coalescit*. Quam differentiam soli *Jurisconsulti* agnoscunt, caeteri *Auctores* non observant, qui *Gemmae*, & *Margaritae* Vocabulis ita, ut priùs dixi, ferè utuntur, & *Lapilli* Nomen communiter tribuunt *Gemmis*, & *Margaritis*, ut Catullus, cùm dixit Carmine 69. v. 4. *Pelluciduli delitis* Lapidis, GEMMAS intellexit; MARGARITAS Horatius. [s]

Genae sunt (* palpebrae seu) membranae superiores inferiorésque, quibus oculus aperitur, & clauditur, ut *Ennius* de dormiente, apud Serv. in Aeneid. 6. *Imprimitque* genam genae. *Malae* autem sunt eae faciei partes, quae infra oculos eminent rotundae in speciem Mali. Sed Vetustissimi GENAS pro *Malis* dixerunt, ut observavit Plinius Lib. 11. his verbis: *Infra oculos* Malae, *homini tantùm*, *quas prisci* Genas *vocabant*, 12 *Tabularum*. *Interdicto radi à foeminis eas vetantes*. Et *Malae* appellantur etiam partes intra os. Plautus in Bachidib. [t]

Ne nucifrangibula excussit ex Malis *meis*.

Idem in Trinummo Act. 2. Sc. 4. v. 74.

- - - *Ambabus* Malis *expletis vorem*.

(*) *Gena* est membrana, oculos tegens; *Cilium*, quod aliàs extremus Genae superioris est ambitus, habet pilos; *Mala* est pars intra oculos, Ruboris sedes; Bucca quasi folis infra illam.

Generale est, quod omnes Species, quae sub *Genere* sunt, includit, ut HOMO omnes Homines; *Universale*, quod omnia RERUM Genera *universim* continet, ut ANIMAL Homines, & Bruta. Cicero in Accademicis: *Qui loquitur de* universis, *nihil excipit*; *Quid enim*

[s] *Vid. Ejusd. Lib.* 1. Sermon. *Sat.* 2. *v.* 80. *& Lib.* 2. Epist. 2. *v.* 180. 181. *&* 182. *ubi talia Cimelia videtur prorsus contemnere.*

[t] *Act.* 4. *Sc.* 2. *v.* 16.

enim potest esse extra Universum. Hinc *Jurisconsulti recentiores* JUDICIUM GENERALE appellant, cùm Actor in *genere* multas, & diversas res simul petit, ut si agit *Negotiorum gestorum*, *Tutelae*, aut pro *Socio*; *quibus* Judiciis, qui conveniuntur, hi multas res simul administrarunt: UNIVERSALE, ubi petitur jus universum ut in judicio *Bonorum Possessionis*, vel *Familiae erciscundae*, *in quibus* ipsum jus Possessionis, & Haereditatis, non illa, ex quibus constat, inspicitur. Quae Differentia, & si magnos Auctores habet, mihi tamen ideò non probatur, quòd Veteres nulla *Universalia* Judicia nominant, sed tantùm *Generalia*, *&* *Specialia*, ut Paulus ad Sabinum 6. l. 38. D. pro Socio: *Quod* Sabinus *in omnibus bonae fidei Judicijs existimavit*; *sive* Generalia *sunt*, *veluti pro Socio*, *Negotiorum gestorum*, *Tutelae*, *sive* Specialia, *veluti Mandati*, *Commodati*, *Depositi*.

[*] Heic obiter notandum, quòd *Adverbium* GENERALITER longè fit strictius *Adverbio* VNIVERSALITER, quemadmodum *Philippus Decius* in Enarrat. in *Regul.* 1. *Tit. ff.* de *Regul. Jur.* nu. 18. p. 7. col. b. ostendit.

Genitrix est, quae genuit, [* vel *peperit*,] vel generis originem dedit, ut VENVS Genitrix à *Romanis* culta. *Mater* est tam illa, quae aluit, & educavit, quàm quae genuit: [u] quomodo etiam differunt *Genitor*, & *Pater*. Plautus: [x]

Ità formâ simili pueri, *ut* mater *sua*
Non internosse posset, *quae* mammam dabat:
Neque adeò Mater ipsa, *quae* illos peperreat.

Arnob. L. 7. Genitrix, *&* Mater *Superstitionis*, HETRVRIA. Idem Lib. 2. Genitore illo, *ac* Parte *prolatas*.

Genus est initium cujusque Ortus, quod vel à Patria ducitur, vel à Parentibus; [y] *Gens* est principium familiæ; *Stirps* est pars Gentis, ut *Cornelii* omnes unius

[u] *In genere dicitur* MATER *Foemina foetum pariens*.

[x] *In Prologo* Maenechm. *v.* 19. 20. *&* 21.

[y] *Et sic* GENERIS *nomine* omneis vtriusque sexus

unius sunt Gentis, & uno nomine continentur omnes. At verò partes istius Gentis sunt plures discretae cognominibus, eaque *Stirpes*, & *Familiae* nominantur ut CINNAE, DOLLABELAE, LENTULI: SCIPIONES, SULLAE. Sic ergo GENS *Genus*, & *Stirpem* continet, contra GENUS, & STIRPS *Gentem*. Caesar in Laudatione Juliae Amitae, apud Svetonium in Julio; *Maternum* Genus *ab Regibus ortum*; *Paternum cum Diis immortalibus coniunctum est*. *Nam ab* Anco Marcio *sunt* MARCII *Reges*, *quo nomine fuit Mater*; à Venere IULII; *cuius* Gentis *Familia est nostra* Papinianus Quaestionum 3. L. 1. D. de prob. & Praes. *Quoties quaerentur* Genus *vel* Gentem *quis haberet nec ne eum probare oporteret*. Cicero in Laelio, *Qui aliquandiù propter ignorationem* Stirpis; *&* Generis *in famalatu vixerint* Idem Lib. 2. de Oratore: *Quum* Marcelli *à Liberti filio* STIRPE CLAUDII *Patricii ejusdem hominis haereditatem* Gente *ad se rediisse dicerent nonne in ea causa fuit de toto* Stirpis, *&* Gentilitatis *jure dicendum*.

Genùs ad Vivos pertinet; *Familia* etiam ad Defunctos. *Genus* ad Nobilitatem; *Familia* ad Copiam refertur. *Donat.*

Gens est multitudo unius Populi; [z] ut *Gens* ROMANA; [aa] *Natio* est Genus Hominum ex diversis Gen-

---

venire. Decius in *Ennarat. in* Reg 2. *Tit. ff. de* Regul. Iur. 65. *p.* 29. *col. b*, *affirmat*, *allegans* Baldum *in l*, 1. De Prob. *sic dicentem*. De *genere* meo dicuntur etiam, qui sunt *cognati*. Genus *&* Species *aliter accipi à PHILOSOPIS aliter à LEGISTIS* Antonius Del Re *in Tract Novo de* Iuramento Calumniae *Cap.* 1 *n.* 11. *p.* 3. *tradit* Dubium *autem &* Commune *GENUS apud* Grammaticos, *sic differunt ut* Commune *sit rerum animatarum* dubiũ *vero rerũ ferè inanimatarũ Genus*; *&pro* Modo *sumi videndum est ex* Gifanii Observationibus L. L. p. 100.

[z] *seù unius generis multiplicata propago*.

[aa] Ecclesiasticis *seù* Theologiis, *Gentes dicuntur Ethnici infideles*. Gifanius *GENTIUM vox* [*loc. cit. p.* 104] *pro* iis *sumi dicit*: *qui non sunt* Cives *ROMANI*

Gentibus collectum, [bb] ut *Natio* GRAECORUM, *Natio* GERMANORUM Cicero Lib. 1. Offic. *Propior est ejusdem* Gentis, Nationis, Linguae, *quà maximè conjunguntur*. Idem pro Fontejo: *Exteris* Nationibus, *ac* Gentibus *ostendere* Et de Lege agraria: *Non* Gens *ulla non* Natio *pertimescenda est*. Tacitus de Moribus Germanorum: *ità* Nationis *nomen; non* Gentis, *evanuisse paulatim*. Vlpianus L. 1. § 5 D. de censib, *Propè Barbaras* Gentes. & Nationes *collocata*. Sed interdum GENTIS Nomen *latiùs* patet, ut cum vocamus *Jus Gentium* quod omnibus Nationibus, & universo Generi Humano commune est, & Natio de singularibus Hominibus quoque dicitur. Cicero pro Sestio: *Quae esset nostra* Natio *Optimatium*. Plautus in Menachemis.

Nam ità est haec hominum natio Epidamnia.
Voluptuarii, atque Potatores maxumi.

[*] Gesta sunt publica, *Acta* privata.

[*] *Gestus* est vultus: & corporis moderatio; *Gestio* rerum perpetratio.

Glacies est; quae ex coitu aquae constagnat; *Nix* ventorum ritu cadit. [cc] *Corn. Fronto*.

Gloria est consentiens opinio, & existimatio multitudinis de dignitate cujusquam [dd] *Laus* est clara, ac illustris alicujus commendatio. *Illa* in tacita opinione *Haec* in aperta predicatione consistit, & illustrior est.

[bb] *seù hominum ex una stirpe multitudo*,

[cc] *Aliàs* Glacies *dicitur congelatus liquor*; & Hyemis *ornamentum*; Nix *verò est pluvia in* lanae *formam concreta*,

[dd] *seu est frequens de aliquo fama cum laude, sicut l infit* Perottus *in* Cornucop. *Epir.* 2. *col.* 57. *lin.* 38. *comparatur autem GLORIA* gloriosis *actionibus: & tunc vera dicitur*. Ne *autem* gloriabundus *prorsus vivat* inglorius; *ipse de se & gestis suis* gloriatur. *Graeci* Κλέος Gloriam Δόξαν *Dignitatem vocant, & quidem observante* Scaligero *Lib.* 3. Poëtis. *cap.* 110. *p.* 371. *ubi & τὸ Επαίνου, καὶ Έγκωμίου p.* 370. *datur*.

[*ee*] Cicero Orat. 1. in Catilinam. *Sin autem servire meae* laudi, & gloriae *mavis* Et in 3. *Omnia ornamenta* Honoris, *monumenta* Gloriae: Laudis *insignia condi*, & *collocari volo*. Idem Pro Archia: *Ad Popul.* Rom. gloriam laudemque *celebrandam*. Ibidem: *Nullam enim virtus aliam mercedem* laudum, *periculorumque desiderat praeter hanc* laudis, & gloriae: Ad D Brutum: *Quae ad tuam* laudem, & gloriam *pertinebunt* Tacitus lib. 4. Historiar. A laude, gloriaque *Gentis exorsus*.

Glorius unius est gloriae: *Gloriator* non habet causam gloriandi, sed tamen gloriatur; *Gloriosus* [*ff*] pluribus de causis esse cogitur: *Corn. Fronto*.

Graecus, qui in Graecia est, ut *Graecus* Homo, [*gg*] *Graecum* vinum *Graecanicus*, qui *Graeci* formam & similitudinem habet, ut Vestis *Graecanica*, Troclae *Graecanicae* apud Catonem, h. e. *Machinae tractoriae* quae fiunt ad similitudinem Graecae Litterae θ *Graeciensis* qui *Graecis* frequens, & usitatus est. Varro Lib. 9. de Lingua Lat. *Itaque, ut hic alia* Graeca, *alia* Graecanica, *sic* Analogiae Gellius Lib. 19, Cap. 10. *Offendimus cum cubantem in Scimpodio* Graeciensi.

Grammaticus, & *Grammatista* ità distinguuntur, ut *Ille* sit absolutè; perfectèque doctus Litterarum; *Hic* mediocriter eruditus. [*hh*] Svetonius de claris Grammaticis, *Sunt qui litteratum à Litteratore ità distingunt ut* Graeci GRAMMATICVM à Gramista, & ILLVM *quidem* absolutè, HUNC mediocriter *doctum existimet*

[*ee*] *seu rei bene aestimatae praedicatio*.

[*ff*] *Aliàs est* Gloriosus; *qui se vel inaniter jactat, vel alterius* inani laudatione *effertur*, & *laudari quaerit*. Perottus.

[*gg*) *Sic dicimus quoque* Homo Romanus, Homo Italicus; Homo adolescens Homo novus, Homo valens, &c. *qui omnes sunt loquendi modi à divina illa Vetustate celebrari à supervenienti verò Barbarie* Hadriano Cardinale *de* Serm. Lat. *p*. 195. *loquente neglecti*.

[*hh*) ILLE Latinè *potest scribere*. HIC *saltem* Latina *intelligit*.

Digitized by Google

ment. Idem ibidem *Legerat in Provincia quosdam veteres Libellos apud* Grammatistam.

Grandis ad partem aetatis pertinet [*ii*] ut grandis Nata; *Major* generaliter, & ad summam Aetatis refertur: Ponitur etiam ad comparationem Aetatis. *Grande* [*kk*] incremento, *Magnum* amplitudine. *Immane* praecipuae amplitudinis est *Corn. Fronto*

Gratias agimus verbis: *Gratiam habemus* animô, & voluntate; *Gratiam referimus* [*ll*] vel *reddimus* factis *Gratiam facimus*, cum remittimus aliquid; ne praestetur, aut praestiti religione solvimus. Cicero ad Terentiam: *Huic utinam aliquando* gratiam referre *possimus*, habebimus *quidem semper*. Plancus Ciceroni: *Immortales* ago *tibi* gratias, agam*que*, *dum vivam*, *Nam* relaturũ *me adfirmare non possum*. Svetonius in Aug. Gratiã fecit *conjurandi cum tota Italia pro partibus suis*, id est *remisit necessitatẽ conjurandi* Idem in Tiberio 35. *Equiti Romano jurisiurandi* gratiam fecit *ut Vxorẽ in stupro generi compertam dimitteret, quam se nunquam repudiatorum ante juraverat.* Plautus in Rudente Act. 5: Sc. 3. v. 48. seq.

- - - *Jurisjurandi volo* gratiam facias,

Id est, *solvas religione praestiti juramenti.* N 3 *Gra-*

(*ii*) & *idem est*, *ac crescendo factus magnus*.

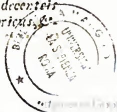
[*kk*] *Ejus* DIMINVTIVA *sunt* Grandiusculum & Grandiculum OPPOSITA *verò* Adolescens, Parvum & Tenue *Leg.* Gambarella *l. c. p.* 308.

[*ll*] *GRATIAM REFERE etiam in* malam partẽ *pro* VLCISCI; *seu* TALIONEM *reddere sumi* Cicero *Orat. pro* Sylla *auctor est iis verbis*: Permitto aliquid ira cundiae tuae, do adoloscentiae; cedo amicitiae; tribuo parenti. Quod si esset usu atque aetate robustior; essem idem, qui soleo, cum sum lacessitus. Nunc tecum sic agam ut tulisse potius iniuriam, quàm *retulisse gratiam* videar. *Sic* Terentius *in* Eunucho *Act* 5, *Sc.* 3. *v.* 2.

- - - Qui *referam* illi sacrilego *gratiam*?

Aliàs ex mente Goclenii *in observ. p.* 233. gratias agimus *beneficijs acceptis*; Gratificamur *rem gratam facientes*. Gratulamur *in rebus laetis*, *quando nempè* DEO *pro re benè gesta gratias agimus maximè decenteis*

Vid: Oliverii Arzignanensis *Commentar. Historicus*, &c.

Digitized by Google

[*] *Gravare* differt à *Gravari*. HOC idem est; *ac graviter* ad aliquid persuadere; ILLVD autem aliquid *grave* reddere.

Gremium dicitur illa pars quae est intra complexum Femorum, *Sinus* verò intrà pectoris, Brachiorumque complexum [mm] veluti in *Sinu* gestantur infantes; in *Gremio* foventur, & reponuntur. Terent. in Adelphis Act. 4. Sc: 5, v. 75.

Hic non amandus? Hiccine non gestandus in Sinu est?

Virgil. [*] Lib, 1: *Aeneid* v. 718.

Haeret; & interdum gremio *fovet inscia* DIDO.

Idem [*] Lib. 8. *Aen:* v. 712.

Pandentemque sinus, *& tortâ veste volantem.*

Caeruleum in gremium. - - -

Hinc *Sinus* appellatur quaecumque vestis laxitas; & propriè ea, quae ante pectus descendit supra cincturam apta rebus occultandis, & abscondendis. Nam Veteribus in toga *Sinus* ita laxi fuerunt; ut vel à sinistra in dextrum humerum reijcerentur, vel à sinistrò humero in brachium; & interdum ad lumbos atque ima crura demitterentur. Svetonius in Caesare: *Toga caput obvolvit: simul sinistra manu* Sinum *ad ima crura deduxit* Quintilianus lib. 11. *Illud verò non ferendum. quod quidam rejecta in humerum togâ tum dextrâ* Sinum *usque ad lumbos reduxerunt.* Idem Ibidem: Sinum *verò in dextrum humerum ab imo rejcere solutum, ac declinatum* Et ab hac postrema significatione manarunt *Locutiones Proverbiales* apud Ciceronem, Senecam, Tibullum, & alios *in* Sinu *esse*; *gaudere, flere*; *odisse* pro in occulto. *In* sinu *habere*, Scevola Digestor: 33. l. 27. D. de Prob. *Quod omnem fortunam & substantiam, quam à Matre susceperat; in* Sinu *meo habui*; id est in fide; & potestate mea. *In* Sinum *convertere*, vel *conferre* pro in rem suam; Lampridius in Commodo: *Praedam omnem in* Sinum *contulit* Id ibidem *Quietiam condemnationes in* Sinum *vertisse dicuntur.*

Qua-

Litteratus ad Val. Max. *Lib.* 1. *Cap.* 1. *fol.* 3. *fac. a Edition. Ascensianae.*

[mm] *vel* Gremium *est accinctae vestis secretum*, Sinus *verò concavitas.*

[*] Qualis datur *Differentia Mathematica* inter *Gubernaculum*, & *Remum* tradit *Henricus Monantolius* in Comentar. ad *Aristotelis Mechanic.* p: 76. his verbis *Dissimilitudo est* Gubernaculi *&* Remi *ex differenti loco ad quem* utrumque *navim movet. Utrumque enim navim navim movet ad* locum, *qui contrarius est ei ad quem mare impulsum movetur. Movetur enim navis ad centri. cui est annexa motum. Centrum autem in* Remo *est scalmus in* Gubernaculo *cardo. Movetur hoc contra quam depulsum Mare. Mare autem retrorsum recta à* Remo *depellitur; movet igitur* Remus recta *antrorsum navim Contra Mare à* Gubernaculo *obliquè impellitur vel, dextrorsum, vel sinistrorsum. Movet igitur obljque Navim* [quod est intelligendum de *Pupi*, non de *Prora*, quae in partem ad quam mare movetur] sinistrorsum *si illud dextrorsum vel* dextrorsum, *si illud sinistrorsum.*

[*] *Gustare* & *Sapere* itâ differunt, ut *Gustare* sit saporem recipere: *Sapere* verò saporem dare, Homo dicitur *Gustare*: Cibus verò dicitur *Sapere*. Homo comedens *gustat* & cibus qui comeditur *sapit*.

[*] Gutta, utpote liquoris particula minima stat, seu ut alii dicunt, manat, sivè profluit è *Gutto*, seù *Gutturino* non *guttatim* sed rivatim *Stilla* vero ex loco superiore cadit.

H.

Habere [nn] est rem detinere, sive jure Dominii, sive quò aliò modo: *Tenere* [oo] est corpore possessioni

[nn] *HABERE etiam pro* Habitare *atque* Morari *apud* Ciceronem *atque* Livium *poni* Gifanius *loc: persaepe cit. p. 105. testatur. Quid autem propriè sit Habere honorem; & habere honores tradit Hadrianus Card. loc. cit, pag. 193.*

[oo] *TENERE à* τείνειν *h. e.* tendere *derivatur ad* tenendum *enim aliquid nervos tendi est necesse. Idcòque* *TENERE idem est* ac apprehensum habere.

sioni insistere, licet jus possidendi non competat, *Possidere* pro Domino uti. *Hoc* solius *Domini* est, & *Liberi* qui utitur re sua, & jure possessionis fruitur. *Illa duo* cadunt etiam in *Servum*, *Comendatarium*, vel *Usufructuarium*. Cicero pro Flacco: *Hanc fiduciam commissam tibi* tenes *hodiè*, *ac* Possides Livius lib. 34: *Quaeque procurator* tenuerit, *pro Domino* possederit, Idem Lib. 36. *Quod ille bello captum* possideret, haberetque. Florentinus Institut. 8. l. 18. § 1. D. de accept. *Quodve Tu meum* habes, tenes, possides: Vlpianus ad Sabinum 49. l. 38. §. 8 D. de Uerb. oblig. *Planè si* tenere *sibi licere stipulatus sit servus; utilem esse stipulationem convenit Licet* enim possidere *civiliter non possint*, tenere *tamē eos nemo dubitat* Idem lib. 6. [9) ad Edictum l, 1. § 33. D. de vi arm. *Quod autem ait Praetor*; *quaeque ibi* hab uit *sic accipimus*, *ut omnes res contineantur*, *non solum quae propriae ipsius fuerunt*; *verùm etiam si quae apud eum depositae sunt vel ei commodatae vel pignòratae*, *quarumq; usum*, *vel usumfructum vel custodiam* habuit *vel si quae ei collocatae sunt*: *Cum enim dicat Praetor*, Habuit, *omnia baec* Habendi *verbo continentur*.

Habitus intelligitur omnis corporis cultus; ornatusque, ut *Habitus* militaris, religiosus, scenicus; [*pp*] *Vestitus* nomine sola vestimenta continentur. Unde *M. Cato* Orationes inscripsit, unam de *Habitu*, alteram de *Vestitu*. Svetonius in Caligula Vestitu, *calceatuque*, & *caetero* habitu *neque patrio*, *neque civili*. Idem in Nerone: *In illo suo scenico* habitu,

[*) *Hactenus* semper significat, seù indicat absolutaè reì continuationem; *Adhuc* interdum etiam non absolutae.

Harundo; telum è canna. Vjrgil. Aeneid. 4: vers. 37.

- - *Haeret lateri lethalis* Harundo.

Arundo, Canna est ab ariditate dicta. Virg. Georg. 2. v. 414.

- - *Fluvialis arundo*. Agraetius.

Has

[*pp*] *Denotat*, & Habitus *roboratam in animo consuetudinem*, *cum* propriè *sit quicquid quis habet proprium*

Has manus; hujus hominis dicimus, *Hanc manum*, multos homines coniungentes. *Agraetius*.

Hebescit, [qq] quod naturâ obstupescit. *Hebetescit*, quod amittit aciem *Corn. Fronto*.

Herbidum [rr] locum dicimus, in quo Herba est, etsi aridus esse consueverit; *Herbosum*, qui Herbam facilè generat, etiamsi ad tempus aridus sit. *Agraetius*.

- - - - - - *Qui homo est*.
Cum collativo ventre. atque oculis herbeis:

Herbosus dicitur locus herbis abundans Ovid. 14. Metam v. 445.

Solvitur herboso *religatus ab agere funis*.

Herbaceum, quod est ex herba ut *corona herbacea*: Aut quod in herbam excrescit: & assurgit Plin. lib. 12. cap. Herbaceum *amomum pejus*.

Herbarium quod ad herbas pertinet ut *Ars herbaria*: qua herbarum vires dignoscimus.

Herè, quamdiù, *Heri* [ſſ] quando: Ità enim quidam putant dici debere Fl Sosip. Charisius.

Herè *venisti media nocte, nunc abis*.

Idem in capt: Act. 1. Sc. 2. in princ

Adverte animum sis tu: istos captivos duos,
Here *quos emi de preda*, *de Quaestoribus*.
His edito catenas singularias.

Terentius in Eunucho Act. 2. Sc. 3. v. 65.

Inhonestum hominem, quem mercatus est herè Ovi-

[qq] *Conf.* Perotti *Cornucopiae Epigr. cxv. col.* 1005.

[rr] Herbidus *aliàs dicitur color, qui herbam refert, hoc est* Viridis *apud Plin. lib.* 12. *cap.* 14. *quemadmodum &* Herbeus *Plautus in Cure Act.* 2. *Sc.* 1. *v.* 15. *seq.*

[ſſ] *Quod idem est, ac* die praecedente. *Vana est haec differentia, Etenim propter cognationem E. & I. litterarum (ut notat Aelius Donatus in Terentii Phormionem Act.* 1 *Sc.* 1. *) non dubitaverunt Antiqui, &* Herè *&* Heri *dicere &* Mane & Mani *&* Vespere *&* Vesperi. *Itaque* Here *pro* Heri *seù hestremo die reperitur non solùm apud Comicos sed etiam apud alios Poëtas.* Plautus *in Amphitr. Act.* 1. *Sc.* 3. *v.* 16

Ovidius Amor lib. 1. Eleg. 8: v. 23.

Scis herè *te, mea lux juveni placuisse beato.*

Juvenalis Sat: 3. v. 23.

Res hodiè *minor est herè quam fuit.*

Martialis lib. 1. Epigram. 44. v. 2.

Et positum est vobis nil herè *praeter aprum.*

(*) HEROS i. e. Vir illustris: & divinus etiam de *vivis*: Divus de *mortuo* dicitur. Sunt enim *Divi* qui ex hominibus fiunt: non tamen antequam extremum vitae diem morte confecerint. Sic *Bassianus Caracallus* de Fratre quem occiderat *Sit* Divus *dum non sit* vivus. Quanquam crescente in dies adulatione multis *Imperatoribus* ROMANORUM adhuc vivis haec apellatio est tributa v. g. *Divus* RUDOLFUS, FERDINANDUS, LEOPOLDUS &c. Leg. *Goclenius* loc. cit p. 234.

Heus Adverbium vocantis; *Heu* Respondentis [tt] *Agraet.*

Hiare [uu] est os diducere, vel tacitum tamen, *Hiscere* est incipere loqui, auctore *Diomede*. Undè hoc convenit *Homini* tantùm, Illud etiam *Inanimis*, [xx] Vt, cum diffunduntur; & aperiuntur *Ligna* ariditate *Terra* aestu, *Flores* maturitate, tùm dicuntur *Hiare*. Varro in Marcipore: *Video* hianteis *non audio* Saluft, L. 2 Historiar. *Atque* hiavit *Humus multa vasta & profunda* Virg. Lib. 3. *Aeneid.* [*] v. 313.

- - - *Vix pauca furenti.*

Subjicio & raris turbatus vocibus hisco.

Livius Lib. 9: *Neminem* hiscere *adversùs se ausurum,*

Hiscere *nempè tibi currà roganda fuit.*

Fores quoque *hiscunt*, cum aperiuntur, & patefiunt Plautus in Pesud. Act. 4, Sc, 1. v. 42. *Tace aede* hiscunt.

Hi-

(tt) *Est & vox quoque* Dolentis.

[uu] *est ore aperto seu*

[xx] *Sic oscitat*, hiat. *Sed Flores dum prorumpunt* hiscunt & Telus *hiscit*, *cum rimas agit Ovidius Heroid. Epist.* 6. v. 144.

Hiberna sunt Loca, ubi Milites hiemem transigunt, velut in Vrbibus, Vicis. *Hibernacula* sunt Tentoria scortea, sub quibus hiberno tempore retinentur: Unde *sub Pellibus esse*, & *Hibernare* dicuntur. Sallust. in Jugurtha: *Milites Mense Januario* ex hibernis *in expeditionem evoca.* Livius Lib. 5. *Hibernacula etiam res nova Militi Romano aedificari coepta*: Tacitus Lib. 14, Annal 38. *Contractus deinde omnis exercitus, sub* Pellibus *habitus est ad reliqua Belli perpetranda*. Sed interdum *Hibernacula eadem*: quae *Hibirna*. (yy) Saluft. in Jugurtha: *Exercitu in* Hibernaculis *composito* Livius Lib. 44. *Deinde in* Hibernacula *Milites deduxi*. Tacitus Lib: 2. Annal. 23 *Legionum aliae itinere terrestri in* Hibernacula *remissae*.

Hirundo avis est: quae tignis adhaeret; (zz) *Hirudo*, [a] sanguisuga. *Agraetius*.

Hispanos (b) cum dicimus, nomen Nationis ostendimus; cum autem *Hispanienses*, cognomen eorum; qui Provinciam *Hispaniam* incolunt, etsi non sint *Hispani*. Fl. Sosip. Charisius.

Historia est eorum temporum, quae vidimus, vel videre potuimus, dicta ἀπὸ τοῦ ἱστορεῖν; à videndo, [c] *Anna-*

(yy) *Vid.* Gifanii *Observationes in L. L. p.* 109,

(zz) *Seu est Avicula* aestate *tectis haerens* hyeme *recedens*. *De HIRUNDINE* domestica *agit* Conradus Gesnerus *Lib.* 3. Histor. Animal. *p.* 528. *seq-* Eas *autem diversas esse tradit* idem *ibid. p.* 543. *seq. Vid.* Plinii *Lib.* 10. Hist; Nat. *Cap.* 24. *p.* 176 & Notae Marginal. nostrae *ad THEOPHILI PISTORII Ornitogamel. v.* 205. *p.* 26. *Edition.* Dresdens.

[a] *est Vermis aquaticus, haerens* cuti & *auriens sanguinem. Inde & dicta*,

[b] *adde* & Hispanicus a, um *Vt* Hispanicum *Bellum h. e. in* Hispania *gestum* Hispanicus *Gladius i, e. in* Hispania *factus*; *Exercitus* Hispanicus *qui constat ex* Hispanis. *Conf.* Gifanii *Observat. L. L. p:* 109.

[c] *Dea* Huius *Studio* ejusque *Scriptoribus veteribus vid.* Pauli Hachenbergi *Viri cum viveret solidè eruditi*, Germania Media *Differt* 6. §. 205. seqq.

nales sunt eorum annorum, & temporum, quae aetas nostra non novit. Undè Livius *ex* Annalibus *&* Historicis *constat*. Servius.

Histrio est, qui personatus in Scena Fabulas agit voce, gestuque: [d] Undè idem ACTOR dicitur, & LVDIO, vel LVDIVS; & CANTOR, *Minus* verò est, qui hominum Mores, & dicta, factaque gesticulationibus imitatur [e] à quo *Pantominus* omnium Personarum & *Archimimus* Personae principis; dignorisque effector. Nam ἐμιμεῖσθαι quod est *imitar*, MIMVS dicitur Svetonius in Vespasiano 23. Archiminus *Personam eius ferens, inmitansque, ut est mos, facta, ac dicta vivi*, Arnobius Lib. 2. *Quid* Pantomimos, *quid* Mimulos, Histriones, Cantores *tubâ*, *tibiâ*, *calamoque flantes*? Idem Lib. 4. *Quid* Pantomini *vestri*, *quid* Histriones, *quid illa* Minorum, *atque exoletorum multitudo?* Sed haec vocabula aliquando confunduntur, ut quos Tacitus Lib. 13. Annal. vocat *Histriones*; eosdem *Pantomimos* Svetonius in *Nerone*.

Homonymia, unâ voce multa designat [f] *Synoniomya* multis vocibus idem testatur *Coru- Front*;

Honestum ad formam, [g] *Liberale* ad vultum referre. *Donatus*.

Honos appelatur administratio Reipublicae, cum *Dignl*-

---

[d] *seu qu. alicuius Personae actiones historicè i. e. ad oculum repraesentat* Comenius.

[e] *Haec fusius à Budaeo declarantur in proem: Annot in pandect.*

[f] Latinè *dicitur AEQUIVOCVM ab* aequè *&* vocando *quia v, g. ipso nomine cancer atque* Signum Zodiaci *&* Carcinoma *vocatur*, *atque* Piscis, *Ità vox* CANIS Homonymya est ab aeque vocando *multas*, *&* *diversas res juxta versum*

Latrat in *orbe CANIS* nat in *aequore* fulget in *astris*.

Haec Joännes Herbinius *in Clave ad* facilitatem, *&* usum Logicae *Lect*; 4 *p.* 19.

[g] *Vnde Ciceroni* honestus EQVES *idem est*, *ac* probè ornatus *EQVES* ac splendidè vestitus *EQVES*

gnitatis gradu, eaque vel cum sumptu, vel sine erogatione contingens; [*b*] *Munus* autem quod cum sumtu, sine *Dignitate* in Republica fu bimus. Itaque Honorem gerens non potest cogi, *Munus* aliquod titulô Dignitatis institutum administrare, at Munus sustinenti *Honor* deferri potest, ut *Jurisconsulti* tradiderunt: Vlpianus Disputationum 1. L: 2. § ult D. de Dec. *Et si majores annnis septuaginta sint* Munera *quidem* civilia obire *non coguntur* Honores *autem* gerere *debent* Plautus Lib. 1. Sententiar. l, 7. D: de Decur Honores & munera *non ordinatis omnibus, sed potioribus quibusque iniungenda sunt*.

Horrendus est teter, & abominandus in rebus *profanis* in *sacris* venerandus ut Virgil. Lib. 3: *Aeneid.* [*] v. 679. *Concilium* horendum & Lib. 6. [*] v. 10:

- - Horrendaeque *procul secreta* SIBYLAE.

Horridus verò est incultus, aut durus, & rigidus. Idem Lib. 4: Aeneid. v: 251.

. - - *Et glacie riget* horrida *barba*.

Terentius in Phorm. Act. 1. Sc. 2. v. 55. seq.

Nihil aderat adjumenti ad pulcritudinem.

Capillus passus, nudus, pes, ipsa horrida.

Sic per translationem Oratio dicitur *Horrida*, quae dura est, aspera, & jeiunia. Similiter *Horridulus* hoc est parum benè cultus. Cic. in Orat. *Horridulae Orationes* Plaut. in Psend. Act. 1. Sc. 1. v. 66.

Pa-

[*b*] *Aliquando* Principatum. Terasque in Feudum acceptas & *sic* ipsum Magistratum *denotat. Vndè* Honorem gerere *est Magistratum gerere Leg.* Scipionis Gentilis *Liber singular.* Orig. *ad* Pandect. *p.* 212. & Reinesi *Lib.* 3. Var. lect. *Cap. p.* 213: Gisanius *loc praesepè alleg. p.* 1106. *seq. dicit HONOREM pro* Honorario Munere, *atque* Stipendio *quoque sumi. Qualis autem detur differentia inter ONVS, & HONOREM tradit* Joannes Girardus *Epigram. Legali XLVIII. p. 96. his verbis*.

Publica [si constat sibi res] incommoda secum.
Privatae multum commoditatis habent.
Te quoties *onero*, toties te semper *honoro*:
Quid? quod *Onus* vitas te quoque vitat *Honor*.

Papillarum horridularum *oppressiunculae.*

Et Persius Sat. 1. v. 54.

Scis Comitem horridulum *trità donare lacerna.*

Horridus aliquando est *Timendus* Virg. 5. Aeneid. v. 36.

Horridus in jaculis. hoc est *terribilis* . ut exponit Servius.

Horridum dicit Agraetius despiciabile aliquid; *Horrendum* admirandum Virgilius [*i*]

- - - *Oculos* horrenda *in Virgine fixit*. [**]

[**] Frustra HeKelius notat, haec verba apud Virgilium frustra quaeri reperiuntur enim Aeneid. 11. v. 507.

Horret corpus, *Trepidat* cum motu animi. *Corn, Fronto.*

[*] *Hospitium.* & *Diversorium* peregrini est & ad tempus, *Familiaritas* quotidianam requirit consuetudinem *Taberna*, seù *Caupona* pretio recipit.

Hostia dicitur de parvis Animalibus; ut Ovibus. & Volucribus: *Victima* de magnis, ut Tauris, [*k*] Plautus in Pseud. Act. 1- Sc. 3 v. 95.

Nolo victimas, *agninis me extis placare volo.*

Virg. Lib 2. Georg. [*] v. 146.

Hinc albi, CLITUMNE; *greges & maxima Taurus*, Victima. - - - - -

Arnobius Lib. 7. Hostias *cedat* & Victimas. Idem ibidem: *Quoniam volucres* Hostiarum *quoque in numero ponitis*. Gelius ità distinguit, ut *Hostia* à quolibet *Victima* ejus qui vicerit, manibus debeat immolari: *Isido-*

---

[i] *Haec verba apud* Virgilium *frustra quaeruntur. Sed Lib.* 12. Aeneid. *v.* 70-*sic canit.*

Illum turbat amor, figitque in Virgine vultus.

(*k*] *Eruditus* Hachenbergius *loc: ad Not. proximè praecedentem alleg scribit* ipsas *Victimas* apud plerosque olim commendasse *humanum Sanguinem* effusum ante *DEORUM Aras* & diro carmine devotum: introducta immani illa; ac barbara *Scytharum* consuetudine; qui *DEOS* immortaleis hominum scelere ac sanguine posse placari arbitrabantur.

dorus verò *Hostia* est, inquit, quae ante *Praelium* commissum, *Victima*, quae post *Victoriam* immolatur: Quam Differentiam refellit Etymon *Hostiae*, quod tradit Ovidius Lib. 1. Fastor.

Hostibus amotis Hostia *nomen habet*.

[*] *Hostia* est Ducis cum ad Hostem proficiscitur, *Victima* cum vincit; *Holocaustum* igne consumitur, *Sacrificium* est generale.

Huiusce & *Huiusque* diversa esse tradit Victorinus in Libro de Orthographia his verbis: *&* HUIUSCE *&* HVIVSQVE *rectè scribuntur. sed suô locô utraque Nam ab hocce & haccefit* Hujusce Huiusque *autem aliud significat*, id est, *unius cuiusque* [l] Ego posterioris significationis exemplum apud idoneos Auctores nondũ inveni, & credo ità differre solà scripturà, propter affinitatem Litterarum C. & Q. de quà diximus Lib. 1. de *Usu antiquae Locution.s.* Itaque eadem est Fortuna *huiusce diei*, & *huiusque diei* apud *Ciceronem*, *Plinium & alios*.

Humatus intelligitur humô contectus; [m] *Sepultus* [n] quoquô modo conditus, ut qui in *Sarcophago*, *Hypogaeo* vel *Pyramide* situs est Cicero Lib: 1. Tusculanar *Cujus hoc edicto admòneor, ut aliquid etiam de* Humatione, & Sepultura *dicendum existimem* Idem Lib. 2. de Legibus: *Quod nunc communiter in omnibus* sepultis *penitùs, ut* Humati *dicantur id erat proprium tum in iis. quos humus iniecta contegeret*. Vetus inscriptio; INFERENDI IN AREA HVMANDI SEPELIENDIQVE IVS POTESTASQVE ESTO.

Humanitas, & *Litterae* saepè coniunguntur, sed, tùm *Humanitas* significat Doctrinam politiorem; eleganioremue. [o] *Litterae* scientiam communium, & variarum Artium. Varro Lib. 1. de Re Rust. *Quisint* Litteris *aliqua* Humanitate *imbuti* Cicero Orat, 4 in Verrem. *Tu sine ulla bona* Arte, *sine* Humanitate; *sine* in-

---

[l] *Conf.* Brissonii *Liber* 1. *de* Formulis *p.* 52.

[m] *Sic* inhumatus *est insepultus*, Exhumatus *verò è* sepultura *extractus*.

(o) *Vid.* Schardii *Lexicon Juridic. p.* 424, *seq.*

ingenio, *sine* Litteris *intelligis & judicas*: Idem pro Archia. *Patiamini de studijs* Humanitatis, *ac* Litterarum *paulo loqui liberiùs* Idem Lib. 2. de Oratore: *Homini non habeti, neque inexercitato; neque communium* Litterarum, *& politioris* Humanitatis *experti*. Et ad Tironem: *Excita ex somno tuas* Litteras, Humanitatemque:

Humaniter significat φιλανθρώπως, *Humanè* autem ἀνθρωπίνως [p]

Humidum est quod extrinsecus [* seu exterius] habet aliquid humoris, *Madidum* verò ac *Uvidum*; quod *intrinsecus* unde UVAE dicuntur, ut tradit *Servius*, cui non adsentior. *Humidum* [q] enim *propriè* est, quod in *profundo* continet humiditatem. ut Terra, *Uuidum* est, quod in *superficie* tantùm, ut Lapides in flumen dejecti, Vestes rore, aut fluctibus aspersae, quas *Uvescere* dixit *Lucret.* Lib. 1. [*] v. 306. & 307. his verbis.

Denique fructifragô suspensae in litore vestes.
Uvescunt *eadem dispensae in Sole serescunt.*

Virgilius [*] Eclog. 10: v. 20.

Uvidus *hiberna venit de glande* MENALCAS

Illud GRAECIS est ὑγρὸν *Hoc* διερὸν ut *Aristoteles*. differit Lib 2. de *Ortu*, & *interitu*.

Humidum est, quod humorem habet, *Humectum*, quod humorem inducit. Pacuvius.

Terra exhalat auram, atque auroram humidam, humectam.

Hunc, & *Istum* in proximo notant; *Illum* ostendit qui-

---

[p] *Quibus addendum* Humanitùs, *quod idem est, ac* humano more.

(q] *Quemadmodum a SUCCIDUS, quod est* succulentus, *seu* succiplenus *bonae Notae Verbum* succidare *descendit sic ab HUMIDUS* Humidare *& quidem annotante litteratissimo* Reinesio *Lib.* 2. Var. Lect. *Cap.* 8. *p.* 196. *qui &* Lib. 3. *cap.* 18. *p.* 675. *dicit* Humidare, *Verbum apud* Gariop. *Lib.* 5. *Cap.* 33., *&* 38. *etiam extare*.

quidem longè stantem, sed in conspectu, *Eum* absentem refert. [r] *Corn. Fronto*.

Hypoteca propriè dicitur de re Solo inhaerente quae sine traditione, nuda conventione tenetur, *Pignus* verò de re mobili, cuius possessio tradita est Creditori; usque dum quid praestetur; vel fiat à Debitore, ut scribunt Iurisconsulti l. 9. § 2. D. de pign. Act. l. 237 § pignus D, de Verb. Sign, § *Item serviana* Inst de Act. Quae tamen Differentia, & proprietas rarò [s] observatur; & *Pignus* de re immobili dicitur. Terent: in Phormione [t]

Ager oppositus est pignori *ob decem minas.*
Aedicula [u] *item ob decem alias*

Tacitus Lib: 3. Historiar. *Domo*, *Agrisque* pignori *acceptis*: Ulpianus ad Edictum 25- l. 2 ult. De de Relig: *Is qui* pignori *dedit agrum, si in eum suum mortuum intulerit, religiosum eum facit*. Papinianus Responsor 2. l. 1 § 3. D. de Pign. *Cum praedium* pignori *daretur; nominatim, ut fructus quoque* pignori *essēt, convenit* Quin etiā ipsi jurisconsulti, cū ad Naturā *Actionum* respiciunt his duobus nominibus promiscuè utunturpro qualicunque re, de qua inter *Creditorem*, & *Debitorem* convenit, ut sit pro *Debito* obligata. Vnde Marcianus libro singulari ad Formulam Hypotecariam l. 5. § 1. D. de Pign. *inter* PIGNUS *inquit*, & HYPOTECAM *tantùm nominis sonus differt*. Videlicet quantum ad actionem *hypotecariam* attinet; nihil interest praeter sonum, & originem, quae alterum *Latinum* nomen est alterum *Graecum* ab ὑποθέσθαι

O AU-

[r] *Aliàs Hunc ponimus, quando de* prima; *ILLUM quando* de secunda; & *ISTUM quando* de *tertia Persona est in primis sermo*.

[s] *Vid.* Iohann. Arnaldi Corvini *Postumus Pacianus* Lib. 4. Definit. 2. *p.* 111. & 112. *Edition*. 2.

[t] *Act.* 4. *Sc.* 3. *v* 56 57 & 58,

[u] *Editio* P. Antesignani Rapistagnensis, *quae* Lugduni *apud* Mathiam Bohomme *Anno super Sec-* 46. *in* 85. *Mai. prodiit pro* AEDICULA, *minimè incomodè legit* Aediculae.

AUSONIJ POPMAE
DE DIFERENTIJS VERBORUM,
LIBER TERTIUS.

[*) *Jacimus* tela *Obijcimus* crimina.
[* *Jactamur* mari; *Fatigamur* in terris.

Anua est in ingressu Aedium, dicta quia *JANO* consecratum erat omne principium; *Ostium* est in partibus interioribus [x] Plautus in Persa: Act: 5, Sc. 1. v. 6.

Hic volo ante ostium, & januam *meos participes benè accipere*. Sed haec ferè confunduntur, sicut eadem sunt *Janitor* & *Ostiarius*. *Fores* propriè dicuntur; quae sunt in primo Aedium ingressu, dictae ab eo, quod foras spectent, *Valvae* autem sunt Fores duplices complicabilesque. quae ut ait *Varro*: revolvuntur: & se velant. Sed in communi Sermonis usu generaliter dicuntur omnia hostia *Fores*, & Valvae, nec refert qua parte Aedium collocatae, *simplices*, an *geminae* sint. *Serv.*

[*] *Igitur* sententias coniungit, & continuat; *Nunc* tempus praesens indicat..

Ignarus est, qui ignorat. (y) *Immemor*, qui oblitus est *Serv.*

Igna-

---

[x] *Sivè est pars Jannuae*, *qua patet* introitus, & exitus *quasi* os aedium *dictum*.

[y] *Contra* Gnarus *rem novit*. Gnaritas *autem rerum* Ignorantia, *ideò est praeferenda*, *ne nos* Ignoratio *in peccata praecipitet*. Comenius.

Ignavia est tarditas in exequendis negotiis; [z] *Pigritia* [aa] in aggrediendis; *Inertia* est agendi Inscientia, quam parit *Ignavia*. Itaque *Ignavus* nihil efficit, *Piger* otiosus desidet, & nihil molitur; *Iners* imperitè agit. Cicero Lib. 1. Officior. *Ne aut Ira existat, aut Cupiditas aliqua, aut* Pigritia, *aut* Ignavia, *aut tale quid appareat*. Idem ibidem: *Nec propter* Pigritiam, *aut* Ignaviam *deserant*. Idem Cornificio. *Nec tua* Ignavia *etiam* Inertiam *adferat*.

Ignominia imponitur ab eò, qui potest *animadversiones* [bb] notare. *Infamia* ex multorum sermone nascitur. [cc] *Corn Fronto*.

Ignoratio, & *Ignorantia* hòc differunt, quod *Ignoratio* est rei, quae nescitur, nec sciri potest, nisi prodatur: [dd] *Ignorantia* autem est rei, quae sciri potest, aut debet, sed errore hominum, aut negligentiâ ignoratur. Cicero

(z) *Sic* Ignavus *nihil efficit*; *cùm contrà* Gnavus *in negotiis semper est strenuus*. *Quoniam itaque* Gnavitas *ad omnia prodest, meritò* Ignavia *monente* Comenio *fugienda*.

(aa) *seu* Pigredo, *sive* Pigritudo, *utpote quibus vocibus Veteres sunt usi*.

[bb] [*seu* labe, *ac* maculâ *hujus*, *vel* illius nominis.)

(cc) *Pertinet autem* infamia *ad famosas tantùm, & turpes actiones, quae ex* contractu, *vel ex* delicto *oriuntur, sicuti tradit* Ludwell. *Commentar. ad Lib.* 4. Institutionl *Tit.* 16. §. 2. *p.* 651. & *est bonae Famae prorsus contraria, quoniam pro omni* turpidinis, dedecorisque *genere etiam ponitur, & persaepe ad ipsam* Personam *refertur*. *L.* Doleti *Phrases, seu Formul. L. L. fol.* 76. *fac. b. col.* 1. Ignominiam *autem minùs esse quàm* Infamiam, *inde patet, quoniam* ignominiosi *non sunt* Infames, *ut* Infamium, *ac* Damnatorũ *poenis teneantur, quemadmodum passim* JCti, *atque* Politici *testantur*.

[dd] *Sed* Ignoratio sui *est, cum quis se effert, & superbè gerit, cùm tamen sit humilis, & infimi loci*. Cicero *pro* Cluentio de superbo quodam Tribuno plebis *sic scribit*: *QUINCTIO*, quod erat odium, Dii immòrtales? Quae superbia, *quanta ignoratio*, quàm gravis, atque intolerabilis *ignorantia*?

in Laeliò: *Vt in fabulis, qui aliquandiu propter* ignorationem *stirpis, & generis in famulatu fuerint*. Aliquandò tamen *Ignorantia* sumitur pro *Ignoratione*. Cicero pro Flaccò: *Ubi Adolescentes nihil possent discere, nisi* ignorantiam *Litterarum*. Idem Caeliò: *Non negligentia mea, sed* ignorantia *rerum omnium*. Lucretius Lib. 6. v. 53.

Ignorantia *causarum conferre Deorum*
Cogit ad Imperium res, & concedere regnum.

Ignorare est non satis cognitum, ut exploratum habere; [ee] *Nescire* omninò non scire. Alterum est *Imprudentis*, aut *Negligentis*; alterum *Inscientis*; & *Imperiti*. Arnobius Lib. 2. *Hoc ipsum* ignorans, & nesciens. Ibidem: *Confitemur nos* ignorare, nescire, &; *Quid ergo? nos soli* ignoramus, nescimus. Svet. in Claud. *Impunitates, supplicia largitus est, & quidem insius plerumq;* & ignarus.

Ignoscit, qui dissimulat se nosse, quod comperit, & ita silentiò peccata impunita dimittit.; (ff) *Concedit*, qui omnia peccata condonat. *Corn. Fronto*.

Illex, & *Illix* (gg) Nonius hòc differre voluit, quòd *Illex* sit, à quò Lex non servatur; *Illix*, qui inlicit, & invitat: [hh] in quò sanè illi adsentior. Nam ab *inliciendò* dicitur promiscuè *Illix*, & *Illex*, ut *Pellex* à *pelliciendò*, Varro Lib. 4. de Linguà Lat. *Hoc ipsum* INDICIUM *scriptum inveni in* M. Junii *Commentariis, quod tamen ibi idem est, quod illiciti* Illex, quia I cum E, & C cum X *magnam habet communitatem*. Plautus in Persa Act. 3. Sc. 3. v: 4.

Impu-

[ee] *Conf.* Schardii *Lexicon. Juridic. p.* 430. *col. b.*

[ff] Omnibus *autem* ignoscere, *hoc est, quae punienda judicantur, non punire*; & nulli ignoscere. *eaquè crudele* Senèca *censet Lib. 1. de Clementia Cap. 2. p. m.* 330.

[gg] *Propriè Avem alios* allicientem *denotans*.

[hh] *Unde* Illicere: & Illectare *est inescare, seu aliquem in aliquid blanditiis trahere. Est autem res plena periculis speciosis* illectamentis illici, & *vanis* oblectamentis oblectari, *quidem* Comenio *sic monente*. *Ponitur* & illicere *pro persuadere, vel in sententiam aliquem attrahere, quemadmodum ILLEX pro* Suasore.

Impure, inhoneste, injure, illex, *labes popli*. Idem in Poenulo Act. 3. Sc. 4. v. 35. *Qui illi malae rei tantae fuimus* illices.

Illius similis, ad Mores refertur; *Illi similis*, ad Vultum. [ii] *Clarus*,

[*] IMAGO, & IDOLUM *Theologicè* sic differunt, ut *illa* ad ornamentum, vel ad res gestas mõstrandas fiat; *hoc* autem nunquam, nisi ad miserorum animas sacrilego ritu, & varia superstitione illiciendas, sicuti tradit *Henricus Hoepffnerus* Sect. 3. Cap. 7. p. 441. Hoc ad *seipsum* dicitur; *illa* verò ad *aliquid*. Ideòque dicitur alicujus rei, sive sit animatae, sive inanimatae, *Exemplũ*, seu *Exẽplar*, sive *Repraesentatio*. Conf. *Doletus* loc. nuper ad Noti cc. alleg. fol. a col. 1. *Propriè* autem inter *Exemplum*, atque *Imaginem* haec datur Differentia, quòd *Exemplũm* ponatur, ut aliquid fiat, *Imago* autem nullum talem finem habet; sed ut duae res sub una. atque aequali intellectione comprehendatur propter assimilationem, quae dicitur ὁμοίωσις Vid. *Scaligeri* Lib. 3. *Poët*. Cap. 39. p 292.

Illuvies Sordium est; *Ingluvies* Ventris. ILLUD quidem à *lavandò*; HOC ab *ingluttendò* dictũ. *Agraetius*.

Immissum dicitur, quod ita fit, ut aliquò locò requiescat, veluti *Tigna*, *Trabes*, quae immittuntur in parietes. *Projectum* est, quod provectum extra parietem, vel aedificium nusquam quiescit, qualia *Meniana*, & *Suggrunda* sunt, auctore *Labeone* L. 242. §. 1. D. de Verb. Sign. Cujus Differentiae exempla suppeditant Libri *Jurisconsultorum*.

Imitatio simplex est, & *Livorem*, atque *Invidiam non* mittit; *Aemulatio* autem habet quidem *imitandi* studiũ, sed cum *Malitiae* operatione. [kk] Cic. in Cesar: *Quasi quodam* aemulõ, *atque* imitatore *studiorum*, & *laborum meorum*, & *comite abstracto*. Nonius:

[ii] *Hoc ad* Formam externam; *ILLUD ad* Qualitatem *spectat*.

[kk] *Ideòque rectè dicitur* Aemulus, *qui ductus* invidià *alterius opus* imitari, *aut* superare *conatur*. Comen.

Immolare, & *Mactare* hoc differunt, quòd IMMOLARE *propriè* est victimas molà falsà tactas ante Aram statuere; MACTARE verò est victimas caedere, & inde porrigere, sive offerre. [*ll*] Varro Lib. 2 de Vita Populi Rom. MACTARE *Verbum est* sacrorũ *κατ' εὐφημισμὸν dictum*, *quasi* magis augere, *ut* Adolere. *Unde &* Magmentum, *quasi* majus Augumentum. *Nam Hostiae tanguntur molà salsà*, *& tùm* immolatae *dicuntur*; *cùm verò ictae sunt*, *& aliquid ex illis in Aram datum est*, Mactatae *dicuntur*, *per laudationem*, *itemque boni omnis significationem*; *& cùm illis mola salsa imponitur*, *dicitur* macte esto.

Imperare est onus imponere, ut apud Sallustium: Imperavit *frumentum*, *& alia*, *quae bello usui forent.* [*mm*] *Jubere* est velle aliquid necessariò fieri, quod ad dignitatem, utilitatem alterius pertineat, ut, *Regem Populus* jussit, & *Bellum ex auctoritate Patrum Populus* jussit Livius. *Mandare* [*nn*] verò est gerendum, pronunciandumve aliquid alteri committere. Unde *Mandata* appellantur praecepta Principium, quae *Praesidibus* in Provincias proficiscentibus dabantur, ut quod illis caurum esset, & ipsi Provinciales observarent. *Hoc* amplius. *Imperamus* non aliis modò, sed etiam nobismetipsis; *Jubemus* tantùm his, qui in nostrà sunt potestate; *Mandamus* quibuslibet. Terent. in Eunucho *Act.* 2. Sc. 2. v. 21.

- - Imperavi *egomet mihi omnia adsentari*.

Idem ibidem: [*oo*] Jubeo, *cogo atque* impero. Coelius Ciceroni: *In hoc negotio nulla tua*, *nisi loquendi*, *cùra est*, *hoc est*. imperandi, *&* mandandi.

Imperium est civilis quaedam *Magistratus* auctoritas, quae

[*ll*] *seu Pecudes ad cibum occidere Leg. Perotti Cornucopiae* Epigr. 1. *col.* 138. *lin.* 27. *seqq.*

[*mm*] *Denotat quoque* Imperare *ex auctoritate aliquid injungere*. *Sic*, *scribente* Comenio, *IMPERATOR* imperat *Exercitui*, imperatorio *jure edicens* Imperia, *ROMANUS autem* Imperator *ad* Imperium *electione promotus* imperiali *Majestate eminet*,

(*nn*) *qs.* in manum dare, *& cum* mandato *mittere*.

(*oo*) *Act.* 2. *Sc.* 3. *v.* 97.

quae in prehendendo, & animadvertendo consistit; *Potestas* est minor *Magistratus* coërcitio [*pp*] Itaque DICTATOR, CONSULES,& PRAETORES, qui vocare, prehendere, tenere, abducere poterant, *imperium* simul,& *Potestatem* habebāt. TRIBUNI verò PLEBIS, AEDILES, CURULES,& QUAESTORES *Potestatem* tantùm, quia alteri prehentionem solam alteri neque prehensionem, neque vocationē habebant. Praetereà IMPERIUM aliquando *bellicum* est, & *militare*, quò Imperatori Exercitum habendi, & Belli gerendi facultas datur; POTESTAS semper est civilis. Unde, *cum Imperio esse* dicebatur Dux, qui *imperabat* Exercitui, *Cum Potestate esse* Magistratus, qui *Jurisdictionem* habebat,aut *civili* aliquó munere fungebatur. [*qq*] Cic. pro Fontejô *in Honoribus petendis.in* Potestatibus *in* Imperiis *gerendis*. Idem Lib. 1. Epistolar. ad Q. Fratrem: *Quare cùm istis in urbibus cū summo* Imperio *ac* Potestate *verseris*. Vlpianus de Officio Proconsulis 7. l. 1. D. ad l. Jul. m. *Magistratus Populi* Romani, *quive* Imperium, Potestatemve *habet*. Idem Instit. 1. l. 1. D. de Const. Princ. *Populus ei, & in eum omne suum* Imperium, & Potestatem *contulerit*.

[*] *Impetrat*, qui acquirit; *Conservat*, qui impetrati essentiam continuat.

Impluvium, quò aqua impluit collecta de tectò. [*rr*] *Compluvium*, quò de diversis tectis aqua pluvialis confluit in eundem locum. *Fest.*

[*pp*] Generaliter *pro* agendi Libertate *haud iniquè ponitur*.

[*qq*] *Conf.* Doleti *Phrases, seu Formul. eleg. fol.* 74. *fac. b. col.* 2. *ubi & fol.* 131. *fac. b. col.* 1. *extat*: In potestate esse, *quod non* Activè, *sed* Passivè *capiendum esse arbitror. Nam ea dicuntur esse IN POTESTATE NOSTRA, quae* in Potestatem nostram *venerunt*. *Sed dicimur* in Potestate ejus esse, qui *Potestatem Auctoritatemque* in nos *habet, vel sub cujus* Potestatem *subiecti sumus, aut* sponte, *aut* Dominationis *jure, aut* Emptionis *nexu, aut accepti* Beneficii obligatione.

[*rr*] *Seu est Locus in aedibus sine tecto, quò imber impluit.*

Imum summo respondet; *Infimum*, ut infra humum, *Corn. Fronto*.

Incertum nec tempus, nec numerum recipit; *Dubium* [ʃʃ] à duobus incipit. *Corn. Fronto*.

Incoat, qui incertum facit; *Incipit*, cujus exitum sperat. *Corn. Fronto*.

[*] *Incidunt res* praeter spem; *Veniunt* expectatae. Goclenius.

Incola à *Cive*, & *Municipe* differt L. 29. D. ad Municip. Nā *Cives* origo, vel manumissio, vel adoptio, vel allectio; *Incolas* domicilium facit L. Pupillus. §. Incola. D. de Verb. Sign. & L. Cives. c. de Incol. Haec *Brissonius*,

Incrustationes solidò de marmore; [tt] *Tectoria* ex marmore contusò, & cribrato, atque cum calce mixtò inducuntur parietibus. *Brisson.*

[*] *Indicare* est pretium designare; *Addicere* est liberare, Sed *Liceo* significat prostare; & *Liceor*, seu *Licitor* est pretium deferre.

Indocile est, quod penitus non potest discere; *Indoctum*, quod nondum didicit. Serv.

Industrius est, qui semper [uu] aliquid agit; (xx) *Navus*, qui strenuè negotia exsequitur, & constanti animò contra omneîs Difficultates obnititur. ILLE *assiduitate*; HIC *fortitudine*, & *tolerantiâ* commendatur. *Et Industrius* sibi studet; *Navus* alteri navat operam. Cicero pro Lege Maniliâ: *Homines* navi, & industrii *partim in* Asiâ *negotiantur*. Salluft. in Jugurthà: *Imperata* navi *fecerant*. *Indu-*

[ʃʃ] *Dicitur qs.* Divinum, *h. e. duas vias habens*, & *est ubi nescimus, quid esigamus*.

[tt] Incrustationes, *sive* Crustationes, *sunt cum crustae* Parieti, *aut* Pavimento, *aut* Vasi *applicantur*. *Hinc* Vasa crustata *dicuntur quae vitreis* crustis *tecta sunt, a quibus* crustae Tabernae *vocitatae, in quibus ejusmodi opera venduntur*. *Haec* Perottus *in Cornucop. Epig. VII. col.* 615. *lin.* 43. *seq.*

[uu] *addamus* studiosè vigilanter, *atque* callidè)

[xx] *Dicimus* & *INDUSTRIUM in* Neutro, *quod veteres* Industruum *dicebant*, *quod quidquid quispiam ageret*, intrò *strueret*, & *studeret domi*. Perottus.

Induxit pro decepit; [yy] *Seduxit* dicimus, cùm significamus, in aliam partem duxit, ut *seduxit* foràs [zz] *Clarus*.

Infectores; qui alienum colorem in lanam conijciunt; [a] *Offectores*, qui proprio colori novum efficiunt *Festus*.

Infensus est, qui irà [in alium est elatus, seu] accensus, & odium gerit; *Infestus*, qui alteri malum infert, ut *infensus* Hostis, *infesta* signa. *Ille* animò, & vultu saevit; *Hic* vi, & manu grassatur. [b] Cicero Orat. 2. in Verrem: *Pro offensione hominum, qui illi inimici, infensique sunt* Sallust. in Jugurthà: *Hostem* infestū, *auxilii spem nullam*. Sed haec aliquando confunduntur. Idem ibidē: *Vir acer, & infestus potentiae nobilitatis*. Tacitus Annal. Lib. 6. 34. *Adequitare castris*, infensare *pabula*. Idem Annal.lib. 13. 37. *Palàm bello* infensare ARMENIAM.

Infidus dicitur, cui non est fidendum; [c] *Perfidus*, qui fidem violat. [d] Cicero in Laeliò: *Quos fidos Amicos habere, quos infidos*.

[*] *Infra* ad Dignitatem, & Locum; *Intra* verò ad Numerum, & Spatium refertur.

Ingens

[yy] Inducere *ponitur quoque pro* Persuadere, *quod fit* paulatim, *& cum tempore*; *seu loquente Goclenio*, majori mora. *Vid.* Scoppii *Lib. V.* Suspectar. Lection. *Epist.* 3. *p.* 323. *qui &. Lib.* 2. *Epist.* 5. *p.* 101. Induci *quoque, pro* Accusari, *dici scribit*.

[zz] *Aliàs* seducere [1] *est* seorsum abducere, [2] à recta via *ducere, & quidē per* Metonym. Signi *pro* Signato.

(a) *& quidem cautè, ne nimis acriter inficiendo officiat. Notandum autem, quòd Barbari INFECTOREM, quem Cicero sic vocat*, Tinctorem *saepe nuncupent*.

[b] *Aliis* infensus *dicitur inimicus, & iratus. Quicunque autem dicitur* Infestus *mihi, is mihi est molestus, seu gravis. Sed mihi* Invisus *est, cui ego invideo. Notandum autem, quòd* Infestus *nonnunquam idem sit, ac* periculosus, *seu* periculis obnoxius, *ut*: Via excursionibus hostium *infesta*. *Leg.* Gifanii *Observ. L. L. p.* 338.

[c] *Sic apud LIVIVM* infida Regni Societas *legitur*.

[d] *Et* Perfidia *est* Fidei *violatio, & saepe numero pro* Vitio, *atque* Improbitate *accipitur*.

Ingens [*e*] valet immensus, τρισμέγιστος, & plus est, quàm *Magnus*. Plautus in Captivis: [*f*]

Ignem ingentem *? ita dico*, magnus *ut sit*.

Lucretius Lib. 6. [*] v. 677.

Maxima quae vidit quisque, haec ingentia *fingit?*

Terentius in Eunuchó: [*g*]

Magnas *veró agere gratias* THAIS *mihi?*

Ingenteis - - - - - -

Quem Versum adducens Cicero in Laelio, ait: *Satis erat respondere* Magnas, Ingentes *inquit, semper auget assentatio id, quod is, cujus ad voluntatem dicitur, vult esse* magnum.

Inhibere est retinere, & retrahere ab inceptò opere, aut cursu, quò modò *Nautae* dicuntur *inhibere Navem*, cùm ejus impetum contrarià remorum percussione retardant; *Prohibere* (*h*) est avertere, & impedire, ne quid fiat, vel incipiatur. Unde *Prohibitoria Edicta* appellantur, quibus *Praetor* vetat aliquid fieri. Virgil. Lib. 6. Æneid [*i*]

Prohibere *infandos navibus ignes*.

Idem: [*k*]

Par-

[*e*] *quasi* incens, *ab* in *&* censeo *quod tantum sit, ut* censeri non possit, *sicuti* [*praeter* Comenium] *ex* Josephi Scaligeri *Notis in* Orpheum *annotavit* Gerardus Joannes Vossius *in* Etymologico *L. L. p.* 266. *col b. Sunt etiam, qui* Ingens *à GENTE*, Perotto *teste. dictum velint, quasi sit* ultra Gentem suam, *& sic omnino* magnus, *atque* immensus.

[*f*] *Act.* 4. *Scen.* 2. *v.* 64.

(*g*) *Act.* 3. *Scen.* 1 *v.* 1.

[*h*] *HOC est* generale, *& ante rem inceptam; ILLVD* speciale. *& sive jam incepta*.

[*i*] *Hic locus* Virgilii *non Lib. 6. sed Lib.* 1. Aeneid. v. 529. *in* Velluteliano *ac* Erythraeiano-Venetis, *ut &* Plantiniano-Antverpiensi *Editionibus his verbis formatus extat:*

- - - *Prohibe* infandos à navibus igneis.

[*k*] *Lib.* 12. Aeneid. *v.* 663.

Parcite jam RVTVLI ; *& vos tela* inhibete , LATINI.

Cicero Lib. 13. ad Atticum [*l*] INIBERE *illud tuum, quod valde mihi arriserat vehementer displicet. Est enim Verbum totum* nauticum . *Quanquam id quidem sciebam, sed arbitrabar sustineri remos, cùm* Inhibere *essent remiges jussi. Id non esse ejusmodi, didici heri, cùm ad villam nostram navis appelleretur. Non enim sustinent, sed aliò modo remigant.* Livius Lib. 36. *Cùm nostri concurrissent, neque retrò navem* inhiberent . Justinus Lib. 2. cap. 12. *Commissò praeliò, ite cessim,* inhibete *remos* .

Innocens est qui ab omni injuriâ, aut maleficiô se abstinet; (*m*) *Innocuus*, qui alteri non nocet . ILLUD de *Hominibus* tantùm ; HOC etiam de *Bestiis*, & *Herbis* dicitur . Plautus in Captivis : [*n*]

Decet innocentem *servum, atque* innocuum
Confidentem esse .

Virgilius Lib. 7. *Aeneid*. v. 229 sequ.

- - - - - - - *Littusque rogamus*
Innocuum . - - - - - - - -

Quamquam *Innocuus* interdum sumitur παθητικῶς pro eô, cui non nocetur . Idem Lib. 10. Aeneid. vers. 301. & 302.

- - - - *Sic considere* [*o*] *carinae*
Omnes innocuae : id est *illaesae* , ut interpretarentur *Nonius* , & *Servius*, à quibus Valla frustra dessentit.

Inne-

[*l*] *Epist*. 11. *fol*. 210. *fac. b. Edit*. Surmiano-Argenti.

[*m*] *qs*. non nocens . *Contrà verò propriè* Nocens *dicitur* , *qui* injuriam , *aut* maleficium *commisit*. *Conf*. Perotti *Conucop*: Epig. 4. *col*. 463. *lin*. 42. *seq*.

[*n*] *Act*. 3. *Sc*. 5. *v*. 7. *seq*.

[*o*] *Editiones* Virgilianae *nuper ad Notul*. [1] *cit. ut &* Calagiana, *atque plures aliae pro* Sic consedere, *legunt*, Et sedere.

[*p*] *seu* nutu *voluntatem suam indicare* Nuimus *enim*, *seu* innuimus. *cum*, *loquente* Comenio, *alicujus rei indicium facimus* nutu, *aut* renutu; annuendo *scilicet*, *vel abnuendo*. *Sed voluntas nostra in multis* nutat, *saepeque ipsi divino Numini* renutat.

Innuere est facie significare; *Annuere* concedere: Sed utrumque Narium, vel Labiorum. *Nutare* Capitis; [q] *Nictare* Oculorum. [r] Plaut in Asin. Act. 4 Sc. 1. v: 36. *Neque illa ulli homini* nutet, nictet, annuat-

Ennius Lib. 10. Annal [juxta lectionem Scaligeri in conjectaneis ad Varron.]

- - - - *Fortè feram si ex nare sagaci*
Sensit, voce sua nictatque; *ululatque ibi acutè.*

Inquilinus est conductor aedium alienarum; [s] *Colonus* praediorum rusticorum (*) L. 37. *D. de aquir. vel amitt poss.* L. 1. D. de Migrando.

[*] *Inquilini* etiam dicuntur, qui in eisdem habitant aedibus. Festus: *Inquilinus, qui eundem colit focum; vel ejusdem loci cultor. Coloni* quandoque dicuntur, qui à Metropoli [sic enim Civitas dicebatur, quae Coloniam emittebat] in alium locum habitandi causà deducebantur; itque non propriis, sed Metropolitarum vivebant legibus. Virg. 1. Aeneid. v. 11.

Vrbs antiqua fuit [Tyrii tenuere coloni]
Carthago.

Insius aliquid nescit; *Nescius*, nil novit. *Alter* in parte errat; *alter* in totò. *Corn. Fronto.*

Insigne singulari Numerò aliud est; aliud *Insignia*, [t] in quibus vestis, & Sella regia accipi potest. *Servius.*

[*] *Insignis* verò propriè est, in quo aliqua sunt signa, per quae ab aliis discernitur. Festus: Insignes *appellanter boves, qui in semine, & in pede album habent, quasi* Insi-

---

[q] *Sic per* Metonym. Signi pro Signato *etiam dicimus* Nutare aedificia, *cùm malè solidata ruinam minantur.*

[r] *quando nempe* eos *contrahimus, atque* pupillam, cilia, palpebras *motitamus.*

[s] *seu qui in alieno, & privato domicilio habitat; propriè tamen in conducto, sive in Vrbe, sive Ruri, ut inquit Valla Lib. 5.*

[t] *INSIGNIA dicitur* Signa & Ornamenta *ob virtutem adepta. Dicimus etiam* Insignia *laudis*, & Insignia *gloriae. Cic. Appio:* Insignia enim virtutis multi etiam sine virtute assequti sunt.

Insigniti Virgil. lib. 3. Georg. v. 56.

Nec mihi displiceat maculis insignis, *& albo.*

Aliàs *Insignis*, ut idem Festus ait, *tam ad laudem, quàm ad vituperationem inflecti potest*. Virgil. 1. Aeneid. v. 10.

Insignem *pietate* Virum.

Ovid. Eleg. ult. lib. 4. Trist. v. 16.

Imus ad insignes *Vrbis ab arte viros.*

Cic. pro Rabir. insignis *homo omnibus notis turpitudinis*. Tacitus lib. 14. Annal 40 dixit: Insignia *scelera*. Quicquid itaque excellit, sive illud sit vitium, sive virtus, *Insigne* dicitur. Hinc etiam quandoque pro *magno* sumitur. Lucil. lib. 27. Satyr. *Cocus non curat caudam* insignem *esse illam*, dum pinguis fiet.

Insigne, & in plurali *insignia* sũt notae, & aut signa, quae in vestibus, vexillis, aliisque *insignita* sunt, aut vestes ipsae vexilla, & alia, quae fiunt, vel feruntur discriminis causâ. Svetonius in Nerone Cap. 1. *Quod* insigne *mansit & in Posteris ejus, ac magna pars rutilâ barbâ fuerunt.*

Ovidius lib. 1. De Arte v. 31.

Este procul vittae tenues, insigne *pudoris*.

Virg. 2. Aen. v. 389. seq:

Mutemus Clypeos, Danaumque insignia *nobis*
Aptemus.

Salluſt. in Catilin. *Cum fascibus, atque aliis imperii* insignibus *ad Manlium in castra tendit*. Tacitus lib. 11. Annal. 38. *Decreta Narcisso quaestoria* insignia. Sic Sceptrum, & Purpura sunt INSIGNIA Regis; Toga est INSIGNE pacis, & otii; Moeroris INSIGNIA apud Cicer. est ater vestitus.

Insimulat qui vel arguit, vel fingit; [u] *Simulat*, qui (x) probare vult, quod non est Corn. Front. [*]

[*] Insimulare [juxta Donatum] est falsi, vel veri criminis incusare. Plaut. in Milit. Act. 2. Sc. 4. v. 26.

- - *Si falsò* insimulas *Philocomasium, hoc perieris.*

Idem in Menaec. Act. 5. Sc. 2. v. 54. seq.

- - - - - *Tu malè facis,*
Quae insontem insimules. - - -

Idem in Amphitr. Act. 1. Sc. 2. v. 15. *Atque*

---

[u] *vel criminatur per* simulationem quandam.
[x] [externo gestu, *nempe aliquid*]

Atque insimulabit *eam probri*. - - - -

Sumitur quoque *Insimulo* pro suo simplici *Simulo*. Cic. lib 1. Offic. *solus neglexit fidem*, *furere* insimulavit, *nequò iret*.

Insita arbor est, cui infissae alienum germen includitur; *Adsita*, cui incolumi aliquid, ut sustineat, adjungitur. Horatius: (y)

- - - - *Qua populus* adsita *certis*.

Limitibus vicina refugit jurgia. - -

Insomnia significat *Vigiliam*, [z] cùm dormiri non potest. *Insomnium* verò id, quod [aa] in *Somnis* obversatur; & si *Latini* eò, nisi *Multitudinis* Numerò, non utuntur. Alterum *Graeci* vocant ἀυπνίαν; alterum ἐνύπνιον Caecilius Plocio: *Consequitur comes* Insomnia, *ea porro insaniam adfert*. Terentius in Eunuco: (bb)

Aut mox noctu te adigent horsum Insomnia.

Svetonius in Caligula 50. *Incitabatur* Insomnia *maximè*, *neque enim plus*, *quàm tribus nocturnis horis*, *quiescebat*. Sallust. in Catilina: *Dies*, *noctesque festinare*, *vigilare*, *neque* Insomniis, neque *labore fatigari*. Idem Lib. 4: Historiar. *Quia pactô vitam dederant*, Insomniis *occidere*, id est, *Vigiliis*. Virgilius. [cc]

- - - *Quae me suspensam* Insomnia *terrent*! Idem (dd]

Sed falsa ad coelum mittunt Insomnia MANES.

Livius Lib. 30. *Curis*, Insomniisque *agitant*, *& excitant saepè somnô*, pro Somniis. Plautus in Menaechmis: [ee]

Haec nibilo mibi esse videntur seciùs, *quàm* Insomnia.

Quem

---

[y] *Lib.* 2. Epist. *v.* 170. *seq.*
[z] *seu Tempus* Somno *vacuum*,
[aa] [*per* Somnum *videmus*, *seu nobis*]
[bb] *Act.* 2. *Sc.* 1: *v.* 13.
[cc] *Lib.* 4 *Aeneid. v.* 9. *ubi pro TERENT Editio* Erythraei Veneta *non prorsus iniquè in Margine substituit*, terret, *scil. Anna soror.*
[dd] *Lib.* 6. *Aeneid. v.* 897.
[ee] *Act.* 5. *Scen.* 7. *v.* 57.

Quem Versum sic explicat *Varro* in Quaestionibus Plautinis. *Nihilô magis narranda esse, quàm si ea essent* Somnia. *Insomnia* Plurali numerò significare volunt *Grammatici*, SOMNIA; Singulari verò Numero, VIGILIAM, ut Pacuvius in Antiopa *(ff)* dixit: *Perdita illuvie, atque* Insomnia, i. e *Vigilia*. Sosipater.

Institutiones sunt Praecepta, quibus docentur homines; atque instituuntur: ut Institutiones Oratoriae, Juris civilis, & aliarum artium. *Instituta* sunt boni mores, qui per quandam consuetudinem [addamus *ratione, atque consiliô institutam*] observantur. [gg] Livius Lib. 35 *Suam disciplinam, suaque* Instituta *sequi jubet*. Idem Lib 44. *Me more, atque* instituto *Majorum fecisse*.

Instructum est, quod Paterfamilias ornatûs, vel usus sui causâ habet; [*hh*] *Instrumentum* verò, quod ad exercendam, colendamve rem adhibetur. *Itaque praediis instructis legatis Supellex, Bibliotheca, Tabulae, & Mancipia, caeteraque, quae ibi fuerunt usûs, aut delectationis gratiâ,* instructô *continentur. At cum* Instrumento *legatis ea insunt, quae fructus quaerendi, cogendi, conservandi causâ parata sunt*, ut auctor est *Ulpianus L. 12. D. de Fund. Instr.*

Inter coenam est [in *coena*, seu] inter *coenatum* missus, aut

[*ff*] *p.* 238 *Edit. Stephanianae, & quidem ex* Charisio.

[gg] *Vid.* Goclenii *Observationes* L. L. *p.* 234 *sequ.* Rhodiginus *Lib.* 19. *L. A. Cap.* 19 *col.* 99 *S. G. ea, quoque voluit INSTITVTA dici, quae sunt* Principum Institutiones, *quae ad optimum illum Legis scopum certa ratione nos non dirigant, quae quasi Legis nomine indigna sint, & sacro illo Legis nomine privata potiùs, quàm* Decreta, & Edicta *nuncupentur. Pro INSTITVTO* Ciceronem *quoque* Institutionem *dicere, ex* Gifanii *Phrasibus* L. L. *elog. p.* 119. *est discendum.*

[*hh*] Instructum *ab* Instrumento *sic differre* Schardius *loc. cit. p.* 458. *col. b. opinatur, ut* Totum *à* Parte. *Nam INSTRVCTI nomine non modò, quae fundo necessaria sunt continentur; verùm etiam quae praeterea Testator habuit, quibus suum fundum instruxit. INSTRVMENTI verò ea duntaxat, sine quibus fundus dici instructus non potest.*

aut Fercula, quae Antiquiterna, aut ad summum sex septem in *coena* praebebant; [ii] *Super coenam* est inter *coenandum*. Seneca Lib. 3. de Beneficiis: *Narrat, quae inter* coenam *ebrius dixisset*. Svetonius in Augusto 71. *Si vellent inter coenam vel talis, vel par impar ludere*. Idem in Tiberio 56. *Cum soleret ex lectione quotidiana quaestionem super* coenam *proponere*.

Interdicere Foro plus est, quàm *Iterdicere* [kk] *Advocationi*. Nam, *Advocatione interdictâ*, reliqua *Fori* negotia non sunt interdicta; *Forô interdictô*, Advocationes quoque interdicuntur. *Fori* enim *pars est advocatio*, ut tradunt Jurisconsulti L. 9. *D.* de Poenis. Plinius Lib. 5. Epistolar. *Is* Interdicendum *ei* Aduocationi *in quinquennium censuit*.

Interficere, & *Perimere* prisca sunt. *Occidere* obcaedem dictum est: *Jugulare* ob jugulum: *Necare* [ll] á nece: *Interficere* ã facto: *Perimere* ab emtione, quasi jure tollere. *Corn: Fronto*.

Interire est ex quacunque causa occidere, & emori; [mm] *Perire* casu, vel infortuniô, ut *igni, fame, naufragiô*. Itaque INTERIRE *generalius* est, & majorem vim habet, quàm PERIRE, quod aliquando significat *evanescere*, & *extenuari*, & *spe decidere*. [nn] Plautus in

---

[ii] *De* Ferculorum *in* Coenis *appositorum, apud Veteres* Romanos *imprimis*, numero *leg.* StuKii *Lib.* 3. Antiquitatum Convivial. Cap. 1. fol. 290. fac. a.

(kk) *INTERDICERE* propriè *idem est, ac* prohibêre *& ne aliquid fiat*, vetare. *Deinde denotat ex* interdicto petere, *& ad ipsos* Litigatores *pertinet*. *Sic ex* Goclenii *sententia INTERDICIMVS* vetando; *DENVNCIAMVS autem* jubendo. *Et differunt haec duo verba, ut* Nolo, *&* Volô.

[ll] *Antiqui dixere quoque INTERNECARE, pro*. Interficere, *quod Verbum* totam *fermè* multitudinem *complectitur*. *Vndè* internecio, *quòd* vitae privationem, *seu potius* interitum universum *designat*.

[mm] Propriè *est qs*. inter *alia ire, h. e. interdicere, amitti, &* [consequenter] *mori*.

[nn] *Hoc* levius *est quàm* interire, *& neutiquam* om-

in Captivis: *(oo)*

Vel te interiisse, *vel* periisse *praedicent*.

Terentius in Hecyr. Act. 3. Scen. 1. v. 39. 42. Perii, interii: *cur mihi non dixti*! Sed non semper observatur haec Differentia, ut Curtius Lib. 8. CALLISTHENES *quoque tortus* interiit. Petronius in Satyrico: *Neque enim tum magnum facinus admisimus, ut debeamus torti* perire.

Interrogare est noscendi causâ quaerere; *Percontari* [*pp*] verò arguendi, ut tradit Quintilianus Lib. 9. his verbis: *Quid enim tam commune*, *quàm* interrogare, *vel* percontari; *Nam utroque utimur* indifferenter, *cùm alterum* noscendi, *alterum* arguendi *gratià videatur adhiberi* Ego contra observavi, *Percontari*, ut plurimum esse *noscendi* gratiâ quaerere; *Interrogari* autem *refellendi*, *arguendive*: sicut, *interrogari* legibus dicebatur reus, cùm primùm ab accusatore actio intendebatur. Cicero Lib. 6. de Republ. *Ego illum de suo regno*, *ille me de nostra Republica* percontatus *est* Idem Lib. 3. de Natura Deorum: *Sin me* interrogare *non tam* intelligendi *causà*, *quàm* refellendi. Sallust. in Catilina: *Legibus ambitûs* interrogati *poenas dederant*.

Intrò significat ad Locum, ut eo intrò: *Intus* in Loco *(qq)* ut sum intus. Quam Differentiam *Lucilius* quoque refert his verbis apud Carisium:

Nam veluti Intrò *aliud longè esse*, *atque* Intus, *videmus*:
*Sic & Apud te *longè aliud est*, *neque idem valet* Ad te.

P IN-

---

nium rerum finem *denotat*. *Conf.* Perotti *Cornucop. Epigr.* 151. *col.* 862. *lin.* 42. *ubi* Perire *dictum est*, *quasi* in totum ire, *quòd qui* perit, *prorsus abit*.

[*oo*] *Act.* 3. *Scen.* 5. *v.* 35. *ubi utraque* Taubmanni *Editio* pro interiisse, & periisse *per* contractionem *legit* interisse, & perisse.

(*pp*) *Rectissimè h. l. scriptum est* Percontari [à Conto, *quì est pertica nautica*, *qua altitudinem aquae pertentant*] & *non* Percunctari *qs.* per cuncta *quaerere*.

[*qq*] *Ideoque* Intus *est Nota Situs in occluso*, & *denotat quoque* Motum *ex occluso*.

INTRO *nos vocat* Ad sese, *tenet* INTUS Apud se. Plautus in Aulularia: [rr]

Redi nunc jam intrò, *atque* intus *serva*.

Idem in Captivis: [ss]

Ibo intrò, *atque* intus *subducam ratiunculam*.

[*] Reperitur interdùm *Intrò*, pro Intus, cum quiete in loco: Cato de Re Rust. cap. 157. *Omnia sana faciet, quae* intrò *dolitabunt*. Pallad. lib. 1. *Et si pilam miseris*, Intrò *stare non possit*. Ita & *Intus* pro *Intro*. Cels. lib. 5. cap. de Fistulis: *Inspirandum, ut ea medicamenta* intus *compellantur*. Idem: Intus *infundendum quicquid adaptum est*.

[*] *Intueri* est Oculorum; *Contemplari*, & *Speculari* Animi; *Aspicere* Animi, & Oculorum *simul*.

Invenire [tt] est Consilii, inquit Valla; *Reperire* verò Fortunae. Sed alii contrà putant, (uu) *Invenire* vel casûs, vel consilii esse; *Reperire* laboris, & studii, quod Verbi etymô nituntur probare. Deducitur enim ex Re & Pario; id est, laboriosè acquiro. Sed haec Differentia non observatur, & optimus quisque *Latinitatis* auctor his verbis promiscuè utitur. Varro Lib. 3. de Re Rust. *Et hunc, dum serpit, non solùm in area* reperit, *sed etiam si rivus non prohibet, in parietes stantes* invenit. Cicero Lib. 2. de Oratore: *Nequaquam satis esse* reperire *quid dicas, nisi id* inventum *tractare possis*. Idem Lib. 3. Tusculanar. Quaest. *Nam ut Medici; causa morbi* inventâ, *curationem esse* inventam *putant; sic nos, causa aegritudinis* repertâ, *medendi facilitatem* reperiemus. Plaut. in Aulularia: [xx]

Ibo

[rr] *Act.* 1. *Scen.* 2. *v.* 3.

[ss] *Act.* 1. *Scen.* 2. *v.* 89.

[tt] *propriè significat* in rem amissam venire, 2. in rem novam venire, & 3. Inventionibus *Officii* praeire.

[uu] *Vid.* Goclenius *loc. cit. p.* 235. *ubi inter alia extat, quod* inveniamus *Quaesita*; reperiamus *autem non Quaesita*. *Intereà super res, quas citò* reperire *cupimus*, Repertorium, *COMENIO monente, conficiamus, ita tamen, ut* Reperta *ab* Irrepertis *distinguamus*.

[xx] *Act.* 4. *Sc.* 2. *v.* 13. *seq.*

Ibo hinc intrò , perscrutabor fanum , si inveniam
uspiam
Aurum , dum hic est occupatus . Sed si repperero , *ò*
Fides !

Idem in Captivis: (*yy*)
Tu enim repertus, PHILOCRATEM *qui superes*
veriverbio !
Pol ego , ut rem video , tu inventus , &c - - -

Ovidius Lib. 1. Metamorphos. v. 654.
- - - - *Tu non* inventa , reperta *es* . [*]
hoc est, *Tu quae* inveniri *non potuisti, quod in Juvencam mutata esses , & formam Puellae amisisses*, reperta *es in Bucula* .

[*] Nugantur Grammatici, qui contendunt inter *Reperire*, & *Invenire* differentiam esse. Quicquid obnituntur libri Veteres, meo periculo scribe, inquit Heinsius in notis ad hunc versum. *Tu non inventa reperta luctus eras levior*. Idque postea Paraeum in Lexico critico jam vidisse deprehendis. Tu, cum nundum inventa esses, luctus eras levior, quàm nunc es inventa.

Neque hic locum habet Elegantia Laurentii Vallae Lib. 3. cap. 1. Neque illa duorum ludi-magistrorum lis apud Alex ab. Alex. Lib. 1. cap. 21. super differentia Verborum *Invenio*, & *Reperio* Conf. reliqua , quae Cnippingius ad eundem versum notat ex Farnabio.

Invidia, quae *propriè* dicitur, plus est quàm *Odium*. (zz) Nam *Invidia* est detestantis, & abominantis alterius turpitudinem cum Infamia conjunctam ; *Odium* verò est adversantis malum , quod videtur, & alicujus vel factò , vel dictò laesi, vel se laesum opinantis. ILLI

[*yy*] *Act.* 3. *Sc.* 4. *v.* 36. *seq.*

[zz] Invidia *autem*, *atque* Invidentia *inter se sic differunt*, *ut* Ebrietas, *atque* Ebriositas. *Quippe* Invidia *est*, *cùm invidetur*, *hoc est*, *actus ipse invidendi*. Invidentia *verò est aegritudo animi*, *quae propter res secundas alterius suscipitur*, *quaeque nullam jacturam invidenti afferat*. *Nam si quis doleret ejus rebus*, *à quo ipse laederetur*; *non rectè diceretur* Invidia. *Haec* Perottus *in* Cornucopiae *Epigr.* 2. *col.* 99.

gratia; HUIC *amor* opponitur. Et in *Invidia* homo, aut res est apud multos, *Odio* & multis, & uni esse possumus Sallust. in Jugurtha: *Quòd in* Invidia *res erat*. Idem ibidem: *Uti ex maxima* Invidia *in gratiam, & favorem nobilitatis* Jugurtha *veniret*.

Invidus, qui (a) invidet; *Invidiosus*, qui Invidiam sustinet. [b] *Clarus*.

[*] *Invium* est sine via; *Avium* extra viam; *Devium* est Desertum. *

Involat, qui in die venit; *Surripit*, clam, i. e. furtivè *Serv.*

Jocus est in Verbis; *Ludus*, sive *Lusus*, in Factis: (c) Quae duo juncta *Proverbialiter* fere dicuntur de re levi, & nullius pretii, quae ludibrio haberi possit. Lucilius Lib. 3. Satyr. [d]

Susque, & deque fuêre, inquam, omnia, Ludus Jocus*que*.

Terentius in Evnucho; [e]

- - - - - - Ludum, Iocum*que*
Dices fuisse illum alterum. - - - -

Cicero pro Flacco: *Quibus jus jurandum Iocus est, testimonium* Ludus. Seneca ad Lucilium: *Non minus inter Seria, quàm inter* Lusûs, *& Iocos*. *Idem*: *Homo jam per* Lusum, *& Iocum occiditur*. Confunditur tamen aliquãdo haec Differentia, & LUDUS in *Verbô*, LOCUS in *Factô* est. *Valla* pluribus exemplis ostendit.

Iracundus est, qui naturâ in iram pronus est; *Iratus* est

---

[a] (*addamus*, actu alicui)

[b] *seu qui morbo* Invidentiae *laborat*.

[c] *HIC est Exercitium delectabile*; *ILLE est Verbum, aut Factum ludicrum, seu est condimentum sermonis tempestivè adhibiti*. *JOCI formam repraesentare* Laurentii Ramiresii *Notas ad MARTIALEM* Casp. Barthius *in Animadv. ad* Papin. Statii *Lib.* 1. Silv. 6. *v.* 6. *p.* 146: *tradit*. *Et scribit* Janus Dousa *in* Centurionatu *suo, s. Lib.* 1. Explanation. Plautinar. *Cap.* 8. *p.* 57. *JOCOS quoque pro* Naeniis *sumi*.

[d] *apud Gell. lib.* 16. *cap.* 9.

[e] *Act.* 2. *scen.* 3. *v.* 8. *seq.*

est, qui *offensus* excanduit: [*f*] sicut *Iracundia* naturae ad iram proclivitatem ostendit; *Ira* est subita excandescentia. (*g*) Sen. de Irâ, Ira quò *differt ab* Iracundiâ, *apparet*. *quò* Ebrius *ab* Ebriosò, & Timidò: IRATUS *potest non esse* Iracundus, IRACUNDUS *potest aliquando* iratus *non esse*. Svetonius in Claudiò Cap. 38. *Irae, atque Iracundiae cônsius sibi*. Interdum tamen *Iracundia* pro *Irâ* usurpatur. Terent. in Adelphis: [*h*]

Vix sum compos animi ita ardeo iracundiâ.

Cicero ad Atticum; *Haec sine* iracundia, *sine dolore, sine metu, permotus graviùs scripsi*. Idem ibidem: *Eum planè* iracundè *elatum*.

[*] *Irasci* levius: *Succensere* gravius; *Indignari* graviter ferre.

Irritum Testamentum est, cùm sine vitiò quidem est, sed destituitur vel ab *Haerede*, vel à *Testatore*, quando capite minuitur; [*i*] *Ruptum est*, si vitium superveniens in ipsum Testamentum incurrat; *Nullum*, & *Injustum* est, quando vitium tempore *Testamenti* factionis extat. *tt*. I. & *D. quib. mod. test. infirm*. & *de rupto*, & *irr*.

Iter est via latior, & publica, quae Populo patet; [*k*] *Semita* [*l*] est angustior, & privatus trames; *Via* continet utrumque. Aelius Gallus de *Verborum*, quae ad *Jus* pertinent, Significatione: Via *est*, *sive* semita, *sive* iter *est*.

[*f*] *f. Iracundus ex natura*; *Iratus ex offensa*.

(*g*) Haec *casu nascitur*; *Illa est animi vitium*; Odium *verò inveterata* Ira *est*. *Sic Ira non est vitium*, *si quis malis rebus* irascitur; *sed cum Iracundus nimis facilè*, & *furenter* excandescit. *Tu fac nihil* iratus, *sine Iracundiam defervere*. Comenius.

[*h*] *Act*. 3. *Scen*. 2. *v*. 12.

[*i*] *Leg*. Schardii *Lexicon Juridicum p*. 478. *col. b. Aliàs IRITUM* propè *dicitur*, *quod est* improbatum, *seu quod* effectu firmum nòn *est*. *Pro* futili *quoq*; & vano *poni* Gifanius *loc. cit. p*. 121. *seqq. est auctor*.

[*k*] *sive Itio in via*, & *ipsa via*.

(*l*) *qs*. Semi *Iter*, *Varro lib*. 4. *de L. L. seu* dimidia Via, *loquente* Comenio.

Plautus in Trinummó: [m]

Decedam ego illi de vià, *de* femità.

Et Livius *Simul in sylvam ventum est, ubi plures diversae* Semitae *erant; & mox appropinquabat, cùm perpaucis maximè fidis* Via *divertit*,

(*) *Jucundum* est dulce; *Gratum* est acceptum. Omne *Jucundum* est gratum; sed non omne *Gratum* est jucundum. *Grata* est Aegroto Medicina; verum *insuavis*, & *injucunda*. Sitienti potus & *gratus*, & *jucundus* est.

Judicium significat Jurisdictionem; [n] *Jus* continet Leges, & Decreta, quibus constituendô exercendôque Judiciò utimur. Itaque hoc prius est. (oo) Sallust, Lib. 1. Historiar. *Utique* Iura, & Iudicia *sibimet extorquerent*. Livius *Totam* Acarnaniam *sub* Jus, Judiciumque *Regis venisse*. Idem Livius: *Sub* Jus; Judicium*que suum totam cogit gentem*. Praeterea JVDICUM ad privatarum Litium *Judices*, ut *Recuperatores*, aut *Arbitros*; IUS ad *Praetores* pertinet. Vnde dicimus in *Judiciô*, cùm de *Judice* loquimur; In *Jure* verò, cùm de *Praetore*; sicut illud Edictum, *Ne quis eum, qui in* Ius *vocabitur, vi eximat*, pertinet ad Magistratum Populi Romani; alterum, *De eo, per quem factum erit, quominus quis in* Iudicio *sistat*, ad Iudicem pedaneum, ut interpretatur Vlpianus l. 4. §. 1. D. de Interrog. act. Plaut. in Menaechmis. Act. 4. Sc. 2. v. 18. seq.

Aut ad Populum, *aut in* Iure, *aut ad* Iudicem *res est*.

Cicero Lib. 1. Officior. *Leges*, Iura, Iudicia, *Suffragia*, &

---

[m] *Act.* 2. *Scen.* 4. *v.* 80.

[n] Judicium *dici putat* M. Varro *quasi* jus dicendi, *hoc est*, potestatem audiendae causae, & sententiam justam proferendi, *quam denique & exequi potest, & quod suum est, cuique addicere*.

[o] *Unde autem* Jus *derivatur, tradit* Scipio Gentilis *Lib. singul.* Originum *p.* 204. & 206. Helfrico Ulrico Hunnio *Disp.* 1. Collegii Institution. §. 9. *p.* 2 *seq. dicitur quod sit divinarum, & humanarū rerum notitia, Justique, & Injusti scientia*. Ejus *Nomen* variè *accipi, probat* Arnoldus Corvinus à Belderen. *Part.* 1. *Lib.* 1. Digestor. *per* §§. strictim explicatorum *Tit.* 1 *p.* 4.

& Lib. 2. Iuris, & Iudiciorum *aequitate suum quisque teneat*. Idem pro Quintiò: *In Provincia* Ius *dicebatur*, & *Romanae* Iudicia *dabantur*.

Jurgium est inter *Benevolos*, aut *Propinquos* levis dissensio, vel contentio, *Lis inimicorum* concertatio vehementior. [p] Itaque *Lis* nulla nobis esse potest cum eò, quem in potestate habemus, auctore Cajò Iurisconsultò L. 5. D. de Iudic. Cicero Lib. 4. de Republicà: *Si* IURGANT, Benevolorum *concertatio* non lis, sed jurgium Inimicorum, *lis dicitur*. Idem Lib. 2. de Legibus: *Feriarum, festorumque dierum ratio in Libris requiem habet* Litium, & Jurgiorum. Livius Lib. 5. Iurgiis, *ac* Litibus *temperatum*. Idem Livius: *Itaque cùm hodie* Litibus, & Jurgiis *supersederi aequum sit*. Ovidius [*] Lib. 1. *Fastor.* v. 73. seq.

Lite *vacent aures; insanaque protinus absint*
Jurgia: *differ opus, livida lingua, tuum.*

Jus generale est *Lex*; Juris Species. *Jus* ad non scriptū etiam pertinet; [q] *Leges* ad *Jus* scriptum *Serv.*

Jussum plus est, quam *Mandatum*; [r] ut *Jubere* plus est quàm *Mandare*, de quibus supra diximus. Nam *Jussum* necessitatem injungit; *Mandatum* licet repudiare, & non suscipere. Unde si Filiusfamiliàs egit *Mandatò* Patris, non restituitur in integrum, quoniam licuit illi non agere. Si verò *Jussu* Patris egit, datur restitutio, quia opportuit illum Patre Jubente, agere, ut *Jurisconsulti* scribunt. L. 3. §. 4. & L. 24. D. de Minor.

Iuventa significat lanuginem, erumpentemque barbam

[p] *Caeterum* Lis *plerumque res est, de qua est* Controversia, *quae addicitur* alteri; *praesente tamen* Adversario. *Nam. eo* absente, *non temerè statim adhuc adjudicare* praesenti *rem solemus, sed comperendinamus. Conf.* Turnebus *Lib.* 13. Advers. *Cap.* 27. *col.* 451. *lin.* 11 *seqq.*

[q] *De* Divisionibus, *atque* Distinctionibus JURIS ab Interpretibus confictis *vid* Anthonii Matthaei *Disp.* 13. Jur. Civ. *p.* 102. *seqq.*

[r] Mandatū *propriè est* Edictum; *deinde denotat* Litteras fideipublicas

bam, atque ipsum tempus primae Adolescentiae; *Iuventus* Dea Iuventutis est, quae Grecè dicitur ἥβη; *Iuventus*, & juvenilem aetatem, & *Juvenum* multitudinem denotat. [s] Sallust. in Catilina: *Ibique Juventutē suam exercuit*. Idem ibidem: *Juventutem, quae domum* Catilinae *frequentabat, parùm honestè pudicitiam habuisse*. Licèt aliquando, & *Juventus*, & *Juventa* pro *Deâ* usurpetur. Ovidius Lib. I. Ex Ponto. [t]

Nectar, & Ambrosiam, latices epulasque Deorum
Det mihi formosâ gnava Juventa manu.

Livius Lib. 36. Cap. 36: Juventutis *aedem in circò maximò Cajus Licinius Lucullus Duumvir dedicavit*.

L.

LAbo, & *Labor* hòc differunt, quòd *Labare* est ruere, & repentè cadere, ut apud Virgilium: [u]

- - - - Labat *ariete crebrò*
Janua. - - - - -

Labi verò est leniter, sensimque deorsum ire; ut *Labuntur Flumina*; *Labitur Coelum*. (x] Ennius: *Labant, labantur saxa*.

Labra, & *Labia* Verrius Flaccus eò separat, quòd *Labra* [y] sunt modica; *Labia* immodica, & praeter justum crassa, à quibus *Labeonum* cognomen inditum *Antistiae*

[s] *Leg.* Perotti *Cornucopiae* Epigr. 16. *col.* 719. *lin.* 58. *seqq.*

[t) *Eleg.* 10. *v.* 11. *seq.*

[u] *Lib.* 2. Aeneid. *v.* 492. *seq.*

(x] *Dicimus etiam* Labi *eos, qui in lubrico figentes vestigia in terram ruunt. Immò &* Labasci, *pro* LABI, *lego* Laurembergius *in* Antiquario *auctor est*.

[y] Labrum *propriè est margo, & extrema ora Fluminis, Lacus, Fontis, & aliorum hujusmodi, quae levi aquae motu perluuntur*.

Hinc Labra *&* oris, *&* aliarum rerum extremitates *vocamus, quae in homine etiam* Labia *dicuntur, & Foemino genere* Labiae. *Haec* Perottus *l. cit.* Epigr. 18. *col.* 729. *lin.* 25. *seq.*

tibiae Genti. *Labra* esse Virorum; *Labia* Mulierum vult *Servius*. Donatus verò ad illud Terentii in Eunuchò. Act. 2. Sc. 3. v. 44. *Labiis demissis*: *Labra* sunt superiora, *inquit Labia* inferiora. Quae differentia non observatur.

[*) *Lacrymari* est flere lacrymis: *Gemere* fit pectore; *Plorare* voce flebili; *Plangere* membrorum percussu; *Vociferari* immani voce; *Lamentari* dolorem testari.

Lacteus, qui lacte alitur; *Lactans*, qui decipit; [z] item qui lacte abundat. ut lactantes Ficus; item, qui lac praebet. *Lacteo*, lac sugo; sed lac, dum praebeo, lacto.

Lacus est, qui perpetuam habet aquam, licèt interdū crescat, aut descrescat; *Palus* est Lacus major; *Stagnum* est, quod continet aquam temporalem ibidem stagnantem, quae quidem aqua plerumque *hyeme* colligitur ex imbribus, *aestate* exarescit, [aa] auctore Ulpianò l. 1. D. Ut in flumine publ. navigare liceat. Livius Lib. 44. *Cingunt* paludes *inexsuperabilis altitudinis*, *aestate & hyeme quas restagnantes faciunt* Lacus. Quanquam aliquando *Lacus* dicitur, qui habet aquam ex flumine, aut compluviò: ad aquandum, vel lavandum, exceptam. Terent. in A de lph. s. Act. 4 Scz. v. 44. seq. *Apud ipsum* Lacum *est pistrilla*. Varro Lib. 1. de Re Rust. *Cisternae faciendae sub tectis, &* Lacus *sub Dio*. Horat. Lib. 1. *Sermon.* (*) Sat. 4. v. 37.

Gestiet à furnô redeuntes scire, lacuque.

Lanii, qui laniant Pecora; *Lanistae*, qui laniandis praesunt Gladiatoribus. [bb] *Donatus*. *Lapil-*

---

[z] Pacuvius *in* Iliona *p.* 246. *Edition.* Stephan. *Ne porro te error, qui nunc lactat, maceret.*

[aa] *Alii dicunt* Lacum, *Stagnum majus esse, aquas habens defluas*; Paludem *autem terra uliginosa scatentem, atque ita stantem*. *Sed* Stagnū *aquam stagnantem, sive à* propria scaturigine, *sive à* stagnante, *quod* Restagnationem *vocamus*.

[bb) *Seu sunt* Gladiatorum *Doctores, qui usum* armorum *docerent auctoratos*. *Vid.* Reinesii *Lib.* 3. Var. Lect. *ap.* 16. *p.* 612. *Sed* avium *LANISTAE* à Columella *dicuntur, qui, testante* Laurembergio *in* Antiquario *p.* 248. *col, b.* Aves *ad pugnam condocefaciunt*. *LANISTARUM*

Lapillos; *Gemmas*, & *Margaritas* [*cc*] distinguit VLpianus l. 20. ad Sab. l: 20, § Perveniamus D, de aur. arg l. quod GEMMAE sint perlucidae naturae, velut *Smaragdi Chrysolitii*, & *Amethisti* LAPILLI autem contrariae materiae, veluti *Obsiani Venientani*; MARGARITAE sunt partus *Conchurum* apud rubrum Mare crescentium, & coalescentium.

Lares; & *Penates* hoc differunt, quod LARES erant communes *omnium* aedjum, [*dd*] PENATES autem singularium aedium proprii, & ILLIS res divina fiebat ad *focum*, HIS in *atrio* aut *interiore parte aedium*. Plautus in Mercat act. 5. Sc. 1. v. 7.

Ego mihi alios Deos Penates *persequar*, *alium* Larem.

Lar-

---

quoque memor est Martialis *Lib. 6. Epigr. 82. ad* Rufum *v. 2. & Lib: 11. Epigr. 57.* in Vaceram *v. 3.*

[*cc*] *Dicitur*; & *MARGARITUM in* Neutro, *sicuti testatur* Varro *in* Hecatombe *apud* Nonium *his verbis* Vbi illa Phalera - gemmaque Ephippia, & Arma *margarito* candicantia.

[*dd*] *HOS* Vicorum, *atque* itinerum *quoque DEOS esse* Arnobius Afer *indicat, quando lib. 3, advers.* Gent. *p.* 124. *hunc in modum scribit*: Possumus si videtur *inquiens* summatim aliquid & de *Laribus* dicere, quos Arbitratur vulgus *Vicorum*, atque *Itinerum DEOS* esse ex eo, quod *Graeci Vicos* cognominant *Lauras*. *Quae nam autem Differentia sit inter LARES, LEMURES, seu LARVAS, atque MANES tradit* Augustinus *Lib.* 9. *de* Civit. DEI *Cap.* 11. & *ex eo* Blondus Flavius *Lib.* 1: *de* Roma Triumf. *Litt. a.* 3. *fac. a. uterqte haec verba proferens PLATONICOS* affirmare animas hominum *Daemones* esse, & ex hominibus fieri putare *Lares*; si meriti boni sunt, *Lemures*, seu *Larvae* si mali. *Manes* autem incertum, utrum boni, vel mali. *Plura leg. apud* Claudium Salmasium *in* Not. & animadvers. *ad* Epictet. & simplic. *p*, 323. & 328. *ut* & Christoph.. Ad Rupertum *in discrt* 2. *ad* Val. Maxim. *Lib.* 2. *Cap.* 4. § 3. *p.* 143.

Largè significat profusè, & liberaliter, *Largiter* multum, vel, ut Julius Modestus ait: LARGE est *Qualitatis*; LARGITER *Quantitatis*: Quae Differentia meô judicio nimis jejuna atque coacta est, & non magis haec Adverbia differunt; quàm DVRE, *Duriter*: HUMANE, *humaniter*: LONGE, *longiter*. Sed vetustiores promiscuè dixerunt *Largè*, & *Largiter* ut Catullus: [ee]

Largè *multiplici constructae sunt dape mensae*.

Apulejus Lib. 4. de aureo Asino: *Mensas dapibus* largiter *instructas accumbunt*. Diomedes Lib. 1, *Quaedam sunt nomina in* US *Sylabam terminata, quae ex se bina Adverbia faciunt, ut est Veterum auctoritas. Transit enim in quibusdam rationem, & aliter ipsa enunciat aliter consuetudo* usurpat. Nam Navus naviter *dicunt quod no* navè; Largus largiter. *quod nos* largè.

[*] *Largitio* est liberalitas, vel expensa, quae fit ad *aucpandum favorem* in petitione *Magistratuum*. quemadmodum *Doletus* scribit loc: cit fol. 85. fac. b. col. a. *Largitas* autẽ est dandi prômptitudo. HAEC ex mente *Agraetij* dicitur esse *Humanitatis*. ILLA verò *Ambitionis*.

Laserpitium [ff] florem, at caulem *Laser* ajunt. *Clarus*.

Lassus curâ ex praeterita spe, [gg] *Confectus* sic vulne-

[ee] *Carm.* 60. *quod* de Nuptiis Pelei; & Thetidos *inscribitur v.* 304.

[ff] De Laserpitio, *quod* Graeci *dicunt* Σιλφιονconf. Perotti *Cornucopiae Epigr.* 27. *col* 797. *lin.* 18. *seq* & *in specie* Leombardi Fuchsii *cap.* 291, *de* Stirpium atque Plantar. Histort *p.* 721. *ubi* auctor & *pp. seqq, bujus HERBAE* Nomen, Formam; Locum, & Tempus, *ubi* & quando *nascitur*, *imò* & Temperamẽtum, *ejusque* Vires *ex* Dioscoride, Galeano, & Plinio *describit additque loco appendicis* Laserpitium *in horto* Divi Germani Pratensis. Parisiensis multum esse.

[gg] Lassum *quoque à* labore *dictum plerique existimant*. *Significat enim* LASSVS *non solum* corpore, *sed* animo *quoque* fatigatum, *hoc est* labore affectum

neratus, aut percussus, ut sanari non possit; quod convenit Gladiatoribus: Cicero in Catilin. *Gladiatori illi confecto, & saucio*. Donat,

Latebra est locus, ubi *Homines* se occultant [*bb*] *Latibulum*, ubi *Ferae* Cic. Lib, 1. Officior. *Omniaque, quae sunt ad vivendum neccessaria, acquiret, & paret, ut Pastum, ut* Latibula, *& alia generis ejusdem*. Liv. Lib. 38. *Nec ubi notis sibi* Latebris *delitescerent Latrones*. Interdum tamen LATEBRA est *Ferarum*. Idem ibidem, *Inter vepres in* Latebris Ferarum *noctem unam delituit* Varro Lib. 3. de Re Rust: Cap. 12: *Ibique esse* Latebras, *ubi* Lepores *interdiu delitescunt in virgultis* atque *herbis*.

Laudare (*ii*) plus est, quàm *Probare*, & *Praedicare* [*kk*] Nam *Laudamus* id, quod excellit: *Probamus* bonum factum *Praedicamus* id. quod profitemur, & testatum facimus. *Primum* semper est cum *Laude*, alia *duo* etiam sine *laude* esse possunt. Cicero Rufo: *Non solum* Probant, *sed etiam* laudant. Idem Mario. *Istam rationem otii tui &* laudo *vehementer*, & probo. Terent. in Eunucho Act, 3, Sc. 5. v. 17: *Quid ego ejus tibi nunc faciem* praedicem, *aut* laudem? ubi Donatus: *Praedicamus* argumentis.

Laudat coram, qui non tacet apud alios, & hec agit prae-

Unde Lassitudo *pro* defatigatione *accipitur*, *eaque* molestia. *quam loquente* Perotto *loc. cit. Epigr. 1. loc. cit. Epigr. 1) col. 7. lin. 55; ex* labore *suscepimus*.

[*bb*] Scrutari Latebras *inquit* P. Papinius Statius Lib 1 Theaid. *v.* 615. *Sic qui* latere *cupit*, *quaerit* Latibulum *in aliquo* latebroso loco *ubi* latenter *degat*. *Peccator autem*, *ubi quaeret* Latebram, *in* qua oblitescat *ac* deliteat? *Comenius*.

[*ii*) Laudare *non semper* Originis suae *significationem retinet*, *sed etiam* ἀπ λῶς *usurpatur pro* nominare, *aut* citare, *ut monet* Gellius *Lib*. 2, N. A. *Cap*. 6: *p*. 64.

[*kk*] Praedicare *est solemniter aliquid narare*, *& laudare*. *Sic* Praedicatio *indicat pretium rei*, *quam impense* praedicat.

praesens ipse, non per Epistolam. *Laudat* in *Os*, qui apud ipsum loquitur, qui collaudat. *Donatus.*

Laus Facti instrumentum est: [*ll*] *Laudatio* verò est rerum gestarum relatio. *Corn. Fronto:*

Legere, & *Eligere* non sub eadem significatione intelligi vult Varro Lib. 1. de Re Rust. *Una non solum legitur ad bibendum, sed etiam eligitur ad edendum.* [*mm*] Ut *Legitur* si colligitur, ut plerumque *Eligitur* verò melior quaeque de plurimis. *Nonius.*

Legumen dicitur, quod manu legatur, nec sectionem requirat [*nn*] *Frumenta* sunt omnia, quae ex se aristas mittunt. *Serv.*

Lenitas ad permittendum. [*oo*] *Facilitas* [*pp*] ad ignoscendum adhibetur. *Donatus.*

Lepus animal est, *Lepor* Iucunditas Voluptatis. unde gratum aliquid *Lepidum* dicimus; *Lepos* Eloquii [*qq*] *Agraetius.*

Lex

[*ll*] *f. Rei benè aestimatae praedicatio. LAUS* autem tunc est stabilis, & firma; quando meritum laudati non poterit jam perire,, *scribente* Salviano Massil. *lib.* 4. *contra* Avaritiam *p.* 146 *Edition secundae* Rittersbusianae. *Vnde autem LAVS derivatur*, *Vid.* Vossii *Etymolog. L. L. p.* 28. *col. b.* Ἔπαινος Ἐγκώμιον *quomodo inter se differant leg. ap.* Scaligerum *Lib.* 3. Poët. *cap.* 109. *p.* 370.

[*mm*] *Conf.* Gifanii *Observationes L. L. p.* 343.

[*nn*] *Vid.* Varro *Lib.* 1. *de* R. R. *Cap.* 23. *p.* 37. *Editionis* Stephanianae *Editio autem* Comeliniana *facit p.* 76. *alii* Legumina' *LEGARIA etiam appellare, idem* Varro *loc. cit. Cap.* 32. *nequaquam vanus Auctor est.*

[*oo*] *Est enim* Lenitas *quasi quaedam mollities, sive lentitudo; aut quaedam animi moderatio, conveniens* Personis *non solùm, sed &* Rebus aliis *Leg.* Doletus *loc. cit. fol.* 87. *fac. a. col.* 1:

[*pp*] *Haec extra* Personam *omninò quoque esse potest quando nempè dico* Orationis *atque* Styli facilitas,

[*qq*] *Vnde, &* suavi loquentia *dicitur, seù suave* Dictum *qv. ex* λεκτὸν ἔπος. *Vt autem sermo* Leporem *habens*

Lex est *generale*, Jussum, quod in *omnes Homines Res*ve Populus scivit; rogante Magistratu § 4, Instit. de jur. nat. gent. & civil. *Privilegium* [rr] est quod de *singulis Hominibus*, aut *Rebus*, Populus, Plebsve jussit, ut de *Cn. Pompejo* contra *Mithridatem* mittendo, item *Ciceronis* Exilio. & Reditu, *Rogatio* [ss] est cum *Populus* aut *Plebs* rogatur *Velint*, *jubeantne illud fieri* sive id ad *universos Cives*, sive ad *singulos* pertineat. Itaque *Rogatio* velut *Genus* alia duo continet, ut Gellius prolixè ostendit. (tt) In *Sanctione* Legis Regiae de Imperio *Vespesiani*. SI QUIS HIUSCE LEGIS ERGO ADVERSUS LEGES, ROGATIONES, PLEBIS VE. SCITA, SENATUSVE CONSULTA FECIT.

Liber, & *Volumen* hoc differunt, quod *Liber* significat quemcunque Codicem; magnum; aut parvum, *Volumen* propriè est plurium paginarum, chartarum ve involutio, Quod indicat Etymon. Est enim ab *involendo*, eo quod Veteres Libros in *cylindri* modum circa umbilicum *involvere* solebant. Vndè hodièque dicitur *Evolvere* Libros, quasi *involutos* explicare, cum lectitanti gratiâ aperiuntur. Gellius Lib. 4. *Dat mihi Librum grandi* Volumine. Cicero ad *Appium de una epistola longissima*. *Mihi* Volumen *à te plenum querelae iniquissimae reddiderunt*: Idem Lib. 9. ad Atticum: *Evolvi* Volumen *Epistolarum tuarum*. Sed interdum haec Vocabula nullâ re differunt omninò, & duplicem significationem habent. Nam LIBER & *certam* OPERIS *Partem* denotat, ut Liber *primus*, Liber *secundus*, & tum OPUS, ut Cicero Lib. 13. ad Atticum: DICAERCHI

---

est lepidus, *sic Mores* Barbarorum *prorsus sunt* illepidi.

[rr] *quod aliàs Lex data* privato Homini *dicitur*.

[ss] *Haec vox* vulgari usu *ponitur pro* Rogato, *vel* Rogatu, *eleganter verò* Rogationis *nomine continetur* Lex Plebiscitum, *atque* Privillegium *uti h. l. Conf.* Doletus *loc. cit. fol.* 146. *fac. a. col.* 2 & Scardii *Lexic. juridic. p.* 821. *col.* 2., & *p. seq. col.* 1.

[tt] *Lib.* 10. Noct. Atticar *Cap.* 20. *p.* 317. seq.

CHI Librum *accepi*. Et Lib. 15 Librum *tibi celeriter mittam de* Gloria, cum DICAEARCHI Libros tres de *Anima* & duos *de gloria* significaret. Ulpianus ad Sabinum 24. l. Librorum § sicuti D. de legat. 3. *Si cui centum* Libri *sint legati*, *centum* Volumina *ei dabimus*. *non centum*, *quae quis ingeniô suô metitus est cui ad* Libri *scripturam sufficerent*; *ut puta*, *cum haberet* HOMERUM totum *in uno* Volumine, non quadraginta octo LIBROS *computamus*, *sed* unum HOMERI Volumen *pro* Libro *accipiendum est*. Similiter *Volumen*, & pro *integro* OPERE accipitur, ut in proximo VIpiani loco & pro *parte* OPERIS; ut Plinius singulos *Naturalis Historiae* LIBROS *Voluminaa* appelat. Et ejus Nepos: Libri *tres in sex* Volumina *propter amplitudinem divisi*. [uu] Livius Lib. 5. *Supersunt etiam nunc* Samnitium. *bella*, *quae continua per quartum jam* Volumen: Ovidius de XV: Libris Metamorphoseos sic ait Lib. 1. Trist. Eleg. 1: v. 117.

Sunt quoque mutatae ter quinque Volumina *formae* Varro Lib. 6, de Lingua Lat. *In illis*; *qui ante sunt*, *in primo* Volumine *est*.

[*] *Liber* interior *Cortex* exterior.

Libertus, & *Libertinus* inst. de Libert. pr. eo differebant antiquitus, quod *Libertus* dicebatur, qui manumissus erat ex iusta servitute *(xx)* *Libertinus* verò erat Liberti filius [yy] Svetonius in Claudio Cap. 24. *Latum clavum* Libertini *filio tribuit sed sub conditione*, *si prius ab Equite R*. *Adoptatus esset Ac si quoque reprehensionem verens*, *etiam* APIUM COECUM Censorem *generis sui Proauctorem* Libertinorum *filios in Senatum allegisse docuit ignarus*; *temporibus* Appii, & *deinceps* ali-

[uu] *Vid:* Oliverii Arzignanensis *Commentar. Histor & Litteratus ad* Val. Maxim. *Proleg. lib.* 1. *fol:* 1. *fac. a.*

[xx] *Ideoque* huic *neque nocere*, *neque etiam prodesse potest id*, *quod fecit*, *dum* servus *fuit*, *quemadmodum tradit* Philippus Decius *in Ennar. in* Tit. ff. *de* Re jur. VIpianus *eum esse* Libertum *definit*. *quem quis è* servitute *ad* Civitatem Romanam *perduxit*

aliquandiù Libertinos *dictos*, *non ipsos* *qui manumitterentur*, *sed* ingenuos *ex his procreatos*. Quae postrema verba parum animadversa doctissimis Viris occasionem dederunt immeritò reprehendendi *Svetonium* [yy] Deinde non ità diù post *Apii Claudii* aetatem alia coepit horum Verborum significatio, & differentia; Nam *Libertus*, & *Libertinus* pariter dictus. qui ex *servitute* manumissus esset, sed *Libertus* habet respectum *Patroni* à quo est liberatus, ut Libertus CAESARIS, Libertus CICERONIS; *Libertinus* significat conditionem generis, ut *Libertinus* Homo, *Libertina* Mulier. Cicero in Verrem: P. TREBONIVS *facit haeredem* libertum *suum*, Et mox de eodem: *Equiti Romano* Libertinus *Homò sit haeres*. Quod ergo Livius scripsit in extremo Libro nono. APPII CLAVDII *Censura vires nactu*, *qui Senatum primus* Libertinorum *filijs lectis inquinaverat* Rursus Auctor libelli de Viris Illustribus APPIVS CLAVDIVS Coecus *in Censura* libertinos *quoque in Senatum legit*. In eo *ille* sui, & posterioris temporis rationem habuit; *hic* ad priorem aetatem respexit nisi fortè *Libertinos* vocavit eos, qui *Libertini generis* fuerunt:

Libertas l. 4. *D.* de stat. hom. est naturalis, & licita Potestas agendi, ut velis. [zz] *licentia* verò est morum; vitaeque dissolutio, vel procacitas, linguae [a] IL-

[yy] Libertinorum *statum olim* tripartitum *fuisse* Scardius *in Lex. Juridic. p.* 534. *col. b. ostendit dicendo*, *EOS vel* Civeis Romanos, *vel* Latinos, *vel* Dediticios *fuisse*.

[zz] *Ideoque* publica, & *non* privata *res est*, *& opponitur* Servituti. *LIBERTAS etiam DEA est* Libertatis; *cujus Templum in* Aventino *constitutum fuisse* Historiae *tradunt*.

[a] Propriè *autem LICENTIA non solùm est* data *aliquid faciendi facultas*, *sed &* usurpata *facultas*. De nimia *autem* licentia *scribit* Des. Erasmus Retrod: *Cent.* 2: *Epist.* 47 *hoc modo* Ità fit, quoties semel, effractis repagulis sese in *licentiae* campum effundit hominum temeritas, nullum facit insaniendi finem, donec om-

ILLA in *bonam* partem ferè sumitur; HAEC in *malam* Livius lib. 37. libertatem *cum aliis vanam ostendisset*, *totam in suam* licentiam *verterat* idem lib. 44. *Omnium rerum* libertatem, *immò* licentiam, *si vera dicere volumus*, *desiderant*; Tacitus de claris Oratoribus 40. *Est magna ista*, *& notabilis Eloquentia*: *Alumna* licentiae, *quam stulti* libertatem *vocabant*. Cunfunduntur tamen quandoque haec duo, & *Licentia* accipitur in *bonam* partem, libertas in *malam*: Salust. in *Jughurta*: *Componendi Belli* licentiam *ipsi permittit*. Cicero lib. 1. Off. *Magnis enim illi*, *& divinis bonis hanc* licentiam *adsequebantur*. Aliquando utrumque in *malam* partem. Cicero pro Flacco: Graecia *hoc uno modo concidit*, libertate *immoderata* & licentia *Concionum*, & lib. 3. in Verrem: Nunquam *ipsimet nobis praecideremus istam* licentiam, libertatem*que vivendi*.

Liberum esse [b] & *in libertate esse* multùm differre volunt Jurisconsulti. Nam *liber est*, qui nullius Potestatis subiectus est, ut qui *justâ libertate* manumissus in *libertate* verò est qui se *liberum* putat, & se pro *libero* gerit, quamvis *Servus* sit: itemque qui Domini voluntate in *libertate* est: Vlpianus ad Edictum 55. l. 10. D. de liber. caus. *Quod autem diximus in* libertate *fuisse*, *sic est accipiendum*, *non ut se* liberum *doceat is*, *qui* liberale *judicium patitur*, *sed in possessione* libertatis *sine dolo malo fuisse*.

Librarius est, qui libros, instrumentaque conscribit & tàm privatus est, quàm publicus (c) *Scriba*, qui Ra-

Q tio-

nia secum involvat exitio *leg.* Goclenij *Observ. L. L. p.* 236.

[b] *Huic est affine* liberum agere *quod*, *testante* Zasio *nihil aliud est*; *quam* nullum habere Dominum, cui subjectum esse oporteat,

(c) Librarius *etiam non tàm* scriptor *dicitur*, *quàm* librorum Compositor. *Vndè* Martialis *de libris suis lib.* 2. Epigram 8 v. 3. *seq.*

Non meus est error nocuit *librarius* illis.
Dum properat Versus anhumerare tibi,

tiones publicas refert in Tabulas, & tantùm publicus est; *Scriptor*, qui libros componit. Cicero Orat. 2. in Rullum: *Ornat eos Apparitoribus*, Scribis, librariis, *Praeconibus*, *Architectis*. Idem pro Domo; Scribae, *qui nobiscum, in rationibus, monumentisque publicis versantur*. Horatius in arte Poetica [*] v. 354. seq.

Ut Scriptor *si peccat idem* Librarius *usque*,
Quamvis est monitus, veniâ caret.

Quamquam interdum priora duo iunguntur, & SCRIBA Librarius dicitur qui *Magistratui* apparet, idem *publicus*, idem *privatus* à manu. Varro lib. 3. de Re Rust. *Ex quibus rebus* Scriba Librarius *libertus ejus*. Senatus consultum de Aquaeductibus: *Servos publicos ternos Architectos singulos, & Scribas Librarios, Accensos, Praeconesque totidem habere, quot habent ii, per quos frumentum plebi datur*. Vetus inscriptio: T. CECIENVS FELIX AUGUSTALIS SCRIBA LIBRARIVS AEDILIS PLEBIS, ACCENSUS CONSULIS. *Alia* HERCULI, ET SILVANO SANCTO SACRUM L. JUN. LYCO SCRIBA LIBRARIVS AEDILIVM CVRVLIVM D. D.

Librarios à Notariis quidam putant hoc differre, quòd LIBRARII scribebant *litteris*; NOTARII verba dictantis per *Notas*, [*d*] & *Compendia* excipiebant. Hi ταχυγράφοι, & ὀξυγράφοι ILLI καλλιγράφοι *Graecis* dicuntur. Ulpianus de omnibus tribunalibus lib. 8. l. 1. §. 7. D. de var. & extraor. cogn. *Jam. &* Librariis, & Notariis, *& Calculatoribus, sive Tabulariis*. Paul. Respons. 11. l. 4. D. de Milit. Testa. *Lucius Titius miles* Notario *suo Testamentum scribendum* Notis *dictavit, & antequam litteris perscriberetur, vità defunctus est*. Et constat, *Librarios* etiam *Notis* usos in perscribendis Libris. Cicero lib. 3. de Oratore: *Neque* Librariorum Notis, *sed verborum, & sententiarum modô*. Quam scri-

---

Apud ROMANOS librarii, *non solùm erant, qui* libros *transcribebant, sed eos quoque vendebant, quorum Tabernas in* Argileto *fuisse constat*.

[*d*] *Ipsum* Ciceronem *de NOTIS* librum *conscripsisse, ex ejus* Fragmentis passim impressis *est videre*.

scribendi rationem, ut incertam, & obscuram, *Justinianus* Imperator sustulit, cùm leg. 2. §. Si quid verò C. de veteri jure enucleando ita edixit: *Ipse autem* Librarius, *qui ea inscribere ausus fuerit, non solum criminali poena, (secundum quod dictum est] plectetur, sed etiam* Libri *aestimationem in duplum Domino reddet, si ipse Dominus ignorans talem* Librum *vel comparaverit, vel confici curaverit.*

Ligare est injicere alicui vincula; [e] *A*lligari quis dicitur ad aliquid, sine quo esse non possit. *Donatus*.

Lignum, & *Materiam* Ulpianus subtiliter distinxit ad Sabinum 25. l. ligni D. de legat. 3. LIGNI *Appellatio*, inquit, *nomen generale est; sed sic separatur, ut sit aliud* Materia, *aliud* lignum. MATERIA *est, quae ad aedificandum, fulciendumve necessaria est*; [f] LIGNUM, *quicquid comburendi causâ paratum est*. Idem 17. l. Arboribus in pr. D. de Usuf.. *Nec Materiâ eum pro Ligno usurum, si habeat, unde utatur* lignò Paulus ad Sabinum. 4. l. 54. D. de leg. 3. *Pali, & Perticae in numero Materiae redigendi sunt, & ideò* lignorum *appellatione non continentur.* Quibus & Varro consentit de lingua lat. [g] *A* legendo LIGNA *quoque, quòd ea caduca legebantur in agro, quibus in focum uterentur.*

Q 2 [*] Lima-

[e] *seu aliquem vinculis constringere.* Comenius *noster dicit*, hoc Verbum *habere usus varios*; *neque* ligamina *esse uniusmodi. Caligas enim* colligamus *ligulis*; *Femori* subligamus *subligaria*; *Fronti* praeligamus *frontalia.* *Lictor* circumligat, *ac* perligat *Maleficos lictoriis loris*, religatisque *post tergum manibus* alligat *palo. Chirurgus ad* obligandos *vulneratos* ligamentis *ad* deligandum *idoneis est* obligatus.

[f] Propriè *autem est* Materia, *seu* Materies, [qs. Mater rei *dicta*] *omne id, ex quo aliquid fit. In* specie *denotat* lignum, *seu* lutum, *sive* lapides, *quibus Aedes solemus exstruere.*

[g] *lib.* 5. [*& non* 4. *sicuti in diversis Editionibus falsò extat*] *p.* 61. *Edition.* Scaligeriano-Stephanianae. Perotti *autem Editiò constituit col.* 1081. *Conf.* Vossii *Etymologicum l. l. p.* 289 *col. a.*

[*] *Limatum* plus est, quàm *Politum*. ILLVD prius HOC posterius. *Goclenius* loc. cit. p. 236.

Lintearii sunt, qui lintreariam negotiationem exercent [*h*] *Linteones*, qui Lintea conficiunt atque texunt. Ulpianus ad Edictum 28. l. 5. § 2. D. de Inst. Act. *Sed, & eos institores dicendos placuit, quibus Vestiarii, vel* Lintearii *dant vestem circumferendam, & distrahendam, quos vulgò* CIRCITORES *appellamus*. Idem lib. 29. l. 5. § 8. D. de Trib. Act. *Duas negotiationes exercebat, puta sagariam, &* lintreariam. Vetus inscriptio: NEGOTIATORES, LINTEARII, ET CASTRASIARII. Plautus in Aulularia [*] Act. 3. Sc. 5. v. 38.

Propolae, LINTEONES, *Calceolarii*.

Vegetius lib. 1. de Re militari: *Piscatores, Aucupes, Dulciarios*, Linteones.

Liquor cùm *Nomen*, est [*i*] *li* brevis est; cùm *Verbum*, [*k*] producitur, ut Virg. lib. 1. *Georg.* [*] v. 43. seq.

Vere novò gelidus canis cum montibus humor
Liquitur. - - - - - - - -

Lis nascitur; [*l*] Pertinacia efficit *Controversiam*; Et *ligant* homines; Res in *Controversiam* deducitur. Ita *Controversia* Partis est, *lis* Summae *Corn. Fronto*.

Litare est propitiare, & votum impetrare; [*m*] *Sacri-*

[*h*] *h. e. lintea, seu Pannum lineum vendunt*.
[*i*] *& Humorem fluvidium denotat*,
[*k*] *Verbum autem* liquari *idem est, ac* calore dissolvi.
[*l*] *& est Controversia inter Parteis judicio contendenteis. In erdum tamen etiam est extra* Forum, *& pro* Rixa, *vel* qualibet concertatione *ponitur*. lis *autem* aestimata *vocabatur* Pecunia mulctatitia, *&* nummaria Sententia: *ut hodiè, cum Judices certa summa Actorum dispendia, & incommoda aestimantes*, certae Pecuniae *Reos damnant*. *Vid.* Doleti *Phrases, seu form. l. l: eleg. fol.* 89. *fac. b. col.* 2: Nicolai Erythraei *Index in* Virgilium *p.* 151. *col. a. Edition.* Venetae.
[*m*] *leg.* Virgilius *lib.* 4. *Aeneid. v.* 50. *seq. hunc in modum canens*.

Tu modò posce *DEOS* veniam, Sacrisque *litatis*

vrificare [n] verò est offerre sacrum, & veniam poscere. Plautus in Poenulo: [o]

Si herclè istuc unquam factum est, tum Jupiter
Faciat, ut semper sacrificem, *nec unquam* litem.

Svetonius in Caesare 81. *Dein pluribus hostiis caesis, cum* litare *non posset, introiit curiam, spreta Religione.* Dicitur autem *litare*, & *lutare*, non, ut *Grammatici* volunt, *ἀπὸ τῶν λιτῶν* id est, à Praecibus, sed à verbo *luere*, id est, solvere. Varro in Hecatombe: *In quo ego* [*ut puto*] *quoniam* LVERE *est solvere*, lutavi.

Literatum à *Literatore*, quidam distinguunt, inquit *Svetonius* lib. de Illustr. Gramm cap. 4. ut GRAECI *Grammaticum* à *Grammatista*: & ILLVM quidem *absolutè* [p] HVNC *mediocriter* doctum existimant, quorum opinionem *Orbilius* etiam exemplis confirmat: *Nam apud Majores*, ait, *cum Familia alicujus venalis*

Indulge hospitio. - - - - - -

[n] Sacrificari *quoque pro* Sacrificare *dici, ex* Varrone *lib. 2. de R. R. Cap. 8. p. 119. Edition.* Commelin. *est discendum, ubi extant verba sequentia:* Cùm hanc loqueremur, venit à *MENATE* libertus, qui dicat, *liba* absoluta esse, & ad rem divinam [*ita enim legit non incommodè* Laurenbergius *in* antiquar. *p. 395. col. b. ubi, & pro MENATE*, Maecenate *substituit*] parata si vellent venirent illuc, & ipsi pro se *sacrificarentur*. *Quae verba retinuit quoque* Scaligeriana-Stephaniana *Editio, ubi extant p. 98. Conf. Cap. 11. ejusd. libri p. 107. juxta* Commelin. *v. p. 125. ubi habentur haec verba:* Non negarim, ideò apud *Divae Rumiae* Sacellum à Pastoribus satam Ficum. Ibi enim solent *Sacrificari* lacte pro vino, & pro lactentibus.

(o) *Act. 2. Sc. 1. v. 41.*

[p] Literatum *etiam in* malam partem *pro LITERIS, h. e.* Notis contumeliae, ac malae famae compuncto sumi *Chalinus* Servus apud Plautum in *Cassina docet Act. 2. Scen. 6. v. 49. his verbis:*

- - - - - Si hic *literatus* me sinat.

In quem locum videndus Taubmanni *Commentar. p. 390. col. 1. B.*

produceretur, non temere quem literatum, *intitulo, sed* literatorem *inscribi solitum esse, quasi non perfectum literis, sed imbutum.*

Littus, [q] Inst. de Rer. divis. §. 1. & seqq. proprie *Maris* est; *Ripa* [r] *Fluminis*. *Illud* commune est, nec in ullius dominio censetur; *Hoc* pertinet ad eos, qui habent proxima Praedia. Ovidius lib. 1. Metam. v. 41. seq.

- - - - - - *campoque recepta*
Liberioris aquae pro Ripis littora *pulsant.*

Idem lib 11. Metamorph. v. 54. seq.

- - - - *Respondent flebile* Ripae,
Jamque Mare invectae flumen populare relinquunt,
Et Methymnaeae potiuntur littore *LESBI*.

Svetonius in Nerone 27. *Dispositae per* littora, & Ripas *diversoriae tabernae parabantur*. Sed interdum LITTVS *generaliter* appellatur, quicquid *juxta aquam* est, auctore *Servio*. Vnde & LITTVS *Fluminum* dicunt *Poëtae*, quibus haec licentia tribuitur. Virgilius: [s]

Cum tibi sollicito secreti ad fluminis undam,
Littoreis *ingens inventa sub illicibus sus*.

Et *lacuum*: Catullus, [t]

Comi *moenia*, lariumque LITTVS.

Ovidius lib. 6. Fastor. v. 765.

Sint tibi Flaminius, Trasymenaque LITTORA
testes.

RIPAM verò etiam *Maris*. Horatius: (u)

Hostium uxores, puerique coecos
Sentiant motus orientis Austri, &
Aequoris nigri fremitum, & trementis
Verbere Ripas.

Li-

---

[q] *qs.* lutus *à* luendo, *seu* lavando, *& est ora Maris*.

[r] *quod à ῥέειν, hoc est* Ventorum, *vel Aquarum, quem sustinet*, impetum *denotans, derivatur, & est labrum Fluminis*.

[s] *lib.* 3. Aeneid. *v.* 389. *seq. Vid. lib.* 8. *Aen. v.* 43.

[t] *Carm.* 35. *vers.* 4. *Editio autem* Tuscanellae *Hanoviana facit Epigr.* 36.

[u] *lib.* 3. Carmin. *Od.* 27. *v.* 21. *seqq.*

Lituus Equitum est, & incurvus; [*x*] *Tuba* verò Peditum, & directa. [*y*] *Illius* sonus est acutus; *Hujus* gravis: Horatius; [*z*]

Multos castra juvant, & Lituo Tubae
Permistus sonitus.

Locuples à copia locorum; *(aa) Dives*, quia dividendi facultatem habet; *Opulentus* ab Opibus; *Potens*, qui quod vult, potest; *Fortunatus*, cui fortè aliquid contingit; *Beatus*, qui apud *Graecos* μακάριος est *Pecuniosus*, qui habet pecuniam, vel pecora. *Corn. Fronto.*

Longitudo Mensura est; [*bb*] *Longinquitas* Regionis, aut Temporis. *Sosip.*

Loqui est Hominis; *Obloqui* Obtrectatoris; *Alloqui* Suadentis, vel Adhortantis, vel Blandientis; *Eloqui* Oratoris. [*cc*] *Agret.*

(*) *Loquimur* naturaliter; *Famur* facundè; *Sermocinamur* cum aliis.

Lucens est, quod aliunde illuminatur; *(dd) Lucibile*, quod lucet per se. *Serv.*

Luctus plus est, quàm *Moeror*. [*ee*] Salust in Catilina in

(*x*) *Describitur autem à* Perotto *in* Cornucop. *Epigr.* 5. *col* 512. *quòd sit* Buccina minor incurva, sono acuto, Lituo *qui canit*, *Liticen* appellatur.

[*y*] Tubae *fiunt*, *vel ex* lignis, *vel ex* cornibus, *vel ex* aere. *HAE dicuntur* ductiles; *ILLAE* Corneae; Istae *autem* ligneae. *Qui* Tubâ *canit*, *dicitur* Tubicen.

[*z*] *Lib.* 1. Carmin. *Od.* 1. *v.* 23. *seq.*

[*aa*] *Erant enim omnes Veterum divitiae in* agris, *atque* Pecoribus; & *quem*, Catone *referente*, *Virum bonum* Colonum *dixissent*, *amplissimè laudasse existimabantur.*

[*bb*] & *nonnunquam idem est*, *ac* prolixitas.

[*cc*] *Leg.* Barthii *lib.* 32. adversar. *Cap.* 1. *col.* 1466.

[*dd*] *seu lucem aliunde habet.*

[*ee*] Valla *lib.* 4. Elegantiar. *Cap.* 60. *p.* 194. *LVCTVM definit*, *quòd sit dolor*, *qui exteriùs proditur vultu ipso*, *atque aspectu*: *Audiamus*, & Ciceronem *lib.* 4. Tuscul. Quaest. *fol.* 213. *fac. a. Editionis* Sturmiano-Argentor. *hunc in modum loquentem*: *Angor* est aegritudo premens. *Luctus aegritudo* ex ejus, qui charus fuerit;

in fine: *Variè per omnem exercitum* Laetitia, Moeror, *Luctus*, *atque* Gaudia *agitabantur*. Tacitus lib. 3. Annal. 6. *Convenisse recenti dolore* Luctum, *& ex* Moerore *solatia*.

Lucus [*ff*] est ut plurimum incaeduus, religiosusque; *Nemus* voluptatis causâ comparatum est, & plerumque *Diis* sacrum; *Sylva* nomen generale est, & habet arbores incaeduas pariter, & caeduas; *Saltus* verò dicitur locus seclusus, ubi pascuntur armenta, feraeque versantur. [*gg*] Catullus: [*bb*]

Sylvarum*que virentium*,
Saltuum*que reconditorum*.

Lucretius Lib. 5. v. 1385.

Avia per Nemora, *ac* Sylvas, Saltus*que reperta*.

Liv. Lib. 24. Lucus *ubi frequenti* Sylva, *& proceris abietis arboribus septus*.

Ludum, *& Lusum* putat *Valla* [*ii*] hòc differre, quòd Lu-

interitu acerbo. *Moeror*, aegritudo flebilis, *Aerumna*, aegritudo laboriosa. *Dolor* aegritudo cruciatus. *Lamentatio*, aegritudo cum ejulatu. *Sollicitudo*, aegritudo cum cogitatione. *Molestia*, aegritudo permanens. *Afflictatio* aegritudo cum vexatione corporis. *Desperatio*, aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum. *Vnde* Lugere *est ob rem charam amissam vehementiùs tristari*. *Sic* Fida Uxor *luget luctuosum* Mariti obitum *lugubri* voce, gravique animi *luctu*, nec, *loquente* Comenio, facilè *elugere* potest.

(*ff*) *LVCVM* Pindarus *Od.* 3. Olympicorum *Stroph.* 2. *v.* 3. *seq. tum propter amplitudinem*, *cùm propter maximam hominum in* Ludis Olympicis *frequentiam* πανδοκον ἄλσος *hoc est*, omneis, *seù* omnia recipiens, *haud ineptè nuncupat*. *Vid* Erasmi Schmidii *Commentarius in hunc* Pindari *loc. p.* 127. *col. a. Sic LVCI* Petelini *meminit* Plutarchus *in* Camillo *p.* 148. *C. tom.* 1. *Oper.*

[*gg*] *Leg.* Henrici Decimatoris *Thesaurus Ling. p.* 752. *col.* 2. Lipsiae *literis* Lanzenbergerianis *Anno* 1718 *in fol. impr.*

[*bb*] *Carm.* 24. *v.* 10. *seq.*

[*ii*] *Lib.* 4. Elegantiar *Cap.* 16. *p.* 260.

Ludus cùm *periculum*, tùm *spem* Lucri sibi propositam habet; [*kk*] *Lusus* nihil, praeter *meram Voluptatem*. Quà ratione LVSVS *Pilae*, *Trochi*, & *Ocellatorum*; *Aleae* LVDVS dicitur; cùm tamen veteres Auctores saepius usurpent *Lusum Aleae*. Ut Cicero in Pilippica 2. & Svetonius in Augusto 71. *Cùm effusè in* Lusu *liberalis fuissem*. Idem in Caligula 41. *Ac ne ex* Lusu *quidem* Alae *compendium spernens*. Paulus ad Edictum 19. l. 2. D. de Aleat. *Solent enim quidam*, & *cogere ad* Lusum, *vel ab initio*, *vel victi dum retinent*. Ego potius crediderim LVDVM de *honestis*, & *gravioribus oblectationibus* dici; LVSVM de *puerilibus*, vel *quaestuosis*. Liv. Lib. 37. *Pars in juveniles* Lusus, Lasciviam*que versi*. Et Lib. 39. *Alius concessum* Ludum. & Lasciviam *esse credere*. Columella lib. 7. Lusus, *ac* Lasciviae *causâ*.

Lues est qualiscunque contagio, quae *Homines*, *Arbores*, & *Fruges* inficit; [*ll*] *Pestis* significat omne Malum, quòd tàm *inanimis*, quàm *animatis* mortem, & exitium repentinò adfert. Ita HAEC semper *Capitalis*; [*mm*] ILLA quandoque *levior*. Livius lib. 42. 10. *Locustarum tantae nubes à Mari ventò repente in* Apuliam *illatae sunt*, *ut examinibus suis agros latè operirent: ad quam* Pestem *frugum tollendam*. Lucanus lib. 6. [*] v. 100. seqq.

Sed languor cum morte venit, *turbâque cadentum*
Aucta lues, *dum mixta jacent incondita vivis*.
Corpora.

Lumen l. 15. & 10. D. de Serv. Urb. Praed. aliud est omninò, aliud *Prospectus*. *Lumen* enim de *coelo* capitur; [*nn*]

[*kk*] *Sic in* Ludo *gladiatorio si* lusio *seria est*, *periculosa est*; *sed saepius est* collusio, & *spectatorum* ludificatio *Comenius*.

[*ll*] *seu est morbus contagiosus*, Animalia, & Homines *depascens*.

[*mm*] *Quoniam* pestifera *contagione* [*semper*] *inficit aërem*, *excitatque* pestilentiam *in locis* pestilentiosis. *Huic* (*np. PESTILENTIAE*) *opponitur propriè* Conservatio, & Salus; *PESTI autem* Salubritas. *Leg. Gambarellae Liber* Oppositor. *p.* 585.

[nn] *Prospectus* etiam ex locis inferioribus. *(oo)* HIC plerumque *Voluptatis* est; ILLVD *Necessitatis*. Et *Prospectus* servitus est, ne quid officiatur ad gratiorem *Prospectum*, & liberum; *Luminis* autem servitus est, ne *Lumina* cujusquam obscuriora fiant: de quibus cavent Jurisconsulti.

Luscus dicitur, qui alterò oculò caret, & Graecè μονόφθαλμος appellatur. [*pp*] Martialis Lib. 3. *Epigr.* 8.

Thaida Quinctus amat: quam Thaida? Thaida Luscam.
Unum oculum Thais *non habet*, *ille duos*.

Luscitiosus est, qui μύωψ, aut νυκτάλωψ vocatur à *Graecis*, & propter vitium Oculorum parùm videt *tempore vespertino*, ut putant *Varro*, & *Opilius*, aut *meridie*, vel *lumine adhibito*, ut voluit *Ulpianus*, cui *Seneca*, & *Grammatici* consentiunt. Plautus in Milite Act. 2. Sc. 3. v. 51. seq.

- - - - *Aedepol. tu quidem*
Coecus, *non* Luscitiosus.

Varro lib. 8. Disciplinarum: *Vesperi non videre*, *quos appellant* Luscitiosos. Senecà lib. 3. de Beneficijs: Luscitiosi *oculi sunt*, *qui lucem reformidant*; Coeci *qui non vident*.

(*) *Luxuria* datur in sumtu; *Licentia* in actione. Conf *Goclen* l. c. p. 236.

Lu-

(nn) & *est* Lucis *per vicina Corpora repercussio*, *dictum qs.* Lucimen. *Quomodo autem usurpatur* Metaphoricè *vid. apud* Doletum *loc. persaepe alleg. fol.* 93. *fac. a. col.* 1. *seq. atque* Gifanium *in* Observ. *L. L. p* 130. & 346.

[oo] & *est* libera, & non impedita *prospectio*, *quemadmodum testatur* Perottus *in* Cornucop. *Epigr.* 2. *col.* 189. *lin.* 30. *seq.*

[*pp*] Luscum *altero oculo captum*, *vel orbum*, *Veteres dixerunt* Coclitem. *Unde* & Cyclopes, *qui* Siciliam *inhabitasse dicuntur*, *unum tantùm oculum in fronte habentes* Coclites *dicti*: *Et* Horatius *Patricius* Romanus, *quòd oculum unum in praelio amisit*, *Coclitis cognomen est adeptus*.

Luxurio, & *Luxurior* ita separat Diomedes, ut alterum sit in *Laude*, alterum in *Vituperatione*; cum tamen *Auctores* his promiscuè utantur, & utrumque referant ad *Foecunditatem*, vel *Luxuriam*. *(qq)*

M.

M*Agistratus* appellantur, qui Tribunali, ac Jurisdictioni praesunt; [rr] *Potestates* sunt hi, qui Imperium aliquod, Potestatemve obtinent. Cic. de l. Agraria: *Non* Potestas, *non* Magistratus *ullus aliis negotiis, ac legibus impeditus*. Svetonius in Claudia 23. *Jurisdictionem de Fideicomissis quotannis, & tantùm in Urbe delegari* Magistratibus *solitam in perpetuum, atque etiam per provincias* Potestatibus *delegavit*. Arnobius lib. 6. *Secundas poscitis Valetudines*, Magistratus, *Imperia*, Potestates, *Victorias*. Ulpianus 3. ad Edictum l. 1 D. quod quisque juris: *Qui* Magistratum, Potestatemve *habebit*. Idem 35. l. 3. D. de Reb. eor *Jussû* Magistratûs, *vel Praesidis, vel alterius* Potestatis. Martianus Institut. 14. l. 3. D. ad l. Jul. majest. *Quive privatus pro* Potestate, Magistratuve *quid sciens dolô malo gesserit*. Sed interdum MAGISTRATVS *Potestate* praeditus POTESTAS appellatur. Valerius Maximus lib. 5. Cap. 8. de Cassio, Tribunò plebis: *Postquam illam* Potestatem *deposuit*. Juvenalis Satyra 10. [*] v. 100.

An Fidenarum, Gabiorum*que esse* Potestas?

Ulpianus ad Edictum Adilium Curulium 2. l. 17. §. si quis talis. D. de Aedil. Aed. *Ab aliqua* Potestate *damnatus*

(qq) Alii dicunt Luxuriare *animo*; Luxuriari *corpore*.

[rr] *Seu qui in Potestate aliqua sunt constituti, quemadmodum est* Consul, Pro-Consul, Praetor, Pro-Praetor *& alii qui* Civitatibus, *&* Provinciis *praesunt*. *leg.* Doletus *loc. cit. fol.* 94. *fac. a. col.* 1. *&* Schardii *lexic Juridic. ubi p.* 555. *col. a. extat, quòd MAGISTRATVS* multiplex *sit* divisio.

nat us. Modestinus Responsor. 4. l. 26. D. de Pign. *Fidejussor impetravit à* Potestate, *ut & antequam solveret*, *pignora ipse possideret*.

Malus Hic, pars *Navis* est; [ss] *Haec Malus*, frugiferà *Arbor*; [tt] *Hoc Malum*, *fructus* ex ea. *Clarus*.

Mammas esse Hominis scito; [uu] at Pecudis *Ubera*. [xx] *Clarus*.

Mancipare plus est, quàm *Vendere*. Nam *Mancipat is* qui & proprietatem, & usum, atque fructum transfert, & evictionem praestaturum se spondet; (yy) *Vendit* etiam is, qui nudâ, & simplici traditione alienat. Praeterea MANCIPARE poterant soli *cives Romani*, *Latini colonarii*, & *Latini Juniani*, iique *peregrini*, quibus datum erat commercium; VENDERE *cuilibet* permissum. Cicero Philippica 2. *Tum iste* venditum, *atque* mancipatum *Tribunatum consiliis nostris opposuit*. Quintilianus lib. 6. *Requirebat* CRASSUS, *ubi essent eae possessiones. Omnes autem illas Brutus* vendiderat, *& cum paterna* mancipare *Praedia*, *turpis habebatur*. Tacit. lib. 1. Annal. 73. Venditis *hortis Statuam* AUGUSTI *simul* mancipasset.

Mancipium, [zz] & *Nexus* sunt Species abalienationis rerum Mancipi, quae hôc differunt, quòd *Mancipium*

[ss] *seu Arbor* Navis *vela tenens*, *& tunc* prior syllaba *est producta*; Malus *autem* priore syllaba *correpta*, *est non Bonus* à Μαλὸς *h. e.* exitiosus.

[tt] *seu Arbor* malum *ferens*.

[uu] *& denotant in* specie *geminum in* Pectore *tuberculum*.

[xx] *Describuntur autem*, *quòd sint* lactis in Animali officina.

[yy] *Undè* Manceps, *qui* publicum Vectigal *conducit Indeque quotidiè qs.* manu *quid capit*, *Denotat quoque aliorum similiter* Redituum Conductorem.

[zz] *qs. MANCUPIUM*, propriè *est res ipsa*, *in quam habeo potestatem*. *Deinde denotat in* specie *hominem in Bello manu captum*, *servitutique subjectum*. *Cui accensendi* Servi, *atque* Ancillae emptitiae. *Vid.* Perotti Cornucop. Epigr. 58. *lin.* 51. *seqq.*

plum est Proprietas, & legitimum Dominium, vel Dominii traditio, quae fiebat Testibus quinque praesentibus, & libripende, certisque prolatis verbis, hunc videlicet in modum: *Is, qui rem Mancipio accipiebat, aes tenens ita dicebat*: [*Inst. de Test. in pr. Ulp. in Inst. tit.* 19.] HUNC EGO HOMINEM EX JURE QVIRITIUM *M*EUM ESSE AJO, ISQUE MIHI EMTUS EST HOC AERE, AENEAQUE LIBRA: Dein *Aere* percutiebat *Libram*, idque *Aes quasi pretium* bat ei, á quo rem accipiebat *Mancipiô*. NEXV & NEXVM dicitur omnis obligatio, quae p...ittitur *Libram* fiebat. [a] Itaque *MA*NCIPIO re...cipientis datur, accipitur: quae *propriè*, & *perpetu*.. V res oppineque evinci, aut vindicari potest ..cut *Testamenta* gnoratur, addicitur, & obligati..NE, quia HaeNEXV fiebant, non M*A*NCIP. *Libram* emebat, adres quidem Familiam per *Ae*; qui Emptor Familiae hibitis quinque Testibus, &nque *Venditor* nihil isti vocabatur, sed *Testator*, Haeredem in Testamento Emptori tradebat; tan..ebat, ut scilicet post mortem scriptum tali modô co..m adire; Pignora nectebantur ipsius posset Haered..ias operas in temporariam Servi- & Homo liber, q..bat, dum Debitum solveret; NEtutem Creditor..uò sensu Mutius Scaevola dixit: NEXUS dicebat..od per *Aes*, & Libram *fiebat*, *ut contra*XUM *esse* ..*entur*, & *se invicem* necterent, *non ut res hentes obl*..*entur*. Quod & verum esse ex *Verbi* notatione mancip..endit; *Nam à* nectendo, [inquiens] *dicitur Varr*..UM *id*, *quod* per Aes, & Libram *obligatur*, *neque* NE..*ien alterius fit*. Lex 12. Tabular. CV*M* NEXVM *F*ACIET, MANCIPIV*M*QVE VTI LINGV*A* NUNCUP*A*SSIT, IT*A* JUS ESTO. Cicero de *Aeu*-spicum

[a] Elegantius *autem accipitur pro* quodam genere obligationis civilis, *quâ* Corpus *etiam*, *ut* Pign..s, *afficitur*. *Ob hoc* Nexi, & *Addicti vocati sunt* Homines obaerati, *qui* lege 12. Tabular. *ob* eas alienum *Creditoribus in* temporariam Servitutem *addicebantur*. *Conf.* Doletus *loc. persaepè denomin. fol.* 109. *fac. b. col.* 1.

spicum Responsis 14. *Jure haereditario*, *jure* Auctoritatis, *jure* Mancipii, *jure* Nexi. Idem ad Curtium: *Cujus quando proprium te esse scribis* Mancipio, & Nexu; *meum aut.m usu, & fructu contentus istò sum*. Sed interdum NEXUS nomen *generale* est, & in eò MANCIPIUM, ut *species* in Genere continetur. Ex quo Manlius Ju-consultus NEXUM definivit, quodcunque per Aes, re..am *geritur, ita ut in eo sint res mancipi*. Sic illam OBL..e mancipatur, NEXV TRADI, NEXV quit, *est*.. l dixit Cic. in Topicis 28. *Abalienatio*, inxu, *aut in..i, quae* Mancipi *est*, *aut traditio alteri* Ne-ld. in Parad..*sso*, *inter quos ea jure civili fieri possunt*. *fact.a* Nexu. Idc. *Ut* Mancipia, *quae sunt Dominorum quae* Mancipii *sunt* Muraen. n. 3. *In rebus repetendis*, *qui se* Nexu *obligavit..ericulum judicii praestare debet*,

[*] *Maneo* simplicen.

de tinentis voluntate signram; *Retineo* moram cum

Mango, est venalitius, qu..

bet; (b) Mercator, qui merce..licet servos venales ha-

Nam *Veteres* appellatione Me..slibet emit, venditve.

luerunt, & ob eam rem MANG..omines censeri no-

& MANAGONES à *Mercatoribus*..UM à *Mercatura*,

Africanus Quaestion. 3. l. 207. D. de ..nxere, ut scribit

tus in Trinummò. [c] ..b. Sign. Plau-

Mercaturàmve, an venales *habuit, ubi* ..*perdidit*.

Cicero pro Corneliò: *Neque me divitiae move*.. *quibus*

omnes Africanos, & Laelios *multi* Venatitii M..

resque *superàrunt*, Seneca Lib. 4. de Beneficiis..cato-

cator *Urbibus prodest*, *Medicus Aegrotis*, Mango *Venali*..er-

(*) *Manifestum* est publica, seu famosa insinuat..

commu-

[b] *dictus quasi à* manu agendo *μάγγανον*, *quod* Praestigias, *seu* deceptionem *donat quia* Mangones, & Mares, & Foeminae, *Rerum Veteratarum*, Vestium *inprimis*, *Politores dicuntur*. *Meminit*, & *MANGONIS* Martialis *Lib*, 1. Epigr. 54. *de* Pueri pretio. *v*. 1. & *apud eundem Epigr*. 7 lib. 1. *v*. 4. *dicitur* avarus *MANGO*. Graeci *hos ab* Equis componendis *vocant* Hipponconios.

[c] *Act*. 2. *Sc*. 2. *v*. 651.

communis, ex certa scientia, & certis Auctoribus proveniens. Mascard de *Probat.* Conclus. 1044. *Notorium* dicitur, quod omnibus liquet, & à nemine potest inficiari sine rubore. Leg. *Abasueri Fritschii*, JCti *Additamenta* ad SPECULUM *Speidelii* p. 684. col. b.

Manubiae appellantur Pecunia ex venditione Praedae contracta; [*d*] *Praeda* verô dicitur [*e*] corpora ipsa rerum âb hostibus capta, donec non sunt divisa, aut divendita, auctore Gelliò. lib. 13. N. A. c. 14. Cic. 1. de Lege agrariâ: Praedam, Manubias, *Sectionem, Castra deniq;* Cn. Pompeji, *sedente Imperatore, Decemviri vendent*. Id. ibidem n. 12. *Ex* Praedâ, *ex* Manubiis, *ex Aurò coronario.* Svetonius in Nerone: *Ac non hinc quoque quantum posset* Praedae, & Manubiarum *invaderet*: Aliquando tamen MANUBIARUM vocabulò pro *qualibuscumque spoliis* usi sunt *Veteres*, atque etiam ipse *Cicero*, cum ait, *Ex* Manubiarum *venditione*. Livius Lib. 29. *Cum magnò piaculò sacrilegii sui* Manubias *retulit*. Svetonius in Vespesianò 16. *Sunt contra, qui opinentur, ad* Manubias, *& ad Rapinas necessitate compulsum*. Itaque verius est, PRAEDAE nomine contineri omnia *Spolia* ab *Hostibus* capta; MANUBIAS verò significare *Ornamenta hostibus* ademta, quae *manu* ferri possint, ad hoc *Pecuniam* inde redactam.

Marinum vocatur, quod Mare incolit, vel est ex *Mari*; [*f*] *Maritimum*, quòd prope abest à *Mari*, vel quod in eò geritur. Hinc dicuntur *Dii Marini*, qui in imis *Gurgitibus*, & *Vadis* habitare putantur, *Marinus Piscis*, *Sal* Marinus, tum *Color* Marinus, *Aqua* Marina; rursus *Agri* Maritimi, *Ora* Maritima, *Bellum* Maritimum: quae omnia notiora sunt, quàm exemplis firmari debeant. Interdum tamē haec confunduntur. Varro Lib. 1. de

(*d*) *seu est* honestior Praeda *de* Hoste, *dictae quòd Manu bubeantur, tanquam* Virtutis Monumentum.

[*e*] *& quidem* generaliter, *quicquid ad* escam *rapitur seu*.

[*f*] Transmarinum *autem dicimus*, *quod* trans Mare *est*. *Unde* Transmarinum Triumfum *vocamus*, & Transmarinas Merces.

1. de Re Rust. *Ubi salem nec fossitium, nec* maritimum *haberent*. Idem Lib. 2. *Quin aspergi solent sales, melior fossilis, quàm* marinus. Vlpianus ad Edictum 28. l. 1. §. Navem D. de exercitor. Action. *Navem accipere debemus sive* marinam, *sive fluvialem*. Callistratus Lib. 1. de Cognitionibus l. 5. § Divus Adrianus. D. de Jur. Immunit. *Immunitatem navium* maritimarum *duntaxat habere, qui annonae urbis serviunt*.

Materies Animi est; *Materia* Arboris. [g] & *Materies* qualitas ingenii; *Materia* Fabris apta. *Corn Fronto*.

Matronam, & *Matremfamiliàs* eò differre *Gellius* [h] tradit, quòd MATRONA *propriè* dicatur, quae in *Matrimonium* cum Virò quoquō modò convenerit; etiamsi Liberi nondum nati sint. Quâ notione *Plinius* LOLLIAM PAVLINAM CAJI *Principis* MATRONAM appellat. MATERFAMILIAS autem ea sola, quae in *Mariti* manu *coëmptione* convenerit, & non in *Matrimonium* tantùm, sed in *Familiam* quoque *Mariti*, & in sui *Haeredis* locum transierit. Unde fuit illa *Coëmptionis* antiqua Formula: VIS MIHI ESSE MATERFAMILIAS. *Festus* autem MATRESFAMILIAS ait *non ante dictas, quàm pepererunt ex* Maritò Patrefamiliâs: *sed neque* Viduam, *neque eam, quae sine* Liberis *esset, eô nomine appellari*; MATRONAS *eas esse, quibus stolas habendi jus erat*. [i] Jurisconsulti l. 13 & 10. D. ad leg. Jul. de Adult. longè aliter, nec unó modò, his Vocabulis

[g] materia, & Materies, *qs. Nomen abundans, in* genere *est omne id, ex quò aliquid fit, qs.* Mater rei. *In* specie *autē denotat lignum domibus extruendis commodū*.

[h] *Lib.* 18. *N. A.* 6. *p.* 591. *Conf.* Schardii *Lexicon. Juridic. p.* 566. *col. a.*

[i] Dousa *in* Centurionatu, *seu* Plautinar. Explation. *Lib.* 2. *Cap.* 2. *in specie ad* Casin. *p.* 136. *dicit, quòd criminis loco antiquitùs aestimatum fuerit*, Matronas, *seu* Matresfamilias Romae sine ancillarum comitatu *in proximum prodire, ne si in proximum quidem diverterent, quò videlicet non culpam solùm, sed & suspitiones omnes in* alienis *potius, quàm* suis *pectoribus sitas segregarent à se, spernerentque quàm longissimè*.

lis utuntur. Nam interdum MATRONAS accipiunt *notae Auctoritatis, spectataeque Vitae Foeminas*; MATRESFAMILIAS verò *generaliter* appellant *quaslibet Mulieres honestas*; sive *Nuptae* sint, sive *Viduae*; *Ingenuae*, an *Libertinae*; *Puellas* item, quae *sui juris* sunt. Quibus consentit Tertullianus in Libro de Virginibus velandis Cap. 11. MATERFAMILIAE, inquit. *vocatur licet Virgo*, & PATERFAMILIAE *licet investis*. Aliquando easdem *indifferenter* vocant *Matronas*, & *Matresfamiliâs*, & solùm honestatem spectant, ut ex ipsorum *Responsis* liquet. Mihi videtur propria, & vera horum Verborum Differentia esse, quod *Matronae sunt* spectatae Auctoritatis, & Pudicitiae Foeminae, Nuptae, aut Viduae; *Matresfamilias* omnes, quae legitimae Uxores habentur. Ita MATRONA omnis est *Materfamilias*, non contrà, atque sic Veteres ferè usi. Ennius in Andromedâ [*] p. 3.

Liberùm quaesendùm causà Familiae matrem *tuae*. *Liv.* Lib. 10. *Ut nulla, nisi spectatae pudicitiae* Matrona, *& quae uni viro nupta esset, jus sacrificandi haberet.*

Matrimonium, [k] & *Nuptias* separant Jurisconsulti Julianus Digestorum 62. l. 11. D. de Ritu Nupt. *Puto rectè* Matrimonium, *vel* Nuptias *contrahi*. Plautus ad Edictum 35. l. 10. D eod. *Non prohibentur Liberi utriusque Sexùs*, Matrimonium, *vel* Nuptias legitimas *contrahere*. *Quae verba indicant haec differre secundùm personas utriusque Sexùs*, & Matrimonium *esse* VIRI, Nuptias MULIERIS; *si modò sunt* Jurisconsultorum, & *non potius* à Triboniano, *homine* Graeculò, *alterum fuit adjectum, ut & in Institutionibus ab ipso compositis: quod mihi quidem videtur*. Nam Differentiam istam nulli idonei Auctores observant, & pro *eodem* haec Nomina usurpant. Illud unum mutat, quod NUPTIAE *propriè*

R sunt

[k] Matrimonium *quibusdam ex eo videtur dictum, quòd loquente* Augustino, *propterea nubat* Mulier, *ut* Mater *fiat*, & *describitur, quod sit* Maris, & Foeminae conjugatio. *Unde* Formulae istae CICERONIANAE: In Matrimonio collocare: in Matrimonium ducere: In Matrimonium habere, s. Matrimonium tenere.

sunt *Matrimonii* celebritas, [*l*] quae *Conjugii* testificationem praebet. Cicero de Inventione: Nuptiae *non* Matrimonii *dignitate*, *sed sceleris societate conjunctae*. Arnobius Lib. 2. *Non* Matrimonia *copulant*, Nuptiarũ *solemnibus justis*. Idem Lib. 4. *Ubi enim* Nuptiae, Matrimonia, *Puerperia*.

[*] *Maturare* est perficere modestè; *Maturescere* fieri maturum; *Celerare* raptim; *Properat* efficiens; *Festinat* nihil perficiens.

Meminisse, [*m*] & *in Memoriam redire*, hòc differre *Aristotiles* putat, quòd μνημονεύειν, & μεμνῆσθαι: & vult meminisse omnium esse *Animantium*, ut Cibi, Potionis, Somni, Voluptatis; *In memoriam revocare*, quod exciderit, non nisi *Homines* posse. Nonius. *Memoriosus* (*n*) habet ad *Dicta*, *Facta*que referenda memoriam; *Memor*, *Beneficii*, vel *Injuriae* memoriam refert. Ita MEMORIOSE qui facit, ostendit in omni re *Naturae Bonum* MEMORITER, *gratum*, vel *fortem* ex eò ostendit, quòd vel retribuit *Beneficium* grate, aut *Injuriam* vindicat fortiter. *Corn. Fronto*.

[*] Memoria *solùm fit cogitatione*; Commemoratio *fit verbis*.

Mendicus est, qui palàm precatur omnes, ut vitae suae medeantur cibò; [*o*] *Pauper* est, qui parum habet, [*p*] &

(*l*) [*seu* Nubentium *solemnis ritus*] *Caeterum de NVPTIIS leg.* Nomognosticon *Juris universi bipartiti* Hermanni Wesselingii *Volum. poster. p.* 1188. *seq.*

[*m*] Meminisse *à* Memoria *derivatur*. *cùm id*, *quod remansit in mente*, *in id rursus movetur*. *Vid.* Varro *Lib.* 5. *de L. L. col.* 1080. *l.n.* 6. & 7. Stephaniana *autem* Editio *facit p.* 57. *MEMINI cum* Praesenti Infinitivo *etiam construi*, Gifanius *noster auctor est loc. cit. p.* 345.

[*n*] *Legitur*, Memoriosior & Memoriosissime, *sicuti tradit* Festus *Lib.* 11. *col.* 1170. *lin* 16.

[*o*] *Conf.* Perotti *Cornucop.* Epigr. 44. *col.* 878. *lin.* 20. *seqq.* Brissonius *Lib.* 1. *de* Formul. *p.* 111. ex Tertulliano *scribit*, *quòd* Mendici Gentilium *iis*, *qui Elemosynā sunt largiti*, *DEOS precati sint* propitios.

(p) & honestè victum quaerit. *Alter* miser, & odiosus est; *alter* tenuis, & honestus, ut eleganter definit Aristophanes in Pluto:

Πτωχοῦ γάρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἐστὶ μηδὲν ἔχοντα,

Τοῦ δὲ πένητος ζῆν καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα,

Περιγίνεσθαι δ' αὐτῷ μηδὲν, μὴ μέντοι μηδ' ἀπολείπειν.

Id est.

MENDICI *quidem vita, vivere est nihil habentem;*

PAUPERIS *autem, vivere utentem, & operibus intendentem.*

Superesse autem ipsi nihil, non deesse tamen.

Mendum in *Mendacii* significatione dicitur; ***Menda*** [q] in culpâ *Operis*; aut *Corporis* Sosip.

Mentiri, & *Mendacium dicere*, quemadmodū distent, P. Nigidius Figulus, qui fuit *Ciceronis* aequalis, & studiis bonarum artium praeclarissimus manifestissimè separavit. *Qui* mentitur, inquit, *ipse non falsus, alterum fallere conatur; Qui* Mendacium dicit, *ipse inscius, & ignarus veri fallitur. Itaque Vir bonus praestare debet, ut non* mentiatur. *Prudens, ne* Mendacium dicat. *Alterum judicat in* homine, *alterum* non. Nonius Marcellus, *(r)* Similiter differunt *Pejerare*, & *Falsum jurare*. Nam qui *pejerat*, is sciens, & ex animi sententiâ falsum jurat; Qui autem *Falsum jurat*, non decipiendi animò hoc

R 2 facit

[p] ἐκ πάω παῦρα pauca possideo. *Notandum autem, quòd* Pauper *non sit miser, si* Paupertatis *commoda novit. Non enim eget Medico, nec metuit* pauperari, *& sic extra curas est*. Comenius.

(q) Mendas rei Mēdosae emēdare *justū est, si* emēdabiles *sunt aliàs* emendationem *frustra tentabit* emendator. *Tu intereà*, Comenio *monente*, mendas *tuas cogita, & cave esse* inemendabilis.

[r] *Leg. Doleti Formul. seu Phrases ellegantiores L. L. fol.* 99. *fac. b. col.* 1. Mendacium *est Orationis vanitas, atque falsus sermo; &* mentitur Mendax, *quoties* mendaciter *loquitur, etiamsi* Mendacia *coloret Veritate*.

Facit, sed quia rem ita se habere putat. Atque ita *Chrysippus* distinxit inter ἐπιορκεῖν, καὶ ψευδορκεῖν.

Mereri [*s*] est beneficium praestare; *Commereri* est commitere, peccare; [*t*] *Meret* pretium, *Meretur* gratiā, Itaque illud vectigale; *hoc* honorarium est *Corn Fronto.* Terent. in Heayrà Act. 3. Sc: 5. v. 36.

Quae nunquam quidquam erga me commerita *est, Pater,*
Quod nollem; & saepè quod vellem, meritam *scio.*

Ubi Donatus: *Mereri Bona* dicimus, *Commereri Mala*, id est delinquere, peccare. Ergo hìc *meritam* pro praestitisse, dixit. Virgil. Lib. 6. Aeneid. [*] d. 664.

Quique sui memores alios fecere merendò.

id est, beneficium praestandò.

Meretrix, honestioris loci est, & quaestus, quae copiam sui tantummodò *noctu* facit; [*u*] *Prostibulum*, vel Prostibula, quae se prostituit quaestûs *diurni*, & *nocturni* causà, auctore *Nonio.* Plautus in fragm. Part. 1. v. 24. seq.

Intro ad bonam Meretricem: *adstat ea in vià*
Sola Prostibula *sanè est.*

Merita (*x*) majora sunt, quàm *Officia*. Cicero in Philippicà 13. *Magna ejus in me* Merita; *mea quaedam* Officia *in illum*. Idem ad Brutum: *Magna ejus non dico in me* Officia, *sed* Merita. Et ad Cornificium: *Ad haec* Officia

---

[*s*] *&* Merere *est ex* Andreae Reyeri *mente* mercedis aliquid pro labore parare; *seu loquente* Comenio, praemium dignè acquirere.

(*t*) *&* sic poenam mereri. *Prout quisque autem* meruit *ita* Mercedem *meritò accipit juxta* meritum.

[*u*] Plautus *in* Trucul *Act.* 2. *Sc.* 7. *v.* 16. *seq.* eam *sic describit*:

Meretricem *ego item esse reor, ut Mare est; quod des, devorat, nec unquam*
Abundas.

[*x*] *Sunt autem* Merita *Beneficia*, *vel* Promerita, *& sic capiuntur in* bonam partem. *In* malam *autem, quando pro* Culpa *ponuntur*. *Cicero pro Sestio*: Nullo meo *merito* à me alienus esse debebat.

ficia, *vel* Merita *potiùs*, *jucundissima consuetudo accedit*.

[*] *Meritum* dicitur id, quod negari potest; *Debitum*, quod negari non potest. *Benemeriti* repulsam pati possunt; *Illi*, quibus debetur, non facilè. *Goclen.*

Merx est Species ipsa; [y] *Mercatura* Actus ipse, vel Lucrum de Merce; *Mercatus* Locus, in quò Mercatura agitur. [z] *Non.*

Metior, *metiris*, *mensus sum* est Mensurà rationem subducere; [aa] *Metor*, *metaris*, *metatus sum*, significat eligere. [bb] Vnde Lucanus Lib. 1. v. 382.

Hesperios audax veniam metator *in agros*.

Metuo illum, qui mihi ipsi aliquid facturus est; *Timeo* ab illò, cujus causà possum aliquid Mali pati; etiamsi ipse nihil mali in me consulat. Sic *Metuimus* eos, qui nos amant; *Timemus* etiam inimicos: *Donat*.

[*] *Metuimus* Periculum; *Veremur* etiam Virtutem; *Horremus* gestu, & indiciis, quae sub oculos cadunt. *Goclen*. Ideoque *Metus* dissimulari, ac tegi potest *Horror* verò non potest. *Cicero* in *Catone* dicit, quòd *Metuere* sit Servorum, *Vereri* Liberorum. Sic dicimus quoque *Metuo tibi*, h. e. Sollicitus sum pro te; *Metuo* te, h. e. reformido te, ut *Adversarium*.

Metus motus est Animi; *Timor* quasi tumor; *Formido* fert interdum rationem; *Pavor* puerilis est *Corn. Fronto.*

[*] *Minae* sunt Periculorum nuncii, & ab *Adversariis* proficiscuntur; *Formido* in nobis est, & *Ciceroni* est Metus permanens; Metus, futura perspicit; *Timor* est subita consternatio; *Pavor*, Animi Metus.

Miramur Opera, *Admiramur* Virtutes. *Agraet.*

[*] *Mirari* est stupefieri, seu aliquid intentè, & suspenso intellectu intueri.; *Admirari* est valdè mirari.

R 3 Non

---

[y] *seu id, quod lucri causà emitur, & venditur. Sunt etiā Merces annui redditus ex* fundis, *atque* praediis, *sicut docet* Gifanius *in* Observ. *L. L. p.* 345.

[z] *seu Tempus* publicè vendendi, *atque* emendi *Merces*.

[aa] *seu* Quantitatem rei *explorare*.

[bb] Propriè *autem AGRVM, vel CASTRA* metà *terminare denotat*.

Nonnunquam etiam idem est, ac *Venerari*, seu *Suspicere aliquem*, & non de *Virtute* solùm, sed de *virtuosis Personis* quoque dicitur. Sic *miramur* omnia *mira*; *miracula* verò *demiramur*. Comenius.

[*] *Miser* est generalis; *Miserandus* specialius. si quis merito *supplicio* afficiatur, *Miser* quidem est, sed non *Miserandus*; qui verò *injuriâ* malis afficiuntur, *Miserandi* sunt. Quilibet igitur *Miserandus* est etiam *Miser*, sed non omnis *Miser* est *Miserandus*. Goclenius.

[*] *Misereor*, ac *Miseror* Verba itadistinguuntur, ut MISERERI *Passivum affectum* habet. Est enim *corde* anxium esse ex *alicujus Miseria*; MISERARI verò *Activum*, estque *verbis*, aut *lacrymis*, aut *ope* dolorem, quem ex *Miseria alicujus* habemus, ostendere, *Perottus*.

[*] *Miseria*, & *luctus* differunt, ut *Antecedens*, & *Consequens*; *luctus* tantùm *Mortem* sequitur; MISERIA *damnum* plerumque. *Goclenius*.

[*] *Moderatio* est, & in ipsa Re; *Modestia* in Animo, Vultu; & voluntate.

Moestus est qui animò angitur; [cc] *Tristis*, qui vultu demisso, aut severo, aegritudinem prementem ostendit. Plautus in Bacchidib. *Act.* 4. *Sc.* 4. v. 18.

Quid vos moestas, *tamquàm* tristes *esse conspicor?*
Caesar Lib. 1. Belli Gallici: Tristes, *capite demissò*, *terram intueri*.

Moneo, & *Admoneo* hoc differunt, quòd *Monemus* Futura; *Admonemus* Praeterita. *Illò* ut caveamus, & discamus; *Hòc* ut recordemur. Livius Lib 31. *Per* DEOS *federum arbitros*, *ac testes*, monuisse, *praedixisse se*. Idem Lib. 24. Cap. 22. Admonet *saepe usurpatae* Dionisii *Tyranni vocis*. Caeterum *Monemus* propter Benevolentiã; *Admonemus*, ut confirmetur Memoria; *Submonemus*, ut ordinatè Pronunciatio fiat; *Objurgamus* eum, qui est in nostra Potestate: Igitur in *Objurgante* Potestas; in *Monente* Benevolentia; in *Admonente* Memoria; in *Submonente* Officium, *Corn. Fronto* *Hortari* autem magis est

[cc] *Vnde* Moestitia, & Moerot *in omnibus adversis est Periculis*, & *Damnis*, Luctus *vero ex morte est*: *Estque* hoc *speciale*; illud *generale*.

est, quàm *Monere*, utpote cum imperio conjunctum. l. 4. C. ad L. Jul. repet. *Admonere* aliquando est castigare, & corripere. L. 7. ff. de Poen.

Monimentum à *Mentis* admonitione dictum est; *Monumentum* [dd] est, quod in *Defuncti* memoriam ponitur, sive cadaver contineat, sive sit inane, quod *Greci* vocant Κενοτάφιον; *Sepulchrum*, in quo corpus, ossavè hominis condita sunt, ut definiunt Jurisconsulti L. 2. & 42. D. de Religios. & Sumpt. Fun. Quibus consentit *Servius*, qui *Operis constructionem* SEPULCHRUM; *inscriptum Nomen*, *Memoriamque* MONUMENTUM esse tradit. [ee] Livius Lib. 41. *Capua quidem* Sepulcrũ, *ac* Monumentum *Campani Populi*. Idem ibidem: *Omnia* Sepulchra, Monumenta*que diruta esse in finibus suis*, Lampridius in Alexandrò CENOTHAPHIVM, in Gallià, Romae SEPVLCRVM *amplissimum meruit*. Vetus inscriptio: HOC MONUMENTUM, SIVE SEPULCHRVM EST, HEREDES NON SEQVITVR.

[*] *Monstrum* est contra Naturam; *Prodigium* in solitis Corporibus singulare; *Ostentum* in non solitis.

[*] *Morbilli*, sunt pustulae in summa cute exuberantes; *Varioli* sunt Papulae.

R 4 *Mor-*

[dd] *Hoc Nomen derivatur* à monendo, *quod nos alicujus rei praeteritae* moneat, *ut sunt* Sepulchra, Statuae, Inscriptiones, Libri, Carmina, Historia, Documenta, Commentaria, Litterae, Extructio, Ornamentum, Opus publicum, Tropheum, Moles, *immò quicquid sit illud*, *quod nos in* alicujus rei memoriam *revocat*, Latinè *MONVMENTVM appellatur*. *Vid.* Doletus *loc. alleg. fol.* 103. *fac. a col.* 2. *& fac. b. col.* 1.

[ee] *Ideoque secundum* viam, *quò praeteteuntes* admoneat, *& se fuisse*, *& illos esse* mortales. *id positum esse*, Varro *Lib.* 5. *de L. L. p.* 57. *refert*. Monumentum *autem* propriè *appellatur*, *quodcũque est minimum*, *ut* Monumentum temporis, *i. e. exiguum temporis spatium*. *Ponitur & pro* vi, valore, *atque* pondere rei alicujus. *Conf.* Gifanius *loc. multoties cit. pag* 346. *ubi & pro* occasione, & mutatione temporum *ponitur*.

Morbum, & *Vitium* [ff] conjunguntur in Edictò Aedilium Curulium: *Titulus Servorum singulorum ut scriptus sit curato, ita ut intelligi rectè possit, quid* morbi, vitiique *cuique sit*. Ea Modestinus Differentiarum 9. l. 101. §. Verum. D. de Verb. Sign. ita distinxit, *ut* MORBVS *sit temporalis Corporis imbecilitas*; VITIVM *verò perpetuum Corporis impedimentum, veluti si talum excussit*. At Labeo apud Sabinum in Libro, quem de Edictò Aedilium Curulium composuit, MORBVS est, inquit, *habitus cujusque corporis contra Naturam, qui usum ejus facit deteriorem. Et cui* Morbus *est, is etiam* vitiosus *est*; *neque id tamen contrà fit. Potest enim, qui* vitiosus *est, non* morbosus *esse, ut* BALBVS, & ATYPVS vitiosi *magis, quàm* morbosi *sunt*, & EQVVS MORDAX, *aut* CALCITRO, vitiosus, *non* morbosus *est* l. 1. §. sed sciendum. D. de Aedil. edict: [gg] Vlpianus h. l. pro *eodem* accipi *Morbum*, & *Vitium* ait, & *Aediles* tollendae dubitationis causà bis κατὰ τὸ αὐτὸ idem posuisse. Ego *Labeonis* sententiam veriorem arbitror, atque ita MORBVM à VITIO differre, ut *Genus* à *Specie*, quod idem sentit Cicero Lib. 4. Tusculanar. his verbis: Morbum *appellant totius Corporis corruptionem*; Aegrotationem, *Morbum cum imbecil itate*; Vitium, *cùm partes Corporis inter se dissident*.

[*] *Mors*, & *Interitus* plerumque sumuntur in *bonam* partem; *Nex*. & *Caedes* in *malam*. Goclenius.

Mos

[ff] *VITIUM dicitur* propriè, *quod* Virtuti, *atque* Convenientiae *est oppositum*, & *refertur*, *non tantùm* moraliter ad Animum, *sed etiam physicè ad* Corpus. *Eius* Opposita *vid. apud* Gambarelam *in* Opositor. *Lib. p.* 829. *Sic* Vitium *Corporis*, *scribente* Comenio, *reddit quidem* vitiosum; *non tamen meretur* Convitium: *etiamsi* vitiositas *tanta sit, ut non* vitiosè *non agere*, & *opera non* vitiare *non permittat*. *Sed* Vitium *Animi veram dat* Convitiatori *causam* convitiandi; *cùm illa sit* vitiositas, *qua nos ipsi* vitiamus, *aliosque nobiscum* vitiosos *reddimus*.

[gg] *Conf.* Gellii *Lib.* 4. *N. A. Cap.* 2. *p.* 147. & Scardii *Lex, Juridic. p.* 393. *col. b.*

Mos est Institutum consuetudine firmatum; [*bb*] *Ritus* est Ordo, & Modus in administrandis, maximè Sacrificiis. [*ii*] Virgil. Lib. 12. *Æneid.* v. 836:

- - - - Morem, ritùsque *Sacrorum*
Adjiciam.

Quamvis interdùm RITUS pro *More*, ac *Instituto* usurpatur. Cicero in Laelio: *Qui pecudum* ritu *ad voluptatem omnia referunt*. Idem Philippicâ 2. *Erat ei vivendum latronum* ritu Pacuvius.

Halcionis ritu *littus pervulgans feror*:

Ubi *Varro* interpretatur RITUS, *Institutum*.

Mulcare est pugnis, vel calcibus caedere, lacerare, mutilare; à quò MULCIBER dictus creditur,& MULCATORES *peremptores* interpretatur Vetus Lexicon. [*kk*] *Multare* [*ll*] est punire, & infligere Multam cujuscunque rei, ut Multare *pecuniâ*, *exiliò*, *hereditate*, & similibus. Terent. in Adelphis Act. 1. Scen. 2 v 9.seq.

- - - - *Ipsum dominum*, *atque omnem familiam*
Multavit *usque ad mortem*:

Salustius Lib. 3. Historiar Mulcato *foedè corpore*, *postremò tamen periere*. Tacitus Lib. 1. Annal 70. *Magna pars nudó*, *aut* mulcato *corpore*.

Mulctra Tempus dicitur, quò mulgentur Animalia; *Mulctrale* Vas, in quod mulgentur; [*mm*] *Servius*.

Multae

[*bb*) *seu Ratio vivendi consuetudine firmata*, *& per* Syncopen *à MODUS derivatur*, *quod* Rationem *significat*. *Leg.* Perotti *Cornucop. Epigr.* 10. *col.* 653. *lin.* 5. *seqq.* Varro *MOREM definit Institutum esse* Animi, *quod sequi debeat* Consuetudo.

[*ii*] *Vid.* Festi *Lib.* 17. *de* Verb. vett. significat. *col.* 1203 *lin.* 8.

(*kk*] *Conf.* Laurembergii *Antiquar. pag.* 283. *col b. & pag. seq col. a ut &* Adr. Turnebi *Adversarior Lib.* 28. *Cap.* 6. *Tom.* 3. *col* 1010. *lin.* 18. *&* 19. *ubi & Lib.* 15. *cap.* 2. *Tom.* 2. *col* 520. *lin.* 27. *MULCTARE pro* Mulcare *etiam apud* Plautum *inveniri extat*.

[*ll*] *vel commodiùs* Mulctare *à* Mulcta, *& idem est*, *ac quasi* alicui Pecuniam emulgere.

(*mm*] *seu Vas*, *mulsum Lac excipiens*.

Multae, [*nn*] & *Poenae* Differentiae plures traduntur, ut MVLTA est *specialis Delicti* coërcitio, & tantùm *pecuniaria*; POENA verò *omnium Delictorum* animadversio, tùm etiam *Capitis*, atque *Existimationis*. Rursus POENA lege, vel aliquò aliò jure specialiter Delicto imposita; [*oo*] MVLTA arbitrio Judicis definitur. l. 244. D: de Verb. Sign. Jureconsulti etiam alias adferunt, quas non est operae pretium heîc referre; cum magis ad usum *Juris*, quàm *Sermonis* proprietatem pertineant: sicuti illa ad morem antiquum: MVLTA DICTA, ET IRROGATA TRIBVTIS COMITIIS AD POPVLVM CERTABATVR: POENA CAPITIS CENTVRIATIS COMITIIS. Cicero pro Domo: *Ne* POENA Capitis *cum* Pecuniâ *conjungeretur* Idem Lib. 3. de Legib. 6. *Cùm magistratus judicassit, interrogassitve per Populum*, multae Poenae *certatio esto* Liv. Lib. 25. 3. *Tribuni Plebis ducentùm millium aeris* MVLTAM M. Postumio *dixerat*; *cujus certandae cùm dies advenisset*.

[*] *Municipes* sunt Cives Romani ex *Municipiis* suo jure, suisque legibus viventes; *Colonus*, non extrinsecus venit in *Civitatem*, sed ex *Civitate* quasi propagatus, non *proprii arbitrii*, sed *Populi Romani* Jura, & Instituta habet. Vid. *Goclenii* Observ. L. L. p. 238.

Munificus est, tanquam beneficus; [*pp*] *Munifex* autem tanquam opifex. & artifex. Itaque *Munificus* Munera largitur; *Munifex* autem munere fungitur. Sosip.

Mu-

[*nn*] *De* hujus Vocabuli *Origine leg.* Becmann. *Origines L. L. p.* 694. *seq.*

(*oo*] *POENAM autem* Delicto semper commensurandam esse, *confirmat* Philippus Decius in Enarrat. *in* Reg. 46. *Tit. ff. de* Reg. Juris *n.* 3. *p.* 192. *col. a. Sed* quid Juris sit *in Poena* conventionali, *docet* FrantzKius *Commentar. in Lib.* 4. Institution. Jur. Civ. Justin. *Tit* 6. §. 21. *num.* 7. *p.* 579.

[*pp*] *Apud* Veteres *MUNIFICI non à* Largitione, *quae ignota erat, dicebantur, sed ita appellabantur* consentientes *ad* ea, *quae* Amici *vellent*. *Haec Perottus loc. saepissimè denom.* Epigr. 2. *col.* 299. *lin.* 26. *seqq.*

Murus propriè aut Vrbis. [qq] aut munitionum; *Paries* est Domorum. *Ille* publicus, & inviolabilis; *Hic* privatus. Rursus *Murus* interdum *privati Ædificii*, estque exterior; *Paries* est Interior. [rr] Varro lib. 4. de lingua lat *Parietes postici* Muri *sunt scripti*. Tacitus lib. 15. Annal 43. *Ne communione* Parietum, *sed propriis quaeque* Muris *ambirentur*. *Aliquando Paries*, nomen est generis, quò & murus continetur, & maceria, quae *sine calce*, aut aliâ *materiâ compactionis* formatur. Ælius Gallus de *Verborum*, quae ad Jus pertinent, Significatione: PARIES *est sive* Murus, *sive* Maceria *est*.

Murmurare est obstrepere, & tumultuari sonò obscurò; *mussare* est submissa voce loqui, & intus verba volvere magis, quam eloqui. [ss] ILLUD etiam ad *Inanima* transfertur, ut *murmurantia* littora, *murmurans* mare, Nemus, & alia, HOC tantùm est *Hominum*. [tt] Sallust. lib. 1. Historiar. *Vrs mussantes*, & *retractantes verbis*. Livius lib. 43. *Id decretum decem Legatorum clam mussantes carpebant*. Virg. lib. 1. *Georg*. v. 359.

- - - *Nemorum increbescere* murmur.

Mutuo [uu] est *mutuum* do, ut *mutuo* tibi pecuniam: *mutuor* est mutuo accipio, [xx] ut *mutuor* à te pecuniam Quae sunt notissima.

Myr-

(qq) & *est* lapideus *ambitus*, à Μοῖρα, Pars. *Quamlibet enim civium* partem quandam *MVRI olim aedificasse constat*. *Est* & murus *omnis* caementitius *Paries*.

[rr] *Dicitur autem* Aedificii *latus*, *quod lutat* Parietarius. *Sed* maceria, seu maceries, *est* murus, *sive* Paries, *constans ex* lapidibus sine Calce, *aut* alio genere Ferruginis.

[ss] *seu pressa voce loqui*, *ut non omnes audiant*.

[tt] *sic blando* murmure murmurat *defluens aquae Rivulus*; *Indignabundus autem ingrata* murmuratione *vel tacitè* admurmurat, *vel obmurmurat apertè*. Comenius.

[uu] *Hoc Verbum nonnunquam*, *ut* Deponens *MVTVARI pro* mutuò sumere *etiam accipitur*, *sicuti testatur noster* Schardius *in lex. Juridic. p*. 603. *col. a*.

(xx) *Inde* Versiculus *tritissimus*,

Myrtetum Locus est ipse ; [*yy*] *Myrtus* Arbor. Servius.

N.

NAe cum Diphthongo (zz) *affirmandi* vim habet, idemque omninò est, quod, *Profectò*, *Utique*, *Certè*. Cicero : NAE *tu si id fecisses meliùs famae tuae consuluisses*. Idem: NAE *isti vehementer errant*. Ne plerumque *Vetandi* sensum exprimit, ut, NE *saevi tantopere*, *Terentius* in *A*ndr. act. 5. Sc. 2. v. 27. Interdum etiam *Negandi*, & pro NON ponitur, [*a*] Idem in Eunucho *Act.* 2. Sc. 3. v. 12. *quid* NE *es alacris ?* Et in *A*ndria Act. 2. Sc. 1. v. 37. *Ego id agam, mihi qui* NE *detur*.

Navis [*b*] appellatione continentur omnes *Navigii* species, cujuscumque sint Usus, Materiae, aut Formae *Rates* propriè dicuntur *Naves Longae*, tradibus, & asseribus

---

MVTVO dic dantis, sed MVTVOR accipientis. Commodare *autem propriè non dici de iis rebus, quae* usu *consumuntur*, Goclenius *l. c. pag.* 237. *affirmat*.

[*yy*] *h. e* *Myrthorum* *Arboretum*; *sed* mirthus *Arbuscula est* baccifera.

[zz] *Et sic est* Graeca *Dictio* *Affirmationem cum* Admiratione *in se habens*. *Conf.* Perotti *Cornucopiae Epigr.* 5. *col.* 503. *lin.* 21. *seq.*

[*a*] *Leg.* Strauchii *Lexicon.* Particular. Juris *p.* 131. *col.* 2. & Laurenbergii *Antiquarius p.* 292. *col. b.*

[*b*] *Differt autem* Navis *à* Navigio *hunc in modum, quod NAVIGIVM sit tanquam* Genus *omne id quo navigamus* ; *NAVIS autem est* species *NAVIGII*. *Vid.* Christophori Landini *Comment. in Q.* Horatii Fl. *Od.* 14. *v.* 14. *p.* 754. *atque* Gisanii *Observ. l. l. p.* 254. *Caeterùm erant NAVES* Atheniensium [Triremes *imprimis*) *ideò* sacrae, *quoniam* [Reinesio *lib.* 3. Var. Lect. *Cap.* 5. *p.* 424. *testante*] *usibus Reipubl. & negotiis urgentibus expediendis condiderant*.

ribus inter se tantùm nexis factae, quas *Graeci* vocant *σχεδία*. *(c)* Ita ILLUD Generis, HOC speciei nomen est. Caesar lib. 1 de Bello Gallico: Navibus *junctis*, Ratibusque *compluribus factis* Livius lib. 36. Navibus *ab ANNIBALE incensis*. Rate, *ad trajiciendum Exercitum in magna inopia materiae aegrè comparantem*. Ulpianus ad Edictum 51. l. 3. D. de Feriis: *Quae de Incendio, Ruina, Naufragio*, Rate, Nave *expugnata, raptavisse dicuntur*. Idem lib. 68. l. 1. D. ut in Flum. *Quò minùs illi in Flumine publico* navem, ratem *agere, quove minùs per ripam onerare, exonerare liceat*. Idem ibidem l. 1. §. Navigii. D. de Fluminibus: Navigii *appellatione etiam* Rates *continentur, quia plerumque, &* Ratium *usus necessarius est*. Sed *Poëtae* frequenter RATES pro *Navibus* usurpant.

Navus à praecipuo *Navis* cursu dicitur, vel *alterius* causâ natus, qui studet per officium suum, & recipit *Comparationem, Superlationem*que, quia *Cognomen* est. Ita *Navus* operam navat alteri; *Celer*, ut *suam* rem, ita alterius quoque *celeriter* perficit. *Corn. Fronto*.

(*) Navus in *Negotiis* est strenuus; *Celer*, est *Motu* agilis; *Pernix*, est *Pede* velox.

Najades sunt Nymphae Fontium, *[d] Oreades [e] Montium, Dryades Arborum*. *Servius*.

Natio

[*c*] *RATEIS* Paullum *JCtum Ligna colligata, quae per aquam aguntur, vocare; apud* Jacobum Cruquium *in* Commentar. *ad* Horatii lib. 1. Od. 1. vers. 17. *p.* 4. *col. a. est videre*.

[*d*] *addamus, &* Fluviorum, *dictae ἀπὸ τῶ νάειν, quod est* fluere. *Conf.* Dictionar. Historico Geographico-Poëtic. CAROLI STEPHANI *p.* 813. *col.* 1. *&* Natal. Comitis *lib.* 5 Mythol. *Cap.* 12. *p.* 467. *ubi* Fluviorum Paaesides *ob quotidianum Exercitium, quod in aqua habent, apposité dicuntur. Rursus* Stagnorum *DEAS* Limniades *vocarunt, cùm Λίμνη sit* Stagnum.

[*e*] *De his legendus* Strabonis *lib.* 10. Georg. *p.* 54. *Tom.* 2. *Edition.* Jansoniano-Amstelod. *in* 12.

Natio [f] solum patrium quaerit, *Gens* seriem Majorum. *Corn. Front.*

Necare, & *Occidere* quidam censent hoc differre, quòd *Necare* est *Interficere* etiam sine *ictu*, & *telo*, veluti *Fame*, *Laqueô*, *Venenô*; *Occidere* verò *Gladiô*, & *Manu*. Nam, ut Quintilianus ait, Caedes *videtur significare* sanguinem, & ferrum. Ego arbitror utrumque verbum *generale* esse, & ad omnes *Mortis inferendae* modos pertinere, ut *Venenô necare* dixit Cicero. *Fame necare* Svetonius; *Ferrô*, *Fuste necare* Salluft. *Securi necare* Livius *Verberibus*, & *Telò necare* Ulpianus; Seneca *Ferrò*, *ac Fulminibus Occidere*.

[*] Quidam *Necatum*, & *Occisum* ita distinguunt, ut OCCISVS cum *ictu* sit, & *vulnere*; NECATVS quoque fine *ictu*. *Vid.* Goclenius loc. alleg. p. 238.

Necessitas est vis quaepiam premens, & urgens; [g] *Necessitudo* autem dicitur Jus quoddam, & vinculum affinitatis, Familiaritatisve: (*h*) Unde *Necessarii* appellantur. Salluft. in Jugurtha: *Etiam antea* Iugurthae *Filia* BOCCHI *nupserat*. Verùm ea *Necessitudo* apud NUMIDAS, MAUROSQUE levis ducitur. Interdùm tamen NECESSITAS pro *Necessitudine* usurpatur. Caesar pro Lege Plautia in fragm. [*] *Equidem mihi videor pro nostra* Necessitate, *non labore*, *non opera*, *non industria defuisse*. Cicero pro Sul'a: *Si nostram in accusatione sua* Necessitatem, Familiaritatem*que violasset*. *Rursus* NECESSITUDINEM pro *Necessitate* frequenter usurpat *Sallustius*, idque Antiquorum more, qui duplici terminatione multa Nomina protulerunt, ut *Acerbitas*, *Claritas*, *Sanctitas*, Acerbitudo, Claritudo, Sanctitudo. Undè *Gellius* putavit, haec duo Verba *idem* significare, neque re aliqua differre. In quo sane illi non assen-

[f] Comenius *dicit*, Nationem *esse hominum ex una Stirpe*; Gentem *verò unius generis multiplicatam Propaginem*.

[g] *seu Vis quaedam*, *quae nos cogit ad aliquid* moliendum, *vel* faciendum.

[h] *Conf.* Doleti *Phrases seu Formul. eleg.* L. L. *fol.* 108: *fac. a. col. 2.*

assentior. Ex usu enim *Antiquitatis*, ut dixi, NECESSITUDO pro *Necessitate* usurpatur, non quòd eadem sunt; & NECESSITAS pro *Necessitudine* rarum, & infrequens est, nec debet trahi ad Exemplum, quod *Cicero*, aut *Caesar* semel dixerunt.

[*] Ex A. Gel. lib. 13. c. 3 & Nonio in voce *Necessitas*.

Necessitudo vel Sanguinis, vel Meritorum, cùm Praeceptoribus, vel Amicis; *Necessitas* immutabilis res est, ut Mori *Necessitatis* est. *Corn. Front.*

[*] Nefas est in DEOS; Impietas verò in *Parentes* atque *Patriam*. Sed hanc Differentiam non *ubique* praestari, *Goclenius* loc. cit. p. 239. affirmat.

Nemo de persona semper dicitur, ut *Nemo Homo*; *Nullus* tam de *Re*, quàm de *Persona*: [*i*] Quod *Exemplorum* probationem non desiderat.

[*] *Nescio* prorsus cuncta; sed *Ignoro* aliquid.

Nihil Adverbium; *Nihili* Nomen est. [*k*] ILLUD si dicas, *Quantitatem* notas; sin HOC *Mores*, Sosip.

Niti est conari, & labore contendere; [*l*] *Obniti* est contra Adversa, & Difficilia luctari, & obfirmari; quod *plus* est. Livius lib. 33. *Omni vi, ne caperetur*, obnoxius, (vel potius, OBNIXUS) *occubuit*.

(*) *Nisus* ingenio: *Nixus* corpore.

Nimbi dicuntur repentinae, & praecipites pluviae; [*m*] Plu-

[*i*] & *est* universalis Negativa, & omnia *excludit*: *Leg.* Strauchius *loc. hactenus alleg. p.* 147. *col. b. Sed* Non nemo *est aliquis, seu quispiam*.

[*k*] *Hujus* Oppositum *est* Frugi. *Sed NIHIL est, qui non* Hili *h. e. cujusvis est minimi. Est autem HILUM* propriè *medius Volae scrobiculus*.

[*l*] *f. re aliqua* inclinando in illam *sese fulcire*, (2) *nisu* virium, *seu sub* onere *aliquid conari*. *Virgil. lib.* 3. Georg, *v.* 172.

- Valido *nitens* sub pondere Faginus axis
Instrepat. - - - -

Sed Virtuti reniti est suo Honori obniti.

[*m*] Nimbus *interdum quoque* Vasis *est Genus, quo* Vina, Unguenta, & *alii* liquores *funduntur*: *Inde* martialis *lib.* 14. Epigr. 112.

Pluvias ipsas vocamus lentas, & juges [*n*] *Servius*.

Nobilis nobilitate rerum; [*o*] *Generosus*, qui Graecis appellatur. Ita HIC ex generatione; ILLE ex re est. *Corn. Fronto*.

Nocens à *Nefario*, & *Impio* distare, ut Nocens levius videri possit, Cic. lib. 2. de Offic. voluit, *Nec tamen ut hoc fugiendum est, ita habendum est religioni contrarium*; nocentem *aliquando*, *&* nefarium, impium*que defendere* Non. Marcellus.

[*] *Nocens* est, detrimentum dans; *Nefarium*, quod ne fari quidem licet.

[*] *Nocte* partem; *Noctu* totum dicimus. HOC Temporis est *Adverbium*; ILLUD *Nomen*. Sic *Noctu* dicimus coenavi, *& hac Nocte* nihil brevius.

Nomen est, quod quisque *proprium*, *& certum* habet, ut CICERO, ROMA [*p*] *Vocabulum* est, cujus significatio est *communis*, ut HOMO URBS. Varro lib. 7. de lingua lat. Vocabula, *quae à* Nominibu *oriuntur*, *si à similibus* Nominibus *similia esse debent*, *dicemus*, *quoniam gemina sunt* PARMA, ALBA, ROMA, *Parmenses*, *Albenses*, *Romenses*. Idem lib. 9. *Non enim idem* Oppidum, & ROMA; *cùm* Oppidum sit *Vocabulum*. ROMA Nomen. *No-*

Ab *Jove* qui veniet miscenda ad pocula, largas.
Fundet *Nimbus* aquas: hic tibi Vina dabit.

[*n*] *vel Aquae è Coelo* guttatim *missae distillationem*.

[*o*] Nobilis, e. *etiam in* malam *partem sumi*, *docet* Valla *lib.* 5. Elegant. *Cap.* 35. *p.* 359. *quando nempe in ordine* meretricio *qs. excellens*, *vel maximè inter alia notum*, *NOBILE* Scortum *dicitur*. *Caeterùm inter* simpliciter Nobileis, *&* Equites *hanc dari Differentiam* Ioann. Limnaeus *lib. 6. de* Iur. Publ. Imp. Rom. *Cap.* 2. *num.* 9. *Tom.* 2. *tradit quod ex* ignobili *quis NOBILIS*, *at non ex* Ignobili EQVES *possit fieri*.

(*p*) *Derivatur autem à* Nosco, *quia per* id, *quicquid nominamus* agnoscitur. *GRAMMATICI* Nomen *definiunt*, *quod significat* Substantiam, *vel* Qualitatem propriam, *vel* communionem *cum Casu*. *Apud* ICtos *NOMEN idem*, *quod* Debitum *esse ex* Gifanii *Observ. l. 1. p.* 347. *constat*.

Nominatio nominat, quem appellat; [q] *Appellatio* appellantis vox est in *Ministerio*; & appellat ad *potentiorem* propter injuriam. [r] *Corn. Front.*

Notat vel Locum quis, vel Personam, vel Noxiam; *Annotat*, qui Notae (s) quid adjicit. [t]

Nothus appellatur, qui ex *Concubina*, non ex *Uxore legitima* natus est, sed *Patrem certum* habet. Latini recentiores vocant *Naturalem*, quia sine legitimo Matrimonio tantùm *Naturae* conjunctione nascitur. *Spurius* est, qui *Patre incertô*, aut *illicitô* genitus est, veluti ex *Scortatione*, *Adulterio*, *Stupro*, vel *Incestu*: quasi σπορά-δην id est *passim*, & *vulgò* conceptus, vel ab *illa muliebri parte*, quá Mater illum in *lucem* edidit, quam veteres SPURIUM dicebant ἀπὸ τῆς σπορᾶς, ut scribunt Plutarchus, & Isidorus. *Cùm enim* Pater *ignoretur*, *aut is sit*, *quem habere non licet*; Mater *autem semper certa sit Filius dicitur* Spurius, *aut* Spurii *Filius*, *à muliebri parte Matris* Quintilianus lib. 3. NOTHUM, *qui non sit* legitimus GRAECI *vocant*, LATINUM *rei Nomen*, *ut* Cato *quadam quoque Oratione testatur*, *non habemus*; *ideòque utimur peregrino*. [u] Modestinus Pandectarum l. l. 23. D. de statu Hom. Vulgò concepti *dicuntur*, *qui*

S Pa-

---

[q] *Sic datur apud* Politicos, & ICtos *NOMINATIO ad* Munera, *quae* ipsam creationem *denotat*; *ut* & *NOMINATOR*, *qui aliquem ad* Magistratum, Tutelam, aliudve, Munus publicum *nominavit*. *Vid.* Schardii *Lexicon. Juridicum p.* 625.

[r] Quotuplex *autem in* Iure *sit APPELLATIO*, *docet idem* Schardius *loc. jam cit. p* 93. *col. b.*

[s] *Est autem* Nota *propriè* Signum, quo *aliquid* notatur, & designatur. *Sed quoniam turpitudine aliqua affecti*, *noti plerumque esse solent*, *apud* Latinos *vulgare est*, *ut NOTA in* malam *partem etiam capiatur*, & *scribente* Doleto *loc. alleg: fol.* 111. *fac. col.* 1. labem, Turpitudinem*que significet*.

(t) *Sic* Notarius *notat* Res notabileis, *iisque alias* notatu *dignas subindè* annotat, & subnotat *Comenius*.

[u] *Leg. Perotti* Cornucopiae *Epigr.* 1. *c.* 68. *lin.* 56. *seq.*

Patrem *demonstrare* non *possunt*; *vel qui possunt quidem*, *sed* eum *habent*, quem *habere* non *licet*; *qui* & Spurii *appellantur*.

Novissimum Ordinis, [x] *Ultimum* Orbis. *Corn. Fronto*.

Novum est, quod nunc *primùm* accidit; [y] *Recens*, quod *nuper*, ut: *Lex* NOVA, quae *primùm* profertur; eadem *Recens*, quia *non diu ante* fuit lata. NOVUM ad *Rem*, RECENS ad *Tempus* pertinet. Cicero pro *Flacco*: *Memineritis, quarum rerum invidia Lege hac* recenti, & novâ *certus est inquisitioni comitum numerus constitutus*. Idem ad Brutum: *Hanc ipsam* recentem novam *denotavit*. *Juvenalis*: [z]

> *Res memoranda* novis *Annalibus*, *atque* recenti
> *Historia*. - - - -

Noxa est Corpus, quod nocuit; *Noxia* ipsum *Maleficium*, inquit Iustinianus Imperator Institutionum lib. 4. Tit. 8. in quem *Valla* [aa] graviter invehitur, putatque ineptum esse, NOXAM appellare *ipsum Corpus*, quod *deliquit*. Contra pretendunt *Interpretes Juris*, rectè IVSTINIANVM dixisse, NOXAM Servum, qui *Noxam* fecit, quia à *nocendo* formatur NOXA; quae tamen ratio parùm firma est, cum ab eadem quoque origine

---

[x] *Aliàs* Novissimum *est* ultimo *factum*; Ultimum, *quòd est maximè ultra*. *An autem aliquid sit ulterius*, & *quidnam tandem* ultimum, *ex mente* Comenii *minimè possumus assequi*.

[y] *seù nunc demùm est factum*. *Necesse enim est*, *res* novas *nasci*, *quia decedunt* veteres. *Sic NOVOS etiam dicimus*, *quorum nulli Majores* clari *fuere*, *sed ipsi per se ipsos* clari *esse incipiunt*, & *in* Civitate *consequuntur Magistratus*.

[z] *Satyr*. 2. *v*. 102. *seq*.

[aa] *Hic Lib*. 6. Elegantiar. *Cap*. 35. *p*. 446. Servium *frustra reprehendit*, *quòd NOXIAM pro* Culpa *positam esse dixerit*. *Fortean* Valla *noster*, *alioquin Vir doctissimus*, Plautum, *aliosque plureis ex Antiquis non legit*, *qui multis in locis* Vocabulum hocce *in eum sensum usurpant*.

gine sit NOXIA. Melius, ut mihi quidem videtur, opposuissent, NOX*A*M duplici significatu dixisse *Juris Auctores*, sicuti dicuntur *Operae*, & *Actiones*, & *Homines*, qui agunt; *Carcer*, & *Ergastulum*, loca *Custodiae*, & *Vincti*, qui in illis custodiuntur. Sed omninò illa NOXIAE significatio, quam IUSTINIANVS tradit, non est in communi *Latini* sermonis usu. Itaque *vera*, & *propria* horum Vocabulorum *Differentia* est, quod NOXA *generale* Nomen est, quo omne id, quod *nocet*, intelligitur, tam *Culpa*, quàm *Laesio*, vel *Poena*; NOXIA tantùm significat *Maleficium*, & *Peccatum*. Vndè Formulae illae loquendi: *Noxam sarcire*, pro Damnum sarcire; *Noxae*, vel *in noxam dedere*, id est, Animal, mancipiumve vivum trahere Poenae pro Damno dato; *Noxis solvi*, & *solutum esse*, pro carere Delicto, ob quod possit *noxali* judicio agi. Item *Noxiam committere*, id est Damnum dare, & *Aestimatio Noxiae*, quae omnia in Jurisconsultorum libris passim sese offerunt.

NUCES dicuntur omnia, quae *foris* coriô duriore [bb] teguntur, & *intus* habent, quod est *esui*, ut *Avellanae*, *Juglandes*, *Castaneae*, *Amygdala*; POMA [cc] vero sunt, quae *foris* habent, quod *edendo* est, & durum *intùs* includunt, ut tradunt *Macrobius*, & *Servius*. Cassius, Dionisius lib. 10. Geoponcion Ὀπώρα λέγεται ἡ χλοώδη τὸν καρπὸν ἔχουσα, οἷον δωρακῖνα, μῆλα, ἀπίδια Δαμασκηνά, καὶ ὅσα μὴ ἔχει ἔσωθέν τι ξυλῶδες, Ἀκρόδρυα, ἃ καλεῖται ὅσα ἔξωθεν κέλυφος ἔχει οἷον ῥοιά, πιστάκια, κάρυα, καὶ ὅσα ξυλώδη τὸν καρπὸν ἔχει ἔξωθεν. Quò pertinet *Dictum* CASCELLI Jurisconsulti, qui VATINIO gladiatorium munus edente, cùm ab *Aedilibus* edictum esset, *Nequis in Arenam nisi* POMVM *mitteret*, consultus à quodam, *an Nux pinea* Pomum *esset?* Respondit: *Si in* Vatinium missurus es, POMVM *est*. *Nam alioquin* propriè *non erat* POMVM. Frequenter tamen POMI Nomen *generale* est, quò continetur omnis Fru-

[bb] [*seu duro cortice.*]

[cc] *Hoc Vocabulum derivatur à nonnullis* ἀπὸ τοῦ πώματος *h. e. a* potione, *quoniam ex* omnibus *fermè* PO*MIS* Potiones *possunt fieri*, & *fiebant quoque* antiquitus.

ctus arborum *esui* aptus, sive molli corio tegatur, sive duro. Quâ ratione *Nuces*, *Ficos*, & *Uvas escarias* POMA esse Jurisconsulti scribunt, & Plinius Lib. 15. cap. 22. POMA vocat *Nuces Juglandes*, Palladius *Castaneas*.

Proceras fagos, & POMA *hirsuta virentis*
Castaneae. - - Item *Ficus*.
Se quoque miratur pingui grandescere succo,
Et solitum gaudent vincere Poma *modum*.

Nummus est materia formâ publicâ [*dd*] percussa, cujus vis ex imposita aestimatione constat, quia, ut inquit Aristotiles, τ' ὄνομα ἔχει ὅτι οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ ἐστί (*ee*) *Pecuniae* verò appellatione NUMI continentur, & hoc amplius *omneis res*, sive *mobileis*, sive *Solidas*, & tam *Jura*, quàm *Corpora*, ut tradunt *Juris Auctores*, in se habent. Augustinus de Disciplina Christianorum: *Quicquid homines possident in terra, omnia, quorum Domini sunt*, Pecunia *vocatur*, Servus *sit*, Vas, Ager, Arbor, Pecus, [*ff*] *quicquid horum est*, Pecunia *vocatur*. Et *ideo* Pecunia, *quia* Antiqui *totum, quod habebant, in* Pecoribus *ponebant*.

Nunciatur [*gg*] de Longinquo; *Denunciatur* de Praesenti

[*dd*] & *quidem ad* Rerum praeclarè gestarum memoriam, *quemadmodum scribit* Brissonius *Lib.* 4. *de* Formul. *p.* 354. *Et* taleis NVMMOS, *curiosè, ac studiosè adhibita explicatione, jampridem exhibuere* Octavius de Strada *à Rosberg.*, Ezechiel Spanheimius, & Carolus *meus* Patinus, *Viri sanè digni, ut* Jovis *atque* Minervae *epulis quotidiè intersint*.

[*ee*] *Est autem NVMMVS vel* Denarius, *vel* Sestertius, *vel* Ioachimicus, *vel* Aureus. *Sed NVMMI* adulterini *sunt*, *quos vulgus* falsam *MONETAM appellat*. *Sed quaeris, ubi NVMMOS varii* Numismatis *reperias*? *Apud* Nummularium *nempè*, *vel in* nummaria *cista* nummosi *Mercatoris*.

[*ff*] *Inde &* Pecuniae *nomen*, *quia* primitùs *signo* Bovis, *vel* Ovis *signabatur*.

[*gg*] Nunciare *est rem nunc gestam significare*. *Sic, loquente* Comenio *est* nuncius *is*, *qui aliunde quid* nunciat

senti ; *Renunciatur* de Excusandò, & Repudiandò. Cicero : Renunciata *est tota conditio* . *Obnunciatur* mala Res; *Annunciatur* bona : sed futura . *Donat. & Agraetius* .

O.

[*] *Obedio* semper in Bonis ; *Obsequor* in Malis quoque.

(*) *Obscurus* naturâ ; *Obscuratus* , obscurus factus .

OBstare est se objicere, vel opponere [bb) ; *Obsistere* quâlibet re impedire, Plautus in Curculione. Act. 2. Sc. 3. v. 12.

Obstant, obsistunt, *incedunt cum suis sententiis* .

Obsecratio erat , cum DII irati *precibus* rogabantur ; [ii] *Supplicatio*, cum ob rem benè , ac feliciter gestam inprimis ob *victoriam* , gratulatio , vel honor DIIS habebatur . Livius Lib. 37. Supplicatio *circa omnia pulvinaria* . & Obsecratio *in unum diem indicta* . Idem Lib. 41. Supplicationibus *habitis jam* , & obsecratione *circa omnia pulvinaria factâ* . Svetonius in Claudiô Cap. 22. *Utque dira avi in Urbe , aut in* CAPITOLIO *visa* , Obsecratio *haberetur* . S 3 Obse-

---

laetum nuncium *hilariter* annuncians, *tristem dolenter* obnuncians Praenuncians praenunciat *aliquid nondũ factum* ; Renuncius *affert* , *quod alter* renunciavit . Internuncius *ab altero ad alterum trasmeando* internũciat . *Judex* pronunciat *sententiam* . *Reoque* denunciat *Poenam* , *sed Arcana Reipublicae non* enunciat ; *quandoque officium JUDICIS* renunciat , *atque tum in locum ejus* renunciatur *alius* . *Conf. quae* supra *ad pag.* 42. *seq. sunt dicta* .

[*bb*] *h. e.* contrastare, adversari , impedire . *Unde* Obstaculum , *quod idem est* , *ac* Impedimentum obstans.

(*ii*] Generaliter *significat* Preces, Deprecationem *vel* Obtestationem . *Unde CICERONIANAE FORMULAE* : Obsecratione uti, & Obsecrationem repudiare . *Leg.* Doletus *loc. all. g. fol.* 113. *fac. a. col.* 2. *Diversa autem* Obsecrationum *genera apud* Antiquos *fuisse* , *docet acutissimus Vir*, Brissonius *Lib.* 8. *de* Form. *p.* 717.

Obsecro, & *Obtestor* majorem vim habent, quàm *Oro*, & *Rogo*. Nam *Obsecrare* est quasi ob *Sacra*, & *res carissimas* postulare; *Obtestari* est precari cũ mentione *earum rerum*, per *quas* petimus; ut per DEOS, per SE; *Orare* [*kk*] est *humiliter*, & cum *veneratione* petere; *Rogare* cum *precibus* supplicare. Cicero ad Curionem: *Ut ego te* obsecrare, obtestari*que non dubitem*. Idem ad Atticum: *Idque ut facias*, *te* obtestor, *atque* obsecro. Et ad Fabium: *Pro amore nostro* rogo, *atque* oro. Plaut. in Milite Act. 4. Scen. 1. v. 24.

Nunc te orare, *atque* obsecrare *jussit*.

Sallust. Lib. 1. Historiar. *Quod ego vos* oro, *atque* obsecro. Idem in Iugurthâ: *Lacrumans per Amicitiam*, *perque Rempublicam* obsecrat. Livius Lib. 39. Orare, *atque* obsecrare, *ut sibi Senatum adire*, *ac deprecari liceret*.

[*] *Obtinemus* nondum Nostra; *Retinemus*, quae Nostra sunt. *Obtinemus*, quae aliorum Potestate in *periculum* vocari possunt; *Retinemus* ea, quae perire non possunt, nisi nostra Voluntate. *Goclenius* loc. cit p. 219.

[*] *Occasio* respicit solum *Tempus* ad rem perficiendã idoneum, & est *Cicerone* loquente, ipsa *Tempestivitas*; *Facultas* verò omnia *Instrumenta* continet, & *Adjumenta*.

Odorum est, quod ex se *Odorem* mittit, [*ll*] ut *odora* Viola. *Odoratum*, quod aliunde accipit *Odorem*, ut Templum *odoratum*, Martialis Lib. 6. Epigr. 8. v. 5.

Tan-

(*kk*) *ORARE* propriè *est praemeditatum sermonem loqui*, *& dicitur quasi* ore agere. *Sic quando cum* Homine, *seu* Deo *jungitur*, precari *denotat*: *quando verò cum* Re, *significat* petere. *Ab* Antiquis *etiam positum est pro* Agere *Vid.* Perotti *Cornucop.* Epigr. 11. *col.* 641. *lin.* 33. *sqq.* *Caeterùm ORO plus est*, *quàm* Rogo; *OBSECRO plus*, *qu* Oro; *OBTESTOR plus*, *quàm* Obsecro; *AMBIO magnaã* *Ideoque plus facit ORANS*, *quàm* Rogans; *& OBSECRANS plus*, *quàm* Orans.

[*ll*] *seu* Odorem *spargit*. *Sic Res* odora odorat; *nos autem* Odorem *illum* odoratu *nostro* odoramus. Odoratus *è rebus* odoratis *parat* odoramina. *Sed* inodorae *nec vestem*, *nec aliud* inodorant.

Tantus Veris honos, *&* odorae *gratia* FLORAE.

Confunduntur tamen haec interdum, & ODORATUM idem est, quod *Odorum*. Virg. (*] Lib. 3. Georg. v. 414.

Disce & odorata *stabulis accendere cedrum*.

Idem Lib. 6. Aeneid. [*] v. 658.

Inter odoratum *Lauri Nemus*. - - -

Officina est Locus, in quò Artifices *Opera* faciunt; *Taberna*, ubi eadem *Opera*, vel *Merces* venduntur, cui, qui praeest, *Institor* vocatur, ut *Magister officinae*. [*mm*] Sic dicitur OFFICINA *Pictoris*, *Statuarii*, *Fabri*, *Sutoris*, & aliorum *Opificum*; TABERNA verò *argentarja*, *vinaria*, *ferraria*, *cauponia*, *purpuraria*, & similes, quae in Libris *Jurisconsultorum* passim nominantur. Paulus Sententiar. 2. l. 7. 13. D. de Fund. instr. *Quod cum discipulis eorum*, *qui* Officinis, *vel* Tabernis *praesunt*, *contractum est*, *in* Magistros, *vel* Institores, *in solidum actio datur*. Quamquam illi ipsi Jurisconsulti TABERNAE appellatione intelligunt *omne Ædificium*, quod est utile ad *habitandũ*, vel *commorandum*, auctore *Vlpian*. L. 183. D. de Verb. Sign. Et sic. Catullus [*nn*] dixit:

Frontem Tabernae *suscipionibus scribam*.

Et Carm. 55. v. 2.

Demonstres, *ubi sunt tuae* Tabernae [*oo*]

[*] Officium *est voluntarium*, *& semper cum* Ratione, *&* Mente *conjunctum*, Studium *est Voluntatis*; *at non* Affectionis, *carens plerumque* Ratione. Labore *corpus ipsum* defatigatur.

(*] *OFFICIUM majus est*, *quàm* Studium; *BENEFICIUM majus quàm* Officium.

Olea [*pp*] est Arbor ipsa, unde derivatur Oleum.

[*mm*] *Conf.* Vallae *Lib.* 4. Elegantiar. *Cap.* 44. *pag.* 283. *& ex eo* Gocleni *observat L. L. pag.* 239.

[*nn*] *Carm.* 37. *v.* 10. *ubi in multis* Editionibus *pro* Suspicionibus, *extat SCIPIONIBVS*.

(*oo*) *Heic pro* Tabernae *in utraque* Tuscaneliana Editione, *non adeò incommodè largitur* Latebrae.

[*pp*) Olea *profert* oleosas olivas, *è quibus* Olearius *in* olivaria *Mola exprimit* oleitatim, *& conficit* Oleum, *ex-*

Oliva Fructus ipse, unde est *Olivum*. Legimus tamen *Olivam* & de *Arbore*, ut:

Incumbens tereti Damon, sic coepit, Olivae. [qq] *Serv.*

[*] *Omen* fit ore; *Auspicium* aspectu, *Augurium* garritu Avium.

[*] *Omitto* Totum; *Intermitto* Partem; *Remitto* relaxando Continuationem. *Goclenius*.

Omnis ad quantitatem discretam; *Totus* ad continuã refertur; sive OMNIS de *Universis numerò distinctis*, ut *Omnis* GREX; TOTUS de *Corpore integrò* dicitur, ut *Tota* DOMUS. Licet Poëtae; non semper hanc differentiam observent, quorum testimonia *Nonius* adducit.

[*] *Omnis* nullum excipit, *Cuncti* omnes in uno loco; *Universi* quasi ad unum versi.

[*) *Omne* à Numero; *Integrum*, & *Totum* à Partibus.

Oneratus est qualicunquè pressus pondere; (rr] *Onustus*, cui onus ipsum Honori est, Ut si quis *Hostium spolia* ferat: sed *Oneratus* aspirationem non habet, quia ab *onere* venit; *Honestus*, quia etiam ab *honore* descendit, retinet aspirationem. *Servius*.

Opera est labor, Actio, & Industria, (ss] ut cùm dicimus OPERAM *dare*, *navare*, *sumere*, *perdere*; *Opus* est id, quod *operâ* perficitur, aut post *operam* extat, ut OPUS *rusticum*, *textorium*, *fabrile*, *caelatum*, *sculptum*: *Unde* OPUS *facere*, *locare*, *conducere*, elegantes, & usitatae locutiones. Terentius in Heautontimor. Act. 1. Sc. 1. v. 21.

Quod

---

cipitque Olivum *expressum in vasa olearia*, *Foliis* oleaceis, *&* *Frugibus* oleagineis *aliò reservatis* Comenius.

[qq] *Hic versus extat apud* Virgilium *Ecl.* 8. *v.* 16.

[rr) *seu cui* Onus *est impositum*; Onerosum autem, quod *onerat*.

[ss] Operantis *nempe*, *seu qua* Opus *fit*. *Ut autem eximium* Opus *efficiatur*, *opus est* Operarios *jungere*, Operasque *fideliter* operari, *&* *sibi invicem cooperari tantopere*, quantopere *apparet*, *rem esse* operosam, *&* *requirere* operosarum *manuum operositatem*.

Quod in opere *faciendo* opere *consumis tuae*. Varro Lib. 4. de Linguâ Lat. *Si quid datum pro* operâ, *aut* opere *Merces à merendo*. Interdum tamen OPVS pro *Opera* sumitur. Cicero Lib. 2. Officior. *Neque Agricultura, neque Frugum, Fructuumque reliquorum perceptio, & conservatio sine* opere *hominum esse ulla potuisset*. Idem ibidem *Adde ductus Aquarum derivationes Fluminum, Agrorum irrigationes, Moles oppositas Fluctibus, Portus manu factos, quae unde sine hominum* opere *habere possemus?* *Operam*; *& Operas* ita distinguit *Servius*, ut OPERA significet *Actionem*; OPERAE, *Homines mercede conductos*. Cicero pro Flaccô: Operae *facessant*, *servitia sileant*. Sed *Jurisconsulti* frequenter OPERAS *Actiones*, & *Ministeria* vocant in *Titulo*, quem de *Operis Libertorũ* fecerunt, atque etiam ipse Cicero Lib. 3. Offic. *Pleraque sunt Hominum* Operis *effecta*. Et alibi: Operas *in Scripturâ pro Magistrò dat*. Itaque puto rectius dici de *Actione* OPERAM, OPERAS; de *Personis* OPERAS tantùm.

Opes Num. Plur. *Divitias* significat; Num. Singul. *Auxilium*; utròque Numerô *Possibilitatem*. OPIM quando dicimus, Nympham significamus; si autem dicimus OPEM, *Auxilium*. [uu] *Opes* Num. Plur. etiam *Auxilia*, & *Census* accipimus. Nam OPS (xx) eadem Terra Vxor est *Saturni*, quam *Greci* RHEAM vocant. *Servius*.

Opinio hominem suspectum facit, *Fama* vel commendat, vel destruit. *Opinio* ostendit, *Fama* indicat; *Rumor* tumultuatur.

[*] *Oportet*, & *Opus* minus sunt; *Necesse* plus. Porrò

OPOR

[tt] Hujus Vocis *significatio tam* elegans *est*, *ac* trita, *ut loquente* Doleto, *sexcentos ferme loquendi modos à* Latinis Scriptoribus *usurpatos in se contineat*. *Leg.* Nonius Marcellus *de Propriet.* Sermon. *fol.* 256. *fac a.*

[uu] *Cui enim* Opes *sunt*, *is facilè potest* Opem *ferre*.

(xx) *OPS Antiquis* Multitudo *est*, *& ponitur non solùm pro* Opem ferente, *sed & pro* Opulento. *Unde INOPS*, *& COPS pro* Coops. *Vid.* Laurembergii *Antiquar. p.* 311. *col. b.*

OPORTET instar *Speciei* se habet; LICET est *Genus*
Sed DECET convenit *Personis*, & *Temporibus*.

Opidum minus, est & vilius; [yy] *Urbs* nobilior. [zz] Unde Metropolis *Urbs*, & κατ' ἐξοχὴν ROMA dicitur *Urbs*, Svetonius in Augusto; Urbe, Oppidove *ullo egressus*. Confunduntur tamen haec duo ab optimis Auctoribus non semel, neque ullà re aliquà differunt, nisi *Etymologiâ*. Cicer. Lib. 1. de Legib. *Ejusmodi conjunctionem tectorum* Oppidum, *vel* Urbem *appellarunt*. Idem Lib. 1. de Divinatione; Pheras *venisse*, *quae erat* Urbs *in* Thessaliâ *tùm admodum nobilis*, *in eò igitur* Oppidò Varro Lib. 4. de Linguâ Lat. *Quare & Oppida*, *quae prius circumducta aratro ab orbe*, *& urvo* Urbes. Sulpitius ad Ciceronem de Corintho, Aegina, & Megara: *Quae* Oppida *quodam tempore florentissima fuerunt*.

Orator est, qui in *Causis publicis*, *& Privatis* perfectâ utitur Eloquentiâ; *(a) Exorator*, qui aliquid impetravit; Rhetor, qui Artem Eloquentiae profitetur; *Declamator*, qui aut docendi alios, aut se exercendi gratiâ fictam causam privatam agit, ut possit veram publicè orare. Aliquando tamen, ut quidem semper apud *Graecos*, RHETOR accipitur pro *Oratore*, vel *Declamatore*. Cic. Lib. 2. de Naturâ Deorum: *Nec Ego*, inquit, *incautus*, *qui cum* Academico, *& eodem* Rhetore *congredi conatus sum*. *Nam neque indesertum* Academicum *pertimuissem*, *neque sine ista Philosophia* Rhetorem *quamvis eloquentē*.

Ora-

[yy] *Describitur autem*, *quòd sit* Habitaculorum compages, Pago major, *qs. à* mutua Ope *petenda*.

[zz] *Dicitur enim* Oppidum muris, *&* fossis cinctum, *seu* Locus urbatus *ab antiquo URBARE*, *quod idem est*, *ac* Arare, Aratro *enim* Civitatis Muros *Antiqui solebant describere*.

[a] *seu qui in* Judiciis, *vel in* Concionibus Causas *agit*, *Propriè autem is est ORATOR*, *qui aliquid rogat*, *cujus Foemininum ORATRIX*. *ORATOREM etiam* Legatum *designare*, Carolus Paschalius *in* Legato *Cap.* 1. *p.* 7. *seqq. testatur*. *Conf.* Scardii *Lexic. Juridic. p.* 657. *col. b.*

Oratio [b] est, quae copiosè, graviter, & ornatè rem exponit; *Sermo* [c] est Oratio remissa, & finitima quotidianae locutioni, vel, ut *Servius* definit, Sermo *est consertio orationis, & confabulatio duorum, vel plurium, à serendo dictus*. Unde & pro *familiari Colloquio*, & *Fabulatione* sumitur, ut quod Plautus in Sticho Act. 4. Sc. 1. v. 71. dixit, *Lupus est Sermone*, hoc Terent. in Adelph. Act. 4. Sc. 1. v. 21. dixit *Lupus est in Fabula*. *Sermo* omnium Gentium est, *Loquela* Dialectus cuilibet Genti propria. *Corn. Fronto*.

Ordinatio simplex est; *Dispositio* [d] vaga *Corn. Front.*

[*] *Ortus* est natus; *Oriundus* ducens originem.

Osculum est *Officii*, ut cùm *Advenientes*. *Discedentes*ve salutamus, atque osculamur; vel *Religionis*, ut Virgil. Lib. 2. Aeneid. v. 490.

Amplexaeque tenent Postes, aeque OSCVLA *figunt.*

Tibulus *Lib. 1. Eleg. 5. v. 54.*

Et dare secretis OSCVLA *Liminibus*. [e]

Svavium verò est *Amoris*, & *Libidinis*. Unde, & pro *Amoribus* dicunt Comici, *Meum Svavium*; ut apud Graecos φίλημα simul, & OSCVLUM, & *Amores* significat. [f] Varro de vità Populi Rom. *Itaque hoc ab* Ore

---

[b] Grammatici *ORATIONEM vocant congruam dictionum ordinationem, quae perfectam habeat sententiam.*

[c] *utpote qui à* Compositis, & *simul* Contextis *verbis sic dicitur. Notandum autem, quod ORATIO magis ad* Oratorem *pertineat, quoniam ex omni parte perfecta est, dum* Numeros, Figuras, *atque* Affectus *habet; Sermo verò magis ad* Philosophum. *Leg.* Perotti Cornucop. *col.* 1043.

(d) *Vid.* Nizolii *Thesaurus Ciceronianus col.* 464. *Edition.* Jacobi Cellarii *in fol.*

[e] Hic versus *in utraque Editione* Horatii Tuscanellae *non prorsus ineptè sic extat.*

Et dare *sacratis* oscula Liminibus-

Ubi enim fortè Osculorum Oscula *sunt intelligenda.*

[f] *Conf.* Discursus *nostri de OSCVLIS* Philologici, *cap. 6. p. 85. & in id* Additamenta *p. 178. sqq.* Edition. novae.

Ore *dicitur* OSCULUM: *Hoc* à Suavitate SUAVIUM, *quod simile sit* ſuavitati.

Oſtentum eſt, quod *praeter conſuetudinem* apparet, veluti ſi videatur *Coelum* ardere, aut *ſpectrum aliquod* ſe oſtendat; *Portentum*, quod *porro*, & *diutiùs* tendit, *futurum*que aliquid poſteà indicat, ut Ululâtus *Canum*, *Statuarum* Dejectiones; *Prodigium*, quodcunque *antè* praedicit; *Monſtrum*, quod *contra Naturam*, eſt & eò monet *Futura*, ut *Homo tripes*, *Minotaurus*. Leg 38. & 175. D. de Verb. Sign. [g] Cicero Lib. 2. de Naturà Deorum num. 7. *Praedictiones*, & *Praeſenſiones rerum futurarum quid aliud declarant*, *niſi hominibus ea*, *quae ſint*, oſtendi, monſtrari, portendi, praedici? *Ex quò illa* OSTENTA, MONSTRA, PORTENTA, & PRODIGIA *dicuntur*. Eſt tamen interdum, ut priora duo *latiùs* accipiantur, & OSTENTUM ſignificet omne *contra Naturam* cujuſque rei factum, genitumve; PORTENTUM quicquid *mirum*, & *inuſitatum* evenit. In OSTENTO raritas *admirationem* facit, in MONSTRO *rectus Ordo Naturae* vertitur, in PORTENTO differtur *Eventus*, in PRODIGIO *detrimentum* ſignificatur. Lucilius Lib. 15. *Satyr.* [*] p 171.

Multa homines Portenta *in* HOMERO *verſificata*
Monſtra *putant*, *quorum inprimis* Polyphemus *ducentos*

Cyclo-

(g) Perottus *in* Cornucopiae *Epigr.* 2. *col.* 296. *lin.* 28. *ſqq. quatuor haec Nomina inter ſe ſic* differre *dicit*, ut *OSTENTUM ſtatim* futurum aliquid *indicet*, *qualia ſunt* ſereno die facta Tonitrua, Cometae Mulae partus, & *ſimilia*. *Leg.* Doleti *Phraſes*, & *Form. L. L. eleg. fol.* 121. *fac. a col.* 1. *PORTENTUM*, *licet* naturale *ſit*; *rarò tamen* ſe *oſtendit*, & futurum aliquid *cum* temporis intervallo *denunciat*; *Ideoque aliquando etiam pro* Re inani, falſa atque riddicula *ponitur*. *PRODIGIUM*, *etiamſi* & naturaliter *ſit*, *atque* perſaepe *evenit*; *ſemper tamen* mali *quid praeſagit*. *Quapropter* & Prodigium *quidam dictum volunt quaſi* porro agendum. *MONSTRUM propriè ſit* contra Naturam, *ut ſi* Homo *cùm* Bruti capite, pedibusve *naſcatur*, *quae* & Praemonſtra *aliquando dicuntur*;

Cyclops longus pedes, *& porro huic majus bacillum*,
Quàm malus navi in corbita [b] *maximus ulla*.

quasi porrò aliquid monstrantia, *sive* monentia.

[b] Corbitam *genus* Navigii *tardum*, *& grande denotare*, Nonius *ad h. l. fol.* 238. *fac. b. haud ineptus Auctor est.*

AUSONII POPMÆ
DE DIFFERENTIIS VERBORUM
LIBER QVARTUS.

Acisci est de Re certa, & indubitata (*i*) convenire, ut *Pacisci Nuptias*, vel *Mercedem*, *Pacisci* ne petatur; *Transigere* verò est rem dubiam, & Litem incertam, neque finitam, aliquô dato, retentò, promissóve decidere, auctore Ulpiano l. 1. D. de Transf. Virgilius: [*k*]

Vitamque volunt pro laude pacisci

Pactum est Contractus inter duos, pluresve, qui proprium nomen habet, ut EMTIO, VENDITIO, LOCATIO, aut CONDUCTIO; *Pactum Conventum* [*l*] est quod inter aliquos convenit tantùm, nec propriū *Con-*

[*i*] [*seu de* dandis, *&* reddendis *certa conditione*]

[*k*] *Lib.* 5. Aeneid. v. 230.

[*l*] Pactum Conventum *in* Iure *appellatur sine* conjunctione, *seu* conventione media; nudum PACTUM *intelligitur*, *quod* solo consensu *constat*. *Nam alterum* vestitum *appellant*, *hoc est*, aliquo certo jure *formatum*, *quod praeter* consensum Partium *etiam vim habet ex* Iure Civili, *& tunc aliud nomen accipit*. *HOC propriè* Actio-

Contractûs nomen adsumit; ita appellatum, quòd non *Lege* firmetur, sed ex *solo conventu* valeat, ut *Jurisconsulti* scribunt. Leg. 1. & 6. D. de Pact. Cicero lib. 2. Rhetoric. *Sunt idem* Pacta, *quae sine* Legibus *observantur ex* Conventu, *quae juri praestare dicuntur*.

Pactus dicitur, qui cum altero convenit; *Depectus*, qui turpiter pactus est. Cicero pro Sext. Roscio: *Ipse tria praedia* depectus *est*. Ulpianus ad Edictum 10. L. 3. §. si igitur *D.* de Calumn. *Hoc Edicto tenetur etiam is, qui* depectus *est*. Depectus *autem dicitur* turpiter pactus. Similiter *Pactor*, qui convenit, aut *Societatem* coivit cum altero; [n] *Depector*, qui turpis questus, aut lucri gratiâ rem aliquam paciscitur. Cicero Orat. 7. in Verrem: *Fœderum Interpretes, Societatis* Pactores, *religionis auctores*. Apulejus *Lib.* 2. Apologiae: *Litium* Tepector, *omnium falsorum commentator*.

Pactum, & *Pactio* sunt diversa apud *Oratores*, & *Historicos*, apud quos *Pactio* est conventio de re communi, aut publicâ inter *Colegas*, *Socios*, *Mancipes*, aut eos, qui *Pacem*, vel *Amicitiam* conditionibus dictis paciscuntur; *Pactum* verò est conventio de *Re quacunque*, & inter quoslibet. [o] Sallust. in Catilina: *Collegam suum* ANTONIVM Pactione *Provinciae perpulerat, ne contra Remp. sentiret*. Cicero pro Caecinna: *Quod Edictum Magistratus, quod Foedus, aut* Pactio. Idem lib. 4. ad Atticum: *Haec* Pactio *non verbis, sed nominibus, & perscriptionibus multorum tabulis cùm esse facta diceretur*. Sed apud *Jurisconsultos* nullam Vocabulorum istorum Differentiam esse animadvertimus. Nam, & *nudam Pactionem*, & *nudum Pactum* promiscuè, & indistinctè dicunt; ut ex *ipsorum Responsis* liquet.

[*] *Paedagogus* instituit; *Magister* docet. Seneca lib. 2. de *Nat.* Cap. 21. *Pertinebit ad rem*, Praeceptores, Pae-

---

nem *parit*; *ILLVD* Exceptionem *duntaxat*. *Leg.* Goclenius *loc. cit. p.* 240. *seq.*

[n] *sive* propriè, *qui* inter Parteis *paciscitur*.

[o] *Ponitur etiam pro* Conditione, *vel* Modo; *ut cùm dicimus* nullo Pacto, *aut* aliquo Pacto *aliquid fieri*. *Vid.* Doletus *loc. persaepe alleg. fol.* 121. *fac. b. col.* 2.

Paedagogosque *pueris placidos dari*.

Pagi sunt Villae rusticanae in eodem tractu, & parte Regionis dispositae; dictae à *pangendo*, & *jungendo*, non, ut *Grammatici* opinantur ἀπὸ τῶν πηγῶν, id est, à *Fontibus*, quòd illi, qui in uno Pago habitant, plerumque unò, & eòdem Fonte utantur. *(p) Vici* sunt plures junctae Domus, remotae ab Urbe, & absque moenibus. [q] Itaque *Pagi* sunt Partes *Provinciarum*, seu Praefecturae, in quibus *Vici* insunt, & nonnunquam etiam *Oppida*, ut, HELVETIA olim divisa erat in *quatuor pagos*, qui *Urbes duodecim*, & *Vicos quadringentos* habebant. Tacitus lib. 1. Annal. 56. *Reliqui omissis* Pagis, Vicisq; in silvas disperguntur. Idem de moribus Germ. num. 2. *Eliguntur in iisdem Conciliis, & Principes, qui Jura per* Pagos, Vicos*que reddunt*.

Palam est apertè, manifestè, & coram pluribus; *Vulgò* est communiter, passim, & à multis, vel in multis locis. Unde *Vulgaris Mulier* in jure Civili dicitur, quae *vulgò, & passim* sui copiam facit. Virgil. [r]

Hinc laetis vituli vulgò *moriuntur in herbis*.

Marcellus Digestorum 26. l. 41. de Ritu Nupt. *Probrum etiam intelligitur in his mulieribus esse, quae turpiter viverent*, vulgòque *quaestum facerent*, *etiamsi non* palam. *id est*, cum multis corpus miscerent, etiamsi non in propatulo, veluti in lupanari.

(*) Palpitatio fit praeter naturam, & accidit homini, etsi nullum membrum moveat; *Tremor* ex dimidia parte voluntarius est motus . Illos enim *Tremere* dicimus, qui cum membrum movere conantur, liberè id, & pro usu suo non possunt, nec protensum, nec suspensum servare, sed iis membrum à Facultate in altum sublatum pondere suo καταφέρεται, rursumque à Facultate animali erigitur, quae vicissitudo motus *Tremor* est. Deinde *Tremoris* Subjectum est cutis, caro cum musculis, ner-

(p) Vid. PEROTTI Cornucopiae *Epigr. 2. col. 156. lin. 57. seqq. Hinc* Pagani *dicti, qs. ex eodem fonte potantes, hoc est*, Villani.

[q] *Dicuntur autem* Vici, *quòd* Vias *circum habeant*.

[r] *Lib.* 3. Georgic. *v.* 494.

nervis, & ossibus; *Palpitatio* verò carnis solùm, cutisque est affectus. Tandem in *Tremore* membrum sursum, deorsumve, dextrorsum, vel sinistrorsum movetur continuè; *Palpitatione* verò in eodem situ manens, & immotum nunc distenditur, repletum quasi à Corpore extraneo, nunc subsidit; & propterea in *Palpitatione* Facultas animalis nullo modo laeditur, quia *palpitans* membrum pro voluntate movere potest aeger; *Tremor* verò à Facultatis motricis imbecillitate, vel ab ea onerata dependet. Haec illustris *Thomas Reinesius* Lib. 2. *Var. Lect.* Cap. 3. p. 139.

Parare [s] est ad *Necessitatem* instruere; *Apparare* est ad *Dignitatem*, & *Pompam* parare, ut *Apparare* Coenam, Nuptias. Terentius in Heavtontimor. Act. 1. Scen. 1. v. 73. seq.

Video alios festinare, lectos sternere,
Coenam apparare.

Parvum in Tempore; *Breve* in Spatio; *Exiguum* in Corpore; *Pusillum* in Corpore Pumilionis. *Corn. Fronto*.

Pasci propriè Bestiarum, & Pecudum est; *Vesci* Hominum. [t] ILLVD ad saginam duntaxat refertur; HOC ad *victum*, atque etiam *usum quarumlibet rerum*; ut *Vesci Voluptatibus* dixit Cicero; *Vesci auris vitalibus Sermone*, Lucretius. Interdum tamen PASCI *Hominum* est, pro *foveri*, & *sustentari*; VESCI etiam *Bestiarum*. Cicero: Pasci *scelere*, & *maleficio*: [u] Varro de Re Rust. in *specie* de Ovibus: *Quaecunque jubentur*, vescuntur, *ut folia ficulnea*, & *paleas*, & *vinacea*. Plinius Lib 10. *Aves nonnullae* vescuntur & *ea*, *quae rapuere*.

Pas-

[s] *Hoc* Verbum *pro* Comparare, *seu* Emere, *etiam sumi tradit* Gifanius *loc. cit. p.* 169.

(t) *Sic* vescis *carnibus libenter* vescimur, *si non veniunt à* vesculo *Animali*. *Comen.*

(u) *Sic idem* Cicero *ad* Attic. (& *quidem in* bona *significatione*] *dicit* PASCI (*id est*, *delectari*] alicujus Bibliotheca. *Quando autem* Ovidius *Lib.* 1. Amor. *insit:* Livor *pascitur* in vivis, *tunc eleganter* PASCERE, *pro* Crescere *usurpatur*.

Pascentia sunt, quae ex se pascuntur, ut *Prata*, & *pascentia Mancipia*, quia pascuntur, Ideò etiam Pastores vocantur; *Pabulantia* verò, quae iis utuntur, ut *Jumenta*. *Corn. Fronto*.

Pastus significat cibum, & omni *Animantium* generi convenit; [x] *Pastio* propriè est actus ipse pascendi, & de *Brutis* tantùm dicitur, ut *Pastio Villatica*. Cicero Lib. 2. de Natura Deorum: *Quis pecudum* Pastus, *quae vita Silvestrium?* Varro Lib. 3. de Re Rust. *Altera est villatica* Pastio, *altera agrestis*.

Patens est, quod *ad tempus* patet, ut *Januae*, *Portae* patentes; *Patulum*, quod *semper* patet, ut *Bos patulus*, qui cornua diversa, & latè distantia habet. Plaut. in Truculento Act. 2. Sc. 2. v. 22. *Arbor* patula. & *patulae Quadrae*, Virgilius. [y] Patulus *Mundus*, Lucret. Lib. 6.

Patrii Dii sunt singulis Civitatibus, ut MINERVA *Athenis*; JUNO *Carthagini*: [z] *Indigetes* autem propriè sunt Dii ex *Hominibus* facti, quasi in Diis agentes, ut *Aeneas Romulus*. Servius.

[*] *Patronus*, vel *Advocatus* dicitur, qui defendit alium in judicio, vel jus suggerit, aut praesentiam suā commodat Amico; *Procurator*, qui negotium Absentis nomine suscipit, *Cognitor*, qui praesens causam novit, & sic tuetur; ut suam. Hodiè omnis hujusmodi functio *Causidicorum*, & *Procuratorum* saltem i. e. *Cognitorum*, nominibus continetur. Vid. *Goclen.* loc saepissimè denomin. p. 241.

Pavidus est semper timens; *Pavens* ex causa. *Serv.*

[*] Paucitas *refertur ad Quantitatem* discretam, *seu* Numerum; & *opponitur PLURIBUS*; Parvitas, *ad*

T *Quan-*

[x] & *tunc est* Substantivum. *Quando verò est* Adjectivum, *tunc significat eum*, *qui* cibum *sumpsit*.

[y] Eclog. 1. *v.* 1. *de* Fago, & *Lib.* 7. Aeneid. *v.* 115 *Sic* Nares *patulae Lib.* 1. Georgic *v.* 376. & *patulae* Puppes *Lib.* 3. *Georgic. v.* 363. *Conf.* Taubmanni *Commentar. ad* Virgilii Culic *v.* 16.

(z) *BACCHUS* Thebis; *PLUTO* Elidi; *VULCANUS* Lyparae, *ac* Lemno, &c.

Quantitatem *continuam*, & ad *Corpus*, & opponitur MAGNIS. Idem *Goclen* 16.

Paupertas est ipsa Pauperis conditio; *Pauperies* est damnum sine injuria facientis datum, ut cùm Animal, quod sensu, & ratione caret, damnum intulerit, de quo prodita est Actio, *si quadrupes* pauperiem *fecisse dicatur, perquam consequimur, ut vel detur ipsum Animal, quod noxiam commisit; vel noxae, & damni aestimatio praestetur*: [Inst. Si quadrup. pauper.] Sed interdum PAUPERIES significat ipsam *Paupertatem*, ut apud *Horatium* non semel.

[*] *Pax* est inter Personas *publicas*, & de maximis Principum dissidiis; *Concordia*, seu *Otium*, inter *privatas*, & de rebus domesticis *Compositio* inter *offensas*.

(*) *Peccat* aliquando, qui, quod debuit, fecit, sed non rectè; *Delinquit* propriè, qui fecit, quod non debuit.

(*) *Pecora* mixtura Animalium; *Pecudes* non item.

Pedale Mensura est Pedis; *Pedule* verò Pedibus involvendis praestat utilitatem. *Corn. Fronto*.

Pejus est à *Malo*, quod in usu est, & creberrimè frequentatur; *Deterius* verò à *Bono*, ut minoris sit meriti, quàm id, quod placet. Nonius.

Penetrale dicitur, quod penetrat; *Penetrabile*, quod penetratur. Servius.

Perculsum animo, *percussum* corpore dicimus. Cicero de Signis: *Tanquam illa face* perculsos esse. Agraetius.

[*] *Percutere* de *Instrumentis gravioribus* dicitur, quibus vulneramur, vel occidimur; *Verberare* de *Virgis* & *Fustibus* Conf: *Gifanii* Observation. *L. L.* p. 350.

[*] *Perdere* plus; *Amittere* minus, Sed quòd Litteratores quidam dicunt, *Perdimus* consultò; *Amittimus* inconsultò, eis refragrari *Latinorum* usum constat Leg. *Goclenius* loc. cit. p. 241. seq. v.

Peregri in Loco; *peregre* ad Locum significat, ut *peregrinatus*, peregrè profectus. Plautus in persa. Act. 1 Scen. 1. v. 50. *Quia Herus* peregri*est*. Idem in Amphitruone Act. 1. Scen. 1: v. 196. *Benè facit; quia nos eramus* peregrè, *tutatus est domi*. Idem ibidem Act. 2. Scen.

Scen. 2. v. 216. *Ita nunc homines immutantur, postquam peregrè advenimus.* Sed haec Differentia, cujus auctor *Charisius*, non est certa, & perpetua; & constat *Veteres* propter affinitatem Litterarum E, & I, promiscuè haec talia efferre *Herè*, & *Heri*; *Vesperè*, & *Vesperi*; *Praefiscinè*, & *praefiscini*.

Perfuga est, qui ad *Hosteis* profugit. Aliquando dicitur *Transfuga*, qui a suis deficiens *aliis* se adjungit, vel in *Hostium Castra* transfugit; *Profugus*, qui è *Patria*, seu *Domicilio*, sive *Finibus*, in quibus ante egit, profugit. *Perfugium* autem, atque *Profugium* CICERONI unum sunt.

[*] *Permittimus*, quod *Potestati* concedimus, ut liceat; *Committimus*; quod *Fidei* credimus, ut deceat *Goclenius*.

Perna est pes Porci; [aa] *petaso* autem est ipsa coxa. Ita *perna* est pars petasonis, auctore *Athenaeo* Lib. 14. Dipnosophist. *his verbis*: Ἔχει δὲ πετασῶνος μέρος ἑκάστῳ κεῖται, ἣν πέρναν καλοῦσι. Varro Lib. 2. de Re Rustic. *E Gallia apportantur Romam* Pernae, *Tomacinae*, & *Teniacae*, & Petasones. Cato de Re Rustic. *Cùm* Pernas *emeris*; *ungulas earum praecidito*. Horatius [bb] tamen dixisse videtur *pernam* pro *petasone* his verbis.

Quicquam praeter olus fumosae cum pede Pernae.

Pernicitas est celeritas, quae cum nisu, & conatu tendit, ut in *Avibus*, quarum alae pernicies; [cc] *Celeritas* est animorum, & Corporum; *Velocitas* est Corporis, & Pedum agilitas, levitasque. (dd) Cicero Lib. 5 Tusculanar. *Praestans valetudine, viribus, formâ, acerimis*

[aa] *seu armus* Porci *salitus*, & *infumatus*, Ventriculo *in primis conveniens*; *cùm contra* PERNIO, Comenio *teste*, pedes *affligit*.

(bb) *Lib.* 2. Sermon. *Sat.* 2. *v.* 117.

[cc] *Sic* Pernix *est*, *qui summa celeritate pernititur*.

(dd) *Ideoque* Velox, *quòd summa quoque celeritate utitur*, *quasi* volax, *h. e.* volans *à* volando, *est dictus*. *Notandum autem*, *quod* velox *Tabellarius* velociter *quidem currit*; velocitate *tamen à* praeveloce *Equo longissimè superatur*.

terrimis integrisque sensibus, *adde etiam, si lubet*, pernicitatem Livius Lib. 35. *Quos in expeditione*, velocitate *corporum*, *ac levitate armorum aptissimos esse ratus est*. Idem Lib. 36. *Juvenes maximè vigore*, *ac* levitate *corporum veloces*.

Pernicies significat interitum, calamitatem, ac exitium; [ee] *Pestis* afflictionem, & nocumentum. [ff] ALTERVM enim dicitur à *pernecando*; ALTERVM à *pessundando*, quod minus est. Lucilius Lib. 2. Satyr.

- - - *Hostibus* [gg] *contra*
Pestem, Perniciem*que*.

Terentius in Adelphis Act. 2. Sc. 1. v. 34.

- - - Pernicies *communis Adolescentium*,
Perjurus, Pestis.

Cicero Lib. 1. Officior. *Ad Bonorum* Pestem, Perniciemq; *convertere*. Idem Orat. 1 in Catilinam: *Cum tua* Peste, *ac* Pernicie, *cumque eorum exitiô*. Et pro Rabirio: *Contra* Pestem, *ac* Perniciem *Civitatis valeret*.

Perpetuum proprie ad Homines; *Sempiternum* ad Deos, pertinet, inquit *Donatus*. Terent. in Andria act 5. Sc. 5. v. 3.

Ego vitam Deorum propterea sempiternam *esse arbitror*.

Et *Perpetuum* est continuatum, non interruptum; *Sempiternum*, quod semper manet. Cicero Orat. 4. in Catilinam: *Vobis illum ignem* VESTAE perpetuum, *ac* sempiternum.

[*] *Perpetuitas* est continuitas, cum non intermittitur aliquid, ideoque designat medium, & tollit interruptio.

[ee] *Vnde Formulae* Ciceronianae *illae*: Pernicie opprimi, Perniciem depellere, Perniciem comparare, in Perniciem incurrere, Perniciei occurere, Perniciem moliri, ad perniciem instruere, &c.

(ff) *Sic dicimus cum eodem Cicerone*: Pestem machinari, Pestem afferre, pestem importare. *Et è contrario* pestem comprimere, pestem reprimere, pestem avertere, pestem depellere, & exsecare, &c.

[gg] Stephani *Editio p.* 153. *legit heic pro* Hostibus, *HOSTILIBVS*.

ruptionem; *Aeternitas* extrema curat, & tollit interruptionem. *Goclenius*.

Pertinax est, qui obstinatè tenet, & pertendit id, in quo non debet pertendi; *Pervicax* est, qui constanti, & infracto animo rem gerit. HIC laudem; ILLE vituperationem meretur. *Pertinax* in Re mala; *Perseverans* in bona; *Pervicax* in utraque.

Attius in Myrmidonibus:

Tu Pertinaciam *esse*, Archiloche, hanc praedicas
Ego Pervicaciam *ajo*, *& ea uti volo*:
Nam Pervicacem *dicis me esse*, *& vincere*:
Perfacile patior; Pertinaciam *nil moror*:
Haec fortes sequitur, *illam Indocti possident*.
Tu addis, *quod vitio est*, *demis*, *quod laudi datur*.

[*bb*] Plautus in Captivis Act: 2. Sc. 2. v. 39.

Quid tu ais? tenaxne Pater ejus est? Immo edepol pertinax.

Sed confunduntur interdum, & PERTINAX in *bonis* [*ii*] PERVICAX in *malis* rebus est. Livius Lib. 35. *Vicit tamen omnia* pertinax *Virtus*. Seneca ad Lucilium: *Nihil est*, *quod non expugnet* pertinax *opera*, *& intenta*, *ac diligens cura*. Terentius in Hecyra. Act. 4. Sc. 1. v. 17.

Adeone pervicaci *esse animo*, *ut puerum praeoptares perire*.

Pestis significat omne Malum, quòd rem aliquam sive *inanimam*; sive *animatam* affligit; [*kk*] *Pestilentia* verò

T 3

[*bb*] *Heic pro* laude datur, *legit* Stephanus *p.* 29. *praeeunte* Nonio, *LAVDATVR*.

[*ii*] *Sic Val. Maximus* pertinacem [*quoque*] Deorum indulgentiam *dicit*. *Inde factum*, *ut* Pertinacia *saepe pro* Constantia, *quae cum* Perseverantia *semper in* bonam partem *accipitur*, *ponatur*; *quanquam* Perseverantiam generaliter *aliàs sumi è* Classicis *constat*.

[*kk*] *Vid. quae jam ad* Not. ff. *sunt annotata*. *Caeterùm* Valla *Lib.* 4. Elegantiar. *Cap.* 72. *p.* 299. *inter* Luem, *&* Pestem *hanc dari differentiam dicit*, *ut inter* Genus, *&* Speciem. *Nàm cum in* Vrbe, *aut in* Agro Febris, *aliudve genus Morbi saevit*, *sive solos* Homines,

verò [ll] est morbus contagiosus, *Homines* infestans. *Atque ita* veteres, & idonei Auctores his Nominibus ferè utuntur, & rarò admodum PESTEM pro *Morbo pestilenti* dicunt, ut nunc vulgus. [mm] Livius Lib. 2. *Ibant unius Familiae viribus* Vejenti *populo* Pestem *minitantes*. Idem Lib. 41. *Ad quam* Pestem *frugum tollendam*. Et Lib. 5. Pestilentiam *agris ubique illatam*. Immò soli *Poëtae* PESTEM pro *Morbo pestilenti* usurpatur. Ennius Lib. 16. Annal.

Hos pestis *necuit*, *pars occidit illa duellis*.

Plautus in *Amphitr*. Act. 2. Sc. 1. v. 33. Pestis *te tenet*. Horatius Lib. 1. *Carmin.* Od. 21. v. 13. seq.

Hic bellum lacrymosum, *hic miseram famem*,
Pestemque *à populo*, &c.

Quos imitatur Justinus, non bonus Latinitatis auctor, Lib. 2. Histor. cap 13. *Multorum deinde dierum inopia contraxerat* & Pestem.

Petere est *simpliciter* rogare; *poscere* est *instanter*, & *imperiosè* exigere; *postulare* est *jure* repetere. Undè & pro *Agere in judicio* sumitur, & *Postulationes* sunt *Interpellationes judiciales*. Terentius in Heavtontimor. Act. 5. Sc. 1. v. 53.

Tibi credere omnia, *abs te* petere, & poscere.

Cicero in Frumentaria in Verrem: *Incipiunt* Postulare Poscere *nimia*. Curtius: Postulabat *autem magis*, *quàm* petebat. Sed haec *Verborum* proprietas, non semper observatur. Nam *petere* interdum est *jure* exigere, & vindicare, à quo *Petitor* pro Actore apud *Ciceronem*, & *Jurisconsultos*. Contrà *poscere*, & *postulare* est *submissè* orare; ut Virgilius Aeneid. 4. v. 50.

Tu modo posce *Deos veniam*.

Cicero de Aruspicum Responsis. *Telluri* postulatio *debetur*

---

sive sola Pecora, *sive utrosque corripiens*, *LUES dicitur Interdum etiamsi* Arbores, *ac* Sata [*corripit*] *PESTIS verò aut citò occidit*, *aut citò abit ab eo*, *quem invasit*, *quae eadem dicitur* Pestilentia. *Nonnunquam tamen pro LUE ponitur*, *atque ad* Animi *vitium transfertur*.

[ll] *quae plerumque* Loci *est*, & Salubritati *opponitur*.

[mm] *Conf.* Gifanius *loc. alleg. p.* 182.

betur. In eo tamen perpetuò differunt, quòd PETUNT *soli Homines* alter ab altero; POSCUNT, & POSTULANT etiam *Res inanimatae*, ut *Locus*, *Tempus*, *Oratio*; *Causa* postulant, vel poscunt.

[*] *Peto* gratis; *Posco* jure; *Flagito* cum ardore; *Postulo* saepe cautè.

[*] In causis *privatis* PETITOR dicitur potiùs, quã ACCUSATOR, sicuti in *publicis* ACCUSATOR, & non PETITOR dici solet. Caeterum *propriè* PETITOR est, qui petit, & Litem intendit, & plerumque in *Rem* agit: ACTOR verò agit in *Personam*, quemadmodum ex *Cujacio* scribit *Scardius* in *Lexic. Jurid.* p. 702. col. b.

Petulans est, qui se in omnem nequitiam effundit; *Protervus* est importunus, & lascivus, ut qui obvium cubito ferit, aut sibi cedere cogit; *Procax* est, qui mordaciter, & contumeliosè loquitur. Ita PETVLANS plus est, quâm PROTERVUS, & uterque *Dictis* simul, & *Factis* Modestiam excedit; PROCAX *Dictis* tantùm. Cicero pro Coelio: *Si Vidua liberè*, *proterva petulanter*, *dives effusè*, *libidinosa meretricio more viveret*. Tacitus Lib. 3. Historiar. 32. *Ut sunt procacia urbanae Plebis ingenia*, Petulantibus *jurgiis illuserant*.

[*] *Phantasma* visum est *animi* cujusmodi fit in Somniis; *Phantasia* verò est *Formae* in *animo* impressio, hoc est, mutatio, sicuti ex *Chrisippo* refert *Diogenes Laertius* in *Zenonis* Vita, ubi verba Graeca sic sonant; φάντασμα ἐστι δόκησις διανοίας, οἷα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους, φαντασία δὲ ἐστι τύπωσις ἐν ψυχῇ, τουτέστιν ἀλλοίωσις.

[*] *Piger* similis aegro; *Segnis*, & *Deses* sine fervore; *Tardus* terit tempus; *Iners* ad nullum idoneus.

Piget ad Futurum spectat.; *Pudet* ad praeteritum *Serv.*

[*] *Pigritia* est Metus consequentis Laboris; *Terror* Metus concutiens, ex quo fit, ut pudorem *Rubor*, Terrorem *Pallor*, & *Tremor*, & *Dentium crepitus* consequatur. *Timor* Metus mali appropinquantis; *Pavor* Metus mentem loco movens; *Examinatio* Metum subsequens, & quasi comes *Pavoris*. *Conturbatio* Metus cogitata excutiens; *Formido* Metus permanens. Haec *Cicero* Lib. 4. *Tuscul Quaestion.* f. 213. fac. a Edition. *Sturmiano-Argentorat.* in 8: f.

Pinguedo [nn] est inter cutem, & carnem; *Sevum* inter carnem, & ossa. ILLA *Grecè* πιμελὴ, HOC στέαρ dicitur. Sed veteres Auctores, qui purè, atque integrè locuti sunt ante tempora Imperatorum, non utuntur voce *Pinguedinis*, sed in ejus vicem usurpant *Adeps*, aut *Pingue*, in quo errat *Servius*, qui putat, nec *Pinguedinem*, nec *Pinguetudinem* esse Latinum. Nam Plinius Lib. 11. dixit; *Plerisque Animalium est* pinguedo *sine sensu*. Idem Lib. 3. Sevum *ex omento pecudis*.

Pinguedinem, & *Pinguetudinem* nonnulli putant esse eadem, cùm tamen *Pinguedo* sit ipsa Obesitas, & Crassitudo, quae est ex *Pinguedine*. Cato in Originibus: *Sus usque adeò* pinguedine [* seu, ut alii legunt, *pinguetudine*] *crescere solet, ut se ipsà stans sustinere non possit, neque progredi usquam*. Varro Lib. 3. de Re Rustic. *Lux* pinguetudinis *Vindicta*.

Pirata est, qui *Mare* habet infestum; [oo] *Praedo*, qui *Portus*, & *Itinera* obsidet. Cicero pro Sext. Roscio: *Quis* praedo *fuit nefarius, quis* Pirata *tam barbarus!* Idem Orat. 1. in Verrem: *Qualis in Bello praedonum* Praedo ipse fuerit, qui in *Foro Populi Rom.* Pirata *nefarius reperiebatur*. Et Oration. 4. in Verrem *Haec civitas isti* Praedoni, ac Piratae.

Plagae sunt, quae *Virgis* infliguntur; *Verbera*, quae *Fustibus*, *Colaphis*, *Ferulis*, *Flagellis*. [pp] Svetonius in Vitellio 10. *Quoscunque libebat; in libertatem asserebant*, Verbera, & Plagas, *saepe Vulnera, nonnunquam Necem repraesentantes adversantibus*.

Plantae raptae sunt de arboribus; *Plantaria*, quae ex seminibus nata, cum radicibus, & terrà proprià transferuntur. Virg. Lib. II. Georg. v. 27.

Et

[nn] *Haec* propriè *succi altilis abundantia*, *non incommodè dicitur*. *Ejus* Contraria *Ciceroni sunt* Puritas, *atque* Tenuitas.

[oo] Piratae *conducti ab* Archi-Pirata, *faciunt* Piraticam piraticis *navibus* Comenius.

[pp] *Leg.* Vallae *Lib.* 6. Elegantiar. *Cap.* 47. *p.* 462. *ubi*, & Verberare *est cum* dolore *caedere*; Pulsare *verò sine* dolore.

- - *Et viva suâ* plantaria *terrâ*.

[*] *Plenum* est, in quo est aliquid intervallum; *Refertum*; quod coactum est, in quo nullum spatium est.

[*] *Plura* Comparativus est, & de *duobus* dici potest; *Complura* neque positivum, neque superlativum habens, nonnisi de *majore Numero* dicitur.

Poësis est perpetuum Argumentum ex Rythmis, ut *Ilias* HOMERI, & *Annales* ENNII; [qq] *Poëma* est inventio parva, quae paucis verbis expeditur. *Poëtica* est Ars earum rerum. Lucillus Lib. 9: Satyr.

Cujusvis Operis pars est non magna Poëma,
Pars est parva Poëma, *proinde ut Epistola quaevis.*
Illa Poësis *Opus totum, ut tota* Ilias *una*
Est Thesis, Annalesque ENNII. *Atque istoc Opus unum*
Est majus multò, quàm, quod dixi ante Poëma.

Polimus rudia; (rr) *Novamus* vetera *Corn. Fronto*.

Polliceri est res magnas promittere, ut *Montes aureos* polliceri, polliceri *novas Tabulas*: Unde *pollicitatio* est magnarum rerum promissio, veluti si quis Reip. aut Civitati *Opus aliquod publicum*, *Ludos*ve polliceatur; *Promittere* est res quaslibet parvas, sive magnas offerre. Cicero pro Planciô: *Nihil tibi ego tùm de meis opibus* pollicebar, *sed horum erga me benevolentiam* promittebam. Plinius Lib. 10. Epistolar. *Huic Theatro ex privatorum* pollicitationibus *multa debentur*. Sed Jurisconsulti [l. 19 D. de Aedil. Ed. l. 43. D. de contr. Empt.] nonnunquam quamlibet aliam *promissionem* vocant *pollicitationem*, ut ex ipsorum *Responsis* liquet. Sic *pollicemur* sponte, *promittimus* rogati. [ss]

Pome-

[qq] *Quid propriè sit* Poësis, *vid. Libellus meus* Historico Philologicus *de* Poëtar. Corona *Not. ee ad* §. 3: *c.* 3, *p.* 116, *seqv. Edition. Cygneae*.

(rr) Gifanius *in* Observat. *L. L. p.* 185. *ex* Festo *annotavit, nos quoque posse dicere* Frumentum; Agros, *&* Vesteis polire. *Is autem* Latinè *appellantur* Politus, *qui Graecis est* ἀκριβής

[ss] *Posteriorem hanc Differentiam minimè esse perpetuam, non iniqve docet* Goclenius *loc. cit p.* 243.

Pometa dicuntur, ubi *poma* nascuntur. ut Oliveta; *pomaria*, [tt] ubi servantur, ut *penuaria* Fol. Sosip.

Pompeji Porticus, si possidet; *Pompeja*, si publicavit; *pompejana*, si in alterius Dominationem venit. *Corn. Fronto*.

Populus, & *Plebs* variè differunt. Nam Interdum *populi* appellatione *omnes Civitatis Ordines* continentur. Unde *populorum* appellatione Num. Plur. Urbes significamus; *populi* Num. Sing. Multitudinem unjus civitatis. *Plebis* verò nomine fine *patriciis*; & *Senatoribus* caeteri *Cives* significantur, ut Gellius, & Jurisconsulti Inst. de Jur. Nat. Gent. & Civil. §. 4. tradunt. Aliquando *populus* nominantur Patricii; *plebs* autem caeteri cives. Cicero pro Muraena; Populo, Plebi*que* ROMANAE *benè, ac faciliter eveniret*. Livius Lib. 2. de Tribunis Pleb. *Non enim* Populi, *sed* Plebis *eum Magistratum esse*. Rursus *populus* ea pars *Civitatis* dicitur, in quâ sunt Cives ROMANI honestiores, & opulentiores, *plebs* verò inops, & vilis Multitudo, in omneîs Tribûs diffusa. Tacitus Lib. 1. Historiar. 40. *Neque* Populi, *aut* Plebis *ulla vox*. Et: *Non tantùm in* populo, *ac* plebe Idem Lib. 1. Annal. 8. *Et* populo, & plebi CCCCXXXV *dedit*: quod Svetonius dixit in Augustò cap. 101. *Legavit* populo ROMANO *quadringenties*, *Tribubus tricies quinquies HS*.

Populatio est Agrorum, & Locorum; *Vexatio* Corporum, & Animorum.

[*] *Porto* humeris; *Fero* Corpore.

Portus est, ad quem applicant Naves, & in quo hiemant; [uu] *Statio*, ubi ad tempus stant. Nam *portus* est conclusus, & tutior, quàm *Statio*. Lentulus ad Senatū: *Urbe*, portu, Statione, *quae extra Urbem est*.

Poscere secundum *Varronem* est, quoties aliquid pro meritò nostrò deposcimus: *Petere* verò est cùm aliquid humi-

---

[tt] *Antiqui ideò plantabant* Pomaria, *& in iis* pomosas *Arbores*, *ut ex* pomis POTUM *pararent*.

[uu] *Conf. illustris* Rhetii *Cap.* 1. *de* Jure portuum, *num.* 12. *& ex eo* Fritschii *Addition. ad* Speculum SPEIDELII *Litt. K. p.* 685. *col. b.*

humiliter, & precibus postulamus. *Serv.*

Possidere est pro *Dominio* re suâ uti; *In possessione esse* est *Corpore* incumbere; & insistere possessioni, rem detinere. [*xx*] ILLUD & *animo*, & *corpore* fit, & justam possessionem constituit; HOC *corpore* tantùm. Itaque Servi non dicuntur *possidere*; at iidem, & Inquilini, Coloni, & qui precariò rogaverunt, si *Corpore* in Praediò sunt, *In possessione esse* censentur, ut scribunt Jurisconsulti l. 49. D. de acquir. possess.

Possum, & ad *potentiam* refertur, & ad Casum, [*yy*] ut Possum *errare*, potest *fieri*; *Valeo* ad *potentiam*, [zz] non ad *Casum* pertinet. Itaque dicimus: Valeo *opibus*, *gratiâ*, *auctoritate*, *viribus*, non item valeo *errare*, Valet *fieri*.

Postulatur aliquid honestè; *Poscitur* improbè. Cicero in Frumentariâ: *Incipiunt* postulare, poscere *minima &* Agraet. *petimus* precariò; *postulamus* jure; *poscimus* impropriè. *Donat*

(*) *Potiùs* est *correctionis* particula, & interdum aliquam *Exclusionis* in *Electione* vim habere; ut *Meâ*, *ac Tuâ Causâ*, *vel aliorum potiùs*. Itaque longè est illud: *Homines* potiùs *amare tenebras*, *quàm lucem*, quàm: *Homines* magis *amare tenebras*, *quàm lucem*. Unde & JCTI dicunt, hanc Vocem poni *electivè*, & non *comparativè*, sicut annotavit *Strauchius* in Lexico *particular*. *Iuris* p. 175. col a. *Magis* verò idem fere, ac *plus* est Leg. *Goclenius* loc. cit. p. 243.

Potum, & *potionem* nonnulli ita distinguunt, quòd *potus* sit *Vini*, *Aquae*, & similium rerum; [*a*] *potio* sit confectio, quae *Aegrotantibus* praebetur. *Cicero*, *Varro*, alii-

---

[zz] *Denotat enim non solum (& quidem* propriè] integris esse viribus, *sed & ad* aliquid conducere, *atque* magni pretii esse.

[*xx*] *Sed in* possessionem mittere *dicitur* Judex *ex* Edicto, *qui rem alterutri* Litigantium *adjudicat*, *& quidem ex* Doleti *mente loc. persaepe alleg. fol* 130. *fac. b. col* 1.

[*yy*] *Sic* Potero *est promit*t*entis*; Potuero *dubitantis*.

[*a*] Potu *carere nullum vivens potest*, *estque cuique sua naturalis* Potio *assignata*. Comen.

aliique primarii Auctores *potionem* pro POTU frequēter usurpant. Itaque verius est in eò differre, quod POTIO *generale Nomen* est, quae & quarumlibet rerum *Potum*, & *Confectionem Medicam* significat; POTUS autem de *Pharmaco* non dicitur.

Pravum est, quod laedit ipsum facientem; *Malum*, quod alios tantùm. *Donatus*.

[*] *Praecipuè* non est idem, quod *specialiter*, uti *Indocti* interpretantur, sed quod *maximè*, & *potissimum*; *Singulariter* verò idē est, quod *unicè*, *unico modo singulari modo*.

Praeda sunt Corpora ipsa rerum, quae capiuntur; *Manubiae* verò pecuniae ex *preda* vendita redactae, [b] Nonius. *Praeda* victos spoliat; *Rapina* subitò venit: Itaque ILLA *Victoriâ* gaudet, HAEC *petulantiâ*. Corn. Front.

Praedes sunt, qui fidem suam pro *Redemptoribus* obligabant *populo*, datis in publicum praediis; *Praediatores* sunt, qui *Sponsorum*, *praedumque* Tabulas curabāt, & si *Reus* ad constitutum diem non solveret, *praedia obsignata* vendebant: (c) Unde & *Lex praediatoria*, quae de *praediis*, *praedibusque* cavebat, & *praediatorum Jus*. Cicero Lib. 12. ad Atticum: *Quod pro* Cornificio *me abamplius annis* 25. *spopondisse dicit* Flavius, *etsi reus locuples est*, Appulejus PRAEDIATOR *liberalis*. Idem prò Balbò: *Etenim si* C. Scaevola *ille Augur.*, *cùm de* Jure praediatoriò *consuleretur*, *homo Juris peritissimus*, *Consultores suos nonnunquam ad* Turium, & Cascelium PRAEDIATORES *rejiciebat*. Svetonius in Claudiò Cap. 9. *Ut cùm obligatam Aerario fidem liberare non posset, in vacuum Lege* praediatoria *venalis penderit sub Edictio praefectorum*.

Praedicamus, ut *Res* sunt; *Laudamus* extollendo. *Praedicamus* Voce; *Laudamus* Argumentis. *Donatus*.

Praelium est Certamen hostile sive eminùs, sive *cominùs* fiat; *Pugna* verò est, cùm hostes cominùs congrediuntur, dicta à *pugno*, eò quòd ante Usum *Telorum*, atque

(b) Asconius *verò* pediamus *MANUBIAS esse dicit Spolia quaesita de* vivo Hoste nobili *per deditionem*.

[c] *Meminit*, & *horum* Cujacius *Lib.* 5. Observ. *Cap.* 29. *in fin.*

atque *Missilium*, PVGNIS, & *Calcibus*, & *Morsibus*, *Corporumque luctatione* certabatur [d] Lucretius Lib. 2. de *Rer. Nat.* v. 117. seq.

Et velut aeterno certamine Praelia Pugnasque
Edere turmatim certamina - - -

Praemium [e] est quod pro *recte factis* redditur: [f] *Pretium* est, quod pro *re emta* datur, vel est Merces *Conductionis*, *Operae*, & *Artis*, à quo *Manupretium*, & *Operae pretium* Gellius Lib. 3. Cap. 8. *Nobis non placet* pretiò, *aut* praemiò, *aut dolis pugnare*. Aliquandò tamen Praemium latiori significatione *Lucrum*, & *Commodum* quodlibet denotat, à quo PRAEMIORUM pro *Pecunioso* Veteres dixerunt, & PRAEMIARI, id est *Lucrari*, & *Quaestum facere*, Svetonius in Tito Cap. 7. Lucret Lib 3. v. 969.

Omnia perfunctus vitai Praemia *marces?*

En Lib. 5. v. 5.

Pectore parta suo, quaesitaque Praemia *liquit?*

Sed & PRETIUM interdum accipitur pro *Praemio*. Cato in Oratione apud Milites: *Majores seorsum, atque diuorsum* pretium *paravere bonis, atque strenuis*. Lucilius Lib. 30. Satyr. p. 196.

Virginis hoc pretium, *atque hunc reddamus Honorem*.

Livius Lib. 32. *Haud satis dignum tanti laboris, periculique* pretium *erat*.

Praes significat Sponsorem datum in civili causa, & Lite

---

[d] *Aliquando etiam est* Verborum, *atque* Controversiae, *sicuti probat* Doletus *loc. cit. fol.* 138. *fa. a. col.* 2. *Caeterum* Pugna & Lucta *ità differebant quondam ut in* Pugna [Scaligero *Lib.* 1. *de* Re Poetiç. *Cap.* 22. *p.* 84. *testante*] *solis* pugnis *pugili uti liceret in* Lucta *autem* impulsu *tantùm*, & tractu, & pressione, & supplantatione, *ut non caederetur concertator*, *sed prosterneretur*.

[e] *qs.* Praemium *dictum*, *quod quis prae* aliis *emit*, *vel accipit*.

[f] *in* specie *est id*, *quod in* Ludis *proponitur iis*, *qui se* strenuè *gessere*, & Victores *evasere*.

Lite Nummaria. *Vas* propriè est Sponsor alterius in Re capitali, inquit Festus. [*g*] Ausonius in Monosyllabis. [*h*]

Quis subit in poenam capitali judicio? Vas.
Quid si lis fuerit numeraria, quid dabitur? Praes

Idem in Ludo Sapientium: [*i*]

Praedes, Vadesque *poenitudinis reos*.

Sed tamen interdum VAS dicitur *Sponsor*, qui ex *Pactis Conventis*, & *Mancupiis* sese pro *Reo* obstringebat, si fortasse res ab Emtore evinceretur, ut in *Lege Mancupiorum*, VADEM ne poscerent, nec dabitur, vel qui in privato Judicio *Reum* sisti, aut ni sistatur; *Pecuniae summam* promittebat. *Nam* ut ait Varro, *consuetudo erat, cum* Reus *parum esset idoneus inceptis rebus, ut pro se alterum daret, qui illum* Judicio *sistendum certa die promittebat, ad quam diem, qui in judicium veniebat,* Vadimonium *obire*, & ad Vadimonium *occurrerere, aut venire dicebatur*. Cicero pro Quintio. Vadimonium *non obiit quidam socius; & affinis meus*. Idem ibid. *Ad* Vadimonium *non venit, qui tibi praesto semper fuit. Non dubitavit*, inquit cùm Vadimonium *desertum est*. Svetonius in Caligula Cap. 39) *Et litigantium plerique quod occurrere absentes ad* Vadimonium *non possent, causâ caderent*.

Praesidium est auxilium militare, quod ad custodiam & defensionem alicuius praesidet; [*k*] *Subsidium* verò est, quod postponitur ad subveniendum laborantibus; aut

---

[*g*] Budaeus *inter* Praedem, & Vadem *hanc facit Differentiam; ut HIC pro altero* Vadimonium *promittat, ILLE autem à* Magistratu *interogetur in publicum, ut praestet à quo cum responderit dicitur* PRAES. *Seu* PRAES *est ille, qui SPONSOR* Reipublicae *vel Principi est factus pro eo qui* Pecuniam publicam *dispensat aliàs* Receptor *dictus*.

(*h*] Edyl. 12. *quod TECHNOPAEGNION dicitur v. 100. seq.*

[*i*] *in Specie in* Thalete *v.* 21.

[*k*] *Sic* Praetes *in primis is est ad quem potissimum* [Vlpiano *Auctore Tit. de* Offic. Praesid.] *pertinet cu-*

aut deficientibus, dictum à *subsidendo*, quod in extrema acie *subsidebant* TRIARII, qui caeteris usu, & fortitudine praestabant, & si priores duo Ordines, nimirum *Hastati*, & *Principes* loco moti, fusique ab hostibus fuissent, tũ ipsi, renovatâ pugnâ, hostes invadebant. Quò allusit Plautus in fragm. part. 1. v. 92.

Agito, subsidite *omnes quasi solent* TRIARII.

Cicero pro Flacco: Praesidia, *immò centum* Subsidia *Reipublicae*, *consilia*, *auxilia*.

Precari est Rogare: *Deprecari* est Purgare, & Excusare.

Virgilius Aeneid. 12. v. 931.

- - *Equidem merui*, *nec* deprecor, *inquit*.

Cicero. *Quid faciet* Hortensius, *Avaritiaene crimina Frugalitatis laudibus* deprecabitur?

[*] *Primicerius* falsò à nonullis dicitur is Puer, qui *primam facem* in Promotione Magistrorum gerit, sed potius idem est, ac Λογοθέτης *Secretorum* atque *Quaestor Sacri Palatii*, quem hodiè minùs *Latinè* Litteratorum vulgus *Cancellarium* solet appellare, cujus munus est in primis, Litteris Principis, quibus aut *Donum aliquod* aut *Honorem*, *Magistratumque* còncedit, *cereum illius Sigillum* apponere, undè. & PRIMICERIVS dictus. Qui verò primus in *Magistrorum* Promotione *faculam* gestat *Graecis* optimè πρωτοδᾳδοῦχος nuncupatur.

Primipilus est Centurio primus, & supremus inter decem Centuriones *Triariorum*: qui primum locum in *Legione* post Tribunum Militum obtinebat. [l] Livius Lib. 7. 41. P. Salonius *alternis propè annis*, & *Tribunus Militum*, & *primus Centurio erat*, *quem nunc* Primipili *appellant*. Idem Lib. 8 Cap. 8. *Duo* Primipili *ex utraque acie inter* Triarios *erant*. Primus PILUS est ipse *Centurionatus*; & primus ille Ordo; quem ducebat *Primipilus*, Saluft. in Iughurta: *Centurio* Primi Pili *tertiae Legionis* Caesar Lib. 1, de Bello Civil. cap. 13.

L.

---

rare, *ut* pacata, & quieta *sit* Provincia *cui* praest, & *quam gerit*.

[l] Primipilus *quis sit*, *ejusque* Centurio *vid. apud* Schardium *in* Lexico juridico *p.* 744. *col.* 2.

L. Pupius Primi pili *Centurio*. Et Lib. 3. de Bello Civil. cap. 91 *Crastinus* primum pilum *superiore anno in Legione decima duxerat*.

Primus è Multis; [m] *prior* è Duobus: ita *postremus* de multis. *posterior* de duobus dicitur; *Alius* de multis. *Agraetius*.

Priores Comparativi gradus sunt; *primores* summae quaeque res, [n] Cic. in Oratore: *Quae isti Rethores ne* primoribus *quidem labiis attigissent*. Nouius.

Probitum aliud est: quam *Spectatum*, quòd *Illo* HOC majus est Lucil. Lib. 26. Satyr.

Quam probatam *mihi &* spectatam *maximè Adolescentiam*.

[*] *Probator* est post factum, *Suasor* ante factum.

[*] *Probrum* significat omnem Turpitudinem, *quae ignominia* delinquentem afficit, ut *Stuprum*, *Adulterium*, *Furtum*, *Mendacium*, & id genus alia, *Opproprium* est Convitium; quod ob admissum *probrum* fit. [o] Itaque rectè scribit Ulpianus l. 42. D, de Verb. Sign. PROBRUM *idem esse*; & Opprobrium. *quasi obiectum* Probrum quod *Valla* frustra reprehendit P. Africanus de Multâ: *Omnia Mala*, Probra, *Flagitia*, *quae homines faciunt in duabus rebus sunt* Malitia, *atque nequitia* Cicero ad Atticum: *Epistolas mihi legerunt plenas omnium in me* Proborum.

Profesti, & *Festi* Dies discernuntur sic: *profesti* sunt à *Festivitate* vacui. *Afranius in privigno* [p]

Quae festivo *nos facere solemus* Die, *Quo-*

---

[m] *Sic* Primus Haeres *dicitur qui* primo gradu *est scriptus* [Brisson. *Lib. 7. de* Formul. *p. 606.*] & *primus Ordinis Advocatorum*, *qui in sede prior est Idem ibid.* Primitùs *autem*, & Primiter *pro* Primo *dici*, *tradit* Laurembergius *in* Antiquario *p* 355. *col. b.*

[n] *Ponuntur*, & Primores *pro* Optimatibus, *auctore* Modestino.

[o] *Si vacas* Probro, *Opprobrium non erit tibi* Probro *sed ille potius* Probrosus *fit*, *qui tibi falsa* Exprobatione opprobraverit. *Comenius*.

[p] *p. 54. edition.* Stephanianae, *ubi veteris Poëtae verba sunt hujus tenoris*: Quae *Festis* nos facere sole-

Quotidiano opere promisces omnia;
Atque professo *concelebras* (die] FOCVM.

Prohibere est avertere, & impedire Dictis, Factisve ne quid fiat; *Vetare* est dictis resistere. Plaut: in Curcul. Act. 1. Sc, 1. v. 33. *Nemo hunc* prohibet, *nec* vetat.

[*] *Prohibemus* ante inceptam rem, *Inhibemus* coeptam. *Comenius*.

[*] *Proletarii* erant qui in *plebe Romana* tenuissimi, pauperimique non amplius; quàm mille quingentum Aeris in Censum deferrent *Capitecensi*, qui nullo, aut perquam parvo Aere censebantur.

Prologus est velut Praefatio quaedam Fabulae, in qua aut *Poëta* excusatur, aut *Fabula* commendatur[q] *Prologium* autem est, cum *Argumentum Fabulae* tantùm describitur. Quam Vocem *Latini* fecerunt ex *Graeco* πρό'λογος ut ab ἔξοδος *Exordium*, quô aliquoties utitur Varro in Satyris. Pacuvius: *Examinasti me* Prologio *tuô*.

Promittere est *nudis Verbis* polliceri, ex quo constituitur tantum nudum pactum; *Spondere* autem est per *stipulationem* promittere, unde nascitur actio ex Sponsu, *Recipere* est fidem dare *se praestaturum*, Ita *Recipere* plus est, quàm *promittere* & *Spondere* plus, quám utrumque *Istorum*. Cicero pro Muraena: *Futurum esse* promittunt, & spondent. Idem pro Domo; *praesto*, Promitto, Spondeo. Et ad Crassum: *Quae tibi* Promitto, *ac* recipio. Seneca ad Lucilium: *iam non* promittunt *de te*, *sed spondent*. Quamvis *Iureconsulti* interdum *promittendi* Verbum latius interpretentur; & non modo ad *nudam promissionem*, sed etiam ad *Sponsionem* referunt. *Itaque si scriptum in* Instrumento *fuerit*; Promisisse aliquem, *perinde haberi volunt*, *atque si interogatione praecedente*, *responsum sit*: *Spondeo*, auctore Iustiniano inst. 3. de in inutil. Stip. § 17.

[*] *Pronuba*, seù *pronnestria* est Mulier, quae SPON-
V SAE

mus, de quotidiano opere promiscuè, atque *professo* concelebras Focum.

[q] *Conf. Iul.* Caes, Scaligerii *Lib.* 1. Poetic. *Cap.* 9. *p.* 33.

SAE adest; *Nimphagogus*, qui deducit SPONSVM. *Auspex*, & *paranymphus* sunt asseclae, & deductores SPONSI,

Protenus significat *porrò tenus*; id est longè à Finibus *protinus* est *statim*, ac *fine intermissione*. [r] Alterum est Adverbium *Loci*. alterum *Temporis*, ut *Servius* notat ad illud Virgilii Eclog. 1. [*] vers. 12. seq.

- - - *En ipse capellas*.

Protenus *aeger ago*. - - - - -

Ego nullam Vocabulorum istorum Differentiam esse puto, sicut nec differunt *quatenus*, & *quatinus*: de quibus infra.

Pudor [s] est metus rerum turpium, & ingenua quaedam Timiditas dedecus fugiens, laudemque maximè consectans, ex quo ortum Ruborem *Virtutis colorem* Diogenes Cynicus appellabat; *Pudicitia* est continentia à Libidine: *Verecundia* est Reverentia quaedam adversus homines: cuius proprium est *neminem offendere* Plautus in amphitr. Act. 2, sc: 2. v. 210.

Sed pudicitiam,, & Pudorem, *sedatam cupidinem* Varro lib 2. de Vita Populi Rom. *Multò praediti* Pudore, & pudicitia *Adolescentes*. Sallustius in Catilina: Pudorem, Pudicitiam, *Divina*, & *humana promiscua omnia*. Idem de Rep. ordinanda. *Ubi divitiae clarae habentur, ibi omnia vilia sunt, Fides, probitas*, Pudor Pudicitia. Lactant: lib. 2. Pudorem extinxit, Pudicitiam *flagitavit*. Idem ibidem *Unusquisque igitur: quantum potest, formet se ad* Verecundiam, Pudorem*que colat*.

[*] Qualis sit differentia inter *pueritiam*, atque *puerilitatem* tradit Seneca lib. 1. *Epist*. 4. his verbis *Adhuc enim non* Pueritia *in nobis sed quod est gravius*, Puerilitas *remanet*, & *hoc quidem pejus est*; *quod auctoritatem habe-*

[r] *Vid.* Virg. *Lib.* 1. Georgicor. *vers.* 1.

(s) Pudorem *olim interdum idem valuisse*, *quam* Pudicitia *valuit* Gifanius in Observationib. L:L. *p.* 202. *testatur*, *additque inde factum esse ut* PVDORIS *nomen pro* Verecundia *à doctis quibusdam sit positum*. *Ut autem* PVDOR Vultus *est*, *sic* PVDICITIA Animi.

bemus Senum *vitia* Puerorum, *nec* Puerorum *tantùm sed* Infantium: ILLI levia, Hi falsa formidant, NOS utraque.

P*ugnat*, qui resistit; *Oppugnat*, qui obsidet *Impugnat* qui per omnia inimicus est. Itaque *pugnat* Exercitus *Oppugnantur* Castra, vel Vrbes, *Impugnantur* inimici *Corn. fronto*.

[*] P*ugno* magis est, & specialius, *Certo* minùs, & generalius.

P*ulsare* est vehementi, & crebro ictu tundere, ut fit *pugnis*, *Calcibus*, *Malleis*, *Saxis* [†] *Verberare* est caedere verberibus: aut infligere plagas; quod fit *Manu*; *Virga*, *fuste*, *flagello*, *ferula*; *Loris*, & similibus Cic. Orat. 1. in Verrem: *Lictores consistunt valentissimi*, *ad* pulsandos, versandosque *homines exercitatissimi*. Iurisconsulti pauló aliter haec verba distingunt in Lege *Cornelia* de *Iniuriis*, quae *Actionem iniuriarum* ei dat, qui *se pulsatum*, *verberatum*que dicit, sic enim interpretatur Vlpianus L. 5; D. de iniur. Verberare *est cum dolore caedere*; Pulsare *sine dolore*. Quae. differentia, quantum ad illam *actionem Iniuriarum* attinet, vera; & necessaria est. Nam qui per *Contumeliam* impulsu *cubiti*, aut *manus* alterum loco dejecit. aut qui Pilleum *capite* excussit, hic *iniuriam* fecit, nec tamen verbis Legis teneretur: nisi *pulsare* sine *dolore caedere* interpretemur. in quo *Valla* frustra reprehendit *Vlpianum*, quem frivolis levibusque rationibus tuentur *Iuris Interpretes*, atque etiam *Alexander Neapolitanus* in Libris *Genialium Dierum*. Quanquam illi ipsi *Iurisconsulti* interdum haec Verba confundunt Vlpianus ad Edictum 56. l. 4. § si cum servum D. Vi Bon. rap. *Si cum Servum meum Titius* pulsaret *turba fuerit collecta*. Et mox *Caeterum*; *si alia causa* verberandi *fuerit*, *cessat haec actio*.

P*utant*, qui omni genere errant, *Suspicantur* qui aliquo modo praevident. *Corn. fronto*.

. [*] P*utat* dubitans, *Aestimat* ex natura rei *Opinatur* opinioni suae vel alienae credens, *Arbitratur* dubio fidem dans.

[†] *Conf. quae* suprà *ad* PRAELII Titulũ *sunt annotata*.

Q

Q*Vaerit*, qui ad plenum, & perpetuum reponit, *Quaeritat*, qui vix quotidiè *inquirendo* victum invenit. *Donatus*. *Quaerimus* Disciplinam. *Inquirimus* ex quo dubitamus, *Desideramus* vel quod diligimus, vel quod amisimus. *Corn. Fronto*. *Quaerimus* inquirentes *Querimur* deplorantes. *Quaerimus* lucrum, *Querimur* lacrymis, *Requirimus*, dum diù quaerimus. Afranius in Fratriis, & Fratrib. [*] p. 5

Proin tutum quaeram, *ne* requiram *te vide*.

Quaestor est, qui *Quaesturam* gerit [u] *Quaestoribus* qui *Quaestor* fuit: quem posterior Aetas *Ex quaestore* vocat ut *ex Consule*, *ex Praefecto*, *Proquaestor* qui mortuo: vel absente *Quaestore* eius munere fungitur. Cicer. Orat. 2. in Verrem *De* Verre *qui Mortuo* MALLEOLO Quaestore *statim* Proquaestore *iussus est esse*. Similiter differunt *Consul*. & *Consularis*, *Praetor*, & *Praetorius*. Sed *Pro-Consule* dicebatur, qui post gestum *Consulatum* anno insequenti in *Provinciam* eodem summo cum Imperio mittebatur, *Propraetore* autem qui ex *Praetura Provinciam* obtinebat. Unde *Provinciae* aliae *consulares* aliae *Praetoriae* vocabantur. Et si interdum *pro* Praetore significat eum, qui absente *Duce* vicario munere *Exercitui* praeerat. Nam *Praetor* appellabatur etiam is, qui *Exercitum* ducebat; Sic scribente Sallustio in Jughurta. *Sine decore ad* SULLAM *profugiunt*, *quem* Consul *in expeditionem proficiscens* pro Praetore *reliquerat* & ibid, ALBINUS Consul, Aulò *Fratre in Castris* Propraetore *relicto Romam decessit*.

Quarto Locum significat, & tres ante factos, *Quartùm* Tempus denotat & ter antè factum. Similiter distant *Tertium*, *Quintum*, *Sextum*, & *Tertiò*, *Quinto*, *Sex-*

[u] Quaestoris urbani *Partes quae nam sunt tradit* Brissonius *Lib.* 2. *de* Formulis *p.* 252.

Sexto [x] Ennius Lib, 8. Annal. *Quintus Pater* quartùm *fi Consul*. Sed hanc Differentiam, quam *Varro* & *Gellius* tradiderunt, non semper observant veteres auctores nam & Gellius lib. 10. cap. 1 dixit *Tertio*, & *Quartò* CONSUL, & Quadrigarius Lib 19. *Annal*. C. MARIUS *creatus* septimo *Consul*. Item inscriptio Romana : P. DECIUS DECII F. PRIMO COS: DE SAMNITIBUS TRIUMPANS SPOLIA EX HIS CERERI CONSECRAVIT ITERUM, ET TERTIO COS. Nec est ulla ratio: cur magis differant *Quartum*; & *Quarto*, quàm *Primum*, & *Primò*, *postremum* & *Postremo*: quae *promiscuè*, & *indifferenter* dici notissimum est,

Quatenus significat *qua fine*, *quo usque*, ut *Hactenus* hac fine, *Quatinus* verò significat *Quoniam*, *Quia*, ut tradunt *Festus*, & *Victorinus*. Quae differentia *arguta* magis est, quàm *vera*. Nam ut iam ante monui una, eademque vox Propter diversas significationes non debet variè scribi: & fuit alioquin *Veteribus* usitata commutatio *Litterarum E*, & *I*, de qua dixi Libro primo de usu *antiquae Locutionis*. Ut non sit dubium, mihi quidem; antiquissimos in utraque significatione indistinctè scripsisse *Quatenus*, & *Quatinus*. Sed prioris Significationis Usus tritissimus est posterioris Exempli suppeditat Horatius Lib. 3. Carminū: [y]

. . . Quatinus (*heu nefas*)
Virtutem incolumem odimus.

Et Lib. 1. *Sermon* [z]

Denique quatinus *excidit penitus vitium irae*.
Caetera item nequeunt stultis haerentia.

Svetonius in Claudio cap 26. *Confirmavitque*; quatinus *Matrimonia sibi malè cederent*, *mansurum se in coelibatu*. Plinius Lib. 3. Epistolar.. *Et* quatenus *nobis de-* ne-

V 3

[x] *Legatur* Nonius Marcellus *de* Proprietate Sermonis *fol.* 211. *fac. a.*

[y] *Od.* 24. *v.* 30. *seq. ubi Editio* Cruquiana & Thomae Treteri *Index legunt in primis* Quatenus.

[z] *Satyr.* 3. *v.* 76. *seq. Conf.* lib. 2. serm. *satyr.* 4. *v.* 57.

negatur diù vivere, *relinquamus aliquid*, *quo nos vixisse testemur*. *Iuvenalis* [aa]

Quatenus *hic non sunt nec venales Elephanti*.

Quatio est *violenter* [bb] agito, vel impello; *Quasso* est in *varias Partes* jacio, vel moveo cum *magna indignatione*, *magna*que *vehementia*, quod *gravius*, & *violentius* est, quam *Quatio*. Livius: Carthaginis *moenia nunc* quatit *ariete*. Plautus in Trinum. Act. 5. Scen. 2. vers. 45. *Quid* quassas *caput*? Hinc *Quassata*; quae disjecta, & fracta desederunt. Virgilius [cc]

Quassatam *ventis liceat subducere classem*.

Livius: Quassata *muri reficere*.

Querimonia certae rei est. *querela* supervacua est Itaque prior *gravitatis* est, posterior *levitatis*: [dd] *Corn Fronto*.

(*) *Quidam* notat rem certam, *Quispiam*; vel *aliquis* incertam, & vagam *Goclenius*.

Quis infinitum ad *unum* refertur. Cicero: *Si* quem *tuorum fidelium voles ad me mittere*. *Quisquis* vero, vel *Quicunque* ad *universos* confuse dicitur. Similiter. QVOT *certum* desiderat Numerum, *Quotquot*, vel *quotcumque*, OMNES denotat. ut observavit *Priscianus*

[*] *Quis*, & *Quid* interogativa sunt, *qui*, & *quod* Relativa *quicquid*; & *quodcumque* Indefinita.

[*] *Quot* de *Discretis*: *Quantum* de substantia.

Quotannis, & *Quotidiè* Tempus *continuatum* significat *in singulos annos*, & *in dies singulos*, Tempus *interruptum* per intervalla *Annorum*, & *Dierum* [ee] Cicero ad Atticum: Quotidiè, *vel potius in* Dies singulos *bre-*

(aa) *Satyr*. 12. *vers*. 102.

(bb) [Commovendo, *aut* pulsando *tremefacio* &]

[cc] *Lib*. 1. Aeneidos *v*. 555. *ubi* Paulus Manutius *in Editione* Plantiniano - Antverpiana *pro SUBDUCERE*, in terram trahere *rectissimè in* Margine *substituit*.

[dd] *Breviter*: *QUARELA est Quaerimonia levior*: *QUERIMONIA autem* querela gravior.

[ee] *seu* quotannis *ferè est continuum*, fiugulis diebus *est intervallum*.

breviores litteras ad te mitto. Ulpianus ad Sabinum 23. Leg. 13, D. Tritico: *Haeres meus amphoras decem* quotanis in annos singulos *dato* Labeo Lib. 2. Posterior Legi 17. D. de annuis legat. *Vini* Falerni, *quod dom nascentur*; quotannis in annos singulos *binos culleos Haeres meus* Titio *dato*.

(*) *Quotus* interrogat, *Quotusquisque* paucitatem infert.

R.

R*Acemi* sunt Uvae minores, & exillioribus granis qui plerumque à Vindemiatoribus sub pampino latentes, fallentesque relicti post, colliguntur, *Uvae* sunt majores; ac crassioribus acinis [ff] Plinius lib, 3 *Quando non* Racemos, *sed* Uvas *alias gignunt*.

Raptio ad Personam refertur, *Rapina* [gg] ad Rem *Raptus* ad Stuprum propriè. *Donatus*.

Recidiva sunt, quae ex suo casu restituta *eodem modo*, & *genere* redeunt [hh] ut *Recidiuas febres* dixit Plinius. Virgilius [ii] *Recidiva Pergama*. Tertul. *Reciprocarum frugum*, & *uvidorum Elementorum*, & recidivi *Anni fidem argumentantur*, Arnobius Lib. 4 *quicquid prior aetas abstulisset*, recidiua *substitutio denegaret*. *Rediviua* autem sunt; quae ex *vetustis* renosiantur, & quasi in vitam novâ adsumptâ forma, *denuò* revocantur, ut *Redivius* Lapis, qui ex *vetere* in *novum* Aedificium translatus de *integro* politur: Cicero Orat. 1. in Verrem: *Minus operis esse unam columnam reficere ab integro novam*, *nullo lapide* redivivo, *an quatuor illas reponere* Id ibidem: Rediviva *sibi habeto*.

Recipere, & *Suscipere* eò differunt, quod *Suscipitur*

[ff] *Ideoque* Uvae *plenae sunt suavi* umore, *qui in* Vvis *passis*, & *passulis insiccatur*.

[gg] Rapina *est petulantiae*, Praeda *autem victoria*.

[hh] & *quasi* retro *seu* iterum *in aliquid cadunt*.

[ii] *Lib. 7.* Aeneid. v. 322. & *Lib. 10. v. 58.*

Totum, *Recipitur* Pars: Et *Suscipitur* id, quod *principale* est; *Recipitur*, quod *hinc* pendet. Denique *suscipitur* solùm aliquid propter SE; *Recipitur* etiam propter ALIUD, ut notat Asconius Pedianus. *Recipimus* aliquid rogati, *suscipimus* sponte. *Agretius*.

[*] *Recipio*, quod habui; *suscipit*, qui, quod non habet, *spontè* accipit.

[*] *Recipere*, aut *Promittere* amplius quidpiam significare, quám *Polliceri*, argumento est, quod *Cicero* inquit. *De Aestate* polliceris, *vel potius* recipis. *Recipere* enim est, quasi *periculum*, & *eventum rei suscipere in se.* Vid. *Goclenius* loc. cit. p: 246.

Recta Loca dicuntur, quae absque *ullis anfractibus* surgunt in *altum*, vel in *longitudinem* extenduntur, *Porrecta* sunt *plana*, & *patentia*: Ita *Recti* Montes, *Rectae* Turres, *Porrecti* Campi. Caesar Lib. 2. de Bello Gallico 19. Porrecta, *ac Loca aperta*. Idem Lib. 6. 24. Rectaque *Fluminis Danubii regione*; Horat. [kk]

Non est aptus equis Ithacae *locus, ut neque planis*
Porrectus *spatiis*

Minucius Felix in Octavio 17 *Quid loquar aptè dispositae* recta *Montium*, *Collium flexa*, porrecta *Camporum?*

[*] *Recusare* est denegare; *Accusare* est culpare Pares & Inferiores; *Incusare* est culpare Superiores; *Excusare* est culpam dimovere.

Reddere est acceptum, & ablatum, vel abductum *retrò* dare; [ll] *Restituere* veró est amissa, & alienata, aut immutata, ad *priorem Dominum*, atque *Statum pristinum* reducere. Terent: in Eunucho Act. 1. Sc. 2. v. 66. seq. *Praeterea ut suis* restituam, *ac* reddam; id est, ut *Virginem servam in Libertatem* restituam, & *abductam* reddam. Cicero pro Flacco: Reddat *misero Patri filiam.* Idem pro Domo: *Lucem*, *Salutemque* redditam *sibi ac* restitutam *accipere debuit*. Gellius Lib. 3 Cap. 8.

Cap-

[kk] *Lib. 1. Epist. 6. ad* Maecenatem *v. 41. seq.*

[ll] Reddere *nonnunquam*, & *pro* Solvere, *atque* dare *capi*, Gifanius *loc. saepissimè alleg. est auctor p. 211. & quidem praeeuntibus* Plauto, Cicerone, *atque* Horatio.

Captivosque omnes, quos tum habuerit, restituisse, & reddidisse.

[*] *Reddo*, quod prius habui; *Trado*, quod non fuit in potestate alicujus.

Regium, quod Regis; [mm] *Regale*, quod Rege dignum est. *Corn. Fronto.*

Religio est Cultura Dei; *Superstitio* verò est coelestium, & divinarum rerum, quae super nos stant, inanis, & superfluus Timor. Cicero Lib. 2. de Natura Deorum 71. *Non enim Philosophi solùm, verum etiam Majores nostri* Superstitionem *à* Religione *separarunt. Nam qui tota die precabantur, & immolabant, ut sibi sui Liberi superstites essent*, Superstitiosi *sunt appellati, quod Nomen patuit postea latiùs. Qui autem omnia, quae ad cultum* DEORUM *pertinerent, diligenter pertractarent; & quasi relegerent, dicti sunt* Religiosi *ex* relegendo. (nn) Idem in Partitionibus Oratoriis: *Fortitudinem audacia imitatur*, & Religionem Superstitio. Frequenter tamen *Religio* pro *Superstitione*; id est, inani *Timore*, *ac Sollicitudine* usurpatur à *Varrone*, *Cicerone*, *Virgilio*, & aliis, quorum Testimonia extant apud *Nonium*. Hinc *Religiosum* à *Superstitioso* Varro in Libris *Rerum divinarum* ita discernit, ut à *Superstitioso* dicat *timeri* DEOS; à *Religioso* autem tantum *vereri*, ut PARENTES non ut HOSTES *timeri*.

[*] *Religio* est erga DEUM; *Pietas* in DEUM, atque in PARENTES simul.

(*) *Relinquimus* lubentes, *Deserimus* inviti: Et *Relinquimus* aliquid, quod in Loco relicto manet; *Deserimus* etiam locum, ubi nihil manet.

[*] *Reliqui* sunt relicti; *Caeteri*, quos nescimus.

Remotum est, quod longè abest; *Semotum*, quod *seorsum* positum est. Lucretius Lib. 1. 59.

Semota *à nostris rebus*, sejunctaque *Longè*.

Idem Lib. 4. v. 811.

Tempore semotae *fuerit*, *longèque* remotae.

(*)

[mm] *ut Regia Domus*, *vel Aula*, *sive Vestis regia*.

[nn] *Leg.* Oliverii Arzignanens. *Commentar. Histor.*, & *Litterar. ad* Val. Maximi *Lib. 1. Cap. 1. fol. 2. fac. b.*

(*) *Renunciare* Muneri, vel Hospitio, est recusare; *Renunciare* Consulem est declarare.

[*] *Reperio* non quaesitum; *Invenio* quaesitum; *Comperio* certo scio.

[*] *Reprimere* est ad tempus; *Comprimere* in perpetuum. Ideoque *Comprimi* plus est, quàm *Reprimi*.

Restiarius est, qui facit Restes; [oo] *Restio*, qui vendit, ut tradit *Fronto*. Sed meo judicio non rectè. Nam *Restiarius* est, ut *Lintearius*, qui *Restes* vendit, ex eaque re quaestum facit; *Restio* est, ut *Linteo*, *Pellio*, qui *Restes* intorquet, & nectit, alter *Graecis* dicitur σχοινιοπώλης, alter σχοινοπλόκος, sive καλῳστρόφος, ut *Plutarchus* in *Augusto* dixit. Glossarium σχοινοπλόκος *Resticularius*, *Restio*. Svetonius in *Augusto* cap. 2. *Libertinum ei Proavum exprobrat* Restionem.

Restituimur iis, *quibus* nos volumus; *Reddimur* iis, qui *nos* volunt. [pp] *Restituimus* Volentem; *Reddimus* Volentibus. *Restituit* Cupiens; *Redditur*, & *Restituitur* Cupiens Cupientibus, *Donatus*.

Resto, & Resisto ita differunt, ut *Obsto*, & *Obsisto*, de quibus supra; etsi non perpetua est haec Differentia, & interdum RESTO pro *Resisto* sumitur. Ennius Lib. 7. Annal.

Illustri restant *sicis*, *sibynisque fodentes*.

Sallust. Lib. 1. Historiar. *Urbem multos* restantem *pugnando vicit*. Ovidius Lib. 2. *Fa*stor. v. 749.

Postmodò victa cades: melioribus, *Ardea*, restas.

Propert. Lib. 3. (qq)

Dum fugiunt Troes, *dum restat Barbarus* Hector;

Reum facere est in Judicio legibus interrogare de Crimine, de quo postulatum est; *Reum Agere* est accusare, &

(oo) *h. e. Vincula è* Cannabe, *vel* Stupa, *omni* fune *minora*.

[pp] *Conf. jam, quae paulò ante sub* REDDERE Tit. *sunt dicta*.

[qq] *Eleg. 7. v. 31. ubi utraque* Tuscanelliana *Editio*, & Basileensis, & Hanoviensis, *pro* Dum fugiunt TROES, *etiam non incommodè heic legit*; Dum vincunt DANAI.

& actionem prosequi. [rr] Nam primùm postulabat *Actor* à PRAETORE, ut *accusare liceret*, quo impetrato, Nomen *deferebat*; postremò *accusabat*. Coelius ad Ciceronem: *Cn. Domitium* Reum fecit. Idem: *Illud mihi occurrit, quod inter* Postulationem, *&* Nominis Delationem *Uxor* à Dolabella *discessit*. Valer. Maximus Lib. 6. cap. 8. M. Antonius, *Avorum nostrorum temporibus clarissimus Orator, incesti* Reus agebatur. Id Lib 8. cap. 1 FLAUIUS *à* C. VALERIO *Aedile apud Populum* Reus Actus. Sed haec ferè confunduntur, sicut & *postulare*, & *accusare*.

(*] est Ars *bene dicendi* circa *Orationem* ad persuadendum, idonea. Vnde RHETORICE *aliquid dicere est graviter, splendidè, magnificè, vehementer*, ac *copiosè* aliquid dicere. *Dialectica* autem est *rectè disserendi* scientia circa *Orationem*, quae *Interrogatione*, *& responsione* consistit. Haec *Diogen. Laertius* in Vita *Zenonis* Lib. 8. pag. 462. ubi verba *Graeca* sunt videnda.

Ripae propriè Fluminum sunt; *(ss) Littora* Maris, ut Ovid. Lib. 1. Metam. v. 42. - - - - *pro* Ripis Litttora *pulsant*.

Rixam, & *Turbam* multùm differre *Labeo* ait (l. 4. D. de Vibon. rapt.) *Nam* TURBAM *Multitudinis Hominum* esse *Turbationem*, & *Coetum*; RIXAM etiam Duorum. [tt] Unde Edictô *Praetoris* de *Damno*, quod in *Turba* datum est, in *Turba* factum interpretatur Ulpianus

---

[rr] *Leg.* Schardii *Lexicon. Juridic. p.* 819. *col. a.*

[ss] Dictae à ῥίπη, quod impetum *Ventorum*, vel *Aquarum*, quem sustinet RIPA, denotat.

[tt] *Vid.* Valla *Lib.* 6. Elegantiar. *Cap.* 61. *p.* 479. *Caeterùm TVRBA in* Turbam *concitata acceptat* turbida *consilia*, turbatque *seipsam*, *& alios*. *Sicut & cuilibet* Turbulento *quietem* interturbare, *Negotia* perturbare, *Bonos* conturbare, *sed & sibi tandem* turbulenter *agenti poenàm accersere facile est*. *Nam ut Res* turbatae *tranquillentur*, *necesse est*, Turbatorem proturbari, *hoc est*, *de Statu* deturbari, *Complices ejus* disturbari, *aliquando*, *& Patria* exturbari. *Tu si vivere optas* imperturbatus, *vive quietus*. Comenius.

pianus l. 4. §. 3. D. de Vi bon. rapt. quòd *decem*, aut *quindecim hominibus coactis factum est*. Ego hoc amplius interesse puto, quòd *Rixa* levis Verborum velitatio est; *Turba* multitudinis [*commotio*, seu] concursus, vel concertatio, & pugna. Cicero in Verrem: *Ecce autem nova* Turba, *atque* Rixa. Livius: *Concursu hominum*, Rixa, *ac prope praelium fuit*. RIXA sine *Armis* est, & habet *Defentionem*; PUGNA *Legem* habet vel *naturalem*, vel *moralem*. Palaestrans enim vel adhibet *Virtutem*; vel *Armis* per sua *Vitae* pericula dimicat. *Corn. Fronto*.

Roseum per se; *Rosaceum* mixtum. [*uu*] *Cornel. Fronto*.

Ruber color simplex, atque nativus est; *Rubeus* sive *Robeus* mistus, & concretus ex *Rubro*, & *Albo* paululùm virenti, ut in *Melle*. & in *Moris maturescentibus*; ita dictus, quia ex *Rubiae* Herbae radice, quam ἐρυθρόδανον *Graeci* appellant, in tinctoriis Officiniis conficitur; *Rubidus* verò est rufus, *nigrore multo* infuscatus, fortè à *Rubi* fractu dictus, Plautus in Casin. Act. 2. Sc. 2. v. 1. seq.

- - - - *In furnum calidum condito*,
Atque ibi torreto me pro pane rubido.

Varro Lib. 2. de Re Rust. *Colore potissimum nigrô, dein* rubeo, *tertiò helvô, quartò albô*. Vetus inscriptio: OMNIBUS ANNIS VITULO ROBEO, ET VERRE.

[*] *Rumor* tumultuatur; *Fama* indicat; *Opinio* reddit suspectum.

S.

SAcrum est, quod *publica auctoritate* DEO, rite [*x*] consecratum est, ut SACRI *Luci*, *Montes* SACRA Tem-

[*uu*] *Sic ROSACEAS* Corollas *quaerimus apud* Virgines; *ROSEAM autem* Fragrantiam *in talibus* Corollis.

[*xx*] (nuncupatum, *seu* devotum, *atque*

Templa, *Ornamenta*, *Certamina*, & alia, quae publico *civitatis* instituto, aut permissu *Principis* DEO dedicata fuerunt. *Sanctum* [l. 8 D. de Rer. Divis.] est, quod *sanctione* quadam, & *Praecepto* firmatum, & ab *injuria Hominum* munitum est; [*yy*] etsi non sit DEO consecratum, ut, SANCTI *Muri*, & *Portae*, quae sine nefario scelere non violantur; SANCTI *Legati*, quibus noceri non debet; SANCTAE *Leges*, quae certam poenam constituunt, & sanciunt in eos, qui praeceptis *Legum* non obtemperaverint. *Religiosum* est, quòd à *communi Hominum usu* semotum, & *sanctitate* quadam reverendum est, ut, RELIGIOSA *Sepulchra*, *Monumenta*, in quae Mortuus illatus est. Ita SACRUM est divinum, & DEO *dicatum*; SANCTVM *incorruptum* & *inviolatum*; RELIGIOSVM *venerandum*. Et SACRA, atque SANCTA *Religionem* habent *publicam*; RELIGIOSA verò *privatam*, ut, *Sepulchra*, & *Monumenta* quae olim cuilibet privatâ auctoritate constituere permittebantur, & ideò publica religione carebant. Praeterea SANCTA, & RELIGIOSA tàm *animata* sunt, quàm *inanimata*; etsi Livius Lib. 3. dixit, *Quibus ipsi* DII *neque* sacri, *neque* sancti *sunt*. Et Ovidius Lib. 3 *A*mor Eleg. 9. v. 17.

At sacri Vates, & Divum cum vocamur.

Nam utrique *impropriè* SACRI dicuntur; alteri, quia *Sacra* ipsis offeruntur; alteri, quia *Sacra* ferunt, quasi Sacerdotes, ut ait Virgilius: [zz]

Me verò primùm dulces ante omnia Musae,
Quarum Sacra *fero*. - - - - -

Et Persius: [*a*]

Ad Sacra *Vatum carmen adfero nostrum.*

Interdum tamen *haec tria* proportione quadam, & similitudine eadem sunt, ut *Templa*, *Altaria*, eadem, & *Sacra*, quia DIIS *dicata*, & *Sancta*, quòd ea violare nefas sit, & *Religiosa*, quoniam ab usu hominum remota, id

---

[*yy*] *qs.* sanguine *consecratum*, *& propterea* inviolabiliter *statutum*.

[zz] *Lib.* 2. *G*eorg. *v.* 475. *seq.*

[*a*] *in* Prolog. *v.* 7.

id, quod Festus ex *Aelio Gallo* refert his verbis: *Quod* Sacrum *est*, *idem Lege*, *aut instituto Majorum* SANCTVM *esse*, *ut violari id sine poena non possit*. *Idem* RELIGIOSVM *quoque esse*, *quoniam sit aliquid*, *quod ibi homini facere non liceat*. *Quod si faciat*, *adversus* DEORVM *voluntatem videatur facere*.

Sacrarium, & *Sacrum Locum* separat Vlpianus ad Edictum 68. L. 9. D. de Rer. Divis. *Illud notandum est*, inquit, *aliud esse* Sacrum Locum, *aliud* Sacrarium. Sacer Locus *est Locus consecratus*; Sacrarium *est Locus*, [b] *in quo Sacra reponuntur*, [& asservantur] *quod etiam in Aedificio privato esse potest*; *&* *solent*, *qui liberare eum Locum* Religione *volunt*, Sacra *inde evocare*. Idem. Ibidem L. 1. D. Nequid in Loc. sacr. *Ait Praetor*, in Loco sacro *facere*, *inve eum immittere quid*, *veto*. *Hoc Interdictum de* sacro Loco, *non de* Sacrario *convenit*. Cui adstipulatur Servius in illud Virgilii Lib. 12. Aeneid. v. 199.

- - - *Duri* Sacraria *Ditis*.

SACRARIVM, inquit, *propriè Locus est in* Templo *in quo* Sacra *reponuntur*; *sicut Donarium est*, *ubi collocantur oblata*. Sed Varro, Cicero, Svetonius, & alii SACRARIVM pro *Sacello* utuntur non semel. Vndè SACRARIVM, & SACELLVM significat, & Locum consecratum, sive in *Templo*, sive in *privatis Aedibus*, in quo vel *sacrae res* custodirentur, vel *Sacra Gentilitia* fierent. [c] Cicero in Verrem: *Erat apud* Nejum SACRARIVM, *cum magna dignitate in aedibus à Majoribus traditum*. Idem Memmio: C Aviano Evandro, *qui habitat in tuo* SACRARIO.

Sacrificare est Veniam petere; [d] *Litare* est propitiare, & Votum impetrare. Virgilius: [e]

Tu modo posce DEOS *veniam*: *sacrisque* litatis, &c.

---

[b] *seu Pars intima* Templi.

[c] *Aliàs* Sacellum *describitur*, *quòd sit Locus parvus cum* Ara *DEO sacratus*.

(d) *seu* propriè *Sacra facere*; *in* specie *verò Hostiam Deo offere*.

[e] *Lib.* 4. *Aeneid.* *v.* 50.

&c. Nonius.

Salem, quo utimur, *Singulari* tantum *Numero* dicimus; cùm *Jocum* [* *urbanum*] significamus, *Pluralem* tantùm ponimus numerum, [*f*] nisi quod *Singulari Numero* etiam aliquando *Urbanitatem* denotamus. Terent. in Eunucho. [*g*] *Qui habet* Salem, *qui in te est*; i. e. quae res in te est *S. alum*, *Sali*, Mare denotat, ut canente Virgilio 1. Aeneid. v. 537. *Perque undas superante* salo. *Servius*.

Salio est transcendo, & supero saltu; [*h*] *salto* est motus compositos pedibus edo. ILLUD est *alacritatis*, HOC *elegantiae*. Cato in Originibus. *Caprae ferè sunt, quae* saliunt *è saxo pedes plus sexagenos*. Quanquam *Poetae* interdum SALIO pro *salto* usurpant. Virgil. Lib. 2. Georgic. v. 381.

Molibus in pratis unctos saliêre *per utres*.

Propertius Lib. 4. Eleg. 5. v. 51.

Caelati medio cum saliere *foro*.

A'SALIO autem fit *saltus*; à SALTO, *saltatus*, & *saltatio*. Sallust: Lib. 3. Historiar. Pompejus *cum alacribus* Saltu, *cum velocibus Cursu*, *cum validis vecte certabat*.

Saltare Verbum *generale* est, quò omne Genus *Saltationis* continetur; *Tripudiare* propriè est ter pede in *saltando*, quantum per artem licet, terram ferire. Quod intelligit Horatius: [*i*]

- - - - *Nunc* pede liberò
Pulsanda tellus. - - - -

Et

(*f*) *Interea danda est opera*, *ut* sales *intelligamus*, *ne* insulsi *simus*, & insulsitate *nostra* salsos *risus aliis praebeamus*, *NB*.

[*g*] *Act*. 3. *Sc*. 1. *v*. 10. & *seq*.

[*h*] *SALIRE* ante se. *Necessitatis est*, *quando* saltu *superanda est fossa*; *SALIRE* sursum, deorsum, *Laetitiae est*, *ut videre est in illis*, *qui* subsultim *ingrediuntur*; & *in* Saltatoribus, *ac* Saltatoribus, *qui ad Musicam* saltando *sese in* Saltatorio *Orbe versant*. Comenius.

[*i*] *Lib*. Carmin. *Od*. 37. *v*. 1. *seq*.

Et alibi: [k)

Gaudet invisam pepulisse fossor
Terpede *terram*.

Hinc *Saltatum*, & *Tripudium* separat Livius Lib. 120. *Ancilia ferre, ac per Urbem ire cantantes Carmina cum* Tripudiis, *solennique* Saltatu *jussit*.

(*) *Salvator*, & *Servator*, utpote *Graeci* Voci Σωτὴρ & *Ebr* JESVS respondentia Vocabula, quomodò inter se differant, docet *Balth. Meisnerus* Disp 6. *Christolog. Sac.* §. 11. atque *Jacobus Pontanus* in *Atticis Bellariis* Syntag. 10. p 612. seq.

Salubre ad Locum refertur, & ad cibum; *Salutare* Consilium est. [l] Ita *salubre* non nocet; *salutare* prodest. *Corn Fronto*.

Sanguis (m] est, dum manet; effectus, *Cruor* dicitur *Clarus*.

[*] *Sanguis* in Corpore; *Cruor* effusus; *sanies* cruor putridus.

Sanies, & *Tabum* conjunguntur à Virgiliò Lib, 8. Aeneid. [n]

- - - Sanie, Tabò*que fluentes*
Complexu in miserò longâ sic morte necabat.

Ea quidem distinguuntur, ut SANIES de *Mortuo* dicatur; TABUM de *Virô*. Quam Differentiam refellit ille ipse Virgilius, cùm de *Mortuis* dicit Lib. 3. *Georgic* [o)

Et genus omne neci Pecudum *dedit, omne Ferarum;*
Corripuitque Lacus, infecit pabula tabò.

Et Svetonius in Vitelliò cap. 10. *Abhorentes quosdam cadaverum* tabum. Tacitus Lib. 2. Historiar. 70. *Foedum, atque atrox spectaculum, intra* 40. *pugnae diem, lacera corpo-*

[k) Lib. 3. *Carmin*. Od. 18 v. 15. seq.

[l] *vel SALVBRE* Loci *est*, & Personarum; *SALUTARE verò* Consilii.

[m] [*ruber quippe in* Animante *humor*]

[n] *ver* 487. *seq*.

[o] *ver* 480. *seq. ubi posteriore versu Editio* Erythraei *Veneta*, & Pauli Manutii *Antuerpiensis* Plantina *pro* corripuit, *CORRUPIT etiam sat commodè legunt*.

corpora, *trunci artus*, *putres virorum*, *Equorumque formae*, *infecta* tabò *humus*, *protritis arboribus*, *atque frugibus dira vastitas*. Verius ergo est, SANIEM esse *atrũ sanguinem*; TABUM esse *Liquorem* putridum, cujus appellatione interdum continetur omne id, quod ex *putrescentibus* defluit. Unde Virgilius aptè dixit Lib. 3. Aeneid. v. 28. seq.

- - *Huic atrô liquuntur sanguine guttae*,

Et terram tabò *maculant*. - - -

Lucanus Lib. 6. v. 548. seq.

Stillantis tabi saniem, *virusque coactum*

Sustulit. - - - - -

Antiquus Poeta, apud Cic. Lib. 1. Tuscul. n. 107.

Saxa spargens tabò, sanie, *&* *sanguine atro*:

Sanus, qui salvus est; *(p)* *Validus*, qui multum rerum necessariarum ad salutem habet. Donatus.

Sartrix, quae sarcit; *sarcinatrix*, quae sarcinas servat. *Corn. Fronto*.

[*] *Satietas* ad *omneis sensus* pertinet; *saturitas* saltem *ad Gustum*.

Satio [*q*] ad *omneis sensus*, & ad *Animum* quoque pertinet; *saturo* magis ad *Corpus*. Cicero; satiare *desideria Naturae*. Hinc dicitur *satietas* omnium rerum, ut satietas *Hominum*, *Aurium*, satietas *Vitae*, *Provinciae*, apud Ciceronem; *saturitas* tantùm earum rerum, quae ad *Victum* pertinent. Idem de Senectute: saturitate *copiâque omnium rerum*, *quae ad victum* Hominum, *& ad cultum etiam* Deorum *pertinent*.

Satisfacere [l. 9. §. 3. D. de Pign. Act:] est desiderio *Creditoris* quòcunque modò implere: & *satisfactum* accipimus acceptilatione, & jurejurandò, & nudâ conventione

X

[*p*] *Sic* Sanitas *tum* Corporis, *tum* Animi *est*. *sed praecipuam Elegantiam habet*, *cum ad* Animum *refertur*. *Exempla vid. apud* Doletum *loc. cit. fol.* 148. *fac. a. col.* 2.

[*q*] *quod* propriè *idem est*, *ac* cibis impleo. *Ad* Animum *retulit* Cicero, *quando pro* Milone *Cap.* 18. *sic dixit* Sanguine, & vulneribus suis crudelissimi Inimici mentem, oculosque *satiavit*.

tione, vel fidejussore, vel pignore: vel pretiò aliquo dato; *solvere* propriè est *pecuniam* pro eo, quod debetur, Creditori reddere. Hoc enim Verbo *Nummorum* numeratio, vel alia naturalis ejus, quod debetur, praestatio intelligitur [r] Pomponius Lib. 7. ex Plautio leg. 41. §. Sed si ita. D. de Manumiss. Testam. *Si* solverit, satisve fecerit, *liber esto: Non potest is servus, nisi triennio praeterito, liber esse, nisi praesentem eam pecuniam* solvat, *aut* satisfaciat. Idem ad Q. Mucium 31. l. 19. de Contrahen. Emt. *Quod vendidi non aliter fit accipientis, quã si aut pretium nobis* solutum *sit, aut* satis *eo nomine factum.* Sed interdum *solvere* latiùs patet; & *solutionis* appellatione omnis liberatio quoquò modò facta, & qualiscunque *satisfactio*, quâ *Creditor* contentus fuerit, continetur, ut auctor est Ulpianus L. 176. D. de Verb. Sign. Et *satisfacere* est verbis excusare; Et *satisfactio*, excusatio. Cicero Philippicà 2. *Acceperam* Caesaris *litteras, ut mihi* satisfieri *paterer à te*. Idem Trebatio: *Hic tu me etiam insimulas, nec* Satisfactionem *meam accipis*.

Saxum est lapis durior, asperiorque, qui montibus exciditur; [s] *silex* est lapis minor, & durus, ex quo ignis excuti potest. Cato in Q. Thermum: *Ego jam à principio in parsimonia, atque in duritia, atque industria omnem Adolescentiam meam abstinui, agrô colendô*, Saxis SABINIS, Silicibus *repastinandis atque conserundis*. Lucretius Lib. 2. v. 447. seq.

In quo jam genere imprimis adamantia Saxa
Primâ acie constant, ictùs contemnere sueta:
Et validi silices, *& duri robora ferri*.

Virg. [t]

Stabat acuta Silex *praecisis undique* Saxis.

Sceleratus est, qui *scelera* versat animo, & opere perficit: *scelerosus*, qui multorum *scelerum* auctor damnatus existit; *scelestus*, qui *Facinus* aliquod patravit. Ter-

[r] *Conf.* Scardii *Lexicon Juridicum p.* 835. *col. a.*

[s] *Sic* saxeis *Montibus internascuntur variae* saxatiles [*seu* saxe tanae] *Herbae. Ab! ad* saxeta *in* saxosis *Regionibus videbis*.

[t] *Lib.* 8. Aeneid. *v.* 233.

Terent. in Eunuch. Act. 4. Sc. 3. v. 1.

Ubi illum ego scelerosum. *misera, atque impium inveniam?*

Varro de Linguâ Lat. *Ante privati hujusce* T. QUINTII TROGI scelerosi *Hominis ostium canat.*

[*] *Sceleratus* est contaminatus; *scelerosus* plenus scelere; *scelestus* excogitat exitium:

[*] *Scientia* rei certae est; Opinio incertae. Itaque *scire*, & *Opinari* differunt, quod *Cicero* indicat pro *Archia* his verbis; *Adest Vir summa auctoritate, & fide* Lucius Lucullus. *qui se non* opinari, *sed* scire; *non audivisse, sed vidisse, non interfuisse, sed egisse dicit.*

[*] *Scrutor* profundum; *sciscitor* sciendi; *Percontor arguendi causâ.*

[*] *Sciscere*, & *Jubere* sunt *suffragio* aliquid *probare*, aut *improbare*. Sed *sciscit* plebs; [unde appellata sunt *plebiscita*] Populus verò *jubet*. Quamvis etiam Plebs *Jubere* dicatur; Inde *scita*, & *Jussa* appellata sunt.

Scorpio bellica Res est; [*u*] *Scorpius* Animal. *Clarus.*

Scrutatur in te ille, qui intercipit quaedam Secreta: *Quaerere* duo significat, vel quod *abest*, vel quod ad *Patrimonium* pertinet. *Corn. Fronto.*

[*] SE simplex ponitur, cùm aliquis se in *alium* quid fecisse fatetur; SESE geminatum, cùm in *seipsum*, uti *Caesar* Lib. 2. de *Analogia* praecepit, auctore *Servio*. Conf. Carisius.

[*] SECESSIO idem est, quod *seditio* esse potest; Sed non SEDITIO, *secessio* SEDITIO enim est cùm *Plebeji* & *Patricii* in Urbe aliqua ita *dissentiunt*, ut Pars eorum mixta in utriusque Partibus *Plebeji*, & *Patricii* mixti. In SECESSIONE autem altera Pars dividitur, & *secedit* ab altera: atque in una parte tantùm *Plebeji* sunt, in altera *Patricii*. Goclenius.

Secus, *Secius*, & *Sequius* nonnulli ita distinguunt, ut *secus* significat aliter, vel malè; (*x*) *secius* minùs; *se-*

 quiùs

[*u*] *seu* Mabinula militaris, *quae parvis spiculis infert. mortem.*

[*x*] *Sic SECUS decursum aquarum feruntur* salices; *SECUS ac* Juniperi, *qui sicco gaudent*. Comenius.

quiùs deterius, aut pejus. Svetonius in Tiberio cap. 2. *Multa etiam* secus *admissa in Rempublicam extant*. Tacitus Lib. 2. Annal. 50. *Interrogatus à Consule, quid de his Censeret, quae de Marte ejus locuta* secus *argueretur, reticuit*. Virgil. Aeneid. 5. v. 862.

Currit iter tutum non secius *aequore classis*.

Varro in Tanaquil. *Non modò absens quicquam de te* sequius *cogitabit, sed etiam ruminabitur humanitatem*, Levius Lib. 1. *Invitus, quod* sequius *sit, de meis civibus loquar*. Mihi videtur, illa duo *seciùs*, & *sequiùs* omninò eadem esse, nec magis differre, quam *Arcus*, & *Arquus*: *Oculus*, & *Oquulus*, de quibus *Libro* 1. dixi.

Segnitia est tarditas; [y] *socordia* est remissio. ILLA Corporis; HAEC Animi. Plautus Asinarià Act. 2. Sc. 1. v. 6.

Quin tu abs te Socordiam *omnem rejice, &* Segnitiem *amove*.

Terent. in Andrià Act. 1. Sc. 3. v. 1.

Enimverò, Dave, *nihil loci est* Segnitiae, *atque* Socordiae.

Ubi Donatus: segnitiae *ad agendum*; socordia *ad considerandum*. Livius Lib. 1. *Jam* segniùs, socordiùs*que oppugnabant*.

[*] *Sementis* est ipsa satio; *seges* nondum demessa; *Fruges* fructus *Terrae*, & *Arborum*.

Sempiternum ad DEOS pertinet; *Perpetuum* ad *Homines*. (z)

Senes appellantur, qui usque ad senilem Aetatem pervenerunt; *Veteres*, qui superioribus temporibus vixerunt. Ita *senes* sunt, *Veteres* fuerunt. Aliquando tamen *Veteres* dicuntur *senes*, ut VETULUM pro *sene dici*, notissimum est. Terent. in Eunucho Act. 4. Sc. 4. v. 21.

Hic est vetus, *vietus*, *veternosus* Senex.

Lucilius Lib 14. Satyr. [aa] *Nam*

---

[y] *Sic* segnis *omnia agit* segniter, *qui aliter agere* segnitie *prohibetur*.

[z] *Caeterùm* Perpetuum *est, quod intermissione*; sempiternum *autem*, *atque* Aeternum, *quod fine caret*.

[aa] *p.* 169. *ubi ex* Capro, *quem* Priscianus *Lib.* 10. *in Verbo LACESSO citavit, sic allegata sunt invenienda*:

Nam Vetus *ille* Cato *dignum quemcumque lacessit.* Varro in Bajis: *Quod non solùm* Innubae *fiunt communes, sed etiam* Veteres *puellescunt: & multi* Pueri *puellascunt*. Antiqua Inscriptio: ARUNCITANI VETERES, ET JUVENES OPT. CIV. Alia: ARBOCRISENSES JUVENES, ET VETERES STATUAM IN FORO POSUERE.

Sensus sunt, qui sentiunt, ut, Gustus, Tactus; *sensa* sunt, quae sentiuntur. velut objecta *sensus*, & Concepta *Mentis*. Cicero de Oratore: *Et quòd exprimere dicendò* sensa *possimus*. Interdum tamen *sensus* accipitur pro *sententiâ*, *Ratione*, & *Voluntate*. Lucret. Lib. 2. v. 886.

Quod movet, & varios sensùs *expromere cogit*.

Livius Lib. 1. *Ut elicere omnia Arcana, speculari que abditos ejus* sensùs *possent*.

[*] *Sequimur* Pedibus; *Imitamur* Moribus; *Assequimur* studio. Aliàs: *sequimur* Vestigia; *Imitamur* Mores.

Sertum, & *Serta*, cum nihil adjcimus, dicitur, ut Virg. Aeneid. 1 v. 417.

- - - Sertis*que recentibus halant*

Et idem Eclog. 6. v. 16.

Serta *procul tantùm capiti delapsa jacebant*.

Si autem *sertos* dixero, addo Flores; si *sertas*, addo coronas: [*bb*] ut Lucanus Lib. 10 v. 164.

Accipiunt Sertas *nardò florente coronas*.

Servire, & *servum* esse separat Quintilianus Lib. 5. ita, ut SERVIRE *latiùs* pateat. Nam serviunt *etiam Famulus*, *Addictus*, & *Nexus*, *licet liberi*; servus *est is solùm*, *qui servilis conditionis est*.

Servitus est sub Dominio: *servitium* patientia servi facit *Corn. Fronto*.

[*] *Servitus* est Necessitas; *servitium* est multitudo servorum.

Nam *vetus* ille *CATO* lacessisse appellari, quòd conscius ipse non erat sibi.

(bb) Notandum autem, quòd SERTUM Gen. Neutr. Coronam *quoque, sive* Corallam *significet, h. e. circularem textum eorum Florum, qui* capiti redimendo *aptì sunt, ac destinati*. *Leg.* Paschalii *Lib. de* Coronis, *Cap.* 12. *p.* 35 *seq.*

(*) *Servo*, *Asservo*, *Reservo* idem est, ac in *Tempus futurum* aliquid repono; *Conservo* est praesentem *statum* continuo; sed *Retineo* est *non dimitto*.

Serum ad Negotium pertinet; *serò* ad Tempus. [cc] *Corn. Fronto*.

Sestertius dicitur quarta pars *Denarii*. Itaque cùm DENARIUS *Decussi*, id est, decem *Assibus* aestimabatur, tum *sestertius* duobus *Assibus*. & *semisse* permutabatur. At cùm sedecim *Assibus* DENARIUS aestimatus est. tum *sestertius* quatuor *Asses* valuit auctore Plinio Lib. 33. *Sestertium* valet mille *sestertiis* Nummis, suntque idem *mille Nummi*, & SESTERTIUM; ut, quod Varro Lib. 3. de Re Rustic. scribit: *Multum emptum octo* SESTERTIIS, hoc octo *millibus Nummûm* dixit Marcobius in saturnal, & quod Tacitus in 7. Annal. Lib. 11. *Capiendis pecuniis posuit modum usque ad dena* SESTERTIA, hoc Plinius *Lib*. 5. Epistolar. *Peractis tamen negotiis permittebantr pecuniam duntaxat decem millium dare*.

(*) *Severitas* Auctoritatis est; *Accuratio* sollicitudinis; *Diligentia* Laboris.

[*] *Sic* ad Exēplū; *Ita* ad Rationē *cōmuniter* refertur.

Sidus est Signum fixum, in quo plures *stellae* insidunt, ut *Aries*, *Taurus*, *Perseus*, *Andromeda*, & si quod aliud *Notâ*, aut *Formâ* aliquà in Coelum receptum est. *stella* est erratica, & sola fertur, non admissis aliis *stellis*, ut *Lucifer*, *vergiliae*, *Vesperugo*, & reliquae omnes toto Coelo sparsae. Cicero Lib. 6. de Republicâ: *Hisque animus datus est ex illis sempiternis ignibus, quae sidera, & stellas vocatis*. Lucretius Lib. 2 v. 209.

Non cadere in terram stellas, & sidera *cernis*?

Quanquam interdum SIDUS pro *Sole*, & *Luna*, aliquando (sed ferè Numero *Multitudinis*) pro *stella* usurpant Cicero, Quintilianus, & Poëtae; ut quod dixit Lucretius: sideribus *fixum Coelum*; Hoc Virgilius: (dd] *Coel-*

[cc] *Sic* sera *Diei pars* serum *est*; *sed* serò *maturescens fructus est* serotinus.

[dd] *Lib* 4. Aeneid. *v*. 481. *seq*. & *Lib*. 6. *v*. 797. *seq*. *ubi verba*, [*ut* & *loc. priore*) propriè *sic sonant*.

Coelum stellis *ardentibus aptum*. Sed STELLA pro *sidere*, sive *signo*, apud nullos Auctores reperitur. Itaque vera, & perpetua est illa differentia, quam posuimus; etsi *Valla* aliter sentiat.

- - - - - - *Coelifer* Atlas

Axem humero torquet stellis *ardentibus aptum*.

[*] *Sidus* non sine Astris; *Astra* non sine sidere.

Signum, & statua ita differunt, ut *Genus*, & *species*. Nam SIGNUM est exemplum & DEI, & *Hominis*, & *Bruti*; STATUA est DEI tantùm, & *Hominis*. Ita *statua* omnis signum est, non *contrà*. Et STATUA ponitur in *Foro*, aut in alio *publico*, & *conspicuo Loco*; signum in *Templis*, vel *Aedibus privatis*. Cato in Oratione: *Uti praeda in publicum referatur*, *Miror audere*, *atque Religionem non tenere*. statuas DEORUM *exempla earum facierum*, signa *Domi pro supellectile statuere*. Praeterea SIGNVM interdum dimidiam habet eminentiam,& haberet in ipsa *Materia*, in qua vel incisum est, ut in *Gemma*; vel incrustatum, aut affixum, ut in *Vase Coelato*; vel intextum, ut in *Veste*. Virgil. Lib. 1. Aeneid. v. 648.

- - - *Pallam* signis, *auroque rigentem*.

STATVA verò integra undique, & solida prominet, nec *Materiae*, unde facta est, inhaeret.

Signa, & *Vexilla* saepe jungunt *Historici*, inter quae hoc interest, quod *Signa* erant oblongae Hastae, in quarum summitate breve transversim affixum lignum ad formam Crucis cum titulo *Cohortis*, ut Cohort. 1. aut 2. (ff) *Vexilla* erant parva vela. ILLA habebant Caesarum ex auro, argentòve *Imagines* innexas à summo ad medium; HAEC quoque eorum *Nomina* praeferebant. Svetonius in Nerone cap. 13. *Inter* Signa *militaria*, *atque* Vexilla. Idem in Vespasiano cap. 6. *Nomenque*

[ee] *Vid.* Emundi Figrelii *Liber singularis de STATVIS* Illustrium Romanor. *Cap.* 23. *p.* 199. *seq.*

[ff] *Ideoque dicuntur in* specie *SIGNA MILITARIA quando nempe eriguntur*, *&* à Signiferis *gestantur*, *propugnanda ab* Antesignanis. *In* genere *autem dicuntur SIGNA* Notae rei arte *curiosè* inditae.

ejus Vexillis *omnibus sine mora inscripserunt*. Tacitus Lib. 1. Historiar. 36. *Medium inter* Signa OTHONEM Vexillis *circumdarent*. Idem Lib. 2. 18. *Correptis* Signis, Vexillis*que ruere*. Hinc manarunt elegantes, & usitatae Locutiones, *Signa movere*. *Signa inferre*, *Concurrere infestis Signis*, *sub Signis ducere*, *habere*; item *Vexillũ flagitare*; pro *Velle exauctorari*, *Ad Vexillum ducere*, *sub Vexillo retineri*, id est, *exautoratum esse*; quae legenti Libros Historicorum occurrunt.

Silere propriè est eorum, qui jam *loqui* coeperunt; [gg] *Tacere* est & loquentium, & non loquentium. Plautus in Poenul. prolog. v. 3. Sileteque, & tacete, atque *animum advertite*. Cic. pro Syllâ: *Cùm caeteri de nobis* silent, *non etiam nosmetipsi* tacemus. Confunduntur tamen interdum. ut quam Catullus *Tacentem Noctem*, eadem Virgil. [hh] *Silentem* dixit. Et idem rursus [ii) Tacitae *per amica* silentia *Noctis*.

Simul notat conjunctionem Temporis; [kk] *Unà* conjunctionem Loci. Unde dicuntur SIMUL *fuisse*, qui eòdem tempore fuerunt; UNA, qui in eòdem Locò Cic. ad Marium: *Proximè fuimus* unà.

Simulare est referre, & effingere id, *quod* non est; *Dissimulare* est *artificiosè*, & *astutè* aliquid celare, ne intelligatur. [ll] Itaque *Dissimulamus*, quae sunt; *Simulamus*

[ff] *Ideoque dicuntur in* specie *SIGNA MILITARIA*, *quando nempe eriguntur*, *& à* Signiferis *gestantur*, *propugnanda ab* Antesignanis. *In* genere *autem dicuntur SIGNA* Notae rei arte *curiosè* inditae.

[gg) *Aliàs* Silere *idem est*, *ac* nihil soni edere. *Illud enim* silet, *quod nihil sonat*; Silescit *autem quod* sonare *desinit*, *ut fiat* silentium.

(hh] *Lib.* 4. Aeneid. *v.* 527. *& Lib.* 7. Aeneid. *v.* 90. 102. & *seq.*

[ii] *Lib* 2. *Aeneid.* *v.* 255. *ubi pro* Noctis *Voce Vox LUNAE in* plurimis Editionibus *nequaquam iniquè est substituta.*

[kk] *Interdum etiam denotat idem*, *ac* simili ratione unà, *atque* conjunctim.

[ll] *seu ea*, *quae sunt non* apertè *prodere* Insimula

lamus, quae non sunt Cic. Lib. 1. Officior. *Quidam* simulabit, *aut* dissimulabit *Vir bonus*. Salluſt in Catilinâ *Cujuslibet rei* Simulator. Arnobius L.2. Simulare *in hominibus discerent*, dissimulare, *mentiri*.

[*] *ingulare* in *suo genere* eſt unicum; *Eximium* eſt praeſtantius.

Sinus eſt Genus *Vasis*, quod ſignificamus, Si producitur; *Gremium* ſignificamus, si corripitur *Servius*.

[*] *Sinus* eſt Vas fictile ventroſum; *sinus* eſt laxitas veſtimenti ſupra *cingulum*, cui indimus aliquid.

Sobrini ex duabus ſororibus; [mm] *Consobrini* ex Fratre. & sorore. *Donatus*.

[*] *Societas* in *utramque sumitur* partem; *Conjuratio* in *malam*.

[*] *Solus* eſt relictus; *Unus* ex multis; *Unicus* inopia aliorum; *Solitarius* ſemper ſine aliis.

[*] *Solvere* ALICUI eſt ſatisfacere; *solvere* ALIQUEM eſt liberare.

Somnus eſt [nn] naturalis, & placidus; *sopor* eſt profundus, & plerumque noxius, ut *Temulentorum*, *Fessorum*, *& Aegrotorum*. M. Coelius in Anton. *Namque ipsum offendunt temulento* sopore *profligatum*. Id ibidem: *semissomno* sopore *inter manum Centurionum*, *Concubinarumque jactabatur*. Plinius: *Curandum*, *ne* somnus SOPOR fiat.

Sordidus eſt, qui *sordibus*, vel *illuvie* ſqualler, ut *Dissolutus*, aut *Avarus*; *Sordidatus* eſt, qui *Sordida veste*, & *obsoleta* amictus eſt, ut *Reus*. Ille *Naturâ*, vel *Instituto*; HIC *Necessitate* fit. [oo] Terent. in Heautont. Act.2. Sc. 3. v. 59 *Scin' tu hanc*, *quam dicit* ſordidatam, *&* ſordidam.

(*) *Speculator* in malam; *Legatus* in bonam partem ſumitur. Sive *Speculatoris* [i. e. *Exploratoris* alienorum conſi

---

autem est per ſimulationem *criminari*.

[mm] *seu* sobrini *sunt* duarum sororum *Filii*; Consobrini *ex* sobrinis *nati*.

[nn] [Senſuum *quies*, *& quidem*]

[oo] *Unde SORDIDUM* Naturâ *SORDIDATUM autem sordidum* factum dicitur.

consiliorum] nomen est infame; *Legati* honorificum.

Speculum est, quo ora, ac imagines Animantium Rerumque redduntur; *Specularium* est, quod lumen transmittit; & transfundit in aedes, ut hodiè per *Vitreamina*, & *Chartacea* fit. sic dictum, quod olim fiebat ex *lapide speculari*, quem *Hispania* dabat, qui *vitri* modo perlucidus in quaslibet tenues crustas findebatur, ut tradit Plin. lib.6. Seneca ad Lucilium. *Quaedam nostrâ demum memoriâ prodiisse scimus, ut* Specularium *usum perlucente testa; clarum transmittentium lumen*. *Specula* significat Locum ex quo despicimus. Virgil. lib. 10. *Aeneid.* (pp)

- - - *Utque Leo*, specula *cum vidit ab alta*. &c

Martialis Lib. 8. Epigrammat. 14. v. 3. seq.

Hibernis obiecta notis specularia *puros*.

Admittunt Soles, & sine luce [qq] *diem*.

Sperata Sponsa dicitur, quae nundum petita est; dehinc *Dicta*, *Pacta*, *promissa* dicitur. Plaut; in Amphitr Act. 2. Sc. 2. v. 44;

Amphitruo Uxorem salutat laetus speratam *suam*.

Virgil. Lib. 2. Aeneid. v. 678.

- - - *Coniux quondam tua* dicta *relinquor*

Idem [rr]

- - - - *Gremiis abducere* pactas.

Spinus Masculino genere *Prunorum Arbor* vocatur, *Spina* verò Foem, *sentes*. Servius.

(*] *Spondere*, & *Despondere* ità distinguit Donatus Commentar. in *Terent.* ut *spondeat* PUELLAE Pater, *despondeat* ADOLESCENS, ut *Despondeat* Puellam, qui petit, *spondeat* autem à quo petitur. Sed ubique haec *Donati* Differentia non observatur, illud tamen observari solet, ut *spondere*, vel *Despondere* Puellam, non *Adolescentem* dicamus. Sibi quoque *Adolescens* uxorem *despondere* dicitur Leg. *Goclenii L.L. Observationes p.* 248.

(pp] v. 454 *Conf. Lib.* 3 Aeneid. v. 239. *seq.*

[qq] *hic legit Editio* Langiana *pro sine* luce *nequaquam inique SINE FAECE*.

[rr] Lib 16. Aeneid. v: 79.

Statura significat corporis quantitatem; ut Statura eminens; brevis. *Status* est corporis habitus, dispositio, & σχῆμα Terent. in Eunucho Act. 3. Sc. 5. v. 49, seq.

Videre nimium vellem, quis esset Status.

[*] *Stimulamur inviti Excitamur* etiam ultro.

Stolidus significat hebetem, agrestem, aut ineptum *Vanus* est levis, inconstans, atque fallax Sallust. Lib. 4. Hist. *At* Cn. Lentulus *patritiae Gentis*, *Collega ejus cui cognomento Clodiano fuit*, *per incertum* stolidior *an* vanior Lucret. lib. 1 v. 1067.

Sed vanus STOLIDIS *haec omnia finxerit error*. Tacitus Lib. 2. Annal. 30. *Inerant*, *& alia huiusmodi* stolida, *ac* vana. Gellius Lib 18, cap. 4 tradit: Stolidos *vocari*, *non tam stultos*, *& exordes*, *quam tetros*. *& molestos*, *& illepidos*, *quos* Graeci μοχθηροὺς καὶ φορτικοὺς *dicunt* Vanos *autem esse mendaces*, *& infidos*, *& levia*, *inaniaque pro gravibus*, *& veris astutissimè* componentes Atque ita *Sallustium* his vocibus usum. quod mihi quidem non videtur. Neque enim *Sallustius* notavit LENTVLVM ut *morosum* pariter, & *mendacem*, sed ut *ineptum*, & magis quam *ratione* utentem, tum etiam *levem*; & *inconstantem* sicuti Liv. dixit lib 3 *Levius enim vaniusque profecto est sua* Decreta, & Consulta *tollere quàm aliorum*.

[*] *Stolidus* est ad naturam Brutorum: *Stultus* imprudens; *Fatuus* qui nihil sapit.

Stipendium à *Tributo* ità differt ut *species* à GENERE. Nam *stipendium* propriè est [ff] quod confertur in mercedem millitum; *Tributum* autem est; quod in quemcumque usum Reipublicae tribuitur, Ita omne *stipendium* est TRIBUTUM non contra: Quod sensit Pomponius iurisconsultus in l. 27. D. de Verbor. sign. cùm *stipendium* etiam *Tributum* appellari ait. Sed ab Imperio AVGVSTI, qui cum populo Provincias est partitus, caepit alia harum Vocum Differentia, atque eadem ferè quae *Aerarii & Fisci* Quippè *stipendium* dictum; quod Bello victae Provinciae *Caesari* quotannis

[ff] *pecuniaria* Militum *merces seu*]

nis pendebant, *Tributum* quod Populi in *Aerarium* inferebant. Vnde *Praedia* alia *stipendiaria*, alia *tributaria*, Auctore Theophilo. Paulus Jurisconsultus l. 13 D. de impens. in Reb. dotal. fac. *Neque* Stipendium, *neque* Tributum *ob dotalem fundum praestita* Vlpian, ad Sabin 17. *Quoniam, & alia onera adnoscit usufructu delegato, utputa* Stipendium *vel* Tributum, *vel* Salarium.

Stirps in significatione *sobolis* Foeminino Genere dicitur, sed cum *Materiam* significat, Masculino. *Charisius*.

[*) *Strabo* oculos distortos habet, *Luscus* uno captus est oculo *Goclen*. loc. cit.

[*] *stupor* est stultitiae, *furor* insaniae. *furor* est majus *stupor* minus. Deinde *stupor* est in re cognita, *Impudentia* post rem cognitam abiectus pudor. Denique *stupor* est inclinatio, & minus *stupiditas* est habitus, & majus.

[*] *stuprum* in Virginem. & Viduam, *Adulterium* in Nuptam *Incestus* in Consanguineas, & sacras.

[*] *Suademus* Facilia, *Persuademus* Difficilia *suadere* facientis est, *persuadere* perficientis Donatus.

Sumimus, quae posita sunt; *Accipimus* quae porriguntur. *Corn. fronto*.

Super est, quod eminet, *supra* quod substratum aliquid habet, *Subter*, quod à re aliqua superiori premitur, & conculcatur, *subtus* quod demissum altius non contingitur. *Agraetius*.

[*] *super* notat continuum eique respondet SVBTER, *supra* notat interiectum spatium, eique respondet INFRA.

[*] *Superbia* est à *super* habendo, & est *propriè* supergradiens mentis elatio, Arrogantia autem etiam in *Pauperem* cadit Corn. Fronto,

Supervacaneum est, quod non necessarium est, *super vacuum* est, quod abundat, & superfluit. Salust. in Catilina: *Illis* supervacaneum *est* pro *potentia paucorum pugnare*. Quod sumsit à *Demosthene*, qui in *Oratione* περὶ στεφάνου ait ἔστι δ' ἐκ περιουσίας μὲν κατηγορεῖν h. e. *Huic autem* supervacaneum *est me acusare*. Gellius

lib.

lib 1: Cap. 22. *quod* supervacaneum *esset ac non necessarium*. Et mox · *superesse alias dixisse pro superfluenti*; & supervacuo.

[*] *suspicax* arguit, *suspiciosus* recipit,

[*] *silva* Generale est, *saltus*. silva densa, **Lucus** DIIS sacra Vid. supr.

T.

T*Abularium* est publicum; *Tablinum* privatum: Nam *tabularium* erat [tt] Locus publicus adservandis *instrumentis*, & *Tabulis*, in quibus omnia *praedia*, *Pascua*; *Vectigalia*, *portoria Redemptionesque publicanorum* prescripta erant. Paulus lib. 10. Responsleg. 90. D. De Legat. 3: *Tablinum* verò erat locus, in Aedibus proximè Atrium, in quo veteres *Romani* coenabant, & *Tabulas* Rationum suarum reponebant. [un] Varro L, 1. de vita populi Rom. *Ad* Focum *hieme*, *ac frigoribus coenitabant*; *aestivo tempore in* propatulo *Rure in* Corte, *in Urbe in* Tablino, *quod* Menianum *possumus intelligere* Tabulis *fabricatum*. Plinius Lib, 35; Tablina *Codicibus implebantur*, & *monumentis rerum in Magistratu gestarum*, Virgil. lib. 2. *Georgic*. v. 502:

Insanumque forum, *aut populi* Tabularia *vidit*.

Livius lib. 43. 16. *Censores ex templo in Atrium libertatis adscenderunt*, & *ibi signatis tabellis publicis*, *clausòque* tabulario, & *dimissis publicis servis* Vetus inscriptio: C CALPETANVS STATVIS SEX. METRONIVS M. PERPENNA LVCRO P. SARTIVS DECIANVS CVRATORES TABVLARIOR. PVBLICORVM FAC. CVR.

Tacere, *Reticere*. & *Obticere* hoc differunt, quod *Tacemus* Consilia. *Reticemus* Dolores, *Obticemus* quorum nos pudet. Terent. in Heautontimor. Act. 1. sc. 1: v.

[tt] *Repositorum* instrumentorum & Litterarum *seu*]

[uu] *Quid autem propriè* Tabulustrum, *seù rectiùs* Tubilustrum *sit*, *docet* Varro *Lib*. 5. *de L L*. 3. *p*. 49

v. 33. *Ne retice, ne verere! crede, inquam mihi*. Idem in Eunucho Act. 5, sc. 1. v. 4. *Virgo conscissa veste lacrumans* obticet.

[*] *Tacet*, qui desinit, *silet* qui nundum coepit loqui.

Taciturnus est, qui facilè tacet, *Tacitus* argutus etiam, qui potest aliquando tacere [xx] *Festus*.

Temerarius est, qui sine respectu salutis obiicit se periculis [yy) *Audax* sine ratione impetum facit. Ergo *Audax* non providet, *Temerarius* non timet. *Corn. Fronto*,

Temperantia est Animorum, *temperatio* Rerum, *Temperies* [zz] Ventorum: Agraetius.

[*] *Temperare* sibi à *Mendaciis*, est abstinere, *Temperare* Rempublicam *Legibus* est moderari. *Propriè* autem *Temperare* est *tempore*, & modo Actiones mensurare, seù res diversas *proportionaliter* componere.

[*] *Templum* Aedificium, *Ecclesia* coetus hominum *lucus* à densitate Arborum, *Fanum* à fando, *Sacellum* sine tecto *Delubrum* quasi; in quo peccata diluuntur, *Bidental* ab ovibus bibentibus.

Tendere [a) est cum *nisu*, *& contentione* pergere, *Pertendere* est *pertinaciter*, & sine *remissione* insistere. ILLVD *Constantiae*; HOC *Pertinaciae* est Virgil. lib. 5 *Aeneid*. v, 155.

Locum tendunt *superare priorem*.

Terent. in Heautontimorumenon Act. 5. Sc. 5: v. 9.

Video, non licere, ut coeperam, *Hoc* pretendere.

Tergum propriè est dorsum: Unde *Terga vertere* pro Fugere, *Tergus* est Corium; ut Virgilii Lib. 1. *Aeneid* v. 111.

Tergora deripiunt costis, & viscera nudant.

Idem

[xx) *seu* Tacitus *tacet dum non loquitur*. Taciturnus *tacenda reticet & obticet*. Comenius.

(yy] *Dum autem agit temerè, temerat sua temeritate res, quas intemeratas esse conveniebat*.

[zz] [*Corporis, & Aeris, & in primis.*]

[a) [*propriè denotat Rem* trahendo in lungum *dilatare, deinde*]

Idem tamen Lib. 9. *Aeneid.* v. 763. seq. TERGVM pro *Dorso* ponit his verbis:

- - - - *Hinc raptas fugientibus ingerit hastas.*
In Tergum.

Immo TERGUM dicit pro *Corio* Lib. 1, *Aeneid.* v. 368

Taurino quantum possent circumdare Tergo.

[*] Alias *Terga* sunt hominum, *Tergora Animalium*

(*) *Terminus* manu ponitur & *propriè* est ubi aliquid incipit aut definit, *Finis* generale est.

Terror propriè est; qui aliis infertur, ut si dicas: Ille habet *Terrorem* h. e. timendus est. Unde & *Terribilis* dicitur, quem habent *timentes* [*b*] Servius

Theatrum, & *Amphiteatrum* quid differant, ostendit Plinius Lib. 36. de C. Curione loquens his verbis Theatra *duo iuxta fecit amplissima è ligno, cardinum singulorum versatili suspensa libramento, in quibus utrisque antemeridiano Ludorum spectaculo editio, inter se aversis ne invicem obstreperent Scaenae, & repentè circumactis, ut contrastarent, postremo iam die descendentibus tabulis & cornibus inter se coëuntibus faciebat* Amphiteatrum *& Gladiatorium spectacula edebat.* Et Cassiodorus lib. 5 Variorum; *Cum* Theatrum *Hemisphaerium* Graece *dicatur*, Amphitheatrum *quasi in unum iuncta duo visoria, rectè constat esse nominatum.* Isidorus dicit, amphiteatrum *dictum, quod ex duobus* Theatris *sit factum*, Nam *Amphiteatrum* rotundum est *Theatrum*. verò ex medio *Amphiteatro* est; Semicirculi figuram habens. [*c*] Heic celebrantur in Vrbe tria *Theatra*, ut *Theatrum* POMPEIJ, BALBI, MARCELLI, de quibus Strabo *Lib.* 5. & Ovid. *Lib.* 3. de arte amandi v. 394.

Visite conspicuis terna Theatra *locis.*

Amphiteatrum unum amplissimum *Statilii Tauri*, quod

[*b*] *Sic* territamus *Homines* terribilibus *minis*; *ut à Malo* deterreamus, *Quamquam autem animus* imperterritus reticula *non curat, attamen te divini iudicii* terror *à peccatis* absterreat. *Comenius.*

[*c*] *Conf*, Perotti *Cornucop. Epigr.* 1. *col.* 78. *seq:*

quod tempore *Augusti* extruxit *Statilius Taurus*, & postea *Neroniano* incendio consumtum *Vespasianus* restituit, & *Titus* filius absolvit, dedicavitque, ut tradunt *Svetonius*, *Martialis*, *Papinius*, & alii.

Timere propriè est *Servorum*, qui *formidine poenae* continentur; *Vereri* est *Liberorum*, qui *Virtutis*, & *Honesti amore* ducuntur. Et TIMEMUS *Dominos*, & *Tyrannos*; VEREMUR *Parentes*, & *Seniores*, & qui sunt in honore aliquo, aut dignitate constituti. Cicero in Catone: *Metuebant Servi*, verebantur *Liberi*, *carum omnes habebant*. Idem pro L. Flacco: *Nihil* timent, *nihil* verentur. Liv. Lib. 39. Veremur *quidem vos*, Romani, &, *si ita vultis*, *etiam* timemus; *sed plus & vereremur*, & timemus *Deos immortales*.

[*] *Timeo tibi* idem est, ac sollicitus sum pro te; *Timeo te* est reformido te, ut adversarium.

Tollere, ut Nonius ait, est levare, & erigere; *Auferre* levatum transferre. Virgilius: [d]

Tollite *cuncta*, *inquit coeptosque* auferte *labores*.

(*) *Torris* adhuc ardens, extinctus *Titio* fiet.

Totum (e) est unius corporis plenitudo, ut *Totum Auditorium*, id est, integrum; *Omne* de Vniversis dicimus, ut *Omne Auditorium*, id est, universa Auditoria. *Servius*.

Transfuga suos relinquit, & ad alios venit; *Perfuga* supplex est. Ergo *Transfuga*, ut adjuvetur, fit *Perfuga*, *Corn. Fronto*

[*] TRANSIGO *Rem aliquam* cum *aliquo*; non DECIDO autem, *Rem aliquam*, sed *de aliqua re*, & per *aliquam rem*. Vid. *Gocl* nii Observ. *L. L.* p. 249. dicentes, duas hasce Formulas solo *eloquendi* modo differe.

(*)

[d] *Lib. 8.* Aeneid *v.* 439 *Vid.* Erythraei *Scholia Marginalia in h l. ubi p.* 317 *Edition.* Venetae *pro* coeptos; *CERTO* legitur.

[e] Totum *prima ejus syllaba*, *uti hic* producta, *significat* tot Partes *continens*, *quot debet*; correpta *autem* tot Numero *est*, quot *alterum*.

(*) TRIBULA *grana* terit; TRIBULI nascuntur in *agris*.

[*] *Tribunalia* dicuntur majora exercentium (v. g. *Tribunorum*, *Trium virorum*, *Quaestorum*, &c.) Judicia *Subsellia* autem *minora*.

Tributum est pecunia, quae Populo imperatur, ita dictum, quòd *tributim à singulis proportione* census exigitur, ut *Varro* tradit, vel ab *intributione*; aut quod *Militibus* tribuitur, auctore Ulp. Leg. 27 D. de Verb. Sig. *Vectigal* propriè dicitur, quod pro *invectione*, vel *evectione Mercium* debetur; Sed *generaliter* significat omne, ex quo Respublica *Reditum* habet, veluti *Vectigal Portus*, *Decumarum*, *Vicesimae*, *Scripturae*, *Salinarum*, *Metallorum*, & similium. *Vltrò-Tributa* erant Redempturae Operum publicorum faciendorum, quae *Censores* quintô quoquo annô Mancipibus certâ mercede locabant, sic appellata, quòd *ab ipsis Locatoribus ultro attribuerentur*, *& persolverentur*. Plutarchus in vita Catonis vocat Ἐργολαβίας. Itaque *Tributum*, & *Vectigal* erant Fructus, & Reditus Reipublicae. ILLVD *Graecis* est τέλος, & *Res*, atque *Fundos* maximè spectat; HOC *Graeci* vocant φορός, & in *Capita*, *Resque mobiles* imponitur. *Ultro-Tributa* autem erant *Sumtus*, & *Impensae publicae*. Varro Lib. 5. de Lingua Lat. *Lustrum nominatum tempus quinquennale à* luendo, *hoc est* solvendo, *quòd quinto quoquo anno* Vectigalia, *&* Ultro-Tributa *per* Censores *persolvebantur*. Liv. Lib. 39. Vectigalia *summis pretiis*, Ultro-Tributa *infimis locaverunt*. Idem Lib. 43. 16. *Edixerunt, ne quis eorum, qui*, C. Fulvio A. Postumio *Censoribus*, *publica* Vectigalia, *aut* Ultro-Tributa *conduxissent*, *ad Hastam suam accederet*. Sed interdum *Vectigal* latissimè pro *Tributo*, ac *Stipendio* accipitur; & *vectigales* Provinciae, *Agrive*, pro *stipendiariis*, vel *tributariis*. Festus: *Vectigal* Aes dicitur, quod ob *Tributum*, & *Stipendium*, & equestre, & ordinarium *Populo* debetur.

(*) *Trucido* GRAECIS ἀποκτείνω, plus est, quam *Occido*, seu GRAECORVM illud φονεύω. Est enim TRVCIDO *immaniter*, seu *summa* cum saevitia, atque *truculentia* occido, ut si aliquis occidatur *ictibus*.

Tumultus est perturbatio magna, & repens, quae ex hostili incursu, aut populari seditione oritur; [*f*] *Turba* verò est turbatio minor. Cicero *Philippicâ* 8. *Quid est enim* Tumultus, *nisi perturbatio tanta, ut major rumor oriatur: Unde etiam nomen ductum est* Tumultus *Itaque Majores nostri* Tumultum Italicum, *quod erat domesticus*, Tumultum Gallicum, *quod erat* Italiae *finitimus*, *praeterea nullum* Tumultum *nominabant*. Livius Lib. 35. *Qui* Turbae, *ac* Tumultus *concitatores fuerunt*.

[*] *Tunc* Temporis *Adverbium* est; *Tum* Ordinis. *Clarus*.

Turbam angustus Locus facit; *Frequentiam* Multitudo. *Corn. Fronto*.

Turpe, & *Foedum* quam habeant distantiam, manifestum est. Nam *Turpe* levior res est; *Foedum* vim habet majorem. Cicero de offic. *Luxuria verò cùm omni Aetati* turpis, *tùm Senectuti* foedessima *est*. Nonius.

(*) *Turpe* est, quod omni *laude*, atque *honore* est spoliandum; *Nefarium*, quod *lege* cum primis est coercendum.

V.

V*Algus*, & *Vatius* [g] est, qui habet pedes distortos, & diversos, ita ut pars introrsus extet, pars extrorsus procedat, quales Cancrorum, & Lacertorum; *Varus* est, qui habet crura incurva, Pedesque introrsus figit. Plautus in Fragm. v. 129. part. 1. *Aut* Varum, *aut* Val-

---

[*f*] Tumultum à Bello *differre* Cicero *Orat.* 2. Philip. *ostendit*. *Dicebant Socii Antonii esse* TVMVLTVM mitius Verbum, *quàm* BELLVM. *Sed* Cicero *repugnans dicebat*, *esse* plus, *quàm* Bellum. *Vt siquis dicat* Hominem, *dicit etiam* Animal: *Ita*, *qui* Tumultum *dicit*, *dicit quoque* Bellum, *ut sub* Genere *continetur* Species. *Haec Goclenius loc. nuper alleg. p.* 249.

[g] *It.* Vatrax, & Vatricosus, *à* βάτραχος, *h. e.* Rana, *qs. qui* pedibus tortis *est instar* Ranae.

Valgum, *aut Compernem*. Varro Lib. 2. de Re Rustic. *Sint cruribus rectis, ac potius* Varis, *quàm* Vatiis. Ulpianus ad Edictum Aedil. Curul. 1. L. 10. D. de Aedil. Edict. *Quaesitum est, an Balbus, & Blaesus, & Atypus isque, qui tardius loquitur*, Varus, & Vatius *sanus sit*.

Vallum dicitur ipsa Munitio; [*h*] *Valli* sunt Pali, quibus in terram destitutis, & farcinatis Vallum munitur, [*i*] Virgil. Lib. 1. Georg. v. 264.

Exacuunt alii Vallos - - - Servius.

Vanus est, qui etiam sine utilitate mentitur; *Mendax* qui etiam ad decipiendum. Sane *Vanus* apud idoneos auctores Stultus invenitur, ut Juvenalis Satyr. 3. v. 159.

Sic libitum vano, *qui nos distinxit, Othoni*. Servius.

[*] *Ubique* simul in omni; *Passim* pro sparsim.

Vegere est movere, impellere & agitare, ut Ventus veget undas, Spiritus vitalis veget herbas, & stirpes; *Vigere* est florere, & pollere. Varro in Manio, ut citat Nonius: Viget, veget, ut pote plurimum. Seneca ad Lucilium: *Viget, veget, liber est*. Hinc *Vegetus* dicitur sanus, & incolumis; *Vigens* est fortis atque robustus, Nam *Vegetum* corporis, *Vigens* etiam Animi dicitur. auctore Nonio.

(*) *Velocitas* Corporis; *Celeritas* animi est.

[*] *Velut, Uti, Quasi, Tanquam, Ceu* significat saepe Imaginem; *Sicut, Sicuti, Ut*, Similitudinem.

[*] *Venale* expositum, *Vendibile* facile venditu.

Venalitii dicuntur ipsi Servi venales; *Venalitiarii* autem sunt Mangones, qui Servorum negotiationem exercent. Africanus Quaestionem 3. L. 207. D. de Verbor. Sign. *Mangones non Mercatores, sed* Venalitiarios *appellari*; à quo dissentit vetus Inscriptio Romana: L. VALERIUSZABDAEMERCATORI VENALITIARIO. Interdum tamen *Venalitii*, pro *Venalitiariis* accipiuntur. Cicero pro Cornelio: *Neque me divitiae movent, quibus omnes* Africanos, & Laelios *multi* Mer-

[*h*] *& hi quidem ex* aggesta terra *à βάλλω jacio*.
[*i*] *seu sunt Sudes humi defixi ad* Valli *praemunimen*.

catores, Venalitiique *superarunt*. Svetonius de claris Rhetoribus Venalitii: *cùm* Brundusii *gregem venalium è navi educerent*.

[*] *Venustas* muliebris; *Dignitas* virilis pulchritudo. Nonius.

Verbum est dictio articulata, & significabilis; *Vox* est quilibet sonus ore prolatus. Tacitus Lib. 3. Histor 65. Verba, Voces*que duos testes babebant*. Horat. Lib. 1. Epistola 1. v. 34.

Sunt Verba, *&* Voces. - - - - -

Ubi VERBA sunt *Disputationes*, & *Orationes Philosophicae*, ut in antiqua Formula: *Verba habere*, *& Orationem*. *Voces* sunt *Sententiae*, & *Dicta*.

[*] *Vereor* plus est: *Metuo* minus.

Vertex Capitis est; [*k*] *Vortex* Fluminis. *Clarus*.

Vetus est, quod habet aetatem; *Vetustum* est, quod Hominum memoriam excedit; sicut *Vetustas* significat Tempus infinitum, cujus scilicet *Memoria* non extat. Plautus in Curculione Act. 1. Scen. 2. v. 4.

Ut veteris Vetusti *cupida sum*.

[*] *Vetus* ad Nova, *vetustum* ad Antiquitatem refertur; *Antiquum* excessit Memoriam Patrum. Sed *Senex* ab Annis dicitur.

Vetustiscere, & *Veterascere* Nigid. Lib. 10. Commentar. Gramm. differe ostendit. Dicimus enim, quae vetustate deteriora fiunt, *vetustiscere*; (*l*) quae meliora, *veterascere*.

[*] Sic *Veterani* Milites plerumque sunt *vetuli*, & *veteratores*, *veteratoriis* insidiis *veteratoriè* ludere gnari, quos in nequitiis *vetustescere*, *& inveteratos* esse ad malũ *inveteravit* opinio *Comenius*.

Vicinia significat locum, ubi plures *vicini* habitant; *vicinitas* est *vicinorum* propinquitas, vel multitudo. [*m*] Terent in Andria Act. 1. Scen. 1. v. 43. *Commigravit huc* Viciniae. Idem in Heautont. Act. 1. scen. 1. v. 4. *Virtus tua me*, *vel* vicinitas. Cicero Orat. 6. in Verrem *signum*

[*k*] *& imprimis ejus summitas*, *ubi* Capilli *gyrant*.

[*m*] *HAEC est* Conservationis *coniunctio*; *ILLA* Vicinorum.

signum, *quod notum erat*, Vicinitati *buccina datur*.

Videre est cognitionis, & curae, [n] ut, *videre* quid agatur, *videre*, ne res pereat; *visere* est officii, ut Visere *Aegrotum*, *Amicum*. vel Visere *ad Aegrotum*, *Amicum*. [o] Nam utrumque Veteres dixerunt. Terent. in Hecira Act. 1. sc. 2. v. 113 seq. *Nostra illico it* visere ad eam. Varro lib. 2. de Re Rustica: *Cùm proretam fessum visere venissimus*. Frequenter tamen VISERE pro *videre* usurpatur. Aliàs *Videmus* Naturâ; *spectamus* Voluntate; *Intuemur* Curâ; *Aspicimus* ex improviso; *Animadvertimus* animo; *Cernimus* Oculis. *Corn. Front.*

Vincere est probare, conformare, & argumentis docere; *Evincere* autem est obtinere, ut in *Judicio* dicitur *Evincere*, qui legitimo certamine apud *Judicem* obtinet & sic rem jure Dominii ab aliquo aufert, ut *Evincere Haereditatem*, & *Evincere per Bonorum possessionem*. (p) Nam prima litera hic auget significationem, ut in *Emigro*, *Elaboro*, *Emereor*, & aliis multis. Lucret. lib. 6. v. 497.

Multa simul vincam *consurgere nubibus ipsis*.

Idem ibidem v. 708.

Nam neque eum ferro, *nec frigore* vincere *possis*.

Vindicta Factum punit, vel Futurum prohibet, atque propulsat; *Ultio* persequitur contumeliam, vel Injuriam factam, aut Damnum datum. Et *vindicta* etiam legitima est, & ad *Magistratus* in reos animadversionem pertinet; Ultio aliorum quorumlibet est. (q) Cato Lib. 4. Originum: *Si quis membrum rupit*, *aut os*

 fregit

(n) Propriè *autem est* oculis *percipere*.

[o] *Ideoque in hoc sensu sumtum idem est*, *ac* saepius videre, quid quis agat.

[p] *Sic quilibet* pervicax pervincere *semper avidus apertè* convinci *potest*, *ut* convictus *obmutescat*, *aut illi* evict one *certâ* evincatur, *quòd ille*, *tanquam jure possidendo* pervicaciter *tenuit*.

[q] Comenius *VLTIONEM inprimis Deo adscribit his verbis*: Visulcisci injurias tuas. non *inultae* manebunt, si *ultionem* permittas *Vltori DEO*.

fregit, talione vindicta *proximus cognatus* ulciscitur. Varro Lib. 3. de Re Rust. *Lux pinguetudinis* Vindicta.

Vir *Ducit*, Mulier *Nubit*, quia pallio obnubit caput suum, genasque Fl. Clarus.

Virtus Hominis summum Bonum est, quae & in *Oratione*, & in *cursu* potest videri; *Fortitudo* vis corporis ad sustinendos labores; *Vigor* Animi habet elationem; *Velocitas* corporalis celeritas, quasi velox, & cita, *Uehementia* à vi, id est, impetu Mentis. *Corn. Fronto*.

Visus genere utimur masculino, cùm de his loquimur quibus videmus, ut si dicam: Nubecula obest visibus meis. *Uisa* neutro si dicamus, ea, quae videntur, significamus. Servius.

[*] *Virtutes* Animi sunt, *vires* Corporis:

Visere semel; *visitare* Visionum frequentiam indicat. *Corn. Fronto*.

[*] *Vitium*, & *Vitiositas* sunt generaliora: *Malitia* est specialius Exempla *Ciceroniana* leg. ap. *Goclen.* in *observationib. L. L.* p. 250 seq.

Vituperatio vitium parit; *Culpatio* à culpa incipit. *Corn. Fronto*.

Vittae Sacerdotis sunt; *Laurus* verò etiam Imperatoris Victoris. Servius.

[*] *Ulciscor* illatam injuriam; *Vindico*, ne accipiam.

Vlcus est, quod nascitur; (r) *Vlnus*, quod ab alio infertur. *Agret. Vlcus* tecta, & clausa est malignitas; *Vulnus* hians, ac patens. Virgilius Lib. 3. Georg. v. 453. seq.

Quam si quis ferro potuit rescindere summum
Ulceris *os: alitur vitium, vivitque tegendo*.

Et lib. 9. Aeneid. v. 87.

Produxi, pressive oculos, aut vulnera *lavi*. Nonius:

Ultio vindicat Factum, *Vindicta*, vel *Vindicatio* futura

(r) *Et fit inprimis, cum acris humor carnem* ulcerat, ulcerosque *dolorem facit Sed tu, monente* Comenio, *ne animum cujusquam hominis* exulceres, *cave*.

tura prohibet. Ideo MARS *Ultor*, non *Vindex* dicitur *Corn. Fronto.*

Unà Locum; *simul* verò spatium designat. [s] Rectè itaque dicimus: *simul* consules fuerunt. *Unà* ambulant Sosip. Charisius.

Volema ab eo quod *Volam* (* f. Palmam] impleant, dicta sunt GALLIS Pira bona, & grandia; *Vola* autem est [t] medietas *Palmae*, vel *Pedis*: Vnde, & *Involare* dicimus. servius.

[*] Volucris Generale est, ut APIS, MVSCA, VESPA; *Avis* speciale, quod & *pennas* habet, & *ova* parit.

Volventia, quae voluunt; Volubilia, quae voluuntur. Corn. Fronto.

Voluntas [u] facto gaudet; *Voluptas* fieri cupit *Corn. Fronto.*

Urbs constat Muris; *Civitas* Incolis. [x] Virgil. Lib. 2. Aeneid. v. 363.

Urbs *antiqua ruit, multos dominata per annos.*

Usucapere, & *Usurpare* Jurisconsulti distinguunt, & *usucapere* est usu adquirere, & possessione suum facere; sicut *Usucapio* est Dominii adeptio, adquisitione per continuationem possessionis temporis lege definiti. (y) Leg. 3. D. de Usucap. *Usurpare* autem est apprehendere id, quod alius possidet, eàque re possessionem illius interrumpere; & *Usurpatio* est possessionis interruptio. Leg. 2. & 5. D. de Usucap. Unde ex *Leg. XII. Tabb. usu Vxor*, *nondum* usucapta, *si ante annum à Marito Trinoctium abfuisset*, *dicebatur* usurpata *esse*: *quòd interrupta ejus* Usucapio *erat*, *ipsaque apprehendebatur ab iis*, *quorum antea in potestate fuerat*, *puta* Parentum, *aut* Tutorum

[s] *Conf. quae supra ad* Tit. *SIMUL sunt annotata.*
[t] *cavitas Manus*; *seu*
[u] *VOLENTIAM quoque pro* voluntate *dici* Salustius *Lib.* 4. Histor. *auctor est his verbis*: Multisque suspicionibus *VOLENTIA* plebi facturus habebatur.
[x] *Vid. quae sup. pag.* 83. *seq. ad CIVITATIS* Tit. *sunt adjecta.*
[y] *Vid.* Schardii *Lexicon. Juridic. p.* 963. *col.* 1. *fac. a.*

rum, & Mariti *potestate exibat*, ut Gellius, & Macrobius tradunt. Sed Oratores, & Historici *Usurpationem* frequenter usum vocant, & *Usurpare* accipiunt pro crebrò aliquid agere, aut dicere, ut Cicero multis in locis, & Livius lib. 24 cap. 22. *Admonet saepe* usurpatae DIONYSII *Tyranni vocis*.

Usus est jus utendi re alienà, salvà rerum substantià; *Usus fructus* autem omnem rei fructum significat, & jus utendi, fruendique praestat, tam ad *Quaestum*, aut *Voluptatem*, quàm ad *Necessitatem*. Ita in *Usufructu* & VSUS est; at in *Usu* FRVCTVS non continetur. Ab ILLO dicitur *Usurarius*, qui VSVM habet; ab HOC *Usufructuarius*, qui FRVCTVM: de quibus prolixè tractant Jurisconsulti. Leg. 10. 11. 12. D. de Usu, & Habit. Cicero pro Caecinnâ: *Cujus enim* VSVS, inquit, *ejus &* FRVCTVS *Fundi*.

[*] *Usuvenit*, quod fit frequentius; *Contingit*, & *Accidit*: etiam, quod non est consuetum.

Uterus est Mulierum; [z] *Alvus*, quà defluunt sordes. Salluft. in Fragm. incert. libr. *(aa) Simulans sibi* Alvum *purgari*. *Venter*, qui videtur. Juvenalis *Satyr*. 4. v. 107.

Montani quoque Venter *adest abdomine tardus*.

Servius.

Uti est ad necessitatem, & honestè insumere; [bb] *Abuti* est ad alium usum re uti, quâm in quē ea comparata est, vel rem omninò consumere, & perdere: sicut, *Usus* est utilitas; *Abusus* est Consumtio, & Perditio. Svetonius in Nerone; *Qui abuterentur*, *ac perderentur*. Terentius; [cc] *Nam in prologis scribendis operam* abutitur. Plautus in Asinarià Act. 1. Sc. 3. v. 44. *Ubi illec, quae dedit*

---

[z] *& quidem propriè Locus* Foetum *concipiens*, *Unde* VTERINI Fratres *dicuntur ex uno* Utero *editi*.

[aa] *apud Isidorum lib. 2 in Voce* Alvus *Servius tamen ad Lib. 3. Aeneid. habet*: *Simulans* Alvum *purgare*, *quod magis est ex adstricta Sallustii Oratione*.

[bb] Utimur *alterius gratiâ*; Fruor *delectandi fine ampliore respectu*: Potimur re *aliena expetita*.

[cc] *In Prologo* Andriae *v*. 5. *ubi Castigationes Marginales* Martini Hayneccii *sunt videndae*.

dedit ante? abuſa. Cicero in Topicis: Uſus *enim*, *non* abuſus *legatus eſt*. Ubi Boëthius: *Vtimur* his, quae nobis utentibus *permanent*; His verò *abutimur*, quae nobis utentibus pereunt.

Vtrubi ſignificat *utro* in Loco; *Vtrobique* eſt *utroque* in Loco. [*dd*] Illud DVBITATIONEM habet *utrius* Loci; Hoc AFFIRMATIONEM *utriuſque* Loci. Naevius in Tarentillà: Vtrubi *coenaturi eſtis, hiccine, an in triclinio?* Cato in Servium Galbam pro Luſitanis: *De frumento* utrubi *bona*, utrubi *mala gratia capiatur*. Plautus in Sticho Act. 5. Sc. 5. v. 9. Vtrubi *accumbo*; Vtrubi *tu vis*. Vlpianus ad Edictum 72. Lib. 1. D. Vtrubi. Praetor ait, Vtrubi *hic homo, quo de agitur majore parte hujuſce anni fuit*. Theophilus, Graecus Inſtitutionum Interpres, VTRVBI interpretatur *παρ' ὁποτέρῳ*

Vultus propriè Hominis; [*ee*] *Os* omnium; *Facies* Plurium. *Corn. Fronto*. *Vultus* mutatur; *Facies* permanet. *Clarus*. *Vultus* eſt Voluntas, quae pro motu Animi in Facie oſtenditur; *Facies* ipſa Oris ſpecies. Salluſt. in Catil. *Prorſus in* Facie, Vultu*que vecordia inerat*. Nonius.

[*] *Vulnus* illatum; *Vlcus* innatum.

(*dd*] *Seu in* utraque *parte*; Vtrinque *de* Loco, *id eſt*, *ex*, *vel in utraque parte*, Vtroque *ad* Locum, *id eſt*, *in utrumque Locum*.

(*ee*] *& ſcribitur, quod ſit ipſa in homine indicatio, quae pro motu* Animi *in* Facie *oſtenditur, interdum etiam ſignificat* ipſius Corporis *Faciem*. *Leg.* Forum Romanum, *ſeu* Theſaurus L. L. *p.* 1160. *col.* 1. *tit.* 3.

AUSONII POPMAE DE DIFFERENTIIS VERBORUM

FINIS.

Digitized by Google

AUSONII POPMAE FRISIJ

DE USU ANTIQVAE LOCUTIONIS

LIBRI DUO

ANNO M. DCC. XXX.

Digitized by Google

Digitized by Google

VETERUM SCRIPTORUM

DE

USU ANTIQUAE LOCUTIONIS

SENTENTIAE.

M. Varro Lib. 4. de Linguà Lat. p. 2. Edition. *Scaligeriano-Stephanianae*.

VETUSTAS *non pauca depravat, multa tollit. Quem Puerum vidisti formosum, hunc vides deformem in Senectâ. Tertium Seculum non videt eum hominem, quem vidit primum.*

Qv. Horatius Flacc. in Lib. de *Arte Poëtica*, v. 60 seqq.

Ut silvae foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita Verborum vetus interit aetas,
Et juvenum ritu florent modò nata, vigentque.

Et v. 68. seqq.

- - - *Mortalia facta peribunt,*
Nedum sermonum stet honos, & gratia vivax.
Multa renascentur, quae jam cecidere; cadentque,
Quae nunc sunt in honore Vocabula, si volet usus,
Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.

Quintilianus Lib. 8. *Institution. Orator.* Cap. 3. p. 364. seqv. Edition. *Pithoeiano-Stoërianae*.

Cum sint autem Verba propria, ficta, translata, propriis dignitatem dat Antiquitas. Namque & sanctiorem, & magis admirabilem faciunt Orationem, quibus non quilibet fuerat usurus, eòque ornamentò acerrimi judicii P. Virgilius *unicè est usus.* Olli *enim*, & Quianam, & Mis, &

Ponè

Pone *pellucent*, *& aspergunt illam, quae etiam in Picturis est gratissima, Vetustatis inimitabilem arti auctoritatem. Sed interdum modo, nec ex ultimis tenebris repetenda.*

Id. ibidem p. 365.

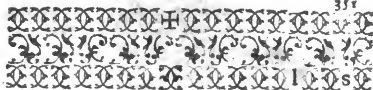
Quid multa? Totus propè mutatus est sermo. Quaedam *tamen* adhuc vetera Vetustate ipsà gratiùs nitent: *Quaedam etiam necessario interim sumuntur, ut* Nuncupare, *&* Fari: *Et multa alia etiam audientibus grata inseri possunt, sed ita demùm, si non appareat affectio.*

A. Gelius Lib. 1. N. A. Cap. 10. p. 24. Edition. *Tornaesianae.*

Id, quod à C. Caesare, excellentis ingenii, ac prudentiae Viro, in primò de Analogiae *Librò scriptum est, habe semper in memoriâ, atque in pectore; ut, tanquam scopulum, sic fugias inauditum, atque insolens Verbum.*

AU-

AUSONII POPMAE
DE
USU ANTIQUAE LOCUTIONIS
LIBER PRIMUS.
CAPUT I.
DE LITTERARUM VOCALIUM INTER SE COMMUTATIONE.

NTIQUI, & idonei Latinae Linguae Auctores multa Vocabula usurpàrunt, ab usu, & consuetudine Sermonis nostri penitus remota; multa longè aliter protulerunt, quàm à nobis hodie vulgò efferuntur. Utriusque generis exempla in ipsorum Scriptis non pauca reperiuntur, & plura extarent, nisi imperiti Librarii antiquam, & minùs usitatam Locutionem ferè ubique eiecissent; Quam cùm difficile sit in suam, unde vi dejecta est, possessionem restituere, nos, quod potuimus, in hoc Libellò USUM ejus ostendere, & collectis quasi per *Saturam* undique testimoniis probare conati sumus. Ut autem à minimis ordiamur, multa propter *mutuam Cognationem*, & *Affinitatem* LITERARUM Veteres promiscuè dixerunt. Nam *Literae pleraeque omnes inter se locũ commutàrunt*, ut principes duae Vocales A, & E. Unde *Defetiscor*, *Depecíscor* scrip-

scriptum olim notat *Priscianus*, hodieque in Libris veteribus extat. Terent. in Phormione Act.4. Sc. 1. v.23.

Neque defetiscar *unquam adeò experirer* .

Id. ibid. Act. 1. Sc. 3. v. 14. *Jam* depecisci *mortem cupio*. Cic. pro Sex. Rosciò : *Partem suam* depecisci . Et mox ita : *Ipse tria Praedia* depectus *est* Et in Verinis frequẽter. Gellius Lib. 20. cap. 1. *Reus* , *qui* depecisci *noluerat*. Vlpianus Lib. 10 ad Edictum leg 3. §. si igitur . D. de Calumn. *Hoc Edictô tenetur etiam is* , *qui* depectus *est*. *Depectus* autem dicitur *turpiter* pactus *Aequipero*, *Praepero*, ut *Recipero* etiam nunc dicimus . Enn. Lib. 2. Annal.

Ingens cur animis cum concordibus aequiparare .

Gellius Lib. 10. cap. 11. *Namque in* praeperatu *Rei rusticae per tempestates pluvias*, *quoniam otium est*, *matûrari potest* . *Hieto*, Plautus in Fragm. part. 2. v.45. *Vbi eum* hietare *nondum in mentem venit* . Caecilius : *Praei herclè tu* , *qui mihi oscitans*, hietansque *restas* . *Edor pro Ador*, Frumenti genus, Festus.

Similiter A , & I, ut *Fontinalia* pro *Fontanalia*, Varro Lib. 5 de Ling Lat. *Juvenilis*, *Juvenalis*, Glossae, & Ulp. de Adulteriis 2. leg. 15. §. Lex Julia, D. ad l. Jul. de Adulter. *Sanè si* juvenali *facultate ductus* . Rursus *Bacchanal*, *Bacchinal*, Plaut in Aulularia Act. 3. Sc. 1. v. 3. *Ad Bacchas veni in* Bacchinal *coquinatum*. Id. ibid. v. 6. *Aperit* Bacchinal . *Librale*, *Librile* scapus Librae, Festus . *Subicitare* retinent Libri veteres Terentii in Haeutontimorumeno. *Beneficere*, & *Maleficere*, Pandactae Florentinae, sicut eaedem *Fornicator* , & *Fornicarius* , qui *Fornacis* accendendi curam gerit . *Aquaemanile*, & *Aquiminale*, Vas , sive Vrceolus , quò aqua in trulleum effundebatur lavandis manibus, Plautus Lib. 7. ad Sabinum leg. 3. pr. D. de Sup. legat. & Lib. 3. Sententiar. tit. 6. *Aquiminale* , Χέρνιτος Glossarium . Item Subjunctivi Modi Verborum tertii Ordinis, quos non per *Am* , sed *Im* efferebant, ut *Arcessim* , *Edim* , & alia, de quibus suò locò dicemus.

A , & V , ut *Condalus* , *Condulus* , Festus , & Graeci κονδυλός . *Fabalia*, *Fabulia* , Lucillus Lib. 10. Satyr. *Hic in stercore* , *humu* , fabulòque, *fimó* , *atque sucerdâ* Varro

Lib.

Lib. 1. de Re Rusticà: *Id ex fabuli segete. Pedule* indumentum *Pedis*; Vlpianus, & Grammatici, *Pedale*, Ποδεῖον Glossarium.

E. & I, ut *Seco*, *Sico*, & quae ex eò junguntur, ut *Circumsico*, *Praesico*, *Resico*, Varro in Libris de Re Rustica, & Lib. 4. de Ling. Lat. *Brasica*, ut *Praesica*, *quòd ex hujus scapo minutatim praesicatur*. *Exsico*, Plautus in Rudente Act. 1: Sc. 2. v. 34.

Quin tu in paludemis, exsicasque *arundines*.

Consiptum, Ennius in Medeà: *Tenor* consipta, *undique venor*. Varro Lib. 4. de Linguà Lat. *Gallorum ossa*, qui *possederunt urbem*, *ubi coacervata. ac* consipta. *Luciscit*, Plaut. in Amphitr. Act. 1. Sc. 3. v. 45.

- - *Eamus*, *Amphitruo*: luciscit *hoc jam*.

Quod imitatus Terent. in Heautontim. Act. 3. Sc. 1. v. 1.

Luciscit *hoc jam*, *cesso pultare ostium*.

Augisco, Ennius Lib. 1. Annal. & ab eo Varro in Satyrà Testament.

Qui Rem Romanam, *Latiumque* augiscere *votis*. *Putisco*, *Flaccisco*, *Incurvisco*. Cic. lib. 5. de Finibus. n. 38. *Animum Sui datum pro sale*, *ne* Putisceret. Varro lib. 4. de linguà lat. *Puticuli*, *quod* putiscebant *ibi cadavera projecta*. Pacuvius in Chryse: *Interea loci flucti* flacciscunt. Vetus Poeta apud Cic. lib. 1. Tuscul. n. 69.

Rami baccarum ubertate incurviscere.

Milli pro mille, Lucillus lib. 9.

Tu milli nummum possis uno quaerere centum.

Idem lib. 15.

Hunc milli *passùm qui vicerit*, *atque duobus*.

Quatinus pro quoniam, Quia, auctore Festo. Horatius lib. 3 Carmin. Od. 24. v. 30 seq.

- - Quatinus [heu *nefas*!]

Virtutem incolumem odimus.

& lib. 1. Sermon. Satyr. 3. v. 76. sequ.

Denique quatinus *excidit penitus vitium irae*,

Caetera item nequeunt stultis haerentia - - -

Svetonius in Claudio cap. 26. Quatinus *sibi matrimonia malè cederent*. *Ni* prò Ne, Plautus in Menaechmis Act. 1. Sc. 2. v. 1. Ni *mala*, ni *stulta* sis. Idem in Mercatore Act. 4. Sc. 4. v. 28. Ni *metuis tu istanc*? Varro lib. 1. de

Re Rusticà: Ni *extrinsecus spiritus afflet*. Cicero ad Varronem: *Consilii nostri, ni, si eos quidem, qui id secuti non sunt, non poeniteat, nobis poenitendum putarem*. Virgil. lib. 3. Aeneid v. 686. Ni *teneant cursus*. *Em*, & *Im*, pro Eum, Festus. *Endo*, vel *Indo*, pro In, Ennius, & alii. E diverso *Amecus Menerva*, *Magester*, dixerunt Vetustissimi, ut Ennius lib. 1. Annal. *Daidala*, *Menerva*, *Genetrix*, Virgilius, & Lucretius, ut ipsorum antiqui testantur libri. [a] *Derigo*, Varro lib. 1. de Re Rustic. & ab eo *Derectarii*, qui in aliena Coenacula se dirigunt furandi animo. Item *Dejudico*, *Intellego*, *Despereo*, *Delenimentum*, *Deverticulum* edunt libri Jurisconsultorum. *Specio* pro Spicio, id est, Video, Plautus in Cas. Act. 3. Sc. 1 v. 2. *Nunc specimen* specitur, *Felix* Herba, & *Felicula*, Cato de Re Rustica. & Felicata *patera*, *quòd ad Felicis herbae speciem sit caelata*, Festus. & Cicero in Paradox. 1. Felicitas *aliorum pateras*. *Ques* pro Quis, Quis Ennius, & Cato. *Herè* Adverbium, Juvenalis Satyrà 3. v. 23.

Res hodie minor est, herè *quàm fuit*.

Quam Scripturā *Priscianus* ibidem observavit, & *Quintilianus* suà aetate usu fuisse testatur. Nam in fine Dictionum Veteres usi indifferenter his Literis, maximè in Adverbiis, & Casibus Dativo, & Ablativo tertii Ordinis, ut infrà dicemus.

E, & O, unde *Appello* Antiqui dicebant pro *Appollo*, Sol. *Helus*, & *Helusa*, quod nunc Holus, & Holera, teste Festò. Item *Hemo*, Homo. Ennius lib. 2. Annal.

Vulturius sylvis miserum mandebat hemonem.

Pigneris, ut *Pignero* Verbum, Plaut. in Captivis Act. 3. Sc. 4. v. 122.

Reli-

---

[a] *Recentiores enim Editiones, imprimis* Virgilii, *legunt Lib.* 1. Aeneid. *v.* 599. *Lib.* 2 *v.* 787. *Lib.* 8. *v.* 383. *Lib.* 9. *v* 82. 94. 117. 284 & 297. *Lib* 10. *v.* 234. & *lib.* 12. *v.* 412. & 554. *pro* GENETRIX *semper* Genitrix *sicut ex* Aldina, Bersmanniana, Calagiana, Erythraejanis (*Hanoviensi* videlicet, & *Veneta*] Frelloniano-Lugdunensi, Meyeniana, Minelliana, Plantiniano-Antuerpiensi, Taubmenniana, & *aliis Editionibus*,

Reliquit pigneri *putamina*. Cato de Re Rust.

Si qua illata erunt, pigneri *sunto*. Juvenal. Sat. 9. v. 141. Pigneribus positis. Gellius lib. 16. *Obsidis vice*, pignerisque *esse apud Rempublicam videbatur*. *Temperi* Adverbium, & *Temperiùs*, id est maturiùs, *à Tempus Temperis*. Plaut. in Amphitr. *Num satis* temperi. Idem in Persa: Temperi *hanc vigilare oportet*. Cicero Orat. 4. in Verrem: *Se ad comitia* temperi *venturum*. Idem ad Paetum: Temperiùs *fiat*. Cornelius Nepos de Viris illustribus: C. LAELIUM *quodam in* PUTEOLANO, *Kal. Mart. admonitum ab uxore*, temperiùs, *ut discumberet*. *Memordi*, *Peposci*, *Spepondi* observat Gelius. Rursus *Amplector*, *Animadvortor*, *Voster*, *Vortex*, *Vorsus*, & id genus alia Vetustiores omnes usurpant, quae in Catone, Plauto, Terentio, Sallustio passim occurrunt, & Antiquitatis causà diligenter conservanda sunt. *Volim* pro velim, Lucilius lib. 24. Satyr.

Idola, atque atomos Epicuri vincere volim.

Plautus in Asinaria Act. 1. Sc. 2. v. 26.

Meò modò loquar, *quae* volim.

Idem in Captivis, Act. 3. Sc. 3. v. 1:

Me fuisse, *quàm esse nimio* mavolim.

Cicero lib. 2. de Naturà Deorum: *Quò faciliùs id*, *quod dicere volimus*, *intelligi possit*. *apprimò*, *Arcanò*, *Tutissimò*, *quotidianò*, & similia Adverbia, quae infra referuntur. [b]

E, & V, ut *Auger*, *Augeratus* pro Augur, & Auguratus, notat Priscianus. *Hemona*, Humana, Festus. *Pepugi*, *Cecurri*, pro pupugi, cucurri, Gellius lib. 7. cap. 9. Contra Participia *Facundum*, *Vendundum*, caeteraque U Literà medià profertur Cato, Sallustius, Varro, & alii, de quibus Priscianus lib. 1. *Apud Antiquissimos*, inquit, *quotiescunque* N D. *sequuntur in his Verbis*, *quae à tertia Conjugatione nascuntur*, *loco E*, *U scriptum invenimus*, *ut* Paciundum, Legundum, Dicundum, Vertundum, pro *Faciendum*, *Legendum*, *Dicendum*, *Vertendū*.

I, & O, ut *Olli* pro Illi, praeter vetustiores Ennium, Plautum, Lucretium, etiam Virgilius, amantissimus anti-

[b] *Scil. huj. Lib. 1. cap. 13. de.* Adverbiis.

antiquitatis, in *Aeneide* usurpavit. *Agnotus* pro Agnitus, Pacuvius in Ilionâ: *In turba cognita* agnota *est Soror Apolloni*, Apollini, in aereò Nomismate: APOLLONI SANCTO. *Inlico*, sive *Illico*, pro in Loco. Terent. in Phormione Act. 1. Sc. 2. v. 38. seq. *Exadvorsum inlico Tonstrina eret quaedam*. *Sispes Juno*, Festus, pro eàque vulgo appellatur sospes, aut sospita, à quà diversa est Juno Hospita, cujus meminit Martianus Capella lib. 1. Philologiae: JUNONIS *verò* HOSPITAE *Genius accitus ex nona*. *Ut enim* JUPPITER *cognominatus fuit* Hospitalis; *sic* JUNO Hospita *dicta*, *&* Hospita MINERVA, *quae in Promontorio juxta* surrentum *Templum habuit ab* VLYSSE *conditum*, ut auctor est Strabo. Statius lib. 3. sylvarum v. 108.

Quo Pater aetherius, mensisque accita Deorum.
Turba, & ab excelso veniat Soror Hospita *Templò*.

Crastini, *Quarti*, *Septimi*, *Noni Die*, pro Quartò, Septimò, Nonò, de quibus Gellius lib 10. cap. 24. *Quivis*, *Quicquam*, *Quicum*, pro Quòvis, Quòcum, vel Quacũ, Terent. in Adelphis Act. 2. Sc. 3. v. 1. *Abs Quivis homine* Plautus in Cistellariâ Act. 1. Sc. 11. v. 88.

- - - *sed tun' unquam cum quiquam viro*
Consuevisti? Idem in Persâ Act. 4. Sc. 3. v. 8.
Nec satis à quiquam homine accepi. Et in Mercatore Act. 5. S. 2. v. 65. *Quid tua refert*, *quicũ istac venerit*. Virgilius lib 11. Aeneid. vers. 820.

- - - - *Accam ex aequalibus unam*
Alloquitur; *fida ante alias quae sola Camillae*,
Quicum *partiri curas*.

I, & V, ut *Existumo*, *Fuo*, *Dissupo*, *Optumus*, *Maxumus*, *Inclutus*, & infinita alia omnes Veteres, atque etiam ipse Cicero in illis libris, in quibus Viros antiquos induxit differentes de *Amicitia*, & *Senectute*. Primus autem *C. Julius Caesar* per I ejusmodi Verba enunciavit, & scripsit: Inde caeteri secuti auctoritatem, ut Varro, & Quintilianus tradiderunt. Contrà *Manipretium*, Cato de Re Rusticà, & Varro lib. 4. de Linguà Lat. *Scripulum*, idem lib. 13. de Re Rustic. & Satyris: *Vt ne unum quidem habuerit* scripulum, *quem hirundinibus hospitis ostenderet*. *Simus* pro sumus, Augustus Cae-

sar semper scripsit, itemque Messalla, Brutus, & *Agrippa*, teste Svetonio. *Recipero*, in Jurisconsultorum, & aliorum veterum Auctorum manu exaratis Libris extat, atque etiam in antiquis Inscriptionibus, ut *Romae:* SANCTO SEMONI DEO FIDIO SACRUM DECURIA SACERDOTUM BIDENTALIUM RECIPERATIS VECTIGALIBUS.

O, & A, ut *Posthoc* pro Posthac in lege *Papiria*: QVICVMQVE PRAETOR POSTHOC FACTVS ERIT. Et rursus *Hacpropter*, ut *Quapropter*, pro Propter hoc. Varro in Satyris: Hac propter *omnes, qui laborāt, invocant.*

O, & V, ut *Folmen*, *Fonus*, *Popolus*, *Piacolom* in libris Foederum, & Legum antiquarum. *Ollorum*, id est, Illorum, fuit in columna Duilii. *Hoc*, *Adhoc*, *Illoc*, pro Huc, Adhuc, Illuc. Plaut. in Captivis Act. 3. Sc. 1. v. 20.

Quis ait hòc? *aut quis profitetur?* Idem in Mercatore Act. 2. Sc. 2. v. 49 Hòc *non voluntas me impulit.* Terent. in Andriâ Act. 5. Sc. 2. v. 20. *Sublimem intra* hoc *rape*. Idem ibidem Act. 2. sc. 2. v. 25. *Cùm* illoc *Advenio*, *solitudo ante ostium*. Idem in Adelphis Act. 4. sc. 4. v. 11.

Satis adhoc *tua nos frustrata est fides*. Varro lib. 5. de Lig. lat. *Voca inlicium* hoc *ad me*. Lucr. lib. 1. v. 545.

Hòc *accedit*, *uti solidissima materiai*.

Virgil. lib. 8. Aeneid. v. 423.

Hòc *tunc ignipotens coelo descendit ab alto*.

Vlpian. ad Sabin. 17. l. 6. D. de Vs. & Habit. Hoc *usq; erit procedendum*. *Quatenos* pro Quatenus, scripsit Scipio Africanus, teste Festò. *Antiquos*, *Divos*, *Ovom*, *Servom*, *Volgus*, *Volt*, & caetera, quae nunc V geminô scribuntur, Plautus, Terentius, Varro, & ipse Cicero in Laelio, & Catone, ut ex veteribus libris apparet. Quam scribendi rationem suà aetate desiisse Quintilianus auctor est. Idem observat *Hecoba*, & *Notrix*, ac ne in *Graecis* id tantùm notetur, *Dederont*, & *Probaveront*. Ennius lib. 16. Annal.

Concidit, *& sonitum simul insuper arma* dederont.

Antiquae Inscriptiones, *Fueront*, *Vixeront*. Contrà *Fruns*, *&* *Frus Frundis*, *Funs funtis*, & similia, de

 quibus

quibus ita Priscianus lib. 1. Multa praeterea vetustissimi in principalibus mutàrunt syllabis: ut *Cungrum* pro Congruum, *Cunchin* pro Conchin, *Huminem* pro Hominem, *Funtes* pro Fontes, *Frundes* pro Frondes. Ennius.

- - *Populeafrus*. Idem lib. 7. Annal.

Rurescunt frundes. *Vtrubi*, *utrubique* habent libri *Pandectarum*, qui ab archetypò *Florentino* manàrunt. Idem constanter, & sine ullà varietate referunt *Suboles*, *Adulescens*, *Epistula*; è quibus illud *Suboles* etiam in aliorum Auctorum veteribus libris perpetuò scribitur, eamque scripturam confirmat Etymologia, quae in *Adulescens* repugnat. Vtrumque enim deducitur a b antiquo verbo *Olesco*, quod significat *Cresco*, auctore Festo. Sed & *Epistula* in aliis multis libris, & antiquis Inscriptionibus exstat, neque ante IVSTINIANI *Imperatoris* tempora, ut videtur, O Litteram recepit; quamvis origine sit *Graecum* Ἐπιστολή: quod ipsum quoque est in *Numisma*, & *Brundisium*, [c] quae *Graeci* scribant Νομισμα Βροντίσιον

V, & Y mutant in *Graecis* Dictionibus, ut *Myrrha*, *Murrha*, *Myrtus*, *Murtus*. Quam commutationem observavit Cic. in Orat. n. 160. PVRRVM *semper* Ennius, inquit, *numquam* Pyrrum. *Vi patefecerunt* Fruges, *non* Phryges, *ut ipsius antiqui declarant libri*; *Nunquam enim* Graecam *Literam adhibebant, nunc autem etiam duas*: *& cùm* Phrygum, *& cùm* Phrygibus *dicendum esset*, &c. Ennius lib. 7 Annal. [d]

Purrus *uti memorant Divom à stirpe supremà*.

Idem, *Eurudica*, *Illurica*, *Olumpus*. Livius in Odyssea, *Cuclops*, *Vlusses*. Cato, *Murtus*, *Mutili*, Μυτίλος Pisces.

---

[c] *Legunt &* Graeci Βροντίσιον, s. Βρεντέσιον, *Brentesium à* Brento *quodam* [*si* Stephano *credimus*] *HERCVLIS Filio*, *aut certè à Cervini Capitis similitudine*, *quod* Messapii *suà Linguà*. Βρεντέσιον *appellabant*.

[d] *Hic Locus* Ennianus *Lib.* 7. Fragmentor. *quae* Henricus Stephani *studiosissimè excudi curavit*, *non extat*, *nec est reperiendus inter istos Versus*, *quos ex incertis* Annalium *Libris ibid. p.*84. *seqq. collectos deprehendimus*.

tes Ulpianus lib 9. de Officio Proconsulis. leg. 8. § Quicunque. D De Poenis: *Quod instituuntur Venatores, aut* Puricharii. Similiter *Assurius*, *Musia*, *Tumpanum* in *Jurisconsultorum* optimis Libris extat: sicut contrà *Lysitania* pro Lusitania, *Lydi* pro Ludi. Plautus in Curculione Act. 1. sc. 2. v. 63. *Fite caussà meâ* Lydi *Barbari*. *Cymaeus* pro Cumaeus, Varro lib. 1. de Re Rustica: *Antigonus* Cymaeus. Virgilius Eclogâ 5 [e]

Ultima Cymaei *venit jam carminis aetas*.

Idem Lib. 6. Aeneid. v. 98.

Talibus ex adyto dictis Cymaea *Sybila*.

Ex hòc autem genere pleraque U Litteram retinuerunt, ut *Duplus*, *Sulla*; *Tuscia*. Quaedam in I mutarunt, ut *Inclitus*, *Lacrimae*, *Stilus*, *Olimpus*; *Mitili* Pisces apud Plinium. Alia Y receperunt, ut *Cyclops*, *Myrtus*, *Mysia*, & similia.

(e) *Non extat hic Locus Eclog. 5. sed 4. & quidem v. 4. ubi p o* Cymaei *in plurimis Recentiorum Editionibus rectiùs legitur* CUMAEI.

CAPUT II.

DE MUTATIONE DIPHTHONGORUM.

EX *Vocalibus* coalescunt, & conflantur *Diphthongi*, quibus itidem variè usos Antiquiores observavimus, ut pro AE non nulli *Graecorum* more semper efferebant AI: quidam *singulariter* tantùm, cùm in *Genitivum*, vel *Dativum* Casum incidissent, ut Quintilianus testatur. Hinc *Aimilius*, *Aiternus*, *Paitus*, in antiquis Marmoribus extat. *Maissus*, *Nainia*, *Operai*, adservant veteres plerique Libri: Poetae autem hàc Diphthongò distractà ferè utebantur, ut Ennius, *Terrai, frugiferai*; & Nevius, Lucretius, atque etiam ipse Virgilius, cùm ait Aeneid. 3. v. 354. *Aulai medio*, & 9. Aeneid. v. 26. *Pictai Vestis*.

OE fuit loco V vocalis, ut *Poenio* à quo manet *Poena*, *Moereus*, *Moenera*, *Poeniceus*, *Oesus* quae nunc punio Murus, Munera, Puniceus, Vsus *Commoetat* pro Commutat, Cato de Re Rustica. Interdum ponebatur loco I, ut *Loeberum* Liberum; *Loebertas* Libertas; Festus maxime in *Nominativis* Pluralibus *Graeca* terminatione, ut *Oloe*, Olli, sive Illi, in Lege Regia: *Si Parentis Puer verberit*, *ast oloe plorassint*. In Carmine Saliari: *Pilomnoe Poploe*, idest Pilumni Populi, scilicet Romani *Pilis* in Bello uti adsueti.

AV pro O, *Ausculor* Osculor, *Aula* Olla, Vnde *Aulicoqua* Exta; quae *Ollis* coquuntur. *Raudus* Rodus In XII: Tabulis Rauduscul*o libram ferito*. *Caurus* Corus Ventus, *Saurex* Sorex *Caudex* Codex à quo *Caudicariae* Naves.

E diverso, O pro AU ut *Clodius* apud Ciceronem, quem *Claudium* aliis dictum *Dio* Historicus notat: *Coda*, *Plodo*, *Plostrum*, *Clostrum*. pro cauda, Plaudo, Plaustrum, Claustrum, quae Diomedes libro primo annotavit; & in veteribus Librjs passim occurunt. *Oricularius* clyster in Libris Medicorum, pro auricularius. *Dehoritio* Dehaurito, *Polulum* Paululum, Cato de Re Rustica *Copo*, & *Copona* pro Caupo, & Caupona Festus, & Charisius.

Praeter has autem *Dipthongos*, quibus hodiè utimur aliis multis usos Veteres constat; ut EI pro J longa: unde *Quei*, *Lucei* in antiquis Libris, *Etruscei*, *Sabinei* in Monumentis legitur. Quem usum tradit Lucilius Lib. 9. Satyrar. ubi de Litteris disputat.

Jam Puerei venere, E postremum facito atque I,
Vt plures Puerei fiant, I si facis solum,
Pupilli, Pueri; Luccili, hoc unius fiet.
Hoc illi factum est uni: tenue hoc facies I.
Haec illi fecere. addes E ut pingius fiet.
Meille hominum, duo meillia, item huic utroque opus meille.
Melitiam, tenues I. Pileam quâ ludimus; Pilum
Quô pinsô, tenues I: plura haec feceris Peila;
Quae iacimus, addes E; Peila, ut plenius fiat.

Men-

Mendacei, *Fureique addes E. quam dare furei Jusseris.*

Sed à *Lucilio* dissentiunt Quintilianus, & Velius Longus qui observationem illam cùm supervacuam, tùm incomodam esse docent.

OI, ut *Coilum* Coelum, *Proilum* Proelium: quod retinent Libri veteres Plauti in Menaechmis Act. I. Sc. 3. v. 3.

Ego istic mihi hodiè apparari jussi, apud te proilium.

Hodiè id fiet. In eo uterque pro Ilio potabimus.

Ubi est venusta PARONOMASIA *Proilum* & *pro Ilio* quae nulla est in voce *Proelium*.

OV, ut *Fourius*; *foures*, *Jous*, *Joudico* aliaque huiusmodi, quae in antiquis Inscriptionibus extant.

CAPUT III.
DE CONSONANTIUM INTER SE COMMUTATIONE.

NEc minor varietas, & mutatio fuit inter Literas consonantes, sicut inter B, & P. unde *Scapreo* pro *Scabreo*, Ennius, & Pacuvius apud Nonium, *Optineo*, *Optulit*, *Suptile*, Libri; & Monumenta,

B & U, Veteres, & in pronunciando, & in scribendo indifferenter posuerunt ut *Ferveo*, & *Ferbeo*, *Ferbesco* Horatius Lib. I. Sermon. Satyr. 2. v. 71.

Velatumque stolâ, mea cum conferbuit ira?

Rebito Plautus in Captivis: *At si non rebitas huc. Revito* περιχάμψω Glossar. *Billius* est apud Valerium Maximum lib. 8. Idem *Villius* apud Livium lib. 29. & 31. *Bagienni* Populi nominantur à Varrone lib. I. de Re Rustica, qui *Vagienni* à Plinio lib. 3. Sic in antiquis Monumentis leguntur *Albus*. *Serbus Amavilis*, *Venemerens*, & similia. Ex hoc autem promiscuo, & indifferenti Usu istarum litterarum multi errores veterum Auctorum Libros insederunt, ut in dictionibus *Acerbas*

Acer.

Acervat: Habe Have, *Belle Velle*, *Bilis Vilis*, *Iubet Iuvet*. *Nobis Novis*, quarum altera in alterius locum migravit; ficut *Favia Lex*, & *Faviana Actio*, *Jubentius Jabolenus*; *babitus* fcriptum fuit pro *Fabia*, *Fabiana*, *Juventius Iavolenus*, *Avitus*.

C. & G. invicem commutarunt; ut *Acetare* dicebant quod nunc dicimus Agitare; Feftus Idem *Calbei* & *Galbei*, *Cerrones*, & *Gerrones*, *Culiocae* & *Guliocae* *Clucidatum* & *Glucidatum*. Sic in Lege *Numae* ACNOM FEMINAM CAIDITO. ET in XII. *Tabulis*: NEI CUM EO PACIT. Vt & in Libris *Augurum*: INTERA EA CONRECIONE, pro *Conregione* Similiter in antiquis Marmoribus, & Nomifmatis, *Curges*, *Calba*, *Calbinus*, *Oculnius* pro Gurges, Galba Galbinus, Ogulnius. *Germalum* Montem Romae nominat Varro *Cermalum* Feftus *Ancras* Arborum intervalla, Idem, *Angras* Ifidorus; *Cajus* vulgo, in *Pandectis florentinis* eft *Gaius*. *Gummis* à Catone dicitur *Cummis* ut à *Grecis* κόμμι *Vacca* Oppidum, & *Vaccenfes* funt Salluftio *Vaga*, & *Vagenfes* Plutarcho, & Ptolomeo, quibus pleraque *Salluftii* antiqua exemplaria accedunt. Item *Sugambri*, *Nongacea*, *Nonagria Lygurgus* habent Libri veteres.

Praeterea mutant C. & Qv. ut *Arquus*; *Oquulus*. *pro* Arcus, Oculus, Prifcianus. Viciffim *Anticus*, *Eculus* pro antiquus, Equlus, fcripti Libri. *Quum*, vel *Quom* fcribi indicat Quintilianus, qui velut frigidam notat; quae fi à multis tradita Differentia; ut cum fignificaret Tempus, Q; cum autem Cauffam; vel Conjunctionem, C. acciperet. *Quoi* pro cui paulò ante *Quintiliani* aetatem, ut diftingueretur à nominativò Qui fcribebatur, ut Virgilius Lib. 3. Georg. v. 6 *Qui non dictus Hylas*. Sic illud Terentii in Andrià Act. 1. Sc. 1 v: 140. *Qui mihi exorandus eft* nonnullos legiffe *Qui mihi expurgandus eft*, pro cui annotat Donatus. *Quae* ratio fcribendi opinor induxit *Servium Grammaticum* ut Nominativum *Qui* pro Cui, vel Quoi perperam acciperet, in illo Virgilii Ecloga 4. v. 62. - - *Qui non rifere parentes Delicia* tignum, Feftus; *Deliquiae*. Vitruvius Lib. 6. *Querquera* febris, Lucilius, *Quaercera* Gellius Lib. 20. *Cotidiè* non Quotidiè, liceat originem ha-

habeat à quoto die, scribunt Quintilianus, & Victorinus. *Stercilinium*, pro Sterquilinium habent Libri veteres Catonis de Re rustica, & Terentii in Phormione, quibus consentiunt Pandectae Florentinae. *Inseco*, & *Insequo*, id est, dicendô praeeo, & sequentem verba duco, Ennius, Livius Andronicus, & Cato, ut disputat Gellius lib. 18. cap. 9. *Hujusce*, & *Hujusque* promiscuè olim scribebant etsi Victorinus istâ significatione distinguit. Hinc eadem *Fortuna hujusce diei* apud Plinium lib. 34. & *Fortuna hujusque diei* apud Ciceronem lib. 2. de *Legibus*. & Victorem de *Regionibus* Urbis: VICUS HVJVSQVE DIEI FORT. AED.

Sic D, & L, ut *Dacruma* Lacryma, *Dautia* Lautia, *Fidius* Filius, *Reduvia* Reluvia, aliaque id genus, de quibus praeter Festum, *Victorinus* his verbis: *Novensiles sive per L, sive per D scribendum; Communionem enim habent hae Literae apud antiquos, ut D*inguam *Linguam &* Dacrimas *Lacrimas, & Capitodium Capitolium, & Sella à* sedo, *Olere ab* Odore. *Melicae* Callinae appellantur, quae Medicae à media Insula dici debebant, auctore Varrone, & Columellâ. *Delicare* pro Dedicare, & *Delicatus* pro Dedicatus, sive Consecratus, *Impelimenta* Impedimenta, *Cassilem* Cassidem, Festus.

D, & R. ut *Apor*, vel *Apur*, pro apud, idem, & Victorin. *Medidies*, Meridies, Varro lib. 6. de lingua lat. In lege *Numae*: JOVI FEDETRIO BOVIM CAIDITO. *Monerulae* pro Monedulae, Plaut. in Capt. act. 5. sc. 4. v. 5. seq.

Aut Monerulae, *aut Anates, aut Coturnices dantur.*

Arvectum, Advectum, Cato de Re rustica. *Arcedo* pro accedo, Turpilius in Boëthuntibus.

Qui *verba venatur mea, post is arcedat, & sermonem hinc sublegat.*

Arfero adfero, unde *Arferia aqua, quae in sacris inferorum adferebatur*, Festus. Similiter *Arvenio*, *Arvento*, *Arfari*, ut notat Prisc. lib. 1. *Antiquissimi verò*, inquit, *pro* AD, Ar, *ponebant*, Arvenas, Arventores, Arvocatos, Arfines, Arvolare, Arfari *dicentes*, pro *Advenas*, *Adventores*, *Advocatos*, *Adfines*, *Advolare*, *Adfari*.

D,

D, & T, ut *Andruare*, & *Antruare*, id est circumflectere. *Drua*, & *Trua*, Cochlear, quô olla commovetur, Festus. & maximè in fine Dictionum, ut *Apud*, & *Aput* *Ad*, & *At*; *Quod*, & *Quot*; *Quodannis*, & *Quotannis*; *Sed*, & *Set*; *Haud*, & *Haut*: quae etiam nunc in optimis vetustissimis Libris promiscuè scripta reperiuntur. *Id*, quod videtur confirmare Quintilianus lib. 1. ubi notat, quosdam frigidè observare, ut *Ad*, cùm esset Praepositio, D Litteram; cùm autem Conjunctio, T acciperet Quam tamen Differentiam sequendam praecipit Victorinus, & similem tradit inter *Haud*, & *Haut*, *Haud* inquit, *D Literam conservat*, *si sequens vocabulum incipiat à Vocali*, *ut*, Haud aliter *minor*, & Haud equidem *at cùm Verbum à consonante incipit*, *D perdit*, & *T inducit ut* Haut dudum, & Haut multum.

F, & C ut *Ecfero* Effero, *Ecfari*, Effari, apud Plautum saepè, & Lucilium Lib. 26.

- - *Neu Mysteria ecferres foras*.

F, & H, ut *Forda*, & *Horda* Bos praegnans, à quo *Fordicidia*, & *Hordicidia* Sacra, Varro. Idem *Foedus*, *Folus*, *Fostis*, *Fostia*, *Fircus*, pro Hoedus, Holus, Hostis, Hostia, Hircus, idem Festus. *Hanula* pro *Fanula*, parva Delubra, idem. *Hortes* pro Fortes, Isidorus.

F, & R, ut *sufflamen*, & *sufframent*, *Conflages*, Loca, in quae diversi confluunt Venti, Festus; *Confrages* Isidorus. Hinc in Versu Plauti in Curculione Act 3. Sc. 1. v. 54. legit Festus, *Clupeatus Elephantum ubi machaerâ dirigit*; Nonius autem *diligit*: ubi tamen nunc melius est *difflit*.

G, & N. de quarum communione ita Varro Lib. 1. de Lingua lat. *Aggulus*, *Aggens*, *Agguilla*, *Aggerunt*, *in* ejusmodi *Graeci*, & *Attius* noster binam G scribunt, alii N, & G, quod in hoc veritatem facilè videre non est Similiter *Agceps*, & *Agcora*. Ita *stigneum* pro stanneo, Plaut in Fragm. part. 2. v. 16. apud Festum: *Muriatica autem video in vasis* stagneis Scribonius largus: Pixide *stagnea*, Vase *stagneo*. Vlpianus leg. 9 § 1. D. ad Legem Cornel de Falsis: *Ne quis numeros* stagneos, *plumbeos emere*, *vendere dolò malò velit*.

L,

L, & N, ut Lympha *Nympha*, Lingua *Ningua*, unde *Ninguosi* Garruli, Glossae Isidori. Luscitiosus, & *Nuscitiosus*, qui interdiu parùm videt, Festus.

L, & R, ut Palilia, & *Parilia* Sacra; Proeliaris, & *Proelialis* Dies; Latiaris, & *Latialis* Juppiter; *Pelliceo* Perlicio, Velius Longus. Perlego, *Pellego*, Terentius Scaurus in versu Virgilii 34. lib. 6. Aeneid.

Pellegerent *oculis*. - - - *Agonalia*, Agonaria Sacra, Glossae. *Mortualia*, Plaut in Asinaria:

Haec sunt non Nugae: Non enim mortualia.

Mortuaria, Gellius Lib. 18. cap. 7. *Vos Philosophi mera estis, ut M.* Cato *ait*, Mortuaria *glossaria*. *Imperia* pro *Impelia*, sive *Impilia*, scribitur in Libris *Pandectarum* ex Pauli ad Sabinum 4. L. 3. pr. D. de Supel. legat. *Lecti etiam inargentati, culcitrae, focalia*, imperia, *vasa aquaria*.

L, & T, ut *Thetis Dea Graecè*, Ennius *Thelis*:

- - - - *Dea* Thelis *ei mater*.

M, transire in N adnotat Priscianus Lib. 1. maximè sequentibus Litteris D, T, C, Q, ut Tam, *Tandem*, *Tantùm*, *Tantumdem*; Idem, *Identidem*; Num, *Nuncubi*. Contra *Muginor*, pro *Nuginor*, ideſt Nugor, Varro apud Plin. in praefat. Nat. Histor. *Dum ista muginamur*, pluribus *horis vivimus*.

M, & S mutant in fine Dictionum, ut *Demus* pro Demum, Livius Poëta, teste Festo. *Seorsus*, pro seorsum, Afranius apud Charisium. *Prorsum*, pro Prorsus, Idem in Emancipato:

Vetuit me sine mercede prorsum pauciens
Remeare in ludum.

N, & R, ut *Architectores*, pro Architectones: *Strigores*, pro Strigones, homines magnarum virium, Festus Item *Extrarius*, & Extraneus, *Praecidarius*, & Praecidaneus; *Proletarius*, & Proletaneus; *Vicarius*, & Vicaneus; *Praesentarius*, & Prasentaneus, quae eadem esse, & nihil omnino differre monui Lib. 2. de Differentiis Verbor.

N, & S migrant ferè in fine Graecarum Dictionum, ut *Aris* Arin, *Eleusis* Eleusin, *Delphis* Delphin, *Minos* Minon, & similia, quae Priscianus observavit.

R,

R, & S, ut *Comperce*, pro Compesce, Festus. *Quaere* pro Quaese, Plautus in Menaechmis Act. 5. sc. 1. v. 36. seq.

Quaere meum Patrem, tecum simul ut veniat ad me.

Nisi quis hîc malit *Quaese*, uti in Bacchidibus *Act.* 2. sc. 2. v. 1.

Mirum est, me, ut redeam, te opere tanto quaesere.

Contra *Esit*, vel *Escit*, *Obescit*, *superscit*, pro Erit, Oberit, supererit, Festus. In XII. Tabulis: SIMORBV.., AEVITASVE VITIVM ESIT. & QVOI AVRO DENTES VINCTI ESVNT. Ennius in Annalibus:

Dum quidem unus homo Romae *togâ* superescit

Lucretius Lib. 1. v. 613.

Ergo rerum inter summam, minimamque quid escit.

Auselii, Papisii, Valesii, antiquitùs nominati, qui postea Aurelii, Papirii, Valerii, de quibus Cicero in Epistola ad Paetum. Varro Lib. VI. de Lingua lat. *In quo Antiqui dicebant* S, *nunc dicunt* R, *ut in* Carmine saliari sunt haec, *Cosculo*, *Dolosi Eso*. *Post melios melior*, *Foedesum Foederum*, *Plusima plurima*, *Janitos Janitor*. Cato de re rustica: *Fundus melios erit*. Item *Amos*, *Colos*, *Monos* & similia Masculina, nunc in OR finita, Plautus in Curculiona act. 1. sc. 2. v. 2.

Ejus amos *cupidam me huc prolicit*.

Clamos, Ennius lib. 17. annal.

Tollitur in Coelum clamos *exortus utrimque*.

Colos, Varro in Prometheo: *Ex sanguinibus dolore evirescat* Colos sall. in Catilina. Colos *ejus exsanguis*.

Labos, *Odos*. Idem ibidem: *Igitur talibus viris non* labos *insolitus*. Terentius in Hecyra act. 3. sc. 1. v. 6.

- - - *Aliquis objectus est* labos.

Plautus in captivis *Act.* 4. Sc. 2. v. 35.

Quorum odos *Subbasilicanos omnes abigit in forum*,

Idem in Curculione *Act* 1. Sc. 2. v. 9.

- - - *Naso* odos *obsecutus est meo*.

Timos, *Vapos*, Laevius Lycurgo: *Jam ibi nos implicat advenientis* timos. Lucretius lib 6. v. 952.

- - *Permanat* odos, *frigusque*.

S₃

S, & H, ut *Hospicatur* pro suspicatur, Claudium Quadrigarium lib 8. *Annalium* dixisse observat *Diomedes*, qui mihi tamen de mendo suspectus est, & puto illum notare voluisse *sospicatur* pro suspicatur dictum, U in O versâ. Rursus *Sos*, pro Hos, dixit Ennius lib. 1. *Annal.*

Constitit inde loci propter sos *Dia Dearum*.

& lib 3. *Circum* sos *quae sunt magnae Gentes opulentae*. quibus in locis Festus *sos*, pro Eos accipit.

S, & T, ut *Adgrettus*, *Exfutus*, pro Adgressus, Exfusus. *Adgrettus fari*. Apud Festum. *Merto*, Merso, Lucretius lib. 5. vers. 1006.

- - - *Contrà nunc Rerum copia mertat*

Pulto, & *Pultatio*, pro Pulso, & Pulsatio. Terent in Heavtontim. act. 3. sc. 8. v. 1. *Cesso* pultare *ostium*. Plaut in Mostellaria act. 2. sc 2. v. 15. *Pultabo*: *Heus*. Idem in Bacchidibus act. 4. sc. 2. v. 1. *Quaenam istaec est* pultatio *Ostentus*, *Tertus*, Ostensus, Tersus. Terentius in Phormione act. 5 sc. 4. v. 7. *Ni mihi esset spes ostenta* Varro lib. 3. Rerum Divinar. *salute* ostentâ. Idem in satyra E'κωτε: Terta *nitet galea*. *Ipsipti*, vel *Ipsipte*, Festus, & Glossae, quod Plautus in Trinum. act. 4. sc. 2. v. 146. *Ipsipsus est*.

S, & X, ut *Nugas*, pro Nugax, Charisius, & Priscianus, Varro in synephebo: *Quod si Acteon occupasset, & ipse prius suos canes comedisset, non* nugas *saltatoribus in Theatro fieret*. *Adassint* pro adaxint, Plaut. in aulul. act. 1. sc. 1. v. 11.

Vtinam me Dii adassint *ad suspendium*.

Ninsi, pro Ninxi. Priscianus.

X, & C, magnam habent adfinitatem. Vnde ab *Illexit* fit Illicium, auctore Varrone lib. 6. *Secus* pro sexus neutri Generis, & unius Casus. Plautus in Rudente act 1. sc. 2. v. 19. *Virile* secus *nunquam ullum habui*. Sallust. Lib. 2. Historiar. *Concurrentium undique, virile, & muliebre* secus. Gellius lib. 3. cap. 10 *Quod ejus virile* secus *futurum est*. Ausonius Idyll. 11 v. 8. VESTA, CERES, & JVNO secus *muliebre sorores*. Idem Idyll. 12. de Histor. v. 26. *Nota* Calidoniis *nuribus muliebre* Secus *Strix*. Arnobius lib. 5. *In quo* secus *virile, non solùm homines ponunt*. Ammianus Marcellinus lib. 16. Rerum gesta-

gestarum. *Egressi promiscuè virile*, & *muliebre* secus *sine aetate ullô discrimine trucidabant*.

CAPUT IV.

DE LITERARVM IN DICTIONIBVS ADIECTIONE.

UT autem literis commutatis, sic quoque iisdem adjectis, vel detractis multa Veteres variarunt. Cujus rei ignoratione plurima in optimorum Auctorum Libris interpolata sunt. Et aliquando quidem Literae appositae in initio Dictionum, ut *stlocus* locus, *stlatus* latus: Vnde mansit *stlata* genus Navigii, quod plures Malos, aut Asseres habet. *stlis* Lis, à quo nuncupati Decem-viri Stlitibus judicandis. *stritauus* Tritavus, *Scensa* Cena, *Sesopia* Esopia, Festus. *Scaelum* Caelum in Carmine Saliari. *Sed jam* Scaelo *candens aurora*. *Gnosco*, *Gnarro*, *Gnobilis*, *Gnavus*, *Gnatus*, quae in Compositione nunc G Literam servant, ut *Ignosco*, *Ignarus*, *Ignobilis*, *Ignavus*, *Cognatus*. Quamvis *Cicero* aliter sentire videatur in Oratore n.158. cum scribit: Noti erant & Navi, & Nari, *quibus cùm In praeponi oporteret dulcius visum est*, *Ignoti*, *Ignavi*. *Ignari dicere*, *quàm veritas postulabat*. Cui consentit Festus, qui *Navus* in Ennio, & Plauto agnoscit, ut etiam Libri veteres Sallustii in Jugurtha: *Imperata* navi *fecerant*. Interdum autem in medio Dictionum Literae interpositae, ut C in *Frucmentum*, *Ferctum* genus Sacrificii apud Catonem, *forctis* in XII. Tabulis: NEXO SOLVTO FORCTI SANATIQVE ITEM JOVS ESTOD. *Dumecta*, *Escit*, pro *Dumeta*, *Erit*, sive *Erit*, *Festus*.

D in jungendis Verbis, ut *Mederga*, *Sederga*, *Tederga*: sicut est in *Redarguo*, *Redimo*, *Redamo*. Plautus in Asinaria act. 1. sc. 1. v. 5. *Si quid* mederga *tu hodie falsum dixeris*. Idem in Epidico act. 3. sc. 3. v. 9.

Quasi quid filius meus deliquisset Mederga.

E,

E, ut *Cereo* Creo, à quò fortè CERES Dea appellata. Varro lib. 5. de Linguâ lat. *Cerno à cereo*, *id est creando*. *Trabes*, Ennius, & Varro in Satyris. *Plebes*, Cato, & Sallustius ubique. *Arbiterium*, pro Arbitrium, saepe scribitur in *Pandectis Florentinis*, & in *Inscriptione Romanâ*: M. LARGIUS M. F. POMPTINUS ARBITERIO LARDIAE FORTUNATAE UXORIS. *Dextera*, *Extera*, *Infera*, *Intera*, *Supera*, pro Dextra, Extrà, Infra, Intra, Supra. In Libris Augurum: Intera *ea conrectione*. Cicero lib. 2 de Nat. Deor. n. 160.

Torvò darco serpit subter, superaque *retorquens*
Sese, - - - - Lucretius lib. 2. v. 475.
Linquit enim supera *tetri primordia viri*

Et a liis multis locis. I, ut *Audaciter*. Cicero pro Sex. Roscio: *Multa sceleratè*, *multa* audaciter, *multa improbè fecisti* Seneca in librò, Quare bonis Viris mala accidant: Audaciter *Veteranus cruorem suum spectat*. *Cavitum*, *Ducitum*, Plautus in Pseud. act. 2. sc. 3. v. 4.

Opportunè mihi cavità *est haec Epistola*.

Idem in Truculentò act. 1. sc. 2. v. 31. Quia *te* adducturam *huc dixeras* Vlpianus lib. 45. ad Edictum leg. 1. §. similiter, D. de Mil Testam. Ducitum *è Graeco*. *Favitum*, *Favitor*, quod tamen negat Carisius ulla Veterum auctoritate, vel ratione dici. Plautus in Prologo Amphitr. v. 79. *Sat habet* Favitorum *semper*, *qui rectè facit*. Idem ibidem: *Si cui favitores delegatos viderint*. Lucilius lib. 29. Favitorem *me tibi*, *atque Amicum summum*. *Vacivus*, *Vacivitas*, pro Vacuus, Vacuvitas. Plautus in Prologo Casinae v. 29. *Aures vacivae si sunt*. Idem in Curculione act. 2. sc. 3. v. 40. *Ita cibi* vacivitate *venio lassis lactibus*. *Calix Merix*, pro Calx, Merx. Idem in Penulò act. 4. sc. 2. v. 86.

Quin priùs disperibit faxo, *quàm unum* calicem *ciavetit*.

Navita, Nauta, praeter Poetas Cato, & alii. *Stribilita* genus Placentae, quod apud Catonem *scribilita* Plautus in Poenuli Prol. v. 43.

Nunc dum scribilitae *aestuant*, *occurite*

Civitatium, *Haereditatium*, *Anuis*, *Victuis*, & similes Genitivi, de quibus suo loco dicemus.

M, ut *Aeditumus* pro Aedituus, in quo ineptiunt *Grammatici*, qui hac significatione discernunt. Varro Lib. 1. de Re Rustica: *Rogatus ab* Aeditumô, *ut dicere didicimus à Patribus nostris, ut corrigimur à recentibus urbanis, ab Aedituo*.

N, ut *Ferinunt*, *Nequinunt*, *Obinunt*, *Prodinunt*, *Redinunt*, pro Feriunt, Nequeunt, Obeunt. Prodeunt. Redeunt, Festus, *Thensaurus*, *Vicensimus Octogensimus*, *Totiens*, *Quotiens* habent Pandectae Florentinae; è quibus posteriora duo etiam in aliorum *Auctorum* Libris veteribus praescripta extant, atque ita scribenda esse monuerunt Caper, & Victorinus Grammatici. *Pauciens*, observat Festus ex Titinii Gemina: *Vxore* pauciens *video*.

P, ut *Ips*, *Quips*, pro Is, Quis, ut alibi annotavimus.

R, ut *Laneus* Lanerus, *Querceus* Quercerus.

S, ante M, vel T, ut *Dusmosus*. *Casmenae*, *Cosmittere*, Varro, & Festus, pro Dumosus, Camenae, Committere: Ennius lib. 1. Annal.

Musae, quas memorant Casmenas *esse* Latini.

Obstineo, *Obstrudo*, pro Obtineo, Obtrudo in Carmine saliari; *Sed jam scaelo candens Aurora* obstinet *suum patrem*. Plautus in Curculione. Act. 2. Sc. 3. v. 87. *Atque aliquid prius* obstrudamus. *Praestergeo* Praetergeo, idem in Pseudolo Act. 1. Sc. 2. v. 31.

..... *Vorsa*, presterga, *strata*, *lautaque*.

V, ut *Duo*, Do, *Adduo*, *Creduo*, *Redduo*, *Venunduo*, Plautus, Terentius, & Vetustiores omnes. *Anguina* pro Angina, Glossae. *Bovarium* pro Boarium, antiqua Inscriptio: IN FORO BOVARIO. *Nuculeus* Nucleus Plautus in Curc. Act. 1. sc. 1. v. 55. *Qui è nuce* nuculeum *esse volt*. Idem in Captivis Act. 3. Sc. 4. v. 122. Nuculeum *amisit*, *reliquit pigneri putamina*. *Nomenculator*, *Figulinae*, *Secutio* pro Nomenclator, Figlinae, Sectio, habent Pandectae Florentinae. *Lautumiae*, quas Cicero in Verrem. 7. & Festus dicunt Latumias, est in Pandectis. & Seneca lib. 9. Declamat. & Controversiarum 5. *Cùm Reus rogaret*, *ut in* Lautumias *transferretur*, *Ne nunc*, *inquit*, *quemquam vestrùm decipiat nomen* Lautumiae, *illa animo meo non lauta res est*. *Ninguo*; *Tinguo*, *Vngueo*, *Vrgueo*, Varro lib. 7. de Lingua Lat. *Et alia*

urguent

urguent. Idem lib. 8. *Cùm alia vis* urguet. Virgilius lib. 3. Georgic. v. 367.

Interea totò, non secius aere ninguit.

Et lib. 1. Aen. v. 745. *Quid tantum Oceano properent se tinguere soles.* Idem ibid. v. 111. *In brevia, & syrtes* urguet. Lucretius lib. 4. v. 1172. Unguit *amaracino, & foribus miser oscula figit.* Quam Scripturam Verborum *Vnguo*, & *Tinguo* approbant Valerius Probus, & Caper Grammatici. *Duonum* pro Donum, in Carmine *Cn. Martii* Vatis: *Quamvis noventium duonum* neginate: id est negate, & repudiate donum etiam eorum, quos noveritis. Aliquando verò in Fine Dictionum Litterae adjectae, ut C in Pronominibus *Hic*, *Haec*, *Istaec*, pro Hi, Hae, Istae, de quibus infra.

D, in omnibus ferè Vocibus vocali Littera finitis, tùm maximè, cùm subsequentis Dictionis prima Litera est vocalis. Hinc *Estod*, *Habetod*, in XII Tabulis. & in Columnà Duilii *Altod*, *Marid*. de quò ita Quintilianus lib. 1. D. Latinis *veteribus plurimis in verbis in ultimo adjecta est, quod manifestum est etiam ex* Columnà rostratà, *quae est* Duilio *in Foro posita. Med, Sed, Ted, Meritod*, & id genus alia Ennius, & Plautus E, ut *Lacte*, *Sale*. Ennius lib. 7. annal *Coeruleum spumat sale conferta rate pulsum. Cùme. Tame*, pro Cùm, Tam, fuit in carmine saliari, quod recitat Terentius Scaurus. *Virgilie Laërtie*, & similes Vocativi Nominum secundi Ordinis, de quibus Priscianus lib. 7. *Exemplare*, *Pugilare*, & alia Neutra, quae hodie in AR desinunt.

I, ut *Sicuti*, *Vti*, *Veluti*, Ennius, Cato, & Sallustius ferè semper usurpant. N, ut *Atquin*, *Caeteroquin*, pro Atqui, Caeteroqui, in optimis Libris Pandectarum aliquoties occurrit.

Huc pertinet geminatio Vocalium, quam etiam Quintilianus notavit, cùm scilicet Vocalem producendam vetustissimi geminarent tam in fine, quàm mediò Dictionum, ut *Feelix*, *Viirtus* in Nomismatis: *Bijus*, *Eii*, *Reii*; *Habvuit*; *Fluvit*, in Libris antiquis exstat. De quò ita Priscianus lib. 1. *Vt Majus. Pejus, Ejus, in quo loco Antiqui solebant geminare eandem I Literam, & Maijus, Peijus, Eijus scribere; quod non aliter pronontiari pos-*

set, quàm si cum superiore Syllaba prior I, cum sequente altera proferretur, ut Peijus, Eijus Maijus; & duo II pro duabus Consonantibus accipiebant. Nam quamvis I sit Consonans, in eadem Syllaba geminata jungi non posset: ergo non aliter, quàm Tellus, Mannus proferri debuit: Unde Pompeii *quoque Genitivum per tria I Antiqui scribebant, quorum duo superiora loco Consonantium accipiebant, ut si dicas* Pompejji. *Nam tribus III junctis, qualis possit sylla-ba pronuntiari?* Quod *Caesari*, doctissimo artis Grammaticae, placitum à *Victore* quoque in arte Grammaticâ cōprobatur. Sic *Eii*, *Reii*, Plaut. in Casinae Prolog. v. 35.

Senex hic Maritus habitat: Eii est Filius.

Et mox v. 37. *est eii quidam servus.*

Item in Milite act. 2. sc. 1. v. 25.

Magnai reii publicai gratiâ,

Lucretius lib. 1. v. 689 - - - *Neque ullae*

Praeterea reii, quae Corpora mittere possit.

Idem lib. 5, v. 285.

Nam primum quidquid fulgoris disperit eii. Idem ibidem v. 103. *Via*; *quia munita fidelii.* *Fuvit*, *Fluvit*, *Fluvidus*, *Habuit*. Plaut. Poenuli Prol. v. 110.

Quogenere gnata, qui Parentes fuverint.

Idem in Asinaria act. 4. sc. 1. v. 62.

Tot noctes reddat spurcas, quot puras habuverit.

Lucretius lib. 2. v. 463.

Sed quod amara vides eadem, quae fluvida constant, & alibi saepius.

CAPUT V.

DE LITERARUM IN DICTIONIBUS DETRACTIONE.

RURSUS Literae omissae, & abiectae in initiò, vel mediò Dictionum, & maximè Consonantes, quas Veteres non geminasse, Grammatici monuerunt, ut *Anus*, *Fesus*, *Oli Tera*, pro Annus, Fessus, Illi, Terra, A, ut *Cludo*, *Clusus*, non modò Antiquiores, sed etiam Sene-

Seneca in Epistolis frequenter usurpat. *Defrudo*, praeter Plautum in Asinaria, & Terentium in Adelphis, ac Phormoine, etiam Paulus JC. lib. 4. Quaestionum. Leg. 46. in fin. D. Sol. Matr. *Ne commodo dotis* defrudetur.

Quod, pro Quoad. Terent. in Eunuchò. act. 2. sc. 1 v. 8.

Munus nostrum ornato verbis, quòd *poteris*.

Id. ibidem : *Istum aemulum*, quòd *poteris*, *ab ea pellito*. Cicero lib. 12. ad Atticum : *aut ego ad te totus, aut tu ad me*, quòd *licebit*, Gellius lib. 17. cap. 9. *Hominem postea*, quòd *Capillus adolesceret*, *domo continuit*.

E, ut *Am*, pro Eam, Lucret. lib. 3. v. 445.

Corpore qui nostro rarus magis am *cohibessit* ?

Vlpianus lib. 18 ad Legem Juliam, & Papiam leg. 82, D. de Acq. Haered. *Si totam* am *partem*, *ex qua quis Heres institutus est*. Quo tamen loco suspicor illud *Am* negligentia Librarii repertum ex postrema Syllaba praecedentis Dictionis. *Audibam*, *Custodibam*, *Lenibam*, & similia, de quibus infra.

H in princip. ò Dictionum, ut *Allex* pro Hallex, Festus. *Ei*, pro Hei, in Libris antiquis Plauti in Casina, Ei, *foetet tuus mibi sermo*. *Em* pro Hem, Terentii in Eunuchò, act. 2. Sc. 3. v. 15. *Am* em ! Et act. 3. Sc. 3. v. 19. Em *Eunucum tibi*. In Adelphis act. 5. sc. 3. v. 4. seq. Em *tibi*, *rescivit rem omnem*. Varron. lib. 2. de Re Rusticà: Em, *quin adsum*. Ciceronis lib 13. Epistolar. Em, *hic ille est de illis maximè*. Aut post Consonantes, ut Cicero, & Quintilianus, itemque veteres Grammatici testantur. Unde etiam nunc *Broccus*, *Graccus*, *Pilippus*, *Triumpus*, *Tropaeum* retinent. Nummi, & Marmora, atque etiam plerique antiqui Libri.

I, ut *Caldus* usurpant Veteres omnes, *Frigdus*, *Ardus*. Attius in Annalbus. - - - *ut quam frigdissimus alvus*. Lucillius lib 8. Satyrar.

Sallere muraenas, *mercem in* frigdaria *ferre*.

Idem lib 27,

Ardum, *miserrimum*, *atque infelix lignum* Sambucum *vocant*

Cante, pro Canite, fuit in Carmine Saliari :

Divom exta cante, *divom Deo supplice* cante.

Lamna, Lamina, Horatius lib. 2. Carmin. Od. 2. v. 2.

Abditae terris inimice lamnae. Vlpianus ad Sabinum 44. leg. 29. §. Argentum. D. de Aur. Arg. Leg. *Quod neque in massa, neque in* lamna. *Mna* Mina, Plautus in Asinar. act. 3. sc. 3. v. 135. *Viginti argenti commodas* mnas. Idem in Curcul. act. 2. s. 3. vers. 65. *Triginta* mnis *vestem, aurum*. Poenulo, act. 5. Sc. 5. v. 1. *Si ego* mnam *non ultus fuero*. *Subus* pro Suibus, Varro lib. 1. de Re Rustica. *Ita Bubus, ac* Subus, *ut fiant pingues*. Idem lib. 2. *De* Subus *nemini ignotum*. Lucretius lib. 6. v. 974. *Setigeris* subus *acre venenum est*. & mox v. 977. Subus *haec jucũda videtur*. *Depostus, Repostus*, Poetae crebrò usurpãt, in quibus Grãmatici volunt esse Syncopen.

M, ut *Tympanum, Typanum*, Glossae.

N, ut *Pago, Tago, Attigo, Contigo*. Pacuv. in Teucro: *Ut ego, si quisquam me* tagit. Plautus in Bacchidib. act. 3. sc. 3. v. 41. *Ne* attigas *Puerum istâ caussâ*. Apulejus lib9. Metamorphos. *Inchoatum gustum extremis labiis* contigat *Adolescens*. Sic. *Piso*, Varro lib. 1. de Re Rustica. Ut *in pistrinô* pisetur, *ac torreatur*. Idem lib. 4. de Lingua Lat. *Pilum, quod eo far* pisunt. *Fros*, Idem Lib. 15. Antiquitat. humanar. *Fros Foenum, Messis*. Et lib. 1. de Re Rustica: *Unde* fros *ovibus, & bubus fit*: Virgilius lib. 2. Georgic. v. 372.

- - - Fros *tenera, imprudensque laborum*.

Columa pro Columna, teste Quintiliano: Unde *Columen*, & *Columella* fortè dicta sunt. *Tondes, Prasus, Praegnas, Mesis*, & similia retinent veteres Libri Varronis, & aliorum Scriptorum, abjecta N. inter Vocalem, & S Literam, eaque Veteres promiscuè sic pronunciasse testantur Grammatici, & manet vestigium in eo, quod scribitur *Cos*, id est Consul.

R, ut *Susum, Deosum, Rusum, Prosum*. Cato de Re Rustica: *Ita subducito* susum *animam* Varro lib. 1. de Re Rustica: *Qui colunt* deosum, *magis Aestate laborant*: qui susum, *magis Hieme*. Idem lib. 4. de Lingua latina *Clivus proximus ad* FLORAE susus *versus*. Catullus Carm. 63. v. 47.

Animo aestuante rusum *reditum ad vada tetulit*.

Afranius in emancipato:

Vetuit me sine mercede prosum *pauciens remeare in ludum*.

Plau-

Paulus lib. 2 de Adulteriis Leg. 9. D. de Divort. *A Patre, Avo, Proavo, & ceteris susum versus.*

T, ut *Pacio* Pactio, *Dubio* Dubito, Festus.

V, ut *SisSos*, & *Sas*, pro Suis, Suos, & Suas. *Em*, vel *Im*, pro *Eum*, ut infrà de *Pronominibus* dicemus. *Alis*, *Alid*, pro Alius, Aliud, à quo *Aliter* Adverbium formari censet Priscianus, & *alimodi* pro Aliusmodi, Festus. Sallust. in Catilina: A*lis alibi stantes*. Catullus de Coma *Berenices* Carm. 66. v. 28.

Conjugium, quo non fortius ausit alis.

Lucretius lib. 1. v. 264:

Quando alid *ex alio reficit Natura.*

Et Lib. 3. v. 983.

Sic alid *ex alio nunquam desistet oriri.*

Idem Lib. 5 v. 1304.

Sic alid *ex alio peperit discordia tristis.*

Savior, & *Savium*, pro Suavior, & Suavium constanter retinent Libri veteres Plauti, Terentii, alioremque, & *Savillum* genus operis pistorii à suavitate apud Catonem. *Dissavior*, M. T. Cicero ad Tironem: *Etiamsi te veniens in medio foro videro*, Dissaviabor. *Circlus*, *Oraclum*, *Periclum*, *Seclum*, *Hercle*, *Singlariter*, & id genus alia exstant apud *Poëtas*, quae metri caussà ita contracta volunt *Grammatici*; cùm tamen in soluta quodque Oratione inveniantur pleraque, ut *Tablinum*, *Figlinae*, *Triblae* apud Catonem. *Surcli*, Varro lib. 1. de Re Rustica: *Quod ex arbore per* surclos *defertur in terram*. *Seclum*; Cicero ad Atticum. *Promiscus*, à quo adverbium *Promisce*, & *Promiscam*, de quo infrà. Gellius lib. 11. cap. 16. *Varia*, Promiscaque, & *non necessaria*. Idem lib. 6. cap. 14. *Ut pomisce dici solet*. Et alibi saepiùs.

In fine dictionum Litera abjectae, ut C, *Isti'* pro *Istic*. Afranius in Consobrinis.

Hem Isti' *parentum est vita vilis, liberis*
Ubi malunt metui, quàm vereri se à suis.

Illi' pro illic saepè apud Plautum. Turpilius in Canephoro: *Haud facile est venire* illi'; *ubi ipsa est sapientia.* Terentius in Hecira act. 2. sc. 1. v. 20. Illi' *ubi sum adsidue*. Idem in Phormione act. 1. sc. 2. v. 41. *Interea dum*

sedemus illi'. Varro lib. 1. Hebdomadon: *Quod illi' Jotae mortuo faciunt sacra*. Lucretius lib. 1. verf.1064. Illi' *eùm videant Solem*. Coelius ad Ciceronem: *Domitium quendam nobilem* illi'.

E, in Adverbiis hác Litera desinentibus, ut *Volup*, *Facul*, *Difficul*, pro Volupè, Facilè, Difficilè.

H, ut *Pro*, loco Proh. Salluft. in Catilinà: *Pro Deum, atque Hominum fidem*! Cicero in Oeconomico: *Pro Deûm immortalium*.

I; in Dativis quartae Declinationis, *Luxu*, *Victu*, *Sumtu*; & in Genitivis quintae Declinationis, ut *Die*, *Facie*; Item in Genitivis Nominum fecundi Ordinis, quae geminatam Literam I habent, ut *Oti*, *Peculi*, *Pecuari*, *Tuguri*: de quibus omnibus infrà suo loco dicemus.

M, in Verbis, quae ipso M finiuntur, fequente Vocali, ut *Secundò* pro Secundùm. Varro lib. 2. de Re Rusticà: Secundò *ea cum jam pasci possint* *Visu iri*. Cicero lib. 1. Officior. *Se beneficos in suos amicos* visu iri. *Datu iri*, *Creditu iri*, *Debitu iri*, *Traditu iri*, in Libris *Jurisconsultorum*.

N, abjiciunt Latini in *Graecis* Dictionibus, ut *Antipho*, *Dorco*, *Meto*, Xeno; ad eumdemque modum plurima, quae Priscianus observavit. *Laco*, Horatius in Epod. Od. 6. v. 5. *aut fulvus* Laco S., ut *Qui*, *Aliqui*, *Siqui*, *nequi*, Terentius in Phormione act. 5. sc. 8. v. 1. Qui *nominat me*. Cicero *Nisi* qui, *ut scis*, Parthicus *casus accesserit*. Idem lib. 3. Officior. *Nisi* aliqui *casus consiliũ ejus praevenisset*.

Varro lib. 2. de Re Rusticà: *Ne* qui *porcellus à matre opprimatur*. Idẽ in lege Maenia: *Si qui patriã majorẽ parẽtem exstinguit*. Itẽ Nominativi Graeci in as, *Aenea*, *Pausania*; & Genitivi in Is, ut *Ogygi*, *Persi*, de quibus infrà. *Mehercule* maluit *Cicero* dicere, quám Mehercules, ut ipse testatur in Orat. n. 157. his verbis: *Pomeridianas quadrigas*, *quàm postmeridianas*, *libentiùs dixerim*; & Mehercule, *quàm Mehercules*. Et ita ad Caelium: *Mihi* Mehercule *magnae curae est*. Quamvis in Verr. *Mehercules* bis dixit, & in Catil. & pro Plancio: Pro Amerino autem, & in Bruto, *Hercules*. *Ambo*, *Duo*, Accusativo Casu. Terent. in Andr. act. 2. sc. 2. v. 8.

Ambo

Ambo, opportunè vos volo.
Idem in Adelphis. act. 5. sc. 3. v. 23.
Tu illos duo *olim pro re tollebas tua.*
Plaut. in Amphitr. act. 5. sc. 1. v. 67.
Puer ambo *angues enicat*. Et in Epid. act. 3. sc. 3. v. 37.
Quae Senes duo *doctè ludificetur*.
Idem in Pseudolo act. 1. sc. 3. v. 98.
Lanios inde accersam duo. Lucillius.
Hunc pontes TIBERINOS duo *intercaptus catillo*.
Cato de Re Rusticâ: *Eo calcem cribro secretum indito altè digitos* duo. Varro lib. 1. de Re Rusticà: Duo *Villicos, & duas Villicas* Idem lib 2. *Satis esse* duo, *& id Marem, & Foeminam*. Cicero Gallo: *Praeter nos* duo *loquitur istô modô nemo*. Id ad Q. Fratem: Duo *Mysos insuisses in culeum*. Virg. Ecl. 5. v. 68.
Craterasque duo *statuam*.
Idem Ecl. 6. v. 18. seq.
- - - - *Nam saepe carminis* ambo
Luserat. - - - - -
Et lib. 5. Georgicor. v. 88.
Verum ubi ductores acie revocaveris ambo.

CAPUT VI.

DE SYLLABARUM IN DICTIONIBUS ADJECTIONE.

EADEM varietas, & mutatio in Syllabis, quibus adjectis, vel detractis, plerasque Dictiones producebant, alias contrahebant; idque interdum in principiò, ut cùm *Du* ponebant loco B, ut *Duis* Bis, à quo *Duicensus* Bis Census, *Duidens* Bidens Hostia, *Duonus Cerus* id est Creator bonus, *Duellum* Bellum; *Duellicus* Bellicus, *Duellator* Bellator. Plautus in Captivis, & Epidicò, & Lucretius lib. 2. v. 660. *Equorum duelica proles, Duillii*, Billi in Historiâ *Romanâ* nobiles, de quibus Cicero in Orat. n. 53. his verbis: *Quid verè licentiùs, quàm*

quod

quod Hominum *etiam* Nomina *contrahebant*, *quò essent aptiora*, *Nam ut* Duellum *Bellum*, Duis *Bis*: *sic* Duilium, *eum*, *qui* Poenos *classe devicit*; Bellium *nominaverunt*, *cum superiores appellati essent semper Duilli*. Aliquando Sylabas interponebant in medio Dictionum; ut *Aeviternus* Aeternus Varro in Pseudoneo. *Per aeviternam Hominum Domum Tellurem*. *Aucipes*, *Praecipes Principes* de quibus Priscianus. *Antidea* Antea Liv. lib. 32. *Si* antidea *Senatus*, *Populusque iusserit fieri*. *Interidea*, Intereà Glossae *Indoteridea* ἐν τῷ μεταξὺ *Postidea*, Postea Plautus in Aulularia act. 1. sc. v; 4: *Nunc quo profectus sum*, *ibo*, postidea *domum*. Idem in Casinae Prol v. 33. Possidea *rursum denuò* & alibi non rarò Terent. in Hecyra act. Sc. 3. v. 3.

Quid faciundum fortasse sit postidea. *Boverum*, *Suerum* pro Boum, Suum; Cato de Re Rustica *Quot iuga Boverum*. *Calim* Clam Festus *Coquino*, *Natino*, *Negino* pro Coquo, Nato; Nego Plaut. in Aulular. Act. 3. sc. 1 v. 3 *Veni in* Bacchinal. coquinatum Cn. Marcius *quamvis noventium duonum* neginate, *Divitior*, *Divitissimus pro* Ditior Ditissimus. Plautus in Aulularia act. 5. sc. 1. v. 2. *Qui me est divitior*? Idem in Pseudolo act 5: sc. 2: v. 24.

Nam hinc nunquam eris nummo divitior.

Terentius in Phormione Act. 1. Sc. 1. v. 8. *Semper aliquid addat* divitioribus Cic, L. 2. de Officiis *Nam Mamercò homini* divitissimo. Idem in Paradox. 6, *ita* divitissimus *habendus sit*. Lucretius lib. 5. v 1114.

Divitioris *enim sectam plerumque sequuntur*,

Cornelius Nepos in Vita Phocionis: *Fuit enim perpetuò pauper*, *cum* divitissimus *esse posset*. *Dubi nnus Sociennus*, pro Dubius; Socius, Festus, & Plautus in Amphitruone Act 1. scen. 1. vers. 228. & Aulularia Act. 5 Sc. 4. v. 32, *Illi* socienno *tuo Fruinor* Fruor; à quo *Fruniscor* & *frunitum* Catonem dixisse notat Festus. *Gnaruris* Gnarus Plaut. in Mollestaria act. 1: sc. 2. v. 17. *Simul gnarures vos volo esse*. Arnobius lib. 2 *Cur esse dicatis in aliis praeceptionibus* gnarures. Ausonius epist. 22 v. 19. *Non cultor instans*, *non arator gnaruris*. *Itiner* Iter, frequens apud veteres Poëtas, quorum testimonia

re-

recitat Priscianus, & Nonius, *Mavolo* Malo, Plautus saepè, & Terentius in Hecyra *Potissimum ex potis, & sum* & inde *potesse* quod nos contractè *Possum*, & *Posse*, Ennius.

Spero si speres, quidquam prodesse potissunt.

Lucilius lib 1. Satyrarum p. 152.

Quo pacto Populum, atque Urbem servare potissit. *Amplius* Romanam.

Plaut, in Aulularia act. 2. sc. 4. v. 30.

Censen' talentum magnum exorari potesse.

Ter. in Eunucho act. 4. Sc. 3. v. 24. *sed nihil* potesse Lucret. lib 1. v. 666,

Quod si fortasse ulla credunt ratione potesse.

Idem lib. 2. v. 1009,

Neve putes aeterna penes residere potesse.

Praeibeo Praebeo. Plaut. in Menachem. Act. 5. Sc. 6. v. 16. *Molitum praebibeo* Id ib. Sc. 2. v. 50. seq. *Ancillas penunt recte praebibet*. Et in Mercatore Act 5. sc. 4. v. 63. *si praebibuerit palam*. *Speres* Spes; Ennius Varro, & alij *Tamenetsi* Tametsi: Ennius Lib. 4. Annalium

At Romanus homo tametsi *res bene gesta est*.

Plautus in Milite Act. 4. sc. 5. v. 10 seq. Tametsi *istuc mihi acerbum est* Terent. in And. Act. 5. sc. 2. v. 23. Tamenetsi *hoc verum est* Catullus Carm. 68. v: 135.

Quae tamenetsi *uno non est contenta* Catullo

Cic. lib. 5. ad Attic. *Nos* tamenetsi *hoc te ex aliis audire malo* & lib. 12. Tamenetsi *continuò congressuri sumus*. Et ad Plac. *Sed* tamenetsi *antea scripsi, quae existimavi scribi oportere*. Idem in Verrem: Tamenetsi *animo aequo provincia tulisset*. Caesar Lib. 7. de Bello Gallic. cap. 23 *Quae* tamenetsi *Caesar intelligebat* idem ibid. cap. 50. *Ac* tamenetsi *dextris humeris exertis animadvertebatur* Ulpian. ad Edictum 29. Leg. 9 § interdum D. ad S. C. Maced., *Interdum* tamenetsi *Senatus consulto locus sit, tamen in alium datur actio*. Idem Lib. 12. Leg. 5. D quod falso tut. auctor. *Interdum* tamenetsi *scientia noceat, tamen restitutio facienda est*. *Totondi, Scicidi, Concurri*, *Praecurri*. Item *posui*, *Reposui*, & similia Praeterita, de quibus Priscianus, Varro in Satyra Κενοδοξία

Huc aucupatum concurristis Domo.

Ca-

Cato de Re Rust. *Ità in Legibus* posiverunt Plaut. in Asin. A. 3 S. *v.* 1. *Quin pol si* reposivi *remum, sola ego in casteria*.

Quin etiam in fine Dictionum Syllabas adjiciebant sicuti cum Monosylabas Voces geminabant, vel cùm Particulas quasdam Monosylabas apponebant. Geminatae Voces reperiuntur minùs tritae *Quiqui*, *Quaeque*, *Quodquod*, pro qui, Quae. Quod. Afranius: Quodquod *quibo boni* Plautus in Persa Act. 1. Sc. 1. ves. 18. *Si eveniunt, quaeque exopto* Idem in Casina act. 3. sc. 1. v. 10. *Quiqui facito uti veniant*. Cicero Lib. 2. de Finibus: *Omnes quiqui sine dolo e sunt* Varro Lib. 2. de Re Rustica. *Is ità appellatur, quiqui admitit*. *Quidquid* pro quidque, ut *Quisquis* pro Quisque Cicero in Torquato. *Quòcumque in loco* quisquis *est* Idem lib. 1. Tusculan. Quaest. *Vt* quidquid *objectum est*, & Orat. 4. in Verrem: *Ita odorabantur omnia, ut u i* quidquid *esset, aliquà ratione inveniret*. Plautus in Trinummo act. 4. Sc. 2. v. 39. *Sin unum* quidquid *singillatim, & placidè perconctabere*. Lucretius lib. 2 v. 956.

Inque suos quidquid *rursus revo arc meatus*.

& alibi frequenter. *Quotquot* pro quot. Varro lib. 4. de ling. lat. *Fundat* quotquot *annis* Idem ibidem: *Sacra quotquot mensibus feruntur in arcem* Et lib. 8. *Quotquot annis eodem modo exoritur*. Et lib. 3. de Re Rustica *Pastorem columbaria quotquot mensibus crebeo oportet everrere*. Gellius Lib. 6 Cap. 5. *Vt* Cartaginenses *quotquot annis darent* Populo Romano *certum pundus Argenti puri puti*.

Particulae Monosilabae Dictionibus appositae reperiuntur, AN; ut *Fortassean*. Attius in Anteodoridis.

Fortassean *sint: quos hinc non mertat metus*.

Sisenna Lib. 3. *Quod* fortassean *ex voluntate sua summà cùm claritudine, celeriter confecissent*, Varro Lib. 4 de Linguà Lat. Fortassean *ab eo quatuor*, Idem Lib. 3 de Re Rustica: Fortassean *tecùm duceret feram*. Idem ibidem: *Hoc dico, quod* fortassean *tibi satis sit*. Gellius Lib. 11. cap. 9. Fortassean *auxilii petendi causa*. Et lib. 17. cap. 5. *Processisset autem argutatori isti* fortassean

re-

reprehensio. Id lib. 19. cap. 8. *Ac* fortassean *de quadrigis veterum auctoritati concessero*. Apulejus lib. 1. Apolog. *At* fortassean *praecutè repetiisse vobis videabimini*. Idem de Deo Socratis: Fortassean *inter graecos praeliocognitos*. Tertull. de Anima: Fortassean *& de corpore, & valetudine aliquid accedat*. Idem de Pallio. *Quingenariam promulsidem supra sc●tis* Fortassean *mensis neccessariam*.

CUM; ut *Donicum*, pro Donec; Cato, Plautus, & alii *Mecum*, *Tecum*. pro Me, Te, Plautus in Asinaria. Act. 3 Sc. 3. v. 72.

Hoc iube petere, atque orare mecum.

Id in Casina Act. 2. sc. 5. v. 16. *Si is* mecum *oraret* Id ibid Act 2. sc. 6. v. 12.

Atque ego censui abs te posse hoc mecum *impetrare*,

Et in Curculione Act. 3. Sc, 1. v. 62. Tecum *oro, & quaeso*. Terent in Eecyra Act. 3 Sc. 5. v. 48. *Quamobrem* tecum *orabam*. Id. ibid. Act. 4. Sc. 4, v, 64. *Egi atque curavi* tecum *uxorem ut duceres*. Gellius Lib. 2 ●l cap. 1. *Sed, quaeso* tecum *tamen, digrediare paulisper è curiculis istis*.

DE, ut *Quamde*, pro Quàm: Ennius apud Festum & Lucretius lib. 1. v, 641,

Quamde *graves inter* GRAJOS *qui vera requirunt*.

ENDE, vel *ENDO*; aut *INDU*, pro in, quorum usus frequens Vetustissimis fuit, & seorsim, ut Ennius lib. 7 Annal.

Consilio INDU foro lato, sanctoque Senatu.

Et lib. 17. *ENDO mari magno*. Et in Compositione, ut ut *Endogredi*, *Indopediri Induperator*, & similia; quae apud Lucretium, & alios ità frequenter leguntur, ut nemini ignota esse possint,

Dum: ut *Sedum*: pro Sed auctore Charisio. *Agedum Etiamdum*; *Nequedum*. *Primumdum*, *Hicdum*; *Quidum* apud Plautum, & Comicos.

Nam, ut *Luianam*; Ennius: & Naevius apud Festum è quibus sumsit Virgilius Lib. 5. v. 13. & lib. 10. v. 6. Aen. *Numnam* apud Plautum in Amphitruone; & alibi. Varro in Agathone;

Nu-

Numnam caelatus in manu dextra scyphus:

NE, & NI ut *Quippini* pro quippe, Plautus frequenter. *Quiane* Virgilius lib, 4. Aeneidos v. 558.

- - *Quidne auxilio iuvat ante levatos.*

CAPVT VII.

DE SYLLABARUM IN DICTIONIBUS DETRACTIONE.

VICE versa Syllabas antiqui abiiciebant, vel in *Principio* Dictionnm, ut *Rabo* pro Arrabo, Plautus in Mostellaria; *Fructus;* pro Vsufructus. Idem in Casina Act. 4. scen 4. v. 16. *Sed meus* fructus *est prior.* *Iurandum* pro jusiurandum, idem in Cistellaria Act: 2 sc, 1. v. 26.

Abi quaerere ubi tuo Jurando *satis sit subsidii.*

Terentius in Andria Act. 4. sc. 4. v. 7.

Quia si fortè opus sit ad berdum iurandum mihi.

Vel in *Medio* Dictionum, *ut Aspicor* pro adipiscor, Plautus in Epidico Act. 5. sc: 2. v. 3. *Sine me hominem* apisci. Sisenna lib. 3 Historiar.. *Itaque postero die Legatos* Ignvium *redeuntes apiscitur.* Lucretius Lib. 1. v. 449.

Nec ratione animi quam quisquam possit apisci.

Tacitus Lib. 3. Annal. 33 *Praebuit Iuveni Materiam* apiscendi *favoris* & Lib 6. 45. *Dum dominationis apisceretur*, Idem lib. 4. Annal. 1. *Intus summa* apiscendi *Libido Cuimodi*, *Cuiusquemodi*, *Cuiusque*, pro Cujusmodi, Cuiusmodicunque: Cuiuscunque. Gellius lib. 12 cap. 2, *Ea res cuiusmodi sit* Id lib. 9. cap. 2. *Demus*, inquit *huic aliqu.d aeris*, *cuiquemodi est*. Et lib. 11. cap. 16. *Non necessaria rerum cuiusquemodi plurimarum*, & *cogitatione*, & *petitione* Cicero pro Flacco: *Tabulae illae ipsae*, *cuiusquemodi sint proferuntur*. Lucretius lib. 4. v: 131.

Et cuiusquemodi formarum vertere in ora.

Ulpianus leg. 7. § 2. D. de liberali Causa: *Cuiusquesis aetatis, qui emptus est. Damnas*, pro Damnatus, Vox propria in formulis Legatorum: ut Haeres dare *damnas* esto. & in legibus; atque Senatusconsultis, ut in *Lege* Mandia: COLONIS; MUNICIPIBUSQUE, IN QUORUM AGRO ID FACTUM ERIT DARE DAMNAS ESTO. Et in Senatusconsulto de *A*quae ductibus apud *Frontinum*: SI QUIS ADVERSUS EA COMMISISSET IN SINGULAS RES IN DENA MILLIA DAMNAS ESSET *Dis* Dives; & *Ditiae* Divitiae. Terentius in *A*delpis act. 5. Sc. 1 v. 8 Dis *quidem esses*: Idem in *A*ndria act. 4. sc. 6. vers. 2.

Quae se inhonestè optavit parare hic ditias.

Idem in Heautontimor. act. 1. sc. 2. v. 20. *Amicos, Genus, Cgonatos, Ditias. Dortium* Divortium, Turpilius in Leucadia. *Tristities ante* dortium. *Aepoll.*, Aedepol. Terent. in Eunucho act. 5. sc. 3. v. 7. *Bene Aepol. narras Nancitor* pro Nanciscor, in XII. Tabulis, Festus, *Porgo*, Porrigo Ennius teste Servio. & Plautus in Epidico. Grex v. 2 - - - *Lumbos* porgite, *atque extolite*. A quo *Exporgere*, porrò agere, *Exporigere* interpretatur Festus. *Postulio* Pastulatio, Varro Lib 4. de lingua lat.

- - *Deum Manium* postulionem *postulare*, *praequam* praeterquam, Cato Lib. 1. Originum: *Fana in eo loco compluria fuerunt, ea exauguravit*, praequam, *quod Termino Fanum fuit id nequitum exaugurari. Prendo* Prehendo, *Proebeo* Prohibeo: Undè *Probi* dicti: quo se à delinquendo prohibent, & *Proebia* remedia, quae fascinum putabantur arcere quorum meminit Varro lib. 6 & Festus Lucret. lib. 2. v: 976.

Nam sive est aliquid, quod proebeat. *officiatque*

Quandoque pro quandocumque Cicero lib. 6. de Republica: *quandoque ab eadem parte Sol, eodemque tempore iterùm defecerit*. Horatius lib. 4. Carmin. Od. 2. v, 34.

- - *Quandoque trabes feroces*.

Idem in arte Poëtica v. 359.

Indignor quandoque *bonus dormitat* Homerus.

Vlpi-

Vlpianus leg. 2. §. Quod si. D. Solutò Matrimonio: *Dotis actio filiae non erit adempta*, quandoque *sui juris filia fuerit facta*. Idem ibidem: *Hi restituendi sunt*, quandoque *divortio facto*. Et alibi in Libris Jurisconsultorum. l. 2. D. de Condit. & Demon. Quandoque *venerit*. leg. 18. D. quand. dies legator. Quandoque *Liberos habuerit*. leg. 30. D. eod. Quandoque *nupserit*. leg. 28. D. ad SC. Trebel. Quandoque *conditio extiterit*. & similia. *Quemque*, *quaeque*, pro Quemcunque, & Quaecunque. Terent. in Hecyra act. 1. sc. 1. v. 8.

Quin spolies, mutiles, laceres, quemque *nacta sis*.

Id. ibidem Act. 3. Sc. 3. v. 26. Quaeque *fors fortuna est*. Plautus in Amphitr. Act. 4. sc. 5. v. 14 seq.

Quemque *hominem adspexero, obtruncabo in aedibus*.

Id. ibidem Act. 1. sc. 1. v. 254. seq.

Quaeque edixti modò omnia ementitus.

Satias, Satietas, Terentius, Varro, Lucretius, & alii Poëtae; Itemque Sallustius, & Tacitus lib. 3. Annal. 30. *An* satias *capit*. & ibid. 54. Satias *in melius mutet*. *Surpio* Surripio, Plaut in captiv. Prol. v. 8.

Alterum quadrimum Puerum servus surpuit.

Id. in capt. act. 3. sc. 5. v. 102. *Quem mihi servus surpuit* Lucretius lib. 1. v. 314.

- - - - *Motus ibi surpere debent*.

Horatius Carm. lib. 4. Od 13. v. 20.

Quae me surpuerat *mihi*: & lib. 2. serm. Satyr. 3. v. 283 *Unum me* surpite *morti*. Cicero lib 2. ad Atticum. - - *Velim me* surpi *eâ conditione*, *sed facile patior*. Ita enim nos locum illum restituimus ex vestigiis veteris scripturae. *Sirpiae*, vel *Surpiae*, quam varii variè interpolarunt. *Vbique*, pro ubicumque, Iavolenus leg. 77. D. de contrah. Emt. *In lege Fundi vendundi*, *Lapidicinae in eo Fundo*, ubique *essent*, *exceptae erant*. *Deûm*, *Nummûm Meûm*, & similes Genitivi Plurales. Item Praeterita *Sensti*, *Dixti*, *Accesti*, & Infinitivi *Casse*, *Consumse*, & alia, quae post suò locò referemus.

Similiter Antiqui adijciebant Syllabas in fine Dictionum, atque adeò extremas partes praecidebant more *Oscorum*, qui dicebant *Facul*, *Famul*; vel etiam *Graecorum*, apud quos inveniuntur δῶ pro δῶμα ῥᾶ pro &

ῥᾴδιον, & similia, quae *Strabo* lib. 8. *Geographiae* refert prolatis veterum *Poëtarum* testimoniis. Sic in Carmine Saliari fuit *Pa*, pro Parte; *Po*, pro Populo. Ennius dixit: *Endo suam Do*, *& Laetificum Gau*, *& Altisonum Coel* pro Domum, Gaudium, Coelum. Idem lib. 8. *Annal.* Debil' *homo*. Et

Reddit ut ex summo Regno famul' infimus *esset*.

Guberna Gubernacula, Lucilius, & ab illo Lucretius *Simil*, & *Consimil*, pro Similis, & Consimilis, Plautus in Amphitr. act. 1. sc. 1. v. 286. seq. *Nimis* simil' *est mei. Itidem habet petasum, ac vestitum, tam* consimil' est, *atque ego*.

Quibus adnumerari possunt particulae in extrema parte decurtatae, ut *Forsit* pro Forsitan. Horat. lib. 1. Sermon. Satyr. 6. v. 49.

Dissimile hoc illi est. quia non ut forsit *honorem*
Jure mihi invideat quivis.

Simul pro simulac, Cicero Leptae: Simul *accepi à* Seleuco *tuô Literas*. Idem ad Atticum: Simul *aliquid audiero*, *scribam ad te*. Et Lib. 2. Qu. Academicar. Simul *tibicen inflavit*, *Carmen agnoscitur*. Id. Lib. 3. de Finibus: Simul *autem cepit intelligentiam*. Lucretius lib. 1. v. 88.

Cui simul *Infula virgineos circumdata comptûs*
Ex utraque pari Malarum parte profusa est.

Virgil. Lib. 4. Georg. v. 232.

Taygete simul *os terris ostendit honestum*.

Horat. Lib. 1. Sermon. Satyr. 1. v. 36.

Quae, simul *inversum contristat Aquarius annum*.

Idem Lib. 1. Epistolar. 10. v. 8.

- - *Vivo*, *& regno* simul, *ista reliqui*.

Paulus ad Legem *Juliam*, & *Papiam* Lib. 3. leg. 35. §. Sed & si. D. ex quib. caus. Major. *Cum in eadem Provincia degit*, *Reipublicae administrandae causa*; simul *agere Rempublicam caepit*, *ad similitudinem absentis habeturo* *Dein*, *Exin*, *Proin* non Poëtae solum usurpant metri causâ, ut Festus putat, sed etiam Sallustius, & Tacitus ferè semper. Varro Lib. 1. de Re Rustic. Exin *mutatis Literis*. Svetonius in Tiberio: *Prandium* dein *Popul. mil le mensis*. *Augmen*, *Momen*, *Regimen*, pro Augmen-

 tum

tum, Momentum, Regimentum, de quibus mox infra *Praeter*, pro Praeterquam, ut *Graeci* πλὴν usurpant cum Nominativo jungentes. Salluſt. in Catilina: Praeter *rerum capitalium condemnatis*. Cicero Lib. 5. ad Atticum: *Nullas enim adhuc acceperam*, praeter *quae mihi binae ſemel in* Trebellano *ſunt redditae*. Idem Lib. 1. ad Q. Fratrem; *Cavendae ſunt quaedam Familiaritates*, praeter *Honeſtorum*, *& Paucorum*. Varro Lib. 1. de Re Ruſt. - - - - Praeter *ſi aliter nequeas*. Tertullianus Lib. 4. adverſus Marcionem: Praeter *oneribus conſpaſſionum*. Id. ibid. *Caeterùm* praeter *ex cauſa Adulterii nec Creator disjungit*. Et adverſus Valentinianos: *Omnium*, praeter *Haereticorum Patrem*. Et alibi non raro. *Plerus*, & *Plerum*, pro Pleruſque, & Plerumque: Cato Lib. 1. Originum: *Agrum*, *quem* Volſci *habuerant*, *campeſtris* plerus ABORIGINUM *fuit*. Cicero in Laelio: *Tamen haec duo levitatis*, *& infirmitatis* pleros *convincunt*. *Quaecum* pro Quaecumque, Lucret lib 6. v. 955.

Morbida vis quaecunque extrinſecus inſinuatur.

Vbi, pro Vbique, Plautus in Bacchidibus act. 5. ſc. 1. v. 1.

Quicunque ubi ſunt, *qui fuere*; *quique futuri ſunt poſthac*.

Vter pro Vtervis, Cicer, lib. 3. de Offic. *Sibinè uter rapiat*, *an alter cedat alteri*. Idem Paradoxis: *Quae quando utri acceſſit*. Et pro ſeſtio: *Horum utro uti volueris altero eſt carendum*.

CAPUT VIII.

DE EXTREMITATIBUS NOMINUM.

DE Literis, & ſyllabis hactenus. Nunc de Dictionibus, & primum quidem de Nominibus, eorumque extremitatibus, quibus Veteres promiſcuè, atque indifferenter uſos animadvertimus; veluti A litera finita

ta Nomina *Latina* primi Ordinis proferebant etiam in *Es* tertiò ordine, ut *Amicities*, *Avarities*, *Desidies*, *Notities*, Lucretius. *Luxuries*, Cicero aliquotiens. *Proficies*, Varro lib. 11. Rerum humanar. Proficiem *exterunt; vel in mensam porricere*. *Tristities*, Turpilius in Leucadia: Tristities *ante dortium*. *Pigrities*, Livius lib. 44. *Romanis* pigritiem *ad sequendum locis ignotis fecit*. *Delicies*, *Fallacies*, *Sevities*, Apulejus; *Furcilles*, Festus.

Graeca autem Nomina afferebant in *E* tertiò Ordine, ut *Grammatice*, *Logice*, *Physice*, *Delphice*, *Menippe*. Varro in Modio: *Quod Delphice canat Columna*. Idem in Thaphemenippo: N*atis quos Mennipe baeresis nutricata est*. Similiter *Libye*, *Phoenica*, *Thrace*, *Samothrace* *Graeco* more, Λιβύη, Φοινίκη, Θρᾴκη, Σαμοθρᾴκη. Caesar Belli Civil. lib. 3. cap. 3. *Magnam ex A*sia, *Cycladibusq; Insulis*, Corcyrâ, *A*thenis, Pontò, Bithyniâ, *S*yriâ, Ciliciâ, *Phoenice*, & *A*egypto *classem coegerat*. Varro lib. 2. de Re rustic. & lib. 4. de Lingua lat. EUROP*A ab* Europa, *A*genoris *Filia, quam ex* PHOENICE Manlius *scribit Taurum exportasse*. Idem ibidem. *Sunt pro illis, qui in* samothrace Θεοὶ δυνατοί. Lucretius lib. 5. v. 30. Thracen,

Bistoniasque plagas. - - - -

E Litera desinentia Nomina *Graeca* tertii Ordinis proferebant in *A* primò Ordine, ut Circe *Cirsa*, Plautus in Epidico act. 4. sc. 2. v. 34. *Hanc adserva* Circam *solis filiam*. Horat. lib. 1. Epistolar. 12. v. 23. SIRENUM *voces*, & Circae *pocula nôsti*. Idem Epod. Od. 17 v. 17. *Volente* Circa. *Glycera*, Plautus in Milite act. 3. sc 1. v. 212. *Quam nominem?* Glyceram. *Dirca*, *Penelopa* Idem, & Horatius lib. 1. Epist. 2. v. 28. *Sponsi* Penelopae. Papinianus lib. 7. Responsor. leg. 9. D. de supel. legat. *Quem* Penelopa *recognoscendi Viri signum accepit*. Mycena, Virgil. lib. 5. *A*eneid. v. 52. *Urbe Mycenae*. semela, Horat. lib. 1. Carmin. Od 19. v. 2.

Thebanaeque Jubet me Semelae Puer.

In I indeclinabilia Generis Neutri desinebant in *IS*, ut Foeminina tertii Ordinis, ut *Gummis*, *Sinapis*. Cato de Re Rustica: Gummim *pridiè in aquam infundito*.

Columella lib. 12. *Nova dolia liquida* gummi *perluere*. Plautus in Pseudolo act. 3. sc. 2. v. 28.

Teritur sinapis *scelerata cum illis, qui terunt*.

O Litera finita pleraque desinebant in Us, ut Pavo, & *Pavus*, Capo & *Capus*. Ennius lib. 1. annal *Memini me fieri* pavum. Varro περὶ ἰδεωμάτων : Pavus è Samo. Idem de Lingua lat. *Ex Galio Gallinaceo castrato fit* Capus. Quaedam etiam Nominativum habebant similem Genitivo, ut *Apollo*, & *Caro*. Plaut. in Menaech. act. 5 sc. 2. v. 118. Vocandi Casu:

Imperium tuum demutat, atque Edictum Apollinis. Livius lib 37 *Quod* LAVRENTIBVS carnis, *quae dari debet, data non fuerat*.

U desinentia in UM quoque proferebant, vel in US Masculinò genere, & quarta Declinatione, ut *Cornu*, *Cornum*, & *Cornus*; *Gelu*, *Gelum*, & *Gelus*; *Tonitru*, *Tonitrum*, & *Tonitrus* : quorum Exempla exstant apud Nonium, & Priscianum.

AL apponebant E, ut *Animale*, *Tribunale*, *Bidentale*, teste Charisiò. *Sale*, Ennius, & Poetae. *Torale*. Varro lib. 5. de Lingua Latina.

AN finita Nomina *Graeca* augebant syllaba US, ut *Titan*, *Titanus*. Plautus in Menaechm. Act. 5. Sc. 2. v. 101.

Barbatum, tremulum, Titanum, *qui cluet Cigno patre*.

AR etiam in ARE, ut *Pugillare*, *Torcullare*, *Exemplare*. Lucretius lib. 2. v. 123. *Exemplare dare, & vestigia notitiai*. Vel in Arium, ut *Torcularium*, Cato de Re Rustica. *Exemplarum*, *Lupanarium*, *Miliarium* Jurisconsulti in libris Pandectarum.

AS finita Nomina *Graeca* sine S, ut *Geta*, *Byrrhia*, *Chaerea*, *Clinia*, *Sosia*, Terentius. *Pterila*, Plaut. in Amphitruone. *Aenea*, Varro in Satyris. *Pausania*, Cicero ad Appium : *Illud idem* Pausania dicebat. *Marsia* Juvenalis satyr 9. v. 2.

Occurris fronte obducta, ceu Marsya *victus*.

Quaedam verò in A primò Ordine, ut *Hebdomadas* Hebdomada; *Lampas* Lampada. Plautus in Casina act. 4. sc. 4. v. 16. *Tene hanc* lampadam. Lucret. lib. 6. v. 1196

Aut

Aut etiam nonâ reddebant lampada *vitam*.
Cicero Tironi: *Ne in quartam* hebdomadam *incideres*. Gellius lib. 3. cap. 10. *Duodecimam annorum* hebdomadam *ingressum esse, & ad eum diem septuaginta* hebdomadas *librorum conscripsisse*.

AX, OX, *ABS*, & OPS peregrina etiam in US more *Latinorum*, ut Thrax & *Thracus*, Cappadox *Cappadocus*, Arabs *Arabus*, Aethiops *Aethiopus*. Gellius lib. 19. cap. 12. *Cuipiam* Thraco *insipienti, & rudi*. Apuleius lib. 8. *de Asino*: *At ille* Cappadocum *me, & satis forticulum denuntiat*. Lucilius lib. 4 *Rhinoceros velut* Æthiopus. Idem lib. 25. *Arabus artema* Plautus in Bacchidibus, & in Poenulo, *Mirrhinus dor Arabus*. Virgilius lib. 7. Æneid. v. 605.

Hyrcanisvè, Arabisvè parant seu tendere ad INDOS.

ER, & Is terminationes in multis Nominibus promiscuè erant, ut *acer, acris*; *alacer, alacris*; *celeber, celebris*; *equester, & equestris*; *vomis, & vomer*, aliaque similia. quae Priscianus observavit. Similiter ER, & Us, ut Puer, & *Puerus*; Prosper, & *Prosperus*; Pulcer, & *Pulcrus*; Exter, & *Externus*; Socer, & *Socerus*; Veter, & *Vetus*; Itemque Graeca, Teucer, & *Teucrus*, Evander, & *Evandrus*, de quibus idem Priscianus. Menander, *Menandrus*, Cicero Tironi *Menandrus postridie ad me venit*. Ovidius lib. 1. *Am.* eleg. 15 v. 18

Vivent; & meretrix blanda, Menandrus *erit*.

Super, & *superus*, Cato de Re Rustica *Ubi* super, *inferque vicinus permittit*. Lucret. lib. 1 de Rer. Natur. v. 650.

Naturam, quam totus habet super *igni, haberent*.

Es finita Nomina *Latina*, & *Graeca* tertii Ordinis etiam desinebant in *A* primò Ordine, *Effigia*, Plautus in Rudente act. 2. sc. 4. v. 7. *Veneris* Effigia *haec quidem est*. Lucretius lib. 4. v. 46.

Dico igitur rerum Effigias, *tenuesque figuras*.
Idem ibidem v. 83.

Effigias *quoque debent mittere tenues*.
Mollitia, Cic. aliquotiès, & Varro lib. de Re Rustic. *Propter Foemineam* Mollitiam Liv. lib. Mollitia *hostium, regiisque opibus ditiores*. *Plan.*, Caesar lib. 1. de

de Bello civil. cap. 43. *Erat inter oppidum* Ilerdam, *& proximum collem* Planitia. Idem lib. 4. de Bello Alexandrino. cap. 28. Planitia *ex omnibus partibus subjecta*. *Prosapia*, Plautus in Mercatore act. 3. sc. 4. v. 49.

Rogitares, quis esset, aut undè esset, quâ prosapiâ.

Cato lib. 1 Originum: *Veteres* Prosapias. Quod imitatus Sallustus in Jugurtha: *Hominem veteris* Prosapiae. & Apulejus Apologià 1. *Omnes illae veteres* Prosapiae. *Anchisa*, *Acesta*, *Chrysa*, *Atrida*. Naevius lib. 3. Belli Punici: *A postquam avim de Templo* Anchisa *spexit*. Virgilius Eneid. 4. v. 351. & 427. *Patris* Anchisae. Idem lib. 5 v. 106. *& clari nomen* Acestae. Propertius lib. 2. eleg. 14. v. 1.

Non ita Dardanio gavisus Atrida *Triumpho est*.

Is tertii Ordinis etiam exibant in EN neutrò Genere ut *sanguis*, *inguen*; vel in Us, aut jus secundò Ordine, ut *Gracilus*, cujus Foemininum protulit Lucilius lib. 8. satyr.

Quòd gracila *est*, *pernix*, *quod pectore purô*,
Quòd Puro *finalis*.

Ter. in Eunuch. act. 2. sc. 5. v. 22. *Vincto pectore*, *ut* gracilae *fiant*. *Hilarus*, idem in Adelphis act. 4. sc. 7. v. 38.

Hilarum *ac lubentem te fac in Gnati nuptiis*.

Plaut. in Milite act. 4. sc. 4. v. 62. Hilarus *exit*. Et alibi saepè. *Imberbs*, Varro lib. 5. de action. scaenicis: Imberbi *Juvene*. *Inermus*, Caecilius in Hymnide: *Nibil agit in amore* inermus. Sallust. in Jugurtha: *Ab* inermis *pedibus auxilium petere*. Idem Lib. 1. Historiar. *Vos* inermos *retin*. *Proclivus*, Plaut in Milite act. 4. sc. 2. v. 27.

Fecisti mò mibi ex proclivo *palàm rem*.

Lucretius lib. . v. 728.

Et proclus *item fiat minus impetus undis*.

Sterilus. Id. l. 2. v. 844.

Et sonitu sterila, *& succo jejuna feruntur*:

Sublimus, Salli. lib. 3. Histor. Sublima *nebula caelum obscurabat*. *Aicularius*, *Seculiarius*, Cato de Re Rust. *Verum morbum* articularium *nulla res tantum purgat*. VLpianvs ad Edictum 77. *Parenti licere deteriorem conditio-*

ditionem Liberorum in rebus peculiariis *facere*. Pomponius ad Sabinum lib. 7. leg. 4. D. de Pecul. *Res tamen in causa* peculiari *manet*. *Vulgarius*, Afranius in Privigno *Temeritatem repudio* vulgariam. Gellius lib. 1. cap. 22. *Non in compitis tantum, neque in plebe* vulgariâ.

OR, & OS Terminationes indifferentes erant in multis, ut Color, *Colos*; Labor, *Labos*; Timor, *Timos*; Vapor, *& Vapos*, de quibus suprà diximus. Item OR, & US, ut Algor, *& Algus*. Plaut. in Rudente act. 1. sc. 7. v. 24. *Tu vel suda, vel peri* algu: Lucret. lib. 3. v. 732. *Morbis, alguque, famequ*e. *Tripector*, & *Tripectores*, Idem lib. 5. v. 28.

Quidve tripectora *tergemini vis Geryonai*.

Versicolor, & *Versicolorius*. Vlpian. lib. 22. ad Sabin. l. 68. D. de leg. 3. *Lanae appellatione* versicoloria *non* contineri.

US finita Nomina Greca etiam in ON exibant *Graecorum* more, *ut* Architectus, & *Architecton*, Varro in Manio, & Plaut in Amphitr. Prol. v. 45.

Deum regnator architecton *omnibus*.

US, & UM finita secundi Ordinis plerumque etiam in Ens Tertio Ordine desinebant, ut Benevolus, *Benevolens*. Cicero lib. 2. Rhetoricor *Pietas, per quam sanguine Conjunctis, Patriaeque* benevolens *officium, & diligens tribuitur cultus*. Opulentum, Validum, *Opulens*, *Valens*. Sallust. in Jugurtha: *Erat inter ingentes solitudines Oppidum magnum, atque* valens Id. ibidem: *Civitas magna, &* opulens. Cornelius Nepos de Viris illustribus: *Neque animo aequo Pauperes alienam* Opulentiû *intuentur fortunam*. Svaviloquus, *Suaviloquens*. Lucretius lib. 4. v. 20. seq. *Volui tibi* suaviloquenti *Carmine* Nonnulla in EN finiebantur, abjectâ ultimâ Syllabâ, ut Fundamentum *Fundamen*. *Regimen*, Ennius; *Augmen*, *Nomen*, Lucretius; *Munimen*, Virgilius lib. 2. Georgicor. v. 352. *Effusos munimen ad imbres*.

Praetereà erant Veteribus In frequēti usu extremitates Nominum hodie quidem minùs usitatae, veluti in BILIS multa desinebant, ut *Aerumnabilis*, *Aversabilis*, *Naturabilis*, *Sitabilis*, Lucretius, & alii. *Genitabilis*

Lucret. *] [mallem heîc legere, *Lucilius*] lib 1. Satyrar.

Aetheris, & Terrae genitabile quaerere tempus -

Disciplinabilis, Opinabilis, Penetrabilis, Cicero *Sociabilis, Impetrabilis, Inexsuperabilis*, Livius,

Plurima exibant in NTIA, ut *Decentia, Audientia, Despicientia, Discrepantia, Coherentia, Curantia, Negantia, Profluentia, Repugnantia*, Cicero; Sallustius, *Properantia*,; Attius, *Faventia*; Plautus *Incogitantia, Servientia*; Lucretius, *Repetentia, Pertinentia, Variantia*; Gellius, *Exsuperantiâ, Ignoscentia, Imparientia*. lib. 1. cap. 13. *Culpa* Impatientiae, & *Poena indeprecabilis subeunda esset*.

OR, ut *Aegror, Amaror, Canor, Sonor*, Lucretius, & Virgilius lib. 2. Georgic. vers. 247.

- - - *Sensus torquebit* amaror..

Nec pauciora efferebantur in TAS, ut *Famulitas, Solitas, Vicissitas, Squalitas, Duclitas, Ponderitas*. Attius; *Luculentitas, Pulchritas, Opulentitas, Indulcitas*, Caecilius; *Differitas, Maximitas*, Lucretius; *Faustitas*, Horatius; *Infortunitas*, Gellius lib. 6. cap. 1. *Felicitas, & Infortunitas, Sceleritas*, Martianus l. G. leg. 3. D. de Bonis eor. qui ante sent. *Non enim Facti* sceleritatem *esse obnoxiam*. *Malitas* Vlpianus lib. 2. ad Edictum leg. 5. D. de eo, quod met. caus. *Metum accipiendum*, Labeo *dicit non quemlibet Timorem, sed Majoris* Malitatis. Item pleraque in Udo, quae nunc in AS desinunt, ut *Necessitudo, Claritudo, Sanctitudo, Celeritudo*.

CAPUT IX.

DE MUTATIS DECLINATIONIBUS, CASIBUS, ET GENERIBUS.

ORDINES quoque DECLINATIONUM Veteres mutabant, & maximè secundum, & quartum. Hinc *Adspectus, Exercitus, Fluctus, Fructus, Gemitus, Luc-*

Luctus, *Ornatus*, *Partus*, *Senatus*, *Strepitus*, *Sumptus*, *Tumultus*, *Victus*, & pleraque alia, quae nunc quartà tantùm Declinatione efferimus; Veteres etiam secundà extulisse, *Nonius* multis testimoniis ostendit: Contra quarto Ordine, *Cibus*, *Lectus*, Plaut. in Captivis act. 4. sc. 2. v. 46.

Tantus ventri commeatus meo adest in portu Cibûs.
Idem in Amphitr. act. 1. sc. 3. v. 15.

Prius abis, quàm Lectù, *ubi cubuisti, concaluit locus*. *Domus*, *Humus*, Plaut. in Milite act. 2. sc. 1. v. 48. *Ait se se Athenas fugere cupere ex hac* domu. Livius lib. 1. Domu *profugum*. Ulpianus: *Insula Injuncta* domui. Varro in Taphemenippo: *In* humu *nitens*: quod Servius perperam censet esse adverbium. *Somnus*, *Sonus*. Varro lib. 1. de Re Rustic. *Si non diffiderem meo institutio* Somnu. Sisenna lib. 3. Historiar. *Postquam in* sonu *Signorum proelium magno cum clamore virorum commissum est*. Sic *Succus* quoque, & *Susurrus*. Apulejus lib. 9. *In amaram coenosi* succus *cariem exolescunt*. Idem Apolog. 2. *Tibia questu delectabilior, & fistula* susurru *jucundior*.

Similiter CASUS Nominativum variabant, ut Genitivum singularem primae Declinationis efferebant per AS, Nominativo S Literam adjicientes, ut *Familiae*, *Familias*: Unde adhuc manet *Paterfamilias*, & *Materfamilias*. *Sic Escas*, *Monetas*, *Latonas*, Livius in Odyssea, *Terras*, *Fortunas*, Naevius in Bello Punico. *Curas*, Attius. *Tristitias*, *Vias*, Ennius, & Lucret. lib. 4. v. 973.

At reliquas tamen esse vias *in mente patentes*.
Auras, Virgil. lib. 11. Aeneid. v 801. seq.

- - - - - *Nihil ipsa nec* auràs,
Nec sonitûs memor. - - - -

Genitivus singularis secundi Ordinis eorum Nominũ, quae ante US, vel UM, Syllabam habent I, per eandem Vocalem simplicem, non autem geminam, efferebatur, nec id in Versu tantùm metri caussa, ut Priscianus censet, sed etiam in soluta Oratione, ut *Anni*, *Arcadi*, *Statili*, *Pecuari*, apud Varronem de Re Rustica. *Septimi*, *Aureli*, *Aeli*, *Cassi* in antiquis Inscriptionibus

nibus. *Tuguri*, *Peculi*, *Patavi*, *Oti*, Virgilius. *Appi*, *Claudi*, *Numici*, *Terenti*, Horatius.

Genitivum pluralem secundi Ordinis per Contractionem mediae Syllabae proferebant non modo Poetae, sed etiam Oratores, & Historici, ut *Nummûm Denariûm*, *Sestertium*, *Jugerum*, *Modiûm*, *Medimnûm*. *Senûm*, *Septenûm*; *Denûm*, *Tricenûm*, *Fabrûm*. *Librûm*, Cicero *Studiûm*, *Thesaurûm*, Sallustius. *Cadûm*, Varro de Vita Pop. Rom. lib. 4. *Hortentius supra decem milia* cadûm *haeredi reliquit*. *Amphorûm*, *Duûm*, Lentulus in Epistolâ ad Senatum: *Quarum minor nulla erat duûm millium* amphorûm: de quô admonet Charisius, Amphorûm *dici cùm additur Numerus*, Amphorarum *per se*.

Dativum, & Ablativum pluralem *Diis*, *Equis*, *Filiis*, *Natis*, pro Deabus, Equabus, Filiabus, Natabus. Varro lib. 2. de Re Rusticâ: *Ut his Diis* Helicona, *atque* Olympum *attribuerûnt homines*. Idem lib. 3. *Sed ex his* equis. Plautus in Sticho act. 4. sc. 1. v. 61.

Ego illo intrò, atq; gratulabor vestrum adventum filiis. Idem in Poenulô act. 5. sc. 3. v. 8. seq.

O mi here *salve*! Hanno, *insperatissime*

Mihi, *tuisq*; Filiis Id. - - *Qui talis est de Natis suis*.

Genitivus singularis tertii Ordinis, in Nominibus *Graecis* praesertim propriis, IS mutabat in EI, ut *Achillei*, *Herculei*, Horat. lib. 1. Carmin. Od. 15. v. 34.

Matronisque Phrygum classis Achilei.

Catull. Carm. 55. v. 13. *Sed te quaerere jam* Herculei *labos est*. *Themistocli*. *Theophanei*, Cic. ad Atticum. *Simonidei*, Ausonius in Commemor Profess. Burdigal. 13. v. 6. *Concedit Cei Musa* Simonidei.

Vel etiam desinebat in I abjectâ S ultimâ Literà, ut *Ogygi*, Varr. lib. 3. de Re Rust. *Quae ante cataclysmon* Ogygi *condita dicuntur*. *Herculi*, Idem lib. 7. de Lingua lat. Herculi, *an Herculis clavam dici oporteret* *Persi*, Sallust. lib. 1. Historiar. *Ad Bellum* Persi *Macedonicum*. Tacitus lib. 4. annal. 55. *Per Bella* Persi. *Chremi*, Terent. in Andria act. 2. sc. 2. v. 31.

Prorsum inde abiens conveni Chremi.

Agathocli, *Achilli*. *Herculi Eurupidi*, *Periphani Sphingi*, Plautus. *Timarchidi*, Cic. in Verr. *In* Timarchidi

potestate. Aristoteli, Temistocli, Isocrati, Idē. Virg. lib. 1. aeneid. v. 120. - - *Fortis Achati*. & v. 220. - - Acris Oronti. & v. 30. - - *Immitis Achilli*. & lib. 2. aeneid. 2. v. 90. - - *Pellacis Ulyssi*. quod idem usurpat Gellius lib. 5. cap 1. *Auditores illos* Ulyssi *labores suos illustrissimè narrantis*.

Item, Genitivus Nominum Graecorum in O exibat in US, ut *Didùs*, *Eratùs*, *Mantùs*, *Sapphùs*. Varro in Cosmotoryne.

Didùs, atque Aeneae misceri sanguine sanguen.

Virgilius lib. 11. aeneid. v. 199. *Fatidicae Mantus*. -

Dativus singularis tertii Ordinis mutabat I in E, ut *Minore*, *Sene*. Varro lib. 1. de Re Rustic. *Facilius enim eis, quàm* minore *natu, sunt dicto audietes*. Idem in admirandis: *Infria* sene *papaverem*. *Pede*, Virgilius lib. 10. aeneid. v. 361.

- - *Haeret* pede *pes*, *densusque viro vir*.

Funere, *Morte*, Propertius lib. 1. eleg. 17. v. 21.

Illa meo caros donasset funere *crines*.

Idem lib. 3. eleg. 6. v. 24.

Si placet, insultet, LYGDAME, morte *meae*.

In Epitaphio Plauti: *Postquam est* morte *datus Plautus*. *Discrimine*, *Professione*, Vellejus Paterculus: Discrimine *vestro me subtraham*. Idem: *Quàm* professione *ejus, quâ semper usus erat, congruebat*. *Defensione*, *Exceptione*, Julianus Digestor. 9. leg. 39. §. 1. D. de Nox. act. *Non enim offert se* defensione *alieni servi*. Id. ibidem §. 2. *Cùm satisdatione doli mali* exceptione *locus erit*.

Accusativus in IM. exibat, ut *Avim*, Naevius lib. 3. Belli Punici: *At postquam* avim *de templô Anchisa spexit*. *Clavim*, Tibullus lib. 2. eleg. 4. v. 31. - - *Hinc* clavim *janua sensit*. *Febrim*, Cicero ad Gallum: *Quòd* Febrim *non haberem*. *Lentim*, Varro lib. 2. de Poëmatis. *Strigilim*, Lucillus: *Praefractam strigilim*. *Turrim*, *Puppim*; *Restim*, *Securim*, Virgilius, & alii, quorum testimonia adfert Priscianus lib. 7.

Ablativus in I, ut *Avi*, *Ovi*. Varro lib. 7 de Lingu. lat. *Vulgò alii dicunt in singulari hac* Ovi, *&* Avi, *alii ab hac Ove, & Ave*. *Absenti*, Plautus in Maneachmis act. 3. scen. 2. vers. 27.

Feci-

Fecisti funus, absenti *me*, *prandio*.

Adfinitati, Venulejus: *Nisi ita conjunctus est* adfinitati, *Amni*, Virgil lib. 9. Aeneid. v. 469.

Nam dextera cingitur amni.

Affi, Lucil. Affi *duas ficos*. *Civi*, Cicer. Orat. 4. in Verrem. *Quod Siculis Civibus à* Civi *Romano Civis Romanus datur*. Id. ibid. *Quod Civis cum* Civi *ageret*. *Colli*, Lucretius lib. 2. v. 317.

Nam saepe in Colli *tondentes pabula laeta*.

Idem ibid. v. 322.

-Et veluti in viridi candor consistere colli.

Fusti, Plaut. in Captivis act. 4. sc. 2. v. 116. Fusti *pectito*. Salluſt. *Sorte ductos* fusti *necant*. Valer. Maxim. lib. 6. cap. 3. *Metellus Uxorem, quòd Vinum bibisset*, fusti *percussam interemit*. *Labi*, Lucret. lib. 5. v. 928.

Nec novitate cibi; *nec* labi *corporis ulla*.

Orbi, Id. ibid. v. 75.

Pectora, *terrarum qui in* Orbi *sancta tuetur*.

Cic. lib 7. de Republicâ: Orbi *terrarum comprehensos*. Varro lib 3. de Re Rusticà: *Ex* orbi *ligneô*. *Parti*, *Posti*. Plaut. in Menaechmis act. 3. sc. 2. v. 14.

Statur nunc loquitur de me, *& de* parti *mea*.

Ovidius lib. 5. Metamorphos. v. 120.

Raptaque dextro robusta repagula posti.

Sordi, Lucretius lib. 6. v. 1269.

Visceribus coecis prope jam sodique *sepultis*.

Sorti, Lucil. *Graecia Sulpicio* sorti *datur*. Plaut. in Casinà act. 2. sc. 4. v. 27.

Speculà in sorti *restat*.

Id. ibid. act. 2. sc. 7. v. 5. Sorti *sum victus*.

Contrà Ablativus in E, ut Mare, Plaut. in Cistellaria act. 1. sc. 1. v. 16. - - *Tranquillò* mare. Id. in Milite act. 4. sc. 7. v. 26. *Nam si à* mare *abstinuissem*. *Familiare*, *Constante*, *Forte*, & similia, quae Charisius adnotavit.

Nominativus, & Accusativus Pluralis in IS, ut *Omnis* Terent. in andria act. 5. sc. 4. v. 44. Omnis *nos gaudere*. Salluſt. in Catil. Omnis *homines*, *qui student sese praestare*. *Fontis*, *Litis*, *Montis*, *Puppis*, *Restis*, *Navis*, *Urbis*. Virg. lib. 1. Georgic. v. 25. - - - Urbisnè *invisere*, *Caesar*. Et lib. 5. aeneid. v. 29.

Quì-

Quòque magis fessas optem dimittere navis. Varro lib. 7. de Ling. lat. *In* Multitudinis *hae* Puppis *e* *Restis*; & *hae* Puppes, *Restes*. Id. ibid. *in* accusandi *bos* *Montis*, *Fontis*; *bos Montes*, *Fontes*.

Genitivus Pluralis vel in UM, vel IUM, de quo ita Varro lib. 7. de Ling. lat. *Quod in patriò Casu hoc genus dispariliter dicitur Civitatum*, Parentum, *Civitatium*, Parentium. *Cohortum*, Cesar lib. 6. de Bell. Gallic. cap. 2. *Duplicatòque earum* cohortum *numero*. *Mensum*, Ovidius lib. 8. Metamorphos. v. 500.

Et, *quos sustinui*, *bis* mensum *quinque labores?*

Plautus lib. 30. ad Edictum leg. 3. D. Quand. de pecul. act. *Sex* mensum *erit post mortem filii*. Ulpianus lib. 31. ad Sabinum: *Pro modo temporis omnium* mensum. *Partum*, Ennius: *Jamque ferè quatuor* partum. Contrà *Fraudium*, *Laudium*, Cic. lib. 3. de Officiis: *Quis fons est* fraudium, *maleficiorum*. Idem in 2. Philippica: *Mearum* laudium. *Locupletium*, Sallust. in Catilina: *Pollicetri Tabulas novas*, *proscriptionem* locupletium. Cicero lib. 7. ad Atticum: *Avec moderationem*, *quàm Sulla*, *in pecuniis* locupletium. Id. in Paradox. 6. *proscriptionē* locupletium. *Voluntatium*, Id. in Laelio: *In quo est omnis vis Amicitiae*, Voluntatium: *Studiorum*. *Aestatium*, *Apium*, *Civitatium*, *Facultatium*, *Haereditatium*, Parentium, Paludentium, Principium, *Quantitatium*, *Servitutium*, Jurisconsulti plurimis in locis.

Genitivum singularem quarti Ordinis producebant, Literà I interjectà, ut *Anuis*, Terent. in Heavtontimor. act. 2. sc. 3. v. 46. *Ejus* anuis *causâ opinor*. *Domuis*, Varro in Taphemenippò: *Perexit in interiores partes* domuis. Etsi DOMUI quoque scriptum exstat generandi Casu, pro *Domi* in veteribus Libris Ciceronis lib. 3. de Officiis: *Esse* domui *suae cum Uxore*. Idem in Philipicis: Domui *suae*. Et in Tusculanis: Domui *alienat*. *Fructuis*, Varro lib. 1. de Re Rust. *Ejus enim salivam esse* fructuis *venenum*. *Senatuis*, *Sumtuis*, *Victuis*, *Rituis*, *Graduis*, *Partuis*, idem in Fragmentis dicit.

Rursus Dativum contrahebant, abjectà ultimà Literà *I*, atque ita *Caesarem* in analogicis Libris scribendum tradidisse auctor est Gellius lib. 4. cap. 16. ut valde

erra-

erraverit Priscianus, qui ait *Poëtas hoc metri causâ facere*. *Casu*, *Consensu* Caesar lib. 6. de Bello Gallic. 41. *Ae minimo quidem* casu & lib. 7. 29. *Cuius* consensu *ne orbis quidem terrarum possit obsistere*. *Receptu*, *Magistratu*, Idem lib. 3. de Bello Civil. 69. receptu *suo timens*. Idem ibid. *Eodem*, *quo venerant*, receptu *sibi consulebant* Et lib. 1. de Bello Gallico *Qui summo* Magistratu *praeerat*. *Exercitu* Id ibid. 23. *Cùm* Exercitu *frumentum metiri opporteret*. *Impetu* Plancus ad Ciceronem. *Quibus*, *subito* impetu. *ac latrocinio Paricidarum resistat*. *Luxu* Salust. in Iughurta, *Nec se* luxu, *neque inertiae corrumpendum dedit* Tacit. lib. 3. Annal: 30. *Copiaque*, & *affluentiâ* luxu *propior*. id ibid. 34. *Exponi suo* luxu, *cupidinibus alienis*. *Cruciatu*: idem lib. 15. Annal. 59 Cruciatu, *aut praemio cunctâ pervia esse*. *Metu* Virgil. lib 1. Aeneid v. 257. *Parce* metu *Cytheeea*. *Concubitu Victu*, idem lib. 4. Georgi. v. 198. Concubitu *indulgent* & ibid. v. 158. *Namque aliae* victu *invigilant Nisu* Salluft. in Iughurta. *Quae dubia* nisu *videbantur*. *Vestitu*, Ter. in Adhelph. Act. 1. sc. 1. v 38. Vestitu *nimiùm ind ulges*. *Visu* Lucr. lib. 5. v. 102:

Nec tamen hanc possis occulorum subdere visu.

Genitivum singularem quinti ordinis similem Nominativo, aut per II Geminum efferebant, ut huius *Dies*, vel Dii huius *Luxuries*, vel Luxurii, huius *Facies*, vel Facii huius *Pernicii*, *Progenii*: Quae multis veterum auctorum testimoniis *Gellius* lib. 9: cap. 14. probat: Quibus addi potest illud Pacuvii in Armorum iudicio. Fides *sacratat jus perpetuo falleret*. Et Lucret. lib. 4. v. 1076.

- - - Rabies *unde il lae haec germina surgunt*

Interdum extrema Littera abiecta similem ablativo faciebant, ut *Acie*, *Die*; pro Aciei; diei Salust. Lib. 1: Historiar. *Dubitavit* acie *pars*. Idem in Jughurta *Vix decima parte* die *reliqua* Id. ibid. *Et jam* Die *Vesper aderat*. *Fide*; Plaut. in Aulularia act. 4. sc. 6. v. 1,

Fide *censebam fidem multo maximam*.

Lucretius lib. 1. v. 401. seq.

Multaque praeterea tibi possum commemoranda
Argumenta Fide *dictis contendere nostris*,

Plan-

Plancus ad Ciceronem *Quo obsidie* Fide *illius*, *& societatis in Republica administranda uterer*. Horat. Lib. 3 Carmin. Od. 7 v. 4. *Constantis iuvenem* Fide Id lib. 2. Serm Sat. 3. v. 95. *Commissa* Fide Ovid. lib. 3. Metamorphos. v. 341.

Prima Fide, *vocisquae ratae tentamina sumsit*.

Dativum singularem similiter absque I Litera extrema efferebant, ut huic *facie* Lucil. lib. 6.

Qui te diligit, *aetati*, facie*que tuae se*
Fautorem ostendat.

GENERA quoque Nominum pleraque erant ambigua, & duplicia, quae unus omnium diligentissimè persecutus est *Nonius*, á quo; qui volet. petat. Nos eadem repetere non putamus operare pretium, sed alia quaedam Veteribus usurpata referemus. *Deus* utroque Genere nunciabatur, ut apud *Graecos* ὁ Θεὸς, καὶ ἡ Θεός

Respondit JUNO *Saturnia sancta* Deorum.

Virg. 2, Aen. v. 632. *Descendo, ac ducente* Deo, cum VENEREM intelligeret. Calvus: *Pollentemque* Deum VENEREM. Similiter *Agnus*, *Lupus*, *Porcus* & similia quibus sexui discernendo addebatur Mas, aut Foemina. Ennius lib. 1; Annal

Endo tuetur ibi Lupus Foemina.

Cato de Re Rustic. *Priusquam Porcum* Foeminam *immolabis*. In Lege Nummae · ACNON FOEMINAM CAIDITO. *Quis*, *quisquis*, *quisquam* foeminino genere usurpant Terentius Plautus, & alii ut Quis *tu es Mulier*! Varro περὶ ἐξαγωγῆς: Quemnam *te esse dicam Feram*? Item *Amnis*, Plautus in Mercatore Act. 5. sc. 2. v. 18, *Neque mihi ulla obsistet* amnis Varro lib. 3. de re Rustica. *Ubi confluit altera* amnis. idem lib. 1. peripl *Propter hos fluit* amnis, *quam olim* Albulam *dicunt vocitatam*. *Ales* Id lib. 3. de Re Rustica: *Omnium* Alitum quae *intra parietes villae solent pasci*. Catulus Carm. 61. v. 19. seq. - - - *Bona cum* bona *Nubit* alite *Virgo Canalis* Varro lib. 6. Rerum divinar. Canales eas *dispescit* Virgil. in Aetna v. 126.

Quod si diversas *emittat terra* canaleis.

Idem ibid. v. 148.

Nec tamen in rigidas *exit contenta* canaleis.

Ma-

Masculina *Alvus*. Plautus in Pseudolo act. 3. sc. 2. v. 34.

Cum hasce herbas huiusmodi in suum alvum *congerunt*,

Columela de Cultu Hortorum.

Florida cùm suboles materno *pullulat* alvo.

Rete Plaut. in Rudente act. 4. sc. 3. v. 5, *Non vides proferre me* uvidum retem. Idem ibid. v. 45. *Ubi demissi* retem, *atque hamum*. Varro lib. 3. de re Rust. *quibus cibus ministratur per* retem; & *Tecta porticus sit* rete cannabinô.

Praeterea multa duum Generum, & duplicis formae fuerunt ut *Masculina*, & *Foeminina*, quae in US, & IO similiter veteres dixerunt, *Accubitus Accubitio*, *Apparatus*, *Apparatio*, *Abusus*, *Abusio*, *Concessus*, *Concessio*. *Confessus Confesio*, *Convictus Convictio*, *Discessus Discessio*, *Interitus Interitio*, *invitatus*, *Invitatio*, *Permissus Permissio*, apud Ciceronem. *Partus Partio*, *Tactus Tactio*. Plautus *Raptus*, *Raptio*; Terentius *Adhaesus*, *Adhaesio*, *Commutatus Commutatio*, *Coniectus Coniectio* Lucretius. *Occasio Occasus*; Ennius apud Festum. *Coniunctio Coniunctus iunctus*, Papinianus lib. 7. Responsor. . *instructa* coniunctu *fuissent*.

Masculina, & Neutra, ut *Denarius Denarium Eventus successus*, *Eventum Successum*. Cic. de Amicitia: *Morere* hoc *ejus* Eventum. idem ad Herennium: *Facilè ex aliorum* eventis possunt *suis rationibus consulere* Ovidius lib. 2, Metamorph. v. 788. seq;

Murmura pauca dedit, Successorumque *Minervae indolvit*.

Galerus Galerum, *Glaudius Gladium*, *Lituus Lituum*. Var. lib 1 de Re Rust *Latet* conditum *gladium*. idem lib: 9: de lingua lat. *Quod dicitur à multis duobus modis*, hic Dupondius. & hoc Dupondium. *ut* hoc Gladium & hic Gladius. Apulejus Apolog. 1. *Quod Pontificibus* galerum *quod* lituum *Auguribus*, *Lectus*, *Lectum* Ulp. an. lib 20. ad Sabin. leg. Etsi 21. § Lectum D. de aur. & arg. legat. Lectum *planè* argenteum, *velsi quae alia supellex argentea fuit*, *Argenti Appellatione non continetur*. *Nasus Nasum*; *Stimulus Stimulum*, Plautus Rursus

fus *Aevum*, *Aevus* Lucretius lib. 3. v. 604.

Non modo non omnem possit durare per Aevum.

Fretum; Fretus, Peccatum, *Peccatus* Varro in Fundanio *Qui est* Fretus *inter Rhegium* & *Messanam*. Cic. Orat. 5. in Verrem. *Perangusto* fretu *divisa* Id *Nemo ita in* manifesto peccatu *tenebatur*. *Castellum Castellus*, *Mandatum Mandatus*, Iurisconsulti Scaevola Digestor 7. *Non* mandatu *Mulieris dotem Marito ejus dedit*.

Foeminina, & Neutra, *Alimonia*, *Alimonium*. Var. lib. 1. de Re Rustic. cap. 8. *in partu*, & alimonio id lib. 3. cap. 16. *E' mellis* alimonio Paul. lib. 2. Sententiarum leg. mutus 76. §. 1. D. de jur. dot. *Parenti praestet* alimonia. Et lib. 3. leg. 4. D. de liber. agnosc. *Qui* alimonia *denegat*. *Obsidio Oblivio*, *Obsidium Oblivium*. Tacit. lib. 3. Historiar. 69: *Subierunt* obsidium *etiam foeminae*: Id lib. 4: 28. Obsidium *Legionum urgebat*, Id ibid, 9. *Eam Sententiam modestissimus quisque silentio deinde de* oblivio *transmisit*. Horatius lib. 2. Sermon. Sat. 3, v, 62.

Ducere sollicitae jucunda oblivia *vitae*.

Papyrus, & *papyrum*. Plinius lib. 13. Papyrum *ergo nascitur in paludibus* Aegypti Ulpian, lib. 24. ad Sabinum leg. 50. §: chartis D. de Legat, 3. *Chartis legatis*. *neque* papyrum *ad chartas paratum, neque chartae nundum perfectae continebuntur*. *Sutrina*, *Sutrinum*, Seneca ad Lucilium: *Non multùm abfuit*, *quin* Sutrinum *quoque inventum à Sapientibus diceret*. *Testa*, *Testum*, & *Testu* Cato de Re Rustic. *Focum*, *ubi coquas calfacito benè*, & Testum. Id ibid. *in focò caldo sub* testu *còquito leniter* Ovid. lib. 2. Fastor. v. 645.

Ara fit huc ignem curto fert rustica testu.

Idem lib 5. Fastor. v. 510.

Et fumat testu *pressus uterque suo*.

Consortium, *Consortio* Cic. lib: 3. de offic.. *Dissolvatur necesse est omnis humana consortio*. Vellejus lib. 2, *Ut* & Tribunitiae *potestatis* consortionem NERONI *constitueret* Papinian. lib, 11. Respons. l. 96. § cum eodem D. de solut. *cum Debitor pretium pignoris* consortioni *subjecerit*. *Crocum*, *Crocus*, Apulejus lib. 10. Meta-

morphos. *Vino crocus diluta*. *Sertum*, *Serta*, Propter lib. 2. Eleg. 33. v. 37.

Cum tua propendet demissae ad pocula sertae.

Symbolum, *Symbola*, Plautus in Epidico act. 1. sc. 2. v. 22.

Paratae iam *sunt scapulis* Symbolae

Apuleius de Philosophia. *Eorum*, *quae pacta sunt* Symbola Turtulian. adversus Valentinianos. *Ut nautae ad* Symbolum *saepe exultant*.

CAPUT X.

DE PRONOMINIBUS.

PRONOMINA longè aliter protulerunt Vetustissimi quam nos hodieque efferimus, ut *Ipsus* pro ipse in Comoediis passim legitur: *Ips*, *Quips* pro is; Quis in Lege XII. Tabular. NEI JOVDICIVM FAXIT AVT QVIPSENDO EO IM JOVRE VINDICIT Et *Ipsiptus*. & *Ipsipte*, vel *Ipsipti*, pro Ilsipsus, & Illi-ipsi Plaut. in Cisteiaria Act. 2 sc. 3. v. 58 Ipsipsus *est. Ebo tu quam vos igitùr filiam*. Festus, *Ipsipti* Ipsi, neque alii Glossarium, *Ipsipti* αὐτοί *Ollus* pro Ille apud Comicos: atque etiam Virgilium *Em*, & *Im* pro eum notant Festus, & Macrobius, Legumque Fragmenta retinent Ennius:

Omnes corde Patrem praebent animoque Parentum Circumfusi im,

Terent. in Phormione Act. 5 sc. ult v. 39.

Im *saxo tali immistum*, *ut hic nunc est infortunio*,

Cato in M. Coelium Si em *percussi* Ulpianus lib. 29 ad Edictum *Nulla ratione id* em *consequi posse*. *Hisce* Nominativus pluralis pro *Hi* Terent. in Eunucho act: 2. sc. 2. v. 38: Hisce *hoc munere arbitrantur*. Plaut. in Milite act, 2. sc. 4. v 21,

Non

Non possunt mihi minaciis tuis hisce *oculi fodiri*.

Id. ibid. act. 2. sc. 6. *Non hercle* hisce *homines*. Licinius Macer pro Tuscis: *Quos oportuit amissa constituere*, hisce *etiam relliquias averterunt*. *Hic*, *Haec*, *Istaec*, pro Hi, Hae, Istae, Plaut. in Menaechmis act. 5. sc. 5. v. 55.

Me hic *homines insanire praedicant*!

Id. in Rudente act. 1. sc. 5. v. 24.

Sed haec *pauperes sunt*, *inopesque Puellae*.

Idem in Persa act. 4. sc. 3. v. 29. *Quid* istaec *narrant*. Terent. in Andria act. 4. sc. 1. v. 32. Haec *Nuptiae non apparabantur mihi*. Idem in Eunucho act. 3. sc. 5. v. 34 *Continuò* haec *adornant*. Et in Hecyra act 4. sc 2. v. 17

- - *Nihil jam mi* istaec *res voluptatis ferunt*.

Idem, *& Isdem*, pro Iidem, & Iisdem, Virg. lib 2. Aeneid. v. 654. *Et saedibus haeret in* isdem, quam Scripturam vulgò in usu fuisse testatur Charisius lib. 1. *Is homo*, inquit, idem *compositum facit*, *nisi quia* Caesar lib. 2. singulariter IDEM, pluraliter IIDEM *dicendum existimat*, *sed consuetudo hoc non servat*. *Hibus*, pro His, Plaut. In Curculione teste Carisio. *Ibus* pro Iis, Idem in Milite act. 1. sc. 1. v. 74. *Latrones*, ibus *dinumerem stipendium*. *Mis*, *Tis*, pro Mei, Tui, Ennius lib. 2. Annal.

Ingens cura mis *cum concordibus aequiparare*.

Plaut. in Pœnulo act. 5. sc. 4. v. 16. *Rebus* mis *agundis*, & in Pseudolo act. 1. sc. 1. v. 4.

Mei te rogandi, *&* tis *respondendi mihi*.

Mi' pro Mihi frequenter usurpant Poëtae, sed & Varro Lib. 2. de Re Rustic. *Quùm mi' esset dicta*. Idem ibid. *Veni* mi' *advocatus*. *Mehe* pro Me apud antiquos, Tragoediarum praecipuè Scriptores in veteribus Libris, inveniri testatur Quintilianus. *Mepte* Plaut. in Menaech. act. 5. sc. 8. v. 10.

Mepte *potius fieri servum*, *quàm te unquam emittam manu*.

Eae, *Illae*, *Istae*, Genitivi, & Dativi foeminini, ut nominum *Aliae*, *Alterae*, *Neutrae*. *Unae*, *Ullae*, Terent. in Heauton. act. 2. sc. 3. v. 30. *Hoc ipsa in itinere* alterae *Dum narrat*. Cato de Re Rustic. *Simillimum genus terrae* eae. Idem ibid. Illae *rei habeto*. & alibi: *Qui tantis-*

per nullae *rei fies dum nil agis*. Plaut. in Milite act. 3. sc. 1. vers. 207.

Studiosus rei nullae aliae *est*, *improbus*.

Sis, *sos*, *& sas*, pro suis, suos, & suas, Ennius apud Festum, & ab illo mutuatus Lucretius lib. 3. v. 1038.

Lumina sis *oculis etiam bonus Ancus reliquit*.

CAPUT XI.

DE VERBIS.

VERBORUM extremitates variae, atque ancipites in veterum Auctorum Libris occurunt. Et alia quidem patiendi habent TERMINATIONEM locô *Agendi*, ut inter alia à Grammaticis notata, *Comperior*. Salluſt. in Jugurtha: *Sed ego* comperior BOCCHUM *magis Punicâ fide*. Tacitus lib. 4. Historiar. *Gravem*, *& sapientem Virum fuisse comperior*. Apulejus Apolog. 1. *Ibi ego* comperior *omnes Judices tanto Poetae adsurexisse*. *Fruticor*, Cicero lib. 15. ad Atticum. *Excisa enim est arbor*, *non evulsa*; *Itaque quàm* fruticetur, *vides*. *Praesagior* Plaut. in Bacchidibus act. 4. sc. 4. v. 28.

Animus jam istoc dictò plùs praesagitur *mali*.

Rursus alia in *Agendi* pro *Patiendi* extremitatem desinunt, ut *Auspico*, *Aucupo*, *Auguro*, *Assentio*, *Amplexo*, *Commento*, *Commoro*, *Consolo*, *Contemplo*, *Crimino*, *Cuncto*, *Digno*, *Epulo*, *Exsecro*, *Fabulo*, *Imito*, *Indipisco*, *Laeto*, *Lucto*, *Luxurio*, *Medito*, *Miro*, *Molio*, *Opino*, *Opitulo*, *Osculo*, *Perscruto*, *Polliceo*, *Proficisco*, *Rixo*, *Scruto*, *Sortio*, *Suspico*, *Testo*, *Tumultuo*, *Tuto*, *Vocifero*, *Vicisco*, *Venero*, quorum omnium exempla, atque testimonia recitant Grammatici, & Plautus suppeditat. *Comminisco* utitur Apulejus lib. 4 Metamorphos. *Eô volente comminiscimus*. *Demolio*, Varro de Poëtis: *Et tamen non* demolio *astra*, Alphenus lib. 2. Digestor. leg. 43. §. G[illegible]m parietem. D. de Damn. infect. *Priusquam veterem* demo-

demoliret, *damni infecti Vicino repromisit*. Ulpianus lib. 6. Opinionum leg. 51. D. ad leg. Aquil. *Qui domum alienam invito Domino demolit*. *Nasco*, *Vto*, Cato de Re Rustica: *Vbi germen nascere coeperit*. Id. ibid. *Postea id utito*. *Reverto*; Tacitus lib. 3. Historiar. 56. *Romam revertit*.

SIGNIFICATIONES Verborum itidem mutant, & quae *Patientia* vulgò sunt, *Agendi* vim pleraque habent, ut *Bellor*, *Nutrior*, & similia, quae Priscianus annotavit. *Multor*, *Punior*, Sveton. in August. cap. 21. *Neque aut crebrius, aut perfidiosius rebellantes graviore unquam multatus est poena*. Cic. lib. 1. Tusculanar. Quaest. *Multi inimicos etiam mortuos* puniuntur. Id. lib. 1. de Offic. *Neque ad ejus, qui* punitur *aliquem, aut verbis castigat, sed ad Reipubl. utilitatem referri*. Et Orat. Philippica 8. *Clarissimorum hominum crudelissimam* puniretur *necem*. *Sacrificor*, Varro lib. 2. de Re rustic. *Ibi enim solent* sacrificari *lacte pro vino*. id. ibid. *Et ipsi pro se* sacrificarentur: Rursus alia, quae *Agendi* duntaxat significationem vulgò habent, *Patiendi* notione accepta inveniuntur, ut praeter, quae Priscianus observavit, *Comitor*, Lucretius lib. 1. v. 98.

- - *Possit claro* comitari *Hymenaeo*.

Conspicor, Plaut. in Epidico act. 1. sc. 1. v. 67.

Patrem prius se convenire non vult, *neque* conspicari

Fateor, *Loquor*, *Moror*. Cicer. in Orat. 2. Agraria: *Excipere nominatim agrum*, *qui publicus esse* fateatur. Coelius ad Ciceronem: *De damnatione frequenter* loqui *est coeptum*. id. *Nec multum, ac diù ludetur, atque ita diù, ut plùs biennium in his tricis* moretur. *Interpretor*, Svetonius in Neron. *Verba supplicis* interpretata, *praetorio Virò multandum pronunciavit*. Paulus lib. 3 ad Sabinum leg. 12 D. de Reg. Jur. *In Testamentis pleniùs voluntates testantium* interpretantur. *Stipulor*, Livius lib. 33. *Circumagi*, stipulari*que irato Consuli*, *Tribuno inde Plebi*. Svetonius lib. 4 Praetoriorum: [relatus à Prisciano lib. 8 p. 793. & 18. p. 1164. Edit. Putsch.] *Laetoria* lex *quae vetat minorem annis viginti quinque* stipulari. *Tueor*, Varro lib. 3. de Re Rustica: *Et in pace à Rusticis Romanis alebantur*, *& in Bello ab his* tuebantur. Julia-

nus lib. 21. Digestor. leg. 7. pr. D. de Curat. Furios. *Consilio, & operâ Curatoris tueri debet non solùm Patrimonii, sed & corpus, & Salus Furiosi*. Vetus inscriptio: P*A*RE-ANT ERGO, ET NOSCANT OMNES SENATUS, ET POPULI ROMANI IMPERIUM DEORUM NUMINE, ET MILITUM FORTITUDINE, ET *TUERI*, ET REGI. Similiter *Admetior*, *Arbitror*, *Complector*, *Demolior*, *Exsequor*, *Funeror*, *Mentior*, *Moderor*, *Moror*, *Populor*, Jurisconsulti in Libris Digestorum *Agendi* significatione utuntur.

CONIUGATIONUM quoque magna varietas, & inconstantia fuit, multaque duplici Conjugatione inflexa leguntur, ut PRIMA, & SECUN*DA*: ut, *Densare*, *Densere*. Lucretius lib. 1. v. 396.

Nec tali ratione potest denserier *aer*.

Id. ibidem v. 648.

Nil prodesset enim calidum denserier *ignem*.

Virgil. lib. 1. Georgic. v. 418. seq.

- - *Juppiter humidus austris* Denset,

Idem lib. 12. Aeneid. v. 264.

- - *Vos unanimi* densete *catervas*.

Horat. lib. 1. Carm. Od. 28. v. 19.

Mixta Senum, ac Juvenum densentur *funera*.

PRIMA, & TERTIA, ut: *Lavare*, *Lavere*, Virg. lib. 10. Aeneid. v. 727. seq.

- Lavit *improba teter Ora cruor*.

Lucretius lib. 5. v. 948.

- - *Proluvie larga* lavere *humida saxa*.

Sonare, *sonere* Id. lib. 3. v. 157.

Caligare oculos, sonere *aures*, *concidere artus*.

Id. ibid. v. 886. *scire licet non sincerum* sonere. - -.

Tonare, *Tonere*: Varr. in Eumenid.

Tibi tympana non inani sonitu Matris Deûm tonimus.

Contrà. *Comere*, *Comare*. Terent. Heaut. Act. 2. sc. 2. v. 11.

Dum moliuntur, dum comantur annus est.

Dicere, *Dicare*, à quo retinemus *Dedicare*. Ennius, *Dico, qui hunc dicare cupit*. Plaut. in Curculione act. 4. sc. v. 26.

Haud

Haud in malè meditantem malè dicassis.

Domere, *Domare*, à quo Domitor, & Domator. Attius.

Olim quòd Viros domavi, *& segetis armatae manus.*

Tibullus lib. 4. v. 116.

Te *duce*, *non aliàs conversus terga* domator.

Fodere, *Fodare*, Ennius lib. 7. Annal.

Illurici restant sicis, sibynisque fodantes.

Gerère, *Gerare*, unde manet, *Aggerare*.

PRIMA, & QVARTA, ut: *Artare*, *Artire*, Cato de Re Rust. *Inter librum*, *& stirpem* artito. *Dementare*, *Dementire*, Lucret. lib. 3. v. 475.

- - Dementit *enim*, *deliraque fatur.*

Apulejus Apolog 2. *sese mea magia in amorem inductam* dementire. Tertullianus de anima: *Nam*, *& cùm* dementit *homo*, dementit *anima*. *Dolare*, *Dolire*, Varro in Agathone: *Coeloque* dolitus *artem ostentat Mentoris*, *Impetrare*, *Impetrire*, Plautus in asinar act 2. sc. 1. v. 11 Impetritum, *inauguratum est*. *Obstare*, *Obstire*, id. ibid sc. 4. v. 45 *Ita Iracundia* obstit *oculis*. *Verberare*, *Verberire*, in lege *Regia*: SI PARENTES PUER VERBERIT.

SECUNDA, & TERTIA, ut *Caveo*, *Cavo*, in illo Horatii lib. 1. Epist. 13. vers. ult. teste Servio:

Vade, *vale*, cave, *ne titubes*, *Mandataque frangas*,

Ferveo, *Fervo*, Virgil. lib. 4. Æneid. v. 567.

- - *Jam littora* fervere *flammis*.

Lucret. lib. 2 v. 41.

Fervere cùm videas, *classem latèque vagari*.

Fulgeo, *Fulgo*, id lib. 5. v. 1094.

Fulgère, *cùm* coeli *donavit plaga vapores*.

Et lib. 6 v. 213.

Fulgit *item cùm rarescunt quoque nubila* coeli.

Indulgeo, *indulgo*, Terent. in Adelph. act. 1. sc. 1. v. 38

Vestitu nimium indulgis.

Oleo, *Olo*, Plaut. in mostellaria act. 1. sc. 1. v. 41.

Non omnes possunt olere unguenta exotica.

Obsideo *Obsido*, Possideo, *Possido*. Sallust. in Catilina: *Occultè pontem* obsidunt. Lucretius lib. 4. v. 352.

Obsidtque vias oculorum - - - -

Idem ibidem v. 318.

Ater init oculos prior, & possidit apertos.

Rideo, Irrideo, Rido Irrido. Id. lib. 3. v 22.

- - - *Largè diffuso lumine* ridit.

Brutus ad Cic. irridunt *horum lacrumas*, *scateo*, *scato*, Lucret. lib. 5. v. 41.

Nunc etiam scatit, *& trepido terrore repleta est*.

Id. ib. v. 597.

Largifluum fontem scatere, *atque erumpere flumen*.

Plaut. in *Aulul.* act. 3. sc. 6. v. 22. *si vinô* scatit. *Teneô*, *Teno*, *Tetini*, Attius, & Pacuvius apud Nonium. *Tueor* & *Contueor*, *Tuor & Contuor*. Terent. in Heavtont. act. 2. sc. 4. 23. *Qui intuitur nos*. Lucret. lib. 4. v. 38. sequ.

- - - - *In somnis, cùm saepè figuras*;

Contuimur miras. - - -

Statius lib. 1. Achil. v. 131.

Namque modò infensos utero mihi contuor *enseis*.

Idem lib. 3. v. 533.

Intuor. INACHII sunt *hi tibi, concipe, Reges*.

Id. ib. v. 152. *Vestra tuor*. *Video*, *Vido*, auctore Prisciano. Rursus *Dico Diceo*, *Vivo Viveo*, *Claudo Claudeo* observarunt Grammatici. *Abnuo*, *Abnueo*, Ennius lib. 8. Annal.

Certare abnueo, *metuo legionibus labem*.

Attero, *Attereo*, Tacitus lib. 1. Historiar. 10. *Mox atteritis opibus lubricô statu*. Tibullus lib. 1. eleg. 4. v. 42.

Aut operi insuetas atteruisse *manus*.

Compono, *Componeo*, Cato de Re Rustica: *In acervum* componeto. *Congruo*, *Congrueo*, *Fundo Fundeo*. Teren. in Heautontim. act. 3. sc. 1. v. 91.

Ne nos inter nos congruere *sentiant*.

Idem in adelph. act. 5. sc. 1. v. 7.

Ebo jam tu verba fundes.

Excello, *Excelleo*. Cic. de Oratore: *In Oratoribus verò Graecis quidem admirabile est, quantum inter omnes unus* excelleat. Et ibid. *Non quod sola ornent, sed* excelleant. Et in Laelio: *Quamvis licet* excelleas, *Strido*, *Strideo*, Lucanus lib. 6. v. 623.

Auribus incertum feralis strideat *umbra*.

Scabo, *Scabeo*, Lucilius:

Sca-

Scaberat *ut porcus contritis arbore costis*.

TERTIA, & QUARTA; ut: *Cupere*, *Cupire*. Lucretius lib. 1. v. 71. seq.

- - - - - - - *Confringere ut arcta*

Naturae primus portarum claustra cupiret.

Parere, *Parire*. Ennius in Epicharmo:

Ova parire *solet genus pennis condecoratum*.

Manilus Poëta apud Varronem: - - *Latona* parivit *Casto complexu* JOVIS. - - -

CAPUT. XII.

DE TEMPORIBUS, ET MODIS.

TEMPORUM in Verbis mutationes per singulos Conjugationum Ordines *Grammatici* accurate tradiderunt, in quibus referendis non est operae praetium nos immorari. Illud unum leviter attigerunt, quod est observatione maximè dignum, Veteres aliquando tempus Praeteritum à Praesenti formare, atque deducere ut *Accedo*, *Decedo*, *Discedo*; *Accedi*, *Decedi*, *Discedi*, Varr. L. 1. de Re Rustic. Discedimus *omnes*. Pompon. lib. 1: Senatusconsultor. leg. ult. D. de Acq. Haered. *Quae ad haereditatem Patris* accederat. Paulus lib. 2. Decretor leg. 27. §. 1. D. de legat. *Si sine liberis* decederit. *Cano*, *Canui*, Sallust. lib. 1. Histor. Jussu *Metilli cornicines* occanuere. *Callesco*. *Callesci*, Cato in Oratione de Bello Carthaginiensi: *Aures nobis* callescerunt *ad injurias*. *Clepo*, *Clepi*, Cic. lib. 2. de leg. 22. *Sacrum*, *sacrove commendatum qui* cleperit, rapseritve, paricida esto.

Consisto, *Consisti*. Ennius:

Consistere *amnes perennes*, *arbores vento vacant*.

Neglego, *Neglegi*. Aemil. Macer lib. 16. annal. *Omnium nostrum* neglegerit *auctoritatem*. Cic. Philip. 13. ex Epistola ANTONII: *Confugere* ALEXANDRIAM ne-

neglegistis: *Nexo*, *Nexi*, Propertius lib. 3. eleg. 8 vers. 37.

At tibi, quae nostro nexisti *retia lecto*.

Premo, *Premi*, Cato de Re Rust. *Ubi factores vestibus* premerint. *Sino*, *Sini*, Terent. in Andria act. 1. scen. 2. vers. 17.

Dum tempus ad eam rem tulit, sini, *animum ut expleret suum*.

Confundo Confundi, *Relinquo Relinqui*, *Rescindo Rescindi*, *Rumpo & Corrumpo*, *Rumpi & Corrumpi* in libris *Pandectarum* Juris aliquoties scriptum exstat. *Tollo Tolli*, *Abstulo Abstuli*. Plaut. in frag. Parte 3. v. 60. *Aulas* abstulas. Ulpianus lib. 50. ad Sabinum leg. 13. §. si is. D. de Acceptil. *Acceptilationem aliquid egisse*, tollisseque *totam Obligationem*.

Similiter Tempus Futuri à presenti in Verbis Tertii, & Quarti Ordinis, ut *Dormio Dormibo*, *Largio Largibo*, Cato. *Expedio Expedibo*, *Reddo Reddibo*. Plaut. in Truculento act. 1. Scen. 3. v. 60. *Ego* expedibo, *rem perdidi apud vos*. Id. in Menaechmis act. 5. sc. 7 v. 49. *Salvum tibi ita; ut mihi dedisti* reddibo. *Esurio*, *Esuribo*, Pomponius in Augure: *Non* esuribis *diutiùs*. *Scio*, *Scibo*, Terent. in Eunucho. act. 4. sc. 4. v. 59.

MODOS autem, quos appellant *Grammatici*, in multis Verbis aliter *Veteres* protulerunt, veluti Imperativum monosyllabum, appositâ E litterâ, ut *Dice*, *Duce*. *Face*, quae apud *Poëtas* passim leguntur.

Subjunctivum Verborum Tertiae Conjugationis per EM, vel per IM, ut *Attingem*, *Dicem*, Cato, & alii, teste Festò, & Quintilianò lib. 1. *Remittes*, pro Remittas, Terent. in Andriâ act. 5. sc. 1. v. 8. *Nam si cogites*, remittes *jam me onerare*. *Arcessit Quaerit*, pro Arcessat, Quaerat. Plaut in Menaechmis act. 5. sc. 2. v. 13. *Quid velit*, *quidve* arcessit. Id. in Aulularia act. 1. scen. 2. v. 13. *Quòd quispiam ignem* quaerit. *Edim*, pro Edam, Id. Plaut. in Poenulò act. 3. sc. 1. v. 34.

Est domi, *quod* edimus; *ne nos tam contumeliis conteras*.

Id. in Trinummò act. 2. sc. 4. v. 73. --- *At pol ego*, *etsi vetet*, edim. Et alibi frequenter. Cato de Re Rust. *Quod volet*

volet cibi, *postea* edit. Id. ibid. *Sed si poterit solam brassicam esse*, edit. Cic. ad Paetum: *Ne ego, te jacente, bona tua comedim*. Hor. Epod. Od. 3. v. 3.

Edit *cicutis allium nocentius*.

Id. lib. 2. serm. sat. 8. v. 90 *Quam ficum lumbis quis* edit.

Praeterea Indicativi Modi Imperfecta per cōtractionem, & diminutionem mediae syllabae in Verbis, quae in IO desinunt, ut *Custodibant Gestibant* pro Custodiebant, Gestiebant. Catullus Carm 64. v. 319. Custodibant *calathisci*. Plaut. in Asin. act. 2. sc. 2. v. 49. *scapulae* gestibant *mihi*. *Lenibant*, *Nutribant*, Virg. *Saevibam*, *Scibam*; Lucret. & Terent. in Prologò Hecyrae v. 16. *Quia* scibam *dubiam fortunam esse scenicam*. Id. in Andrià act. 1. sc. 1. v. 11. *Propterea quod* servibas *liberaliter*.

Et Perfecta alia, ut *Dixti*, *Sensti*, pro Dixisti, Sensisti, *Revixti*, *Praescripsti*. Ennius lib. 1. annal. *In Roma*, *Troja* revixti. Terent. in Andrià act. 1. sc. 1. v. 124.

Tutè ipse iis rebus finem praescripsti.

Item Infinitivi Modi Praeterita, ut *Abstraxe* pro Abstraxisse, Lucret. *Cesse*, *Cresse*, Id. lib. 1. v. 1104. seq.

Nam quacunque prius de parti corpora cresse.
Constitues. - - - Et lib. 3. v. 683.
Cum membris videatur in ipso sanguine cresse.

Cic. lib. 15. ad Attic. *Non videmur* cesse *victori*. *Divisse*, Divisisse, Horatius lib. 2. sermon sat. 3. v. 169.

Antiquo censu natis divisse duobus.

Indixe, *Produxe*, *Seduxe*. Terent in Adelphis act. 4. sc. 2. v. 21. seq.

Non tu eum rus hinc modo produxe *ajebas?*

Varro in Satyrà de Mysteriis: *Tum portiores aera* indixe. Id. lib. 2. de Re Rustica: *Quem sibi Thyestem* subduxe *queritur*. *Promisse*, *Sumse*, *Consumse*, pro Promisisse, Sumsisse, Consumsisse. Catull. Carm. 108. v. 5.

Aut facere ingenuae est, aut non promisse *pudicae*.

Naevius in Triphalò: *Argentum amoris caussa* sumse *mutuum*. Lucretius lib. 1. v. 234.

Infinita aetas consumse, *anteacta diesque*.

CAP-

CAPUT XIII.

DE ADVERBIIS.

ADVERBIA pleraque bifariam, & promiscuè efferuntur à Veteribus, ut *Herè* Heri, *Vesperè* Vesperi, *Peregrè* Peregri, *Praefiscinè* Praefiscini, quò utitur Apulejus lib. 1. Floridorum, & Horat. lib. 2. serm sat. 8. v. 2.

Nam mihi convivam quaerenti dictus herè *illic*

Terent. in Hecyrà act. 2. sc. 1. v. 40. Herè *nemo voluit.* Plaut. in Pseudulò act. 1. sc. 2. v. 15. *Atque* herè *ante dixeram omnibus*. & aliis multis locis. Idem in Amphitruone act. 1. sc. 1. v. 205. Peregrè *me advenientem*. Et in Persa act. 1. sc. 1. v. 30. *Quia herus* peregri *est*. *Commodè*, & Commodò, *Cotidiè* Cotidiò, *Falsè* Falsò, quorum Exempla exstant apud Carisium. *Arcanè* & Arcanò, *Exiguè* Exiguò, *Proximè* Proximò, *Tutissimè* & Tutissimò: Cesar lib. II. cap. 19. de Bellò Civili: *Domitius* arcanò *cùm paucis Familiaribus suis colloquitur*. Cic. lib. 4. ad Atticum: Proximò a. *d. 6. Cal. Octobris*. Id. ibid. lib. 8. *Ubi* tutissimò *essent*. & lib. 16. *Legi* arcanò *Convivis tuis*. *Amplè* & Ampliter, *Durè* Duriter, *Longè* Longiter, *Probè* Probiter, & alia id genus multa, quae Grammatici annotarunt. *Auarè* Avariter, *Avidè* Aviditer. Plaut. in Curcul. act. 1. scen. 2. vers. 35.

Ingurgitat impura in se merum avariter.

Arnobius lib. 5. *Invasisse* aviditer. *Inprimis*, & Inprimò. Varro lib. 6. de Linguà lat. *Hominis* inprimò *in Literis Latinis exercitati*. Gellius lib. 16. cap. 8. *Tum* inprimò τῶν ἀξιωμάτων *discendum*. *Promiscuè*, & *Protinus*, Promiscam, & Protinam, Ter. in phormione act. 1. scen. 4. v. 13. *Hinc me conjicerem* protinam *in pedes*. Varro in Captinò Proeliò: *Coetera* promiscam *voluit communia haberi*. *Clarè* & Clariùs, *Communiter* Communitùs, *Publicè* Publicitùs, apud Terent. & alios. *Cautè* & Cautim, *Disertè* Disertim, *Exquisite* Exquisitim, *Minutè* Minutim, aliaque talia adverbia im *Tim* admodum familiaria erant Veteribus. Arctim, Cic. lib 12. ad Atti-

cum

cum *Nec arctim Pompejum teneri*. *Conjuratim*, *Perplexim*, Plautus. *Blanditim*, *Juxtim*, *Exultim*, Lucretius. *Propritim*, vel *propriatim*, Id. lib. 2. v. 974.

Quid genus humanum propritim de quibus auctum est. Arnobius lib. 3. *Usque adeo nescxigit* propriatim DEOS *scire*. *Cessim*, *Recessim*, Plaut. in Casinâ act. 2. sc. 8. v. 7.

Imitabor nepam recessim, dabo me ad parietem.

Varro in Sesquiulysse - - *Cùm domum ab Ilio cessim revertero*. Justinus lib. 2. cap. 12. *Vos comm ssu praelio, ite cessim*. Alfenus JC. lib. 2. Digest. leg. 53. D. ad leg. Aquil. *interim superius plostrum cessim ire coepit*. *Illim*, *Istim*, pro Illinc Istinc. retinent antiqui Libri Lucretii, & Ciceronis, cùm aliis pluribus locis, tùm epistola ad Valerium: *Qui istim nunc veniunt*: &ad Atticum lib. 9. Illim *equidem Cn. profectum puto*. *Magis*, Mage, quò praeter *Lucretium*, & *Virgilium* etiam Cic. in Verrem utitur. Mage *condemnatum hominem in judicium adducere non posse*: *Nenu*, pro Non, Lucilius, & Varro apud Nonium, & Lucret. lib. 3. v. 200. & lib. 4. v. 716.

Nenu *queunt rapidi contra constare leones.*

Postea, & Postilla, Terentius, & Plautus crebrò usurpant Cato in Originibus, *Saepeque* postilla *operam Reipublicae fortem, atque strenuam perhibuit*. *Primò*, & Primùm, *Postremò* Postremùm, *Tertiò* Tertiùm, *Quartò*, Quartùm, Veteres promiscuè, & indifferenter dixisse ostendimus lib. 4. de Differentiis Verborum.

Praeter haec fuerunt in usu ADVERBIA, quae fiunt ab *Auferendi* Casu in utròque Numerò, ut *Anniversario*, *Cotidiano*. Cic. lib. 5. ad Atticum: *Cum Anatoliis* anniversariò, id est, annuatim, annò vertente. Id lib. 6. de Republicâ: Cotidianò *in forum mille hominum cum palliis conchylio tinctis descenderent*. Plautus in Captivis act. 3. sc. 5. v. 67.

Nisi cotidianò sesquiopus *confeceris*.

Annò pro Pridem, & *Hornò*, id est Hôc annò. Lucilius lib 27 Satyrar. *Utrùm* annò, *an* hornò *te abstuleris à viro*. Plaut. in Amphitr. prol. v. 91. seq.

Etiam Histriones annò *cùm in proscenio hic* JOVEM *invocarunt, venit*. *Hesternò*, *Posterò*, Hibernò, *Matutinò*, Tacitus lib. 4. Annal. 45. *Idemque cùm* posterò *ad Quae-*

stio-

ftionem traheretur. Et lib. 15. 57 *Posterò cùm ad eosdem cruciatus retraheretur*. Venulejus JC, *Eum, qui hibernò habuerit fundum*. Apulejus lib. 9. Metamorphos: *Matutinò me multis oleribus onustam proximam civitatem dicere consueverat Dominus*. *Numerò*, id est, Citò, Celeriter, apud *Comicos* passim legitur. *Compactò*, Afranius in Emancipatò: *Te facere* compactò *omnia:* quod Plautus in Captivis act. 3. sc. 1. v. 24. *Rem* de compacto *geri*, *Fortuitu*, Idem in Aulularia act. 2. sc. 1. v 41.

Si eam senex anum praegnantem fortuitu *fecerit*.

Noctu, *Diu*, *Lucu*, vel *Luci*, propter affinitatem Literarum I, & U, Plautus in Fragm. part. 3. v. 17.

Nec noctu, *nec* diu *quietus unquam eam*.

Sallust. lib. 1. Hist. Noctu, diu*que stationes*, & *vigilias tentare*. Terentius in Adelphis act. 5. sc. 3. v. 55. *Cum primo* luci. Plaut. in Amphitr. act. 1. sc. 1. v. 11.

Nonne idem hoc lucu *me mittere potuit?*

Idem in Mercatore. act. 2. sc. 1. v. 31.

Ad portum hinc abii manè cum luci *simul*.

Alternis, *Multimodis*, *Omnimodis*, Lucretius. *Gratis*, *Ingrati*, vel *Gratiis*, & *Ingratiis*, ut *Invitis* Adverbium, observat Charisius. Plautus in Asinar. prol. v. 5. *Cave modò ne* gratiis, &c. Et in Casinâ act. 2. sc. 5. v. 7.

Vobis invitis, atque amborum ingratijs.

Terent. in Eunuch. act. 2. sc. 1. v. 14. *Ingratiis ut dormiam* Id. in Phormione act. 3. sc. 2. v. 15. *Meam ducties* gratiis. Cicero Orat. 6. in Verrem: *Reticebunt, quae poterunt libenter. dicent, quae necesse erit* ingratiis. Idem pro Quintio: *Extorquendum est invito, atque* ingratiis, id est, illibenter, gravatè, & contra voluntatem.

CAPUT XIV.

DE PRAEPOSITIONIBUS.

FUERNUT Veteribus in usu *Praepositiones*, quae jam exoleverunt *Am*, & *Vls*, cujus vicem *Pomponius*

leg. 2. §. Constituti D. de Orig. *Jur.* usurpat *Vlis*: *Q. inque Viri* [inquiens] *constituti sunt cis Tiberim*, & ultis *Tiberim*. *Am* vero servit Loquelis, sive Verbis, non Casibus, ut *Amplector*, *Amputo Anquiro*. Unde inter eas Praepositiones, quas *Probus*, *Diomedes*, aliique veteres Grammatici *Loquelares* appellant; refertur à *Carisio*, & *Festo* his verbis; AM, *Praepositio loquelaris*, *significat* Circum.

Praeterea solent Veteres interdum *Praepositiones* geminare, ita ut in unam Dictionem coëant, & coalescant; veluti, *Insuper*, *Desuper*, & quae minus usitata, *Exante*, *Inante*, *Postante*, id est, post alia facta, quomodo *Graeci* dicunt ἐμπροσθεν. Varro lib, 5 de Linguâ lat. *Postante* conventionem habeat. Propertius lib. 2: eleg. 3. v. 41. seq

Si quis vult formâ tabulas amteire vetustas.
Hic dominam exemplo ponat inante *meam*.

Apulejus lib. 1. Matamorphos. *Proximè* exante *Poecilen porticum*. *Exadvorsum*, Cato de Re Rust. & Terent. in Phorm. act. 1. sc. 2. v. 38 seq.

- - Exadvorsum *inlico Tonstrina erat quedam*.

Circumcirca, *Circumsecus*, i lest, in ambitum, & in orbem. Plautus in Aulularià act. 3. sc. 4. v. 8. seq.

Occepit ibi scalpturire ungulis circumcirca.

Apulejus lib. 5. *Coloni quique* circumsecus *venantur* & lib. 11. Circumsecus *varigatum*. *Praeterpropter*, pro Praeterquam propter, sive propter aliam causam, quàm propter eam, de qua loquimur.

- - Praeterpropter *vitam vivitur*.

id est, propter aliam caussam vivitur, quàm ut vivatur, utputa, propter voluptatem, vel Gloriam.

Aliquando PRAEPOSITIONES *separatae* in Oratione conjunguntur, & nihilominùs *Dictionis vim* servant. In quo sanè errat *Priscianus*, qui tradit, PRAEPOSITIONES, quoties Casu carentibus apponuntur, *Dictionis vim* semper amittere. Sic. *In ante*, *Ex ante*. Varro lib. 3. de Re Rust. Ex ante *diem* 7. *Id. Febr.* & Ex ante *diem* 3. *Id Sextil.* Cicero lib. 1. ad Atticum: In ante *diem* 15. *Cal. Novembr. distulit*. Et lib. 3. Ex ante *diem Non. Junii usque ad pridie Cal. Septembr.* Livius lib.

lib. 35. *Supplicatio pro concione populi indicta est* ex ante *diem 5. Id. Octobr.* E *circa*, Id. lib. 21. *Extemplò* è circa *Praetorem ad Civitatem missi Legati*, id est, ex iis, que circum Praetorem erant. *In coram*, Apulejus lib. 10. *Quae mecum* in coram *publicam populi caveam frequentaret*.

Sed *Versus*, & *Usque* aliis Praepositionibus conjuncta transeunt in Adverbia, ut *Versus* cum *Ab*, *Ad*, & *In*. Varro lib. 1. de Re Rustica: *Ridica vitis ab Septentrione* versus *tegatur*. Caesar lib. 6. de Bellò Gallicò cap. 32: *Cum Legionibus tribus ad Oceanum* versus. Sallust. in Catilina: *Modò in* Urbem, *modò in* GALLIAM versus. Cicero de Amicitiá: *Atque is primum instituit in forum* versus *agere cum populò*. *Usque* cum *Ab*, *Ad*, *Ex*, *Sub*. Virgilius lib 7. Aeneid. v. 289.

- - - *Siculo prospexit* ab usque *Pachyno*.

Idem Eclog. 5. v. 43.

Hinc usque *ad sidera notus*. & lib. 1. Georg. v. 478.

Usque sub *obscurum noctis*. - - -

Terent. in Eunuch. act. 3. sc. 2. v 18.

Ex Aethiopiâ est usque haec.

Cic. pro Flacco: *Non accepit à suis Civibus, sed* ab TMOLO usque *petivit*.

CAPUT XV.

DE COMPOSITIONE VOCUM.

IN *Compositione Vocabulorum* nimió plus sibi indulserunt Veteres, maximè Poetae, è quibus nos pauca quaedam Vulgo minus nota referemus. Ex tribus Dictionibus Nomina componere, quamvis Latinae Linguae non concedat *Quintilianus*, tamen fecit Lucilius *Hippocampelephantocamelus*, ex istis tribus Vocibus *Hippocampus*, *Elephantus*, *Camelus*. *Viticapiferae*, Varro in Satyr. Magnum talentum: *Ditotondcrat forcipibus* vi-

viticaphiferis, quasi Vitiá capere ferre. *Quassagipennae* quae quassis aguntur pennis, Idem *Sexagesi*! *Nec quassagipennas* *Annates*, *Tremipedas*. *Scytosagittipelliger* cognomen HERCULIS, quod Scutum, Sagittas, & Pellem gestaret, Tertulianus de Pallio. *Trisedinex*, & *Dulcioriloquus*, de NESTORE Naevius in Alcesti, quae ut nimium Poëtica notat *Gellius* lib. 19. N. A. cap. 7.

Ex latino, & Graeco ut *Antelogium* Plautus in Maenaechm. Prol. v. 13. *Huic argumento* antelogium *hoc fuit*. *Dentarpagae* Varro in Cyniciatris. *Hic bipensiles forcipes* dentarpagae. *Signosiae*. Idem in Eumenidibus: *Impeneret Aedictis* signosiae. *Flexibulae*, *Vimarcus*, idem in *Satyrarum* inscriptionibus contra *Epitogium*. *Anticato*, Titulus librorum Julij Caesaris, quos scripsit contra *Ciceronis* laudationem Catonis *Archigubernus* apud Javolenum JC, in leg. 46. pr. D, Ad S. C. Trebell., & *Mesonauta*, qui in Navi medium locum tenet inter Cubernatores, & Regimes, ut inter Servos *Medeslinus* Vlpjanus lib. 14. ad Edictum l. 1. §. qui sunt. igitur D. Naut. Cup, Stab. *Non debet exercitor navis per Remigem aut* Mesònautam *obligari*.

Ex praepositiòne, & duobus Vòcabulis est *Perterrefacio*. & quae Pacuvius durè struxit, *Incurvicervicum*, *Repandirostrum*.

Rursus ex duabus praepositionibus, & uno vocabulo multa junguntur, ut *Incompositus*, *Reconditus*. & quo Cicero utitur, *subabsurdum*. Sic *Adindo*, Cato de Re Rustica: *Coaldo*. *Coacedo*, *Exhosecro*, Plautus *Perinungo* *Prodeambulo* Terent in Adelphis act 5: sc. 1. v. 4.

Prodeambulare huc libitum est - - - -

Varro lib. 2. de re Rustica *Eadem re* perinungunt; & *tegunt rursus*, *Inconcupisco*. *Incognosco* Apuleius lib. 3. Florid, - *Ut non minus vobis amicitia mea capessendasit*, *quàm mihi vestra* inconcupiscenda. Idem lib. 4. *Ut incognosceret more ingenii humani quisnam esset*. *Redadopto* Modestin. lib. 2. Regular. leg. 41. D. de adopt. *Filio dato in adoptionem, quem denuo* redadoptavit. *Superanteactus* Lucretius lib. 3. v. 672.

Cum superan teactam *aetatem meminisse nequimus*.

Transadigo Virgilius lib. 12. Aeneid. vers. 276.

Transadigit *costas*. - - -

• Adverbium cum verbo composito iniungere frequens est apud Comicos, ut *Introadmitto*, *Introhabeo*, *Introadspicio*. Terent. in Andria act. 2. sc. 2. v. 28. *Accessi*, introadspexi, Idem in Hecyrâ act. 3. sc. 1. v, 49. *Here nemo voluit Sostratam introadmittere*.

Ex praepozizione, & Adverbio sunt *Derepente*. *Desubito Demagis*, quibus utuntur *Terentius*, *Lucretius*, & *Lucilius*, aliique. *Praeterquam*, *Extraquam* Vox frequens in Legibus, & Edictis, *Adprimo*; *Abhinc*, *Dehinc*, quae sola *Praepositionem* recipere *Charisius* perperam censet.

Praeterea non nulla Composita Verba, quae nunc contracta, vel leviter immutata efferimus, Veteres integra protulerunt, ut *Traduco*, *Trasduco* in Libris *Digestorum* Juris. Trado, *Transdo* Terent. in Prologo Phormionis. Exquiro *Exquaero* Plautus in Aulularia act, 4. sc. 10: v: 70.

Intrò exquaerere *sitne*, *ita ut ego praedico*.

Idem in Captivis act. 2. sc. 2, v. 43.

Eadem ego ex hoc: *quae volo* exquaesivero.

Iniquius, *Inaeqvius*, idem in Poenulo Act. 3. Sc. 1 v, 1.

Tardo animo nihil est quicquam inaequius.

Ancisum *Ancaesum*, Concisum *Concaesum*, & contra *Distisum*, *Pertisum*. pro Distaesum, & Pertaesum, ut testatur Festus, & Cicero in Oratore n. 159. his verbis *Concisum non Concaesum*; *ex quo quedam* Pertisum *etiam volunt*, *quod eadem consuetudo non probavit*, Et ex contrario, guae nos *plenè* efferimus, illi contrahebant, ut Transluceo, Transmitto. *Traluceo*, *Tramitto*, Lucrelius. Transvolo *Travolo*. Transmeo *Trameo* Plautus in Epidico act. 1. sc. 1, v. 33. Travolaverunt *ad hostes*, - -

Et ibid. act. 3 sc. 4. vers. 27. *Mihi illam ut* tramittas Varro lib. 4. de lingua lat. *Trua quod* travolat *per eam aqua* idem ibid. *Trama*, *quod* trameat *filum* Transfero, *Trafero* Cicero ad Lentulum: *Caussam regiam alio* traferebant. Idem ad Coelium. Traferri *Nomen à* Va-

le-

lerio *non potuisse* , E *scendo*, *Escensio* , pro Exscendo , & Exscensio, quo utitur Livius lib, 37 Saluft. in Jughu ta . *Non temere uti escenderat* . Idem ibid. *Quibus alle vati Milites faciliùs* escenderent . Et mox *Pars equo* escendere . Varro lib. 1 de Re Rust. *E vinea in arbore* escendit *vitis* , & *in Carnarium* escendit idem lib. 4, de Lingua lat. *Unde* escendebant *ad infimam novam vitam* Livius lib. 35, *Cònsuli ad quadrigas mittendas* escen denti.

CAPUT XVI.

DE DISTRACTIONE, ET TRAJECTIONE VOCUM.

Dividuntur Voces Compositae, & quasi in partes secantur non apud *Poëtas* modo, sed etiam *Ora tores*, & *Historicos*. Simplices autem voces non distrahuntur , etsi Ennius τὸ *Cerebrum* distruxit Lib. 5 Annal.

Transfigit corpus , saxo cere *comminuit* brum.

Quem nulli idonei Auctores imitari voluerunt. Et in terdum quidem, Composita Voce divisâ, nihil ejus partibus interponitur, ut *Animum advorto*, Cato de re Rustica, Teregt, in Prologo Andriae, & Dollabela in Epistola ad Ciceronem. *Arefacio*, Lucret. Lib. 6. v 972.

Principio terram Sol excoquit & facit are.

Magno opere , *Summo opere* Tanto op:re Licinius Macer lib, 1. Annal. *Non* mjnimo opere *Milites quietos volebant* Cicero lib. 12. ad Atticum: *Res indicat* ; quanto opere *id cupiam*. Svetonius in Caesare. *Quem incolumem* tanto opere *cuperent* , *Satis agere* Cato de Consulatu suo : *Iam nostri apud vallum* satis agebant, Apuleius lib. 8. *Coloni multitudinem nostram latrones rati* , satis

agentes *rerum suarum*, *eximièque trepidi* Vlpianus lib. 23. ad Sabin. leg. 10. D. de Condit. & Demonstrat. *Non satis egerit* Plaut. in Mercatore; per Μετάθεσιν act: 2. sc. 1, vers. 4.

Insomnis egi satis; *& fuit homo exercitus*,

Pessumdo, pro Pessundo, Terent. in Phormione Act. 1. sc. 4. v. 5. *Me*, *aut Herum* pessum dabunt. Sallust. in Iughurta. *Quae res plerumque magnas Civitates* pessum dedit. Tacitus l. 3 Annal. 66, *Quod multos etiam bonos* pessum dedit.

Frequentiùs autem partibus Vocis Compositae Dictio aliqua, vel particula interponitur, quod genus Τμήσεως familiare fuisse Lucilio denotat *Ausonius* Ep. 5. v. 35. seq.

Rescissô Verbo disces componere Versum;
LUCILI *Vatis sic imitator eris*.

Sic distrahuntur *Arefacio*, *Excandefacio*, *Fervefacio* Varro de Re Rustica Are *hos* facias. idem ibidem: Ex cande *me* fecerunt. Cato de Re Rustic Ferve *benè* facito, *Circumfundo*, *Circumventus* Virgilius Aeneid. lib. 1. v. 12.

Et multum nebulae circum DEA fudit *amictu*.

Ulpianus ad Sabinum 34. leg. 13 § Si Mulier D. de iur Dot. *Siquidem* circum *in hoc* venta *est*. *Depetigo*, *Dedicatus*. Lucil. lib. 30.

Illuvies, *scabies*, *oculos huic deque* petigo.
Conscendere. - - - Idem ibid.
Juratam se uni, *cui sit data*, de*que* dicata.

Detondo, Ennius lib. 3: Annal.

De*que* totondit *Agros laetos*, *atque Oppida cepit*.

Lucrifacio, Cajus lib. 19. ad Edictum leg. 29. D. de Relig. & Sumt. Funer: *Licet* lucri *dotem* faciat *Maximo opere* Terentius in Eunucho act. 5, sc. 3. v. 26. seq,

THAIS maximo *te orabat* opere.

Pergratum ‘ *Permolestum*, *Permagni*. Cicero lib. 1. ad Atticum; Per *mihi* per, *inquam*, gratum *feceris* Idem lib. 5. per *mihi erit* gratum, *si id curaris ad me perferendum*. Et lib. 10. Per *enim* magni *aestimo*. *Plebiscitum*, *Senatusconsultum*, Varro lib. 3. de vita Pop. Rom. Plebis*que* scito *cautum*. Idem epistolar. Quaest. 4. Senatus-

que

que consultum *fieri duobus modis*. Quintilianus: *Nam rogationibus*, Plebisvè scitis *cauta sunt ista*. *Quapropter* Plautus in Amphitr. act. 2. sc. 2. v. 183. Quae *istaec* propter *dicta dicantur mihi*. *Quilibet*, *quicunque* Sallust. in Catilina. Cuius *rei* libet *simulator*. Idem de Rep ordinanda - Cuius *rei* libet *periculum facere*, Terentius in Andr. act. 1. sc. 5. v. 29.

Quae *meo* cun*que animo lubitum est facere*.

Respublica. Plautus in Persa act. 1: sc. 2, v 23.

Sed ut ego stultus, *qui* Rem *curo* publicam.

Cicero ad Atticum: Rem *verò* publicam *penitùs amisimus*, *Septentrio*, Virgilius lib. 3 Georg. v. 381,

- - - - - - *Septem* subiecta *trioni*,

Supersum. Plautus in Curculione act. 1: sc, 1. v, 85.

Si quid super *illi* fuerit.

Tametsi. Idem in Casinâ act. 4. sc. 2. v. 16,

Qui amat, tamen *hercle* etsi *esurit*, *nilum esurit*

Venundo, Sallust. lib. 1. Historiar.. *Quasi Cimbrim praedam* venum, *aut dono* datam. Livius *Ignaros* i-*nium se* venum *à Principibus* datos.

Quin etiam traijciuntur Dictiones, Clausulaee, & praepostero ordine locantur: quod ubi acit A' ναστροφὴν esse volunt *Grammatici*. Accidit autem *Nominibus*, ut cum *Cognomen* anteponitur NOMI, veluti *Balbus Cornelius*, *Gallus Fabius* apud Ciceram ad Atticum. *Gallus Canintus*, in Epistola ad Coem. *Macer Licinius* lib. 2. ad Q. Fratrem *Papus Aemius* in Laelio *Antias Valerius*, *Cursor Papirius*, apud Livium.

Vel cùm *Praenomen* cum COGNOMINE coniungitur. ut M. *Cicero C. Caesar Cn, Magnus*; Varro lib 4. de Vita Populi Rom. *Audivi dicentem Cn. Magnum*. Vel lejus lib. 2. *Filiam C. Caesaris Cn. Maius duxit Uxorem*

Item traijciuntur *Pronomina*, ut, *Qui Quae*. Varro Ὄνον λύρας *Aut ille Cervum*, qui *volabile currens*; pro ille, qui cervum Tibullus lib 1. Eleg. 5, v 47.

Vtai ego, *qui juvenem miseros lusisset amores*.

pro juvenem qui Ovidius lib. 1. Amor Eleg. 6. v. 58.

Quam face sustineo, *tecta superba petam*.

id est, face, quam sustineo.

Verba . ut *Sis vide* , pro vide sis. Plautus in Aularia act. 1. sc. 1, v. 7. *Sis vide, ut incedit* .

Adverbia, ut Nihilominùs: Coecilius in Hypobolimaeo, *Ego illud* minùs nihilo *exigor portiorum* . *Quoad* Afranius in Promo. *Vt scire possis*, ad quo *te expediat* [illegible]*qui* . *Cum* Caesar lib. 4 de Bell. Civil. cap. 35. *Diutius cùm nostrorum impetum ferre non possent* . Id lib. 1. de [illegible]ell. Civil. cap. 26. *Diù cum esset pugnatum* .

Praepositiones, ut Lucretius lib. 4. v. 314. *Ea propter* .

[illegible]rgil. lib. 1. Aeneid. v. 13; *Italiã* & cõntra ibid. v. 29. [illegible]*s accensa* super & ibid. v. 32. *Maria omnia circum*: [illegible] lib. 5. v, 663. *Transtra* per, *& remos* Horatius de [illegible]. Poët. v. 72. *Quem* penes Sallustius: *Quos* inter, [illegible]ro. *Eum* apud Cicero. *Memoriam* praeter, *Ponit* [illegible] Livius. *Omnibus ex*. Tacitus: *Eo* coràm, *Templum* ju[illegible], *Tiberim* contra, *Vrbem* extra, *Viam* propter

[illegible]niunctiones, ut *Autem* post alterum, aut tertium O[illegible]onis verbum apud *Plautum* frequentissimè. *Enim* in[illegible] Orationis pro Etenim, idem in Aulularia Act. 3 sc. [illegible]v. 26, *Enim mihi quidem aequum est* . Et in Casina Ac[illegible], sc. 2. v. 16. *Enim jam magis jam appropero* Id in Mi[illegible] act. 4. sc. 2. v. 27. *Enim cognovi nunc*, Terentius in [illegible]yra act. 2. sc. 1. v. 44. *Enim lassam oppido tum aiebant* [illegible]ic. lib. 4. ad Atticum. *Macroni vix videor praesto esse* [illegible]*im auctionem*. Lucretius lib. 2. v. 524: *Etenim distare cùm sit* & lib. 6. v. 1275. *Enim praesens dolor exsuperabat*. Labeo lib. 2. Phitanon l. 29. D: de p[illegible]. *Et hoc idest quod Graeci dicere solent* ἐμπλα'τα *Enim* [illegible]*ej. hoc memoria non teneri* . Aliquandò pónitúr. *Enim* t[illegible]tio loco. Varro in Andabatis. *Minùs aurum enim non praestringit oculòs*. Cicero lib, 12. ad Atticum. *Prusia* [illegible]*pit enim vendere* . Livius lib. 36. *Eo quoque enim mittendos fore legatos*, *Ne* Plautus in Pseudolo act. 1. sc. 2. [illegible] *ne illi audeant id facere* : prò illine Terent [illegible] Andria *Ab ne tu omnia* pro tu ne Cicero ad Atticum [illegible]*go illud ne quidem contemnam*, pro ne illud quidem. *Quamquam* Sallust: in Jughurta. *Quae gravia quamquam* Tacitus lib. 6. Annal. 30. *Haec mira quamquam* : *Que* Copula alieno locò solet poni, sed apud Poëtas tantùm, Plaut. in captivis act. 1. sc. v. 63. *Est*

*Est profecto Deus, qui, quae nos gerimus, audit*que,
& videt.

Horat. Carm. lib. 2. Od. 19. vers. 32.

*Ore pedes, tetigit*que *crura*,

Tibullus lib. 1. Eleg. 3. v. 56,

*Messallam terrâ dum sequitur*que *mari*.

Sed, Sed enim; Virgilius lib 1. Aeneid. v. 353.

Ipsa sed *in somnis inhumati venit imago*.

& ibid: v. 19.

Progeniem sed enim *Trojano à sanguine duci*.

Item lib. 2. Aeneid. v. 163. seq.

- - - - - - *Impius ex quo*

Tytides sed enim, *scelerumque inventor Ulisses*.

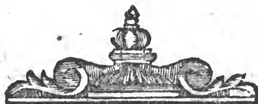
Tamen Plaut. in Amphitr. act. 1. sc. 1. v. 83.

Sed fugam in se tamen *nemo convertitur*.

Id. ib. act. 1. Sc. 3. v. 44.

Me ames, me tuam absentem tamen.

Atque haec quidem hactenus de singulis dictionibus in quibus antiquae locutionis usus cognoscitur. Nam & exoletas Voces explicare non est nostri instituti, & si quis eas nosse desiderat; à *Glossographis* petat, licebit.

AVSONIJ POPMAE

DE

USU ANTIQUAE LOCUTIONIS

LIBER SECUNDUS

CAPUT I.
DE PARTIUM ORATIONIS INTER SE COMMUTATIONE

EQUITUR, ut de antiqua *Orationis* Structura, quae á communi loquendi consuetudine multùm dissidet, nunc quoque agamus. Sed quòniam *Grammatici* antiquarum Locutionum genera prolixè tradiderunt, ut ad illorum copiam vix aliquid addi posse videatur, ideò nolumus in hoc loco diù immorari. Partes Orationis saepè confundunt Auctores atque alias pro aliis usurpant, quam Commutationem *Graeci* vocant *Ἀντιμερίαν*.

Sic *nomen* loco ADVERBII, ut *aliquid* pro aliquantulum: Terent. in Andr: act. 2. sc. 6. v. 16. *Subtristis visus est esse* aliquid Cic. pro Dejotario. *Non enim jam metuo, ne tu illi succenseas, illud vereor, ne illum tibi succensere* aliquid *suspicere*. *nullus*, pro Non, Plautus aliquoties & Terent. in Eunucho act. 2 sc. 1, v. 10. *Tametsi* nullus *moneas* id in Hecyra act. 1, sc. 2. v. 4. Nullus *dixeris* Cic. ad Atticum lib. 11. *Philotimus non modo* nullus *venit* Et lib, 15. *Sextus ab armis* nullus *discedit*. *Multa* pro multum ut, Multa *peccare*. Cic. in Topicis, *Cum mihi meisque* multa *saepè cavisses* Et ad Appium. *Multa nos quidem questi sumus* Caecinia Ciceroni. *Multa Deos venerati* Virgil. lib. 4. Georgic. v. 3000. seq.

- - - - Et spiritus oris
Multa reluctanti obsuitur. - - - -

Item *Adjectivum* in utroque Numero, ut Immane *sonat*, Sublime *volans*, Æternum *latrans*, Virgilius id. 3. Georg. v. 156. *Sole* recens *orto*, pro recenter, & lib. 12. Æneid. v. 398. *Stabat* acerba *fremens*. Id. 3. Georg. v. 499. seq - - *Pede terram* Crebra *ferit*. & Eclog. 3. v. 8 - - Transversa *tuentibus hirquis*. Lucret. lib 2. v 78. *Mortales* mutua *vivunt*. *Insanùm*, *sempiternùm*, pro insanè, Sempiternò. Plaut in Curculione act. 2. sc. 3. vers. 21. *Insanùm amare*. Id. in aulular. act. 1. sc. 1. v. 26.

Quod tibi sempiternùm salutare sit.

Similiter *Nomen* pro PARTICIPIO, ut, *Hinc Populum latè* regem; id est, regnaturum. Virg 1. Æneid. vers. 21.

Et pro INTERJECTIONE, ut *Juppiter*, cùm admirantis est; ut apud Graecos, Ἡρακλῆς. Catullus Carm. 1. vers. 7.

Doctis, Juppiter, *& laboriosis*.

& Carm. 66. vers. 30.

Iuppiter, ut tersti lumina saepe manu.

Malum, infandum. Terent. in Eunuch. act. 4. sc. 7. v. 10. Qui, malum, alii. Virgil. 1. Æneid. v. 251.

Navibus (infandum) amissis. - - -

Pronomen, pro CONIUNCTIONE, ut, id, pro ideò in illis modis loquendi, id venio, id revertor, id quod erat; in quibus tamen nos potius censemus esse Eclipsin Praepositionibus Ob, vel Propter, ut infra dicemus Idem pro Item, vel etiam. Cic. lib. 1. Offic. Ut ipse ad meam utilitatem semper cum Graecis Latina conjunxi, neque id in Philosophia solùm, sed etiam in dicendi exercitatione feci, idem tibi censeo faciundum ibid. Est huic conjuncta beneficentia, quam eandem, vel benignitatem, vel liberalitatem appellare licet.

Verbum pro Nomine, Persius Sat. 1. v. 27 Scire tuū nihil est. Id. ibid. v. 9. Et nostrum istud vivere triste. Et sat. 5 v. 53. Velle suum cuique est. - - -

Et pro PARTICIPIO. Virgil. 5. Æneid. v. 248. *Magnum dat* ferre *talentum*, pro ferendum. Id. 1. Æneid. v. 319. *Dederatque comas* diffundere *ventis*. Et lib. 9. v.

362

362. - - - *Ille suo moriens dat* habere *nepoti*. Ulpianus L. 1. D. de inoffic. Test. *Cum* obtinere *spem non haberent*. Idem leg 3. §. si Filius D. de Mun. & Honor. *Jus non habet* intercedere. Et D. Mandati: *Consilium receperit* fraudare.

Participium loco NOMINIS, ut apud *Graecos* crebrò *Medentes*, *Venantes*, pro Medicis, & Venatoribus, Lucretius. Id. lib. 5. v. 823.

Aëriasque simul volucres variantibus *formis*;

id est variis. Virgil. lib. 4. Æneid. v. 61.

Candentis *vaccae media inter cornua fundit*;

pro Candidae. Et Lib. 6. v. 239. seq.

Quam super haud ullae poterunt impune volantes

Tendere iter pennis; - - id est; *Volucres*.

Id lib. 8. v. 588. *Pictis* conspectus *in armis*, pro *Conspicuus*

Et pro ADVERBIO. *Horrendum*, pro Horrendè, id. Æneid. 6. v. 287. seq. - - *Ac bellua Lernae Horrendum stridens*. *Lubens*, pro Lubenter, Plautus in Pseud. act. 1 Sc. 1. v. 3. *Duorum labori ego hominum parsissem* lubens.

Adverbium pro NOMINE, ut, *Abundè*, *Largè*, *Partim*, quae *Nominum* vim quandoque habere infra dicemus.

Et pro CONIUNCTIONE, ut, *Quando* pro Quoniam *Nunc* pro Sed, ut apud Graecos νῦν pro ἀλλὰ, Terent in Adelph. act. 3. sc. 2. v. 50. Postremo, quando ego conscia mî sum, à me culpam hanc procul esse.

Cicer lib. 1. de Divinat. n. 60. *Quae quidem multò plura evenirent*, *si ad quietem integri iremus*: *nunc onusti cibo*, *& vino confusa*, *& perturbata cernimus*. & alibi saepè.

Item locô PRONOMINIS, ut *Illic*, pro Ille, apud *Comicos* non rarò. Plautus in Asinaria act. 2. sc. 1. v. 18.

Metuo, *quod* illic *obscevavit meae falsae fallaciae*.

Terentius in Eunuch. prol. v. 12.

Quàm illic, *qui petit*, *undè is sit thesaurus sibi*.

Et pro PRAEPOSITIONE ferè apud *Poëtas*, ut *Clanculum*, *Intus*, *Seorsum*, pro Clam, In, Sine. Terent. in Adelph. act. 1. sc. 1. v. 27. seq. - - *Postremùm*, *alii clanculum Patres quae faciunt*. Lucret. lib. 3. v. 563.

- - - *Seorsùm corpore totó*.

Idem

Idem ibid. v. 631.

At neque seorsùm oculi, neque nares, nec manus ipsâ Esse potest animâ.

Sed, & locó PROVOCABULI *Adverbium* usurpatur, quâ quidem permutatione optimi Auctores crebrò utuntur. Cic. ad Atticum: *Omnia consilia differs in id tempus, cùm sciremus, quid actum sit.* id. ibid. *Utinam illum die m videam. cùm tibi gratias agam*, pro Quo tempore, Quò die. Varr. lib. 1. de Re Rust. *Quibus teneat id, quà serpit.* Terentius in Eunuch. act. 1. sc. 2 v. 34. seq. *E Praedonibus, unde eam emerat.* Virgilius Lib. 5. Æneid. vers. 488.

- - - Volucrem trajecto in fune columbam,
Quò tendant ferrum; - - id est, in quam.

Praepositio pro ADVERBIO, ut, *Ante, Circa, Circum, Coram, Clam, Extra, Juxta, Pone, Prope, Post, Super, Secus, Ultra, Usque*, quae vim *Adverbii* plerumque habere notissimum est.

Conjunctio vice ADVERBII, ut *Atque*, pro Statim, Mox. Plautus in Bacchidibus act. 2. sc. 3. v. 45.

Dum circumspecto, atque *ego lembum conspicor.*

Id. in Mercatore act. 2. sc. 1. v. 32. seq.

Postquam illic, quod volui, transegi; atque *ego conspicor Navim ex Rhodo.*

Virgilius Lib. 1. Georgic. v. 203.

Atque *illum in praeceps prono rapit alveus amni.*

Gellius lib. 17. cap. 20. *Haec verba ubi lecta sunt*, atque *ibi Taurus mihi. Ergo, Igitur*, pro Tum, inde, Postea. Virgil. lib. 6. Æneid. v. 384.

Ergo *iter inceptum peragunt, fluvioque propinquant.*

Plaut. in Casina act. 2. sc. 2. v. 39. *Mox magis, cùm otium mihi, & tibi erit*; igitur *tecum loquar*. Idem in Mostellaria act. 2. sc. 1. v. 32. seq.

- - - - - Miserum est opus igitur
Demum fodere puteum, ubi, sitis fauces tenet.

Et in Amphitruone act. 1. sc. 1. v. 54.

Sin aliter sient animati, neque [illegible]nt, quae petat,
Sese igitur *summâ vi, virisque, eorum oppidum expugnassere.*

Te-

Terent in Eunucho act. 1. sc. 1 v. 1. *Quid* igitur *faciam.* *Quoniam*, pro Postquam, Quum, Plaut. in Aulul. Prol. v. 9.

Is, quoniam *moritur*, [*ita avido ingenio fuit*]

Idem in Asinaria act. 3. sc. 3. v. 121. *Quid nunc?* quoniam *ambo, ut est lubitum, nos delusistis, datisne argentum? Tamen*, pro Tandem, Sallustius, & Pacuvius apud Nonium. *Proinde*, pro Perinde, Terentius in Phormione act. 2. sc. 2. v 35.

Proinde *expiscare, quasi non nosses*.

Lucret. lib. 3. v. 1048.

Ossa dedit terrae proinde *ac famul infimus esset*.

Sallust. in Jugurtha: Proinde *quasi injuriam facere, demum id esset imperio uti*. Varro lib. 1. de Vita popul. Rom. *Duabus undulatis togis est opertum*, proinde *ut olim Reges nostri undulatas, & praetextas togas soliti sint habere*. Planc. Cic. Quod si proinde, ut ipse mereor mihi successerit. Id. Vt proinde ad omnia paratus essem.

Species quoque Partium Orationis commutantur, & aliam vim, atque potestatem adsumunt. Sic nomen primogenium pro suo DERIVATO, ut Terra Graecia, Terra Italia, Terra Sicilia, apud Gellium lib. 1. cap. 1. & Lib. 11. cap. 1. Ennius - - Late Saturnia Terra id. O Terra Thracia, ubi Liberi fanum. Lucretius lib. 1. v. 722.

Italiae *Terrai oras à finibus ejus*.

Callistratus IC. leg. ult. D. de Abig. *Vt extra Terram* Italiam *decem annis relegentur*. Virgilius 1. Æneid. v. 119. Troia *gaza per undas*, & pro Trojana & 2. Aeneid v. 618. Dardana *suscitat arma* Id. 1. Æneid. v. 686. *Laticemque* Lyaeum. Et lib. 4 Georg. v. 283.

Tempus, & Arcadii *memoranda inventa Magistri*;
pro Arcadici.

Varro lib 2. de Re Rust. Arcadii *Asini*. Id. ibid. *Terna atque quaterna millia* Gallia *succidia habere*; pro Gallicana. Sallust. lib. 4 Historiar. *Cùm interim, lumine etiam tùm incerto, duae* Galliae *mulieres conventum vitantes ad menstrua solvenda montem ascendunt*. Cato Lib 4. Originum: *Talione* vindicta *proximus cognatus ulciscitur*. Id. in L. Veturium: *Aquam* Anienem *in sacrarium*

rium inferre oportebat. Gellius Lib. 19 cap. 7. *Molli quodam tempestatis* autumnae *die*; pro Autumnalis. Quibus gemina sunt illa, quae ab aliis usurpantur, *Mare Oceanum*, *Pondo Libram*, *Pondo Unciam*, & *Rete Jaculum*.

Absolutum pro COMPARATIVO, Terent. in Heavton. Act. 1. sc. 2. v. 31. *Paulo, qui est homo* tolerabilis pro tolerabilior, & pro SUPERLATIVO, ut in illo *Virgilii* 8. Æneid. v. 127. notat Servius, *Optime Grajugenum*.

Lucret. lib. 1. v. 120. - - *Hominum, quas clara clueret.*

Rursus *Comparativum* pro ABSOLUTO, Virg. lib. 1. Æneid. v. 228.

Tristior, *& lacrumis oculos suffusa nitentes*.

Idem lib. 5. v. 301. - *Comites* senioris *Acestae* pro Senis.

Quae permutationes etiam in *Adverbiis* frequentantur, ut *Citò*, pro Citiùs. Plaut. in Trinum act. 2. sc. 4. v. 7. seq. - - - - - - - - *Confit* citò,

Quam si tu objicias formicis papaverem.

Id. in Captivis act. 3. sc. 5. v. 42.

Nec quisquam est mihi nunc, *aequè* melius *cui velim*.

Terent. in Haevtontimor. act. 4. sc. 3. v. 7.

Cui aequè audisti commodius *quidquam evenisse?*

Distributivum Numeri pro PRINCIPALI, ut *Singulus*, *Binus*, *Ternus*, *Denus*, pro Unus, Duo, Tres, Decem, & sic deinceps in utroque Numero apud *Poëtas*; sed apud *Oratores*, & *Historicos* ferè semper in Plurali: cujus rei passim reperiuntur Exempla.

Item *Partitivum* pro Principali, ut *Unus*, *& Alter* pro Duobus. Cicer. ad Atticum: *Quid enim est tantum in uno, aut altero die*; id est, uno, aut duobus. Id. pro Cluentio: *Qui cùm ad unum jam*; *& alterum diem desideraretur*.

Pronomen *Suus*, pro Ejus, vel Ipsius; quod tamen durum est, & insolens. Terent. in Hecyra act. 4. sc. 4. v. 38. *Mater quod suasit sua*. Virgil. lib. 4. Aen. v. 632. sequ.

Tum breviter Barcen nutricem affata Sichaei;
Namque suam patria antiqua cinis ater habebat.

Cic.

Cic. Lib. 4. ad Atticum: *Vix tamen sibi de mea volantate concessum est*; pro Ipsi, vel Illi.

Verba *absoluta* pro AGENTIBUS, & contrà *agentia* pro ABSOLUTIS interdum à Veteribus usurpari solent ut *Contendo*, Lucret. lib. 4. v. 807.

- - - - Contendere *se*, *atque parare*.

Id. ibid. v. 1040.

Ejicere id, *quo se* contendit *dira lubido*.

Emergo Cic. de Aruspicum Responsis: *Tum se* emergit, *& fertur illuc*. Nepos in Vita Attici: *Quibus ex malis ut se* emerserat. *Erumpo*, *Irrumpo*, *Prorumpo*. Attius in Epigono: *Ita imperitus stupiditate* erumpit *se*. Varro in Marcipore: *Ventique frigido se ab axe* eruperant. Id in Sexagesi: Irrumpit *se in Curiam*. Caesar lib. 2. de Bello Civili cap. 14. *Portis se foras* erumpunt. Virgil. lib. 1 Georgic. v. 445. seq.

Aut ubi sub lucem densa inter nubila sese
Diversi erumpunt *radi*. - - -

Et lib. 3. Aeneid. v. 572.

Interdumque atram prorumpit *ad aethera nubem*.

Lucretius lib. 4. v. 1108. *Tandem ubi se* erupit. *Proruo*, *Strepo* Terent in Eunucho act. 3. sc. 5. v. 51. *Foras simul omnes* proruunt *se*. Varro in Octogesi. *Seque opifice non probiter strepere*. *Resono*, *Requiesco*, Virgil. lib. 7. Æneid. v. 11. seq

Dives inaccessos ubi solis filia Lucos
Assiduò resonat cantu. - - - Et Eclog. 8. v. 4.
Et mutata suos requierunt flumina cursus.

Rursus *Agentia*, pro ABSOLUTIS per Eclipsin *Pronominis*, vel pro Verbis PATIENDI, ut Accingo, Averto. Virgil. lib 2. Æneid. v. 235 Accingunt omnes operi; pro accingunt se, vel accinguntur. Id. v. 104 Tum prora avertit. Aequo, Cic. lib. 1. Offic. Qui jam illis ferè aequarunt. Ingemino, Virgilius Georg. lib. 2. v. 333.

- - - Ingeminant *austri*, *& densissimus imber*.

Insinuo, Idem Æneid lib. 2. v. 228, seq.

Tum verò remefacta novus per pectora cunctis
Insinuat pavor. - - - -

Cic. lib. 1 de Orat. *Quod ita nati essemus*, *ut & blandiri*, *&*

& suppliciter insinuare *iis possemus, à quibus esset petendum*. Id. ad Nigidium: *Et in ipsius consuetudinem, quam adhuc meus pudor mihi clausit*, insinuabo. Lenio, Sallust. lib. 4. Histor. Tum repente visus lenire Tagus Moveo, Sveton. in Claudio Cap. 22. Quoties terra in urbe movisset. Gellius lib. 2. cap. 28 Ubi terram movisse senserant. Muto, Cic. lib. 13. ad Attic. De Mamurra non mutavit. Catull. Carm. 22. v. 11.

- - . *Tantum abhorret, ac* mutat. Livius lib 39. *Mores quidem populi Romani quantum* mutaverint, *vel hic dies argumento erit*. *Praecipito*, *Reciproco*, Id. *Non septies die, sicuti fama fert, temporibus statutis* reciprocat. Et lib. 2. *Secuti deditâ opera passim ad illecebras propulsa pecora* praecipitavere in insidias. Cic. loca, ubi Nilus cap. praecipitat ex altissimis montibus. Caesar. 3 de Bell. Civil. c. 22 Hyems jam praecipitaverat. Virg. 2. Æn. v. 8. seq. *Jam nox humida coelo* Praecipitat. *Sisto* Id. Georg 1. v. 479. Sistunt *amnes, terraeque dehiscunt*. *Turbo*: Idem 6. Aeneid. v. 801. Turbant *trepida ostia Nili*. Varro lib. 3. de Re Rustic. *Cum mare* turbaret. Lucret. lib. 5. v. 505.

- - *Sinit incertis* turbare *procellis*.

Verto, *Converto*. Sallust. in Catilina: *In superbiam, dominationemque* convertit. Idem ibidem: *Nae ista vobis mansuetudo, & misericordia, si illi arma ceperint, in miseriam* vertet. Et alibi saepius. Caesar lib. 3. Belli Civilis cap. 73. *Detrimentum in bonum* verteret. Virg. lib. 3. Georg. v. 365.

Et totae solidam in glaciem vertere *lacunae*.

Livius lib 39. *Haec in perniciem adolescenti verterunt*. Item: Verteratque *Scipionum invidia in Praetorem*.

Item Verba *Frequentativa* pro suis PRIMIGENIIS non rarò usurpabant Veteres, ut Cato, *Dolito*, *Emtito Redemtito*, *Callesco*. Sallust. *Agito*, *Ducto*. Lucretius, *Coepto*, *Discrepito*, *Fugito*; *Imperito*, *Negito*, *Nominito*, *Renuto*. Gellius, Solito Mutuito lib. 2. cap. 24. Antiquo ritu mutuitarent, id est, Mutua inter sese convivia agitarent, & alii alia, quae unicuique, qui vel mediocriter antiquos Scriptores triverit, obviam occurrunt.

Participia agentia pro PATIENDI, ut Vehens pro Vectus Gell. lib. 5 c. 6 *Qui ovarent introire solitos equo ve-*

hentes. Contrà *Patiendi* prò AGENTIBUS, ut quae vulgò sunt notissima: *Consideratus*; *Inconsideratus*, *Contentus*, *Disertus*, *Discretus*, *Juratus*, *Inveteratus*, *Profusus*, *Tacitus*, aliaque permulta. Similiter *Captatus*, *Fluctuatus*, pro Captavit, Fluctuavit. Livius lib. 44. *Celtiberi parumper incertis animis* fluctuati *sunt*. Valer. Maxim. *Spreto mortalis habitu divinum* captatus *est*. Idem lib. 9. *Exiguo momento maximae rei* fluctuatus *est*. Id. lib. 8. cap. 1. *Eâdem haesitatione P. Dolabellae animus fluctuatus est*. *Communicatus*, *Census*, Ovid. ex Ponto lib. 1. Epist. 2. v. 139. seq.

Hanc probat, & primo dilectam semper ab aevo
Est inter comites Marcia censa *suas*.

Livius lib. 4 *Nec adversarum rerum quaerere socios, cum quibus spem integram* communicati *non sint*. *Desitus*, *Meditatus*, Cicer. ad Paetum: *Primus Papisius est vocari* desitus. Et lib. 3. Tusc. *Sunt semper omnia homini humana meditata*. Terent. in Phorm. act. 1. sc. 5. v. 18. *Meditata mihi sunt omnia*. *Notus*, *Ignotus*, pro eo, qui novit, aut ignorat, non qui ignoratur. Plaut. in Pseudulò act. 4. sc. 2. v. 39. *Novi*, notis *praedicas*: Cicero pro Caelio: Notis, *ac majoribus natu*. Idem ad Lucejum: Ignotis *nota faciebant*. *Objurgatus*, *Penetratus*. Coelius ad Ciceronem: *Curionem prorsus non mediocriter* objurgatus. Lucret. lib. 4. v. 674.

Quae penetrata *queunt sensum progignere acerbum*.

Vulgatus, *Usurpatus*. Virgil lib. 1. Aen. v 457.

Bellaque jam fama totum vulgata *per Orbem*.

Vetus Poeta: Usurpata *duplex cubile*.

Adverbia quoque inter sese mutua vertunt, ut: *Ne* pro Non. de quò ita Terentius Scaurus: *Ne* pro Non *positum est apud antiquos*, *ut* Nefrendus *porcos*, *qui fabam frendere non possunt* Nelapus, *qui non sapit*. Plautus in Trinummò act. 5 sc. 2. v. 22.

Filium meam tibi desponsatam esse audio. *Nisi tu* ne vis

Terent. in Eunuchò. *Quid nescis alteris*? Varro de Re Rust. c. *Genibus rotundis* ne *magnis*. *Quasi*, pro Veluti, Quemadmodum. Terent. in Adelphis act. 4. sc. 7. v. 21.

Ita vita est hominum, quasi *cùm ludas tesseris*.

Plaut. in Stychò act. 4. sc. 1. v. 33. seq.

Fuit

Fuit olim, quasi *ego sum, senex; & ei filiae*
Duae erant, quasi nunc meae sunt.

Tam, pro Valdè, Plaut. in Mostel. act. 4. sc. 2. v. 9. *Ferocem facis, quia te herus* tam *amat*. Plin lib. 7. *Oratores quidem ambo, sed* tam *dispari eventu*. Vellejus lib. 2 Annal, *Nec minora consequi potuit; sed non* tam *concupivit*. Paulus lib. 1. Sentent. Leg. 35. §. 1. D. de Minor. *Nisi aut manifesta circumscriptio sit, aut* tam *negligenter in ea caussa sint versati, Praetor interponere se non debet*. *Ubi*, pro Postquam, Quum, Terentius in Andr. act. 5. sc. 1. v. 18.

Ubi ea caussa, quamobrem haec faciunt, erit ademta
his, desinent.

Virgilius Georg. 1. v. 441.

Ille ubi nascentem maculis variaverit ortum.

Idem 6. Aeneid. v. 271. seq. - - - *Ubi Coelum condidit umbrâ Jupiter*. *Ut*. pro Ubi ὅπου, & *Utcunque*, pro Ubicunque. Catullus Carm. 50. v. 3.

Ut convenerat esse delicatos.

Varro lib. 1. de Re Rusticâ: *Alio loco ut feras*. Virgil. lib. 5. Aeneid. v. 229. - - - - *Caesis* ut *fortè juvencis*. Horat. lib. 3. Carmin. Od 4. v. 25.

Utcunque mecum vos eritis.

Praepositionum inter se commutatio frequentissima est, ut: *Ad* & *Apud*, *Penes* & *Apud*, *Super* & *Supra*, & similium, quarum exempla passim exstant.

Conjunctiones item mutant, ut: *Neque*, pro Ne quidem. Cicer. lib. 1. ad Atticum: Neque *hoc neglexi*. & lib. 9. Neque *ego aliter accepi*. *Nisi*, pro Sed, *Graecorum* more, saepe utitur Cato de Re Rustica, ut ibidem annotavimus; sed & Terent. in Andriâ act. 4. sc. 1. v. 40. seq.

- - - - *Nescio: nisi mihi Deos satis*
Fuisse iratos scio.

Et in Eunuc. act. 5. sc. 4. v. 9. seq.

- - - *Nequeo satis mirari*, neque *conjicere*.
Nisi quidquid est, procul hinc libet prius, quid sit, sciscitari.

Sallust. in Jugurtha: *Nisi tamen intelligo illum supra, quàm ego sum, petere*. Cicero lib. 5. ad Atticum: Nisi *tamen id erit mihi gratissimum*. & lib. 11. Nisi *illud quidem mutari*

tari non video posse. *Quin*, pro Etiam, Terent. in Hautontimor. act. 3. sc. 3. v. 21. Quin *mihi molestum est*. Virgil. lib. 10. Aeneid. v. 24. seq.

Quin *intra portas, atque ipsis proelia miscent*
Aggeribus moerorum.

Vel, pro Etiam, Terent. in Eunu. act. 3. sc. 1. v. 7. seq. Vel *rex semper maximas* (*gratias*) *mihi agebat*. Idem in Andrià act. 3. sc. 2. v 9. Vel *hoc quis non credat*. Cicero Varroni: Vel *aliae quaepiam rationes honestas nobis & curas, & actiones darent*. Virgilius Eclog. 8. v. 69.

Carmina vel *Coelò possunt deducere Lunam*.

Idem lib. 11. Aeneid. v. 259.

Vel *Priamo miseranda manus*. . .

CAPUT II.

DE PERMUTATIONE, CASUUM NUMERORUM, ET GENERUM.

FREQUENTISSIMA est in Oratione CASUUM, NUMERORUM, & GENERUM inter sese Permutatio, quà tam *Oratores*, & *Historici*, quàm *Poëtae* utuntur.

NOMINATIVUS pro *Genitivò*. Cicero: Consules *alter ambòve* Sallust. in Catilinà: *igitur initiò* Reges (*nam in terris nomen imperii id primum fuit*) *diversi pars ingenium*, *alii corpus exercebant*. Livius lib. 41. *Quando duo ordinarii* Consules *ejus anni alter ferrò*, *alter morbò periisset*; pro Regnum, & duorum Consulum. Et pro *Accusativò*, sed ferè post Verbum Dico, Puto, Sentio, aut simile. Terent. in Andria act. 4. sc. 6. v. 2.

Quae sese optavit inhonestè hic parare ditias
Potiùs, *quàm in patria honeste pauper vivere*.

Catullus Carm. 4. v. 1. seq.

Phaselus ille, *quem videtis hospites*,
Ait fuisse navium cellerrimus.

Virgilius 2. Aeneid. v. 377 lib. 1. Carm. Od. 2. v. 43. seq.

. . . *sensit medios* delapsus *in hostes*.

Hora-

Horatius lib. 1. Carm. Od. 2. v. 43. seq. Patiens *vocari Caesaris* ultor. Ovid. lib. 2. Trist. Eleg. 1. v. 10.

Acceptum refero versibus esse nocens.

Item pro *Vocativo* apud Poëtas. Lucret. lib. 1. v. 45. seq.

Quod superest, vacuas aures mihi, Memmius, & te
Semotum à curis adhibe veram ad rationem.

pro Memmi. Virgilius 6. Aeneid. v. 836. *Projice tela manu, sanguis* meus; pro Mi, Idem lib. 8. v. 77.

Corniger Hesperidum fluvius *regnator aquarum*;

pro fluvie. Persius. Sat. 1. v. 61. *Vos ò* Patricius *sanguis*; id est, Patricie.

GENITIVUS pro *Nominativò*. Terentius *in Andria* act. 4. sc. 5. v. 6. *Quid illi* hominum *litigant?* pro quot homines. Idem in Phormione act. 1. sc. 3. v. 2. *Ubi in mentem ejus adventi venit?* Virgilius lib. 1. Aeneid. v. 78. *Tu mihi, quodcunque hoc* regni; pro hoc regnum. Et pro Accusativo ibidem v. 244. *Fontem superare Timavi*, & v. 247. *Hic tamen ille urbem* Patavi.

DATIVUS pro *Accusativò*, maximè cum Infinito Esse. Terent. Hautont. act. 2. sc. 4. 2. 8. *Nam vobis expedit esse bonis*. Horat. in Art. v. 372. seq.

- - - - - Mediocribus *esse* poetis
Non Dii, non homines, non concessere columnae.

Brutus ad Ciceronem: *Et quis supplicat, ut optimè meritis liceat esse* salvis. Martialis lib. 9. Epigr. 12. v. 16.

Nobis *non licet esse tam* disertis.

ACCUSATIVUS pro *Nominativò*, more *Graecorum*. Terentius in Andr. act. 1. sc. 1. v. 142. seq. Observes *filium, quid agat*; pro observes, quid filius agat. Idem in Adelph act. 5. sc. 4. v. 20. Illum, *ut vivat optant*. & in Eunuc. act. 4. sc. 3. v. 11. Eunuchum, *quem dedisti nobis, quas turbas dedit*. Plautus in Amphitr. act. 4. sc. 1. v. 1.

Naucratem, *quem convenire volui, in navi non erat*.

Cicero Sulpicio: Rem *vides, quò modò se habeat*. Idem ad Atticum lib. 14. *Nosti* virum *quam tectus*. Caesar lib. 1. Belli Gallici cap. 39. Rem frumentariam, *ut satis commodè supportari posset, timere dicebant*.

Item ACCUSATIVUS pro *Ablativò*. Plautus in Rudente act. 3. sc. 5. vers. 34.

Vos respondetote istinc istarum vicem.

Bonam, magnam, minimam partem, pro bonâ, magnâ, minimâ ex parte. Lucret. lib. 3. v. 64.

Non minimam partem *mortis formidine aluntur*.

Idem lib. 6. v. 1247.

Inde bonam partem *in lectum moerore dabantur*.

Caesar lib. 1. Belli Gall. *Eos impeditos, & inopinantes aggressus*, magnam partem *concidit*, & lib. 4. cap. 1. Maximam partem *lacte, atque pecore vivunt*. Cicero lib. 1. Officior. Magnam *autem* partem *clementi castigatione licet uti*. Idem ad Paetum: *Mihi licere has res non omninò quidem, sed* magnam partem *relinquere*.

VOCATIVUS *pro Nominativò* apud Poetas. Virgilius lib 9. Aeneid. v. 641. Macte *nova virtute, puer.*; pro mactus. Idem lib. 10. v. 327. miserande *jaceres*. Persius Sat. 3. v. 29. seq.

Stemmate quod Tusco ramum millesime *ducis*;
Censoremne tuum, vel quod trabeate *salutas*?

pro millesimus, & trabeatus.

ABLATIVUS pro *Genitivò*. Virgilius Georg. 1. v. 164. Iniquo pondere *rastri*; pro iniqui ponderis. Et pro Dativo, Idem Æeneid. 4. v. 224. seq. *Tyria* Carthagine *qui nunc Expectat*. Cicero in Philipp *Cùm tu* Narbone *mensas hospitum convomeres*. Idem de Naturâ Deorum: *Sepultus esse dicitur* Lacedemone. Et ad Sulpitium: *Commendo tibi domum ejus, quae est* Sicyone.

Numeri etiam mutantur, ut SINGULARIS pro *Plurali*. Terentius Heautontim. act. 2. sc. 4. v. 13. Cujus *maximè mos est consimilis vestrùm, hi se ad vos applicant*. Idem Eunuch. act. 2. sc. 1. v. 19. seq. *Adeon' homines immutarier ex amore, ut non cognoscas* eundem *esse*, pro eosdem. Cicero ad Coelium: *Totum negotium non esse dignum viribus nostris, qui majora opera in Republicâ sustinere & possum, & soleam*. Sallust. in Catilinâ: *Interea servitia repudiabat*, cujus *initio ad eum magnae copiae conveniebant*; pro quorum. Varro lib. 1. de Re Rustic. *Facilius enim eis, quàm minori natu, sunt* dicto *obedientes*. Idem: *Eos praeesse oportet, qui periti sunt rerum rusticarum non solùm enim debere imperare, sed etiam facere, ut* facientem *imitentur*; pro facientes.

Rursus Numerus PLURALIS pro *Singularis*. Teren-

rantius in Eunucho act. 1. sc. 2. v. 87. seq,

Eunuchum dixti velle te, quia solae his utantur Reginae.

Cicero pro Milone: *Si tempus est ullum jure hominis necandi*, quae multa *sunt*, *certè illud non modo justum verùm etiam necessarium*. Id. lib. 3. de Legibus. *Tamen libertatem istam largior populo, ut auctoritate* valeant, *&* utantur *Bonis*. Virg. lib. 8. Aeneid. v. 427. seq.

Fulmen erat, toto genitor quae plurima *Coelo*
Dejicit in terras.

Et maximè in illis Particulis, quae Numerum adsignificant, ut *Pars*, *Quisque*, *Uterque*. Ovidius lib. 4. Metamorph. v. 560. Pars *volucres* factae. Idem lib. 7. Metamorph. v. 574. seq. Fugiuntque *penates Quisque suos*. Livius: *Suas quisque* abirent *domos* &, *Ad se* quisque *omnia* trahant. Rursus: Uterque transfixus *duabus* haerentes *hastis moribundi ex equis* lapsi sunt. Apulejus lib. 8. *Sarcinulis* quisque *sumtis suam viam* capessunt.

GENERIS autem Mutatio variis modis fit; Nam interdum Genus aliud pro aliò *ponitur* sine ullo respectu, ut *Foemininum* pro Neutro. Horat. Epod. Od. 8. v. 7. seq.

Et mammae putres, equina quales *ubera*;
pro qualia.

Neutrum pro Masculino: Plautus in Aulularia act. 2. sc. 4. v. 45. *Coquus ille* nundinale est. Idem in Captivis act. 2. sc. 3. v. 79. *Fac* fidele *sis fidelis*. & in Mercatore act. 5. sc. 4. v. 45.

Eamus intrò, *non* utibile *hic locus factis tuis*.

Terentius in Eunucho act. 2. sc. 1. v. 5. *Ego quoque unà pereo, quòd mi est* charius; pro, qui mihi charior sum, ut inquit Donatus.

Aliquando Genus *mutatur*, cùm fit relatio non ad Nomen in Orationis serie collocatum, sed ad aliquam Vocem ejusdem Significationis, at Generis diversi; ut sunt *Animans* Animal, *Arbos* Arbustum, *Foetus* Foetura. Lucret. lib. 1. v. 352. seq.

Crescunt arbusta, & foetus in tempore fundunt,
Quod cibus in totas usque ab radicibus imis.

Al-

Alvus Alvearium, *Fluvius*. & Flumen. *Fimus*, & Stercus Varro lib. 1. de Re Rustic. *Sin cogare secundum flumen aedificare, curandum, ne adversum eum ponas*. Id. ibidem: *Alteram enim partem ferri oportet è villa novum fimum, ex altera veterem tolli, quòd est, quàm recens, quod confracuit, melius. Et* lib. 3. *Nec si ex alvo in alvum in eodem loco trajcias, negligenter faciendum, sed si transiturae sunt apes, ea apiastro perfricandum. Pecora* Pecudes, *Specus* Spelunca. Ovid. lib. 1. Metamorph. v. 821.

Hoc pecus omne meũ est: multae stabulãtur in antro.

Idem lib. 4 Fastor. v. 495. seq.

Est specus exesi structurâ pumicis asper;
Non homini regio, non adeunda ferae.

Nonnunquam mutatur GENUS, cùm duae dissimiles Voces in Oratione collocantur, quorum posterior *Genere* non respondet, sed ad Rem significatam refertur. Terentius in Andria act. 3. sc. 5. v. 1. *Ubi illic est scelus, qui me perdidit*. Idem in Eunucho act. 2. sc. 3. v. 10. *Ut illum Dii Deaeque omnes senium perduint, qui me hodie remoratus est*. Idem ibidem Prolog. v. 31. seq. *Eus se non negat personas transtulisse in Eunuchum suam.* Virgilius 5. Aeneid. v. 122. *Centauro invehitur magna*. Ennius lib. 10. Annal.

Insignita ferè tum millia militum octo
Duxit, Dilectos Bellum tolerare potentes.

Sallustius lib. 5. Historiarum: *Legiones* Valerianas *comperto lege Gabiniâ* Bithyniam, & Pontum *Consuli datam missos esse*. Livius: Samnitium *caesi tria millia trecenti*. Curtius: lib. 4. *Duo millia crucibus affixi*.

Praeterea fit GENERIS mutatio, cum Relativum ad posterius Verbum refertur, ut Sallustius in Catilina: *Est locus in carcere, quod* Tullianum *appellant*. Varro lib. 1. de Re Rustic. *Videndum, ut sit de tenero ramo ex utraque Parte aequabiliter praecisum, quas alii clavolas, alii taleas appellant*. Cicero de legibus: *Tunc domicilia conjuncta, quas Urbes dicimus*. Quintilianus: *Accentus, quas* Graeci *prosodias vocant*.

GENUS, & NUMERUS simul mutantur, ut Virgilius: *Pars mersi tenuêre ratem*. Idem 6. Aeneid. v. 660. *Hic manus ob patriam pugnando vulnera passi*. Sallustius

in

in Jugurtha: *Magna pars vulnerati, aut occisi*. Livius: *Maxima pars Equitibus in flumen acti*.

CAPUT III.

DE PERMUTATIONE TEMPORUM, ET MODORUM.

NEc minus frequens est optimis Auctoribus TEMPORUM, & MODORUM Commutatio, quae inter Verborum figuras quoque censetur. Ita Tempus *Praesens* pro PRETERITO, Plautus in Mostellaria act. 3. sc. 1. v. 113.

- - *Eas quanti* destinat? pro destinavit.

Virgilius 3. Aneid. v. 3.

- - *Et omnis humo* fumat *Neptunia Troja*.

Cicero in Verrem 8. *Timarchides* negat *esse ei periculum*. Lucretius lib. 6. v. 1255.

Corpora nonnunquam posses retroque videre.

pro vidisses.

Et pro FUTURO, maximè in *Infinitivis*. Virgil. 1. Aeneid. v. 19. seq.

Progeniem sed enim Trojano à sanguine duci.
Audierat; - - - pro ducendam esse.

Praeteritum Perfectum pro PLUSQUAMPERFECTO. Idem 11. Aeneid. v. 112.

Nec veni, *nisi Fata locum sedemque dedissent*;

pro venissem. Idem Aeneid. 2. v. 599. seq.

- - - - - *Et ni mea cura resistat*.
Jam flammae tulerint, *inimicus &* hauserit *ensis*.

pro tulissent, hausissent.

Et pro FUTURO. Idem Aeneid. 4. v. 590:

- - - - - *Proh Jupiter! ibit*
Hic, ait, & nostris illuserit *advena regnis?*

pro illudet.

Ex Modis *Indicativus* pro QUOVIS ALIO saepe ponitur. Plautus in Aulularià act. 1. sc. 1. v. 23. *Nec prae-*

praesentiscat, *aurum ubi* est *absconditum*; *prosit*. Id. ibid. act. 3. sc. 6. v. 22. *Quae mi' interbibere, sol si vino scatet*; *pro* scateat. Cicero lib. 5. ad Atticum: *Bono animo* es; pro sis. Varro lib. 2. de Re Rustica: *Sed bono animo es*. *Idem* lib. 3. *Quatuor d. inde* intromisit *in leporarium, brevi explerit*; pro intromiserit.

Imperativus pro INDICATIVO. Virgil. Eclog. 7. vers. 35.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus: at tu
Si foetura gregem suppleverit, aureos esto;

pro eris.

Optativus pro INDICATIVO usurpatur non apud *Latinos* modò, sed etiam *Graecos*, ut ἔλθοι, pro ἤλθεν, λαλήσοι, pro ἐλάλησεν, & similia, quae adnotavit *Eustachius* in Homerum. Varro lib. 2. de. Re Rustic. *Tatum enim* fefellerit; pro fefellit.

Infinitivo pro PRAETERITO IMPERFECTO *Indicativi* Modi crebrò utuntur *Poëtae*, & *Historici*, & inprimis *Sallustius*, atque ejus imitator, *Tacitus*; sed & *Oratores*; ut Cicero in Verrem 4. Ridere *convivae*, Machinari *ipse*; pro ridebant, machinabatur. Idem lib. 1. Officior. Stomachari *Canius*; *sed quid faceret?* Et lib. 4. ad Atticum: *Ille vehemens furere*; *post hunc verò furorem nihil*, *nisi caedem inimicorum*, cogitare, *vicatim* ambire, *servis apertè spem libertatis* ostendere.

CAPUT IV.

DE CASIBUS CUM NOMINIBUS JUNCTIS PRAETER VULGATUM USUM.

VETERES interdum *Casus* à communi Sermonis usu alienos NOMINIBUS tribuunt, sicuti *Genitivum* jungunt his, quae vulgò DATIVUM habent, *Communis*, *Similis*, *Dissimilis*. Terent in Hecyrâ act. 1. Scen 2. vers. 37. *Et haec communia* omnium, *quae sunt patrum*. Cicero lib. 1. Offic. *Commune* animantium omnium

nium *est conjunctionis appetitus* Idem in *Academicis: Eorum quatuor, quae supra dixi, dissimile*. Plautus in Asinaria *Act*. 3. sc. 3. v. 91. *Non similem* furis hujus Terentius in Eunuch. act. 3. sc. 2 v. 43. Domini *similis es*.

Item Genitivum habent, non semper ABLATIVUM, anxius, atrox, firmatus, Promtus, apud Sallustium. *Alienus*, Cicero lib. 1. de *Finibus*: *Quis alienum putet* esse ejus dignitatis, quam mihi quisque tribuit. Et de Vniversitate: Naturam fugientem, & ejus copulationis alienam Id. lib. 1. Quaest. Acad. Et uno nomine omnia, quae essent aliena firmae, & constantis orationis. Id. pro Caecinna: *Alienum* caussae. Sallustius in Catilina: Neque aliena consilii. Lucret. Lib. 6. v. 1063.

Nec tamen haec ita sunt aliarum rerum *aliena*, &

Lib. 3. v. 832.

Aut quia non veniunt omninò aliena salutis.

Quod imitatus Tertullianus de Resurrectione Carnis: *In re ergo aliena* salutis. Et adversus Marcionem Lib 4 Æternitatis *aliena*. *Dignus*, Plautus in Trinummo act. 5. sc. 2. v. 29. *Non ego sum dignus* salutis.

Virgilius Æneid. 12. v. 649.

Descendam, magnorum haud quaquam indignus avorum.

Ovidius in Epist. Helen. ad Parid: v. 256.

Militia est operis *altera digna* tui.

Balbus Ciceroni: *Suscipe curam, & cogitationem dignissimam* tuae Virtutis. Martianus IC Leg. 18: § penult. D. de Jur. Fisc. *Ne alioquin poenam patiatur dignam* suae personae. *Falsus*, *Lassus*, Terentius in Eunucho act. 2 sc. 2. v. 43 *Vt falsus* animi *est*. Plautus in Cistellaria act 2. sc. 1. v. 8. *Ita me amor lassum* animi *ludificat*. *Foecundus*, *Laetus*. *Sallustius* lib. 2. Historiar. Frugum, pabulique *laetus ager*. Tacitus lib. 6. annal. 27. *Genus foecundum* bonorum. Idem lib. 1. Histor. 11. Annonae *foecunda*.

Ingens, & *Immedicus*, Sallust. lib. 3. Historiar. *Ingens ipse* virium, *atque* animi. Id. in fragm. incert. Libror. *Immodicus* animi. Vellej Lib. 1. *ipse modicus* virium.

ta-

Tacit lib. 1. annal. 69. *Sed foemina ingens* animi. *Trepidus*, Id lib. 6. annal. 21. Trepidus admirationis, & metus, Refertus, Completus, Vacuus. Varro lib. 4. de Vita Populi Rom. Quae prius fuerunt hominum referta. Cicero pro Plancio: Audieram refertam esse Graeciam sceleratissimorum hominum, ac nefariorum Et pro lege Manilia: Referto praedonum mari. Idem in Verrem: *Completus jam* mercatorum *carcer esset*. Salluft. in Iugurth. *Ager aridus*, *& vacuus* frugum. *Plenus* Veteres *Genitivo* junxisse notavit *Quintilianus*, & si *Cicero* interdum etiam tribuit *Ablativum*. Terent. in Hecyr. act. 4. sc. 3. v. 23. Vini *plenum*. Varro in Eumenidibus. *Ego autem qui essem plenus* vini, *&* Veneris. Cicero in Orat. post. Redit. in Senat. Vini, somni, stupri *plenus*. Id. lib 2. de Orator. Bonorum virorum *plenum forum*. Salluft. in Iugurtha: Quae gravia quamquam, & flagitii plena erant. Virgil. Æneid. 1. v. 460.

Quae regio in terris nostri *non plena* laboris?

Dativum casum habent *Bonus*, *Foecundus* Salluft. in Jugurtha: *Bonus* pecori, arbori *infoecundus*. Tacitus de moribus Germanor. cap. 5. *Frugiferarum arborum impatiens*, pecori *foecunda*.

Accusativum in vicem GENITIVI, *Aemulus*, *Oblitus illud*. Sallustius lib. 3. Historiar. Facta, Consultaque ejus quondàm aemulus erat. Attius: Mea fata in acie obliti. Vel loco ABLATIVI, ut, *opus illam rem*. Plautus in Truculento act. 5. v 10. *Puero opus est* cibum. Varro lib. 1. de Re Rustica: *Centum jugeribus vinearum opus esse quindecim mancipia*. Cicero ad Atticum: Video mihi opus esse viaticum. Et ad Tironem: Omnia pollicitus est, quae tibi essent opus. Quod etiam cum Nominativo jungitur. Idem lib. 5. de Republ. *Bono Patrifamilias ratiocinandi* quidam usus *opus est*. Et ad Curionem: Dux nobis, & auctor *opus est*.

Ablativum Veteres tribuunt plurimis Nominibus, quibus nunc Genitivus servit, ut *Cupidus*, *Studiosus*. Plautus in Pseudolo act. 1. sc. 2. v. 50. Vino modo cupidae estis. Idem in Mite act. 3. scen 1. vers. 207. *Qui nisi* adulterio, *studiosus*. *Ferax*, Virgilius: *Illa Ferax* oleó *est*. *Expers*, Turpilius in Pedio.

Edu-

Educta, ut pars est, expers malitiis, *metuens sui*.

Catullus de Coma Berenices Carm. 66. *v.* 77.

- - - *Cùm Virgo quondam fuit* omnibus *expers*.

Lucretius lib. 2. v. 1091.

Ipsa suâ per se sponte omnia Dis agere expers.

Sallust. in Catilina *Crudelitate foeneratorum plerique patria, sed omnes* famâ, *atque* fortunis *expertes sumus*.

Ablativum sine *Praepositione* habent, *Purus*, Horat. lib 2. Sat. 3. v. 213. Et *purum est* vitio. *Alius*, ut *Alius illo*. Varro lib. 2. de Re Rustica: *Est aliud* melle *propolis*. Brutus, & Cassius in Epistola ad Antonium: *Nos ab initio spectasse otium, nec quicquam aliud* libertate communi *quaesisse exitus declarat*. Horatius lib. 1. Epist. 16, vers. 20.

Neve putes alium sapiente, bonoque *beatum*.

Idem lib. 2. Epist. 1. v. 240.

- - - *Aut alius* Lysippo *duceret aera*.

Idem lib. 2. Sat. 3. v. 208. *Qui species alias* Verò. - - - Apulejus lib. 3. Metamorphos. *Nullam aliam* meà *Fotide malle*. Idem: *Aliam rem* invidià *nullam esse*.

CAPUT V.

DE CASIBUS CUM VERBIS JUNCTIS PRAETER VULGATUM USUM.

SIMILITER antiqua consecutionis ratio à vulgata loquendi consuetudine mutat in Verbis, quibus alios, & diversos Casus Veteres applicant. Sic cùm *Genitivo* jungunt Verba *Abundo*, *Careo*, *Egeo*, *Indigeo*. Lucilius lib. 8. Satyrar. Quarum *abundemus* rerum, & quarum *indigeamus*. Terentius in Andr. act. 5. sc. 3 v. 19. *Quasi tu* hujus *indigeas* patris. Idem in Haeutontim. act. 2. sc. 4. v. 20. *Praeterquam* tui *carendum quod erat*. Cicero: *Quid est, quod in hac causa* defensionis *egeat*. Horatius lib. 1. Epist. 6. v. 39. - - - *Eget* aeris *Cappadocum Rex*. *Abstineo*. Idem Carm. lib. 3. Od. 27 v. 69. seq.

seq *Abstinuto* irarum, calidaeque rixae: quod ad *Graecorum* imitationem est. *Adipiscor*, Tacitus lib. 6. annal. 45. *Dum dominationis adipisceretur*. *Afficior*, *Angor*, Plautus in Epidico act. 3 sc. 1. v. 6. *Absurdè facis, qui angas te animi*. Cicero in Verrem 4. *Angebatur tamen animi necessariò*. Martianus JC. *Ejusdem legis poenae adficitur*. *Compleo*, *Impleo*. Lucretius lib. 5. v. 1161. Et ararum *compleverit Vrbes*. Plautus in Mercator. act. 2. sc. 3. v. 74.

Impleantur meae fores elogiorum carbonibus. Idem in Menaech. act. 5. sc. 5. v. 3. *Parasitus, qui me implevit flagitii, & formidinis*. Virgil. lib. 1. Æneid. v. 215.

Implentur veteris Bacchi pinguisque ferinae. *Desipio*, *Discrucior*, Plautus in Epidico act. 1 sc. 2. v. 35 *Desipiebam mentis, cùm illas scriptas mittebam tibi*. Id in Aulularia act. 1. sc. 2 v. 27. *Discrucior animi*. *Fallo*, *Fallor*, Plaut. in Epidico act. 2. sc. 2. v. 55. *Nec sermonis fallebar tamen*. Lucretius lib. 5. v. 921. *Nec me animi fallit, quàm sint obscura*. *Fastidio*. Plautus in aularia act. 2. sc. 2. v 67. *Fastidit* mei. Lucilius Lib. 7. Satyrar. *Tristes, difficiles sumus, fastidimus* Bonorum. *Levo*. *Liberor*. Livius lib 21 *Levarunt animum* religionis Vlpianus: *Puto, & ille eo sensum casu, quo* curae, & tutelae *liberetur*.

Dativo junguntur à veteribus *Anteeo*, *Antecedo*. Plautus in amphitr. act 2. sc. 2. v. 18. *Virtus omnibus rebus anteit profectò*. Cicero lib. 1. Officior. *Quantùm natura hominis* pecudibus, reliquisque bestiis *antecedat*. Paulus Lib. 7. Quaestion. Leg. 92. D. de Verb. sign. *Proximus est*, cui *nemo antecedit*. *Contineo*, *Comprehendo*. Varro lib. 4. de Lingua lat. *Capitium ab eo, quod capiat pectus*, id est, ut Antiqui dicebant, indutui comprehendat. Hermogenianus Leg. 92. D. de Condit. & Demonstr. *Pecuniam* conditioni *comprehensam*. Callistratus leg. 2. D. Ex quib. Cauf. major. *Quod ad eos pertinet, qui ei continentur*.

Curo cùm significat Provideo, Observo, Plaut. in Truculento act. 1. sc. 2. v. 35.

Quia tuo & vestimento, & cibo alienis rebus curas.

attius

Attius in antigona — *jam jam neque Dii regunt*, *Neque profectò Deûm summus rex* omnibus *curat*. Apulejus apolog. 1 *Usque adeò* rebus meis *curat*. & alibi saepius. *Dissentio*, Quintilianus: Huic opinioni *neque omninò accedo, neque planè dissentio*. Columella: *Ego plurimorum* opinioni *dissentiens*. *Decet*, ut est adud Graecos Πρέπει. Plautus in amphitr. act. 3. sc. 4. v. 24. Ornatum capiam, qui potis decet. Idem ibidem act. 2. sc. 2. v. 188. Nostro generi non decet. Terent. in adelph. 3. 4. 45: Ut vobis decet. & 5. 8. 5. Ita nobis decet. Gel. lib. 9. cap. 15. *Quàm* aetati *ejus decebat*. *Instruo*, Sallust lib. 2. Historiar. *antequam regressus Sertorius instrueret* pugnae *suos*.

Invado, Varro lib. 4 de Vita Populi Rom. *Tanta porrò invasit cupiditas honorum* plerisque. Cicero ad Tironem: *Sed mirus invaserat furor non solùm improbis, sed etiam* his, *qui Boni habentur*. Plautus in Epidico act. 5. sc. 2. v. 5.

Lassitudine invaserunt misero *ingenua flegmina*. Caecilius in Syracusis: *Tanta* huic *invasit in corde indulcitas*. *Moderor*, *Praestolor*. Sallust. in Catilina: *Cujus libido* gentibus *moderatur*. Cicer. pro Coelio *Quod, & pudor tuus moderatur* orationi meae. Idem Orat. 1. in Catilinam: *Qui tibi ad forum Aurelium praestolarentur*.

Accusativum Casum Veteres addunt his Verbis, *adversor*, Sallust. lib. 5. Historiar. Regem *adversabatur*. Tacitus lib. 1. Histor. 1. *Ambitionem Scriptoris facilè adverseris*. & Lib. 4. 84. *Vulgus adversari* regem. Item lib. 1. Histor. 38. infaustam adoptionem *adversantes*. *adulor*, quod notavit Quintilianus. Cic. lib. 1. Officior. *Nec adulari nos sinamus*. Tacitus lib. 16. annal 19. Tigillinum, *aut* quem alium *Potentium adulatus est*. Valer. Max lib 4 cap. 3. Si Dionysium *adulari velles*, *ita non esses*. *Condono*, Plautus in Rudente act. 5. sc. 3. v. 11. seq. *Mihi triobolum ob eam rem ne duis*, *condono* te. Terentius in Phormione act. 5. sc. 7. v. 54. *Argentum*, *quod habes*, *condonamus* te. Afranius in Fratriis: *Id aurum* me *condonat*.

Egeo

Egeo, *Indigeo*. Cato: *Vitio vertunt*, *quia* multa *egeo*; *at ego illis*, *quia nequeunt egere*. Salluſtius in *Jugurtha*: Pauca munimenta *egebat*. Cicero in Laelio: *Nihil unquam omninò indigere* amicos. *Fungor*, Terent. in Haevtontimor. act. 3. ſc. 3. v. 19. *Hominis ſum frugi*, *& temperantis functus* officium, & in Phorm. act. 1. ſc. 5. v. 51. ſeq. *Functus adoleſcentuli eſt* officium *liberalis*. Plaut. in Moſtellar. act. 1. ſc. 1. v. 45. *Sine me alliatum fungi* fortunas meas. Svetonius in auguſto cap 45. *Qui* ſuam vicem praeſidendo fungerentur. Idem ibid. cap. 35. Senatoria munera fungerentur. Ignoſco, Plaut. in Amphitr act. 1. ſc. 1. v. 101. *Velatis manibus orant*, *ignoſcamus* peccatum ſuum. *Indulgeo* Terent. in Eunucho act. 2. ſc: 1. verſ. 16. *Nimis* me *indulgeo* & in Heavtont. act. 5. ſc. 2. v. 35. Te *indulgebant*. *Inſulto*, Salluſt. lib. 1. Hiſtor. Multos *à pueritia* Bonos *inſultaverat*. *Inſervio*. Plaut. in moſtellar. act. 1. ſc. 3. v. 33. Vnum *inſervire* amantem. Et ib. v. 59. *Si* illum *inſervibis* ſolum. *Noceo*, idem in Milite act. 5. v. 18. *Jura te non nociturum eſſe* hominem neminem. Id. ibidem v. 21.

Juro per DIANAM, *&* MARTEM, *me nociturum neminem*.

Obliviſcor, Cicero lib. 1. ad Atticum: *Suaviſſimam habui recordationem clariſſimi jurisjurandi*, quod *ego non eram oblitus*. Virgil. lib. 2. Æneid. v 148. - - *Hinc jam obliviſcere* Grajos. *Potior*, Terent in Adelphis act. 5. ſc. 4. v. 17. *Patria potitur* commoda. Id. ibid v. 22. *Hic potitur* gaudia. Cic. lib. 2. Officior. *Clandeſtino introitu* urbem *eſt potitus*. Idem lib. 2. Tuſculanar. Qv. *Aliquam gentem noſtram* urbem *potituram putem*. Nepos de Viris illuſtribus: *Qui* ſummam *Imperii potirentur*. *Propinquo* Salluſtius lib. 4. Hiſtoriar *Tùm verò Bithyni propinquãtes* amnem Tartanium. *Studeo*, Plautus in Milite act. 5 v. 44 *Minùs* has res *ſtudeant* *Vtor*, *& Abutor*, Cato de Re Ruſt. *Poſtea* id *utor*. Terent. in adelph. act. 5. ſc. 3. v. 29. mea, *quae praeter ſpem evenere*, *utatur ſine*. Id. in andriae prolog, v. 5. *in Prologis ſcribundis* operam *abutitur*. Lucr. lib. 6. v. 1134.

- - - *Aliquid*, *quod non conſuevimus*, *uti*.

Julianus JC. L. 7. ʃ. Procurator. D. Pro emto. *Si adver-*

versus petentem dominum coeperit exceptionem *rei voluntate ejus venditae*. Ulpianus leg. 23. §. si autem 7. D. Solut. Matrim. *Sed abutitur* dotem.

Ablativum Casum veteres jungunt Verbo *Admisceo*, Cicero lib. 2. de Natura Deorum: Multò calore *admixtus*. Caesar lib: 3. Belli civil. cap. 48. *Quod admixtum* lacte *multum inopiam levat*. Lucret. lib. 4. v. 1240.

Aegrè admiscetur muliebri semine *semen*.

Antefero, Sallustius in Jugurtha: Famâ, fide, *postremò* omnibus suis rebus *commodum regis anteferret*. *Caveo*, *Vito*, Plautus in Bacchidibus act. 1. sc. 2. v. 39.

Omitte, *Lyde*, *ac cave* malò.

Idem in Curculione act. 2. sc. 3. v. 19.

Proinde se domi contineant, *vitent* infortuniò.

Petronius in satyrico: P*onere jussit arma*, & malò *cavere*. *Facio*, Plautus in Milite. act. 4 sc. 1. v. 26. *Quid* illam *faciemus* concubinâ, *quae domi est?* Terent. in Eunucho act. 5 sc. 1. v. 21. *Quid illô facias*, *stulta?* Idem in Heavtontimor act. 2: sc. 3. v. 75. *Quid illô facias?* Nisi quis hîc malit esse Eclipsin Praepositionis *Cum*, vel *De*.

Praeterea apud Veteres pleraque Verba composita habent PRAEPOSITIONEM Nomini adjunctam, quam vulgò ferè ommittunt, ut aspicio, Varro lib. 2. de Re Rustica: *Simul adspicit* ad *me*, *Id.* ibidem: *Fundanius adspicit* ad *Scrofam*.

Adeò, Plautus in Trinum. act. 2. sc. 2. v. 105. *Tutè* ad *eum adeas*. Idem in Menaech. act. 3. sc. 2. v. 21. *Adibo* ad *hominem*. Terentius in Andria act. 2: scen. 1. v. 17. *Adeon'* ad *eum*. Cicero pro Sex. Roscio: Ad *Sullam Legati non adierunt*, Idem in Verrem: *Cùm* ad *Praetorem in jus adissemus*, & alibì frequenter. Caesar de Bello Civil. lib. 3. cap. 59. *Universi* ad *Caesarem adierunt*. Livius. *Scriba* ad *Tribunos Plebis adii*. *Aggredior*, Cicero pro Flacco: *Aggredior jam* ad *singulas Civitates*. Idem de Oratore: *Cùm* ad *caussam sum aggressus*. *Illudo*, Terent. in Eunucho act. 5. sc. 4. vers. 20. *Ulciscar*, *ut ne impunè* in *nos illuseris*. Idem in andria act. 4. sc. 5. v. 18. seq. *Adeon' videmur vobis esse idonei*, in *quibus sic illudatis*. *Invado*, Cicero: *Qui* in *fortunas hujus invaserant*.

rant. *Viso*, Plautus in Captivis act. 4. sc. 2. v. 14. *Vise* ad *portum*. Terentius in Hecyra act 1. sc: 2. v. 113. seq. *Nostra illico it visere* ad *eam*. Id. ibidem act. 2. sc. 1. v. 40.

Heri nemo voluit visentem ad *eam te intro admittere*.

Lucret. lib. 6. v. 1236.

Nam cuicunque suos fugitabant visere ad *aegros*.

Id. lib. 5. v. 635.

- - *Ad hunc quia signa revisunt*.

Gellius lib. 2. cap. 26. *Cùm* ad *M. Frontonem consularem pedibus aegrum viseret*. & lib. 13. cap. 30. *Revise* ad *me*.

Rursus solent Veteres interdum PRAEPOSITIONEM, Nomini *detractum*, VERBO addere, ut *adigere Arbitrum*, *adigere Jusjurandum*; pro agere ad Arbitrum, ad Jusjurandum, frequentes locutiones apud Ciceronem, & alios. *impendet me*, pro in me pendet. Terentius in Phormione act. 1. sc. 4. v. 2. *Tanta* te *impendent mala*. Lucilius:

Nunc ad te redeo, ut quae res me *impendet, agatur*.

Lucretius lib. 1. v. 327.

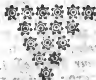
Mare quae impendent *vesco sale saxa peresa*.

Sic Cicer. ad Atticum: *Hic tibi* rostra *Cato advolat*. Caesar. lib. 6. de Bello Gallic cap. 32 *Ad eam regionem*, *quae* Atuaticos *adjacet*. Tacitus lib. 15. annal. 71. *advolvi* genua. & lib. 4. annal. 58 *Moenia urbis* obsidens Lucret. lib. 3. v. 556. *Connexus* corpus *adhaeret*. Virgilius lib. 4. Georg. v. 261.

Frigidus ut quondam silvis *immurmurat auster*.

Ovidius lib. 3. Metamorphos. v. 598.

- - - *Dextris adducor* littora *remis*.

CA

CAPUT VI.

DE PARTICIPIORUM, ET GERUNDIORUM USU ANTIQVO.

PARTICIPIIS, & GERUNDIIS, ut vocant, nimiùm licenter contrà vulgarem, & tritum morem usi sunt Majores. Nam PARTICIPIA quaedam habuerunt loco *Verborum* infiniti Modi, ut *Dicturum Facturum*, *Futurum*: Quae ita usurpantur, ut apud *Graecos* omnibus Numeris Generibusque sine discrimine attribuantur λέξειν, ποιήσειν, ἔσεσθαι, & similia, de quibus Gellius lib 1. cap. 7. Cato lib. 5. Originum: *Illi politici sese* facturum *omnia*. Cicero in Ver. 5. *Hanc sibi rem praesidio sperant* futurum. Quaedam PARTICIPIA auferendi Casu posuerunt, sed in Neutro Genere tantùm. Sallustius lib: 5 Historiar. *At Lucullus* audito *Q. Marcium Regem proconsule*; id est, cùm audisset. Id ibidē: *Legiones Valerianas* comperto *lege Gabianâ Bithiniam*, & *Pontum Consuli datam*; id est, cūm comperisset. Cicero lib. 2. Officior Adjuncto *verò, ut iidem etiam prudentes haberentur*. Livius lib. 21. *Satis* comperto *Ordiaeam petituros Romanos*. Tacitus lib. 1. Annal. 66. *Caecina* comperto *vanam esse formidinem*. Paulus Quaest. lib. 2. *Non dissimulato se libertum esse*.

GERUNDIIS in DUM itidē *Graecorum* imitatione, & exemplò usos vidimus Antiquos, non Poëtas modò, sed etiam alios Scriptores. Varro lib. 3. de Re Rusticà: *Acus* substernendum *gallinis parturientibus* Id ibid. *Eas haras* substernendum *paleà*. Idem: *Canes potius cum dignitate acres*, *& paucos* habendum. Et alibi: *In Foetura* dandum *potius hordeaceos panes*, *quàm triticeos*. l. Cicero ad Atticum: Iterandum *eadem ista mihi*. Idem de Senectute: *Sed* notandum *putavi lubidinem*. Et lib. 3. Tusculanar. *Iphigeniam Aulide duce* immolandum *jubet*. Cesar de Bellò Gallicò: *Omnes cruciatos esse* perferendum. Virgilius lib. 11. Æneid. v. 230.

- - *Pacem Trojano ab rege* petendum.

Lucret. lib. 1. v. 112.

- - *Poenas in morte* timendum. Idem lib. 2. v. 492.

Addendum *partes alias*. Et id genus idem plurima.

Quin etiam frequens usus fuit apud Veteres GERUNDIORUM à *Patiendi* significatione. Sallustius in Jugurtha: *Cum ad* imperandum *Tisdrum vocaretur, rursus coepit flectere animum suum*; id est, ut ei *imperaretur*, sive ad *parendum*, ut explicat Cicero in Epistolà ad Paetum. Virgilius Eclog. 8. v. 71.

Frigidus in pratis cantando *rumpitur anguis*.

id est, dum ei *cantatur*. Idem Georg. 3. v. 215. seq. *Vritaque* videndo *Foemina*; pro dum *videtur*, & Æneid. 12. v. 46. *Aegrescitque* medendo; id est, dum ei *medetur*.

CAPUT VII.

DE ADVERBIORUM, ET PRAEPOSITIONUM STRUCTURA.

ADverbia Loci Veteres cum *Genitivò* jungunt, frequentiùs sanè, quàm vulgò notum, aut usitatum. *Sic Inde loci* dixit Ennius lib. 1. Annal.

Constitit inde loci *propter sos dia deanum*.

Idem Lib. 10.

Inde loci *lituus sonitus effundit acutos*.

Lucilius lib. 10. Satyrar.

Multis inde loci *sermonibus concelebrarunt*.

Lucret. lib. 5. v. 789.

- - - Inde loci *mortalia secla creavit*.

Interea loci, Pacuvius in Chryse: *Interea loci flucti flaccescunt*. Plaut. in Pseudulo act. 1. sc. 3. v. 32. Interea loci *si lucri quid detur*. Terent. in Eunuchò act. 1. sc. 2. v. 47. seq. - - *Te* interea loci *cognovi*. Et alibi.

Quò, *Aliquò*, *Eò*, *Certò*, *Postea loci*. Sallust. in Jugurthà: Postea loci *Consul haud dubiè jam victor pervenit in oppidum*. Plautus in Mostellarià act. 4. sc. 2. v. 53. *Quò venerim novi* loci Alpianus leg. 1. D. de Servis exporta-

portandis : *Si fuerit distractus servus, ne* aliquò loci *mo- raretur*. Idem Leg. 19. §. 1. D. de Judiciis : Certò loci *administravit*.

Huc, *Longè*, *Proximè locorum*. Terentius in Andriâ act. 1. sc. 1. v. 43. *Commigravit* huc viciniae. Plautus in Bacchid. act. 2. sc. 2. v. 27. Proximè viciniae *habitat*. Cicero ad Atticum : *Tu autem* longè gentium.

Ubi loci, *Ubi gentium*, *Ubinam gentium*, *Nusquam ge- ium*, quae sunt notissima.

Et ADVERBIA quae *Tempus* significant, *Genitivo*, junguntur, ut *Tunc temporis*, *Pridie*, *Postridie*, *ejus diei*; quae postrema duo interdum *Accusativo* juncta leguntur. Cicero lib. 2. ad Atticum : *Tu* pridie Compitalia *memento*. Livius : *Etiam* Postridie Idus *rebus divinis supersedere justum est*. Ulpianus leg. 1. §. Priorem aestatem D. de Aqua quotidiana : *Si* pridie aequinotium *autumnale*. Idem Leg. 7. D. Soluto Matrim. *Nam si mulier* pridie vindemias *doti dederit*.

Item ADVERBIA, quae vim *Nominum* quandoque habent, cum *Genitivo* sociantur, ut *Abundè*, *Largè*; Virgilius Æneid. 7. v. 552. *Terrorum*, *& Fraudis* abundè *est*. Plautus in Turculentò act. 5. v. 11. Largiter vini. Et in Rudente act. 4. sc. 4. v. 144. Largiter *argenti*. ibid. act. 5. sc. 2. v. 28. Largiter *mercedis*. Plancus in Orationibus : Largiter *acerbitatis*.

Partim pro Quidam, ut Partim *hominum venerunt*, quod significat, *Pars* hominum venit, id est, *Quidam* homines auctore Gelliò lib. 10. cap. 13. Eum: lib. 23. Annal. *Utrùm negligentiâ* partim *Magistratuum, an avaritiâ, an calamitate populi Rom. evenisse dicam, nescio*? Sallustius lib. 3. Histor. *Quorum alia tol:ravi*, partim *reputi Deorum auxiliis*, *& virtute mea*. De quâ particula illud dignum observatione, eam aliquando citra geminationem usurpari. Cato de Re Rusticà : *Bubulcis obsequitor* partim, *quò lubentiùs boves current*. Idem ibidem. *Ulmos seritio*, partim *populos*. Sallustius in Jugurthâ *Urbes* partim *vi*, *alias voluntate imperio suo adjungit*. Cato lib. 1. Officior. *Sunt enim quaedam ita foeda*, partim *ita flagitiosa*. Idem de Amicitiâ : *Nihil est*, *quod illi non persequantur suis argutiis*, partim *fugiendas esse ni-*

nias amicitias, *neque necesse sit unum sollicitum esse pro pluribus*. Et de Legib. *Quorum scelere religiones tum prostratae, afflictaque sunt*, partim *ex illis distractis, ac dissipati jacent: qui verò ex iis*, &c. Id. lib. 2. de Divinatione: *A nobilissimis civibus*, partim *etiam à se omnibus rebus ornatis trucidatus jaceret*. Lucret. lib. 5. v. 949. seq.

Humida saxa super viridi stilantia musco;
Et partim *plano scatere, atque erumpere campo.*

Et alibi idem.

Tam, & *Quàm* sola ex *Adverbiis* Veteres jungunt cum *Superlativis*, vel *singulatim*, vel *junctim*, ad aequationem, ut Servius ait, posita. Plaut. in Aulularià act. 2. sc. 2. v. 59.

Quàm *ad probos propinquitate proximè te adjunxeris*.
Tam *optumum est*.

Terentius in Heautontimor. act. 5. sc. 2. v. 144. seq.

Quàm in minima spe situs erit,
Tam *facillimè patris pacem in leges conficiet suas*.

Cato de Re Rustica: Quam *acerbissimà ol. à oleum facies*, tam *oleum optimum erit*. Varro lib. 3. de Re Rusticâ: Quàm *paucissimos reliqueris*, tam *optimi in alendo fiunt*. Sallust. lib. 1. Historiar. Quàm *quisque pessumè facit*, tam *maximè tutus est*. Cicero: *Cum quo semper* quàm *familiarissimè vixerat*.

Est interdum, maximè apud *Comicos*, ut *Adverbia* sint loco NOMINUM *appositorum*: quod idem *Graecis* usitatum. *Sic Mulier* intus, id est domestica, & quae intus est, Plautus in Mercatore act. 4. sc. 1. v. 18 Id in Amphitr. act. 2. sc. 2. v. 138. *Tu Thessala* intus *pateram proferto foras* Et in Bachidibus act. 1. sc. 2. v. 62. *Ego tibi argentum iubeo jam* intus *efferi foras*. Idem in Menach. act. 1. sc. 3. v. 35.

Evocate intus *mihi cocum Cylindrum actutum foras*.

Varro in Satyris: *Donec foràs nos lutus evallaverunt*. Quibus gemina, & paria sunt illa: Parùm *fides*, id est Parva: Satis *consilium*, *otium*, pro multo, & abundanti. Terentius in Eunucho, & in Phormione act. 5. sc. 3. v. 27.

v. 27. *Iantè parùm mihi fidem esse apud te?* Cicero lib. 12. ad Atticum: *Si satis consilium quàdam de re haberem.* & Lib. 1. Rhetoric. *Vix satis otium studio suppeditare possumus* Julianus Leg. 32 D. de Usufructu: *Cùm plus pretium solvit servus*.

Praepositioni *in*, sive Motum denotet, sive etiam sine ulla Motùs significatione, Veteres Casum *Accusandi*, vel *Auferendi* indifferenter tribuunt, cujus rei Exẽpla in Notis ad Catonem plurima adduximus, quibus cumuli locò addi ista poterunt Plautus in Amphitr. act. 2. sc. 2. v. 34 *Qui istuc tibi* in *mentem venit*. Id. ibid. act. 1. sc. 1. vers. 25. *Numero mihi* in *mentem fuit*. & in Milit. act. 2. sc. 5. v. 50. *Introrumpam* in *aedibus*. Idem: *Pergam* in *aedibus nunc*. Varro lib 4. de Linua Latina. *Quà* in *Coelio monte itur*. Terent. in Eunch. act. 2. sc. 2. v. 29. *Videt me esse* in *tantum honorem*. Idem in Adelphis. act. 1 sc. 2. v. 44. *Te plura* in *hac re peccare* Cicero de Amicitia. *Vt ab amicis* in *magnam rem aliquem peccantibus non discedat*. Idem pro Lege Manilia: In *Praedonum fuisse potestatem sciatis*. Vlpianus leg. 3. D. de Jurejurando: *Quasi ventris nomine fuerit* in *possessionem*. Idem Leg. 33. §. 3. de Donation inter Virum, & Uxor. *Finge* in *possessionem precariam mulierem remansisse*. Julianus leg. 12. D. Qui Testamen. fac. *Ac si ii, qui ea fecissent, in hostium potestate non pervenissent*.

Similiter Praepositio, *Sub*, cum utròque Casu jungitur, aliter ac vulgò solet, ut Sub *jugum*, & Sub *jugo mittere*. Livius lib. 3. Sub *hoc jugo Dictator Aequos misit*. Cesar lib. 1. de Bell. Gall. cap. 10. *Et* sub *jugo missum*. Idem lib. 2. cap. 9. Sub *occasu Solis* Plinius lib. 8. *Ideò* sub *ipsa die quàm maximè invia petunt*. Rursus Sub *conditionem datum legatum*, Sub *conditionem manumissum*, &, Sub *conditionem reddendarum rationum liber esse jussus*, Jurisconsulti in Libris Pandactarum.

CAPUT VIII.

DE COMMUTATIONE SIMPLICIUM, ET JUNCTARUM VOCUM

SAepe apud veteres Auctores, maximè Poëtas, *Simplicia*, quae vocant, *Verba* pro COMPOSITIS ponuntur, veluti *Mentum, Miniscitur, Ventabant*, pro Commentum, Comminiscitur, adventabant, ut observat Festus

Termentum, id est, Detrimentum dixit Plaut. in Bacchid act. 4. sc. 9. v. 5.

Non Pelides termento fuit.

Paratus, *Quaesitus*, pro Apparatus. Exquaesitus. Sallustius lib. 2. Historiar. *Epulae* quaesitissimae. Idem in Fragm. incert. libror Paratu *militum, & armorum fuit.* Ovidius lib. 3. Ex Pont. epist. 4. v. 5.

Est opus exiguum, vastisque partibus *impar.*

Vallejus lib. 2. Histor. *Adventus deinde in Italia Antonii*, paratusque *contra eum Caesaris*. Tacitus lib. 11. Annal. 30. *Ne domum servitia, & caeteros fortunae* paratus *reposceret*. *Clarare*, *Clinare*, pro Declarare, Inclinare, Lucretius, & Cicero in Arato, & in Prognosticis, ut

Jupiter excelsà clarabat *sceptra columnà*.

Cedere, pro Accedere, aut Venire. Plaut. in Aululariâ act. 3. sc. 5. v. 52. Cedit *miles, aes petit*. Vel pro Concedere, Propertius lib. 1. Eleg. 9. v. 27. seq.

Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat *Amor*.

Ducere, *Fundere*, pro Inducere, Perfundere. Tibullus lib. 1. eleg. 1. v. 65. seq.

Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidà ducere *possit aquà*.

Idem lib. 3. eleg. 2. v. 20.

Mox etiam niveò fundere lacte parent.

Et lib. 5. eleg. 8. v. 50.

Multò tempora funde merò.

Fli-

Fligo, pro Conflicto, Attius, Lucretius, & alii. Unde *Flictus* apud Virgil. 9. Aeneid v. 667. *Dant sonitum flictu galeae* - - - - *Munero*, *Pendo*, pro Remunero, Expendo. Plautus in Captivis act. 5. sc. 1. v. 15.

Vt beneficium benemerenti nostro merito muneres.

Vlpianus leg. 52. §. si quis ex sociis. D. pro Socio: *Eos duntaxat sumtus societati imputabit, qui in eam rem pensi sunt*. *Paret*, pro Apparet, usitatum in Formulis, & frequens in lib. Jurisconsultorum. Cicero in Verrem. 5. *Si* paret *jugera fundi esse plura*. &: *Si* paret *adversus edictum fecisse*: & aliis locis plurimis. *Sistere*, *Stinguere*, pro Consistere, Extinguere. Lucretius lib. 1. v. 667.

Ignes in coetu stingui, *mutareque corpus*.

Id. ibidem: v. 1014. seq.

Nec mortale genus, nec Divûm corpora sancta,
Exiguum possent horai sistere tempus.

Cicero in Arato:

- - - Stinguens *praeclara insignia Coeli*,

Id in Verrem. 5. *Qui Rempublicam* sistere *negat posse, ni ad equestrem ordinem judicia referantur*. *Sector*, *Testor*, *Vagor*. pro Infector, Detestor, Pervagor.

Propert. lib. 2. eleg. 8 v. 19. seq.

Exagitet nostros manes, sectetur *& umbras*,
Insultetque rogis, calcet & ossa mea.

Et ibid. eleg. 16. v. 25. seq

Nec quia peccaris, testor *te sed quia vulgò*
Formosis levitas semper amica fuit.

Item lib 2 eleg. 28. v. 19.

Imò etiam primà terras aetate vagata *est*.

Tribuere, pro Distribuere, crebrò apud Ciceronem.

Rursus Verbis *Compositis* frequenter Antiqui utuntur locò SIMPLICIUM: Sic *Adopinari*, *Adcredere* Lucretius, *Adoro*, pro Oro, Propertius lib. 1. eleg. 4. v. 27.

- - - - *Maneat sic semper*, adoro.

Instare, *Incoenare*, *Inservare*, pro Stare, Coenare, Servare, & quidem perseveranter, & continuè. Svetonius in Tiberio cap. 72. Instans *in medio Triclinio*. Idem ibidem cap. 39. Incoenante eò, *complura, & ingentia saxa fortuitò supernè delapsa sunt*. Statius lib. 8.

 The-

Thebaidos v. 193. seq.

An tibi felices lucos miseratus Averni
Rector, & Elysias dedit inservare *volucres?*

Remigrare, *Reddere*, *Redire*, pro Migrare, Dare, & Ire, seu Venire, ut, *Redit haereditas, quae lege, & ab intestato obvenit.* Plautus in Poenul. Prol. v. 45.

Ad argumentum nunc vicissatim volo
Remigrare. - - -

Idem in Pseudulô act. 4. sc. 7. v. 124.

Hercle haud te sinam emori, nisi mi argentum
redditur.

Cato de Re Rustic. *Nuncut ad rem* eadem. Sallustius in Jugurthà: *Nunc ad institutum* reddeo.

CAUT IX.

DE ITERATIS, ET GEMINATIS VOCIBUS IN ORATIONE.

SOlent Veteres in *Oratione* easdem Voces *iterare* sine aliquà Sensùs necessitate, idque interdum paucis aliis interpositis, ut Terentius in Prologò Eunuchi vers. 17.

Habeo alia multa, quae nunc condonabitur;
Quae *proferentur post*. - - -

Plaut. in Aulularia act. 3. sc. 2. v. 31. seq.

- - - - Te *jam*, *nisi reddi*
Mihi vasa jubes, pipulo hic differam te *ante aedes*.

Idem in Captivis act. 2. sc. 1. v. 82.

Hinc *aliô pactô abire* hinc *non potes*.

Virgilius lib. 2. Aeneid. v. 756. seq.

Inde domum, si fortè *pedem, si* fortè *tulisset*.
Me refero. - - -

Varro lib. 4. de Lingua lat. *Virum fortissimum* Metium CURTIUM Sabinum, *cùm Romulus cùm suis ex superiore parte impressionem fecisset*, CURTIUM *in locum palustrem, qui tum fuit in forò, antequam cloacae fint facta*e

ctae, fecesisse. Vlpianus leg. 1. §. Medicos. D. var. & extraord. Cognition. Si *imprecatus est*, si [*ut vulgari verbò impostroum utar*] si *exorcizavit*. Pomponius leg. 16. D. de Testament. *Nam* etiam *compotibus mentis personales actiones* etiam *ignorantibus acquiruntur*. Celsus leg. 77. §. 1. D. de Legatis 3. *At vos, quos quis repositos habet, (ut quidam Bellis civilibus factitassent] eos legato contineri.*

Interdum in *sermone interruptò*, multis interjectis, eadem Verba resumuntur. Cicero ad Brutum: Cave *enim existimes*, BRUTE, [*quanquam non est necesse, sea me ad te, quae tibi nota sunt, scribere*] cave *putes probitate constantiâ, curâ, studiò Reipubl. quidquam illi esse simile*. Virgilius eclog. 8. v. 85 seq

Talis amor DAPHNIM, *qualis, cùm fessa juvencam*
Per nemora, atque altos quaerendo bucula lucos,
Propter aquae rivum viridi procumbit in herba
Perdita, nec serae meminit decedere nocti:
Telis amor *teneat*. - - -

Vlpianus leg. 40. D. de adquir. Haeredit. *Quaesitum est*, an, *licet quis paternae haereditatis nihil attingat; aliquid tamen propter patris voluntatem habeat, vel faciat*, an *creditoribus paternis cogatur respondere*.

Aliquando non *eadem* Verba, sed *diversa ab his*, quae praecesserunt, & tamen significatione paria, iterantur. Cicero lib. 1. Tuscul n. 88. Confirmatò illò, *de quo, si mortales animi sunt, dubitare non possumus, quin tantus interitus in morte sit, ut ne minima quidem suspicio sensus relinquatur*: hòc *igitur* probè stabilitò, & fixò, *illud excutiendum est*. Scaevola leg. 78. §. Maevia. D. ad SC. Trebelian. *Quaesitum est*, *an* Septicio *filio defuncto intra vicesimum annum sine liberis, hoc fideicomissum utrum pro portionibus haereditatis ad fratrem, & sororem ejus pertineat*. Paulus leg. 45. §. 2. D. de Jure Fisci: *Ejus bona, qui sibi mortem consciverit, non antè ad Fiscum coguntur, quàm prius constiterit, cuius criminis gratià mortem sibi consciverit*.

Huc pertinet repetitio *Antecedentis juncti* cũ PRONOMINE, quà antiqui, & optimi Auctores crebrò utuntur. Terent. in Heautontimor. Prol. v. 20. seq.

Ha-

Habet Bonorum exemplum, *quò* exemplò *sibi*
Licere id facere, quod illi fecerunt, putat.

Idem in Hecyr. Prol. v. 10. seq.

- - - - *Eòdem ut* jure *uti senem*
Liceat, quo jure *sum usus adolescentior.*

Cicero in Verrem: *Advenit* dies, *quò* die *ex instituto.* Cesar. de Bellò Gallic. lib. 1. cap. 49. *Ultra eum* locum, *quò in* locò GERMANI *consederant*. Idem ibid. *Erant omnino itinera duo, quibus* itineribus *domò exire possent.* Servius Sulpitius ad Ciceronem: *Quae* res *mibi non mediocrem consolationem attulit, volo tibi commemorare, si fortè eadem* res *tibi minuere dolorem posset.*

Geminantur quoque eaedem Voces rei, de quà agitur, *intendendae*, & *augendae*, quando *Meme dicimus* Meipsum, *Tete* Teipsum, *Vosvos* Vosmet ipsos: Sic *Atque atque* dixit Ennius in Annal.

Atque atque *ascendit muros* Romana *Juventus.*

Age age, Apage apage, Plautus, & alii Poëtae frequenter. *Magis, Magisque*, ut Graeci Μᾶλλον μᾶλλον, *Minus minusque, Plus plusque.* Cicero Filius ad Tironem: *Enitar, ut apud Judices* magis magisque *haec nascens de me duplicetur opinio.* Seneca lib. 1. de Beneficiis: *Beneficium demus, quod usu* magis magisque *placeat.* Plautus in Aulular. Prol. v. 18.

Atque illi verò minus minusque *impendiò*
Curare, minusque *me impartire honoribus.*

Id. ibidem act. 3. sc. 6. v. 10.

Plus plusque *Istbuc sospitent quod nunc habes.*

Catullus Carm. 38. v. 3. seq.

Magisque, & magis *in dies, & horas*
Irascor tibi. - - -

Nimium, nimiumque, Tibullus lib. 3. eleg. 6. v 21. seq.

Jam venit iratus nimium nimiumque *servus*;
Qui timet irati numina magna, bibat.

Ovidius in Epistol Penelopes Ulyssi v. 41.

Ausus es, ò nimium nimiumque *oblite tuorum.*

Properè properè, Plautus in Aulularia act. 2. sc. 8. v. 23. *Quantus quantus*, Terentius in Adelphis act. 3. sc. 3. v. 41. *Non non, Nihil nihil*, Cicero & alii alia.

Quin etiam geminantur negationes, & duae locò uni-

unius ponuntur, quò magis negent. *Graecorum* more, atque exemplò. Terent in Andriae Prologò v. 17.

Faciunt ne *intelligendo*, *ut* nihil *intelligent*.

Idem in Heautontimor. act. 1. sc. 1. v. 11. seq.

- - - *Agrum in his regionibus*.
Meliorem, ne que *pretii majoris* nemo *habet*.

Plaut. in Epidicò act. 5. sc. 1. v. 57.

Neque *ille* haud *objiciet mihi*.

Lucilius Satyrar. 17.

Proprium verò nil neminem *habere*.

Varro lib. 2. de Vita Populi Rom. *Quod à Rege munera eorum* noluerit nemo *accipere*. Cicero lib. 3. de Finibus: *Sed quanquam negent Stoici* nec *Virtutes*, nec *Vitia crescere*. Idem lib. 4. Quaest. Academic. *Quod Bonum quale sit*, negat *omnino Epicurus sine voluptatibus sensum moventibus* nec *suspicari*.

CAPUT X.

DE PARELCIS.

INterdum Voces quaedam in *Oratione* abundant, & *Elegantiae* tantùm causâ, non *necessariò* ponuntur, veluti *Homo*, *Mulier*, ut: Homo *adolescens*, Homo *Romanus*, dicit Cicero. Plautus in Pseudol. act. 1. sc. 5. v. 19. seq.

Quid mirum fecit? quid novum? Adolescens homo
Si amat. - - -

Homo *Italicus*, Varro. Nemo *homo*, Plautus in Amphitr. act. 2. sc. 1. v. 16. Et Mulier *meretrix*, idem in Mercatore act. 4. sc. 1. vers. 19. & Terentius Heauton. act. 3. sc. 2. v. 10. Nemo *quisquam*, *Nemo unus*, Sveton. in Caligula cap. 3. *Quantas* nemini cuiquam *contigisse constat*. Terentius in Eunuchò act. 5. sc. 9. v. 2. Nemo *bevole* quisquam. & in Hecyrà act. 1. sc. 1. v. 10. Nemo quisquam *illorum ad te venit*. Cicero: Nemo *de nobis* unus ex-

excelleat. Caesar lib. 3. de Bello Civili cap. 18. *Ad neminem unum summa imperii redit*. Livius lib 1. *Quia nemo unus satis dignus Regiô visus est*. *Omne quicquid*, Cicero in Verrem: Omnia quaecunque *Carpinates postulabat facere, & decernere solebat*. Valerius Maximus Lib. 1. *Concitatô impetu omne quicquid obviam fuerat proterentem*. Omnes universi, Apulejus lib 7. Metamorph Talibus dictis universi omnes assensere Res. Varro lib 1. de Re Rustica: ad vasa olearia, ac trapetas, quae res molae oleariae. Idem lib. 2. Scillae medium conterunt cum aqua ad mellis crassitudinem; tum ea re naturam aquae tangunt Ulpianus leg. 5 *D*. Qui potiores in pign. *Veluti si navis fuit obligata, & ad armandam eam* rem *vel reficiendam ego credidero*.

PRONOMINA *Hic*, *Is* etiam abundant, vel potius magis confirmant. Cicero in Academicis. *Jampridem ad hunc eum* [*ipsum me autem dicebat*] *quaedam institui*. Id, ad Fabium Gallum: *Lex sumptuaria, quae videtur λιτότητα attulisse*, ea *mihi fraudi fuit*. Sallust. in Catilina: *Sed urbana* ea *verò praeceps erat*. Similiter *Illud Id*, Plautus in Pseudolo act. 1. sc. 5. v. 114. seq.

Tibicinam illam, tuus quam gnatus deperit,
Eam *circumducam lepidè*.

Cicero pro Coelio: *Illud tempus aetatis, quod ipsum sua sponte infirmum aliorum libidine infestum est*, id *hoc loco defendo*. Id ad Sulpicium: *Illud, quod supra scripsi*, id *tibi confirmo*. *Ille*, Terentius in Adelphis act. 5. sc. 4 v. 12. *Ego* ille *Agrestis; saevus*. Virgilius Aeneid. 1. v. 3.

Multùm ille *& terris jactatus, & alto*.

Idem Æneid 5. v. 457.

Nunc dextrâ ingeminans ictus, nunc ille *sinistrâ*.

Mihi, Tibi, Sibi. Cicero ad Varronem: *At* tibi *repente paucis post diebus*. Catullus Carm. 34. v. 4. seq.

Mallem divitias mihi *dedisses*
Isti, cui neque servus est, neque arca.

Plautus in Amphitr. act. 3. sc. 2. v. 25. seq. Cum eo tu sermonem nec joco, nec serio tibi habeas. Id In captiv. prol. v 50. Suo sibi servit patri & ibid act 1. sc. 1. v. 3 *suo succo* sibi *vivunt*. Apulejus lib. 7. Metamorph. *Suis sibi gladiis obtruncatos relinquunt*. *Me, Te, Se*, Terentius

tius in Eunucho act. 5. sc. 9. v. 5. *Scin' me, in quibus sim gaudiis?* Idem in Andria act. 4. sc. 6. v. 2.

Quae sese inhoneste optavit parare hic ditias.

Plautus in asinaria act. 1. sc. 1. v. 52. *Atque ego me id facere studeo.* Sallustius in Catilina: *Omnes homines, qui sese student praestare.*

VERBA, ut *Facio*. Cic. l. 5. Tusculanar. *Anacharsis potuit pro nihilo pecuniam ducere, nostri Philosophi facere non potuerunt.*

ADVERBIA, ut *Rursum denuò, Repetentè subitò, Satiùs potiùs; Properè ocyus, Post ibi, Ubi quando*, Plautus. *Nunc jam, olim quondam. Herclè certè*, Terentius. *Post inde*, Ennius in Epicharmo. - - - *Sed* post

Inde *venit divinitus pulli s insinuans se*

Ipsa anima. - - - - -

Lucret. lib. 3. v. 528. - - - Post inde *per artus.*

Tùm porrò, idem lib. 1. v. 399: *Perinde quasi*, Cicero pro Milone: Perinde quasi *Appius ille Coecus viam munierit* Et pro Cluentio: Perinde quasi *ego non ab initio hujus defensionis dixerim.*

PRAEPOSITIONES, *Ab, Ad, Ex*, cùm loci proprio nomini adjunguntur, Sallust. in Catilina *Jam tùm Brutus ab Roma aberat.* Cicer. in Verrem: *Eo die Verres ad Messanam venit.*

Cùm Ennius in annal.

Effundit voces proprio cùm pectore sancto.

Terent. in Adelphis act. 3. sc. 4. v 55. *Haec tu facito, cum animo cogites* Sallust. in Jugurtha: *Anxius trahere cum animo suo.* Catullus Carm. 61. v. 166. seq.

- - *Transfer omine cum bono*

Limen aureolos pedes.

Idem ibid. v. 9. seq.

- - - - - *bona cum bona*

Nubit alite virgo.

Cic. L. 2. Offic. *Cum prima luce.* quòd Plautus, & Vetustiores, *Cum primo lucu.*

In, Terent. in Adelph. act. 1. sc. 1. v. 24. *In eo me oblecto.* Lucret. l. 4.

- - - *Longo in spatio pertundere saxa.*

CO-

CONIUNCTIONES, *Etiam quoque*, Plautus in ampitr. Prolog. v. 30. *Quoque &*, Virgilius lib. 1. Aeneid. v. 5. *Multa quoque & bello passus*. *Ergo propterea*, Terentius in Hecyra act. 1. sc. 1. v. 6. seq. *Ergo propterea te sedulo, & moneo, & hortor*. *Ergo igitur*. Apulejus lib. 7. *Ergo igitur evocato statim dementario*. *Quamvis licet*, Cicero de amicitia: *Quamvis licet excelleas*. Lucretius lib. 6. v. 600. seq.

Proinde licet quamvis coelum, terramque reantur
Incorruptafore.

CAPUT XI.

DE ECLIPTICIS.

RUrsus omittuntur Voces ferè omn is Generis, & est haec *Eclipsis* frequens optimo cuique veterum Scriptorum. Sic deest *Actio* in illis, *Agere ad exhibendum*, *Damni infecti*, *injuriarum*, quae in libris Iurisconsultorum crebrò occurrunt. *Aedis*, *Templum*, ut, *Ad Dianae*, *Ad vestae*. Terent. in Adelphis act. 4. sc. 2. v. 43. *Ubi ad Dianae veneris*. Plaut. in Poenulo: *In Veneris* Cicero pro Milone: *Cum falcibus ad Castoris, cum gladiis toto foro volitarunt*. Idem ad Terentiam: *Quemadmodum à Vestae ad Tabulam Valeriam ducta esses*. Horatius lib. 1. Sat. 1. Sat. 9. v. 35. *Ventum erat ad Vestae*. *Animus*, *Opinio*, Cicero L. 3 Officior. *Nec eum fefellit*. Idem lib. 14. ad Atticum: *Sed nos, ni me fallit, jacebimus*. Varro lib. 2. de Re Rust. *Tantum enim fefellerit*.

Aqua in illis Locutionibus: *Calida*, *Frigida lavari*; *Frigidam, Calidam suffundere*. Seneca ad Lucilium: *Calidâ subinde suffusâ paulatim deffecit*. *Causà*, *Gratiâ*, vel *Nomine*, ut apud Graecos ἕνεκα, frequentissimè leguntur omissa non apud Historicos modò, & Oratores, sed etiam Iurisconsultos, quorum testimonia omnia hìc adscribere esset inutilis diligentiae. Terentius in Adelphis

phis act. 2. sc. 4. v. 6. *Ne id adsentandi magis, quàm quod gratum habeam facere existumes*. Sallustius in Catilina; *Quod initio conservandae libertatis, atque augendae Reipublicae fuerat*. Idem lib. 1 Historiar. *Exercitum opprimendae libertatis habet*. Id ibidem: *Arma civilia cepit, Legum, ac libertatis subvertendae*. Ulpianus leg. 5. §. 1. D. ad leg. jul. de adult. *Si quis evitandi criminis ideo egit, ut Reipublicae caussa abesset*. *Caro*, ut in illis, cùm absolutè usurpantur, Bubula Suilla, Ovilla, Ferina. Virgilius Æneid. 1. v 215.

Implentur veteris Bacchi, pinguisque ferinae.

Commune, Sallustius in Catilina: Alia omnia sibi cum collega ratus. Divitiae, Cicero ad Nepotem: Qui habet ultro appetitur; qui est pauper, ultro aspernatur. Fabula, ut Praetextata, Togata. Horatius de Art. Poët. v. 288.

Vel, qui praetextas, *vel qui docuere* togatas.

Plinius lib. 7. *Qui primus* togatas *saltari instituit*. *Febris*, ut Tertiana, Quartana. Svetonius in Caesare cap. . *Quanquam morbo quartanae aggravante*. *Fides*, Terentius in Andria. act. 1. sc. 5. v. 2. *Proh Deum, atque hominum*! Idem in Phormione act. 2. sc. 2. v. 4. *Pro Deum immortalium*! Homines omittitur in tertia plurali Verborum, cùm de universitate loquimur, ut *Dicunt*, *Ferunt*, *Sunt*, & similia. Terentius in andr. act. 1. sc. 2. v. 21. Ita ajunt: & ibid. act. 5. sc. 3. v. 4. Ita predicant. Varro L. 4. de lingua lat. *Munitur opis caussâ, ubi sint*. Id. ibid. *Speculum à speciendo, quod ibi spectant*. *Iter*, ut *Abesse bidui*, pro Bidui itinere Cicero ad attic. *Cùm in castra proficiscerer, à quibus aberam bidui*. Caesar lib. 6. de Bell. Gallic. cap. 6. Jamque ab eo non longiùs bidui aberant. Lex, ut Titulo Librorum juris ad Municipalem. Lis, cùm dicitur. Contra, vel Secundum aliquem dare. Svetonius in Cladio cap. 15. Absentibus secundum praesentes dabat. Plinius L. 7. Epistolarum. Finem cognitioni quaestio imposuit, quae secundum reos dedit. Tacitus Lib. 4. annal. 43. Ita secundum Messenios datum. Quod integre dixit Cicero pro Roscio Comoedo: *Quo minùs secundùm eos lis detur non recusamus*. *Ludi*, ut *Circensibus*, Svetonius in Caesare

sare cap. 39. & circensium die, idem in Domitiano cap. 4. Ordines, idem in Caesare cap. 39. *Sessum in quatuordecim è scena*. *Partes*, ut *primas*, *secundas agere*, *ferre*, *tenere*. Svetonius in Caligula cap. 57. *Plures secundarum certatim experimentum artis darent*. Terentius in adelphis act. 5. sc. 4. v. 26. *Non posteriores feram*. Cicero ad Atticum. *Tibi primas defero*. Idem in Oratore: *In Republica nostra primas Eloquentia tenuerit semper urbanis, pacatisque rebus, secundas juris scientia*. *Passus*, Caesar lib. 5. de Bell. Gallic. cap. 13. *Hujus est longitudo lateris, ut fert illorum opinio, septingentorum millium*. Plinius lib. 8. *Per centena millia, & quinquaginta continuo cursu euntibus*. *Pecunia*, ut *Crimen* Repetundarum, quod est de Pecuniis repetundis, aliisque rebus vi, aut dolo per Romanos Magistratus à sociis extortis. Svetonius in Caesare cap. 4. Dolabellam consularem, & triumphalem virum Repetundarum postulavit. Praedium, Villa, ut in Pompejano, in Tusculano. Per Varonis, per Locustae, apud Ciceronem ad Atticum. Ex vicini, Ulpianus leg. 1. §. 11. D. de aqua Pluvia arcenda. Res intelligitur in illa Formula, quâ in primo congressu Veteres utebantur, Satin' salvae. Terent. in Eunuch. act. 5. sc. 6. v. 88. *Quid trepidas*? satin' salvae? Sallustius in Historiarum Libris: *Percunctantibus utrinque* Satin' salve? Livius: *Quaerentique viro* Satin' salve *Minimè inquit*, &, *Percunctatus* Satin' salvae? Quod alibi integrè dixit: *Cùm pater* Satin' salvae *res interrogaret*. *Sacrum*, Virgilius Eclog: 3. v. 77.

Cùm faciam vitula pro frugibus, ipse venito.

Servus, deest in talibus, *A manu*, *à pedibus*, *ab Epistolis à Libellis*. *Tabulae* exauditur, cùm dicimus *Duodecim*, pro duodecim Tabulis Legum Roman. Cic. L. 2. de Legibus: *Discebamus puer* Duodecim, *ut carmen necessarium*; *quas jam nemo discit*. *Tempus*, ut *In praesens*, Sallustius. *In presenti* Cicero, & Livius. *In bodiernam*, Scaevola D. de Verb. Obligat. *Theatrum*, Plinius lib. 36. *Nationes, quae sunt circa Pompeji*, *Tribus*, Cicero in Verrem: *Qui Verrem Romulia*: Idem in Philippica 9. *Servius Sulpitius Q. F. Lemonia Rufus*, id est, ex Romulia, Lemonià Tribu. *Verum*, *Vera* intelliguntur in illa

ista Formula assentiendi, & confirmandi: *Est hoc, Sunt ista* Terentius in Adelphis act. 1. sc. 2. v. 61. *Nec nihil, neque omnia haec sunt*. Cicero de Amicitia: *Sed nescio, quomodo hoc in Andria familiaris meus*. Idem ibid: *Sunt ista. Laeli*. & in Academicis. *Sunt, inquam, ista, Varro. Via*, ut Compendaria, Recta, Terent in Eunuch. act 1. sc. 2 v. 7 *Cur non rectâ introibas?* Varro in Sciamachia: *Hoc dico compendiariâ sine ulla sollicitudine, ac molestia dicendi ad eandem voluptatem posse perveniri*. Seneca ad Lucilium: *Hanc, atque compendiariam excogitavit*. & *ad maximas te divitias compendiariâ ducam*. *Uxor; ut*, Terentia Ciceronis, Marcia Catonis, Marcia Pompeji.

Pronomina quoque omissa saepe animadvertimus, ut *Is, Ejus, Ei*. Plaut. in Amphitr Prol. v. 106.

Quantusque amor sit, quod complacitum est semel;

id est *Ejus, quod*. Idem in Curculione act 4. sc. 4. v. 25.

Ego illum reddidi, qui argentum à te attulit;

pro *Ei, qui*. Varro lib. 4 de Ling Lat. *Quod ibi domus fuerit, cui cognomen fuit Marcellus*; pro *Ejus, Cui*. *Ille; illud*. Plautus in Sticho act. 2. sc. 2. v. 38.

Omnes res relictas habeo prae, quod tu velis;

id est, *Prae illo, quod* Curtius. *Haec vociferantem, quibus erat imperatum, jugulant*; pro Illi, quibus.

Item *Verba* ommittuntur, ut praeter alia *Grammaticis* nota. *Decere*, vel *Oportere*. Terent in Andria. act. 1. sc. 5. vers. 19.

Tantàmne rem tam negligenter agere?

Idem ibid. act 4 sc. 2. v. 6.

Sicciae me, atque illum operâ tua nunc miseros sollicitarier.

Virgil. 1. Aeneid. v. 37.

- - - *Mene incepto desistere victam?*

Evenire, ut in illa Formula, quâ Veteres in Consolatione utebantur: *Velim, quod velles*. Plaut in Mostell. act. 3 sc. 2. v 53. *Vel m, ut velles Tranio*; id est, Velim eveniant. *Invocare*, & *Obsecrare*, in Precationibus, ut: *Tuam fidem, Venus noctuvigila*. Plautus in Curcul. act. 1 sc. 3. v. 40. *Hercules tuam fidem*, Varro. &, *Dii vestram Fidem*, in Commoediis frequenter. *Valere*,

 vive-

vivere, Plautus in Sticho act. 5. sc. 4. v. 27. *Bene vos*, *Bene te Bene me*; intellige, *Vivere precor*. Tibullus lib. 2. Eleg: 1. v. 31.

Sed benè Messallam sua quisque ad pocula dicat

Ex *Adverbiis* desunt interdum structurae Orationis *Magis*, *Potius*; idque Graecorum more, qui τὸ μᾶλλον aliquando ommittunt. Plaut. in Casina act 2. sc. 3. v. 34. seq.

- - - - - Ut quod Vir velit
Fieri, id facias, quàm adversere contra?

Idem in Menaechmis act. 5 sc. 1. v. 26.

Quin vidua vivam, quàm tuos mores perferam.

Et in Rudente act. 4. sc 4. v. 70.

Tacita mulier est bona, quàm semper loquax.

Terent: in Eunuch. Prol. v. 1 seq.

Qui placere se studeat bonis; quàm plurimis.

Gellius lib. 2. cap. 7. *Declinanda sensim, & relinquenda esse dicunt, quàm respuendi*. Et Livius, Tacitus, Apulejus, atque etiam JCti harum Vocum ecilipsi saepe utuntur, quorum testimonia ab aliis adnotata nihil est necesse hic adferre. *Non* omittitur post *Non modo*, id est, Nedum. Cicero pro Sestio: *Qui non modò praecipitanti patriae subvenirent, sed etiam nimis tardè concidisse moererent*. Orat. in 2. Rullum: *Si non modo dena jugera dari vobis, sed ne constipari quidem tantum numerum hominũ posse in Agrum Campanum intelligetis*. Et lib. 1 de Oratore: *Neque solùm inscientiam meam, sed ne rerum quidem magnitudinem perspicit*. Idem lib 10. ad Atticum: *Regnum non modò* Romano *homini, sed ne* Persae *quidem, tolerabile*. & alibi saepius. *Solùm*, *Tantùm*, Varro lib. 7. de Ling. Lat. *Neque à dissimilibus similia, sed etiam eadem*. Cajus Leg. 41. D. de Verbor. Significat. *Armorũ appellatiò non utique Scuta, & Gladios, & Galeas significat; sed & Fustes, & Lapides*. Marcianus Leg 5. D. de Pignoribus: *Sed & non solvendae omnis pecuniae causà, verùm etiam de parte ejus*.

Praepositiones autem crebrò omittuntur, ut apud Poëtas ante Provinciarum, & Regionum nomina, *Ad*, Virgil. 1. Aeneid. v. 2. seq.

Ita-

Google

Italiam fato profugus Lavinaque venit
Litora.

E, Ex, in illis, quae *Graecorum* more efferuntur. *Vinum Cibo, Lesbo; Hospes Ephesô; Vultur silvis*; id est, Vinum Cibum, Lesbium; Hospes Ephesius; Vultur silvestris. Ennius in Annal.

Vulturius silvis miserum mandebat homonem.

Plautus in Bacchidibus act. 2. sc. 2. v. 53.

Epheso *quos hospes debuit nostro seni.*

Idem in Mercatore act. 5 sc. 2. v. 99.

Video hic hospitem Zacyntho.

In, ut idem in Curculione act. 2 sc. 3. v. 6. *Rogat quid veniam* Curiam. Et in Persa act. 2. sc 5. v. 21. Eretriam *misit*. Papinianus leg. 72. D. de Condit. & Demonstrat. *Cùm* aliam *venisset*. Apulei. lib. 1. Metamorph. *Macedoniam profectus. Cum*, omittitur, ubi denotat Comitatum. Varro in Sesquiulisse: *Navibus duodecim domo profectum.* Cic. in Philip. ultima: *His viginti cohortibus nullò equitatu conflixit*. Levius libro 1. *Egressus omnibus copiis*. *De*, intelligitur in talibus: *Quid me fiet, quid futurum est, Quid illo faciam*, apud *Comicos*. *Ob*, vel *Propter*, ut. *Id huc reverti, ut me purgarem tibi*, Plautus in Amphitr. act. 3. sc. 2. vers. 28.

Nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem,

Terentius in Eunuch. act. 5. sc. 7. v. 4. Idem in Hecyrà act. 3. sc. 3. v. 8

Laetae exclamant, Venit, id, quòd me repente adspexerant.

Ubi Donatus: *Deest* Propter, *ut si* Propter id, *ac* Per hoc, Ideo, &c. Cicero ad Q. Fratrem lib. 3. *Id, quòd judices nullos habemus* Livius lib. 41. *Id, quòd erat vetusta conjunctio cum Macedonibus*. Varro lib. 5. de Lingua Lat. integrè dixit, *Id, quòd propter centuriata Comitia*

Conjunctionum eclipsis in Oratione frequentissima est, inprimis copulae, *Et*, ut: *Hac Illac, Sursum deorsum, Velis nolis*, quae vulgò usurpantur. Sic *Praesente absente, justa injusta. Sex septem*, Terentius, *Terra mari, Factis dictis*, Cicero. *Dextra sinistra*, Sallustius. *Equis viris*, Livius. *Intra extra*, Plinius. *Emtum venditum*, Juriconsulti. *Etiam* desideratur interdum post *sed*,

cùm auget. Cicero in Lentulô: *Omnibus negotiis non interfuit solùm, sed praefuit*. Vlpianus leg. 10. D. de Senatoribus: *Liberos Senatorum accipere debemus, non tantùm Senatorum Filios, verùm omnes, qui geniti ex ipsis dicantur*. *Quàm*, omittitur antecedente *Plus*; *Amplius*, *Minus*, vel *Melius* Varro lib. 1. de Re Rust. *Neque enim si minus CCXX: jugera ol veti colas*; id est. minùs, quàm. Idem lib. 2 *Ne minus habeamus in centenas oves hirtas singulos homines*; id est. minùs, quàm singulos homines. Et *Non minores oportet inire bimas*. Horat. lib. 1 Sat. 2 v. 82.

- - - - *Melius persaepe togatae*.

Catullus Carm. 97. v. 3.

- - *Namque amplius horam*
Suffixum in longa me memini esse cruce.

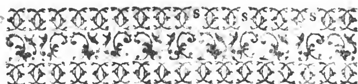
Terent. in Eunuch. act 3. sc. 1. v. 32 *Plus milies audivi* Livius: *Hostium plus mille caesi, Romanorum minus mille tricenti*. Plinius lib. 5. *Torrentes verò amplius centum*.

FINIS.

AUGUSTÆ TAURINORUM.

Apud Joannem Jacobum Ghringhellum.
Superiorum permissu.

INDEX CAPITUM LIBRI PRIMI

CAPUT

LIBRI SECONDI

CAPUT

INDEX

INDEX

Vocum omnium, quarum in quatuor Ausonii Libris, & HeKelianis additamentis, Differentiæ traduntur.

ado-

alti-

onc

doce

gene-

huma-

num-

pa-

prae-

vetu-

FINIS.

AUCTORES VETERES

In his Libris laudati, vel emendati.

AElius Donatus.
Aelius Gallus.
Afranius Comicus.
Africanus I. C.
Agraetius Grammaticus.
Ammianus Marcellinus.
L. Annaeus Seneca.
Antistius Labeo I. C.
L. Apulejus.
Aristophanes.
Arnobius Afer.
Arrius Menander I. C.
Asconius Pedianus.
Atheneus.
Attius Tragicus Poeta.
S. Augustinus.
Ausonius Poeta.
Caecilius Comicus.
Caesar Grammaticus.
C. Iulius Caesar.
Cajus I. C.
Callistratus I. C.
Calvus Poeta.
Caper Grammaticus.
Cassiodorus.
Celsus I. C.
Chrisippus.
Fl. Clarus Grammaticus.
Claudius I. C.
Claudius Claudianus Poeta
Columella.
Comisius Firmus Poeta.
Cornelius Fronto Grammaticus.
Cornelius Nepos.
Cornelius Tacitus.
S. Cyprianus.
Diogenes Laertius.
Diomedes Grammaticus.
Ennius Poeta.
L. Fenestrella Historicus.
Florentinus I. C.
A. Gellius.
Hesichius.
Horatius Flaccus.
Iavolenus I. C.
Isidorus Hispalensis.
Iulianus I. C.
Iulius Modestus.
Iustinus Historicus.
Iuvenalis Satyricus.
Lactantius Firmianu
Lampridius.
Licinius-Macer.
Livius Andronicus Poeta
T. Livius Historicus.
Lucanus Poeta.
Lucilius Satyricus.
Lucretius Poeta.
Manilius Poeta.
V. Martialis Poeta.
Martianus I. C.
Massurius Sabinus I. C.
Messala de Auspiciis.
Minutius Felix.
Modestinus I. C.
Naevius Poeta.
Natalis Comes.
P. Nigidius Figulus.
Nonius Marcellus.

P. Ovi-

P. Ovidius Naso.
Pacuvius Tragicus.
Palladius.
P. Papinius Statius.
Papirianus Grammaticus.
Paulus J. C.
Persius Satyricus.
Pindarus Poeta.
Plato.
Plautus Comicus.
Plinius.
Plutarchus.
Pomponius J. C.
Priscianus Grammaticus.
Propertius Poeta.
Quintilianus.
Sabinus J. C.
Sallustius Historicus.
Scaevola J. C.
Scribonius Largus.
Seneca Tragicus.
Servius Honoratus Grāmaticus.
Sex Pompejus Festus.
Sextus Rufus.
Sosipater Charisius Grammaticus.
Spartianus.
Strabo.
C. Svetonius Tranquillus.
P. Terentius Comicus.
Q. Terentius Scaurus.
M. Terentius Varro.
Tertulianus.
Theophilus J. C.
Tibullus Poeta.
Trebellius Pollio.
M. Tullius Cicero.
Turpillus Comicus.
Valerius Maximus.
Valerius Probus Grammaticus.
Vegetius.
Velius Longus Grammaticus.
Vellejus Paterculus.
Venulejus J. C.
Verrius Flaccus.
Victorinus Grammaticus.
Vitruvius.
Vivianus J. C.
Ulpianus J. C.

Recentiorum Auctorū Nomina, quorum scriptis adjuti sumus.

Achilles Statius.
Adrianus Turnebus.
Ahasverus Fritschius J. C.
Aldus Manutius.
Alexander ab Alexandro.
Andreas Alciatus.
Andreas Dominicus Florcus.
Antonius del Re.
Antonius Hotmannus.
Antonius Matthaeus.
Arnoldus Corvinus.
Augustinus Gambarella.
Balthasar Meisnerus.
Barnabas Brissonius.
Blondus Flavius.
Budaeus.
Coelius Rhodiginus.
Carolus Paschalius.
Christophorus Landinus.
Claudius Salmasius.
Comoenius.
Cornelius Jansenius.
Eras-

Erafmus Schmidius.
Ezechiel Spanheimus.
Fabius Columna.
Fridericus Lindenbragius
Fulvius Urfinus.
Gafpar Bahuinus.
Gafpar Barthius.
Gafpar Pancerus.
Gafpar Scoppius.
Georgius FranKius.
Gerardus Jo. Voffius.
Gothofredus J.C.
Henricus Decimator.
Henricus Hoepffnerus.
Henricus Monantholius.
Hermannus Weffelingjus
Hugo Cardinalis.
Iacobus Cruquius.
Iacobus Cujacius.
Iacobus Pontanus.
Iacobus Thomafius.
Janus Doufa.
Joannes Girardus.
Joannes Kirchmannus.
Joannes Limneus.
Joannes Meurfius.
Joannes Rofinus.
Joannes Rudingerus.
Joannes Schildius.
Joannes Seldenus-
Joannes Audreas Quenftedius.
Joannes Conradus Dietericus.
Joan Guilielmus StuKius
Jo. Ludovic. de la Cerda.
Jofephus Scaliger.
Iulius Caefar Scaliger.
Juftus Lipfius.
Laurembergius.
Laurentius Ramirefius.
Laurentus Valla.
Leonardus Fuchfius.
Lorinus.
Marc. ZueriusBoxhornius
Marius Nizolius.
Martianus Capella.
Martinus Gejeri.
Martinus Hayneccius.
Mafcardus I.C.
Matthias Drefferus.
Michael Barthius.
Obertus Gifanius.
Oliverius Arzignanenfis.
Paulus Hachenbergius.
Paulus Manutius.
Paulus Merula.
Petrus Ciacconius.
Petrus Crinitus.
Petrus Gualt. Chabotius.
Petrus Victorius.
Perotti cornucopia.
Philippus Decius.
Polidorus Virgilius.
Rudolfus Goclenius.
RudolfusGodofredusKnichenius.
Scardii Lexicon.
Scipio Gentilis.
Simplicius inEpc.Enchir.
Stephanus Doletus.
Taubmannus.
Theodorus Petrejus.
Thomas Bartholinus.
Thomas Reinefius.
Thamas Dempfterus.
Torelii Lima Ortogr.
Wilelmus Ludwellus.
Wolphangus Lazius.
Zafius.

Ref. 1687

Digitized by Google

Digitized by Google